

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

30.

1917.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.
1921.

HELSINKI 1921.
HELSINGIN SENTRALIKIRJAPAINO JA KIRJANSITOMO OSAKEYHTIÖ.

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Alkulause	V
I. Kaupunginvaltuusto.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	3
1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat	3
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat	9
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.....	36
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämisistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat ...	44
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat ...	60
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	81
C. Muut asiat	178
II. Rahatoimikamari.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	254
1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.....	254
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat	255
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat ...	267
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	269
C. Muut asiat	273
III. Tilastokonttori	274
IV. Palotoimikunta	281
V. Vaivahoitohallitus	290
VI. Kaupunginkirjasto	314
VII. Kaupungin yleisten töiden hallitus	322
VIII. Majoituslautakunta	344
IX. Holhouslautakunta	352
X. Oikeusaputoimisto	354
XI. Sosiaalilautakunta	359
XII. Kunnan työnvälitystoimisto	369
XIII. Häätäpukomitea	377
XIV. Väliaikainen vuokrasovittelulautakunta ja huoneenvuokralautakunta	380
XV. Verotusvalmistelukunta	382
XVI. Museolautakunta	384
XVII. Musiikkilautakunta	385
XVIII. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja	389
Asialuettelo	391

Alkulause.

Esillä oleva vuosikerta »Kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta» on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Osain luku on lisääntynyt yhdellä kertomuksella, jonka on vuoden 1917 edelliseltä vuosipuoliskolta laatinut vuoden alussa asetettu väliaikainen vuokrasovittelulautakunta sekä jälkimäiseltä vuosipuoliskolta huoneenvuokralautakunta, joka aloitti toimintansa kesäkuun 21 p:nä, jolloin vuokrasovittelulautakunta lakkautettiin ja siellä olevat riidanalaiset asiat siirrettiin huoneenvuokralautakuntaan.

Osastot I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) ovat yliopettaja, filosofianlisensiaatti A. K. Ottelinin laatimat, jonka rahatoimikamari oli ottanut vuosien 1916—18 kertomusten mainittujen osain toimittajaksi. Käsikirjoitus on kuitenkin tilastokonttorissa suuressa määrässä muovailtu ja oikaisuluku I osastoon on sitä paitsi tarkastettu valtuuston kansliassa.

Muuten on kertomuksen eri osastojen muodollista puolta muovailtu sekä kaikki päivämäärät ja numerotiedot, mikäli se on käynyt päinsä, konttorissa tarkistettu, jolloin, kuten aikaisemminkin konttorin toimittamissa vuosikerroissa, lukuisia korjauksia on tehty.

Asialuettelo on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin lähinnä edellisissäkin vuosikerroissa.

Helsingin kaupungin tilastokonttorissa, maaliskuun 2 p:nä 1921.

*Otto Bruun,
v. t.*

OIKAISTAVIA.

Siv. 49, riv. 13 ylh., on: 27; lue: 21.

- » 55, kuudennessa reunaotsakkeessa, on: *sairassijain*; lue: *sairaalasijain*.
 - » 62, riv. 6 alh., on: *obligationilainasta*; lue: *obligatiolainasta*.
 - » 104, kuudennessa reunaotsakkeessa, on: *lihantarkastuslaitoksen*; lue: *lihantarkastusaseman*.
 - » 119, riv. 17 alh., on: 650,063: 99; lue: 660,564: 18.
 - » 160, » 10 » » *Sokein*; lue: *Sokeain*.
 - » 271, » 5 » » *alemmalle käsityöläiskoululle*; lue: *alemmille käsityöläiskouluille*.
 - » 293, » 14 » » *934*; lue: *1,028*.
 - » » » 8 » » *8,176*; lue: *8,270*.
 - » 387, » 18 ylh., » *menojen*; lue: *tulojen*.
-

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä olivat vuonna 1917 seuraavat henkilöt:

Valittuina 1917 vuoden loppuun.

Johtaja A. E. Alfthan.	Konsuli E. E. Krogius.
Insinööri J. Castrén, (joulukuun 7 päivään).	Ent. esittelijäsihteeri A. A. Listo.
Lääkietieteenjohtaja vapaahra A. H. de la Chapelle.	Ent. senaattori J. K. Paasikivi.
Ylimäär. professori A. E. af Forselles.	Filosofiantohtori O. A. Rosenqvist.
Lakitieteenjohtaja A. Frey (joulukuun 7 päivään).	Apteekkari G. W. Salingre.
Pankinjohtaja J. M. Honkajuuri (toukokuun 23 päivästä).	Johtaja A. H. Soini.
Rehtori E. M. Hornborg.	Lakitieteenkandidaatti A. Sounder.
Läänineläinlääkäri A. H. Höijer.	Ylitirehtööri O. A. Tarjanne.
Ent. lääkintöneuvos G. R. Idman.	Lakitieteenjohtaja A. A. Tulenheimo (huhtikuun 17 päivään).
	Kunnallisneuvos V. J. von Wright.
	Lääkietieteenjohtaja H. J. W. Zilliacus.

Valittuina 1918 vuoden loppuun.

Johtaja G. Bengelsdorff (toukokuun 23 päivästä).	Rehtori V. T. Rosenqvist.
Vuorineuvos R. B. Elving (lokakuun 23 päivään).	Rakennusmestari K. J. Rousti.
Rakennusmestari N. L. Eskola.	Konsuli K. E. K. Stockmann.
Ent. prokuraattori B. J. Grotenfelt (huhtikuun 17 päivään).	Professori K. J. Ståhlberg (marraskuun 13 päivään).
Filosofiantohtori L. Harmaja.	Lääkietieteenlisensiaatti E. E. W. Suolahti.
Johtaja R. W. Huber.	Lääkietieteenlisensiaatti E. A. Tollet.
Varatuomari A. M. Lassenius.	Insinööri J. Stjernvall (marraskuun 9 päivästä).
Apteekkari E. W. K. Laurén.	Varatuomari A. G. A. Söderholm.
Johtaja E. L. Lerche.	Rakennusmestari M. E. Udd.
Kansakoulunopettaja A. Noponen.	Professori A. G. Wallensköld.
Filosofiantohtori K. A. Paloheimo.	Johtaja F. von Wright.

Valittuina 1919 vuoden loppuun.

Senaattori A. F. Charpentier.	Filosofiantohtori O. Mantere.
Lakitieteentohtori L. R. Ehrn- rooth (huhtikuun 17 päivään).	Ent. pankinjohtaja J. A. Norr- mén.
Toimittaja A. R. Frenckell.	Työnjohtaja F. Nummivuori.
Insinööri E. von Frenckell (mar- raskuun 9 päivästä).	Kauppa-asiamies A. O. Nykopp (lokakuun 9 päivään).
Professori A. L. Hjelmman.	Jumaluusopintohtori M. J. Ruuth.
Professori C. E. Holmberg.	Pankinjohtaja E. E. Schyberg- son.
Rakennusmestari A. S. Hongell.	Ylimäär. prof. J. J. Sederholm.
Kolleginasess. O. J. F. Häggman.	Ent. senaattori O. E. Stenroth.
Filosofiantohtori H. A. Ivalo.	Johtaja E. W. Walldén.
Kauppaneuvos L. K. Krogius.	Pankinjohtaja C. A. Öhman (tou- kokuun 23 päivästä).
Arkkitehti C. H. Lindberg.	
Johtaja A. I. Lindfors.	

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana oli vuoden varrella herra Norrmén ja varapuheenjohtajana herra Stenroth; siksi ajaksi kuin viimeksi mainittu oli vuoden lopulla kaupungista pois matkustanut, valittiin¹⁾ väliaikaiseksi varapuheenjohtajaksi herra Paloheimo.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntana olivat, paitsi puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa,

vuoden alkupuoliskolla: herrat Elving, Grotenfelt (huhtikuun 17 päivään), Lassenius (huhtikuun 17 päivästä, V. T. Rosenqvist, Tarjanne ja Tollet jäseninä sekä herrat Charpentier, Ivalo (huhtikuun 17 päivästä) ja Ståhlberg (huhtikuun 17 päivään) varajäseninä; samoin kuin

vuoden jälkipuoliskolla: herrat Elving (lokakuun 23 päivään), Lassenius, Paloheimo, V. T. Rosenqvist, Tarjanne ja Tollet jäseninä ynnä herrat Charpentier ja Ivalo varajäseninä.

Kaupunginvaltuuston ensimmäisenä sihteerinä toimi ent. oikeusneuvosmies A. V. Lindberg, toisena sihteerinä ent. prokuraattorinsihteerinä J. R. Ugglä ja notaarina toimittaja K. V. Puuska.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 38 kertaa, niistä 9 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 847 asiaa. Näistä ja vuoden alussa edellisiltä vuosilta ratkaisematta olevista 96 asiasta ratkaistiin 758 ja poistettiin 18, joten vuoteen 1918 siirtyi 167 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku vuoden varrella oli 732 ja valtuuston puolesta annettujen kirjelmäin luku 773.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 1 §.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1917 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin asemakaavaa koskevat asiat.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli lokakuun 10 päivänä 1916 hyväksynyt ¹⁾ ja senaatin vahvistettavaksi lähettänyt ehdotuksen semmoiseksi korttelin n:o 30 kaupungin asemakaavan muutokseksi, että G. F. Stockmann osakeyhtiön omistamain Sofiankadun tonttien n:ojen 2 ja 6 viereinen vastamainittu katu tulisi niin leveä, että noille tonteille saa voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan rakennuttaa viisikerroksisen talon, ilmoitti ²⁾ maistraatti kirjelmässä joulukuun 20 päivältä 1916 senaatin saman kuukauden 5 päivänä vahvistaneen mainitun kaupungin asemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 30 kaupungin asemakaavan muutoksen vahvistus.

Samaten ilmoitti ³⁾ maistraatti kirjelmässä joulukuun 20 päivältä 1916, että senaatti oli saman kuukauden 5 päivänä hyväksynyt kaupunginvaltuuston ehdotuksen ⁴⁾ semmoiseksi Sörnäsin rantatien varrella olevan tehdaskorttelin n:o 292 kaupungin asemakaavanmuutokseksi, että mainittuun kortteliin rajoittuva, kaupungin kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle myymä vesialue tuli liitetyksi puheenalaiseen tehdaskortteliin.

Tehdaskorttelin n:o 292 kaupungin asemakaavanmuutoksen vahvistus.

Edelleen ilmoitti ⁴⁾ maistraatti kirjelmässä maaliskuun 10 päivältä, että senaatti oli edellisen helmikuun 20 päivänä vahvistanut valtuuston marraskuun 7 päivänä 1916 hyväksymän ehdotuksen ⁵⁾ Sörnäsin niemekkeen tehdaskorttelien n:ojen 272, 273 ja 280 kaupungin asemakaavanmuutokseksi, kuitenkin sillä rajoituksella, että vahvistus sinänsä ei oikeuta vesialueella teettämään semmoisia täytetöitä, joihin asetusten mukaisesti vaaditaan erityinen lupa.

Tehdaskorttelien n:ojen 272, 273 ja 280 kaupungin asemakaavanmuutoksen vahvistus.

Kymmenennessä kaupunginosassa sijaitsevan tehdaskorttelin n:o 291 kaupungin asemakaavaan hyväksyi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto semmoisen muutoksen, että mainittuun kortteliin yhdistettiin sen viereinen Laaksokatu siten, että Sörnäsin rantatien tehdastonttiin n:o 13 ja Laaksokadun tehdastonttiin n:o 2 liitettiin lisäalueena ne mainitun kadun osat, jotka syntyivät puheenalaisten tonttien rajaviivoja suoraan jatkettaessa Laaksokadun pohjoisrajaan asti, ollen viimeksi mainittu tontti kaupungin asemakaavaan merkittävä Haapaniemenkadun tontiksi n:o 2.

Tehdaskorttelin n:o 291 kaupungin asemakaavanmuutoksen vahvistus.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 2. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 1 §. — ³⁾ S:n 16. 1. 2 §. — ⁴⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 6. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 1 §. — ⁶⁾ S:n 30. 1. 19 §.

Maistraatin kirjelmässä ¹⁾ toukokuun 12 päivältä annetun ilmoituksen mukaisesti oli senaatti huhtikuun 24 päivänä vahvistanut puheenalaisen kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 95 kaupungin-
asemakaavan
muuttaminen
uuden Keskus-
kadun joh-
dosta.

Kaupunginvaltuustolle oli insinööri Allan Hjelt hankkeissa olevan aktiebolaget Centralgatan osakeyhtiön puolesta anonut sellaista muutosta voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan, että voisi johtaa kadun Aleksanterinkadulta Pohjois-Esplanadikadulle korttelin n:o 95 halki. Tammikuun 25 päivänä antamassaan lausunnossa ²⁾ rahatoimikamari huomautti, että suunniteltu uusi katu olisi 19 metriä leveä ja kulkisi kohtisuoraan Pohjois Esplanadikatua vasten mainitun kadun varrella olevan tontin n:o 8 sekä Aleksanterinkadun tonttien n:o:jen 21 ja 23 halki, päättyen viimeksi mainittuun katuun kohta Hakasalmenkadun itäpuolella. Muutosehdotus tarkoitti sellaista tontinjärjestelyä, että Pohjois Esplanadikadun tontteihin n:o:ihin 7 ja 9 liitettäisiin uuden kadun itä- ja länsipuolella olevat tontin n:o 8 osat, joka tontti siis lakkaisi olemasta, että Aleksanterinkadun tonteista n:o:ista 21 ja 23 kumpaisestakin vähenisi uuden kadun puolta leveyttä vastaava alue sekä että siten muuttuneet tontit, Pohjois Esplanadikadun n:o 9 ja Aleksanterinkadun n:o 23, yhdistettäisiin yhdeksi tontiksi. Kaikki vastamainitut tontit olivat aktiebolaget Centralgatan osakeyhtiön omaisuutta, lukuun ottamatta Aleksanterinkadun tonttia n:o 21, jonka omistaja, talonomistaja F. L. Litonius-vainajan kuolinpesä, kuitenkin sovituin ehdoin luovuttaisi tarkoitukseen tarpeellisen maan.

Rahatoimikamarin mielestä tulisi pitkän korttelin n:o 95 poikki kulkevasta kadusta tärkeä liikenneväylä, joka, varsinkin jos Hakasalmenkatua voitaisiin levittää tahi siihen sijoitettu raitiotielinja muuttaa pois, tuntuvasti helpottaisi rautatien aseman sekä Erottajan etelä- ja lounaispuolella sijaitsevain kaupunginosain välistä liikennettä. Vaikkakin liikennekannalta katsoen Hakasalmenkadun jatkaminen luultavasti olisi nyt ehdotettua katusuuntaa edullisempi, ei kaupunki rahatoimikamarin mielestä voinut vaatia muuttamaan suunnitelmaa tähän tapaan, koska hakijan antaman selvityksen mukaan, jonka kamari oli voinut hyväksyä, sellainen muutos siinä määrin vähentäisi mahdollisuutta tonttialan edulliseen käyttämiseen, että hankkeen toteuttamisen johdosta kävisi mahdottomaksi. Teetettynä esillä olevan ehdotuksenkin mukaan näytti katu tuottavan niin suuria etuja, että ne varsin hyvin korvasivat ne kustannukset, joita oli katumaan pakollisesta vastaanottamisesta hakijan panemain ehtojen sekä kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti, varsinkin kun yhtiö oli rahatoimikamariin myöhemmin annetussa kirjelmässä ilmoittanut aikovansa Aleksanterinkadun liikenteen helpottamiseksi sijoittaa mai-

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 3 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

nittua katua vasten Keskuskadun länsipuolelle tulevan rakennuksen vähintään 6 m:n päähän tontinrajasta noin 20 m:n leveydeltä, luettuna Keskuskadun puoleisesta rajasta länteen, jättäen kaupunginviranomaisen ratkaistavaksi, oliko siten rakentamatta jäävä osa käytettävä jalkakäytäväksi vai ajotieksi. Kun hakija tämän myönnytyksen lisäksi oli suostunut oikeuttamaan kaupunginviranomaiset tarkastamaan vastaisen uutisrakennusten Pohjois Esplanadikatua päin antavain julkisivujen piirustukset, oli kamari katsonut olevan ehdottaminen, että kaupunginvaltuusto kytkisi nämä ehdot kaupungin suostumukseen.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ puolestaan hyväksyä ja senaatilta hankkia sellaisen muutoksen korttelin n:o 95 kaupunginasemakaavaan, että Pohjois Esplanadikadun tontin n:o 8 ja Aleksanterinkadun tonttien n:ojen 21 ja 23 halki teetetään 19 metrin levyinen Keskuskatu—Centralgatan niminen katu kohtisuoraan vasten vastamainittuja katuja, niin että kortteli n:o 95 jakautuu kortteleihin n:oihin 95 a ja 95 b, sekä sellaisen tontinjärjestelyn, että uuden kadun itä- ja länsipuoliset Pohjois Esplanadikadun tontin n:o 8 osat, joka tontti poistuu, yhdistetään viimeksi mainitun kadun tontteihin n:oihin 7 ja 9, että Aleksanterinkadun tonteista n:oista 21 ja 23 Keskuskadun alaksi käytettävät osat, yhtä leveältä kumpaisestakin tontista, poistuvat, että siten uudesti järjestetty Aleksanterinkadun tontti n:o 23 yhdistetään Pohjois Esplanadikadun uudesti järjestettyyn tonttiin n:o 9 yhdeksi ainoaksi tontiksi, sekä että Keskuskadun molemmin puolin Pohjois Esplanadikadun varrella sijaitsevain tonttien näitä katuja päin antavat kulmaukset pyöristetään, kaikki kaupungin rakennuskonttorin laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Kirjelmässä kesäkuun 2 päiväältä ilmoitti ²⁾ maistraatti sittemmin, että senaatti oli toukokuun 15 päivänä vahvistanut tämän kaupunginvaltuuston päätöksen.

Tätä kaupunginasemakaavanmuutosta koskevan asian yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto samalla rahatoimikamarin ehdotuksen selventämiseksi asettaa uuden kadun avaamiseen nähden seuraavat ehdot:

Edellyttäen edellä mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen tulevan toimeen, vastaanottaa kaupunginvaltuusto kaupungin puolesta Keskuskadun alaksi tarvittavan maan seuraavilla ehdoilla:

että kaupunki toimittaa ja kustantaa uuden kadun tasoituksen, mutta ei sen päällystystä;

että kaupunki oikeuttaa tontinomistajat uuden kadun alle teettämään tunnelin sähkövoima- ja muita johtoja varten sillä ehdolla, että työtä varten tarpeelliset piirustukset alistetaan rahatoimikamarin hyväksyttäväksi ja että tunneli teetetään niitä määräyksiä noudattaen,

¹⁾ Valt. pöytäk. 6. 3. 1 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 3 §.

mitkä kaupungin yleisten töiden hallitus katsoo tarpeelliseksi vahvistaa;

että talonomistaja F. L. Litoniuksen oikeudenomistajat puolestaan vapautetaan niistä velvollisuuksista ja saavat ne oikeudet, mitkä on mainittu heidän syyskuun 30 päivänä 1916 antamansa sitoumuksen 4) ja 8) kohdassa;

että aktiebolaget Centralgatan osakeyhtiön tulee sijoittaa Aleksanterinkatua päin Keskuskadun länsipuolelle teetettävä rakennus n. 20 m:n leveydeltä vähintään kuuden metrin päähän tontinrajasta, luettuna viimeksi mainitun kadun puoleisesta rajasta länteen; sekä

että Keskuskadun varrelle teetettävään yhtiön uutisrakennusten Pohjois Esplanadikatua päin antavain julkisivujen piirustukset on rahatoimikamarin hyväksyttävä kaupungin yleisten töiden hallitusta kuuluttuaan ennen piirustusten antamista asianomaisten viranomaisten vahvistettaviksi.

Kirjelmässä joulukuun 14 päivältä 1916 lähetti¹⁾ rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle erinäiset kirjelmän oheiseen asemakarttaan piirretyt ehdotukset Töölön alueen vahvistetun kaupunginasemakaavan muutoksiksi, jotka koskivat niin huomattavia osia XIII ja XIV kaupunginosaa, että todellisuudessa mainitut kaupunginosat tulisivat uudestaan järjestetyiksi. Järjestelyehdotuksen oli laatinut kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jung, joka esityksen oheisessa, kaupungin yleisten töiden hallitukselle osoitetussa kirjelmässä teki selkoa ehdotettujen muutosten perusteluista ja esitti vertailevia tietoja pinta-alan käyttämisestä nykyään voimassa olevan ja suunnitellun asemakaavan mukaan.

Vanhan asemakaavan mukaan käsittivät:

vuokratalotontit	720,300 m ² eli 39.3 %	koko pinta-alasta
yhdenperheentalojen tontit	42,600 » » 2.3 » » » »	
huvilatontit	189,300 » » 10.4 » » » »	
julkisten rakennusten tontit	152,000 » » 8.3 » » » »	
hautausmaat	29,800 » » 1.6 » » » »	
puistot ja istutukset	86,400 » » 4.7 » » » »	
kadut ja torit	609,600 » » 33.4 » » » »	

Uuden suunnitelman mukaan käsittivät:

vuokratalotontit	653,900 m ² eli 35.7 %	koko pinta-alasta
yhdenperheentalojen tontit	31,500 » » 1.7 » » » »	
huvilatontit	41,300 » » 2.3 » » » »	
julkisten rakennusten tontit	266,400 » » 14.6 » » » »	
hautausmaat	47,200 » » 2.6 » » » »	
puistot ja istutukset	241,500 » » 13.2 » » » »	
kadut ja torit	548,400 » » 29.9 » » » »	

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

Tästä ehdotuksesta lausui rahatoimikamari mietinnössään, että terveydenhoitolautakunta oli katsonut sen terveydelliseltä kannalta tuntuvasti parantavan nykyisiä oloja. Tähän arvosteluun voi rahatoimikamarikin yhtyä. Sen ohessa näytti suunnitelma, niinkuin kaupungin-
asemakaava-arkkitehti selontekonsa lopussa huomautti, taloudellisessa suhteessa täysin vetävän vertoja nykyään voimassa olevalle asemakaavalle. Pinta-alan vastaista käyttöä osoittavat numeroluvut eivät tosin olleet aivan tarkkoja, mutta antoivat kuitenkin pääasiassa oikean kuvan Töölön alueella vastedes käytettävänä olevasta erilaatuisesta tuottavasta ja tuottamattomasta pinta-alasta. Alkuperäiseen suunnitelmaan tehdyt muutokset koskivat myöskin sotilasviranomaisten käytettävänä Taivallahden rannalla olevaa ruutikellarialuetta sekä venäläisen sotaväen hautausmaata, jotka alueet ehdotuksentekijä oli ajatellut uudestaan järjesteltäviksi, mutta jotka lopullisessa suunnitelmassa oli pysytetty aivan ennallaan, minkä ohessa asemakaavaan oli lähinnä ruutikellarialuetta sijaitsevat tonttipaikat merkitty osin istutuksiksi, osin kaupungin tarpeisiin varatuiksi. Todellista tuottavan pinta-alan vähennystä ei tämän johdosta ollut syntynyt, koska puheena olevia tontteja nykyään voimassa olevankaan kaupungin-
asemakaavan vahvistukseen liittyvään ehtojen mukaan ei saanut rakentaa.

Rahatoimikamari mainitsi edelleen, että muutokset tarkoittivat osin erikoisia, syystä tai toisesta toivottavia eräiden rajakkaisten alueiden uudestimuodosteluja, osin selvyiden aikaansaamista säännöttömyyksistä rikkaaseen Töölön asemakaavaan, joka oli laadittu siihen aikaan, jolloin meikäläiset kaupungin-
asemakaavain laatijat pitivät esikuvinaan keskiaikaisia saksalaisia kaupungin-
asemakaavoja. Ensimmäinen laatuksia oli suunnitelmaan laadittu eri aikoina, kulloinkin sen mukaan kuin niiden tarvetta oli ilmaantunut, ja odotettavissa oli, että kehitys edelleen vaati tekemään vähäisiä muutoksia, joita oli ollut mahdoton arvata tarkastellessa niin laajaa kaupungin-
asemakaavasunnitelmaa kuin tässä oli puheena. Niinpä oli rahatoimikamarissa tämän asian yhteydessä käsiteltäessä kysymystä tontin luovuttamisesta kotimaiselle oopperayritykselle vaadittu muutoksia tehtäväksi korttelien n:o:jen 401—403, 406 ja 407 asemakaavaan, mutta kamari ei ollut tahtonut sallia tämän asian viivyttää Töölön uudesti muodostellun asemakaavan vahvistamista ja siten ehkäisevästi vaikuttaa uusien tonttien kuntoonpanoon sitä lisääntyneitä rakennustoimintaa varten, mikä säännöllisten olojen palauduttua oli odotettavana.

Mooseksenuskaisen seurakunnan hautausmaan suunniteltu järjestely oli tehty seurakunnan pyynnöstä, ja näytti järjestelyn yhteydessä olevan tehtävä erikoinen päätös paikan käyttämisestä, muuttamalla kaupunginvaltuuston lokakuun 29 päivänä 1895 tekemää päätöstä ¹⁾

¹⁾ Ks. 1895 vuod. kert. siv. 23.

ja voitaneen uusi paikka seurakunnalle luovuttaa entisin ehdoin, toisin sanoin maksutta käytettäväksi niin kauan kuin sitä hautausmaana pidetään. Myöskin roomalaiskatolisen seurakunnan hautausmaaksi ehdotetun paikan luovuttamisesta näytti olevan tehtävä erityinen päätös ja tämäkin paikka luovutettava samoin ehdoin.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä ehdotuksen Töölön alueen kaupunginasemakaavan uudesti järjestämiseksi;

ryhtyä toimiin vahvistuksen hankkimiseksi järjestämisehdotukselle;

Helsingin mooseksenuskaisen seurakunnan hautausmaaksi maksutta luovuttaa Töölön uudessa asemakartassa lähemmin osoitetun, venäläisen sotaväen hautausmaan vierellä sijaitsevan, noin 9,200 m²:n laajuisen alueen niin kauaksi, kuin aluetta vastamainittuun tarkoitukseen käytetään; sekä

roomalaiskatoliselle seurakunnalle yhtäläisin ehdoin hautausmaaksi luovuttaa samassa asemakartassa lähemmin osoitetun, edellä mainitun hautausmaan vierellä sijaitsevan, noin 6,000 m²:n laajuisen alueen.

Nämä rahatoimikamarin ehdotukset valtuusto hyväksyi ¹⁾.

Kirjelmässä lokakuun 27 päivästä maistraatti sittemmin ilmoitti ²⁾ senaatin lokakuun 10 päivänä vahvistaneen mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

XX kaupungin-
osan kaupun-
ginasemakaava-
van vahvistus.

Kirjelmässä tammikuun 13 päivästä maistraatti ilmoitti, että senaatti oli joulukuun 20 päivänä 1916 vahvistanut kaupunginvaltuuston vuonna 1913 hyväksymän ³⁾ XX kaupunginosan (Santa- ja Busholman) kaupunginasemakaavan, kuitenkin sillä rajoituksella, ettei vahvistus sinänsä tuottanut oikeutta teettää semmoisia täytetöitä ja satalaitteita, joihin kaupunki asetusten mukaisesti oli velvollinen hankkimaan erityisen luvan. Valtuusto päätti ⁴⁾ kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin asianmukaisen luvan saamiseksi alueelle suunniteltujen satama- ja raidelaitteiden teettämiseen.

Itäisen Kaivopuiston tonttien n:o:jen 1 ja 3 kaupunginasemakaavanmuutos.

Kirjelmässä tammikuun 18 päivästä rahatoimikamari ilmoitti, että rouva O. Kaira Itäisen Kaivopuiston tontin n:o 3 ja tehtaanisäntä A. N. Keirkner sen viereisen tontin n:o 1 omistajana olivat keskenään sopineet mainittujen tonttien välisen rajan järjestämisestä siten, että tonttiin n:o 1 liitettäisiin 150 m²:n laajuinen ala tontista n:o 3. Hakijat anoivat rahatoimikamarin avustusta vahvistuksen saamiseksi rajanjärjestelystä johtuvalle kaupunginasemakaavanmuutokselle. Aikomus oli tontille n:o 1 Itäisen Kaivopuiston huvila-alueen huhtikuun 10 päivänä 1907 vahvistetun rakennusjärjestyksen mukaisesti teettää uutisrakennus. Kamari, jolla ei ollut hakemusta vastaan mitään muistutta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 8 §; 24. 4. 2 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 4 §. — ³⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 4. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 3 §.

mista, esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi hakemuksen oheisen ehdotuksen puheenalaisten tonttien kaupunginasemakaavanmuutokseksi ja hankkisi sille vahvistuksen. Valtuusto myöntyi ¹⁾ esitykseen.

Kirjelmässä toukokuun 23 päivältä maistraatti sittemmin ilmoitti ²⁾, että mainittu kaupunginasemankaavanmuutos oli saman kuukauden 8 päivänä vahvistettu.

Tonttipaikkain luovuttamista taidenäyttelyrakennukselle, oopperatalolle ja konservatorirakennukselle ³⁾ tarkoitettavain hakemusten yhteydessä esiteltiin kaupunginvaltuustolle XIII kaupunginosassa olevain korttelien n:o:jen 401 a, 401 b ja 403 järjestelysuunnitelma. Valtuusto päätti ⁴⁾ hyväksyä nämä ehdotukset ja hankkia vahvistuksen niistä johtuvalle kaupunginasemakaavanmuutokselle. Maistraatin kirjelmässä ⁵⁾ syyskuun 1 päivältä annetun ilmoituksen mukaan oli senaatti heinäkuun 19 päivänä vahvistanut puhenalaisen kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelien n:o:jen 401 a, 401 b ja 403 kaupunginasemakaavanmuutos.

2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Lokakuun 24 päivänä 1916 asetti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto komitean, johon valittiin herrat Castrén, Elving, L. Krogius, Lindberg, Lindfors, Norrmén ja Paloheimo sekä insinööri C. Enckell, koko laajuudessaan tutkimaan kysymystä uusien maa-alueiden hankinnasta kaupungille. Komitean mietintö ⁷⁾ oli päivätty huhtikuun 18:tenä 1917 ja tarkoitti osoittaa kunnallisen asutuspolitiikan suuntaviivat sekä ehdottaa tarpeellisiksi havaittuja toimenpiteitä tilan hankkimiseksi kaupungin vasmaiselle kehitykselle. Teollisuuden ja kaupan tilantarpeeseen nähden varasi komitea itselleen tilaisuuden saada kohta kun tekeillä olevat suunnitelmat olivat valmistuneet esittää ehdotuksen sen laajan alueen jaoitukseksi, joka Sörnäsän haararadasta lähtien etelässä itäisen emäradan ja Vanhankaupunginlahden välillä ulottuu Vantaanjokeen asti.

Kaupungin maanhankinta politiikka.

Numeroluvuilla valaistuaan kaupungin laajenemista vuodesta 1810 lähtien, jolloin sen kirkonkirjoissa oli 4,065 henkeä, vuoteen 1916, jolloin asukasluku oli 182,215 henkeä, selvitti komitea väestön muuttoa Helsingin pitäjässä sijaitseviin huvilayhdyskuntiin, joissa vuonna 1916 asui kaikkiaan 10,951 henkeä. Komitea huomautti, että kaupungin omistaman maa-alueen rajain pohjoispuolella sijaitsevan maaseudun nopea kaupunkilaistuminen oli tuottanut kaupungille monenlaisia vai-

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 2. 7 §. — ²⁾ S:n 12. 6. 1 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 7; valt. pöytäk. 17. 4. 7 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 5 §. — ⁶⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 7. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18.

keuksia ja haittoja, jotka vaativat osakseen kaupunginviranomaisten erikoista huomiota. Nykyisen rajansa vierellä oli kaupungilla vyön tapainen muodostuma tuollaisia huvilayhdyskuntia, jotka Vikin kapteeninvirkatalon kera erottivat kaupungin maat loitompana olevasta maaseudusta. Kun kaupungin aluetta muilla kolmella taholla rajoitti meri, tuotti vastamainittu asianlaita vaaraa kaupungin vapaalle kehitykselle. Tämän johdosta ja kun kaupunginviranomaisten niiden vaatimusten mukaisesti, joita kaukonäköinen ja nykyaikainen kunnallispolitiikka asetti, oli katsottava, että tilaa varattiin kaupungin lisääntyvälle väestölle ja että kunnalla oli mahdollisuus suunnitelmanmukaisesti ohjata ja valvoa kehitystä, täytyi mitä pikemmin sen parempi tämä yksityisten pikkuyhdyskuntain muodostama rengas murtaa ja kaupungin hankkia itselleen määräysvalta niihin maihin nähden, joita se laajentuakseen tarvitsi.

Tässä edellä mainitut haitat johtuivat etusijassa semmoisista asutusryhmityksistä, joiden puutteellinen sisäinen järjestys sekä suunnitelmaa vailla oleva kehitys tuottivat vaikeuksia vastaiselle kaupunginjärjestelylle. Ne yhdyskunnat, joiden hallinto oli kiinteämmin järjestetty, joilla oli voimia ja varoja pitää huolta eduistaan ja tarpeistaan ja jotka tarjosivat takeita nykyaikaisten periaatteiden mukaan toimeenpannusta sekä kaupungin oman kehityksen mukaan sovitetusta järjestelystä, näytti sitä vastoin olevan jätettävä häiritsemättä täyttämään tarkoitustaan, sikäli kuin tämä ei ollut vastoin kaupungin etuja. Kuitenkin olisi kaupungin tietysti, mikäli mahdollista, näilläkin alueilla, jotka vastedes voivat tulla kysymykseen kaupunkiin liitettävänä alueina, koettaa ohjata kehitystä oikealle uralle ja katsoa, ettei se osunut harhatielle. Tehokkaan avun tässä kohden saisi kaupunki uudesta kaupunginasemakaavalaista, joka säännöllisten olojen palauduttua varsin luultavasti oli odotettavana.

Ei ehkä pidetty aivan hyvin harkittuna, että kunnan hallinto kiinteistömarkkinoilla nykyään vallitsevan nousukauden aikana ryhtyi laajemmissa määrin ostamaan maita. Mutta komitean käsityksen mukaan ei ollut odotettavana maan nykyisten yksikköhintain huojistumista kaupungin lähimmässä ympäristössä, vaan oli varsin luultavaa, että ne pikemmin vieläkin kohoaisivat, sikäli kuin kaupunkimuodostus laajeni. Mitä pitemmälle näiden alueiden milloin missäkin määrin säännötöntä lohkamista jatkui ja rakennustoiminta levisi, sitä runsaampia kustannuksia syntyi kaupungille alueiden lunastamisesta.

Tämän laatuissa kaupoissa oli usein käynyt niin, että kaupungin menot maanostosta eivät kohtuullisesti suhtautuneet lunastetun alueen arvoon sinänsä, mutta että tarkoituksen hyväksi tehdyt uhraukset olivat kannattaneet niiden yleisten etujen vuoksi, joita maanhankinta oli tuottanut kaupungin kehitykselle. Kaupungin asutuspoliitikassa tuli

johtavana olla perinpohjaisen tuntemuksen väestön siirtymisen ja taloudellisen elämän kehitysviihoista kaupunkiin liitettävällä alueella ja niistä eduista, joita kaupunki ajan mittaan voi saada kauaksi ulottuvilla laajennuksilla, ei yksinomaan laskelmain kunnan verotulojen mahdollisesta kohoamisesta.

Komitean mielestä oli mahdotonta edeltäpäin laskea, milloin kaupungin nykyinen alue oli kokonaan käytetty, mutta tästä seikasta annettu selvitys kehoitti kunnan hallintoa ajoissa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta kaupunki pääsi isännäksi omassa talossaan; joka tapauksessa täytyi pitää luultavana, että kaupungin nykyiset alueet muutaman vuosikymmenen kuluttua olivat täyteen rakennetut tai muulla tavoin käytetyt. Tässä oli niinkään muistettava, että voi esiintyä seikkoja, jotka voimakkaasti jouduttivat kaupunkimuodostuksen ja väkiluvun lisääntymistä. Parantuneet liikennevälineet ja satamaolot, säännöllisen talvilaivaliikenteen syntyminen, kaupan ja teollisuuden elpyminen sekä pääkaupungin asema hallinto- ja sivistyskeskuksena olivat seikkoja, jotka voivat lisätä tilantarvetta ja vaatia kaupungille hankkimaan uusia maa-aloja. Komitea viittasi tehdas- ja varastotonttien pakottavaan tarpeeseen, kaupungin nykyisellä alueella kun näihin tarkoituksiin oli tarjona vain riittämätöntä tilaa. Avaraa tilaa vaativat niinkään sairaanhoitolaitokset sekä tieteelliset ja armeliaisuuslaitokset, joita varsin luultavasti tuli sijoitettavaksi käyttämättä olevalle kaupungin maalle. Paikkoja oli niinkään varattava työväen siirtolapuutarhoille sekä puistoille ja istutuksille. Lopuksi tarvitsi kaupunki tuntuvaan maa-alan voidakseen vaihtaa sitä sotalaitoksen hallussa kaupungin keskiosissa oleviin alueisiin, jotka kaupunki varsinkin nyttemmin muuttuneissa oloissa voinee saada omikseen. Näytti olevan kaupunginhallinnon ehdoton velvollisuus riittävällä kaupunkialueen eheyttämällä ajoissa pitää huolta siitä, että kunta sai toimintavapautta ja sovittelumahdollisuuksia, kun oli tyydytettävä niitä erilaatuisia tarpeita, joita voi esiintyä itse asutustilan vaatimusten ohessa.

Mitä kaupungin vastaisen kehityksen suuntaviivoihin ja jatkuvan alueellisen laajentamisen ohjelmaan tuli, huomautti komitea että, sitenkuin kaupungin keskus nyttemmin oli laajentunut meren rantaan asti etelässä, idässä ja lännessä, täytyi kaupungin pyrkiä laajenemaan mantereelle päin kaupungin keskuksen pohjoispuoliselle alueelle. Komitea huomautti edelleen, että kunnan hallinnossa oli aikaisemmin ollut vallalla se käsitys, että Helsinginlaisella paikalla sijaitsevan kaupungin olisi oikeinta pysyttäytyä meren yhteydessä ja siten käyttää hyväkseen veden läheisyyden tarjoamia etuja. Sekä rahatoimikamari että kaupunginasemakaavaosasto olivat aikaisemmin puoltaneet laajentamista tähän suuntaan, ja senkin jälkeen kuin kaupunginvaltuuston enemmistö, hylkäämällä ehdotukset Drumsön ja Brändön ostosta, oli

määrännyt laajenemisen pohjoista kohti oikeimmaksi, kuului edelleen vaatimuksia että kaupungin ei tulisi olla ensiksi mainittua kehitysmahdollisuutta huomioon ottamatta, vaan hankkimalla itselleen käyttöoikeus mainittuihin molempiin saariin turvata laajenemisensa itään ja länteen.

Kun nyt kuitenkin oli kaupungille hankittava tonttimaata asutuksen ja teollisuuden tarpeisiin sekä korvausaluetta kaupungin alueen järjestämisessä tarpeellisia maanvaihtoja varten puhkaisemalla kaupungin rajalle syntynyt huvilayhdyskuntain vyöhyke sekä hankittava kaupungille tilaisuutta kehityksensä järjestämiseen ja ohjaamiseen suunnitelmamukaisesti, oli laajentamispyrinnöt kieltämättä suunnattava mantereelle päin. Niiden kunnallispoliittisten tarkoitusten saavuttamiseksi, joihin kaupungin tuli komitean mielestä vastaisessa kehityksessään pyrkiä, ei kaupungilla ollut käytettävänä muuta keinoa tilantarpeensa turvaamiseksi kuin ostaa pohjoisrajallaan sijaitsevat tarpeelliset maa-alueet Vikin virkatalon alueen yhteydessä.

Keskustelut
maanhankin-
nasta.

Vikin kapteeninvirkataloon nähden teki komitea selkoa keskusteluista, joita valtion kanssa oli ollut sen hankkimisesta kaupungille. Viimeksi oli rahatoimikamari syksyllä 1916 tarjonnut Helsingin pitäjässä sijaitsevaa Labbaksen taloa vastikkeeksi, mutta asiasta olleissa suullisissa neuvotteluissa kävi selville, ettei valtio voinut mainittua maatilaa siihen tarkoitukseen hyväksyä. Tämän johdosta teki rahatoimikamari marraskuussa 1916 alustavan tarjouksen eräiden senaatin haluamain kaupunkialueiden luovuttamisesta valtiolle. Tähän tarjoukseen ei ollut vastausta saapunut. Sittemmin muuttuneiden valtiollisten olojen johdosta saattoi kuitenkin täydellä syyllä olettaa, että maamme uusi kotimainen hallitus kohdakkoin saattaisi tämän kaupungin kehitykselle ylen tärkeän aluekysymyksen suotuisaan ratkaisuun.

Komitean oli nyt onnistunut hankkia seuraavain maa-alueiden alustavat myyntitarjoukset:

1) Boxbacka aktiebolag yhtiön omistamat, myymättä olevat tilukset Boxbackan kylässä, pinta-alaltaan 407.894 ha, hinta 2,447,364 markkaa eli 0.60 markkaa m²:ltä. Keskustelujen kuluessa oli hinta tasoitettu 2,400,000 markaksi. Tarjous käsitti alueella sijaitsevat rakennukset sekä maassa olevan laihon, mutta ei irtaimistoa. Myyjä oli varannut itselleen oikeuden nostaa juoksuhautatöistä, metsänkaadoista y. m. ehkä maksettavan korvauksen, sikäli kuin tämä kohdistui sodan alun ja 1915 vuoden lopun väliseen aikaan.

2) Aktiebolaget parkstad-Vanda-puistokylä osakeyhtiön hallussa olevat, Malmin ja Staffansbyn kylissä sijaitsevat tilukset, ilmoituksen mukaan noin 504 ha, mistä myyjät kuitenkin erottivat nykyisen isännöitsijän huvila-alueen, noin 12 ha, Malmin kalkkihiekkatäihtehtaalta yhtiön hiekanottoa paikkoihin vievän kapearaiteisen radan ja nämä hie-

kanottopaikat, pinta-alaltaan yhteensä noin 24 ha, sekä noin 30 ha:n laajuisen turvepehkusuon. Sitä paitsi varasi yhtiö itselleen oikeuden edelleen jatkaa palstatilain y. m. myyntiä siksi, kunnes lopullinen kauppa tehtiin. Koko tämän alueen hinta oli, edellyttäen pinta-alasta annettujen tietojen olevan oikeat, 0.60 markan mukaan neliömetriltä 2,628,000 markkaa. Tarjous käsitti ainoastaan maat, mutta ei rakennuksia.

3) Pehrin ratsutila n:o 1 Malmin kylässä, omistaja maanviljelijä O. W. Åberg. Pinta-ala oli 98.1 ha, siitä 44.37 ha viljeltyä maata. Tilasta erotetut 2 palstatilaa, yhteensä 1.34 ha, eivät kuuluneet kauppaan. Hinta oli 300,000 markkaa eli 0.31 markkaa m²:ltä. Myyjä pidätti itselleen kaivuutöistä ja kaadetusta metsästä ehkä tulevan korvauksen. Irtaimisto ei sisältynyt tarjoukseen.

4) Strömin verotila n:o 4 Malmin kylässä, omistajat tilanomistaja A. Eklundin perilliset, ynnä tilaan kuuluva, Boxbacka aktiebolag yhtiöltä ostettu palstatila Dal 44. Talon ynnä palstatilan pinta-ala oli 123.7 ha, siitä 63.5 ha viljeltyä maata. Hinta oli 503,000 markkaa eli 0.41 markkaa m²:ltä. Kauppaan kuului kaadetusta metsästä ehkä saatava korvaus ja samaten suurin osa irtaimistoa.

5) Puolikas Brusan verotaloa n:o 6 Malmin kylässä, omistaja maanviljelijä K. G. Kyrklund. Pinta-ala oli 111.7 ha, siitä 42.7 ha viljeltyä maata. Kauppaan kuului sitä paitsi neljä Boxbacka aktiebolagilta ostettua palstatilaa, yhteensä 6 ha. Hinta kaikkiaan 350,000 markkaa eli 0.30 markkaa m²:itä. Suurin osa irtaimistoa seurasi mukana.

6) Hagan talo n:o 2 Malmin kylässä, omistaja rouva S. Rundman. Kaupaksi tarjottu pinta-ala oli 52.2 ha, siitä 26.5 ha viljeltyä. Tilalta oli palstatiloina myyty kaikkiaan 11.7 ha. Myyjä oli itselleen varannut rakennukset ja niitä ympäröivän pellon, 7.5 ha, sekä 0.25 ha:n laajuisen alueen, joka aikaisemman sopimuksen mukaan tuli yhdistettäväksi hautausmaahan. Hinta oli 300,000 markkaa eli 0.58 markkaa m²:itä. Irtaimisto ei kuulunut kauppaan. Juoksuhautatöistä tulevan korvauksen saisi myyjä.

7) Kaarlen talo Malmin kylässä, omistajat maanviljelijä K. Åbergin perilliset. Pinta-ala oli 60.2 ha, siitä 24.5 ha viljeltyä. Hinta oli 250,000 markkaa eli 0.42 markkaa m²:itä. Tilalta oli palstatiloina myyty kaikkiaan 2.2 ha, mikä alue ei kuulunut kauppaan. Hintaan oli luettu kaadetusta metsästä ehkä saatava korvaus, mutta ei irtaimistoa.

Näiden keskustelujen jatkuessa tiedusteli tilanomistaja J. Kavaleff rahatoimikamarilta, olisiko kaupunki halukas ostamaan hänen Helsingin pitäjässä omistamansa Domarbyn maatilän, johon kuuluivat Skepparin ja Långhansan veroratsutilat n:ot 2 ja 3 sekä verotalot Ryttars n:o 7, Stenbergs n:o 5, Lassas n:o 1, Kusmies n:o 6 ja Glasmästars n:o 4, kaikki Domarbyn kylässä Helsingin pitäjää. Maatilän pinta-ala oli kaikkiaan noin 610 ha, siitä ilmoituksen mukaan 315 ha peltoa, 285 ha

metsämaata ja 10 ha joutomaata. Koko alueen kauppahinta oli 2,450,000 markkaa eli noin 4,000 markkaa hehtaarilta eli 0.40 markkaa m²:ltä.

Komitea katsoi olevan ehdottaminen, ettei ainoastaan Vikin kapteeninvirkatalon hankkimista kaupunginviranomaisten toimesta mahdollisimmassa määrin joudutettaisi, vaan että kaupunki lisäksi ostaisi seuraavat maatilat, nimittäin Boxbacka-yhtiön omaisuuden, Strömin ja Brusan talot sekä Domarbyn kartanon eli yhteensä noin 1,240 ha. Kun Domarbyn osto ehdottomasti edellytti eräiden Baggbölessä olevain palstatilain hankkimista kaupungin omiksi Äggelbyn kartanon rajan ja Domarbyn välisen kulkuyhteyden turvaamiseksi, oli rahatoimikamari asettanut yhteyteen asianomaisten palstatilan- ja maanomistajain kanssa sekä tehnyt alustavat sopimukset, joiden mukaan kaupunki kaikkiaan enintään 70,000 markan hinnasta ostaisi seuraavat Baggbölen huvilayhdyskunnan palstatilat, nimittäin n:ot 10 ja 13 Elotien varrella, n:o 16 Koivutien varrella, n:ot 2 ja 19 Huvilatien varrella, n:ot 15 ja 17 ynnä 18 a ja 18 b Alkutien varrella sekä enintään 20,000 markan hinnasta muut tien teettämiseen tarpeelliset maa-alueet.

Edelleen oli Boxbacka aktiebolag tarjoutunut luovuttamaan yhtiön kaikki 60 osaketta kaupungille yhteensä 2,160,000 markan hinnasta; tarjous edellytti, että kaupunki ottaisi vastatakseen yhtiön veloista, noin 500,000 markasta. Komitean mielestä ansaitsi tarjous huomiota, varsinkin kun siten yhtiömuotoa käyttämällä saatiin sopiva järjestö näiden, ehkäpä muidenkin kaupungin omistamain kiinteistöjen ensimmäiselle hallinnolle, kunnes niiden hoito ehdittiin lopullisesti järjestää.

Komitea oli ollut epäröivällä kannalla Hagan, Kaarlen ja Pehrin talojen lunastamiseen nähden eikä voinut puoltaa aktiebolaget parkstad-Vanda-puistokylä osakeyhtiön tilusten ostoa alueen syrjäisen aseman ja jo pitkälle ehtineen palstoituksen johdosta. Sittenkuin kaupunkia ympäröivä huvilayhdyskuntain rengas oli puhkaistu, mikäli mahdollista Domarbystä länteen, toisin sanoin samankeskisessä kaaressa nykyisen kaupunginalueen ympäri, ei ollut syytä suunnata laajenemista yksipuolisesti koilliseen.

Ehdotettujen ostojen johdosta lisääntyisi kaupungin käytettävänä oleva maa-ala yhteensä noin 1,250 ha:lla tai, jos Vikin tilukset otettiin lukuun, yhteensä noin 1,850 ha:lla. Tämä alue riittäisi asuinpaikaksi ainakin 100,000 hengelle, jota paitsi saataisiin tilaa muille tärkeille kunnallispoliittisille tarpeille. Näin laajennettuna olisi kaupungin alue pinta-alaltaan kaikkiaan noin 4,335 ha, ja pinta-ala kutakin kaupungin asukasta kohti lisääntyisi 169.3 m²:stä 237.9 m²:in. Edelleen huomautti komitea, että kaupungin viljelyskelpoinen maa olisi nykyisen elintarvepulan aikana käytettävä niin, että kunnan muonitustarpeet tulivat mikäli mahdollista tyydytetyiksi.

Asianomaisista tiloista vaaditut yksikköhinnat saattoivat tosin sinänsä näyttää korkeilta, mutta eivät kuitenkaan komitean mielestä olleet kohtuuttomat siihen hyötyyn katsoen, minkä ehdotetut maanostot tuottaisivat kaupungille. Komitea oli niinkään katsonut voitavansa puoltaa alustavissa kauppakirjoissa neuvottelujen pohjalla esitettyjä kauppaehjoja.

Komitea ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

Ehdotetut
tilanostot.

enintään 2,793,000 markan hinnasta ostaa Helsingin pitäjässä sijaitsevan Domarbyn kartanon eri luettelon mukaisine elävine ja kuolleine irtaimistoinen ja muutoin alustavassa kauppakirjassa lähemmin ilmoitetuin ehdoin;

enintään 350,000 markan hinnasta ostaa Helsingin pitäjän Malmin kylässä sijaitsevat Bruson verotalon puolikkaan n:o 6² ynnä Dal n:o 45, Dal n:o 46 a, Dal n:o 47, Likärr ja Ladtomt nimiset maa-alueet alustavassa kauppakirjassa lähemmin mainituin ehdoin;

enintään 503,000 markan hinnasta ostaa Helsingin pitäjän Malmin kylässä sijaitsevat Strömin verotalon n:o 4 ynnä palstatilan Dal n:o 44 alustavassa kauppakirjassa tarkemmin mainituin ehdoin;

2,160,000 markan hinnasta ostaa kaikki Boxbacka aktiebolag yhtiön osakkeet sekä osoittaa enintään 500,000 markkaa yhtiön velkain suoritukseen;

valtuuttaa rahatoimikamarin enintään 70,000 markan hinnasta ostamaan seuraavat Baggbölen kylässä sijaitsevat palstatilat, nimittäin Elotien n:ot 10 ja 13, Koivutien 16, Huvilatien 19 ja 20 sekä Alkutien 15 ja 17 ynnä 18 a ja 18 b;

niinkään antaa rahatoimikamarin toimeksi kaikkiaan enintään 20,000 markan hinnasta ostaa muut Äggelbyn ja Domarbyn välille tehtävää tietä varten tarpeelliset, kaupungin lunastettaviksi tarjotut maa-alueet;

edellä mainittujen kiinteistöjen, irtaimiston ja osakkeiden hinnan ynnä lainhuudatuskulujen suoritukseksi osoittaa kaikkiaan 6,434,000 markkaa maksettavaksi 1916 vuoden velkakirjalainasta; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi ryhtyä päätösten täytäntöönpanosta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sen jälkeen olisi varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettävä:

senaatilta hankkia vahvistus edellä mainituille päätöksille; sekä kehoittaa rahatoimikamaria

a) ryhtymään toimenpiteisiin jouduttaakseen Vikin virkatalon luovuttamista kaupungille;

b) toistaiseksi ottamaan haltuunsa ostettujen maa- ja palstatilain ynnä maa-alueiden hallinnon sekä edustamaan kaupunkia Boxbacka aktiebolag yhtiössä;

c) yksissä neuvoihin muonitustoimikunnan kanssa ottamaan harkittavaksi kysymyksen näiden maatilain käyttämisestä elintarpeiden hankkimiseksi kaupungin väestölle;

d) kohta kuin olot sallivat, kaupungin yleisten töiden hallituksella tutkituttamaan satamaradalta Vikin virkatalon tilusten poikki Sörnäsiin kulkevan rautatien sopivimman suunnan sekä ryhtymään toimenpiteisiin tätä varten tarpeellisen maan hankkimiseksi, ehdollisesti pakkolunastusta käyttämällä; ja

e) käsiteltäväksi ottamaan kysymyksen vakinaisen elimen perustamisesta kaupungin maatilain hallintoa ja käyttöä varten.

Asia aiheutti lisätyssä kaupunginvaltuustossa laajanlaisen keskustelun¹⁾, jonka kuluessa toisaalta vaadittiin evättäväksi Domarbyn maatilain ostoja tarkoittavaa ehdotusta, kun taas toisaalta puollettiin ostettaviksi myöskin Hagan, Pehrin ja Kaarlen taloja, minkä ohessa lausuttiin, että rahatoimikamarin tulisi saada toimekseen aloittaa keskustelut osin Vantaanjoen länsipuolella sijaitsevan Baggbölen, osin Hertonäsin kartanon mahdollisesta ostamisesta kaupungille.

Päätös ostaa
Domarbyn,
Brusan, Strö-
min, Pehrin ja
Hagan talot
sekä eräät
Baggbölen
palstatilat
ynnä Boxbacka
aktiebolag yh-
tiön osakkeet.

Asiaa ratkaistaessa hyväksyttiin kaikki komitean ponnet, ja päätti lisätty kaupunginvaltuusto siten ostaa Domarbyn maatilaa 2,793,000 markasta, Brusantalon ynnä eräät maa-alueet 350,000 markasta, Strömin talon ynnä Dalin palstatilan 503,000 markasta, Boxbacka aktiebolag yhtiön osakkeet 2,160,000 markasta, eräät Baggbölen palstatilat enintään 70,000 markasta sekä Domarbyn ja Äggelbyn välistä tietä varten tarpeelliset maa-alueet 20,000 markasta. Edelleen päätti lisätty kaupunginvaltuusto 50 äänellä 29 vastaan ostaa myöskin Pehrin talon 300,000 markasta, Hagan talon 300,000 markasta ja Kaarlen talon 250,000 markasta, minkä ohessa hyväksyttiin ehdotus Hertonäsin kartanon ostoja tarkoittavain keskustelujen aloittamisesta.

Sittemmin ilmoitti Pehrin talon omistaja, ettei hänellä ollut tilaisuutta myydä tilaansa edellä mainituin ehdoin, vaan pyysi hän saada tilasta erottaa eräät 1.530 ha:n laajuiset alueet niillä olevine rakennuksineen. Lisätty kaupunginvaltuusto päätti²⁾ kaupan tehtäväksi näillä muutetuillakin ehdoilla.

Hagan taloon nähden rahatoimikamari alisti, oliko talo ostettava omistajan esittämin uusin ehdoin, jotka olivat johtuneet siitä, että eräs 562 m²:n laajuinen alue oli annettu vuokralle pitemmäksi ajaksi eikä omistajan ollut onnistunut saada aikaan sopimusta vuokran siirrosta. Omistaja sitoutui kuitenkin enintään 5,000 markalla ottamaan osaa tämän alueen hankkimiseen kaupungille. Lisätty valtuusto päätti³⁾ talon ostettavaksi näillä uusilla ehdoilla.

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 24. 4. 1 §; valt. pöytäk. 24. 4. 1 §. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. 8. 5. 1 §. — ³⁾ Lis. valt. pöytäk. 8. 5. 1 §.

Sittenkuin valtuusto sen jälkeen oli alistanut päätöksensä senaatin tutkittaviksi, ilmoitti ¹⁾ maistraatti kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä, että senaatti oli kesäkuun 27 päivänä vahvistanut mainitut kaupat sekä päätöksen osoittaa tähän tarkoitukseen 7,284,000 markkaa 1916 vuoden velkakirjalainasta.

Maanmittari N. Järnefeltille, joka kaupungin luottamusmiehenä oli pannut alulle puheenalaisia maanostoja koskevat alustavat neuvottelut, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa Smk 2,501: 25 hankitun kartan ynnä erinäisten muiden välittömäin menojen korvaukseksi sekä lisäksi 1,500 markkaa eli $\frac{1}{2}$ % Hagan talon kauppahinnasta.

Korvaus maanmittari N. Järnefeltille.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto siihen mainituista maanostoista olleiden kustannusten joukkoon Smk 38,970: 25 lainhuudatuskuluja.

Maanostojen lainhuudatuskulut.

Vahtimestari V. Dammin tekemän tarjouksen, että kaupunki 14,500 markan hinnasta ostaisi Helsingin pitäjän Malminkylän Starenin talosta erotetun Jaurilan palstatilan, kaupunginvaltuusto epäsi ⁴⁾, koska kaupungin etujen ei katsottu vaativan tämän palstatilan ostamista, joka käsitti ainoastaan kapean, 14,585 m²:n laajuisen alueen.

Evätty Helsingin pitäjässä olevan palstatilan myyntitarjous.

Kun sopivan asunnon hankkiminen Boxbacka aktiebolag yhtiön isännöitsijälle, jonka yhtiön pääosakas kaupunki oli, oli kohdannut vaikeuksia, oli yhtiön johtokunta tehnyt sopimuksen Boxbackan talosta erotetun, 18,900 m²:n laajuisen palstatilan ostosta rakennuksineen 135,000 markan hinnasta. Kohta kun isännöitsijän asuntokysymys voitaisiin ratkaista halvemmallalla tavalla, myytäisiin palstatila. Asiaa esiteltäessä oli rahatoimikamari myöntynyt johtokunnan esitykseen, jota vastoin muuan vähemmistö oli puoltanut asian jättämistä kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Valtuusto piti ⁵⁾ tätä kauppaa väliaikaisena toimenpiteenä, joka ei kaivannut lisätyn kaupunginvaltuuston päätöstä.

Erään Boxbackassa sijaitsevan palstatilan osto.

Sittenkuin kysymys Vikin kapteeninvirkatalon hankkimisesta kaupungille oli otettu puheeksi edellä kerrotun maanhankinnan yhteydessä, oli rahatoimikamari ryhtynyt keskusteluihin mainitun virkatalon vuokraajan rouva T. Waseniuksen kanssa virkatalon vuokraoikeuden lunastamisesta, ja huhtikuun 16:ntena päivättyssä kirjelmässä kamari ehdotti ⁶⁾, että kaupunki ottaisi haltuunsa virkatalon vuokraoikeuden sekä ostaisi sen kaluston. Kaupungin kannalta katsottuna olisi edullista voida jo samana keväänä ryhtyä viljelemään virkatalon melko laajoja viljelysmaita (noin 300 ha) sen maanviljelyksen yhteydessä, jota kaupungin varalle tuli harjoitettavaksi Domarbyn, Boxbackan, Brusan ja Strömin maatiloilla. Mitä rakennuksiin, kalustoon ja laihoon tuli, oli kamari

Vikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastus sekä sen kaluston osto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 1 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 31 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁴⁾ S:n 18. 9. 24 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 9 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

sitä mieltä, että vuokraaja huutokaupassa voisi saada tuntuvasti korkeamman hinnan kuin mitä hän oli kaupungilta pyytänyt.

Päinvastaista mieltä oli valmisteluvaliokunta, arvellen ettei maatilán tehokas viljeleminen voinut lähiaikoina tulla kysymykseen, kun suurta osaa maatilán alueesta käytettiin sotilaallisiin tarkoituksiin. Pyydettyä luovutussummaakin, joka vastasi 15,000 markkaa vuodelta, valiokunta, siihen nähden että vuokratuudesta oli ainoastaan 4 vuotta jäljellä, piti liiallisena samoin kuin kalustonkin hintaa. Valiokunta ehdotti, että rahatoimikamarin esitys evättäisiin ja pyrkimykset sen sijaan kohdistettaisiin maatilán omistusoikeuden hankkimiseen, minkä onnistumisesta nyttemmin oli toiveita.

Asiaa esiteltäessä yhtyi, sittenkuin luovutussumma oli huojustettu 300,000 markasta 220,000 markkaan, 31 valtuusmiestä rahatoimikamarin ehdotukseen vuokraoikeuden lunastamisesta, jota vastoin 13 valtuutettua vaati sitä evättäväksi, ja päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto niin ollen:

220,000 markan hinnasta ottaa leskirouva T. Waseniukselta haltuunsa Vikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden sekä lunastaa hänen siellä omistamansa rakennukset, irtaimiston ja korjatun vuodentulon laaditun erikoisluettelon mukaan ja muutoin hänen esittämensä ehdoin; puheena olevan rahamäärän maksettavaksi edeltäpäin kaupunginkassasta, ollen rahatoimikamarin vastedes tehtävä esitys siitä, onko tämä summa pantava maksettavaksi vakinaisten menojen tililtä vai suoritettava lainavaroista; sekä

valtuuttaa rahatoimikamarin ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin maatilán asianmukaiseksi hoidattamiseksi viljelysvuonna 1917.

Evätty aktiebolaget Albergan osakeyhtiön osakkeiden myyntitarjous.

Rahatoimikamariin osoitetussa kirjelmässä oli aktiebolaget Albergan osakeyhtiö tarjoutunut 1,300,500 markan hinnasta kaupungille myymään kaikki mainitun yhtiön osakkeet. Huhtikuun 19 päivänä antamassaan lausunnossa ²⁾ rahatoimikamari ei pitänyt vaadittua hintaa kalliina näiden seutujen maa-arvoon verraten. Samaten voi tilán osto eräin edellytyksin olla kaupungille hyödyllinen ja edullinen. Jos nimitäin kaupungilla olisi hallussaan Domarbyn ja Reimarsin välillä Kärbölen kylässä sijaitsevat maatilat ja niiden lisäksi Mäkkylän kruununvirkatalo, olisi Albergan kartano luonnollisena renkaana kaupungin maa-alueiden laajentamisessa länteen päin. Mutta kun näin ei ollut laita, ei olisi hyvin harkittua jo nyt käydä ostamaan tätä maatilaa; Albergan oston tulisi jäädä toiseen sijaan. Lisäksi tuli, että tätä maatilaa tuskin voitaisiin käyttää Vikin kapteeninvirkatalon vastikkeena.

Rahatoimikamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto päät-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 10 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

täisi evätä aktiebolaget Alberga osakeyhtiön tarjouksen mainitun yhtiön kaikkien osakkeiden myymisestä Helsingin kaupungille.

Valtuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen.

Sittenkuin oli herätetty ²⁾ kysymys Lohjan pitäjän Outamon ja Varolan maatilain ostosta, päätti ³⁾ lisätty kaupunginvaltuusto, että osa Outamon maatilaa oli kaupungille ostettava sekä myönsi tähän tarkoitukseen Smk 256,211: 28, josta määrästä 200,000 markkaa oli suoritettava 1916 vuoden velkakirjalainasta sekä loput eli Smk 56,211: 28 etuantina kaupunginkassasta ja sitten vastedes korvattava kaupungin halkokonttorin tilan metsästä ottamain halkojen hinnalla.

Lohjan pitäjän
Outamon maati-
lan osto.

Maistraatin kirjelmässä toukokuun 5 päivältä tehdyn ilmoituksen ⁴⁾ mukaan oli senaatti tämän päätöksen vahvistanut huhtikuun 24 päivänä.

Sittemmin päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin huhti-
kuun 26 päivänä tekemän esityksen mukaisesti antaa kaupungille ostettujen Outamon tilan osain hoidon kasvatuslautakunnan toimeksi sekä käyttövaroistaan myöntää 10,700 markkaa kaluston hankkimiseksi maatilalle ynnä erinäisten vähäisten menojen suoritukseen.

Outamon maa-
tilan käyttö.

Sittenkuin 1917 vuoden menosääntöön oli merkitty 5,600 markkaa sen maakaistaleen ostoon, johon Porvoon radan Nickbyn aseman ja Nickbyn kunnallisen mielisairaalan välinen raitiotie oli rakennettu ⁶⁾, päätti ⁷⁾ lisätty kaupunginvaltuusto mainitun määrärahan suoritettavaksi lainavaroista.

Nickbyn mieli-
sairaalaan joh-
tavan raitiotien
alueen lunas-
tus.

Sittenkuin oli herätetty ⁸⁾ kysymys Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon n:o 1 kuuluvain Brunakärr ja Nyåker nimisten tiluslohkojen yhdistämisestä kunnallisessa, hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa Helsingin kaupunkiin ja rahatoimikamari oli saanut tehtäväksi antaa lähemmän selvi-tyksen, eritoten asian rahallisesta puolesta, antoi kamari kirjelmässä ⁹⁾ lokakuun 2 päivältä 1916 lausunnon esityksineen mainittujen tiluslohkojen hankkimisesta kaupungille.

Ehdotus
Pikku-Huopa-
lahden kylän
Brunakärrin ja
Nyåkerin tilus-
lohkojen
pakkolunasta-
misesta kau-
punktiin yhdis-
tettäväksi.

Brunakärrin ja Nyåkerin tiluslohkot sijaitsivat Läntisen viertotien molemmin puolin, edellinen sen itä- ja jälkimmäinen länsipuolella, ja niitä ympäröi kaupungille kuuluva maa (Greijus ja Tilkan alue) kolmelta taholta, minkä ohessa Nyåkeria lännessä rajoitti Pikku-Huopalahti. Brunakärrin pinta-ala oli 3.47 ja Nyåkerin 1.73 ha eli yhteensä 5.20 ha. Brunakärrin pinta-alasta oli noin $\frac{2}{3}$ annettu vuokralle moniaina asuntopalstoina, joista muutamat olivat verraten isoja ja harvaan rakennettuja, mutta useimmat varsin pieniä ja taajaan rakennettuja. Ny-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 11 §. — ²⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 7 ja 8. — ³⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 3 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁵⁾ S:n 22. 5. 7 §. — ⁶⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 8. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. vuod. 1916 n:o 49; lis. valt. pöytäk. 30. 1. 2 §. — ⁸⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 14 ja 1913 vuod. kert. siv. 14. — ⁹⁾ Valt. pain. asiakirj. vuod. 1916 n:o 58.

äkerin lohko oli annettu vuokralle harvalukuisina palstoina. Tonttien vuokrakausi päättyi 1930-, 1940-, vieläpä 1950-luvullakin. Maaliskuussa 1916 oli väkiluku kaikkiaan 543 henkeä.

Kamari antoi laskelman niistä kustannuksista, joita kaupungille koituisi teiden, viemärien, vesijohdon ja kansakoulujen rakennuttamisesta, sairaanhoidosta y. m., siinä tapauksessa että nämä tiluslohkot yhdistettäisiin kaupunkiin, nousten nämä kustannukset Brunakärrin osalta kerta kaikkiaan 272,200 ja vuosittain 24,000 markkaan sekä Nyåkerin osalta 331,500 ja 30,350 markkaan, kun taas tuloja laskettiin olevan, vedenkulutusmaksuja lukuun ottamatta, Brunakärristä 7,620 ja Nyåkerista 16,900 markkaa. Edelleen huomautti kamari näillä alueilla rakennustoimintaan ja terveydenhoitoon nähden vallitsevista epäkohdista. Jos kaupunki vastedes luovutti puheenalaisia lohkoja ympäröiviä maitaan asuttaviksi, oli varsin luultavaa, että terveydellisiä haittoja koituisi siitä, ettei kaupungilla ollut valtaa käydä järjestämään näiden lohkojen terveydenhoito-oloja. Toistaiseksi ei asutus tosin ollut tullut lähelle näitä tiluslohkoja, mutta Tilkær sairaala-alueelle oli sieltä matkaa ainoastaan noin 400 m. Kaupungin alueen eheyttämisen kannalta tosin oli myönnettävä, että semmoisten kuin tässä puheena olevain erillisten alueiden sijaitsemisesta kaupungin maan piirissä voi kaupungille koitua moninaisia haittoja sen omaan rajakkaisten maiden järjestämisessä; niinpä voi esimerkiksi puheenalaisten alueiden yhdenmukaista kaupunginasemakaavaa laadittaessa käydä tarpeelliseksi teettää liikenneväyliä usein mainittujen lohkojen halki, mutta maanomistaja voi asettaa siinä kohden vastustavalle kannalle. Lopuksi kamari huomautti, että kaupunki, siinäkin tapauksessa ettei näitä lohkoja yhdistetty kaupunkiin, joutui niiden johdosta suorittamaan tuntuvia menoja omaamatta siinä kohden minkäänlaista määräysvaltaa.

Rahatoimikamarin enemmistö ei katsonut pelkän tilusten kaupunkiin yhdistämisen tarjoavan kaupungille riittäviä takeita siitä, että se voisi tarpeen vaatiessa käydä järjestämään tilusten oloja, varsinkin jos talonomistaja tai vuokraoikeuden haltijat vastustivat tarpeellisiksi havaittuja toimenpiteitä. Ainoan varman takeen tässä kohden tarjosi tilusten omistusoikeus. Rahatoimikamari sentähden ehdotti kaupunginvaltuuston lausuttavaksi, että Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon kuuluvain Brunakær ja Nyåker nimisten tiluslohkojen yhdistäminen Helsingin kaupunkiin ei näyttänyt tarjoavan riittäviä takeita siitä, että kaupungin edut tulisivat huomioon otetuiksi tiluslohkojen oloja järjestettäessä.

Korpaksen talon omistajain kanssa uudelleen aloitetuista keskusteluista oli käynyt selville, että hinta oli entisestään tuntuvasti kohonnut ja ilmoitettiin ennen asian esittelemistä kaupunginvaltuustolle 312,000 markaksi. Pitäen tätä summaa kohtuuttoman suurena, ei kamari puo-

lestaan ollut nähnyt olevan käytettävänä muuta keinoa kaupungin etujen varten ottamiseksi mainittujen tiluslohkojen vastaisessa järjestämisessä, kuin että ne pakkolunastusta käyttämällä hankittiin kaupungin omiksi. Siihen viitaten mitä oli lausuttu sen seikan tärkeydestä, että kaupunki sai määräysvallan näiden tilusten ja niiden olojen järjestämisessä, kamari esitti, että kaupunginvaltuusmiehet lisätyn luvuin päättäisivät hallitukselle tehdä anomuksen, että Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon kuuluvat Brunakärr ja Nyåker nimiset tiluslohkot saisi pakkolunastusta käyttämällä hankkia Helsingin kaupungin omiksi.

Lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen sillä lisäyksellä, että esitys myös tarkoitti puheenalaisten alueiden yhdistämistä Helsingin kaupunkiin.

Vuodesta 1912 lähtien oli kysymys sopivain vesiputousten hankkimisesta kaupungin sähkölaitoksen voimakustannusten huojistamiseksi ollut selvitettävänä. Alustavissa keskusteluissa oli oltu Mankalan, Myllykosken sekä Rökhusin ja Sjöforsin koskien omistajain kanssa, jotka kaikki olivat tiedusteltaessa ilmoittaneet suostuvansa eräin edellytyksin myymään vesiputouksensa. Alustavat työt oli suoritettu ja selvitys hankittu voimalaitoksen rakennuskustannuksista. Kirjallinen tarjous oli kuitenkin voitu saada ainoastaan Mankalan koskien pääasiallisia omistajaetuja edustavilta henkilöiltä. Myllykosken edustaja oli tiedustelun johdosta ilmoittanut, että mainitun kosken vesivoima oli saatavissa ainoastaan kokonaisuudessaan, jossa tapauksessa kuitenkin olisi lunastettava sikäläiset varsin kalliit tehdaslaitoksetkin. Rökhusin ja Sjöforsin koskien omistaja ei myöhemmin ollut osoittautunut halukkaaksi myymään vesivoimaansa kaupungille, osin syystä että oli ilmoitettu olevan teollisuusmiehiä halukkaina ostajina, osin syystä että oli käsiteltävänä ehdotus putousten käyttämisestä myyjän omiin tarkoituksiin. Samaten oli Kymin tehdas ilmoittanut, ettei se voinut käydä pohtimaan kysymystä voimanannosta Helsingin kaupungille, syystä että tehtaan johdossa oli esitetty laajalle tähtääviä suunnitelmia omain uusien teollisuushaarain aikaansaamiseksi ja kysymys voiman hankinnasta tehtaan omiin vastaisiin tarpeisiin oli seikkaperäisesti pohdittavana. Syksyllä 1914 ei siis ollut muita myönteisiä ehdotuksia käsiteltävinä kuin kysymys Mankalan koskien hankkimisesta, joihin nähden taas selvitysten aikaansaama oston lykkääntyminen oli aiheuttanut tuntuvan hinnankorotuksen, joka teollisuusarvoilla käydyin kei-

Mankalan, koskien vesivoiman hankinta.

Rahatoimikamari antoi kaupunginvaltuustolle esityksen asiasta ²⁾, ja

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 6 §; lis. valt. pöytäk. 13. 3. 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 44.

sen oheinen selvitys osoitti, että Mankalan koskissa vesivoimalla synnytetyn voiman siirtäminen kaupungin sähkölaitokseen eräin edellytyksin kävisi halvemmaksi sitä voimaa, minkä laitos höyryllä voi synnyttää voimakseksessaan. Valtuuston ratkaistavana oli lähinnä pankinjohtaja A. R. Ehrnroothin tekemä ostotarjous. Herra Ehrnrooth oli nimitäin hankkeissa olevan osakeyhtiön varalle ostanut Iitin pitäjän Peltolan ja Ruuhalan maatilat sekä vapaaherra E. Wreden omistusoikeuden Mankalan koskien vesivoimaan ja ilmoittanut päättäneensä nämä kaupat kaupungin puolesta, minkätähden hän myös suostui omaan kustannustensa hinnasta kaupungin valinnan mukaan joko luovuttamaan sille kaikki yhtiön osakkeet tahi kauppakirjalla myymään edellä mainitut vesioikeuden ja maatilat. Kauppahinta oli 1,729,000 markkaa, mihin lisäksi tuli maksettu 650,000 markan provisioni eli kaikkiaan 2,379,000 markkaa.

Päälletoja, jotta kaupunki voisi edullisesti käyttää hyväkseen Mankalan koskia, oli rahatoimikamarin mielestä, että koko vesivoima oli kaupungin käytettävänä. Näytti kuitenkin epävarmalta, voiko kaupunki kohtuuttomia kustannuksia suorittamatta saada käyttää muiden osakasten osuuksia. Kamari oli näiltä hankkinut myyntitarjouksia. Näiden tarjousten mukaan saisi kaupunki lunastaa noin $\frac{3}{5}$ Mankalan verotaloon kuuluvaa koskea 500,000 markalla talon koko koskiosuudelta lukien sekä enemmän kuin $\frac{9}{10}$ jäljellä olevasta koskien alaosan itäpuoliskosta 850,000 markalla. Kamari ei kuitenkaan tällä tahtonut sanoa, että kaupungin tulisi hyväksyä tätä jälkimmäistä osaa koskevia myyntitarjouksia. Niinkuin teknillinen selvitys osoitti, voi vesivoimalaitoksen rakennuttaminen alkaa aikaisintaan 7—8 vuoden kuluttua, jos kaupunki halusi yksinään käyttää vesivoiman, eikä missään tapauksessa ennen kuin nykyiset korkealle kohonneet tarveaine- ja työkustannukset jälleen olivat palautuneet säännöllisemmälle tasolle. Kun mainitut tilalliset eivät voineet käyttää koskiosuuksiaan, ennenkuin yhteinen rantatontti oli erilleen murrettu, eikä näyttänyt luultavalta että, vaikka he saisivatkin semmoisen tontin, putoukseen kävisi edullisesti rakentaminen vesilaitosta, joka saisi käyttää ainoastaan $\frac{2}{5}$ vesivoimasta, ei näyttänyt olevan olemassa seikkoja, jotka vaatisivat heti ostamaan koskien koko vesivoiman, ja luultavaa oli, että rahan nykyisestä alhaisesta arvosta johtunut korkea myyntihinta alhaiskonjunktuurin tultua tuntuvasti huojistuisi.

Sitä vastoin puolsi rahatoimikamari ostettavaksi pankinjohtaja Ehrnroothin tarjoamat tilat koskiosuuksineen, koska kaupunki siten saisi sähkölaitokselleen hiilentuonnista riippumattoman voimalähteen. Kamari huomautti, että kunnan sähkölaitos oli suunniteltu sitä silmällä pitäen, että vastedes voitaisiin antaa voimaa ei ainoastaan itse kaupunkiin, vaan sen lähistöönkin, ja olikin voimaa jo ruvettu antamaan usei-

hin kaupungin viereisiin paikkakuntiin. Sitä periaatetta, jota tässä nähtävästi parhaalla menestyksellä oli seurattu, nimittäin että voiman synnytys oli koottava mahdollisimman suuriin keskuksiin, joiden työvoimayksikköä kohti tuli halvimmaksi, näytti vastedeskin olevan noudatettava ja sähkölaitoksen työtä kehitettävä pääasiallisesti niiden olettamusten mukaisesti, joita asiassa kuullut ammattiteknikot olivat esittäneet. Luonnollinen seuraus tästä oli, että Helsingin kaupunki menetteli viisaasti siinä, että se Skandinavian suurkaupunkien tapaan ajoissa turvasi sähkölaitoksensa kehityksen hankkimalla luonnonvoimaa, ja näytti asiasta vuosien kuluessa hankittu selvitys osoittavan, että Mankalan kosket olivat ainoat, mitkä kaupungilla oli tilaisuus hankkia omikseen. Kamari puolsi Mankala fors aktiebolag yhtiön osakkeiden ostoa, koska tämä menettely olisi omansa edistämään asian nopeaa ratkaisua. Jos tämä hallintotapa vastedes syystä tai toisesta osoittautuisi sopimattomaksi, oli kaupungilla tilaisuus purkaa yhtiö ja käyttää kunnallista hallintomuotoa.

Rahatoimikamari siis esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi 1917 vuoden obligatiolainasta osoittaa 2,379,000 markkaa Mankala fors aktiebolag yhtiön kaikkien osakkeiden ostoon. Siltä varalta että tämä ehdotus saavuttaisi valtuuston hyväksymisen, ehdotti kamari varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että senaatilta hankitaan vahvistus edellä mainitulle päätökselle sekä että rahatoimikamari saa tehtäväksi edustaa kaupunkia Mankala fors aktiebolag yhtiössä.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyä tämän rahatoimikamarin ehdotuksen. Pankinjohtaja Ehrnroothille oli annettava muistolahja niistä palveluksista, joita hän oli kaupungille tehnyt puheenalaisissa kaupoissa.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari, että ostettujen osakkeiden hintaa suoritettaessa tarkoitukseen osoitettu rahamäärä oli huomattu riittämättömäksi, syystä että lisäksi tuli korkoja 5 ½ %:n mukaan tammikuun 31 ja heinäkuun 13 päivän väliseltä ajalta Smk 65,109: 45 sekä kustannuksia yhtiön hoidosta mainittuna aikana Smk 4,487: 20. Kamari ehdotti näiden kustannusten suoritukseen tarpeellisen lisämäärärahan myönnettäväksi. Lisätty kaupunginvaltuusto osoitti ²⁾ 1917 vuoden obligatiolainasta Smk 65,109: 45; hoitokustannuksia varten taas oli yhtiölle avattava erikoinen luotto, mistä seikasta rahatoimikamaria kehoitettiin tekemään ehdotus. Kirjelmässä lokakuun 5 päivästä kamari ilmoitti ³⁾ yhtiölle avatun luoton kaupunginkassassa.

Kirjelmässä syyskuun 15 päivästä ilmoitti ⁴⁾ maistratti, että senaatti oli saman kuukauden 5 päivänä vahvistanut valtuuston päätöksen osoittaa mainittujen koskien ostoon 2,379,000 markkaa.

Lisämääräraha
Mankalan kos-
kien ostoon.

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 20. 6. 1 §. — ²⁾ S:n 25. 9. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 11 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 7 §.

Mankalan
koskikauppaa
koskevain asia-
kirjain toi-
mitus.

Syytä että edellä mainittua koskikauppaa koskevain asiakirjain toimittamisessa oli sattunut viivytystä, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto vaatia rahatoimikamarin selitystä asiassa. Sen saavuttua havaitsi ²⁾ valtuusto, että rahatoimikamarin apulaissihteeri insinööri J. W. Andersin, joka oli asian kamarissa esiteltyt, oli viivyttämällä puheenalaisen vesivoiman ostoa koskevain asiakirjain toimittamista saattanut itsensä syyppääksi semmoiseen laiminlyöntiin, että kaupunki sen johdosta ei ollut saanut tilaisuutta tässä kaupassa asianmukaisesti valvoa etuansa.

Kysymys Röj-
sjö aktiebolag
yhtiön osake-
enemmistön
ostosta.

Sittenkuin vuonna 1916 oli herätetty ³⁾ kysymys Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön ostosta ja kaupunginvaltuusto oli asettanut komitean asiaa valmistelemaan, antoi komitea maaliskuun 16:ntena päivätyn mietinnön asiasta ⁴⁾. Osakkeet olivat sitä ennen vaihtaneet omistajaa, mutta komitea ilmoitti niiden edelleen olevan Helsingin kaupungin saatavina.

Tehtyään selkoa siitä turvemäärästä, minkä toimitettujen tutkimusten mukaan pitäisi voida saada Röjsjön turvesuosta, huomautti komitea, että turpeen, niin ilmakeivan kuin brikettienkin, käyttäminen edellytti, että kaupunki joko ryhtyi tavaraa myymään ja siten moniksi ajoiksi kilpailemaan yksityistuottajain kanssa tai turpeella lämmitti omia huoneistojaan, joiden lämmityslaitteet eivät olleet rakennetut tämmöistä polttoainetta varten. Kaikki nämä seikat näyttivät osoittavan, että Röjsjön suon käyttämistä polttoaineiden tuottamiseksi Helsinkiin täytyi pitää epävarmana yrityksenä. Komitean mielestä kuitenkin sähkövoiman synnyttäminen turpeen nostopaikalla näytti eräin edellytyksin tarjoavan kaupungille mahdollisuutta saavuttaa huomattavia etuja. Edullinen taloudellinen tulos oli niinkään saavutettavissa kytkemällä Röjsjön suo semmoiseen suurempaan voimalaitokseen, jota varten voimajohdon rakentaminen Helsinkiin kannattaisi, ja oli komitea arvellut olevan paneminen suurinta huomiota niihin jo kauan vireillä olleisiin ja nyttemmin yhä vakiintuneemman muodon saavuttaneisiin hankkeisiin, jotka tarkoittivat Kymijoen vesivoiman käyttämistä tähän tarkoitukseen. Röjsjön voima-asemalla olisi tällöin hyvin tarpeellinen säätelevä ja tasoittava tehtävä, ja se olisi erittäin suureksi hyödyksi marras—huhtikuulla, jolloin sähkövoiman kulutus oli suurin, samalla kuin vesivoimamäärä oli vähin. Jos suota käytettäisiin vastamainitulla tavalla, olisi siinä tapauksessa tarpeettoman Kuggomin rautatien välitön rahaksi muuttaminen paikallaan, koska korkoja vaativa rakennusarvo siten tuntuvasti alenisi.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi ostaa kaupungille tarjotut 502 Röjsjö aktiebolag yhtiön osaketta 600 markan hinnasta

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 20. 6. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 28 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 83. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

kunkin sekä samasta hinnasta ostaa kaikki ne yhtiön osakkeet, mitkä touko- ja kesäkuun kuluessa tarjottiin rahatoimikamarin lunastettaviksi.

Kaksi komitean jäsentä vastusti kaupan päättämistä, koska turpeen vastaista käyttöä ei pidetty kannattavana ja tarpeellisia laskelmia puuttui sen ajoittaisesta käyttämisestä suurenlaisen sähkövoimalaitoksen apuna.

Asiaa lisätyssä kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä ¹⁾ annettiin 35 ääntä kauppaa vastaan ja 25 sen puolesta, joten se sai raueta.

Helmikuun 15 päivänä tekemässään esityksessä ²⁾ rahatoimikamari huomautti, että Merholma, joka sijaitsee Lapinniemen länsipuolella, verraten kapean ja matalan salmen erottamana siitä, muodosti Ruoholahdenrannan ja pienen Sellarin saaren kera pohjoisessa luonnollisen rajan sille vesialueelle, johon oli suunniteltu kauppasatama, jonka laitoksista melko suuri osa jo oli rakennettu Santa- ja Busholmaan. Rakennuskonttorissa laaditut vastaisten satamalaitosten suunnitelmat osoittivat laajennusten lännessä käsittävän Utterin saaren sekä pohjoisessa Ruoholahdenrannan, Lapinniemen viereisen ranta-alueen ja Sellarin; Merholman, Lapinniemen ja Sellarin väliset salmet suunniteltiin täytettäväksi. Merholmasta omisti kaupunki kuitenkin ainoastaan osan eli noin 4.2 he, kun taas muu osa, noin 3.3 ha, kuului Helsingin pitäjän Drumsön taloon. Mainitun talon omistajan, kauppias J. Tallbergin aloitteesta oli rahatoimikamari käynyt keskustelemaan Drumsöhön kuuluvan Merholman osan ja siihen kuuluvan vesialueen hankkimisesta kaupungille, ja oli keskusteluista ollut tuloksena sopimus, joka oli lopullinen, siinä tapauksessa että kaupunginvaltuusto sen hyväksyi.

Drumsöhön kuuluvan Merholman osan ynnä vesialueen hankkiminen kaupungille.

Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ anoa lisättyjen kaupunginvaltuusmiesten valitsemista asiaa käsittelemään. Kun kuitenkin keskustelussa tehtiin erinäisiä muistutuksia rahatoimikamarin silloista ehdotusta vastaan ja lausuttiin se käsitys, että kauppias Tallbergin panemat ehdot olivat kaupungille epäedulliset ja että kaupungin suoritettavan vastikkeiden määrä oli vaikea arvioida, sekä asiasta hankittua selvitystä katsottiin olevan eräiltä kohdin täydennettävä, asetti kaupunginvaltuusto asiaa edelleen valmistelemaan erikoisvaliokunnan, joka myös sai toimekseen keskustella puheenalaisen alueen ostosta kaupungille. Sittemmin valittiin ⁴⁾ tämän valiokunnan jäseniksi herrat Castrén, L. Krogius ja F. von Wright, joka viimeksi mainittu kuitenkin myöhemmin vapautettiin ⁵⁾ tästä tehtävästä ja jonka sijaan valittiin herra Stockmann.

Valiokunta mainitsi toukokuun 19:ntenä päivätyssä mietinnös-

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 25. 9. 2 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 4 §. — ⁴⁾ S:n 27. 3. 9 §. — ⁵⁾ S:n 17. 4. 31 §.

sään ¹⁾ kauppias Tallbergin ilmoittaneen, ettei hän millään ehdolla suostunut luovuttamaan mainittua omaisuutta kaupungille rahavastikkeesta, mutta sen sijaan oli aikaansaatu rahatoimikamarin ja kauppias Tallbergin kesken tehdyn sopimuksen muodostelu, jonka pohjalla valio-kunta esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

hyväksyä valiokunnan ja kauppias J. Tallbergin kesken tehdyn alustavan sopimuksen Drumsön maatalaan kuuluvan Merholman osan sekä sen viereisen, mietinnön oheisessa kartassa osoitetun, noin 102 ha:n laajuisen vesialueen omistusoikeuden luovuttamisesta kaupungille; sekä antaa varsinaisen valtuuston toimeksi ryhtyä päätöksestä johtu- viin täytäntöönpanotoimiin.

Varsinaisen kaupunginvaltuuston asiana olisi sitten:

senaatilta hankkia vahvistus edellä mainitulle päätökselle;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi, kauppias Tallbergin kanssa tehtyä sopimusta tarkoin noudattaen, kaupungin yleisten töiden halli- tuksella teettää ja mahdollisimman pian kaupunginvaltuustolle lähettää ehdotus Merholman kaupunginasemakaavaksi;

valtuuttaa rahatoimikamari, kohta kuin alue oli vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otettu, kauppias Tallbergille täysin omistus- oikeuksin sekä sopimuksessa muutoin vahvistetuin ehdoin luovutta- maan ne kaksi, yhteensä 22,000 m² maa- ja 3,000 m² vesialuetta käsittä- vää tonttia, jotka kauppias Tallberg oli varannut itselleen luovutta- mainsa tilusetujen vastikkeeksi;

käskeä rahatoimikamarin ryhtyä asianomaisten Merholman vuok- raajain kanssa keskusteluihin alueen vapauttamisesta vastaista kau- punginjärjestelyä varten sekä, elleivät nämä keskustelut vieneet tulok- seen, ryhtyä pakkolunastustoimenpiteisiin mainitun tarkoituksen saa- vuttamiseksi; samoin kuin

aikanansa ryhtyä muihin kaupungin ja kauppias Tallbergin kesken edellä kerrotulla tavalla tehdystä sopimuksesta johtuviin täytäntöön- panotoimiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ valiokunnan ehdotukset, ja oli tehty sopimus seuraava:

Kauppias Julius Tallberg, Helsingin pitäjän Drumsön kylässä sijaitsevan, Heikaksen verotalon n:o 1 ja ²/₃ Bertaksen verotaloa n:o 2 käsittävän Drumsön maatalan omistajana, sitoutuu alempana mainituin ehdoin Helsingin kaupungille täysin omistusoikeuksin luovuttamaan sekä mainittuun kiinteistöön kuuluvan Merholman osan että niin suuren osan maatalaan kuuluvaa vesialuetta, kuin on kaupungin vesialueen nykyisen ulkorajan ja tämän oheisessa kartassa (Litt. A.) likimain Drumsön ja Merholman puolitiestä kulkevan rajaviivan a—b välillä; ja on tämä sitoumus vahvistettava erityisellä herra Tallbergin antamalla luovu-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. 9. 10. 1 §; valt. pöytäk. 9. 10. 1 §.

tuskirjalla, jossa hän suostuu siihen, että mainittu Merholman osa, jonka pinta-ala on noin 3.3 ha, ja edellä mainittu vesialue pinta-alaltaan noin 102 ha asianmukaisessa järjestyksessä erotetaan Drumsön tilasta ja yhdistetään Helsingin kaupunkiin. Helsingin kaupunki puolestaan sitoutuu herra Tallbergin kanssa tekemään seuraavan sopimuksen:

1) Kaupunki sitoutuu herra Tallbergille maksutta luovuttamaan omistusoikeuden kahteen tämän oheisessa kartassa (Litt. B.), punaisella osoitettuun tonttialueeseen, jotka yhteensä käsittävät 22,000 m² maa- ja 3,000 m² vesialuetta.

2) Edellä mainitut tontit luovutetaan herra Tallbergille tasoittamattomina, eikä kaupunki ole velvollinen rakennuttamaan muita tonteille vieviä katuja, kuin tässä alempana 6) kohdassa mainitun pääkadun.

3) Edellä mainittuja tontteja saa omistaja käyttää yksinomaan tehdas-, makasiini- tai varastotontteina sellaisista tonteista voimassa olevain rakennusmääräysten mukaisesti.

4) Ehdotus edellä mainitun alueen ottamiseksi kaupunginasemakaavaan on kaupunginviranomaisten herra Tallbergin myötävaikutuksella mahdollisimman pian laadittava ja vahvistusta sille haettava ennen heinäkuun 1 päivää 1918. Kohta kuin asemakaava on vahvistettu, on herra Tallberg oikeutettu kaupungilta saamaan edellä mainittujen tonttien lailliset saantokirjat.

5) Rantasillat herra Tallbergille luovutettujen tonttien vierelle teetetään siinä määrin kuin kaupunki katsoo tarpeelliseksi ja siihen aikaan kuin kaupunki näkee sopivaksi. Jos herra Tallberg haluaa aikaisemmin rakentaa väliaikaiset rantasillat, olkoon hänellä siihen lupa; kuitenkin on siinä otettava huomioon ohjeet, joita rakennuskonttori katsoo tarpeelliseksi antaa.

6) Kaupunki sitoutuu edellä mainittua kaupunginasemakaavaehdotusta laatiessaan varaamaan tarpeellisen maan pääasiallisesti tämän oheisen kartan (Litt. B.) mukaisesti idästä länteen kulkevan kadun paikaksi. Tämä katu, joka on tarkoitettu olemaan saaren ja mantereen välisenä pääkulkuväylänä, on asemakaavaan merkittävä niin leveäksi, että siihen käy sijoittaminen kahdet sekä raitiotietettä rautatieraitteet.

7) Kaupunki sitoutuu ennen 1925 vuoden loppua rakennuttamaan edellä mainitun pääkadun sopivasta kaupungin katuverkon kohdasta Merholman länsirantaan ja niin leveän kuin kaupunginasemakaava osoittaa sekä sitä varten teettämään Lapinniemen ja Merholman väliseen salmeen ylikäytävän joko tarpeellisen laajalta täyttämällä vesialueen tai myös, jos sopivammaksi katsotaan, teettämällä lopullisen tai väliaikaisen sillan. Ennen mainittua ajankohtaa on niinkään kaupungin kustannuksella pitkin edellä mainittua pääkatua Merholmaan rakennettava rautatieraitteet liittyviksi satamarataan.

8) Ellei päätöstä raitiotieverkon laajentamisesta pitkin edellä mainittua pääkatua Merholman länsirantaan ole tehty ennen 1925 vuoden loppua, myöntää kaupunki herra Tallbergille oikeuden rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa mainittuun päätekohtaan asti jostakin Lapinlahdenkadun tai Hietalahdenrannan nykyisestä raitiotiestä lähtien. Tämä raitiotielinja on vedettävä ja rakennettava kaupungin rakennuskonttorin ja raitioteiden hallinnon antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti. Toimilupa on voimassa määräämättömän ajan, ollen kuitenkin kaupungilla oikeus 5 vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä lunastaa raidelaitos sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan.

9) Herra Tallberg varaa itselleen oikeuden rakentaa lauttapaikan edellä mainitun pääkadun länsipäähän sekä siitä sillan Drumsöhön, jos oikeus sellaisen sillan teettämiseen hankitaan.

10) Kustannukset puheena olevan kaupunginasemakaava-alueen vapauttamisesta lunastamalla pois vuokramiehet ja poistamalla rakennukset kohtaavat

herra Tallbergia, mikäli koskee sitä edellä mainittujen tonttialain osaa, joka sijaitsee Drumsöhön nykyään kuuluvassa Merholman osassa, sekä muutoin kaupunkia.

11) Tässä sopimuksessa mainitut oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa Drumsön vastaisiakin omistajia kohtaan, ja vastaa herra Tallberg siitä, että nämä velvoitetaan sopimusta noudattamaan.

Töölön yhteis-
koulun tontti-
paikka.

Kirjelmässä helmikuun 1 päivästä oli Töölön suomalaisen yhteiskoulun johtokunta anonut koululle tonttipaikkaa. Koulutalon paikaksi oli johtokunta ajatellut joko Florantien tontteja n:oja 10 ja 12 tai Töölönkadun tonttia n:o 49, etusijassa kuitenkin ensinmainittuja. Johtokunta ehdotti, että mainitut tontit luovutettaisiin koululle sillä ehdolla, että puolet hinnasta maksettiin tavallisessa järjestyksessä ja loppuosa sai olla kiinnitystä vastaan korottomana lainana, niin kauan kuin tontteja käytettiin puheena olevaan tarkoitukseen.

Kaupungin yleisten töiden hallitus puolsi Florantien tonttien n:ojen 10 ja 12 luovuttamista, koska ne olivat paikan ja muodon puolesta tarkoitukseen erittäin sopivat, tarjoten tilaisuutta tilavan leikkikentän järjestämiseen ja hyvään valaistusolojen aikaansaamiseen, jota vastoin Töölönkadun tontti n:o 49 sijaitisi yleisen liikenneväylän varrella. Maaliskuun 22 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että arvioitaessa mainittuja Florantien tontteja, joiden pinta-ala oli, toisen 1,116.110 ja toisen 1,025.640 m², oli pantu tontin n:o 10 arvoksi 58,000 ja tontin n:o 12 arvoksi 41,000 markkaa, sekä esitti, että nämä tontit luovutettaisiin Töölön yhteiskoulun talon paikaksi mainituista hinnoista, kuitenkin siten, että puolet eli 29,000 ja 20,500 markkaa oli maksettava tavallisessa järjestyksessä, mutta toinen puoli sai olla kiinnitystä vastaan korottomana lainana ja oli maksettava ainoastaan siinä tapauksessa, että tontteja käytettiin muuhun tarkoitukseen kuin mainitun oppilaitoksen tarpeisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Eväyty anomus
maksuttoman
tonttipaikan
luovuttami-
sesta Fredriks-
perin uudelle
työväenyhdis-
tykselle.

Fredriksperin uuden työväenyhdistyksen anomuksen saada täysi omistusoikeus vuokralla hallussaan olevaan, Bölen esikaupungin korttelissa n:o 571 sijaitsevaan Maistraatinkadun tonttiin n:o 23 kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾, koska mainitun tontin luovuttaminen täysin omistusoikeuksin oli vastoin asiasta voimassa olevia asetuksia, ellei tonttia otettu kaupunginasemakaavaan, ja taas sen suuntainen toimenpide oli enneaikainen.

Kysymys Pen-
gerkadun vie-
reisen korttelin
n:o 334 a myy-
misestä.

Jo vuonna 1913 päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, edellyttäen asianmukaisen vahvistuksen saatavan XI ja XII kaupunginosan korttelien n:ojen 334, 335 y. m. kaupunginasemakaavanmuutokselle, 179,838 markan hinnasta valtiolle teollisuuskoulun paikaksi myydä Pengerkadun vierei-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 26 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 53 §. — ³⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 18.

sen korttelin n:o 334 a, ja oli kortteli pidettävä varalla tähän tarkoitukseen 3 vuotta mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistamisesta lukien. Kaupunginasemakaavanmuutos vahvistettiin maaliskuun 31 päivänä 1914, joten kaupungin sitoumus tontin varaamiseen nähden lakkasi voimassa olemasta maaliskuun 31 päivänä 1917. Uudelleen tiedusteltaessa, suostuiko kaupunki edelleen myymään tontin, päätti¹⁾ valtuusto pitää tarjouksen voimassa 1918 vuoden loppuun, kuitenkin siten muutettuna, että tonttiarvon nousuun nähden myyntihinta korotettiin 280,000 markkaan.

Tehdaskorttelin n:o 291²⁾ kaupunginasemakaavanmuutoksen hyväksyessään päätti³⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin, sittenkuin vahvistus oli puheenalaiselle kaupunginasemakaavanmuutokselle saatu, Kallion konepajaosakeyhtiölle ja aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiölle myydä, ensinmainitulle Haapaniemenkadun uuden tontin n:o 2 lisäalueen 72,996 markan 65 pennin ja jälkimmäiselle yhtiölle Sörnäsintien tontin n:o 13 lisäalueen 37,297 markan 59 pennin hinnasta sekä muutoin kaupunginvaltuuston helmikuun 3 päivänä 1914⁴⁾ Laaksokadun myyntiin nähden vahvistamin ehdoin.

Sittenkuin senaatin tuomio oli annettu kaupunkia vastaan sen johdosta esitetystä korvausvaatimuksessa, että kaupunki oli teettänyt tasoitustöitä kahdella Bölen esikaupungista vuokralle annetulla maapalstalla, ja kaupunki oli m. m. velvoitettu vuokraajan käytettäväksi luovuttamaan mainitut palstat pantuina siihen kuntoon, missä ne olivat, ennenkuin kaupunginviranomaiset olivat niissä ehtineet mainittuja tasoitustöitä teettää, sen uhalla että vuokraaja päinvastaisessa tapauksessa oikeutettiin teettämään työ kaupungin kustannuksella, lausui⁵⁾ rahatoimikamari käsityksensä että olisi toimitettava vuokraajalta otetun maan oikeudenmukainen arviointi ja että sitä varten olisi käytettävä pakkolunastusmenettelyä. Puheenalaisten maapalstain nautintaoikeuden pakkolunastuksen puolesta puhui kamarin mielestä kuitenkin ennen kaikkea se seikka, että niiden omistaminen oli kaupungille aivan välttämätön ja että senaatin tuomion täytäntöönpano todellisuudessa katkaisisi Bölen esikaupungin tärkeimmän liikenneväylän ja muuttaisi valtuuston vahvistamaa Bölen esikaupungin jaoituskaavaa sekä tuottaisi sängen suurta haittaa esikaupungille ja sen asukkaille.

Rahatoimikamarin esityksen johdosta päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto hallitukselle tehdä anomuksen että vuokraoikeus oheen pantuun karttaan kirjaimilla a—b—c—d ja e—f—g—h merkittyihin kahteen maapalstaan, jotka, paitsi muuta maata, oli heinäkuun 29 päivänä 1904

Lisäalueiden lunastaminen tehdaskortteihin n:o 291.

Pakkolunastusmenettely kahteen Bölen maapalstaan nähden.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 6 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 3. — ³⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 19 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuoden. kert. siv. 6. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 59. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 10 §.

laaditulla välikirjalla sekä maistraatin toukokuun 16 päivänä 1908 antamalla päätöksellä vuokrattu asioitsija C. G. Löfströmille heinäkuun 29 päivään 1924 ja nykyään olivat tehtailija H. Wilckenin hallussa, saataisiin pakkolunastamalla hankkia Helsingin kaupungille.

Anomus tontti-
paikan luovut-
tamisesta finska
mineral-
aktiebolaget
yhtiölle kortte-
lista n:o 178.

Rahatoimikamarille osoitetussa kirjelmässä oli aktiebolaget Finlands industrikontor anonut joko saada omakseen lunastaa osakeyhtiö Hieta-
lahden laivatokan ja konepajan hiljattain haltuunsa saaman alueen vie-
rellä sijaitsevan, Hernesaarenkadun, Merisataman ja Speranskien
välisen avonaisen paikan taikka myös sen luovutettavaksi hakijalle
pitkäaikaiselle vuokralle, minkä ohessa hakija oli ilmoittanut alueen
tulevan hakijan hiljattain perustaman finska mineralaktiebolaget yhtiön
käytettäväksi. Kaupunginvaltuustolle antamassaan esityksessä ¹⁾ raha-
toimikamari mainitsi, että asiaa alustavasti käsiteltäessä kamarissa oli
ilmaantunut eri mieliä siitä, oliko sopivaa luovuttaa puheena olevaa
aluetta arottuun tarkoitukseen. Sen ohessa oli kaupungin yleisten töi-
den hallitukselta hankittu selvitys siitä, olisiko hakijalle tarkoitukseen
osoitettavissa jokin muu sopiva paikka rannan ja rautatieraiteen vie-
rellä, ja oli hallitus ilmoittanut, että sen mielestä puheenalaiselle laitok-
selle sopiva paikka oli olemassa ainoastaan Santa- ja Busholmassa, sekä
ehdottanut tarkoitukseen luovutettavaksi itäosan kortteleista n:oista
254 ja 764. Rahatoimikamari puolestaan ei kuitenkaan ollut voinut
yhtyä ehdotukseen, että Santa- ja Busholman osia luovutettaisiin teolli-
suustarkoituksiin, mutta kamarin jäsenten enemmistö puolsi myöntymistä
anomukseen siinä muodossa, että anomuksessa mainittu alue
vuokrattaisiin hakijalle 98 vuoden ajaksi.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto sen lähettää val-
misteltavaksi komiteaan, johon valittiin herrat Alfthan ja Lerche sekä
kauppias J. Tallberg. Komitean enemmistö lausui että, kun puheen-
alainen korttelin n:o 178 osa nykyään oli ainoa alue, minkä kaupunki
voi teollisuustarkoituksiin käyttää, ei sitä toistaiseksi olisi luovutettava
yksityiselle henkilölle tai toiminimelle, koska kaupunki muussa tapauk-
sessa riistäisi itseltään kaiken mahdollisuuden luovuttaa paikkaa ehkä
vieläkin tärkeämpiin tarkoituksiin käytettäväksi.

Teollisuuden
tilantarpeen
tydyttämistä
tarkoittavain
toimenpitei-
den joudutta-
minen.

Komitean ehdotuksen mukaisesti päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto
evätä esityksen tonttipaikan luovuttamisesta finska mineralaktiebolaget
yhtiölle korttelista n:o 178 VI kaupunginosaa. Samalla lausui kaupun-
ginvaltuusto toivomuksen, että kaupungin teollisuuden tilantarpeen
tydyttämistä tarkoittavia toimenpiteitä mikäli mahdollista joudu-
tettaisiin.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 7 §. — ³⁾ S:n
13. 11. 53 §.

Liikemies R. Kramerin marraskuussa 1915 anottua osoitettavaksi uudenaikaiselle myllylaitokselle paikkaa, joka oli rautatien yhteydessä ja jossa oli mahdollisuus kuormata ja purkaa välittömästi aluksista, jommoiseen tarkoitukseen sopivana hakija piti jotakin Hietalahden satama-alueella sijaitsevaa tonttia, päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti ilmoittaa, ettei sopivaa paikkaa ollut muualla kuin XX kaupunginosassa, mutta että valtuusto oli luovuttanut mainitun alueen käyttöoikeuden Helsingin makasiiniosakeyhtiölle, joten paikkain luovuttaminen sieltä teollisuustarkoituksiin vastedes oli mainitun yhtiön asia.

Anomus paikan luovuttamisesta nykyaiselle myllylaitokselle.

Maaliskuun-vallankumouksen aikana asetettujen toimeenpanevan komitean ja sotilasneuvoston anomuksesta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto luovuttaa Kaivopuiston vailleita alueen kaupungissa vallankumouksen uhreina kaatuneiden sotilaiden ja matruusien hautapaikaksi.

Kaivopuiston vailleilta luovutettu hautauspaikka.

Kirjelmässä maaliskuun 31 päivältä 1916 oli taiteilijaseura anonut, että XIII kaupunginosan kortteli n:o 401 b luovutettaisiin taidenäyttelyrakennuksen paikaksi. Aikomus oli alkuaan ollut luovuttaa rakennusyritys osakeyhtiön toimeenpantavaksi, mutta sittenkin sen toteuttaminen oli lahjoituksen avulla tullut taatuksi, ilmoitti seura, että rakennusta hoitaisi seuran näyttelykomitea. Samaten oli suomalainen oopperaosakeyhtiö kirjelmässä helmikuun 12 päivältä 1916 anonut osoitettavaksi sopivaa rakennuspaikkaa oopperatalolle ja sopiviksi tonteiksi ehdottanut vastaisen Kaisaniemenkadun tontteja n:oja 11, 13 ja 15. Edelleen oli musiikkiopiston johtokunta kirjelmässä tammikuun 30 päivältä 1917 anonut suurinta osaa korttelista n:o 402 luovutettavaksi opiston tarpeisiin.

Taidenäyttelyrakennuksen, oopperatalon ja konservatoorirakennuksen tonttipaikat.

Näitä anomuksia valmistelivat kaupungin yleisten töiden hallitus ja musiikkilautakunta, minkä jälkeen rahatoimikamari maaliskuun 12 päivänä antoi mietintönsä mainittujen anomusten johdosta³⁾. Kun Kaisaniemenkadulla kapeutensa vuoksi ei ollut tilaa monilukuisille ajoneuvoille ja lisäksi katsoen sen varrella sijaitsevain tonttien suureen myyntiarvoon, vastustettiin anomusta oopperatalon tontin luovuttamisesta tämän kadun varrelta. Sitä vastoin ehdotti kamari, että XIII kaupunginosan korttelit n:ot 401 a, 401 b, 402 ja 403 järjestettäisiin monumenttaaliseksi paikaksi, missä sekä oopperatalo että taidenäyttelyrakennus ja konservatoorirakennus saisivat sijaa, minkä ohessa kamari huomautti, että myöskin vastaisen keskuskirjastotalon voisi rakentaa Museokadun tonteille n:öille 12 ja 14. Pääasiallisesti tämän mukaisesti rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 37 §. — ²⁾ S:n 27. 3. 27 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

hyväksyä ja hankkia vahvistuksen esityksen oheisen järjestelysuunnitelman mukaiselle XIII kaupunginosan korttelien n:o:jen 401 a, 401 b, 402 ja 403 kaupunginasemakaavanmuutokselle;

edellä mainitussa järjestelysuunnitelmassa n:olla 401 merkityn korttelin, sittenkuin kaupunginasemakaavanmuutos oli asianmukaisesti vahvistettu, maksutta luovutettavaksi taiteilijaseuran käytettäväksi, niin kauan kuin tontilla pidettiin voimassa kuvaamataiteen näyttelyrakennusta, sekä muutoin seuraavin ehdoin:

1) että kaikkien tontille teetettävään rakennusten samoin kuin vastaisten uutis-, muutos- ja lisärakennustenkin piirustukset on alistettava kaupunginvaltuuston tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi;

2) että rakennustyö aloitetaan kolmen vuoden kuluessa siitä päivästä lukien, jona mainittu kaupunginasemakaavanmuutos on vahvistettu;

3) että tontille teetettävää näyttelyrakennusta siihen kuuluvine huoneistoineen käytetään kotimaisten kuvaamataiteiden näyttelyhuoneistona, mutta sen lisäksi, sikäli kuin huoneistoja ei tarvita mainittuun tarkoitukseen, kohtuullisesta korvauksesta luovutetaan muihinkin taiteellisiin tarkoituksiin. Tämän johdosta ehkä syntyvät riitaisuudet ratkaisee kaupunginvaltuuston sitä varten valitsema kunnallinen viranomainen; ja

4) että kaupunginvaltuustolle varataan oikeus valita edustaja talon hallintoa hoitamaan asetettavaan toimikuntaan;

oopperatalon ja siihen kuuluvain laitosten rakennuttamiseksi tarpeellisen alueen osoitettavaksi suomalaiselle oopperaosakeyhtiölle edellä mainittuun järjestelysuunnitelmaan n:olla 403 merkitystä korttelista;

oopperatontin rajain lopullisen määräämisen ja luovutusehtojen vahvistamisen jätettäväksi siksi, kunnes korttelin n:o 403 tonttijaoitus on vastedes annettavan ehdotuksen mukaisesti asianmukaisella tavalla vahvistettu;

järjestyssuunnitelmaan merkityn tontin n:o 9 korttelissa n:o 402 ynnä paikan vastaisen korttelin n:o 403 kaakkoispuolisesta, Ainonkatua päin antavasta tontista varattavaksi Helsingin musiikkiopiston tarpeisiin; sekä

kysymyksen tämän tonttialueen rajoista ja luovutusehtojen määräämisestä jätettäväksi siksi, kunnes vastedes annettavan ehdotuksen varassa oleva korttelin n:o 403 tonttijaoitus on vahvistettu.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto nämä rahatoimikamarin ehdotukset.

Kysymys ruotsalaisen teatterin lisärakennus-

Kirjelmässä ²⁾ maaliskuun 3 päivältä 1916 oli nya teaterhus aktiebolaget anonut lupaa saada ruotsalaisen teatterin talon lisärakennusta

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 7 §. —²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 62.

varten käyttää tarpeellisen alan Teatteriesplanadia sekä yhtiölle myönnettäväksi maksuttoman käyttöoikeuden mainittuun alueeseen. Anomuskirjan ohessa seurasivat arkkitehti E. Säärisen laatimat piirustukset. Toukokuun 12 päivänä antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus vastusti anomusta, koska teatteritalon suunniteltu laajentaminen pohjoista kohti tuntuvasti supistaisi Pohj. Esplanadikadun vapaata tilaa ja siten vaikeuttaisi sekä tämän kadun suunniteltua järjestelyä että sen vastedes lisääntyvää liikennettä ja vastaisen Keskuskadun ja Erottajan välistä yhteyttä. Sen lisäksi kadottaisi teatteritalon ympäristö lisärakennuksen johdosta leimansa avonaisena paikkana ja Esplanadi päättyisi tavallisena katuna Heikinesplanadiin.

nuksesta ja kaupungille kuuluvan maan luovuttamisesta siihen tarkoitukseen.

Asiaa rahatoimikamarissa käsiteltäessä oli myös esillä pormestari J. von Haartmanin maistraattiin antama esitysehdotus Etel. Esplanadi- ja Korkeavuorenkadun risteyksen laajentamisesta.

Lokakuun 8 päivänä asiasta antamassaan lausunnossa oli rahatoimikamari yksimielinen siitä, että teatteritalon laajentaminen olisi suotava ja tarpeellinen teatteriyrityksen kannalta katsoen, sillä semmoisina kuin olot nykyään olivat, ei niiden enää tullut pysyä pitempää aikaa. Palotekniseltä kannalta oli tarpeen perinpohjaisia muutoksia teatteritaloon, ja myöskin näyttämölle, pukuhuoneille, käytäville ja lämpiölle oli tarpeellista saada lisätilaa. Kamarilla ei ollut mitään muistuttamista siihen, että osa suunniteltua uutisrakennusta käytettiin myymälähuoneistoiksi, koska tilaa ei muutoin voitaisi edullisesti käyttää hyödyksi, tai myös täytyisi laittaa rakennustaiteelliselta kannalta varsin vähän miellyttäviä pylvästöjä. Mitä ravintolahuoneistoihin tuli, huomautettiin että, kun täytyi edellyttää, että Kappelin ravintola luultavasti kohdakkoin purettiin eikä sitä missään tapauksessa voitane laajentaa, oli tarpeen uusi kesäravintola, mistä avautui näköala Esplanadiin, Kauppatori ja Katajanokka taustana. Jos vuokria kertyisi sen verran, että teatteritalo saisi puhdasta voittoa enemmän kuin 5 % osakepääomalle, olisi voiton ylijäämä käytettävä teatteriyrityksen hyväksi. Kamari oli havainnut teatteritalon suunnitellun laajennuksen rakennustaiteelliselta kannalta täyttävän ne oikeutetut vaatimukset, joita sille oli keskeisen ja vaativan asemansa johdosta asetettava. Kamarin mielestä oli kuitenkin täysin oikeutettu vaatimus, että kaupunginviranomaiset saivat tarkastaa ja hyväksyä piirustukset, ennenkuin ne lopullisesti vahvistettiin noudatettaviksi.

Mitä sitten tuli kysymykseen, kävisikö suunniteltu lisärakennus tekeillä olevan Keskuskadun liikenteelle haitalliseksi, huomautti kamari, että Keskuskatu oli suunniteltu 19 m. leveäksi, joten se ammattimiesten käsityksen mukaan täytti kaikki liikennekannalta asetettavat vaatimukset. Keskuskadun ja Pohj. Esplanadikadun eteläisen jalkakäytävän välimatka teatteritalon kohdalla olisi niinkään 19 m. Oli huomautettu,

että mainittava osa ajoliikennettä pyrki kaupungin eteläosista Keskuskatua pitkin rautatien pääasemalle ja Kaisaniemenkadulle. Mutta vaikka näin olisikin laita, täytyi kuitenkin 19 metrin katuleveyden tyydyttää tilaan nähden asetettavat kohtuulliset vaatimukset. Tässä oli muistettava, että kaupungin kehittyminen etelään päin oli luonnollisista syistä rajoitettu, ja sama oli vastaavassa määrässä laita liikenteen lisääntymisenkin.

Näillä perusteilla rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

nya teaterhus aktiebolaget yhtiölle myöntää käyttöoikeuden siihen kaupungille kuuluvaan maahan, mikä teatteritalon laajentamiseksi pääasiassa arkkitehti E. Saarisen laatimain piirustusten mukaisesti tarvitaan, samoilla ehdoilla, mitkä ovat voimassa siitä alueesta, missä nykyinen teatteritalo sijaitsee;

tähän kytkettäväksi sen ehdon että, jos teatteritaloyritys antaa puhdasta voittoa yli 5 %:n, ylijäämä on luovutettava teatteriyritykselle; sekä

varata kaupunginvaltuustolle oikeuden tarkastaa ja hyväksyä piirustukset ennen niiden antamista asianmukaisesti vahvistettaviksi.

Esplanadin ja
Erottajan
uudestimo-
dostamis-
suunnitelma.

Rahatoimikamari käsitteli edelleen kysymystä Pohj. Esplanadikadun jalkakäytävään laajentamisen tarpeellisuudesta. Kysymyksestä, mille kannalle kaupunginviranomaisten olisi asetettava yksityisiin talonomistajiin nähden ja missä määrin nämä voitaisiin velvoittaa osaltaan kustantamaan jalkakäytävään teettämistä ja niiden vastaista puhtaanapitoa, ei kamari ollut tahtonut lausua mieltänsä, koska tämän työn teettäminen jäisi toistaiseksi. Oli kuitenkin näyttänyt siltä, kuin olisi tärkeää tämän yhteydessä tehdä periaatteellinen päätös, minkätähden kamari esitti, että Pohj. Esplanadikadun jalkakäytävät laajennettaisiin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti, mutta työn teettäminen jätettäisiin eri esityksen varaan.

Pormestari J. von Haartmanin tekemän ehdotuksen Teatteriesplanadin koilliskolkan pyöristämisestä ja Mikonkadun jatkeen laajentamisesta Runebergin- ja Teatteriesplanadin väliltä oli rahatoimikamari tosin havainnut ansaitsevan huomiota, mutta ei kuitenkaan vaativan erikoista toimenpidettä. Keskuskadun valmistuttua siirtyisi osa Erottajan liikennettä pois ensinmainitusta liikenneväylästä, jota kaltevuutensa johdosta raskas liikenne ei tähänkään asti ollut ylenmäärin rasittanut. Syytä tämän katuosan laajentamiseen ei sentähden ainakaan toistaiseksi näyttänyt olevan olemassa. Mitä taas tuli ehdotukseen puheena olevan esplanadin koillisosan tuntuvasta pyöristämisestä tai viistoon kulkevan liikenneväylän johtamisesta sen poikki, ei kamari ollut voinut puoltaa senkään toteuttamista. Sen sijaan voitaisiin puoltaa kolkan vähäistä pyöristystä samaan tapaan kuin oli päätetty Kappellesplanadin koilliskolkkiaan nähden.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että ehdotus Mikonkadun jatkeen levittämisestä Runebergin- ja Teatteri-esplanadin väliltä sekä viimeksi mainitun esplanadin koilliskolkan laajentamisesta ja pyöristämisestä ei aiheuta toimenpidettä.

Lopuksi kamari kosketteli Erottajan ja Erottajankadun uudesti muodostamista ja ehdotti, että kaupungin yleisten töiden hallitus ottaisi asian tarkemmin valmisteltavaksi ja sen jälkeen antaisi asiasta lopullisen ehdotuksen.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä rahatoimikamarin esityksen maan luovuttamisesta ruotsalaisen teatteritalon laajennusta varten. Ehdoista poistettiin puhtaan voiton käyttämistä koskeva määräys, koska se ei velvoittaisi yhtiötä, ellei sitä pantaisi yhtiöjärjestykseen, jommoinen toimenpide taas tuottaisi yhtiölle vaikeuksia. Mitä tämän asian yhteydessä tehtyyn, Pohj. Esplanadikadun jalkakäytävää koskevaan ehdotukseen tuli, ei siitä tehty päätöstä, syystä ettei ollut olemassa selvitystä työn kustannuksista eikä yksityiskohdista, mutta muilta kohdin hyväksyttiin rahatoimikamarin ehdotus.

Helsingin kirkonhallintolautakunnan päätettyä hankkia kaikinpuolisen selvityksen Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain hallussa olevain kiinteistöjen ja talojen saannosta oli rahatoimikamari katsonut tästä selvityksestä olevan kaupunginhallinnolle hyötyä ja sentähden ehdottanut, että kirkonhallintolautakunnan anomukseen määrärahan osoittamisesta tarkoitukseen olisi myönnettävä, sillä edellytyksellä että seurakunnat ottivat osaa kustannuksiin, minkä ohessa kamari lausui mielipiteenään, että mainittu tutkimus olisi aikanaan painatettava, esimerkiksi kaupunginvaltuuston asiakirjain sarjaan. Valtuusto päätti ²⁾ mainittua tutkimusta varten myöntää 1,450 markkaa.

Määräraha selvityksen hankkimiseksi eräiden evankelis-luterilaisten seurakuntain kiinteistöjen saannosta.

Kun kaupunginvaltuusto oli luovuttanut Toisen linjan tontin n:o 10 raajarikkoisten avustamisyhdistykselle sillä ehdolla, että kauppahinta, 193,000 markkaa, sai olla korottomana lainana ensimmäistä kiinnitystä vastaan ³⁾, mutta rahatoimikamari oli ilmoittanut valtion jo myöntäneen lainaa talon kiinnitystä vastaan, päätti ⁴⁾ valtuusto sallia kauppahinnan olla lainana lähinnä valtiolle myönnetyn kiinnityksen jälkeen.

Toisen linjan tontin n:o 10 kauppahinnan kiinnitysvakuus.

Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoklubi esitti kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä, että kaupungin ei tulisi myydä Vanhankaupunginlahdella sijaitsevaa Kyläsaarta, koska se oli erittäin tärkeä Sörnäsän, Hermannin ja Toukolan työväestölle. Helmikuun 1 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari mainitsi, että anomus tosin oli tehty saaren luovuttamisesta teollisuustarkoituksiin, mutta että tämä anomus oli peruutettu. Kun puheenalainen saari kuitenkin varsin luultavasti ennemmin tai myöhemmin tulee Vanhan-

Lausunto Kyläsaaren ehdollisesta myynnistä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 18 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 11 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 15. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 3 §.

kaupunginlahden järjestämiseksi laadittujen valmistavain ehdotusten mukaisesti käytettäväksi satamalaitteiden ja teollisuuslaitosten paikaksi, oli rahatoimikamari antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi tehdä ehdotuksen Kuusisaaren tai muun sopivan paikan varaamiseksi yleisön virkistyspaikaksi. Esitys ei aiheuttanut ¹⁾ toimenpidettä valtuuston puolelta.

3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.

Santa- ja Busholman käyttö ja hallinto.

Sittenkuin kysymys Santa- ja Busholman vastaisesta käytöstä ja hallinnosta oli lähetetty ²⁾ lausunnon saamiseksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen, satamakapteenille ja Helsingin kauppavaltuutetuille sekä pyydetyt lausunnot olivat saapuneet, antoi ³⁾ rahatoimikamari niistä huhtikuun 30:nä päivätyn lausunnon. Kamari yhtyi kauppavaltuutettujen esittämään ja kamarinkin aikaisemmin kannattamaan ehdotukseen, että puheenalaisten alueiden hallinto olisi erotettava varsinaisesta kunnallishallinnosta ja luovutettava erilliselle yhtiölle. Molemmista tehdyistä vaihtopuolisista ehdotuksista, nimittäin että tätä tarkoitusta varten joko perustettaisiin yhtiö, niinkuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli vaatinut, tai myös että käyttöoikeus uskottaisiin Helsingin makasiiniosakeyhtiölle, piti kamari jälkimmäistä parempana, koska Helsingin makasiiniosakeyhtiö oli ilmoittanut suostuvansa yhtiöjärjestykseensä ja kaupungin kanssa tehtävään sopimukseen panemaan kaupungin etujen vaatimat määräykset ja ehdot. Rahatoimikamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto tekisi sen suuntaisen päätöksen.

Pääasiassa tämän ehdotuksen mukaisesti päätti ⁴⁾ valtuuston anomuksesta ⁵⁾ tätä asiaa käsittelemään valittu lisätty kaupunginvaltuusto:

Helsingin makasiiniosakeyhtiölle kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 vahvistamista alimmista vuokramaksuista 25 vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1918 lukien, luovuttaa Santa- ja Busholman käyttöoikeuden, sikäli kuin liikenteelle on tarpeellista sekä kaupunki on alueen tasoittanut ja muutoin sellaisia tarpeita varten kuntoon panettanut, seuraavin ehdoin:

1) Yhtiön tulee kaupan ja liikenteen kannalta tyydyttävällä tavalla ja kaupunginviranomaisten tarpeelliseksi katsoman valvonnan alaisena mahdollisimman pian ja tarpeen mukaan järjestää varastopaikkoja sekä tarpeellisia rakennuksia liikennöitsijäin käytettäväksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 22 §. — ²⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 26. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — ⁴⁾ Lis. valt. pöytäk. 9. 10. 2 §; valt. pöytäk. 9. 10. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 10 §.

2) Jos kaupunki haluaa jotakin isonlaista laitosta varten tai omiin tarpeisiinsa käyttää yhtiön haltuunsa ottaman tai jo rakennuttaman tontin taikka vahvistettuun kaupunginasemakaavaan tehdä muutoksen kadun tai rautatieraiteen sijoittamista varten, on yhtiö velvollinen luovuttamaan tähän tarkoitukseen tarpeellisen alueen ja rakennuksen, saaden korvauksen maan tasoitukseen ja rakennuksen teettämiseen käyttämistään kustannuksista, niistä pois luettua ehkä tehty poisto.

3) Kaupunki sitoutuu, harkinnan jälkeen ja tarpeen mukaan, yhtiön esityksestä teettämään ja kustantamaan kadut, rantasillat ja rautatieraiteet, kaikki kaupunginviranomaisten laatiman suunnitelman mukaisesti, sekä suorittamaan kustannukset katujen, rantasiltain ja rautatieraiteiden valaistuksesta ja puhtaanapidosta, mutta varaa itselleen oikeuden kantaa satamamaksut ja siltarahat.

4) Yhtiön käyttöoikeus ei saa rajoittaa kaupungin oikeutta varustaa, jos tarpeelliseksi harkitaan, rantasiltoja purkaukseen ja kuormaukseen tarvittavilla konelaitteilla, niinkuin nostureilla y. m. s.

5) Ellei sellaisia laitteita kaupungin toimesta saada aikaan, tulee yhtiön tarpeen mukaan varustaa rantasillat kaikilla liikenteen vaativilla laitteilla.

6) Yhtiö on velvollinen vastedes sovittavin ehdoin ottamaan käytettäväkseen kaikki kaupungin toimesta puheena olevalle alueelle rakennettavat uutislaitteet.

7) Jos yhtiö lakkauttaa toimintansa, on kaupungilla oikeus lunastaa kaikki ne osakkeet, mitkä silloin eivät ole kaupungin hallussa, summalla, jonka korkotulo vastaa osakkeille lähinnä edellisinä viitenä vuonna maksettujen osinkojen keskitulosta.

8) Yhtiön koko vuosivoitto on, sittenkuin tarpeelliset poistot on tehty ja enintään 8 % yhtiömiehille jaettu, jaettava siten, että kaupungille tulee 75 % korvauksena toimiluvasta ja jäljellä olevat 25 % on yhtiön tarpeen mukaan käytettävä liikkeen laajentamiseen, kuoletukseen y. m.

9) Yhtiö sitoutuu tekemään sääntöihinsä 7) ja 8) kohdassa mainituista ehdoista johtuvat sekä muut muutokset, joita kaupunginviranomaiset vaativat, erittäinkin siinä tarkoituksessa että yhtiön tehtävä voi käsittää myöskin vapaasataman järjestämisen ja voimassapidon paikkakunnalla, sekä että päätös vuosivoiton varaamisesta ja yhtiöjärjestyksen muuttamisesta voidaan tehdä yksinkertaisella äänen enemmistöllä.

Edelleen päätti lisätty valtuusto:

antaa rahatoimikamarin toimeksi edellä esitettyjen ehtojen pohjalla ryhtyä keskusteluihin Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa sekä, sitenkuin mainitun yhtiön muutetut säännöt on vahvistettu, laatia vuokrakirjan, joka alistetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi;

siltä varalta että lopullinen sopimus kaupungin ja Helsingin maakaupungin kanssa Santa- ja Busholman käyttöoikeuden haltuunottamisesta rahatoimikamarin esityksen mukaisesti tulee toimeen, 1917 vuoden obligatiolainasta osoittaa 200,000 markkaa uusien osakkeiden merkitsemiseksi mainitussa yhtiössä niiden nimellisarvosta; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia senaattilta vahvistuksen tälle päätökselle.

Keskusteluja
halkotarhan
laittamisesta
Lapinniemielle.

Metsähallituksen rahatoimikamarilta tiedusteltua, kohtaisiko pistoraiteen teettäminen satamaradalta Ruoholahdenrännassa sijaitsevan, kaupungille kuuluvan täytetyn alueen poikki metsähallituksen Lapinniemielle suunnittelemaan halkotarhaan kaupungin puolelta estettä, oli kaupungin yleisten töiden hallitus siltä pyydettyssä lausunnossa esittänyt, että metsähallitus saisi käyttöoikeuden puheena olevaan alueeseen viiden vuoden ajaksi sekä sen jälkeenkin, jos aluetta vastedes kaupunginviranomaisten laatiman jaoitussuunnitelman mukaisesti voitiin metsähallituksen tarkoittamalla tavalla käyttää. Ellei kaupunki kuitenkaan mainittujen viiden vuoden kuluttua oikeuttaisi metsähallitusta käyttämään puheena olevaa aluetta halkotarhana edelleen esimerkiksi viidentoista vuoden aikana, tai jos alue rajanjärjestelyn johdosta supistuisi siinä määrin, ettei metsähallitus enää pitäisi sitä sopivana tarkoituksiinsa, tulisi kaupungin sitoutua metsähallituksen kehoituksesta lunastamaan pistoraide rakennuskustannusten hinnasta.

Rahatoimikamarissa huomautettiin, että Lapinniemen hankkiminen takaisin kaupungin haltuun kävi puheenalaisen tienoon satamaolojen mahdollisen yleisen järjestämisen johdosta tarpeelliseksi, ja olikin siinä mielessä ryhdytty valtion kanssa keskusteluihin toisen paikan luovuttamisesta mielenvikaisten keskushoitolaitokselle Lapinniemen sijasta. Joka tapauksessa saanee valtion käyttöoikeutta viimeksi mainittuun alueeseen pitää rajoitettuna siten, ettei sitä saanut käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mielenvikaisten hoitolaitoksen paikaksi. Kirjelmässä kesäkuun 14 päivästä rahatoimikamari lausui käsityksensä, ettei kuitenkaan halkotarhan laittaminen puheenalaiseen paikkaan Lapinniemiellä loukannut kaupungin etuja.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen mukaisesti ilmoittaa, ettei halkotarhan laittaminen Lapinniemielle metsähallituksen käytettäväksi viiden vuoden aikana kohdannut kaupungin puolelta estettä, jos kaupunki oikeutettiin, siinä tapauksessa ettei metsähallitus mainitun ajan kuluttua katsoisi etunsa mukaiseksi edelleen pysyttää halkotarhan paikallaan, lunastamaan se pistoraide, mikä satamaradalta tuli kaupungin omistaman maan poikki

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 30 §.

johdettavaksi halkotarhaan, hinnasta, jonka jäävittömät arviomiehet mainitun viisivuotiskauden kuluttua sille panivat.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti kaupunginvaltuusto vuokrata:

konttoristi K. H. Eskolinille ¹⁾ asiakirjain oheiseen asemakarttaan merkityn, Äggelbyn läntisessä huvilaryhmässä sijaitsevan 5,900 m²:n laajuisen tiluspalstan 7 a 1946 vuoden loppuun 118 markan vuosivuokrasta 1925 vuoden loppuun asti, 295 markan vuosivuokrasta vuosina 1926—1936 ja 590 markan vuosivuokrasta jäljellä olevalta vuokraudelta sekä semmoisoin ehdoin tiluspalstan rakennuttamiseen ja ruokkoon nähden kuin rahatoimikamari määrännee;

Erään Äggelbyn huvilapalstan vuokraus.

Nobelin petrolintuonti osakeyhtiölle Suomessa ²⁾ 24 vuodeksi eli 1940 vuoden loppuun rakennuspaikaksi isonlaiselle, ajanmukaiselle koneelliselle vannehtimolle vajoineen tyhjiä tynnyrejä varten sekä öljytehtaalle siihen kuuluvine varastohuoneineen Sörnäsissä niemekkeellä sijaitsevan, asiakirjain oheiseen karttaan kirjaimella D merkityn 11,500 m²:n laajuisen alueen 14,400 markan vuosivuokrasta 1930 vuoden loppuun sekä 21,600 markan vuosivuokrasta jäljellä olevalta vuokraudelta;

Erään Sörnäsissä niemekkeen alueen vuokraus.

aktiebolaget Bollplan yhtiölle ³⁾ 20 metriä leveän, hakemuksen oheisessa asemapiirroksessa kirjaimilla h—i—p—r osoitetun Sallin ja Kaavin tilusten lisäalueen samaksi ajaksi ja samoin ehdoin kuin kaupungin ja mainitun yhtiön kesken vuonna 1916 tehdyssä vuokra-kirjassa lähemmin mainittiin;

Erään Sallin ja Kaavin alueen vuokraus.

rouva H. Saurulle ⁴⁾ hankkeissa olevan sikalan paikaksi Fredrikserin talon maalla Bölen esikaupungin luoteispuolella sijaitsevan 2,100 m²:n laajuisen maa-alueen kymmenen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1917 lukien, 630 markan vuosivuokrasta sillä ehdolla, että sikalan piirustukset alistetaan, paitsi rahatoimikamarin ja tarpeen vaatiessa maistraatin, myöskin terveydenhoitolautakunnan hyväksyttäväksi sekä että alueelta saa kaataa puita ainoastaan rakennuskonttorin luvalla ja että kaadetut puut jäävät kaupungin omiksi;

Alueen vuokraaminen Bölestä sikalan paikaksi.

Insinööri V. Vidstedtille ⁵⁾ vastaisen yhtiön edustajana korttelissa n:o 272 sijaitsevat Brändönkadun tontit n:ot 7 ja 9 viideksi vuodeksi, lokakuun 1 päivästä 1917 lukien, tontin n:o 7 3,200 markan ja tontin n:o 9 3,750 markan vuosivuokrasta sekä sillä ehdolla, että vuokraajalla ei ole oikeutta vaatia tontteja rajoittavain katujen tasoittamista eikä raidelaitteiden sijoittamista niihin, ennenkuin kaupunki sen katsoo sopivaksi;

Brändönkadun tonttien n:ojen 7 ja 9 vuokraus.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 4 §. — ²⁾ S:n 30. 1. 7 §. — ³⁾ S:n 18. 9. 19 §; ks. 1916 vuod. kert. siv. 33. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 11 §. — ⁵⁾ S:n 18. 9. 27 §.

Tokan- ja Munkkisaarenkadun kulmauksessa olevan avonaisen paikan vuokraus.

osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle¹⁾ pihamaaksi ja varastopaikaksi marraskuun 30 päivään 1935 asti yhtiön omistaman tehdastontin, Tokankadun n:o 6, vierellä sijaitsevan, hakemuksen oheisessa kartassa lähemmin osoitetun 517 m²:n laajuisen alueen 1,000 markan vuosivuokrasta sekä sillä ehdolla, että aluetta ei rakenneta eikä siinä saa kolinaa synnyttävää työtä suorittaa.

Bölenkadun tonttia n:o 11 koskeva uusi vuokrasopimus.

Neiti M. Juslin oli Bölen esikaupungissa sijaitsevan Bölenkadun tontin n:o 11 vuokraajana rahatoimikamariin antamassaan kirjoituksessa huomauttanut, että häneltä Bölenkadun tasoituksen johdosta oli noin kuuden vuoden aikana riistetty tuntuva osa viljeltyä vuokra- maataan, ja ehdottanut, että vuokrakirja, jonka rahatoimikamari aikoi hakijan kanssa tehdä Bölenkadun uudestijärjestetystä tontista n:o 11, joten mainittu 617.092 m²:n laajuinen tontti annettaisiin vuokralle 1940 vuoden loppuun 40 markan vuosivuokrasta, muutettaisiin siten, että hakija kaduntasoitustyöstä kärsimänsä vahingon korvaukseksi saisi hallita tonttia 20 vuotta vuokravapaaasti sekä että kaupunki omalla kustannuksellaan muuttaisi sekä nykyään Bölenkadulla sijaitsevat vuokraajan ulkokuoneet että tonttia ympäröivän aidan järjestetyn tontinrajan sisäpuolelle. Hakijan anomukseen myöntyen päätti²⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään uuden vuokrasopimuksen voimassa olevaksi tammikuun 1 päivästä 1917 edellä mainituin ehdoin, sekä käyttövaroistaan osoittaa 600 markkaa hakijan ulkokuoneiden ja aidan muuttamiseksi.

Sirpalesaarta koskeva uusi vuokrasopimus.

Aktiebolaget maskinfabrik Herkules osakeyhtiö, jolla Sirpalesaaren tilus oli vuokralla 1923 vuoden loppuun, oli anonut lupaa purkaa eräät mainitulla saarella sijaitsevat puuvajat ja paikalle rakennuttaa uuden työpajan kivistä. Kun saarta ei olisi pitemmäksi ajaksi vuokrattava teollisuustarkoituksiin, esitti kamari kirjelmässä tammikuun 11 päivältä, että yhtiö saisi käyttää tilusta ainoastaan, sittenkuin vuokrasuhde oli kokonaan uudesti järjestetty. Valtuusto hyväksyi³⁾ seuraavat kamarin ehdottamat uuden vuokrasopimuksen pohjaksi päntävät ehdot: että vuokra-alue rajoitetaan asiakirjain oheiseen, karttaan kirjaimilla A—B—C—D merkittyy, kaikkiaan 11,480 m²:n laajuiseen alaan; että vuokrakausi päättyy joulukuun 31 päivänä 1923, ollen vuokraaja velvollinen silloin poistamaan alueelle teetetyt rakennukset; että vuotuinen vuokramaksu on 8,000 markkaa; että työväenasuntoja ei saa vuokra-alueelle teettää; että tehtaan liikevoimana on käytettävä ainoastaan sähköä; sekä että vuokraajan on likaveden pois johtamiseen nähden noudatettava rakennuskonttorin ja terveydenhoitolautakunnan ehkä antamia määräyksiä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 52 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 8 §. — ³⁾ S:n 30. 1. 10 §.

Kirjelmässä marraskuun 5 päivältä rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto epäisi Hermannin työväenyhdistyksen anomuksen että sille, siinä tapauksessa että se hankkii itselleen vuokraoikeuden Itäisen viertotien tonttiin n:o 85 sekä omistusoikeuden siinä olevaan rakennukseen, myönnettäisiin vuokraoikeus mainittuun tonttiin 10 vuodeksi. Kamari huomautti, että puheena oleva rakennus sijaitsi tontin n:o 85 pohjoisrajalla ja että tontilla n:o 87 sijaitsi kaupungin paloasema, jota paitsi koko tämä tontti oli varattu palolaitoksen tarpeisiin ja vilkkaan liikenneväylän varrella sijaitsevana voitiin ennen 10 vuoden päättymistä tarvita kaupungin omiin tarkoituksiin. Ehdotusta tontin antamisesta vuokralle kuuden kuukauden irtisanomisajoin ei yhdistys ollut hyväksynyt. Kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾ yhdistyksen anomuksen.

Evätty esitys
Itäisen viertotien tontin n:o 85 vuokralle antamisesta.

Mäntymäen 1.56 ha:n laajuisen huvilatiluksen, n:o 57 c haltija, lääketieteellisensiaatti S. af Björkesten, jolla niinkään oli hallussaan Mäntymäen ja Runebergkadun viereisten tonttien välinen alue, oli tiedustellut, voitaisiinko hänen hallintaoikeutensa mainittuun, Mäntymäen sairaalan paikaksi käytettyyn alueeseen pitentää 25 vuodella. Asiasta olleiden keskustelujen pohjalla rahatoimikamari esitti ²⁾, että kaupunginvaltuusto päättäisi valtuuttaa rahatoimikamarin Mäntymäen tiluksen n:o 57 c nykyiselle vuokraajalle, lääketieteellisensiaatti S. af Björkestenille vuokraamaan sen osan nykyään voimassa olevan kaupungin asemakaavan mukaista korttelia n:o 479, joka asiakirjain oheiseen asemakarttaan oli merkitty kirjaimilla e—f—g—h ja oli pinta-alaltaan 11,284 m², tammikuun 1 päivästä 1924 lukien 1940 vuoden loppuun, 3,000 markan vuosivuokrasta 1930 vuoden loppuun, 4,500 markan vuosivuokrasta viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien 1935 vuoden loppuun ja 6,000 markan vuosivuokrasta jäljellä olevalta vuokratuokaudelta sekä oikeuttamalla ja velvoittamalla vuokraajan tiluksella vuokratuokauden aikana pitämään voimassa siellä nykyään olevaa sairaanhoitolaitosta ja velvoittamalla kaupungin vuokratuokauden päättyessä lunastamaan vuokra-alueella olevat rakennukset ja laitokset, joka korvaus oli määrättävä puolueettomasti arvioimalla rakennukset lunastusaikaan, kuitenkin enintään 200,000 markkaan, joka arvo molempia asianosaisia ehdottomasti velvoittavana oli kolmen jäävittömän asiantuntevan henkilön määrättävä, joista kaupunginvaltuusto valitsi yhden ja vuokraaja niinkään yhden sekä nämä yhteisesti kolmannen.

Mäntymäen tiluksen n:o 57 c hallintaoikeuden pitennys.

Valtuusto hyväksyi ³⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti kaupunginvaltuusto myöntää pitennettyä vuokraoikeutta:

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 36 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 51. — ³⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 26 §.

Vallilan
asuntopalstan
n:o 1b hallinta-
oikeuden pi-
tennys.

leskirouva A. Ch. Lindströmille ¹⁾ Vallilan asuntopalstaan n:o 1 b, joka vastasi uuden jaotuskaavan mukaisia tontteja n:oja 65 ja 67 siten uudesti järjestettyinä, kuin asiakirjain oheiseen karttaan merkityt punaiset rajaviivat osoittivat, joulukuun 31 päivään 1927 vuotuisesta 1,500 markkaan korotetusta vuokrasta, sillä ehdolla että, jos vuokraaja vuokrakauden kuluessa palstalle teettää uutisrakennuksia, vuokramaksua korotetaan suhteellisesti tilukselta siten saatavaan lisätuloon;

Vallilan
asuntopalstan
n:o 4 hallinta-
oikeuden pi-
tennys.

leskirouva J. Krivetzille ²⁾ asiakirjain oheisen kartan mukaan uudesti järjestettyyn Vallilan asuntopalstaan n:o 4 joulukuun 31 päivään 1926 asti 950 markkaan korotetusta vuosivuokrasta ja samoin ehdoin uutisrakennuksiin nähden kuin viimeksi mainitussa tapauksessa;

Vallilan pals-
tain nojen 3 ja
7 hallinta-
oikeuden piten-
nys.

leskirouva T. Nissiselle ³⁾ Vallilan asuntopalstoihin n:oihin 3 ja 7 kymmenen vuoden ajaksi, joulukuun 31 päivästä 1917 lukien, korottamalla palstan n:o 3 vuosivuokran 900 ja palstan n:o 7 vuosivuokran 750 markkaan sekä velvoittamalla vuokraajan, siinä tapauksessa että kaupunginviranomaiset vuokrakauden kuluessa sitä vaativat, vastiketta tai vuokramaksun huojennusta vaatimatta heti käskystä sekä kaupungille luovuttamaan palstasta n:o 3 tarpeellisen maan Itäisen viertotien ja Päijänteentien laajentamiseksi että myös alistumaan semmoiseen palstan n:o 7 rajain uudestijärjestämiseen, kuin kartassa on punaisella katkonaisviivoilla osoitettu vastaisen uuden liikenneväylän viereisen tontin n:o 9 rajoiksi sekä lisäksi panemalla ehdon että, jos vuokraaja vuokrakauden kuluessa teettää uutisrakennuksia palstoilla, vuokramaksu kohoaa kaupunginviranomaisten harkinnan mukaan suhteellisesti tilusten lisääntyneeseen tuottoon;

Humaliston
vuokrapalstan
n:o 4 hallinta-
oikeuden pi-
tennys.

rehtori J. Jännekselle ⁴⁾ hakemuksen oheiseen karttaan kirjaimilla a—b—c—d merkittyyn Humaliston vuokrapalstan osaan joulukuun 31 päivään 1921 1,800 markkaan korotetusta vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraajan kuukauden kuluessa irtisanomisesta kaupungin vapaasti käytettäväksi luovuttamaan ne vuokra-alueen osat, jotka silloisen kaupungin asemakaavan mukaan sijaitsevat Nordenskiöld- ja Ruusankadulla, ollen vuokraaja sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan tarpeen vaatiessa poistamaan ensinmainitulla kadulla sijaitsevat rakennuksensa;

Hermannin I
korttelin 1
asuntopalstan
n:o 5 hallinta-
oikeuden pi-
tennys.

asunto-osakeyhtiö Omälle nurkalle ⁵⁾ Hermannin I korttelin 1 asuntonttiin n:o 5 joulukuun 31 päivään 1939 määräämällä vuosivuokran 600 markaksi ja oikeuttamalla kaupungin harkinnan mukaan korottamaan vuokraa vuokrakauden kymmeneltä viime vuodelta 50 %:lla sekä sillä ehdolla, että vuokraaja sitoutuu, siinä tapauksessa että tonttia rajoittavia katuja vuokrakauden kuluessa laajennetaan, korvauksetta

¹⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 8 §. — ²⁾ S:n 30. 1. 9 §. — ³⁾ S:n 8. 5. 4 §. —
⁴⁾ S:n 17. 4. 13 §. — ⁵⁾ S:n 19. 6. 26 §.

kaupungin käytettäväksi luovuttamaan sitä varten tarpeelliset tontin osat;

työmies H. G. Dubbille ja rankkuri G. A. Korhoselle ¹⁾ viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, kumpaisellekin tonttipaikkansa kaupunginportin viereltä Meilansissa siten rajoitettuna, kuin esityksen oheiset kartat lähemmin osoittivat, Dubbin tontin 400 ja Korhosen tontin 600 markan vuosivuokrasta sekä velvoittamalla Dubbin kohta käskyn saatuaan poistamaan tonttipaikan ulkopuolella sijaitsevan ulkokuoneen ja Korhosen panemaan hänen tonttipaikkallaan sijaitsevan ulkokuoneen asianmukaiseen kuntoon;

leskirouva M. Brennerille ²⁾ Lasinleikkaajansaaren ja Itäisen Rönnskärin tiluksiin kymmenen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, 400 markkaan korotetusta vuosivuokrasta;

venäläisen meripelastusseuran suomalaiselle piirihallitukselle ³⁾ Län-tiseen Ouraan tammikuun 1 päivästä 1916 viideksi vuodeksi vuokra-vapaasti, mutta velvoittamalla vuokraajan, siinä tapauksessa että kau-punki halusi saada saaren haltuunsa käytettäväksi omaan taikka muu-hun yleiseen tarpeeseen, vuoden kuluttua irtisanomisesta palautta-maan saaren kaupungin käytettäväksi;

Helsingin höyrypursiosakeyhtiölle ⁴⁾ Tervasaaren tilukseen n:o 87 tammikuun 1 päivästä 1917 lukien 1921 vuoden loppuun 3,600 mark-kaan korotetusta vuosivuokrasta, mutta muutoin entisin ehdoin;

hammaslääkäri A. H. von Fieandtille ⁵⁾ Rajasaaren palstaan n:o 1 b tammikuun 1 päivästä 1936 lukien 1943 vuoden loppuun 500 markan vuosivuokrasta sekä sillä ehdolla, että palstalla vielä teettämättä olevat tasoitustyöt suoritetaan loppuun ennen 1925 umpeen menemistä.

Emma Mäkisen langenneitten naisten koti niminen säätiö, joka rouva E. Mäkisen kuoltua oli ottanut haltuunsa hänen voimassa pitä-mänsä turvakodin, oli anonut saada kodin paikaksi käytetyn korttelin n:o 183 osan vuokraoikeuden siirretyksi itselleen ja pitennetyksi kym-menellä vuodella. Kun alueen pääoma-arvo oli kohonnut sen ympärille teetettyjen arvokkaiden katujen ja istutusten johdosta sekä alue nyt-temmin sijaitsi taajaan rakennetussa kaupunginosassa, puolsi rahatoimi-kamari kirjelmässä helmikuun 22 päivästä tosin vuokrasopimuksen siirtämistä säätiölle, mutta ei katsonut voivansa puoltaa vuokrakauden pitentämistä. Tämän mukaisesti päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto siirtää marraskuun 25 päivänä 1914 tehdyn välikirjan mukaan rouva Emma Mäkiselle luovutetun vuokraoikeuden korttelin n:o 183 osaan Emma Mäkisen koti nimiselle säätiölle sopimuksessa mainituin ehdoin, mutta evätä säätiön anomuksen puheena olevan alueen hallintaoikeuden pitentämisestä.

Kahden Mei-lansissa kau-punginportin luona sijaitse- van tonttipai- kan hallinta- oikeuden pi- tennys.

Lasinleikkaa- jansaaren ja Itäisen Rönn- skärin hallinta- oikeuden pi- tennys.

Läntisen Ouran hallintaoikeu- den pitennys.

Tervasaaren hallintaoikeu- den pitennys.

Rajasaaren hu- vilapalstan n:o 1 b hallinta- oikeuden pi- tennys.

Erään korttelin n:o 183 alueen vuokraoikeu- den siirto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 15 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 20 §. — ³⁾ S:n 27. 3. 10 §. — ⁴⁾ S:n 17. 4. 12 §. — ⁵⁾ S:n 13. 11. 16 §. — ⁶⁾ S:n 13. 3. 21 §.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Kansakoulu-
talon teettämi-
nen Punavuore-
renkadun ton-
teille n:oille
8 ja 10.

Lokakuun 28 päivänä 1913 vahvisti kaupunginvaltuusto¹⁾ uusien kansakoulutalojen rakennusohjelman, jossa olivat seuraavat koulutalot: koulutalo suomenkielisiä kansakouluja varten Eläintarhankadun varrella korttelissa n:o 392, koulutalo ruotsinkielisiä kouluja varten Topeliuskadun varrella korttelissa n:o 516 sekä koulutalo suomenkielisiä kouluja varten Punavuorenkadun tonteilla n:oilla 8 ja 10 korttelissa n:o 111. Topeliuskadun koulutalon rakennustöiden edistyttyä niin pitkälle, että rakennus voitiin luovuttaa tarkoitukseensa syyslukukauden 1917 alusta, oli rakentamatta ainoastaan viimeksi mainittu koulutalo. Tämän ilmoittaen lähetti²⁾ rahatoimikamari valtuustolle rakennuskonttorin laatimat uuden koulutalon luonnospiirustukset. Rakennus oli aikomus sijoittaa kyli Albertinkadulle päin, jommainen sijoitus oli valaistusolojen vaatima. Kamarissa oli lausuttu se käsitys, että tontille pitäisi voida sijoittaa jonkin verran isompi rakennus, mutta tähän oli kansakouluhallinnon taholta huomautettu, että oli tarpeellista varata riittävä pihamaa oppilaiden virkistyspaikaksi. Pohjapiirustukset osoittivat 9 lounaasta valaistuksen saavaa luokkahuonetta, joiden suuruusmitat olivat $9 \times 6.5 \times 3.75$ m, joten niissä kerrallaan voi työskennellä 40 oppilasta, voimistelusalin, jonka lattiapinta oli 150 m^2 , ryöppykylpyhuoneen eri pukuhuoneineen pojille ja tytöille, veistosalin kaksine tarveainehuoneineen, kokoushuoneen, opettajahuoneen, kansliahuoneen, ruokailuhuoneen ja tukanleikkuuhuoneen. Pohjakerrokseen oli sijoitettu päällysvaatehuoneet, vaatteiden jakeluhuone, vahtimestarin ja lämmittäjän huoneistot, kumpikin käsittäen huoneen ja keittiön, mankelihuone, pesutupa sekä vesiklosetit. Päällysvaatehuoneiden pinta-ala oli kaikkiaan 97 m^2 eli 10.8 m^2 luokkaa kohti. Välikäytävään leveys oli 3.5 m. Rahatoimikamarista eri tukanleikkuu- ja vaatteidenjakeluhuone näyttivät tarpeettomilta, koska edellisen kävi yhdistäminen ruokailuhuoneeseen. Luonnospiirustuksissa esitetyt päädyt ja ulkonemat sopisi poistaa sekä julkisivua muutoinkin yksinkertaistuttaa.

Kustannuksista lausui kamari, että ne nousivat tuntuvasti suuremmiksi aikaisemmin laskettua määrää. Lukien 50 markkaa m^3 :ltä ja edellyttäen kuutiotilaksi $10,320 \text{ m}^3$ nousisivat kustannukset $516,000$ markkaan, ja lukien 60 markkaa m^3 :ltä $620,000$ markkaan. Mikä yksikköhinta oli pantava kustannusarvion pohjaksi, siitä ei voinut nykyoloissa lausua asiallisesti perusteltua mielipidettä.

¹⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 57. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

Vaikka rahatoimikamari oli katsonut ensiksi olevan ottaminen käsiteltäväksi kysymyksen kansakoulutalon teettämisestä Punavuorenkadun varrelle, oli kamari jouduttava molempain muidenkin koulurakennusyritysten valmistustöitä ja varsinkin laadittava Annankadun koulutalon laajennusta varten luonnospiirustukset niin pian kuin suinkin sekä kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi esitettävä kysymyksen tontin varaamisesta Kasarminkadun kansakoulutalon sijaan teetettävälle koulutalolle.

Rahatoimikamarin esityksen mukaisesti päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyä rakennuskonttorin laatimat, Punavuorenkadun tonteille n:oille 8 ja 10 kortteliin n:o 111 suomenkielisiä kansakouluja varten teetettävän uuden koulutalon luonnospiirustukset sekä antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kanssa neuvoteltuaan ja hyväksytyjen luonnospiirustusten pohjalla sekä huomioon ottamalla edellä lausutut muistutukset laatia rakennusyrityksen pääpiirustukset ja kustannusarvion.

Asiaa esiteltäessä tehtiin piirustuksia vastaan erinäisiä yksityiskohtaisia muistutuksia, jotka oli pöytäkirjanotteella saatettava rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen tiedoksi.

Kirjelmässä maaliskuun 8 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että Topeliuskadun kansakoulutaloa varten myönnetty 358,000 markan määräraha osoittautuisi riittämättömäksi, siitä kun oli jäljellä ai-noastaan noin 10,000 markkaa. Ilmoittaen valtuuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen maksamaan eräät rakennusaineista ja suoritetusta työstä annetut laskut esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi kaupunginkassasta etuantina osoittaa 100,000 markan määrärahan Topeliuskadun kansakoulutalon rakennustöiden loppuun saattamiseksi sikäli kuin nykyoloissa oli mahdollista sekä antaisi rahatoimikamarin toimeksi merkitä vastamainitun rahamäärän 1918 vuoden menosääntöön.

Lisämääräraha
Topeliuskadun
kansakoulu-
talon valmista-
miseen.

Tähän esitykseen valtuusto myöntyi²⁾.

1918 vuoden budjettia järjestettäessä merkittiin³⁾ siihen mainittua rakennustyötä varten 145,000 markan lisämääräraha.

Kansanlastentarhain johtokunta esitti kirjelmässä heinäkuun 28 päivältä, että kaupunki ostaisi Kammiokadun talon n:o 11 pyydetystä 80,000 markan hinnasta tai myös, että perustettaisiin osakeyhtiö, joka ostaisi talon Töölön suomenkielisen kansanlastentarhan käytettäväksi. Kun taloa pidettiin liian pienenä koulutarkoituksiin käytettäväksi eikä kansanlastentarhoja vielä käynyt pitäminen kunnallistutettuina, ehdotti-

Ehdotettu kiin-
teistön osto
Töölön kan-
sanlastentar-
halle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 7 §. — ²⁾ S:n 27. 3. 8 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §.

vat sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari esitystä evättäväksi. Valtuusto epäsi ¹⁾ tarjouksen.

Määrärahoja kansakoulujen korjauksiin.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto 24,500 markkaa kaupungin omien kansakoulutalojen sekä 3,800 markkaa vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjauksiin.

Kysymys kaupungin pääkirjastotalon tonttipaikasta.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli tammikuun 25 päivänä 1916 päättänyt ³⁾, että Rikhardnikadun kirjastotalosta oli niin pian kuin mahdollista tarpeellinen osa luovutettava työväenopistolle, etusijassa sen ruotsinkieliselle osastolle, sekä että rahatoimikamarin tuli ottaa valmisteltavaksi kysymys uuden rakennuksen teettämisestä kaupungin pääkirjastolle, antoi rahatoimikamari komitealle, johon valittiin kamarin, kaupungin yleisten töiden hallituksen ja kaupungin kirjastohallituksen edustajia, tehtäväksi selvittää viimeksi mainitun asian ja ehdottaa keskuskirjastorakennukselle sopivaa tonttipaikkaa. Mainitun komitean annettua mietinnön ⁴⁾, jossa komitean enemmistö esittämillään syillä puolsi tarkoitukseen käytettäväksi XIII kaupunginosassa olevan korttelin n:o 416 itäosaa, jota vastoin kaupunginkirjaston hoitaja U. Therman, mietintöön liittyvässä vastalauseessa asetti etusijaan ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontin ynnä siihen rajoittuvan osan Kaisaniemen puistoa, oli rahatoimikamari käsitellyt tonttikysymyksen ja yhtynyt ⁴⁾ komitean enemmistön lausumaan mielipiteeseen. Kun kamarin käsityksen mukaan oli välttämätöntä, että puheena olevan sivistyslaitoksen uusi tonttipaikka määrättiin, ennenkuin rakennusyritystä ryhdyttiin suunnittelemaan, oli kamari katsonut olevan esittäminen, että valtuusto tekisi päätöksensä tästä asian puolesta. Kamari sentähden esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupungin pääkirjaston uusi talo sijoitettaisiin korttelin n:o 416 itäosaan XIII kaupunginosassa.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto lähettää sen valmisteltavaksi komiteaan, johon valittiin ⁶⁾ herrat Lindberg, Mantere, V. T. Rosenqvist ja Wallensköld sekä kaupunginkirjaston johtokunnan puheenjohtaja ent. päätirehtööri R. Sievers.

Toimenpiteitä ajanmukaisen konserttihuoneiston aikaansaamiseksi.

Kirjelmässä huhtikuun 8 päivältä 1916 oli vakuutusosakeyhtiö Kaleva tehnyt ehdotuksen, että kaupunginviranomaiset ajanmukaisen musiikki- ja juhlasalin puutteeseen nähden kaupungille vuokraisivat konserttihuoneiston, jonka yhtiö aikoi rakennuttaa Kaivokadun tontille n:o 8 (osoite n:o 10), sillä edellytyksellä että keskustelut, joihin yhtiö oli valtion kanssa ryhtynyt mainitun talon ostosta, veivät suotuisaan tulokseen. Huoneistoon kuuluisi konserttisali noin 1,600 hengelle, lämpiö, eteinen, harjoitus sali, kanslia- ja kirjastohuoneet y. m. Asian

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 31 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 44. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 49. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 7 §. — ⁶⁾ S:n 13. 11. 8 §.

oltua musiikkilautakunnan, kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin valmisteltavana¹⁾ päätti²⁾ kaupunginvaltuusto pääasiassa rahatoimikamarin lausuntoon yhtyen:

että kaupunki ilmoittaa suostuvansa vakuutusosakeyhtiö Kalevan kanssa tekemään sopimuksen niiden konsertti- ja juhlahuoneistojen vuokraamisesta kaupungille, jotka yhtiö on ilmoittanut aikovansa rakennuttaa Kaivokadun tontille n:o 8 (osoite n:o 10) kahdenkymmenen vuoden vuokrakaudeksi ja 100,000 markan vuosivuokrasta sekä muutoin seuraavin ehdoin:

a) että rakennustyö aloitetaan mahdollisimman pian sodan päätyttyä ja suoritetaan pääasiallisesti sitä varten laadittujen luonnospiirustusten ja niihin kuuluvan, musiikkilautakunnan mietinnössä olevan selityksen mukaisesti;

b) että kaupungille varataan oikeus entisin ehdoin pitentää vuokrasopimus vieläkin kahdeksikymmeneksi vuodeksi;

c) että yhtiö vuokrakauden aikana eri korvauksetta kustantaa kaikkien huoneistojen lämmityksen ja vedenkulutuksen sekä itse talon korjaukset samoin kuin teettää valaistuslaitteet oman määräyksensä mukaan yksissä neuvoin rakennusarkkitehdin kanssa; ja

d) että yhtiö niinkään kustantaa kaikki vaatenaulakot, ison salin lavan ja yläparvekkeen penkit.

Sen ohessa kehoitettiin rahatoimikamaria aikansa valtuustolle ilmoittamaan muista asiassa tarpeellisiksi osoittautuvista toimenpiteistä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli syyskuun 12 päivänä 1916 asettanut³⁾ valiokunnan, johon valittiin herrat Ehrnrooth, Norrmén ja Stenroth, valmistelemaan kysymystä kunnan myötävaikutuksesta työväenasuntoyhtiön aikaansaamiseksi lähinnä asunnonpuutteen lieventämiseksi, antoi⁴⁾ valiokunta tammikuun 25:ntenä päivätyn mietinnön.

Valiokunta oli sitä mieltä, että kunnan varat eivät sallineet suuruus- suuntaisen asuntotuotannon harjoittamista välittömän rakennustoiminnan avulla. Sen sijaan tarjosi kunnan ja yksityisen pääoman yhteistoiminta asuntokysymyksen ratkaisussa, niinkuin ulkomailta ja lähinnä Ruotsissa nykyisenä pulakautena saatu kokemus osoitti, tehokkaimman keinon työväenasuntojen lisäämiseksi, varsinkin jos tämä kunnan avustusmuoto yhdistettiin kunnan avustuksen myöntämiseen toissijaisen kiinteistöluoton saamiseksi. Valiokunta sentähden, sosialilautakunnan ja rahatoimikamarin ehdotukseen yhtyen, osaltaan mitä hartaimmin puolsi, että kunta käyttäisi vastamainittua keinoa työväenluokan asumusolojen parantamiseksi.

Valiokunta oli edelleen sitä mieltä, että osakeyhtiö, kaupunki pää-

Yleishyödyllinen työväenasuntoyhtiö, kaupunki pääosakkaana.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 6 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 26. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

osakkaana, oli sopivin puheena olevan yhteistoiminnan muoto. Tuollainen yhtiö olisi saatava mahdollisimman pian aikaan, sillä vaikka rakennustyön aloittaminen rakennustoiminnan alalla vallitsevain tukalain olojen johdosta täytyisikin jättää siksi, kunnes jälleen oli päästy säännöllisiin oloihin, olisi kuitenkin syytä yhtiötä perustettaessa käyttää hyväksi rahamarkkinoilla paraikaa vallitsevaa suotuisaa tilaa. Vastaisen yhtiön tulisi toistaiseksi suunnata toimintansa etusijassa pienten huoneistojen paljottaistuotantoon, ja olisi sitä varten rakennettava monikerroksisia suuria vuokrataloja. Näitä n. s. työläiskasarmeja ei tosin voinut pitää malliasuntoina eikä niitä käynyt vertaileminen puutarhakaupunkien yhdenperheen taloihin eikä muihin harvanlaisesti rakennettuihin esikaupunkeihin, mutta kun nyt olisi mahdollisimman lyhyessä ajassa pakottavimman asuntohädän poistamiseksi aikaansaattava niin lukuisia terveydellisesti tyydyttäviä ja ihmisarvon mukaisia asuinhuoneustoja kuin käytettävänä olevilla varoilla ja suurinta säästäväisyyttä noudattaen oli mahdollista, näytti vuokrakasarmijärjestelmä olevan tarkoituksenmukaisin rakennustyyppi. Tällaista rakennustapaa vaati sekin seikka, että mainitut asuntoryhmät olisi sijoitettava verraten edullisiin paikkoihin kaupungissa, missä kulkuyhteys työmaiden kanssa oli tyydyttävä, minkätähden oli välttämätöntä käyttää tonttiala voimaperäisemmin hyväksi.

Näin laajan rakennustoiminnan aikaansaamiseksi tarvittiin vähintään 2 1/2 miljoonan markan rakennuspääoma, ja olisi tämä summa hankittava osin osakemerkinnällä ja osin lainoilla. Maksettu osakepääoma olisi määrättävä 375,000 markaksi, mikä olisi hiukan enemmän kuin 15 % rakennuskustannuksista, ja tulisi osakepääoman saada sääntöjä muuttamatta korottaa 600,000 markkaan. Kaupungin puolesta oli sosialilautakunta ehdottanut osakkeita merkittäväksi 120,000 markkaa, mutta kun osakepääoman lisääminen olisi suotava, jotta suunnitelman voisi toteuttaa laajemmassa mitassa, oli valiokunta katsonut olevan puoltaminen kunnan osuuden korottamista enintään 300,000 markkaan, sillä ehdolla että osake-enemmistö ja siis määräysvalta yhtiön asioissa taattiin kunnalle. Osakepääoman lisäksi tarvittava rakennuspääoma saataisiin ottamalla ensimmäistä kiinnitystä vastaan lainaa enintään 50 % rakennuskustannuksista sekä loput toista kiinnitystä vastaan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta.

Puheena olevan yrityksen tarkoitukseen katsoen näytti kunnan apumaksu olevan suoritettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 17. 4. 1 §.

kehoittaa sosialilautakuntaa tekemään aloitteen pääasiallisesti mietinnön oheisen yhtiöjärjestysehdotuksen mukaisesti järjestetyn yleishyödyllisen työväenasunto-osakeyhtiön aikaansaamiseksi;

siltä varalta että tuollainen osakeyhtiö tulee toimeen, valtuuttaa rahatoimikamarin kaupungin puolesta yhtiössä merkitsemään osakkeita enintään 300,000 markan määrään, kuitenkin niin että osake-enemmistö yhtiössä taataan kaupungille; sekä

osoittaa tähän tarkoitukseen määrärahan 1916 vuoden velkakirjalainasta.

Edellä kerrotun päätöksen oli senaatti, maistraatin kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä annetun ilmoituksen ¹⁾ mukaan, vahvistanut edellisen kesäkuun 27 päivänä.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä uuden yrityksen yhtiöjärjestys oli seuraava:

Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen yhtiöjärjestys.

1 §.

Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen tarkoituksena on Helsingin kaupunkiin tai sen omistamalle maa-alueelle rakentaa terveydelliseltä kannalta tyydyttäviä ja huokeita asuinrakennuksia enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittävän huoneustoin sekä vuokrata nämä huoneistot vähävaraisille, etusijassa työläisluokkaan kuuluville Helsingin kaupunkikunnan jäsenille. Yhtiön kotipaikka on Helsingin kaupunki.

2 §.

Yhtiön osakepääoma on 375,000 markkaa, jaettuna . . . markan määräisiin osakkeisiin. Osakepääoma on yhtiökokouksen määräämin erin ja ajoin täysin maksettava vuoden kuluessa yhtiöjärjestyksen vahvistamispäivästä.

Osakepääoma voidaan yhtiökokouksen päätöksen mukaan korottaa 600,000 markkaan antamalla niin monta . . . markan määräistä uutta osaketta kuin yhtiökokous kussakin eri tapauksessa päättää, ja on lisätty osakepääoma maksettava vuoden kuluessa siitä, kuin päätös lisäämisestä tehtiin.

3 §.

Osakkeet asetetaan nimitetylle henkilölle.

4 §.

Yhtiön asioita hoitaa, sikäli kuin ne eivät ole yhtiökokouksen asia, johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, valittuna vuodeksi kerrallaan, sekä neljä varsinaista ja kaksi varajäsentä, jotka valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenistä eroaa vuosittain kaksi ja varajäsenistä yksi, ensimmäisellä kerralla arvalla ja sitten vuoron mukaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 1 §.

5 §.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun kolme jäsentä, puheenjohtaja lukuun otettuna, on kokouksessa saapuvilla ja päätöksestä yhtä mieltä. Muussa tapauksessa johtokunta ei ole päätösvaltainen, ellei vähintään neljä jäsentä ole kokouksessa saapuvilla.

Johtokunnan kokouksissa on tehdyistä päätöksistä laadittava pöytäkirja.

6 §.

Johtokunta ottaa ja erottaa yhtiön isännöitsijän, jonka velvollisuutena on johtokunnan päätösten johdosta ja sen antamain ohjeiden mukaan sekä sen silmäläpidon alaisena hoitaa yhtiön kiinteää ja irtainta omaisuutta ynnä kirjanpitoa sekä kantaa ja vastata yhtiön puolesta.

7 §.

Yhtiön toiminimen kirjoittavat johtokunnan puheenjohtaja ja yksi johtokunnanjäsen yhteisesti.

Johtokunta voi valtuuttaa isännöitsijän yhteisesti johtokunnan puheenjohtajan tai johtokunnanjäsenen kanssa kirjoittamaan toiminimen per procura-

8 §.

Yhtiön tilit laaditaan ja päätetään kalenterivuodelta, ja tulee tilinpäätöksen olla valmis viimeistään helmikuun 15 päivänä, jolloin yhtiön tilikirjat tilidisteineen on annettava tilintarkastajille.

Tilintarkastajain on suoritettava tehtävänsä sekä annettava tilintarkastuskertomus ennen helmikuun loppua.

9 §.

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain maaliskuulla.

Ylimääräinen yhtiökokous jonkin asian käsittelemistä varten pidetään niin usein kuin yhtiön johtokunta katsoo tarpeelliseksi tahi kun osakkaat, jotka edustavat vähintään kahdeskymmenesosaa osakepääomasta, kirjallisesti sellaista kokousta vaativat.

Kutsu yhtiökokoukseen annetaan ilmoituksella, joka julkaistaan kahdesti ainakin yhdessä Helsingin kaupungissa ilmestyvässä suomen- ja yhdessä ruotsinkielisessä lehdessä, ensi kerran vähintään kahdeksan päivää ennen kokousta. Ilmoituksessa on mainittava kokouksessa käsiteltäviksi tulevat asiat.

Muut tiedonannot ilmoitetaan yhtiömiehille johtokunnan kiertokirjeillä.

10 §.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1) esitellään kertomus yhtiön toiminnasta edellisenä vuonna, tilinpäätös, tilintarkastajain kertomus ja johtokunnan sen johdosta antamat selitykset, sekä päätetään tästä johtuvista toimenpiteistä;
- 2) valitaan puheenjohtaja ja kaksi jäsentä sekä yksi varajäsen johtokuntaan erovuoroisten sijaan;
- 3) valitaan kaksi tilintarkastajaa ja näille kaksi varamiestä kuluva toimintavuotta varten;
- 4) esitellään muut kokoukskutsussa mainitut asiat.

11 §.

Sekä yhtiökokouksessa että johtokunnan kokouksessa ratkaistaan asiat yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänen käydessä tasan voittaa puheenjohtajan kannattama mielipide, paitsi vaaleissa, joissa tulos määrätään arvalla.

12 §.

Yhtiön liikkeestä syntyvän vuosivoiton jaossa on noudatettava, että yhtiön osakkaille ei saa jakaa suurempaa osinkoa kuin mikä vastaa 5 % osakepääomasta tai yhtiölle muutoin suoritetuista maksuista; kuitenkin niin että, jos voitto jonakin vuonna ei ole sallinut jakaa 5 %, erotuksen saa suorittaa jonkin seuraavan vuoden voitosta. Muun muotoista hyvitystä älköön osakkaille annettako.

13 §.

Yhtiön rakennuksista älköön samalle henkilölle vuokrattako useampaa kuin yksi huoneisto.

Yhtiön rakennuksissa oleva vuokralainen ei saa luonaan pitää asumassa muita kuin oman perheensä jäseniä, älköönkä hän myöskään johtokunnan luvatta toiselle vuokratko huoneistoa eikä mitään sen osaa.

Lähempiä määräyksiä huoneistojen käyttämisestä annetaan erityisissä yhtiön johtokunnan vahvistamissa järjestyssäännöissä.

14 §.

Yhtiön hallinnossa noudatetaan kaikissa muissa kohdin osakeyhtiöistä voimassa olevan lain määräyksiä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli asunnonpuutteen lieventämiseksi vuonna 1916 päättänyt ¹⁾ käydä rakennuttamaan työväenasuntoja Vallilaan ja tätä tarkoitusta varten osoittanut kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 567,500 markkaa, myönsi ²⁾ lisätty valtuusto mainitun määrärahan 1916 vuoden velkakirjalainasta. Maistraatin kirjelmässä ³⁾ toukokuun 5 päiväältä annetun ilmoituksen mukaan oli senaatti edellisen huhtikuun 24 päivänä vahvistanut tämän päätöksen.

Määräraha työväenasuntojen teettämiseksi Vallilaan.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä huhtikuun 26 päiväältä, että määräraha oli käytetty ja että työn jatkuessa tapahtuneen hinnannousun sekä työn jouduttamisen johdosta oli tarpeen 50,000 markan lisämääräraha. Lisätty valtuusto osoitti ⁴⁾ mainitun määrän 1916 vuoden velkakirjalainasta. Maistraatin kirjelmässä ⁵⁾ elokuun 25 päiväältä annetun ilmoituksen mukaan oli senaatti vahvistanut tämän päätöksen edellisen heinäkuun 11 päivänä.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto hätäaputöiden järjestämistä koskevan kysymyksen yhteydessä antaa rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin sosialilauta-

Kysymys uusien työväenasuntojen teettämiseksi Vallilaan.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 39. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 1 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁴⁾ Lis. valt. pöytäk. 8. 5. 2 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 4 §. — ⁶⁾ S:n 17. 8. 6 §.

kunnan kanssa laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen uusien saman tyyppisten ja saman laajuisten työväenasuntojen rakennuttamiseksi Vallilaan kuin sinne viimeksi oli teetetty, mikä rakennustyö olisi viivyttelemättä aloitettava sikäli kuin oli mahdollista.

Syyskuun 20:ntenä päivätyssä mietinnössä ¹⁾ antoi rahatoimikamari sittemmin lausunnon asiasta. Laadittu kustannuslaskelma osoitti, että menoja saman laajuisesta uutisrakennusyrityksestä kuin Vallilassa oli aikaisemmin toimeenpantu olisi kokonaista 1,800,000 markkaa eli kolme sen vertaa kuin aikaisemmista asunnoista. Jotta saataisiin vaatimaton korko käytetylle pääomalle sekä vuotuiset kunnossapitokustannukset korvatuiksi, täytyisi vuokra määrätä ainakin 55 markaksi huoneesta kuukaudessa, jommoista vuokraa ei puheenalaisella alueella sijaitsevasta huoneesta kohtuudella voitu vaatia eikä maksaa. Oli siis ilmeistä, että hankkeen toteuttaminen nykyhetkellä olisi kaupungille taloudelliselta kannalta epäedullinen. Raha-asiallisetkin näkökohdat näyttivät kehoittavan kaupunginhallintoa jättämään toistaiseksi rakennusyrityksen, johon nykyoloissa täytyisi käyttää tuntuva suuri summa sen tuottamatta mainittavia tuloksia työnpuutteen lieventämisessä taikka olematta tarpeen vaatima asuntohädän poistamiseksi.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ jättää uusien työväenasuntojen rakennuttamisen Vallilaan toistaiseksi.

Kauppahallin
rakennuttami-
nen Vallilaan.

Kirjelmässä syyskuun 13 päivältä mainitsi rahatoimikamari että, sittenkuin Vallilan suuri työväenasuntoryhmä oli valmistunut sekä kone- ja siltarakennusosakeyhtiö ryhtynyt teettämään huomattavan laajoja asuinrakennuksia työntekijöilleen, kaupungin oli velvollisuus kaikin tavoin helpottaa tämän kaupunkialueen asuttamista. Siinä mielessä olikin aikaisemmin rakennettu kansakoulutalot Vallilaan ja Toukolaan ja paloasema Vallilaan sekä järjestetty kaupunginkirjaston haarasasto Hermanniin. Olot näyttivät nyt vaativan sinne teettämään kauppahallin, jommoista varten olikin kaksi suunnitelmaa laadittu. Toinen näistä käsitti umpinaisen hallin, jossa olisi rivi myyntikojuja kumpaisellakin puolen keskikäytävää; myymälöitä olisi 38, minkä lisäksi teetettäisiin vartijan huone ja keittuhuone sekä käytävän suulle kaappi yleistä puhelinta varten. Toisen suunnitelman mukaan tulisi halliin 40 ulospäin avonaista myymälää. Samoin kuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli rahatoimikamarikin puoltanut edellistä vaihtopuolta. Sekä terveydelliseltä kannalta katsoen että ostavan yleisön ja myyjäin mukavuutta ynnä edelleen rakennusyrityksen kannattavuutta silmällä pitäen olisi katettu halli edullisempi, sillä vaikka kustannukset olisivat suuremmat ja myymäläin lukumäärä vähempi, voi-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 58. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 18 §.

taisiin vuokrat määrätä suuremmat, joten kannattavuus kävisi edullisemmaksi.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kauppahallin rakennettavaksi Vallilan korttelin n:o 581 tonteille n:o:ille 9, 11 ja 13 rakennuskonttorin laatimain piirustusten mukaisesti (ehdotus I); sekä

rakennusyritystä varten tarpeelliset kustannukset, 90,000 markkaa, pantavaksi 1918 vuoden menosääntöön, mutta tarpeen mukaan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta kuluvana vuonna.

Valtuusto hyväksyi¹⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Kun Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin ei ollut voitu laittaa lämpimiä kellareja, mutta niitä pidettiin ehdottomasti tarpeellisina, esitti sésialilautakunta kirjelmässä kesäkuun 6 päivältä 18,000 markkaa osoitettavaksi tähän tarkoitukseen. Valtuusto myöntyi²⁾ esitykseen, ja oli tämä määräraha suoritettava etuantina kaupunginkassasta sekä sittemmin pantava maksettavaksi lainavaroista rahatoimikamarin lähemmän esityksen mukaan.

Vallilan työväenasuntojen pihamaiden tasoitusta varten merkittiin³⁾ 1918 vuoden menosääntöön 12,000 markkaa.

Mainittujen työväenasuntojen vuokralaisten tekemään esitykseen asuntojen laudoittamisesta y. m. myöntyi⁴⁾ kaupunginvaltuusto ainoastaan sikäli, että valtuuston käyttövaroista myönnettiin 4,000 markkaa pesu- ja virutusammeiden hankkimiseksi pesutupiin.

Vuokralaisten valitus palokalujen puutteen johdosta ei myöskään aiheuttanut⁵⁾ toimenpidettä, koska oli selvitetty, että palokaluja jo oli hankittu ja palolaitos hakijoille antanut korvauksen heidän suorittamastaan vartioimisesta.

Sosiaalilautakunnan valvonnan alaisten Vallilan rakennusten arvioimiseksi myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan lautakunnalle 600 markkaa.

Eräitä kunnallisissa työväenasunnoissa toimitettavia sisäpuolisia korjauksia varten myönsi⁷⁾ kaupunginvaltuusto 1918 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,000 markkaa Kristiinankadun, 6,000 markkaa Hietaniemenkadun ja 3,000 markkaa Vallilan asuntojen korjauksiin sekä osoitti 8,700 markkaa kaupungin työväenasuntojen kunnossa pitoon:

Samassa tilaisuudessa myönsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto edelleen 1,880 markkaa sähköjohtojen laittamiseksi Hietaniemenkadun kunnallisiin työväenasuntoihin.

Määräraha ruokakellarien laittamiseksi Vallilan työväenasuntoihin.

Määräraha Vallilan työväenasuntojen pihamaiden tasoitukseen.

Anomus eräiden töiden teettämisestä Vallilan työväenasunnoissa.

Anomus toimenpiteistä tulenvaaran torjumiseksi Vallilan työväenasunnoissa.

Määräraha rakennusten arviointia varten.

Määrärahoja kunnallisten työväenasuntojen korjauksiin.

Määräraha sähköjohtojen laittamiseksi kunnallisiin työväenasuntoihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 21 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 42 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁴⁾ S:n 23. 10. 37 §. — ⁵⁾ S:n 12. 6. 38 §. — ⁶⁾ S:n 9. 10. 39 §. — ⁷⁾ S:n 22. 12. 7 §.

Määrärahoja rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto niinkään 7,400 markkaa palolaitoksen ja 17,400 markkaa poliisilaitoksen rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon, 9,000 markkaa ent. seurahuoneen korjauksiin, 5,950 markkaa raatihuoneen korjauksiin, 28,300 markkaa kansakoulutalojen korjauksiin ja kunnossapitoon, 10,500 markkaa kauppahallien korjauksiin ja kunnossapitoon sekä 64,000 markkaa erinäisiin korjauksiin.

Anomus koko ent. Seurahuoneen tyhjentyä.

Anomuksen että sekin ent. seurahuoneen osa, joka ei ollut merisotilassairaalan käytettävänä ja jossa rahatoimikamarilla y. m. virastoilla oli huoneistonsa, luovutettaisiin sotilaallisiin tarkoituksiin, kaupunginvaltuusto epäsi²⁾, koska kaupunki ehdottomasti tarvitsi mainittuja, keskeisellä paikalla sijaitsevia ja tarkoituksiaan varten sisustettuja huoneistoja. Kaupunginvaltuusto alisti samalla, eikö tarpeellista tilaa voitaisi saada senaatin laittamassa, uuteen asemataloon sijoitettussa sairaalassa, jota ei vielä ollut kokonaan käytetty. Sitten saatettiin kaupunginvaltuuston tiedoksi senaatin siviilitoimituskunnan ilmoitus³⁾, että asematalon sairaalaa ei voitu ottaa käytäntöön ja että se joka tapauksessa tarvittiin tyhjennysviranomaisten käytettäväksi. Rahatoimikamari y. m. virastot kuitenkin saivat jäädä huoneistoihinsa, ja kevättalvesta oli koko ent. seurahuoneentalo palautettu kaupungin käytettäväksi.

Huoneiston sisustaminen kunnalliselle työnvälitystoimistolle.

Kunnallinen työnvälitystoimisto, joka oli helmikuun 1 päivänä 1916 muutettu Yrjönkadun taloon n:o 3, mutta sittemmin irtisanottu muutamaan mainitusta vuokrahuoneistosta, ilmoitti⁴⁾, ettei se ollut voinut löytää muuta huoneistokysymyksen ratkaisua, kuin että jollekin kaupungin omistamalle tontille teetettiin väliaikainen rakennus, mihin toimisto voitaisiin toistaiseksi sijoittaa.

Kirjelmässä⁴⁾ maaliskuun 22 päivältä rahatoimikamari vastusti tätä ehdotusta, koska siitä koituisi kustannuksia vähintään 100,000 markkaa, mutta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi vanhassa tulli- ja pakkahuoneessa olevan entisen voihallin eteläosan sisustettavaksi kunnan työnvälitystoimiston huoneistoksi rakennuskonttorin laatimain piirustusten mukaisesti sekä tähän tarkoitukseen osoittaa 45,000 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen.

Terveydenhoitolautakunnan huoneiston laajentaminen y. m.

Muun sopivan huoneiston puutteessa oli rahatoimikamari terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi laajennuttanut lautakunnan aikaisempaa huoneistoa siten, että asuntotarkastuksen käytettävänä olleet huoneet oli laitettu terveystoimiston desinfisioitsijain kylpyhuoneiksi. Kun mainitut huoneet sijaitsivat saman talon alakerrassa, missä lauta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 30. 1. 31 §. — ³⁾ S:n 13. 2. 23 §. —

⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 24 §.

kunnan huoneisto oli, poistuivat täten tuntuvimmat lautakunnan huoneistoa haittaavat hankaluudet. Tämän johdosta täytyi kuitenkin asuntotarkastukselle hankkia toinen sopiva huoneisto. Mainiten että semmoinen olikin tarjona ent. seurahuoneella, missä toisen kerroksen itäisessä kylkirakennuksessa oli kolme huonetta tähän tarkoitukseen käytettävänä, sekä että rakennuskonttori oli saanut toimekseen teettää edellä mainitut työt, esitti rahatoimikamari kirjelmässä kesäkuun 14 päivältä, että kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan huoneiston laajentamiseen myöntäisi 1,800 markkaa sekä asuntotarkastukselle osoitetun huoneiston korjaukseen 1,000 markkaa. Valtuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen ja myönsi näihin tarkoituksiin käyttövaroistaan 2,800 markkaa.

Marian sairaalan henkilöhissien kuntoon panettamiseksi myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,500 markan määrärahan.

Kaupungin sairaalaylihallituksen esityksestä myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 19,000 markkaa Kivelän sairaalan n. s. takimmaisena mielisairaalarakennuksen sisustamiseksi asuinhuoneistoiksi, jota vastoin n. s. Mattilan rakennuksen ehdotetun korjauksen katsottiin voivan jäädä toistaiseksi. Sitten kaupungin sairaalaylihallitus kuitenkin teki uuden esityksen, jossa kaupungin sairaanhoidon tilaan katsoen ehdotettiin viimeksi mainittua rakennusta korjattavaksi. Rahatoimikamarin esityksen mukaisesti myönsi ⁴⁾ valtuusto käyttövaroistaan 50,000 markkaa Mattilan rakennuksen korjauksiin.

Riihirakennuksen ja heinäladon teettämiseksi Nickbyn mielisairaalaan sekä tarpeellisten koneiden ja sisustuksen hankkimiseksi niihin myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 23,700 markan määrärahan.

Nickbyn mielisairaalan ylilääkärin tehtyä terveydenhoitolautakunnalle esityksen sairaalan vedenottoaikan laajentamisesta 8 uudella kaivolla ehdotti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 14 päivältä 1916, että laajennus aluksi käsittäisi ainoastaan 4 kaivoa. Tähän esitykseen myöntyen ösoitti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan tarkoitukseen 7,500 markkaa.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto 10,800 markkaa asuinhuoneistojen laittamiseksi Nickbyn mielisairaalan henkilökunnalle n. s. Wickströmin huvilaan sekä 2,000 markkaa sähkövalon johtamiseksi puheenalaiseen huvilaan.

Vuodesta 1913 lähtien levännyt vaivaishoitohallituksen esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä sairaalasiain lisäämisestä, eritoten sairaalahoittoa kaipaaville työ- ja vaivaistalon hoidokeille sekä muillekin varat-

Määräraha Marian sairaalan henkilöhissien kuntoon panemiseksi.

Määrärahoja Kivelän sairaalan sisustustöihin.

Määräraha uusien rakennusten teettämiseksi Nickbyn mielisairaalaan.

Määräraha Nickbyn mielisairaalan vedenottoaikan laajentamiseen.

Määrärahoja asuntojen laittamiseksi Nickbyn mielisairaalaan.

Esitys sairasiain luvun lisäämisestä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 26 §. — ²⁾ S:n 27. 3. 6 §. — ³⁾ S:n 8. 5. 8 §. — ⁴⁾ S:n 12. 6. 24 §. — ⁵⁾ S:n 8. 5. 21 §. — ⁶⁾ S:n 30. 1. 16 §. — ⁷⁾ S:n 22. 12. 7 §.

tomille, ei, terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta, aiheuttanut ¹⁾ muuta toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Määräraha
kolerapararak-
kien sisustus-
töihin.

Syystä että oli esiintynyt lukuisia erilaisten kulkutautien tapauksia, myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä Smk 716: 80 väliseinän teettämiseksi koleraparakkien kivipaviljongin isoon sairassaliin.

Määräraha
kylpylän ja
desinfioimis-
laitoksen sisus-
tamiseksi
kolerapararak-
keihin.

Kun oli esiintynyt lukuisia toisintotyfuksen- ja pilkkukuumeen tapauksia, minkä johdosta nopean ja tehokkaan desinfioinnin tarve oli käynyt tuntuvaaksi, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen sisustuttaa 14,800 markan kustannuksilla yhdistetyn kylpy- ja desinfioimislaitoksen yhteen n. s. koleraparakkiin.

Määräraha
desinfioimis-
kaivon laitta-
miseksi kulku-
tautisairaalaan.

Rahatoimikamarin toimenpiteen teettää kulkutautisairaalaan tar- tunnan ehkäisemiseksi 3,200 markan kustannuksilla sementtisäiliö, mihin ulostukset kloseteista johdettaisiin saatettavaksi keittämällä vaarattomiksi ja sitten säiliön pohjassa olevasta putkesta johdettaviksi septic-säiliöihin, kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾.

Valojohdon
laittaminen
Greijuksen
sairaalaan.

Sähkövalojohdon laittamiseksi Greijuksen sairaalaan merkitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1918 vuoden menosääntöön 3,000 markan määrärahan.

Avoportaiden
laittaminen
kulkutauti-
sairaalaan.

Samassa tilaisuudessa myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 7,300 markkaa n. s. avoportaiden teettämiseksi kivistä kulkutautisairaalan lääkärin- asunnon edustalle.

Määräraha
sairaalan
korjaukseen
ja kunnossa-
pitoon.

Järjestettäessä 1918 vuoden budjettia osoitettiin ⁵⁾ lisäksi 110,000 markkaa kaupungin sairaalan korjauksiin ja kunnossapitoon.

Määräraha
Humaliston
sairaalan
korjauksiin.

Korvaukseksi niistä korjauksista, joita lehtori J. Jännes oli teettä- nyt omistamassaan, kaupungin käyttämässä rakennuksessa Humaliston huvilatiluksella n:o 4, päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa Smk 2,485: 19.

Kunnallisen
hylkylihalai-
toksen raken-
nuttamisen
lykkääminen.

Kirjelmässä joulukuun 22 päivältä 1916 esitti kaupungin teurasta- mon rakennustoimikunta kunnallisen hylkylihalaitoksen rakentamisen lykättäväksi toistaiseksi sekä mainitsi sen ohessa että, sittenkuin kau- punginvaltuusto vuonna 1914 oli toimikunnan käytettäväksi antanut ⁷⁾ 2,000 markan määrärahan ulkomaisen asiantuntijan avun hankkimi- seksi, oli tukholmalainen siviili-insinööri H. Forsman täällä käydessään laitoksen paikaksi ehdottanut muuatta aluetta Malmin kaatopaikan viereltä, jonka paikan toimikuntakin oli havainnut tarkoitukseen sopi- vaksi. Syyskuussa 1916 oli insinööri Forsman sittemmin antanut raken- nustoimikunnalle laitoksen suunnitelman 145,000 kruunuun päättyvine kustannusarvioineen. Kun tämä suunnitelma oli näyttänyt toimi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 22 §. — ²⁾ S:n 30. 1. 17 §. — ³⁾ S:n 5. 6. 9 §. — ⁴⁾ S:n 18. 9. 21 §. — ⁵⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁶⁾ S:n 12. 6. 25 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 39.

kunnasta jossain määrin liian suurisuuntaiselta ja rakennuskustannusten supistamista oli pidetty suotavana, oli rakennustoimikunta antanut insinööri Forsmanin toimeksi laatia suppeamman suunnitelman, minkä hän olikin nyttemmin antanut. Tämän myöhemmän suunnitelman mukaan nousisivat kustannukset 132,000 kruunuun.

Nämä ruotsinmaalaisen asiantuntijan laatimat kustannuslaskelmat olivat kuitenkin liian alhaiset. Rakennustoimikunta oli sentähden arkkitehti K. Lindahlilla teettänyt uudet, nykyisten yksikköhintain mukaan lasketut kustannusarviot, joiden mukaan molempain vaihtopuolisten ehdotusten kustannukset nousisivat kokonaiseen 267,000 ja 230,000 markkaan. Kun laitoksen kustannukset nykyään nousisivat suhteettoman suuriksi sekä oli epätietoista, oliko konelaitteita sota-aikana saatavissa, esitti rakennustoimikunta, siihenkin nähden että hylkylihan määrä sota-aikana oli tavallista vähempi, että kaupunginvaltuusto päättäisi jättää kysymyksen kunnallisen hylkylihalaitoksen rakennuttamisesta siksi, kunnes säännölliset olot jälleen olivat sodan päätyttyä palautuneet.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ tämän esityksen.

Hra Castrénin eroamisen johdosta täydensi ²⁾ kaupunginvaltuusto vuonna 1913 asetettua kunnallisen teurastamon rakennustoimikuntaa valitsemalla sen jäseneksi herra Huberin.

Teurastamon rakennustoimikunnan täydentäminen.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ³⁾ kaupunginvaltuusto 15,000 markkaa Forsbyn kunnalliskodin ja työlaitoksen rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon.

Määräraha kunnalliskodin korjauksiin.

Kirjelmässä lokakuun 23 päivältä 1916 oli vaivashoitohallitus ehdottanut kunnalliskodin sikalaa laajennettavaksi lisärakennuksella 200 sikaa varten, joten m. m. voitaisiin käyttää hyväksi kaupungin sairaaloista saatavat ruuantähteet. Antamassaan lausunnossa ⁴⁾ rahoituskamari puolsi ehdotusta, esittäen että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi 1916 vuoden velkakirjalainasta osoittaa 138,200 markkaa kunnalliskodin sikalan lisärakennuksen teettämiseen laadittujen piirustusten ja kustannusarvion mukaisesti.

Kunnalliskodin sikalan laajennus.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto sen palauttaa rahoituskamariin uuden kustannusarvion saamiseksi. Tämän jälkeen rahoituskamari antoi kirjelmässä syyskuun 13 päivältä uuden ehdotuksen, jonka mukaan ehdotettu laajennus rajoitettaisiin puusta tehtävän ja pinta-alaltaan noin kolmanneksen aikaisemmin ehdotetun lisärakennuksen alasta käsittävän kylkirakennuksen teettämiseen. Tämän kylkirakennuksen ulkoseinät tehtäisiin nelinkertaisista laudoista panemalla niiden väliin asfalttihuopaa, minkä ohessa sisustus tehtäisiin kokonaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 19 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 39 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. vuod. 1916 n:o 62. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 5 §.

puusta ja lattia betonista, ja olisi tässä kylkirakennuksessa riittävästi tilaa 100 sialle.

Asian uudestaan ollessa kaupunginvaltuuston käsiteltävänä myönnettiin ¹⁾ tarkoitukseen rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti 55,000 markkaa valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja
Oulunkylän
lastenkodin
sisustus- ja
korjaustöihin.

Kirjelmässä heinäkuun 5 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että asuinhuoneiden hankkimiseksi 8 tuntiin lyhennetyyn työpäivän johdosta tarpeelliseksi käyneelle Oulunkylän lastenkodin lisähenkilökunnalle oli arvioidulla 16,000 markan kustannusmäärällä teetetty erinäisiä sisustustöitä, joiden johdosta kodin hoidokkisijain lukukin oli lisääntynyt. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ mainitun toimenpiteen ja myönsi pyydetyn määrärahan käyttövaroistaan.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto 5,000 markkaa vähäisiin lastenkodin rakennusten korjauksiin.

Vaivahoito-
hallituksen
kanslian sisus-
tustyöt.

Kirjelmässä tammikuun 4 päivältä rahatoimikamari esitti myönnettäväksi määrärahan erinäisiä sisustustöitä varten, joita oli teetettävä vaivahoitohallitukselle It. Heikinkadun talosta n:o 1 vuokratussa kansliahuoneistossa virkahuoneiden sopivamman sijoituksen aikaansaamiseksi. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ mainittuja sisustus- ja muutostöitä varten 1,000 markkaa.

Määräraha
Busholman
tavaravajoja
varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli vuonna 1916 kolmen tavaravajan teettämiseksi Busholmaan myöntänyt ⁵⁾ 147,000 markan etuannin, päätti ⁶⁾ lisätty kaupunginvaltuusto osoittaa mainitun määrän 1916 vuoden velkakirjalainasta. Tämän päätöksen senaatti vahvisti huhtikuun 24 päivänä ⁷⁾.

Määräraha
tulli- ja satama-
rakennusten
korjauksiin.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ⁸⁾ kaupunginvaltuusto 12,200 markkaa tulli- ja satamarakennusten korjauksiin ja kunnossapitoon.

Määräraha
Busholman
tavaravajoja
varten.

Samassa tilaisuudessa myönnettiin ⁹⁾ 8,700 markkaa Busholmaan vuosina 1915 ja 1916 rakennettujen tavaravajain ulkopuolista maalausta y. m. varten.

Talliraken-
nuksen teettä-
minen sota-
väen tarpei-
siin.

Rahatoimikamarin helmikuun 5 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto enintään 12,000 markkaa tallin teettämiseksi 50 hevoselle Kallion kansakoulun pihamaalle. Tämä menoerä oli kirjoihin merkittävä sodasta aiheutuneiden kustannusten tilille.

Vajan teettä-
minen Tur-
vikiin.

Kun Lepokoti-yhdistys, jolla olivat käytettävänä Turvikin huvilapalstan rakennukset, oli anonut erään rappeutuneen vajan kuntoonpanettamista tai myös uuden vajan rakennuttamista, myönsi ⁹⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 11 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 16 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7. §. — ⁴⁾ S:n 30. 1. 15 §. — ⁵⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 45. — ⁶⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 1 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁸⁾ S:n 27. 2. 23 §. — ⁹⁾ S:n 13. 2. 6 §.

kaupunginvaltuusto 1,000 markkaa uuden vajan teettämiseksi mainitulle tilukselle.

Rahatoimikamarin kesäkuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto huojistaa n. s. Esplanadikappelin vuosivuokran 15,000 markasta 7,500 markkaan, kesäkuun 1 päivästä lukien, kunnes siitä muuta määrättäisiin.

Esplanadikappelin vuokran huojistus.

Samaten myöntyi ²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin kesäkuun 7 päivänä tekemään esitykseen, että Kaivohuoneen vuokra muutuneiden olojen johdosta toukokuun 1 päivästä lukien määrättäisiin 1,000 markaksi kuukaudessa siltä ajalta, jona ravintolaa pidettiin avoinna, mutta ettei muulta ajalta kannettaisi vuokraa ensinkään.

Kaivohuoneen vuokran huojistus.

Samaten huojistettiin ³⁾ Alppipaviljongin ravintolan vuosivuokra 7,000 markasta 3,500 markkaan, syyskuun 1 päivästä lukien, kunnes siitä muuta määrättäisiin. Vuokra siirrettiin ⁴⁾ sittemmin kaupunginvaltuuston suostumuksella varastomestari A. Pyykölle niin mikäli koski itse ravintolaa kuin sen viereistä, vuokraajan ja palvelijaston asuinpalstaksi käytettyä maa-aluetta.

Alppipaviljongin vuokran huojistus.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 12,700 markkaa Eläintarhassa olevan kaupunginpuutarhan rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon.

Määräraha kaupunginpuutarhan rakennusten korjaukseen. Määräraha puutarhurin asunon teettämiseksi Bengtsärin kasvatuslaitokseen.

Kasvatuslautakunnan esityksestä myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 6,000 markan määrärahan puutarhurin asunon teettämiseksi Bengtsärin kasvatuslaitokseen.

Määräraha Bengtsärin kasvatuslaitoksen korjauksiin.

Bengtsärin kasvatuslaitoksen rakennusten tarpeellisia korjauksia varten osoitti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1918 vuoden menosäännön vahvistaessaan 17,000 markkaa.

Kirjelmässä huhtikuun 5 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että kuluvan vuoden menosääntöön merkitty 5,000 markan määräraha asunon teettämiseksi Eläintarhassa Savilan alueella sijaitsevan lokavedenpuhdistusaseman vartijalle oli osoittautunut riittämättömäksi. Kamari esitti myönnettäväksi 4,200 markan lisäyksen työn loppuun saattamiseksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁷⁾ tähän esitykseen.

Lisämääräraha Eläintarhan lokavedenpuhdistusaseman vartijan asuntoa varten.

Terveystieteiden lautakunnan marraskuun 16 päivänä 1916 tekemän esityksen vesijohtovettä käyttävän virutushuoneen teettämisestä Merisataman läheisyyteen 29,400 markan kustannuksilla kaupunginvaltuusto epäsi ⁸⁾, katsoen että tämä työ oli tarveainehintain kohoamisen johdosta jätettävä sopivampaan ajankohtaan.

Virutushuoneen teettäminen Merisatamaan.

Busholman uimahuoneen laajennustyötä varten aikaisemmin myönnettyyn määrärahaan ⁹⁾ osoitti ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto 3,300 markan lisäyksen käyttövaroistaan.

Busholman uimahuoneen uudesti rakentaminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 6. 10 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 11 §. — ³⁾ S:n 19. 6. 25 §. — ⁴⁾ S:n 7. 12. 6 §. — ⁵⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁶⁾ S:n 9. 10. 14 §. — ⁷⁾ S:n 24. 4. 5 §. — ⁸⁾ S:n 22. 5. 13 §. — ⁹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 48. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 24. 4. 6 §.

Kaupungin
uimalaitosten
käyttö.

Kaupungin uimalaitosten käyttämisestä kesällä 1917 teki ¹⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan päätöksen:

Helsingin uimaseura saa maksutta käyttää Ursinin kallion viereistä uimalaitosta sillä edellytyksellä:

1) että laitoksessa pidetään voimassa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koululaiset sekä poliisi- ja palomiehistö saavat maksuttomia kylpyjä ja maksutonta uinnin opetusta;

2) että opetusta on toimitettava niin, että todistus uimataidosta voidaan antaa;

3) että seura asettaa järjestysmiehiä, jotka vahvistettujen järjestysääntöjen mukaan ovat maistraatin hyväksyttävät; ja

4) että seura on velvollinen, erityisesti sovittuaan päivistä, oikeuttamaan Helsingin uimarit maksutta käyttämään laitosta yhtenä sunnuntaina ja yhtenä arkipäivänä heinäkuussa sekä yhtenä sunnuntaina ja yhtenä arkipäivänä elokuussa julkisten uimanäytäntöjen toimeenpanemiseksi;

Helsingin uimarit saavat maksutta käyttää Busholman molempia uusia uimahuoneita; sekä

Helsingin uimaseuralle myönnetään valtuuston käyttövaroista 4,000 markan apuraha vuodeksi 1917.

Kaivopuiston
kylpy- ja uima-
laitoksen
vuokran
pitennys.

Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ pitentää tohtori J. L. Lydeckenin, asioitsija O. Ekmanin y. m. vuokraoikeuden Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitokseen kolmeksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1917 lukien, eli siis 1919 vuoden loppuun, sekä määrätä vuosivuokraksi 1,000 markkaa vuodelta 1917 ja 3,500 markkaa kumpaiseltakin vuodelta 1918 ja 1919 velvoittamalla vuokraajat omalla kustannuksellaan toimittamaan rakennusten kaikki sisäpuoliset korjaukset, lukuun ottamatta tulisijain ja kylpyhuoneen pohjakerroksen alaisen vuoliaiskerran korjausta, sekä liikkeen tuottaman voiton annettavaksi kaupungille ja käytettäväksi kunnan uimahallin aikaansaamiseen.

Määräraha
uuden uima-
huoneen teettä-
miseen ja
vanhain kor-
jauttamiseen.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ³⁾ kaupunginvaltuusto 90,000 markkaa osin uuden uimahuoneen rakennuttamiseksi, osin vanhain korjauttamiseksi sekä kehoitti rahatoimikamaria laatimaan tarkemman ehdotuksen asiasta.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin
kiinteän omai-
suuden katsel-
musmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto agronomi A. S. Lindholmin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehihikseen rakennusmestari W. Ekmanin ja arkkitehti M. Schjerfbeckin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 28 §. — ²⁾ S:n 12. 6. 39 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §. —
⁴⁾ S:n 9. 1. 5 §.

Budjettia vuonna 1916 järjestäessään oli kaupunginvaltuusto 1917 vuoden menosääntöön merkinnyt ¹⁾ erinäisiä määrärahoja vesijohdon laajentamista varten. Asiaa lopullisesti käsiteltäessä osoitti ²⁾ lisätty kaupunginvaltuusto 1916 vuoden velkakirjalainasta 95,400 markkaa tähän tarkoitukseen. Maistraatin kirjelmässä ³⁾ toukokuun 5 päivästä annetun ilmoituksen mukaan oli senaatti tämän päätöksen vahvistanut edellisen huhtikuun 24 päivänä.

Lainavaroja vesijohdon laajentamiseen.

Rahatoimikamarin tammikuun 22 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Smk 867: 10 satamaradan leikkauksen alitse Saunakadun tontille n:o 7 teetetyn vioittuneen vesijohdon korjaukseen.

Määräraha vesijohdon korjaukseen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli vuonna 1916 asettanut ⁵⁾ komitean käsittelemään kysymystä kaupungin vesilaitoksen täydentämisestä pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla, antoi komitea valtuustolle tammikuun 25:nä päivätyn mietinnön ⁶⁾. Toimitettujen tutkimusten ja laskelmain perusteella komitea esitti, että asia saisi tällä kertaa raueta, mutta että asetettaisiin uusi komitea selvittämään kaupungin vastaisen vedenhankinnan mahdollisuuksia.

Kaupungin vastainen vedenhankinta.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen saatua tilaisuuden lausua mielensä asiasta sekä puollettua lisäselvityksen hankkimista päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto asiaa valmistelemaan asettaa komitean, jonka jäseniksi valittiin herrat af Forselles ja Sederholm, lääketieteentohtori V. Manner, filosofiantohtori E. Blomqvist sekä insinöörit G. A. Aartovaara, B. Gagneur ja A. Skog. Komitea oikeutettiin tarpeen mukaan käyttämään apunaan asiantuntijoita ja erikoista sihteeria sekä aikansa anomaan määrärahaa menojojensa suoritukseen.

Toukokuun 11:nä päivätyssä esityksessä ⁸⁾ komitea sitten antoi lausunnon Vanhankaupungin vesilaitoksen laajentamiskysymyksestä. Ehdotuksen pohjana oli vesijohtolaitoksen laatima suunnitelma, jonka mukaan Vanhankaupungin laitosta täydennettäisiin sikäli kuin tarve vaati ja sen käytettäväksi varattaisiin muuan maa-alue Vantaanjoen länsirannalta.

Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennus.

Antamassaan lausunnossa ⁹⁾ rahatoimikamari huomautti asiassa olevasta selvityksestä näkyvän, että kaupungin kasvamisen johdosta lisääntyvä vedenkulutus jo lähivuosina vaati ryhtymään toimenpiteisiin vastaavan vedenhankintalisäyksen aikaansaamiseksi. Vesijohtolaitoksen laatima laskelma vastaisesta vedenkulutuksesta nimittäin osoitti, että Vanhassakaupungissa oleva kaupungin vesilaitos nykyisessä laajuudessaan kykeni tyydyttämään kulutusta ainoastaan vuoteen 1918

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 50. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 1 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁴⁾ S:n 13. 2. 4 §. — ⁵⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 49. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 27. 2. 14 §. —

⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ⁹⁾ S:n n:o 48.

asti. Mainittuna vuonna kävi laitoksen suodatuslaite riittämättömäksi, ja taas veden selkeytystä varten oli lisätilaa hankittava viimeistään vuonna 1919 sekä nostopumppulaitoksen tehokkuutta lisättävä vuonna 1920. Huomauttaen että kysymys veden hankkimisesta muualta kuin Vantaanjoesta vielä oli ratkaisematta ja että sen suuntaisten hankkeiden toteuttaminen joka tapauksessa vaati runsaan ajan, vaikka olisikin hankittava vain vähäisiä vesimääriä lisäykseksi tähänastiseen raakaveteen, oli edellä mainittu komitea ehdottanut Vanhankaupungin vesilaitosta laajennettavaksi tyydyttämään ainoastaan lähiaikaista tarvetta. Kysymys pohjaveden hankkimisesta suuremmassa tai vähemmässä määrässä jäisi siis edelleen avonaiseksi. Puheena olevan laajenusehdotuksen mukaan pantaisiin kuntoon kaksi uutta pikasuodatinta, joita varten ammeet olivat ennestään olemassa ja rautaosat tilatut, sekä rakennettaisiin kaksi selkeytysallasta sitä varten valitulle paikalle Vantaanjoen länsirannalle Vanhankaupungin pohjoispuolelle ynnä näihin tarpeelliset putkijohdot y. m. Uusien suodattimien kustannukset oli kaupungin teknillisten laitosten hallitus aikonut panna 1918 vuoden budjettiin, minkätähden komitea oli ehdottanut kahden uuden selkeytysaltaan laittamiseksi Vanhankaupungin vesijohtolaitokseen osoitettavaksi 2,700,000 markkaa.

Rahatoimikamarikin oli katsonut olevan pikaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä kaupungin riittävän vedensaannin turvaamiseksi. Niinikään oli rahatoimikamarin mielestä hyvin harkittua, että nyt päätettiin teettää ainoastaan semmoiset työt, jotka eivät estäneet vastedes ottamasta käytäntöön muuta kuin Vantaan vettä, jos mahdollisuutta siihen oli. Esillä olevan asian puhtaasti teknilliseen ratkaisuun nähden kamari ainoastaan huomautti, että niin kaupunginvaltuuston asettama komitea kuin kaupungin teknillisten laitosten hallituskin oli havainnut vesijohtolaitoksen laatiman ehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Näistä syistä oli kamari arvelematta ryhtynyt teettämään ehdotettua laajenusta varten tarpeellisia kiireellisimpiä töitä hätäaputyönä.

Rahatoimikamarin esityksen mukaisesti päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto:

Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseksi kahdella uudella suodattimella ja kahdella selkeytysaltaalla niihin kuuluvine laitteineen osoittaa 2,700,000 markkaa, siitä 2,545,451 markkaa 1916 vuoden velkakirjalainasta ja loput eli 154,549 markkaa 1917 vuoden obligationilainasta, sekä

antaa varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Varsinainen valtuusto päätti ²⁾ tämän jälkeen ryhtyä sen asiana oleviin toimenpiteisiin.

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 9. 10. 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 1 §.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto vesijohtolaitoksen uutistöitä varten kaikkiaan 4,064,000 markkaa, jolla rahamäärällä teetetäisiin seuraavat työt:

vesijohto Viipurinkadun alle Hangon- ja Karjalankadun välille, Torckelinkadun alle Franzén- ja Agricolakadun välille, Pengerkadun alle Torckelinkadun ja osoite n: on 27 välille, Adolfintien alle Penger- ja Torikadun välille, Agricolakujan alle Torckelin- ja Franzénkadun välille, Loviisankadun alle Kotkan- ja Hangonkadun välille sekä Tammissaaren- ja Heinolankadun välille, Hangon-, Tammissaaren- ja Heinolankadun alle, Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille, Ensimmäisen linjan ja Eläintarhan huvilan n: o 7 välille, Hietaniemenkadun, Sipoonkadun, Saimaankadun, Porvoonkadun, Etel. Hesperiankadun, Mechelin- ja Caloniuskadun sekä erinäisten Meilansin katujen alle. Hallituksen määräyksen mukaan teetetäviä uusia johtoja varten sisältyi edellä mainittuun summaan 10,000 markkaa sekä Vanhankaupungin vesijohdon laajennusta varten edellä mainitut 2,700,000 markkaa.

Samassa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 5,000 markkaa vesijohtolaitoksen työpajarakennusten korjaukseen sekä 80,000 markkaa putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien korjaukseen ja kunnossapitoon sekä niiden suojelemiseen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoitoon ja korjaukseen sekä vesisäiliön ynnä vartijatuvan korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamista sekä lyhtyjen, pat-saiden ja jakelujohtojen asettamista varten merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1918 vuoden menosääntöön 20,000 markan määrärahan.

Edelleen merkittiin ¹⁾ 1918 vuoden menosääntöön 28,500 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon ja jakelujohtojen ynnä 8,000 markkaa kaasumittarien korjausta ja kunnossapitoa sekä 50,000 markkaa rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjausta varten.

Sittenkuin 1917 vuoden menosääntöön oli merkitty määräraha uuden höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi sähkölaitokseen, päätti ²⁾ lisätty kaupunginvaltuusto 1916 vuoden velkakirjalainasta osoittaa 380,000 markkaa tähän tarkoitukseen. Tämän päätöksen senaatti sittemmin huhtikuun 24 päivänä vahvisti ³⁾.

Sittenkuin vuonna 1916 oli herätetty kysymys aktiebolaget Malm elektricitetsverk yhtiön liittämisestä kaupungin sähkölaitokseen, mutta asia silloin oli saanut raueta ⁴⁾, uudisti mainittu osakeyhtiö anomuksensa. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti sähkölaitoksen koneiston nyttemmin olevan niin tehokkaan, että kuormituksen lisäys

Vuosimäärärahoja vesijohtolaitoksen uutistöitä varten.

Määrärahoja vesijohtolaitoksen korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kaasulaitoksen uutistytöt.

Määrärahoja kaasulaitoksen korjaukseen ja kunnossapitoon.

Määräraha uuden höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi sähkölaitokseen.

Sähkövoiman anto Malmille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁴⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 50.

oli suotava, jotta konetehon saisi kokonaan hyödyksi käytetyksi, minkätähden hallitus puolsi myöntymistä yhtiön anomukseen sekä esitti samalla ehdotuksen yhtiön kanssa tehtäväksi virranantosopimuksiksi.

Toukokuun 21 päivänä tekemässään esityksessä ¹⁾ rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi sähkölaitoksen aktiebolaget Malm elektricitetsverk yhtiön kanssa tekemään sopimuksen sähkövoiman antamisesta pääasiallisesti laaditun välikirjaehdotuksen mukaisesti. Valtuusto myöntyi ²⁾ tähän esitykseen.

Sähkölaitoksen
uutistytöt.

Sähkölaitoksen uutistytöitä varten osoitti ³⁾ kaupunginvaltuusto 1918 vuoden menosäännön vahvistaessaan 25,000 markkaa kaapeli- ja johtotöitä, 20,000 markkaa talojohtoja sekä 25,000 markkaa uusien mittarien ostoa varten.

Määrärahoja
sähkölaitoksen
korjauksiin ja
kunnossapitoon.

Samassa tilaisuudessa myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen kaikkien asemain konelaitteiden kunnossapitoon ja korjaukseen 80,000 markkaa, asemarakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon 20,000 markkaa, johtoverkon kunnossapitoon 30,000 markkaa sekä hallintorakennuksen kunnossapitoon 10,000 markkaa.

Kaduntasoitus-
y. m. töitä
työttömyyden
johdosta.

Kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä mainitsi rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden hallitukselta saaneensa tiedon, että kunnalliselta työnvälitystoimistolta oli hallitukselle saapunut ilmoitus ei ainoastaan siitä, että työnetsijäin luku oli viime aikoina lisääntynyt ja että toimiston kirjoissa nykyään oli pari sataa miespuolista työnetsijää, kaikki perheenelättäjiä ja kaupungista kotoisin olevia, vaan myös että mahdollisuutta työnetsijäin sijoittamiseen, joiden luku kaikesta päättäen yhäkin lisääntyisi, ei ollut, elleivät kaupunginviranomaiset hankkineet heille tointa kunnan järjestämissä töissä, minkätähden hallitus oli katsonut olevan ottaminen harkittavaksi, eikä semmoisia töitä, joita ei ollut otettu kuluvan vuoden työohjelmaan, olisi työnpuutteen poistamiseksi heti ryhdyttävä teettämään. Hallitus oli samalla ehdottanut teetettäväksi erinäisiä töitä, joten työvoimaa voitaisiin keväällä ja kesällä lisätä noin 350 miehellä eli 40 %:lla silloisesta määrästä.

Edelleen valmisteltuaan asiaa ehdotti kamari hallituksen esityksen mukaisesti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi ryhtyä, samalla kuin Santa- ja Busholman ohjelman mukaisia töitä asianhaaran mukaan joudutetaan, louhituttamaan korttelin n:o 259 eteläosaa Utterinkadun viereltä;

Viipurinkadun sekä ehdollisesti Torkkelin- ja Pengerkadun tasoituksen ynnä näihin katuihin tarpeelliset vesi- ja viemärijohdot teetettäväksi, sikäli kuin kaupungissa vallitseva työttömyys vaatii;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — ²⁾ Valt. pöytäk. 19. 6. 8 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §.

edellä mainittuihin tarkoituksiin kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 584,700 markkaa; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten toimeksi 1918 vuoden budjettiehdotusta laatiessaan ottaa huomioon näistä töistä johtuneet kustannukset.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ nämä ehdotukset.

Kirjelmässä heinäkuun 12 päivältä ilmoitti rahatoimikamari sittemmin, ettei vastamainittu määräraha työpalkkain kohoamisen johdosta riittänyt töiden loppuun saattamiseen, minkätähden kamari esitti myönnettäväksi lisämäärärahaa 306,650 markkaa. Kamari oli ollut sitä mieltä että, kun työttömyyttä edelleen vallitsi, töitä ei olisi keskeytettävä, sekä, siihen nähden ettei valtuusto kokoontunut kesän aikana, käskenyt rahatoimikonttorin edeltäpäin maksaa töiden jatkamiseen tarpeelliset varat. Rahatoimikamarin toimenpiteen hyväksyen kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ pyydetyn määrärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kirjelmässä heinäkuun 26 päivältä rahatoimikamari edelleen mainitsi, että työnpuute kaupungissa oli lisääntymistään lisääntynyt, minkätähden kamari oli käsiteltäväksi ottanut kysymyksen hätäaputöiden järjestämisestä vahvistetussa menosäännössä edellytettyjen lisäksi. Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä oli kamari päättänyt valtuuttaa rakennuskonttorin, sikäli kuin olot sallivat, teettämään seuraavat työt, nimittäin Adolfintien tasoituksen arviolta 54,000 markalla, Agricolakujan 115,500 markalla, Loviisankadun 82,000 markalla, Hanganokadun 40,000 markalla, Tammisaarenkadun 104,000 markalla ja Heinolankadun 58,000 markalla, joista tasoitustöistä, lukuun otettuna viemäri- ja vesijohtojen laskeminen, siis oli laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 453,500 markkaa. Näiden töiden teettämisen saattamiseksi mahdolliseksi oli kamari sen ohessa antanut rakennuskonttorin toimeksi ostaa tarpeellisen määrän työkaluja. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto, edellä mainitut toimenpiteet hyväksyen, päättäisi:

antaa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten toimeksi ensi vuoden budjettiehdotusta laatiessaan siihen merkitä edellä mainittujen katujen tasoitukseen tarvittavat kustannukset; sekä osoittaa käyttövaroistaan 50,000 markkaa työkalujen ostoon.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ³⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Sen jälkeen kuin edellä mainittu kirjelmä oli valtuustolle lähetetty, oli työttömyys yhäkin lisääntynyt ja rahatoimikamarin sentähden täytynyt suunnitella yhä useampia töitä vahvistetun menosäännön ulko-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 10 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 11 §. — ³⁾ S:n 17. 8. 6 §.

puolella. Kirjelmässä elokuun 2 päivältä luetteli kamari seuraavat työt, jotka voitaisiin verraten lyhyen ajan kuluttua panna käyntiin:

Töölön kaupunginosassa kaikkiaan 625,000 markan kustannuksilla Töölönkadun, Bjälbonkadun, Topeliuskadun, Messeniuskadun, Päivärintakadun ja Huopalahdenkadun tasoituksen sekä Lätisen viertotien levittämisen ja tasoituksen viidenpennin tullista pohjoiseen ynnä Greijuksen tien uudistuksen; Vallilassa arviolta 710,000 markan kustannuksilla Sture- ja Pakaankadun tasoituksen; Kalliossa 100,000 markan kustannuksilla Alppikadun, Castrénkadun ja Ensimmäisen linjan tasoituksen; Busholmassa louhintatöitä eräissä kortteleissa ynnä eräiden sikäläisten katujen tasoituksen arviolta 750,000 markan kustannuksilla sekä Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamisen arviolta 300,000 markan kustannuksilla.

Näissä töissä voitaisiin työansiota tarjota kokonaisuudelle 1,700 miehelle. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

käskeä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten 1918 vuoden menosäännön ehdotusta laatiessaan siihen merkitä edellä lueteltujen töiden teettämiseen tarvittavat rahamäärät;

Santa- ja Busholman louhintatöitä jatkettavaksi sekä niistä johtuvat täytetyöt teetettäväksi tätä ennen vahvistetun ohjelman mukaisesti ja tähän tarvittavat kustannukset edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, kunnes kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin voi asiasta päättää;

viivyttlemättä ryhdyttäväksi Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseksi tarpeellisiin kaivu- ja louhintatöihin sekä tähän tarvittavat kustannukset edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, kunnes lisätty kaupunginvaltuusto on asiasta päättänyt.

Asiaa esiteltäessä ¹⁾ myönnyttiin rahatoimikamarin esitykseen. Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa kamaria valtuustolle antamaan ehdotuksen semmoisten uusien yleisten töiden teettämisestä, jotka olivat omansa vähentämään työn puutetta.

Kaupunginvaltuuston antaman tehtävän mukaisesti teki rahatoimikamari sittemmin ehdotuksen ²⁾ semmoisten uusien töiden teettämisestä, jotka olivat omansa vähentämään vallitsevaa työttömyyttä. Kun edellä mainittujen töiden suoritus edistyi niin nopeasti, että työvoimaa, noin 2,500 miestä, jo lokakuun lopulla täytyisi tuntuvasti vähentää, oli kaupungin yleisten töiden hallitus esittänyt uusia kadun- tasoitustöitä teetettäväksi kaikkiaan 3,059,000 markan kustannuksilla.

Rahatoimikamari mainitsi lisäksi sopivana hätäaputyönä sataradanan laajentamisen kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman väliseltä osalta, mutta ei ollut vielä saanut rauta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 6 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 57.

tiehallitukselta vastausta asiassa tekemäänsä tiedusteluun. Kanavan teettäminen Töölön- ja Taivallahden välille sitä vastoin tuskin saattoi tulla kysymykseen hätäaputyönä teknilliseltä kannalta vaikean laatusa johdosta.

Huomauttaen hätäaputöiden järjestämistä kohtaavista tuntuista taloudellisista vaikeuksista rahatoimikamari esitti:

kaupungin yleisten töiden hallituksen edellä ehdottamia kadun-
tasoitustöitä teetettäväksi sikäli kuin paraikaa jatkuvia hätäaputöitä valmistui;

kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituksia kehoitettavaksi 1918 vuoden budjettiehdotuksia laatiessaan ottamaan huomioon tästä johtuvat menot, mutta kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi vastamainittuihin tarkoituksiin enintään 3,059,000 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksen saavuttua valtuustolle oli rautatiehallitus antanut lausunnon suunnitellusta satamaradan laajentamisesta kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta.

Kaksoisraide
satamaradalle.

Viitaten sota-aikana satamaradalla vallitsevaan vilkkaaseen liikenteeseen huomautti rautatiehallitus, että Santa- ja Busholman vastaiset laitokset lisääisivät radalla vallitsevaa tungosta. Liikenteen tarvitsi lisääntyä vain 250 vaunulla vuorokaudessa, jotta radan liikennekyvyn yläraja saavutettaisiin. Jos siis uusissa satamissa 5 höyrylaivaa yhtäaikaa purki kukin 50 vaunullista vuorokaudessa, oli liikenne saavuttanut tämän tilanteen ja kaikki muu liikenne käynyt mahdottomaksi. Sataman liikenne ei ollut tasaista, vaan ajoittaista, vaihdellen mitä voimaperäisimmästä liikenteestä miltei täydelliseen seisahdustilaan. Mutta satamaradan täytyi liikenteen vilkkaimmillaankin ollessa, useiden alusten purkaessa ja lastatessa satamassa voida tyydyttää oikeutettuja vaatimuksia, jos mieli välttää runsaita laivain makauspäivämaksuja. Kun Busholman uusilla satamalaitteilla oli suuri merkitys kaupungin vienti- ja tuontiliikkeeseen nähden, tulisi kaupungin kustannuksia karttamatta koettaa saattaa uuden sataman ja Helsingin ratapihan väliset raiteet mahdollisimman liikennekykyisiksi, minkätähden rautatiehallitus emmittä puolsi kaksoisraiteen rakentamista, joten kuljetuskyky lisääntyisi kolmin-, jopa nelinkertaiseksi nykyisestään.

Siihen nähden mitä rautatiehallitus oli lausunut ja kun etusijassa tuottavia töitä olisi teetettävä hätäaputöinä, esitti valmisteluvaliokunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hätäaputyönä teettää satamaradan laajentamisen kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta;

kehoittaa rahatoimikamaria ja kaupungin yleisten töiden hallitusta viivyttlemättä valtuustolle antamaan tämän työn kustannusarvion,

ollen työ kuitenkin heti pantava käyntiin sikäli kuin oli mahdollista;

aikanansa tehdä senaattiin alistuksen kohtuullisen apurahan myöntämisestä tätä työtä varten;

siltä varalta ettei tätä työtä voitaisi panna käyntiin niin pian ja niin laajassa mitassa, että kaikki aikaisemmista, hätäaputöinä teetetäviksi päätetyistä kaduntasoitustöistä joutilaiksi tulevat työntekijät voitaisiin siihen ottaa, valtuuttaa rahatoimikamarin teettämään jonkin tai joitakin kamarin esityksessä luetelluista kaduntasoitustöistä, jotka kamari harkitsee enimmin tarpeen vaatimiksi; sekä

näitä töitä varten edeltäpäin kaupunginkassasta maksettavaksi osoittaa tarpeelliset määrärahat, jotka oli merkittävä 1918 vuoden budjettiehdotukseen.

Asiaa esiteltäessä hyväksyttiin ¹⁾ valmisteluvaliokunnan ehdotus.

Työttömyydesiä johtaneita uusia kaduntasoitus- ja viemäritöitä.

Kirjelmässä marraskuun 5 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että kysymys satamaradan laajentamisesta oli valmisteltavana ja että oli epätietoista, milloin tämä työ saattoi alkaa. Kaupunginvaltuuston osoituksen mukaisesti oli sentähden eräät kamarin viimeksi kerrotussa esityksessä ehdotetut kaduntasoitustyöt pantu käyntiin, m. m. Helsinginkadun tasoitus Kristiinankadun ja rautatien väliltä. Lisäksi oli kamari antanut määräyksen, että Pakaankatua, joka oli kuluvana vuonna tasoitettu Hattulantieltä asutuspaikaksi aiotun n. s. Kottbyn alueen etelärajalle asti, oli jatkettava Kottbyn laiturin kohdalla olevaan ylikäytävään asti, joten saataisiin aikaan mukava ja välitön yhteys toiselta puolen koillisten kaupunginosain ja toiselta puolen Äggelbyhyn ja Domarbyhyn johtavan tieverkon kesken. Tämän johdosta rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto, hyväksyen eräät kamarin jo järjestämät toimenpiteet, päättäisi:

Helsinginkadun tasoituksen Kristiinankadulta rautatielinjaan asti sekä ensinmainitun kadun alaisen viemäriin rakennustyön pantavaksi käyntiin;

Helsinginkadun ja vanhan Eläintarhantien välisen kujan tasoitettavaksi;

Pakaankadun tasoitettavaksi Kottbyn laiturin kohdalla olevaan ylimenopaikkaan asti; sekä

näitä töitä varten tarpeelliset rahamäärät merkittäväksi 1918 vuoden menosääntöön.

Näistä töistä oli laskettu olevan kustannuksia kustakin 669,000 ja 210,000, 20,000 ja 648,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ rahatoimikamarin esitykseen, ja 1918 vuoden budjettia vahvistettaessa ³⁾ merkittiin mainitut määrärahat siihen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 17 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 17 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §.

Kun joulukuussa osoittautui tarpeelliseksi edelleen järjestää uusia hätäaputoita, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen aloituttaa Hietaniemenkadun tasoituksen uuden hautausmaan viereltä kadun puoleen leveyteen sekä tähän tarkoitukseen käyttää 190,000 markkaa. Edelleen myönnettiin Etel. Hesperiankadun tasoitusta sekä tarpeellista kanavanlouhintaa varten 630,000 markkaa. Nämä varat osoitettaisiin tarpeen mukaan maksettaviksi kaupunginkassasta ja merkittäisiin 1918 vuoden budjettiin.

Rahatoimikamarin täytyi kuitenkin jo kymmenen päivän kuluttua näiden päätösten tekemisestä kirjelmässä joulukuun 18 päiväältä ilmoittaa, että työläistaholta oli esitetty uusia vaatimuksia työnansiotilaisuuden hankkimisesta taikka palkkain maksamisesta, vaikkei työtä saataisikaan. Kamari oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi viivyttelämättä ehdottaa semmoisia töitä, jotka etusijassa olivat sopivia hätäaputoiksi, erikoisesti pitäen silmällä teollisuustonttien kuntoon panettamista, jommoista työtä saattoi pitää tuottoisampana kuin katujen tasoittamista tavallisten asuntotonttien aikaansaamiseksi.

Rakennuskonttori oli katsonut etusijassa olevan teetettävä seuraavat kaduntasoitukset:

Katuja Töölössä.

Mechelinkatu Hietaniemen- ja Caloniuskadun väliltä	Smk	287,150: —
Caloniuskatu Mechelin- ja Runebergkadun väliltä	»	215,400: —
Ahlqvistkatu Temppele- ja Apollonkadun väliltä, paitsi portaita	»	219,000: —
Ilmarisenkatu Arkadian- ja Runebergkadun väliltä	»	486,000: —
Sammonkatu Mechelin- ja Temppelekadun väliltä	»	183,500: —
Lutherkatu Ilmarisen- ja Temppelekadun väliltä	»	530,200: —
Temppelekatu korttelin n:o 420 ympäriltä	»	206,150: —
Fredrikinkadun jatke Lutherkadulle asti	»	115,600: —
		<hr/>
	Smk	2,243,000: —

Katuja Meilansissa.

Munkkiniemenkatu Vapun- ja Huopalahdenkadun väliltä	Smk	552,400: —
Topeliuskatu Stenbäck- ja Munkkiniemenkadun väliltä	»	440,100: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 42 §.

Pihlajatie Vapun- ja Munkkiniemenkadun väliltä	Smk	444,500: —
Honkatie Pihlajatien ja L. viertotien väliltä	»	61,700: —
Skyttekatu Munkkiniemenkadun ja L. viertot. väliltä	»	245,900: —
Vapunkatu » » » »	»	327,300: —
Hindersnäsinkatu Haapatien ja L. viertotien väliltä	»	215,600: —
Haapatie Skyttekadun ja Länsitien väliltä	»	183,500: —
Reimarsintie Haapatien ja Länsitien väliltä	»	146,000: —
Talinkatu Hindersnäsinkadun ja Vapunkadun väliltä	»	77,900: —
Kastanjatie korttelin n:o 417 ja Vapunkadun väliltä	»	222,000: —
Poppelitie Hindersnäsinkadun ja L. viertotien väliltä	»	149,400: —
Lehmustie Länsitien ja L. viertotien väliltä	»	141,750: —
Leppätie Reimarsinkadun ja L. viertotien väliltä ...	»	37,500: —
		Smk 3,245,550: —

Edelleen ehdotti hallitus tontteja pienteollisuuden tarpeisiin kuntoon pantavaksi Pakaassa Sörnäsiin vievän rautatieraitteen vierellä.

Rahatoimikamari oli sitä mieltä, että kaupungin tuli tehdä kaikki voitavansa taatakseen kaupungista kotoisin oleville työläisille toimeentulomahdollisuuden. Sentähden oli työt heti aloitettu Mechelin- ja Caloniuskadulla, mutta tämä työ riitti ainoastaan lähiajoiksi, minkätähden kamari anoi valtuutta saada aloituttaa kaduntasoitustöitä Meilansissakin sekä ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa rahatoimikamarin, sikäli kuin työnpuutetta ilmaantuu, teettämään edellä mainitut Meilansin kadut;

tähän tarkoitukseen tarvittavat varat edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta; sekä

jo aloitettujen Mechelin- ja Caloniuskadun ynnä edellä mainittujen Meilansin katujen työkustannukset, yhteensä 3,066,600 markkaa, maksettavaksi 1918 vuoden menosääntöehdotukseen merkitystä, valtuuston määräyksen mukaan yleisiin töihin käytettävästä 6,000,000 markan määrärahasta sekä 681,500 markkaa 1917 vuoden obligatiolainasta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyttiin ¹⁾ rahatoimikamarin esitys, kuitenkin siten muutettuna, että kysymys, mistä varoista puheena olevaan tarkoitukseen käytettävät rahat oli maksettava, sai jäädä lepäämään 1918 vuoden budjetin vahvistamiseen asti.

Lisämäärä-
rahoja kadun-
tasoitus- y. m.
töitä varten.

Kirjelmässä heinäkuun 5 päivältä rahatoimikamari mainitsi kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoittaneen, että budjetinjärjestyksen jälkeen tapahtuneen työpalkkain ja tarveainehintain kohoamisen johdosta tarvittiin useiden menosääntöön merkittyjen töiden teettämi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 12. 2 §.

seksi kaikkiaan 145,200 markan lisämääräraha. Kamari oli kuitenkin sitä mieltä, että menoja olisi vähennettävä jättämällä toistaiseksi työt, jotka eivät olleet välttämättömän tarpeellisia. Seuraavia kuluvana kesänä teetettäviä töitä varten tarvittiin lisämäärärahoja alempana mainitut määrät, nimittäin: Itäisen viertotien päällystämiseen I noppakivillä Viidennen linjan ja Kaikukujan väliltä 6,000 markkaa sekä Bölenkadun viertämiseen Esterin- ja Magdalenankadun väliltä 5,200 markkaa, Eläintarhan puhdistusasemain kattojen tervaukseen 1,400 markkaa, Kaarlenkadun alaisen viemäriin uudistukseen 2,200 markkaa, Rautatien torin ja Mikonkadun alaisen viemäriin uudistukseen 8,500 markkaa, Seurasaaressen osittaiseen viertämiseen 11,700 markkaa, uuden Eläintarhantien vierroksen uudistukseen 14,400 markkaa, Pääskylänkadun jatkeen viertämiseen 4,800 markkaa, Ruoholahdenrannan ja puhtaana-pitolaitoksen lastauspaikan välisen tien samoin 1,600 markkaa, Kaivopuiston kivirummun uudistukseen 1,200 markkaa, Pohjoisrannan kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistukseen 1,400 markkaa, It. Brahekadun alaisen viemäriin uudistukseen 4,100 markkaa, katkaisevan kanavan teettämiseen Hesperian puistosta Töölön sokeritehdasalueen halki 3,000 markkaa, Kangasalan tien tasoitukseen Karstulan- ja Hattulantien väliltä 3,700 markkaa, Karstulantien samoin Rautalammin- ja Kangasalan tien väliltä 2,900 markkaa, Somerontien samoin Kangasalan- ja Sammatintien väliltä 600 markkaa, Sammatintien samoin Anjalantien ja Sturekadun väliltä 2,000 markkaa, Anjalantien samoin 1,800 markkaa, Sturekadun samoin Sammatintien ja Itäisen viertotien väliltä 2,000 markkaa, Verkkosaarenkadun samoin 1,100 markkaa ja Kyllikinkadun samoin 1,000 markkaa, Kangasalan tien alaisen viemäriin teettämiseen 3,300 markkaa, Karstulantien samoin 1,800 markkaa ja Sammatintien samoin 3,100 markkaa, uuden ruoppavarastopaikan järjestämiseen ynnä elevaattorin korjaukseen 2,000 markkaa sekä purkaussillan teettämiseksi Merisatamaan 900 markkaa eli kaikkiaan 91,700 markkaa.

Sitä vastoin ehdotti kamari seuraavain töiden teettämisen siirrettäväksi toistaiseksi: Mynttirannan ketokiveyksen uudistuksen tullin- ja pakkahuoneen viereltä, Ankkurikadun samoin Kruunuvuorenkadun ja Mynttirannan väliltä, Katajanokan tullihuoneen länsipuolella olevan ajomiesten odotuspaikan päällystämisen noppakivillä, Somerontien viertämisen Pakaankadun ja Kangasalan tien väliltä, Kangasalan tien samoin Hattulan- ja Eurantien sekä Eurantien samoin Kangasalan tien ja Itäisen viertotien väliltä, Töölön tavara-aseman viereisen hevosten seisotuspaikan päällystämisen noppakivillä, Pääskylän- ja Sibyllankadun kiveämisen, Sörnäsän vankilaan vievän tien sekä Alppilankadulta Nordenskiöldin lehtotielle vievän tien viertämisen, joihin kaikkiin töihin olisi tarvittu yhteensä 53,500 markan lisämääräraha.

Kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ rahatoimikamarin ehdottaman 91,700 markan lisämäärärahan sekä määräisen maksettavaksi käyttövaroistaan.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoituksen mukaisesti esitti rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 4 päivältä lisämäärärahoja myönnettäväksi seuraavia yleisiä töitä varten: tulli- ja pakkahuoneen viereisen Mynttirannan ketokiveyksen uudistukseen 2,700 markkaa, kaupungin katuosain viereisten kaiteiden uudistukseen ja korjaukseen 5,000 markkaa, Eläintarhan likavedenpuhdistusasemain käyttöön ja hoitoon 4,000 markkaa, viemärijohtoa varten Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallankadun välille, Valhallankadun alle Tavaststjerna- ja Rajasaarenkadun välille sekä Rajasaarenkadun alle Valhallakadun ja Humallahden välille 40,000 markkaa ynnä Pääskylänkadun jatkeen viertämiseen 2,500 markkaa.

Kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ mainittuihin tarkoituksiin kaikkiaan 54,200 markkaa käyttövaroistaan.

Kirjelmässä syyskuun 27 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että eräät kuluvan vuoden budjettiin merkityt työmäärärahat olivat työainehintain ja työpalkkain kohoamisen johdosta osoittautuneet riittämättömiksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ kamarin esityksen, että valtuuston käyttövaroista myönnettäisiin seuraavat lisämäärärahat: katujen ja yleisten paikkain erinäisiin korjauksiin 20,000 markkaa, kanavain ja viemärien erinäiseen kunnossapitoon 32,000 markkaa, kanavain täydennystöihin 2,000 markkaa, Seurasaaarentien viertämiseen 3,000 markkaa ja viertoteiden kunnossapitoon 20,000 markkaa eli yhteensä 77,000 markkaa.

Lisämääräraha hätäaputoissa käytettävään työkalujen ostoon.

Kun aikaisemmin myönnetty ⁴⁾ 50,000 markan määräraha hätäaputoissa tarpeellisten työkalujen ostoon oli osoittautunut riittämättömäksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus anonut tähän tarkoitukseen 100,000 markan lisäystä. Valtuusto päätti ⁵⁾ varat etuantina maksettavaksi kaupunginkassasta ja sittemmin ne merkittiin ⁶⁾ 1918 vuoden menosääntöön.

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon seuraavat määrärahat: erinäisiin korjauksiin 70,000 markkaa, Kaiku- ja Lintulahdenkadun välisen Itäisen viertotien kaupungin osuuden päällystämiseen I noppakivillä 9,500 markkaa, Unionin-, Elisabetin- ja Kaisaniemenkadun risteyksen päällystykseen I noppakivillä 15,500 markkaa, Mynttirannan tavaravajain n:ojen 7, 8 ja 9 merenpuolisen vierustan päällystykseen I noppakivillä 25,000 markkaa, Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen länsipuolella olevan ajomiesten odotuspaikan päällystämiseksi noppakivillä sementtiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 8 §. — ²⁾ S:n 23. 10. 13 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 24 §. —

⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 65. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 16 §. — ⁶⁾ S:n 22. 12. 7 §.

24,000 markkaa, Läntisen Satamakadun Kruunuvuoren- ja Mynttikadun välisen kaupungille kuuluvan osan vierroksen uudistukseen 4,800 markkaa, kolera-altaan länsipuolisen asfalttikäytävän uudistukseen 9,400 markkaa, kahden liekkapuomin seimiseen, toisen Hietalahdessa, toisen Töölön tavara-aseman vierellä, uudistukseen 2,800 markkaa, puuportaiden teettämiseen Malminkadun päästä Etel. Rautatiekadulle 1,000 markkaa, Pääskylän- ja Fredrikssperinkadun välisen Sturekadun tasoitettun itäosan korotukseen ja tasoitukseen 14,000 markkaa sekä erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudistukseen ja korjaukseen 20,000 markkaa.

Samassa tilaisuudessa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää seuraavia katutöitä varten vieressä mainitut määrärahat: Eurantie Kangasalan tien ja Itäisen viertotien väliltä, viertäminen puoleen leveyteen 7,700 markkaa; Kangasalan tie Hattulan- ja Eurantien väliltä, viertäminen 14,800 markkaa; Viides linja Porthankadun ja It. viertotien väliltä, kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä 8,600 markkaa; Kapteeninkatu, jatkaminen Merikadulta satamaradalle 6,600 markkaa; Viipurinkatu Kotkan- ja Karjalankadun väliltä, tasoitus 90,000 markkaa; Torkkelinkatu It. viertotien ja Agricolakadun väliltä, tasoitus 117,000 markkaa; Pengerkatu Torkkelin- ja Helsinginkadun väliltä, tasoitus puoleen leveyteen 27,400 markkaa; Adolfintie Penger- ja Torikadun väliltä, tasoitus 18,900 markkaa; Agricolakuja Torkkelin- ja Flemingkadun väliltä sekä Agricolakujan ja Franzénkadun risteyksen viereinen avonainen paikka, tasoitus 52,600 markkaa; Loviisankatu Kotkan- ja Karjalankadun väliltä, tasoitus 51,000 markkaa; Hangonkatu, tasoitus 24,300 markkaa; Tammissaarenkatu, tasoitus 89,300 markkaa; Heinolankatu, tasoitus 32,800 markkaa; Töölönkatu Humal- ja Bjälbonkadun väliltä sekä Bjälbonkatu Töölön- ja Topeliuskadun väliltä, tasoitus puoleen leveyteen; Topeliuskatu Bjälbon- ja Stenbäckkadun väliltä, Messeniuskatu Stenbäck- ja Päivärintakadun väliltä, Päivärintakatu, Huopalahdenkatu Stenbäckkadun ja Läntisen viertotien väliltä, tasoitus; Läntisen viertotien levitys ja tasoitus Lääkärinkadulta noin 500 m pohjoiseen ynnä Greijuksentien uudistus 668,300 markkaa; Sturekatu Pakaankadun ja Sammatintien väliltä sekä Pakaankatu Hattulan tieltä Kottbyn laiturin rautatien ylikäytävään asti, tasoitus 15 m leveyteen 1,597,500 markkaa; Alppikatu Ensimmäisen linjan viereltä, tasoitus täyteen leveyteen, Castrénkatu Ensimmäisen ja Toisen linjan väliltä, korotus ja tasoitus, Ensimmäisen linja Alppi- ja Castrénkadun väliltä, tasoitus puoleen leveyteen Castrén- ja Wallinkadun väliltä sekä täyteen leveyteen Wallin- ja Alppikadun väliltä 194,800 markkaa; Pakaankatu, tasoitus 15 m. leveyteen Kottbyn kaupunginosan halki

Vuosimäärärahoja katujen teettämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §.

Kottbyn pysäkin viereiseen rautatien ylikäytävään asti 648,000 markkaa; Humalkatu Läntisen viertotien ja Töölönkadun väliltä, korotus ja tasoitus 18,000 markkaa; Pengerkatu Viidennen linjan ja Kaikukujan väliltä, tasoitus 90,000 markkaa; Keskuskatu, tasoitus 71,000 markkaa; Helsinginkatu Kristiinankadun ja rautatien väliltä, tasoitus 669,000 markkaa; diakonissalaitoksen alueen ja rautatien välinen kuja, tasoitus 20,000 markkaa; Hietaniemenkatu koko leveydeltään, tasoitus 405,000 markkaa; Fredriksperinkatu Sture- ja Eläintarhankadun väliltä, tasoitus 532,000 markkaa; Porvoonkatu Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä, tasoitus 78,000 markkaa; Saimaankatu Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä, tasoitus 56,000 markkaa; Sipoonkatu Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä, tasoitus 93,000 markkaa; Sturekatu Pakaankadun ja Sörnäsins haararadan väliltä, tasoitus 325,000 markkaa; Etel. Hesperiankatu Creutz- ja Mechelin- kadun väliltä, tasoitus 421,000 markkaa; Mechelin- ja Caloniuskatu, tasoitus 348,500 markkaa sekä erinäiset Meilansin katuosat, tasoitus 1,986,000 markkaa.

Määräraha
Hermannin
II kortt. n:o 15
tontin n:o 2
salaajitukseen.

Kun leskirouva H. Norlin, jolla oli vuokralla hallussaan Hermannin II korttelin n:o 15 tontti n:o 2, oli anonut kaupungin puolelta ryhdyttäväksi toimenpiteisiin kaupungin maalta puheena olevan tontin halki juoksevan tulvaveden pois johtamiseksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus ehdottanut laitettavaksi erinäisiä avonaisia ojia sekä maan- alaisen johdon tontilta Gumtähdenkadun alaiseen yleiseen viemäriin. Valtuusto osoitti ¹⁾ käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 1,500 markkaa.

Lisäys kana-
vain ja viemä-
rien kunnossa-
pitomäärä-
rahaan.

Kun kaupungin viljelystoimikunta oli luovuttanut ja aikoi edelleen luovuttaa eräitä Gumtähden ja Greijuksen alueiden osia yksityisille henkilöille perunanviljelysmaiksi, anoi rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 12 päivältä 5,300 markan lisäystä kanavain ja viemärien kunnossapitomäärärahaan mainituilla tiluksilla olevain lasku- ojoin perkaamiseksi ja syventämiseksi. Valtuusto osoitti ²⁾ mainitun rahamäärän käyttövaroistaan.

Määräraha
Boxbackan oji-
tus- ja kyntö-
töihin.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 8 päivältä ilmoitettua, että hätäaputyönä oli ryhdytty oikomaan ja syventämään erästä Boxbackan maiden halki kulkevaa puroa, sekä esitettyä, että vastaisen viljelyksen edistämiseksi siellä teetettäisiin muitakin ojitus- ja kyntötöitä, päätti ³⁾ valtuusto osoittaa hätäapukomitealle kaikkiaan 100,000 markkaa viemärien kaivuuttamiseksi Boxbackan y. m. kaupungille kuuluvien tiluksien halki, erinäisten Boxbackan maatilan tilusten ojituttamiseksi ja kyntämiseksi sekä edellä mainitun rahamäärän pantavaksi 1918 vuoden menosääntöön, mutta sillä välin hätäapukomitean pyynnöstä edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 13 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 8 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 11 §.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto kanavain ja viemärien korjaukseen ja kunnossapitoon kaikkiaan 187,800 markkaa.

Samassa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto viemärijohtojen teettämiseen, pääasiallisesti eri kaduntasoitustöiden yhteydessä, kaikkiaan 1,455,800 markkaa, joka rahamäärä käsitti seuraavat työt: viemärijohto Helsinginkadun alle Kristiinankadun ja rautatien välille 210,000 markkaa, Hietaniemenkadun alle 91,000 markkaa, Etel. Hesperiankadun alle 116,000 markkaa, Mechelin- ja Caloniuskadun alle 89,600 markkaa sekä erinäisten Meilansin katujen alle 642,500 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,000 markan lisämäärärahan jalkakäytävän teettämiseksi Sörnäsän panimoalueen eteläräjää pitkin.

Samaten myönsi ³⁾ valtuusto käyttövaroistaan 6,000 markan lisämäärärahan kunnalliskodista Oulunkylän asemalle vievän ajotien valmistamiseen.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että Nordenskiöldkadulta Hietaniemen varastopaikoille vievä ajotie oli niin huonossa kunnossa, että sitä oli miltei mahdoton käyttää, myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä käyttövaroistaan 3,600 markkaa sen kuntoon panettamiseksi.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto teiden korjaukseen ja kunnossapitoon kaikkiaan 81,740 markkaa, joka rahamäärä jakautui seuraaviin eriin: erinäiset korjaukset 20,000 markkaa, rautatien länsipuolitse Alppilantieltä Nordenskiöldin lehtotielle vievän tien viertäminen 38,600 markkaa, Eläintarhan urheilukentältä Böleen vievän tien laajennus 13,400 markkaa sekä kulkutautisairaalan alueen teiden korjaus ja alueen salaojitus 9,740 markkaa.

Hätäaputöiden järjestämistä koskevan kysymyksen yhteydessä valmisteluvaliokunta huomautti kaupunkiin johtavain suurten kulkuväyläin uudesti teettämisen ja korjaamisen tarpeellisuutta. Siinä kohden oli valiokunta saanut tietää, että komiteassa, jonka senaatti oli asettanut järjestämään hätäaputöitä maassa, oli otettu puheeksi, että Huopalahdesta Pitäjänmäen kautta Vantaanjoelle sekä Vanhaskaupungista Malmille johtavat viertotiet valtion toimesta osin korjattaisiin, osin rakennettaisiin uudestaan. Kun mainitut kulkuväylät olivat erittäin huonossa kunnossa ja kaupungilla oli melko suurta etua niiden kuntoon panettamisesta, muun muassa elintarpeiden tuonnin edistämiseksi, oli valiokunta, joka oli saanut tietää Helsingin maalaiskunnan osoittaneen tähän tarkoitukseen 200,000 markan apumaksun, katsonut olevan esittäminen, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

Määräraha kanavain ja viemärien korjauksista ja kunnossapitoa varten.

Määrärahoja viemärijohtojen teettämiseen.

Lisämäärärahojen teettämiseen.

Määräraha Hietaniemelle vievän ajotien kuntoon panemiseksi.

Määrärahoja teiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

Apumaksu Huopalahden — Pitäjänmäen — Vantaan sekä Vanhaskaupungin — Malmiin viertotien teettämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 13 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 22 §. — ⁴⁾ S:n 7. 12. 10 §.

velvoittaa Helsingin kaupungin, siinä tapauksessa että edellä mainittu tientehty lähimmässä tulevaisuudessa pannaan toimeen, sen suorittamista avustamaan 100,000 markalla kerta kaikkiaan sekä korvauksetta luovuttamaan mainittujen teiden oikomista ja levittämistä varten ehkä tarpeellisen maan ynnä niiden vierellä sijaitsevat kiven- ja soranottoaikat, kuitenkin sillä ehdolla ettei viljeltyjä tiluksia siinä vahingoiteta eikä kaupungin tarvitse tarkoitusta varten lunastaa vuokralle annettua tai myytyä maata sekä että työssä etupäässä käytetään Helsingin kaupungista ja Helsingin maalaiskunnasta kotoisin olevia työntekijöitä.

Määrärahoja viertoteitä varten. Asiaa esiteltäessä hyväksyttiin ¹⁾ valmisteluvaliokunnan ehdotus. 1918 vuoden menosääntöön merkittiin ²⁾ 60,000 markkaa viertoteiden erinäisiä korjauksia sekä 4,000 markkaa Vantaanjoen maantiesillan korjausta varten.

Määrärahoja Santa- ja Busholman järjestelyihin. Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1917 vuoden budjettiin merkinyt 550,000 markkaa Santa- ja Busholman tasoitus- ja laituri- ja laituritöitä varten, myönsi ³⁾ lisätty valtuusto 1911 vuoden obligatiolainasta Smk 239,351: 36 ja 1916 vuoden velkakirjalainasta Smk 310,648: 64 mainittuun tarkoitukseen. Maistraatin kirjelmässä toukokuun 5 päivästä annetun ilmoituksen mukaan oli senaatti vahvistanut ⁴⁾ nämä päätökset huhtikuun 24 päivänä.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 2,950,000 markkaa Santa- ja Busholman tasoitus- ja laituritöiden jatkamiseen.

Määrärahoja satamain korjauksiin ja kunnossapitoon. Samassa tilaisuudessa osoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto satamain korjausta ja kunnossapitoa varten seuraavat määrärahat: erinäiset korjaukset 80,000 markkaa, alamenosillat jälle ynnä rantasillat ja jäärailojen viereiset aidat 15,000 markkaa, satamain ruoppaus 70,000 markkaa, satamain ja kulkuväyläin syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset 10,000 markkaa, Pohjoissataman T-muotoisen rantasillan eteläosan sekä läpikulkupaikan eteläpuolella olevan länsiosan uudistus 22,000 markkaa, Turvikin höyrylaivalaiturin korjaus 2,000 markkaa.

Istutuksista kaupungille suorittava korvaus. Mainitussa kaupunginvaltuuston kokouksessa ilmoitti rahatoimikamari, että kustannukset Ritarihuoneen, Säätösalon, Ateneumin, Vanhan kirkon, Kallion kirkon ja kirurgisen sairaalan istutusten kunnossapidosta oli budjettiin merkitty entisin määrin, vaikka kustannukset olivat tuntuvasti kohonneet, sekä anoi valtuutta saada asianomaisten kanssa tehdä uudet sopimukset mainittujen istutusten kunnossapidosta suorittavasta korvauksesta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁵⁾ tähän esitykseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 6 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ³⁾ Lis. valt. pöytäk. 30. 1. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 2 §. — ⁵⁾ S:n 22. 12. 7 §.

Kaupunginpuutarhurin tekemän ehdotuksen kaupungin omistamassa osassa uudesti järjestettyä Vuorimiehenkadun tonttia n:o 6¹⁾ olevain istutusten järjestämiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾, ja merkittiin tätä tarkoitusta varten budjettiin 25,000 markkaa.

Vuorimiehenkadun tontin n:o 6 istutukset.

Rahatoimikamarin kesäkuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,550 markan lisämäärärahan Lapinlahdenkadun tontin n:o 2 tasoitus- ja istutustöiden loppuun saattamiseen.

Lisämääräraha Lapinlahdenkadun tontin n:o 2 istutuksia varten.

Rehunnhintain ja työpalkkain kohoamisen johdosta oli kaupunginpuutarhan tallin määräraha osoittautunut riittämättömäksi, minkätähden kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ käyttövaroistaan 8,000 markkaa vuoden jäljellä oleviksi kuudeksi kuukaudeksi.

Lisämääräraha kaupunginpuutarhan tallia varten.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto m. m. seuraavat määrärahat kaupungin istutusten uutistöitä varten: kaupunginpuutarhan sisäänkäytävän järjestäminen 17,000 markkaa, Speranskien puistikon tenniskentän aitaaminen 3,500 markkaa, vähäisen vartiosuojuksen teettäminen sinne 1,000 markkaa, Käsaniemen tasoitustöiden jatkaminen 10,000 markkaa, erään kaupunginpuutarhassa olevan tien lopullinen valmistaminen 1,000 markkaa, istutusten laittaminen Eläintarhan urheilukenttää ympäröivän aidan ulkopuolelle 9,000 markkaa, 10 kelkkaradan laittaminen 10,000 markkaa, istutuksen laittaminen Sibyllan- ja Pääskylänkadun kulmaukseen 15,000 markkaa, tien teettäminen Alppilasta vesisäiliöön 240,000 markkaa.

Vuosimäärärahoja istutuksia y. m. varten.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon ja korjaukseen osoitti⁶⁾ kaupunginvaltuusto samassa tilaisuudessa 250,000 markkaa sekä lisäksi m. m. seuraavat määrärahat: Kivelän sairaalan istutusten kunnossapitoon 2,500 markkaa, Eläintarhan urheilukentän samoin 2,200 markkaa, Käsaniemen tenniskentän samoin 3,100 markkaa, Speranskien tenniskentän samoin 2,100 markkaa, Punanotkon leikkikentän samoin 1,250 markkaa, Haapaniemen urheilukentän samoin 1,750 markkaa, talvipuutarhan samoin 9,600 markkaa, Alpin samoin 3,350 markkaa, aitain samoin 9,000 markkaa sekä Turvikissa olevan H. Borgströmin kansanpuiston samoin 3,400 markkaa.

Kun kuluvan vuoden menosääntöön Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoa varten merkitty 122,000 markan määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto tilivelvollisuuden ehdolla Helsingin anniskeluosakeyhtiölle myöntää 50,000 markan lisäapurahan ja samalla kehoittaa yhtiötä sopivalla tavalla säästämään mainittujen laitosten kustannuksia.

Määrärahoja Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapitoon.

1) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 14. — 2) Valt. pöytäk. 8. 5. 9 §. — 3) S:n 19. 6. 12 §. — 4) S:n 18. 9. 13 §. — 5) S:n 22. 12. 7 §. — 6) S:n 5. 6. 24 §.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ valtuusto siihen 140,000 markkaa Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten kunnossapitoa varten.

Määräraha
Eläintarhan
urheilukenttää
varten.

Helsingin kisaveikkojen y. m. urheiluyhdistysten anomuksesta myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 30,000 markkaa patsaiden varaan teettävän lauta-aidan rakennuttamiseksi Eläintarhan urheilukentän ympärille, jota vastoin katsojaparvekkeiden rakentamisesta ja istutusten laittamisesta koituviin suuriin kustannuksiin nähden nämä työt oli jätettävä johonkin seuraavaan vuoteen.

Määrärahoja
kelkkamäkien
laittamiseen.

Kun 1917 vuoden menosääntöön kelkkamäkien kunnossapitoa varten merkitty määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan siihen 1,600 markan lisäyksen.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto siihen 10,000 markan määrärahan kelkkamäkien laittamiseksi.

Eväyty anomus
Kaivopuiston
istutusten
vartiointiin
järjestämisestä.

Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen anomukseen Kaivopuiston istutusten vartiointiin uudestaan toimeenpanemisesta kaupunginvaltuusto epäsi ⁴⁾.

Lisämäärä-
rahoja puhta-
aanapito-
laitokselle.

Kirjelmässä kesäkuun 7 päivältä rahatoimikamari ilmoitti puhtaanapitolaitoksen v. t. johtajan laskeneen, että kuluvana vuonna myönnettyjen työläisten tuntipalkkain korotusten johdosta laitoksen määrärahat osoittautuisivat riittämättömiksi. Tarvittaisiin sentähden 230,000 markan lisämääräraha, josta 62,000 markkaa tulisi kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapidon, 13,500 markkaa katujen kastelun, 8,500 markkaa makkien ja käymäläin puhtaanapidon osalle y. m. Myöntäessään ⁵⁾ anotun lisämäärärahan päätti kaupunginvaltuusto uudelleen kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta kohdakkoin antamaan selvityksen ehdotuksineen puhtaanapitolaitoksen kustannusten huojistamisesta ja sen tulojen lisäämisestä.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoituksen mukaan oli työaineiden ja työpalkkain kohoamisesta johtunut, että puhtaanapitolaitokselle aikaisemmin myönnetty 230,000 markan lisämääräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, minkätähden seuraaville tileille oli tarpeen lisäystä vieressä mainitut määrät: kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen silloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihain puhtaanapito 6,000 markkaa, vartijain palkkaus 19,000 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapito 24,000 markkaa, kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito 142,000 markkaa, X, XI ja XII kaupunginosassa kaupungille kuuluvain uusien katuosain samoin 36,000 markkaa,

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 29 §; 18. 9. 46 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 13 §. — ⁴⁾ S:n 18. 9. 52 §. — ⁵⁾ S:n 19. 6. 13 §.

kaupungille XIII ja XIV kaupunginosassa kuuluvien katuosain samoin 2,000 markkaa, kaupungin katujen kastelu 20,000 markkaa, vierto-
teiden puhtaanapito 30,000 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden samoin
4,000 markkaa, teiden samoin 5,000 markkaa, miehistön ja ajomiesten
palkat 220,000 markkaa, sekalaisia menoja desinfioimisaineista, työ-
kaluista y. m. 10,000 markkaa, ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levy-
astia- ja kansien korjaus 8,000 markkaa eli yhteensä 526,000 markkaa.
Kaupunginvaltuusto myönsi¹⁾ anotun rahamäärän käyttövaroistaan.

Kirjelmässä huhtikuun 5 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että
työkustannusten kohoamisen ja runsaan lumentulon johdosta kaupun-
gin taloissa toimitettavaa lumenluontia ja -ajoa varten oleva määräraha
oli likimittain kulutettu. Kaupunginvaltuusto myönsi²⁾ kamarin
anoman 5,000 markan lisämäärärahan käyttövaroistaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli vuonna 1916 myöntänyt³⁾
50,000 markkaa hevosten ostamiseksi puhtaanapitolaitokselle, mutta
edelleen oli vaikea saada tarpeellista määrää palkkahevosia, oli laitok-
sen johtaja anonut mainittuun tarkoitukseen myönnettäväksi lisäksi
50,000 markkaa. Valtuusto myönsi⁴⁾ tämän määrärahan käyttö-
varoistaan.

Sen johdosta että sekä nuohoojamestarit että heidän palvelukses-
saan olevat työläiset olivat palotoimikunnalle esittäneet, että kaupunki
1918 vuoden alusta ottaisi vastiketta vastaan huolekseen nuohouksen
taikka myös että voimassa oleva taksa kumottaisiin, päätti⁵⁾ kaupun-
ginvaltuusto, koska semmoinen uusi järjestys edellytti palojärjestyksen
muuttamista, lähettää asian palojärjestyksen uudistamista valmistele-
vaan komiteaan⁶⁾.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli päättänyt vaatia selvitystä ja
ehdotusta kaupungin puhtaanapitolaitoksen kustannusten huojistami-
sesta ja sen tulojen lisäämisestä⁷⁾, antoi kaupungin yleisten töiden
hallitus esityksen asiasta⁸⁾. Menojen vähentämiseksi oli hallitus antanut
puhtaanapitolaitoksen toimeksi koettaa mahdollisimman edullisilla
ehdoilla ostaa rehuja välittömästi tuottajilta, ja taas toiselta puolen
lisääntyisivät tulot sen johdosta, että hallitus oli päättänyt korottaa
laitoksen myymän lannan ja tähteiden hintaa. Ehdotus että laitokselle
ostettaisiin hevosia niiden lisäksi, joita valtuuston myöntämällä määrä-
rahoilla aikaisemmin jo oli ostettu, olisi, katsoen vallitseviin korkeihin
hintoihin ja epävarmoihin oloihin, jätettävä toistaiseksi. Hallitus esitti
korotettavaksi talonomistajain katujen puhtaanapidosta ja makki-
lannan kuljetuksesta suoritettavia maksuja. Hallituksen ehdotuksen

Lisämääräraha
lumenajon
varten.

Määräraha
hevosten
ostamiseksi
puhtaanapito-
laitokselle.

Nuohouksen
ottaminen
kunnan
huoleksi.

Talonomista-
jain suori-
tettavan mak-
kien puhtaan-
apitomaksun
korotus.

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 8 §. — ²⁾ S:n 24. 4. 7 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 62. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 12 §. — ⁵⁾ S:n 9. 10. 37 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ⁷⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 126. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55.

mukaisesti rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi korottaa talonomistajain suoritettavia maksuja kunnan toimittamasta makkien puhtaanapidosta sekä että voimassa olevat sopimukset irtisanottaisiin ja uudet laadittaisiin.

Rahatoimikamarin myöhemmin tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾:

kaupungin talonomistajain kunnan toimittamasta mukavuuslaitosten puhtaanapidosta suoritettavan vuosimaksun korotettavaksi 9 markkaan kutakin talossa asuvaa henkilöä ja 70 markkaan kutakin hevosta kohti;

talon mukavuuslaitosten puhtaanapidosta suoritettavan vähimmän vuosimaksun määrättäväksi 100 markaksi; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi tehdä talonomistajain kanssa sopimukset puhtaanapidosta edellä mainittujen perusteiden mukaan ja siten laadittuina, että ne eivät estä nopeasti toimeenpanemasta mahdollista päätöstä talojen puhtaanapidon lakkauttamisesta.

Samalla kertaa käsitteli valtuusto puhtaanapitolaitoksessa puhjenneen lakon sovittamista koskevan kysymyksen yhteydessä kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemää ehdotusta, että kaupunki kokonaan lakkaisi hoitamasta talojen puhtaanapitoa ja lakkauttaisi vastaavan puhtaanapitolaitoksen osan, mihin oli sitä enemmän syytä, kun erinäiset talonomistajat olivat puhtaanapitolaitokselta vaatineet kaupunginviranomaisia ehdottomasti antamaan lopullisen tiedon siitä, halusiko kaupunki edelleen pitää voimassa puhtaanapitolaitosta vai oliko talonomistajain itsensä ryhdyttävä toimenpiteisiin asian järjestämiseksi vastaisen varalle. Asia lähetettiin ²⁾ rahatoimikamariin, jonka tuli terveydenhoitolautakuntaa ja asianomaisia talonomistajayhdistyksiä kuultuaan antaa lausunto ehdotuksineen asiasta.

Puhtaanapitolaitoksen vuosimäärärahat.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön osoitti ³⁾ kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitokselle seuraavat määrärahat: tavaravajain puhtaanapitoon ja trallien tapuloimiseen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapitoon 11,700 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon 15,000 markkaa, vartijain palkkaukseen 40,000 markkaa, käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapitoon 90,000 markkaa, samain korjaukseen ja maalaukseen 8,000 markkaa sekä vedenkulutukseen ja desinfioimiseen 7,000 markkaa, kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapitoon 600,000 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapitoon 65,000 markkaa, X, XI ja XII

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 6 §; s:n 7. 12. 14 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 24 §. —

³⁾ S:n 22. 12. 7 §.

kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain samoin 70,000 markkaa, XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain samoin 45,000 markkaa, kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kasteluun 130,000 markkaa, katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetyn veden kustantamiseen 24,000 markkaa, viertoteiden puhtaanapitoon 175,000 markkaa, Kaivopuiston viertotien samoin 15,000 markkaa, teiden puhtaanapitoon 80,000 markkaa, venesatamain ja jäiden samoin 12,000 markkaa, työsuojan teettämiseksi 40 miehelle Länsirannan taloon n:o 10 5,000 markkaa sekä samanlaisen suojan teettämiseksi Fabianinkadun tontille n:o 1 kortteliin n:o 37 30 miehelle 4,000 markkaa eli yhteensä 1,396,700 markkaa.

Yleistä makkien puhtaanapitoa varten merkittiin vuodeksi 1918 määrärahoja 1,740,000 markkaa, siitä 21,000 markkaa sähkövalo- ja -voimajohtojen laittamiseksi Malmin kaatopaikalle sekä 10,000 markkaa sikäläisen pajan laajentamiseen.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto uudelleen herra Häggmanin sekä kaupunginkirjuri E. E. Enebergin, liikemies M. Höckertin, merikapteeni L. Laurentin, insinööri C. H. Procópén, filosofianmaisteri A. Sallménin ja tehtailija K. A. Wiggin, varamiehinä lehtori W. E. Liuksiala, konttorinjohtaja E. Grönlund, isännöitsijä V. Hougberg, arkkitehti W. von Essen ja filosofiantohtori A. H. Bergholm.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto herrat O. Rosenqvistin ja Roustin sekä heidän varamieheikseen herrat Harmajan ja Huberin.

Kaupunginkassan inventtaajat.

Kun kaupunginvaltuusto tosin oli myöntänyt ³⁾ rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille johto- ja lautakunnille vastuuvapauden niiden tilityksestä vuonna 1915, mutta tilintarkastajain muistutusten johdosta vaatinut lähempää selvitystä eräistä seikoista, antoi budjettivaliokunta huhtikuun 28:ntena päivätyn mietinnön ⁴⁾ asiasta. Oheen pannen erinäisten laitosten ja viranomaisen antamat selitykset ei valiokunta katsonut valtuustolla olevan aihetta ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin. Kuitenkin olisi kaupungin teknillisten laitosten hallituksen huomiota kiinnitettävä siihen, ettei mainittujen laitosten toimihenkilöille olisi rahasäännön ulkopuolella myönnettävä maksutonta

Muistutuksia 1915 vuoden tilejä vastaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 53 §. — ²⁾ S:n 9. 1. 4 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 66. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 25.

valaistusta valtuustolta siihen lupaa hankkimatta. Niinikään katsottiin olevan syytä kehoittaa rahatoimikamaria kamarin uudesti järjestämisen yhteydessä ottamaan harkittavaksi, olisiko syytä kaupungin kiinteistöjen isännöitsijäntoimen perustamiseen. Lopuksi valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikonttorin tehtäväksi koota ja painattaa uuden ja täydennetyn laitoksen kaupungin lahjoitusasiakirjoja sekä vastedes valtuustolle tehdä esityksen tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan osoittamisesta.

Asiaa esiteltäessä valtuusto hyväksyi ¹⁾ valiokunnan lausunnot kaikilta kohdin.

Kertomus kaupungin 1916 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Rahatoimikamari lähetti ²⁾ kaupunginvaltuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen ³⁾ kaupungin 1916 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

Tulot.

Käytetty säästö vuodelta 1915	Smk	600,000: —
Tuloja rahasäännön mukaan	»	20,456,019: 88
» yli rahasäännön	»	4,863,482: 48
Säästöä määrärahoissa	»	569,500: 32
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>26,489,002: 68</u>

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	21,056,019: 88
» ylitetty	»	3,614,729: 85
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	1,500,000: —
	<u>Smk</u>	<u>26,170,749: 73</u>
Vuoden tulos, ylijäämää	»	318,252: 95
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>26,489,002: 68</u>

Edellä mainittu ylijäämä	Smk	318,252: 95
lisättyinä 1915 vuoden käyttämättömällä säästöllä eli »	»	488,399: 63
antaa saldoksi vuoteen 1917	Smk	806,652: 58

Kertomus kaupungin 1916 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kirjelmässä toukokuun 16 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle kertomuksen ⁴⁾ toimitetusta kaupungin 1916 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta sekä selonteon revisionikonttorin toiminnasta samana aikana.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 3 §. — ²⁾ S:n 13. 3. 7 § ja 12. 6. 4 §. — ³⁾ Helsingin kaupungin tilasto V. 1. Kaupungin 1916 vuoden tilit ja tilinpäätös. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille johto- ja lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuonna 1916.

Tilintarkastajain omain sekä revisionikonttorin tekemäin ja tilintarkastajain kannattamain muistutusten ja ehdotusten johdosta valtuusto päätti hankkia selitykset ja lausunnot rahatoimikamarilta, rahatoimikonttorilta, kaupungin sairaalaylihallitukselta, kaupungin teknillisten laitosten hallitukselta ja palotoimikunnalta.

Kaupunginvaltuuston tiedoksi esiteltiin ²⁾ rahatoimikonttorin laa- Kertomus kau-
tima kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1916 vuoden tileistä ja pungen lahjoitusrahastojen
tilinpäätöksestä. Kaikkien rahastojen pääomasäästö kertyneine kor- 1916 vuoden
koineen oli joulukuun 31 päivänä Smk 4,381,592: 97, ja oli vuoden var- tileistä ja tilin-
rella korkovaroja maksettu Smk 170,957: 17. päätöksestä.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johto- Vastuunvapaus
kunta lähetti kaupunginvaltuustolle kertomuksen näiden laitosten Sedmigrad-
1916 vuoden tileistä ja toiminnasta sekä kertomuksen niiden tarkastuk- skyn pienten-
sesta, ja päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää johtokunnalle vastuun- lastenkoulun
vapauden mainitulta tilivuodelta. ja Marian
johtokunnalle. turvakodin

Kirjelmässä kesäkuun 28 päivältä rahatoimikamari ilmoitti 1916 1916 vuoden
vuoden velkakirjalainan korkomäärärahan ylitetyn Smk:lla 5,420: 61. velkakirja-
Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ kamarin anomukseen saada mainitulla lainan korko-
määrällä ylittää tämän määrärahan. määrärahan
ylitys.

Sittenkuin rahatoimikamari oli kirjelmässä viime helmikuun 22 päi- Uusien obliga-
vältä, huomauttaen kaupungin jatkuvan kehityksen vaativan hankki- tiolainain
maan kaupungille melko suuren lainan sekä kotimaisilla rahamarkki- ottaminen.
noilla nykyään vallitsevan tilanteen näyttävän suotuisalta tuollaisen
lainan ottamiselle, esittänyt, että kaupunginvaltuusto asettaisi asiaa
valmistelemaan lainatoimikunnan, jonka tulisi valtuustolle antaa
ehdotus asiasta ja myös sen ohessa lopullisesti tutkittavaksi ottaa
saapuneet lainanhankintatarjoukset, päätti valtuusto asettaa semmoi-
sen toimikunnan ja valitsi ⁵⁾ sen jäseniksi herrat Elvingin, Liston,
Norrménin, Schybergsonin ja Stenrothin sekä rahatoimikamarin puheen-
johtajan todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin ja pankinjohtaja
A. Neoviuksen. Toimikunta antoi huhtikuun 21:senä päivätyn mie-
tinnön ⁶⁾. Tehtyään selkoa niistä tarkoituksista, joihin kahta vuotta
pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainavaroja olisi käytettävä,
huomautti toimikunta, että kotimaisilla rahamarkkinoilla vallitseva
tilanne oli edullinen lainan ottamiselle aivan heti. Kaupungilla näytti
tuskin olevan mahdollisuutta lähivuosina rauhan jälkeen saada obligatio-
lainaa ulkomaisilta rahamarkkinoilta eikä myöskään näyttänyt luulta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 4 §. — ²⁾ S:n 13. 3. 9 §. — ³⁾ S:n 8. 5. 29 §. —
⁴⁾ S:n 18. 9. 22 §. — ⁵⁾ S:n 13. 3. 24 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23.

valta, että lähiaikoina rauhanteon jälkeen olisi saatavissa kotimaista obligatiolainaa kaupungille edullisin ehdoin. Toimikunta oli sentähden heti ryhtynyt hankkimaan uuden kotimaisen obligatiolainan tarjouksia. Lainasumman oli toimikunta määrännyt nimellisesti 30 miljoonaksi markaksi ja kuoletusajan 50 vuodeksi. Laina maksettaisiin takaisin vuosittain arpomalla tahi avonaisilla markkinoilla ostamalla vuotuista kuoletusta varten tarvittava määrä obligatioita tai niiden osia, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus 10 vuoden päästä ja kuuden kuukauden kuluessa tiedoksi antamisesta joko lisätä arpomismäärää tai kokonaan lunastaa laina. Saapuneita tarjouksia tarkastaessaan oli toimikunta, edellyttäen lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksyvän ja senaatin vahvistavan lainanoton, hyväksynyt tarjouksen, jonka oli tehnyt Åbo aktiebank, Uudenmaan osakepankki, Suomen kauppankki osakeyhtiö ja Vasa aktie bank nimisten pankkien muodostama yhtymä ja jonka mukaan obligatiot juoksevat 5 %:n korolla.

Toimikunta ehdotti, että lisätty kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa rahatoimikamarin, kohta kun senaatin vahvistus on saatu, tekemään edellä mainitun pankkiyhtymän kanssa sopimuksen nimellismäärältään 30 miljoonan markan suuruisen obligatiolainan hankkimisesta Helsingin kaupungille semmoisista ehdoin, kuin toimikunnan ja mainitun yhtymän kesken tehdyssä alustavassa sopimuksessa mainittiin; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi senaatilta anoa vahvistusta lainan ottamista koskevalle päätökselle, ollen kaupunginvaltuuston sitouduttava, ennenkuin mitään osaa lainasta tarkoitukseensa käytetään, hankkimaan sitä varten valitun lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksyminen sekä alistamaan päätös senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto nämä ehdotukset.

Sittemmin ilmoitti maistraatti kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä, että senaatti oli kesäkuun 19 päivänä vahvistanut päätöksen mainitun lainan ottamisesta, minkä jälkeen varsinainen valtuusto valtuutti ²⁾ rahatoimikamarin puheenalaisen pankkiyhtymän kanssa tekemään sopimuksen lainan ottamisesta.

Myöhemmin teki rahatoimikamari esityksen, että vastamainitun pankkiyhtymän välityksellä otettaisiin lisäksi 15,000,000 markan obligatiolaina likimain samoin ehdoin kuin edellinenkin, ja mainitsi tämän perustelemiseksi, että kamari oli laskenut kaupungin lähivuosina tarvitsevan lainoja noin 70,000,000 markkaa ja ainoastaan varovaisuussyistä aikaisemmin rajoittaneensa lainamäärän 30,000,000 markkaan. Kau-

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 24. 4. 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 1 §.

kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ lähettää asian aikaisemmin valitsemaansa lainatoimikuntaan.

Asiasta antamassaan mietinnössä ²⁾ toimikunta kuitenkin katsoi tällä kertaa olevan evättävä ehdotus uuden lainan ottamisesta. Tämä johtui etusijassa sisäisten valtiollisten olojen muuttumisesta, eritoten siitä jyrkästä mullistuksesta, jota valmisteltiin kunnallishallinnon alalla. Toimikunnasta tuntui nimittäin enemmän kuin epävarmalta, olivatko ne laajakantoiset ja tähän asti kaikkialla muualla maailmassa tuntemattomat uudistukset, joita uusissa kunnallislakiehdotuksissa suunniteltiin toimeenpantaviksi kunnan eduskunnan kokoonpanossa ja niiden takeiden poistamiseksi, joita nykyään oli olemassa harkitsemattomain tahi vähemmän hyvin harkittujen toimenpiteiden estämiseksi kunnallishallinnossa, omansa edistämään kunnan varain säästäväistä käyttämistä ja tarpeellisen varovaisuuden noudattamista velan tekemisessä tuottamattomain tarkoitusten vuoksi. Näin ollen toimikunta ei ollut aloittanut keskusteluja uuden obligatiolainan ottamisesta ja esitti, että asia saisi raueta.

Lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ toimikunnan ehdotuksen.

Helmikuun 3 päivänä teki kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetettu valiokunta perustellun ehdotuksen ⁴⁾, esittäen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

Kalliinajan-
lisäyksiä kos-
kevia lisä-
määräyksiä

että määrättäessä sitä palkkaluokkaa, jonka mukaan aviopuolisot, jotka molemmat ovat kunnan palveluksessa, ovat oikeutetut saamaan kalliinajanlisäystä, heidän palkkaetujaan ei enää lasketa yhteen, vaan oikeutetaan nämä aviopuolisot kumpikin erikseen saamaan kalliinajanlisäystä omaan palkkaetujensa mukaan;

että tätä maksutapaa on noudatettava lokakuun 1 päivästä 1916 lähtien ja että tästä aiheutuvat kalliinajanlisäykset tahi aikaisemmin maksettujen kalliinajanlisäysten korotukset mahdollisimman pian annetaan asianomaisille palkansaajille; sekä

että tästä johtuva lisämeno, 15 kuukaudelta arviolta 45,000 markkaa, on pantava maksettavaksi kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevasta määrärahasta.

Valtuusto hyväksyi ⁵⁾ nämä täydentävät määräykset ja myönsi niistä johtuvan määrärahan.

Moniaat kaupunginvaltuustolle saapuneet palkankorotusanomukset lähetettiin ⁶⁾ valmisteltaviksi kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetettuun valiokuntaan, joka sittemmin antoi toukokuun 14:ntenä päivätyn mietinnön ⁷⁾ asiasta.

Korotettu
kalliinajan-
lisäyksiä kau-
pungin virka-
ja palvelus-
miehille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 13 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 46. — ³⁾ Lis. valt. pöytäk. 25. 9. 4 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 13 §. — ⁶⁾ S:n 8. 5. 41 §. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

Valiokunta huomautti, että erittäin kärjistynyt kallis aika vaati kaupungin puolelta kiireellisiä toimenpiteitä kunnallisten viranpitäjään toimeentulomahdollisuuksien helpottamiseksi. Asia näytti olevan tilapäisesti selvitettävä uudella väliaikaisella kalliinajanjärjestelyllä, jota vastoin valiokunta ei pitänyt itseään oikeutettuna käymään asiallisesti tutkimaan esillä olevia palkankorotusanomuksia. Valiokunnan mielestä tuli palkanottajille tarjottavan korotuksen olla ainakin 50 % aikaisemmin maksetusta kalliinajanlisäysten määrästä, jommoinen korotus likimain vastaisi viime kalliinajanjärjestelyn jälkeistä talousmenojen kohoaamista. Kalliinajanlisäyksen säätäminen mainittua rajaa alemmaksi olisi valiokunnan mielestä omansa yhäkin lisäämään kunnan virkamiehissä vallitsevaa levottomuutta, ja tätä olisi nykyoloissa vältettävä. Ehdotettu korotus olisi valiokunnan mielestä kunnan omankin edun kannalta tarpeellinen, koska siten ehkäistäisiin kelvollisten voimain siirtymistä kaupungin palveluksesta yksityisten palvelukseen.

Valiokunta oli kalliinajanlisäyksiä varten laatinut kaksi asteikkoa, joista toinen (taulu A) vastasi aikaisempaa tariffia edellä mainituin 50 %:n korotuksin ja toinen (taulu B) niitä palkkaryhmiä, jotka aikaisemmin eivät olleet osallisia kalliinajanlisäyksestä, mutta joille sitä nyt olisi annettava. Taulussa A oli tuloraja kuitenkin muuttunut, sen johdosta että vähin prosenttimäärä oli katsottu olevan vahvistettava 15 %:ksi entisen tariffin 5 %:n sijasta. Ehdotetut tariffit olivat seuraavat:

Taulu A.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.
	Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
Pohjapalkan korotusprosentti.				
I. Enintään 50	105	90	75	60
II. 51—100.	97 1/2	82 1/2	67 1/2	52 1/2
III. 101—150.	90	75	60	45
IV. 151—200.	82 1/2	67 1/2	52 1/2	37 1/2
V. 201—250.	75	60	45	30
VI. 251—300.	67 1/2	52 1/2	37 1/2	22 1/2
VII. 301—350.	60	45	30	15
VIII. 351—400.	52 1/2	37 1/2	22 1/2	—
IX. 401—450.	45	30	15	—
X. 451—500.	37 1/2	22 1/2	—	—
XI. 501—550.	30	15	—	—
XII. 551—600.	22 1/2	—	—	—
XIII. 601—650.	15	—	—	—

Taulu B.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
	Kalliinajanlisäys, Smk			
VIII. 351—400.	—	—	—	52: 50
IX. 401—450.	—	—	—	52: 50
X. 451—500.	—	—	67: 50	52: 50
XI. 501—550.	—	—	67: 50	52: 50
XII. 551—600.	—	82: 50	67: 50	52: 50
XIII. 601—650.	—	82: 50	67: 50	52: 50
XIV. Yli 650	97: 50	82: 50	67: 50	52: 50

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kalliinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille huhtikuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi annettavaksi valiokunnan esittämän korotetun tariffin (taulut A ja B) mukaan, mutta muutoin samoilla perusteilla, joita kalliinajanlisäysten järjestelyssä on aikaisemmin noudatettu; sekä

valtuuttaa valiokunnan tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarpeellisten menojen suorittamiseksi 468,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevan määrärahan.

Kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ ehdotetut kalliinajanlisäykset sekä päätti, että eräiden kunnallisten toimihenkilöryhmäin palkanjärjestelyä ei ollut tämän yhteydessä otettava käsiteltäväksi, mutta kehoitti valmisteluvaliokuntaa ehdottamaan, miten valtuustolle annettuja palkanparannusanomuksia olisi sopivimmin valmisteltava.

Tämän päätöksen mukaisesti valmisteluvaliokunta sittemmin ehdotti, että valtuusto antaisi herrain Hjelmmanin, Tolletin ja Walldénin sekä ent. protokollasihteerin B. Wasastjernan ja johtajan vphra Ed. Cedercreutzin muodostaman komitean toimeksi laatia ehdotuksen saapuneiden ja västedes saapuvain, eräiden virka- ja palvelusryhmäin palkanjärjestelyä tarkoittavien esitysten johdosta. Tämä ehdotus hyväksyttiin ²⁾.

Sittemmin antoi tämä palkanjärjestelykomitea syyskuun 5:ntenä päivätyn kirjelmän, jossa se anoi tehtävänsä laajentamista niin, että ehdotus kunnallisen palkkajärjestelmän järjestelemiseksi koko laajuus-

Eräiden kunnallisten toimihenkilöryhmäin palkanjärjestely.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 5 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 22 §.

dessaan saataisiin laatia oikeuden- ja yhdenmukaisen palkkausperusteen aikaansaamiseksi. Valtuusto myöntyi ¹⁾ tähän esitykseen.

Tämä työ osoittautui kuitenkin niin suurisuuntaiseksi ja laajaksi, että komitea kirjelmässä lokakuun 30 päivältä ilmoitti sen parhaassa tapauksessa tulevan suoritetuksi 1918 vuoden alkupuoliskolla. 1918 vuoden budjetinjärjestelyyn ei lopullisia palkanjärjestelyehdotuksia voitu esittää, minkätähden komitea ehdotti, että kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetettu valiokunta saisi toimekseen laatia ehdotuksen lisääntyneen kalliinajanpaineen mukaan sovitetuksi kaupungin virkaja palvelusmiehille maksettujen kalliinajanlisäysten korottamiseksi marraskuun 1 päivästä lähtien.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ komitean ehdotuksen ja päätti laajentaa komitean tehtävän siten, että se sai laadittavakseen ehdotuksen kunnan viranpitäjien palvelusehtoja koskeviksi sekä muutoin kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi määräyksiksi. Sen ohessa määrättiin, että kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettavia määräyksiä laatimaan asetettu valiokunta sai lopettaa toimintansa.

Korotettuja
kalliinajan-
lisäyksiä kau-
purgin virka-
ja palvelus-
miehille.

Kun kesän kuluessa oli saapunut uusia kalliinajanlisäysten korotus-anomuksia, antoi rahatoimikamari kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetun valiokunnan tehtäväksi harkita, eikö puheenalaisia lisäyksiä olisi edelleen korotettava. Syyskuun 7 päivänä antamassaan lausunnossa valiokunta valaisi tavaranhintain jatkuvaa nousua, joka verrattuna sodan alussa käypiin hintoihin oli toukokuussa ollut 146 %, mutta elokuussa oli 247 %. Valiokunta oli ottanut käsiteltäväksi kysymyksen, eikö kalliinajanlisäyksien laskemisessa olisi otettava käytäntöön uusi peruste sikäli, että prosenttiluvut vaihdettaisiin määräsuumiin. Tällaisesta uudistuksesta olisi se etu, että Helsingin kunta siirtyisi samaan järjestelmään, mikä oli otettu käytäntöön kalliinajanlisäyksiä myönnettäessä sekä valtion että yksityisten palveluksessa oleville henkilöille, mutta ansaitsisi etusijassa huomiota siltä kannalta, että vähäpalkkaisimmat kussakin palkkaluokassa saisivat suhteellisesti suuremman lisäyksen, minkä ohessa voisi helpommin ja selvemmin nähdä, minkä verran kalliinajanlisäystä eri palkkaluokille myönnettiin. Siinä mielessä oli laadittu seuraava ehdotus:

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 59 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 43. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 52.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4-5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2-3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
I. Enint. 50	95: —*	80: —*	65: —*	50: —*
II. 51—100.	140: —*	120: —*	100: —	75: —
III. 101—150.	175: —	150: —	125: —	90: —
IV. 151—200.	200: —	170: —	140: —	100: —
V. 201—250.	220: —	185: —	150: —	105: —
VI. 251—300.	235: —	195: —	155: —	100: —
VII. 301—350.	245: —	200: —	150: —	100: —
VIII. 351—400.	250: —	195: —	140: —	100: —
IX. 401—450.	245: —	185: —	125: —	100: —
X. 451—500.	235: —	170: —	125: —	100: —
XI. 501—550.	220: —	150: —	125: —	100: —
XII. 551—600.	200: —	150: —	125: —	100: —
XIII. 601—650.	175: —	150: —	125: —	100: —
XIV. Yli 650	175: —	150: —	125: —	100: —

*) Kuitenkin siten rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 200 % palkkaeduistaan.

Tästä ehdotuksesta koituisi, siinä tapauksessa että korotetut kalliinajanlisäykset maksettaisiin elokuun 1 päivästä, jo myönnettyjen kalliinajanlisäysten lisäksi kuukausimenoja kaupungille 122,000 markkaa, joten kalliinajanlisäykset kaikkiaan kohoaisivat 260,000 markkaan kuukaudessa eli 3,120,000 markkaan vuodessa.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kalliinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille elokuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi maksettavaksi valiokunnan ehdottamin määrin, mutta muutoin samain perusteiden mukaan, joita kalliinajanjärjestelyssä on tähän asti noudatettu; sekä

tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarpeellisten menojen suorittamiseksi valtuuttaa valiokunnan edelleen 610,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevan määrärahan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ valiokunnan ehdotuksen.

Kun yleinen palkkain järjestely oli lykätty toistaiseksi ja elanto-kustannusten kohoaminen oli sodan alusta lähtien marraskuun 15 päivään laskettu olevan 366 %, teki valiokunta marraskuun 27:ntenä päivätyn uuden esityksen²⁾ kalliinajanlisäysten korottamisesta. Uuden

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 60 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 65; kts. tätä kert. siv. 88.

korotuksen tuli valiokunnan mielestä olla varsin tuntuva, syystä että kaupungin virka- ja palvelusmiehille aikaisemmin maksettuja kalliinajanlisäyksiä ei ollut korotettu läheskään samassa suhteessa kuin elantokustannukset olivat kohonneet. Syyskuussa 1915 ja lokakuussa 1916 myönnettyt kalliinajanlisäykset olivat palkansaajille edullisemmat huhti- ja elokuussa 1917 myönnettyä kalliinajanavustusta. Kunnan palkansaajat, varsinkin vähäpalkkaisemmat, olivat vähitellen joutuneet taloudelliseen hätätilaan, joka vaati kaupungin hallintoa heitä auttamaan. Tuntuvasti korottamalla työntekijäin palkkoja olivat kaupunginviranomaiset saaneet aikaan, että melko lukuisat kunnan toimihenkilöt, joiden palkat ennen sodan puhkeamista olivat työntekijäin palkkoja tuntuvasti suuremmat, nyt olivat näitä huonommassa taloudellisessa asemassa, olivatpa jo saavuttaneet alimman toimeentulorajan. Käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäysten määrästä oli valiokunta pitänyt lähtökohtana nykyisiä perusteita, niin että palkkaluokat ja elatusryhmät oli pysytetty ennallaan; ainoastaan kalliinajanlisäysten määrät olivat muuttuneet ja tuntuvasti kohonneet, niinkuin kävi selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4-5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2-3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
I. Enint. 50	220: —*	205: —*	165: —*	150: —*
II. 51—100	265: —*	245: —*	200: —*	175: —*
III. 101—150	300: —	275: —	225: —	190: —
IV. 151—200	325: —	295: —	240: —	200: —
V. 201—250	345: —	310: —	250: —	205: —
VI. 251—300	360: —	320: —	255: —	200: —
VII. 301—350	370: —	325: —	250: —	200: —
VIII. 351—400	375: —	320: —	240: —	200: —
IX. 401—450	370: —	310: —	225: —	200: —
X. 451—500	360: —	295: —	225: —	200: —
XI. 501—550	345: —	275: —	225: —	200: —
XII. 551—600	325: —	275: —	225: —	200: —
XIII. 601—650	300: —	275: —	225: —	200: —
XIV. Yli 650	300: —	275: —	225: —	200: —

*) Kuitenkin siten rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 300% palkkaeduistaan.

Ehdotus tuottaisi tuntuvan korotuksen varsinkin vähäpalkkaisempain viranpitäjäin kalliinajanlisäyksiin; kaikkiaan laskettiin menot kalliinajanlisäyksistä 500,000 markaksi kuukaudessa eli 6,000,000 markaksi vuodessa. Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kalliinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille marraskuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi maksettavaksi valiokunnan ehdottamin määrin ja samain perusteiden mukaan, joita kalliinajanjärjestelyssä on aikaisemmin noudatettu; sekä

tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarpeellisten menojen suorittamiseksi valtuuttaa valiokunnan edelleen 480,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevan määrärahan.

Asiaa esiteltäessä hyväksyttiin ¹⁾ valiokunnan esitys.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto siihen 5,000,000 markan määrärahan kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten. Samalla päätettiin että, koska budjettiin oli useassa tapauksessa merkitty korotetut ryhmämäärärahat eräiden alempain toimihenkilöiden palkkaamiseksi, viranomaisten ei tulisi käyttää mainittua tarkoitusta varten merkittyjä ryhmämäärärahain korotuksia yleiseen palkanparannukseen niille näistä määrärahoista palkatuille toimihenkilöille, jotka saivat kalliinajanlisäystä vahvistettujen perusteiden mukaan, ennenkuin rahasääntöön merkittyjen palkansaaajain pohjapalkat oli kullakin alalla järjestely.

Määräraha 1918 vuoden kalliinajanlisäyksiä varten.

Ryhmämäärärahoista palkattujen toimihenkilöiden yleiset palkan korotukset.

Joulukuun 20:ntenä päivätyssä mietinnössä ³⁾ kalliinajanlisäysvaliokunta huomautti olevan tarpeellista vakinaisemmin järjestää kalliinajanlisäyskysymyksiä käsittelevä viranomainen. Maksettaviksi osoitetut melko suuret rahamäärät sekä se seikka, että valiokunnan töitä nähtävästi edelleen jatkui muutaman vuoden, ja ne lukuisat tehtävät, joita varsinkin johtui noin 2,500 henkeen nousevain kunnallisten viranpitäjain keskuudessa tapahtuneista muutoksista, vaativat valiokunnan asettamaan palvelukseensa vakinaisesti palkattuja henkilöjä. Valiokunta oli arvellut, että puheenjohtajalle olisi maksettava 50 markkaa sekä kullekin jäsenelle 25 markkaa kultakin kokoukselta. Sihteerille maksettaisiin esimerkiksi 300 ja kirjanpitäjälle 200 markan kuukausipalkka. Tarverahoja, vahtimestarinpalkkiota y. m. varten oli laskettu tarvittavan 2,000 markkaa.

Kalliinajanlisäysvaliokunnan vakinaisempi järjestäminen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ valtuuttaa kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetun valiokunnan ottamaan palvelukseensa sille annettujen työtehtävain suorittamista varten tarpeellisen henkilökunnan sekä vastamainittuun tarkoitukseen osoittaa kaikkiaan 10,000 markkaa maksettavaksi 1918 vuoden menosääntöön kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten merkitystä määrarahasta.

Kaupunginvaltuuston päätettyä ⁵⁾ antaa kalliinajanlisäysvaliokunnan toimeksi laatia ehdotuksen kaupungin eläkkeen- ja apurahansaaajain

Määräraha eläkkeen- ja

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 16 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 67. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 8 §. — ⁵⁾ S:n 13. 11. 49 §.

apurahan-
saajain kalliin-
ajanlisäyk-
siksi.

kalliinajanlisäyksiksi antoi valiokunta joulukuun 20:ntenä päivätyn mietinnön ¹⁾ asiasta. Siinä valiokunta esitti taulun, jonka mukaan eläkkeen- ja apurahansaajat saisivat kalliinajanlisäystä määräprosentin eläkkeen tai apurahan määrästä seuraavan asteikon mukaan:

Eläkkeen tai apurahan määrä, Smk.	Kunkin eläkkeen- tai apurahansaajan kalliinajanlisäys %.
0—240	125: —
241—480	100: —
481—720	80: —
721—960	65: —
961—2,400	50: —
2,401—3,600	35: —
3,601—6,000	20: —

Eläkkeen- ja apurahansaajia oli tuohon aikaan 122, joille vuosittain maksettiin Smk 98,662: 02, minkä ohessa ehdotetut kalliinajanlisäykset nousisivat 58,930 markkaan vuodessa. Kalliinajanlisäys vastasi siis kaikkiaan 60 % maksetuista eläkkeen- ja apurahain määristä elantokustannusten kohoamisen ollessa noin 400 %. Valiokunta ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin eläkkeen- ja apurahansaajille on tammikuun 1 päivästä 1918 lukien maksettava kalliinajanlisäystä valiokunnan ehdottamain perusteiden mukaan;

että mainittu kalliinajanlisäys maksetaan neljännesvuosittain yhtä aikaa eläkkeen tahi apurahan kanssa; sekä

että tähän tarkoitukseen osoitetaan 60,000 markkaa, joka rahamäärä on otettava huomioon 1918 vuoden budjetin järjestelyssä.

Tähän ehdotukseen kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾.

Kalliinajan-
lisäyksen
palautus.

Kamreeri F. Rosendahl, joka oli kantanut kalliinajanlisäystä sekä vaivashoitohallituksen että kasvatustalouden kamreerina, velvoitettiin ³⁾ kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetun valiokunnan helmikuun 28 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti palauttamaan epäoikeutetusti kantamansa 600 markkaa.

Määräraha
avoimen
kunnallispor-
mestarinviran
hoidattami-
seen.

Maistraatin kesäkuun 2 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ käyttövaroistaan osoittaa Smk 583: 33 kuukaudessa, kesäkuun 1 päivästä vuoden loppuun lukien, avonaisen kunnallisporimestarinviran hoidattamiseen, syystä että virkaan liittyvä palkka asetusten mukaisesti meni siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 69. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ³⁾ S:n 17. 4. 27 §. — ⁴⁾ S:n 19. 6. 5 §.

Maistraatin elokuun 13 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto osoitti ¹⁾ 25,000 markkaa tilityksen ehdolla maistraatin käytettäväksi lokakuun 1 ja 2 päivänä toimitettavain eduskuntavaalien kustannuksiin. Kun tämä määräraha sittemmin osoittautui riittämättömäksi, anoi maistraatti kirjelmässä marraskuun 3 päivästä enintään 6,000 markan lisämäärärahaa, jonka valtuusto myönsikin ²⁾.

Määräraha eduskunta vaaleja varten.

Maistraatin esityksestä myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto Smk:n 377: 10 lisäyksen kunnallisasetuskokoelman 1916 vuoden julkaisumäärärahaan.

Lisämääräraha kunnallisasetuskokoelmaa varten. Määrärahoja raastuvanoikeuden väliaikaisia osastoja varten.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä lokakuun 3 päivästä tehtyä esityksen määrärahan osoittamisesta raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston ja väliaikaisen viidennen osaston voimassapitoon vuonna 1918 päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto sanotun vuoden menosääntöön merkittäväksi mainittua väliaikaista toista jaostoa varten 16,700 markkaa ja väliaikaista viidettä osastoa varten 30,250 markkaa.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä marraskuun 7 päivästä anottua määrärahaa kaupunginkassasta raastuvanoikeuden väliaikaisen toisen jaoston varapuheenjohtajan kesäloman aikaiselle viransijaiselle maksetun 250 markan palkkion korvaamiseksi osoitti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto anotun määrän käyttövaroistaan.

Määräraha kesäviransijaisen palkkaamiseksi raastuvanoikeuteen.

Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijat K. A. Björk ja G. F. Lindström olivat anoneet saamatta jääneen palkankorotuksen korvausta, mutta kun hakijat palvelivat raastuvanoikeuden väliaikaisella viidennellä osastolla ja heidät alun pitäen oli palvelukseen otettu toisin ehdoin kuin muut raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijat, evättiin ⁶⁾ anomus. Kuluvan vuoden alusta oli hakijat asetettu muiden raastuvanoikeuden palvelusmiesten vertaisiksi, ja oli palkkionkorotus astuva voimaan 5 vuoden kuluttua mainitusta ajankohdasta lukien.

Evätty kaupunginpalvelijain palkankorotusanomus.

Palkanjärjestelykomitean kesäkuun 13 päivänä tekemästä esityksestä päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto myöntää maistraatin kanslian kaupunginpalvelijoille ja maistraatinvahtimestari E. F. Grönlundille, raastuvanoikeuden vakinaisille ja ylimääräisille kaupunginpalvelijoille samoin kuin ensimmäisen ja toisen kaupunginvoudin sekä rikostuomioiden toimeenpanijan luona palveleville ulosottoapulaisille, kaikkiaan 47 hengelle, kullekin väliaikaista palkanparannusta 50 markkaa kuukaudessa lisäykseksi asianomaisten loppupalkkaan (pohjapalkka, ikäkorotus ja kalliinajanlisäys), kesäkuun 1 päivästä lukien, kunnes kaupunginpalvelijain ja ulosottoapulaisten palkkakysymys hankkeissa olevan yleisen palkanjärjestelyn yhteydessä tulee lopullisesti ratkaistuksi. Tähän tarkoitukseen osoitti valtuusto käyttövaroistaan 16,450 markkaa 1917 vuoden loppupuoleksi.

Väliaikainen palkanparannus maistraatin, raastuvanoikeuden ja ulosottoalaitoksen palvelusmiehille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 5 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 4 §. — ³⁾ S:n 13. 3. 10 §. — ⁴⁾ S:n 13. 11. 7 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 5 §. — ⁶⁾ S:n 27. 3. 22 §. — ⁷⁾ 19. 6. 16 §.

Lisäys raati-
huoneen-
arkiston tarve-
rahain määrä-
rahaan. Maistraatin syyskuun 17 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,000 markan lisäyksen raastuvanoikeuden ja maistraatin yhteisen arkiston tarverahain määrärahaan.

Lisäys maistraatin tarverahain määrärahaan. Niinkään myönnettiin ²⁾ maistraatin lokakuun 13 päivänä tekemästä esityksestä 6,000 markan lisäys maistraatin tarverahain määrärahaan.

Maksamattomain kunnallisverojen periminen. Hätäaputöiden järjestämisehdotuksen yhteydessä rahatoimikamari esitti ³⁾, että kaupunginvoudin konttoria sen periessä maksamattomia kunnallisveroja työttömiltä henkilöiltä kehoitettaisiin menettelemään olevien olojen vaatimaa sääliväisyyttä noudattaen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ tämän esityksen semmoisin lisäyksin, että maksunlykkäystä olisi myönnettävä, jos selvitys työttömyydestä esitettiin.

Lisäys kaupunginvoudin konttorin tarverahain määrärahaan. Maistraatin kesäkuun 16 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi ⁵⁾ 600 markan lisäyksen kaupunginvoudin konttorin tarverahain määrärahaan.

Lisäys kaupunginvaltuuston tarverahoihin. Painatuskulujen lisääntymisen johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti siirtää käyttövaroitaa 40,000 markkaa lisäykseksi tarverahainsa määrärahaan.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan palkan korotus. Rahatoimikamarin lokakuun 12 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ rahatoimikamarin puheenjohtajan palkkion 1918 vuoden alusta korotettavaksi 10,000 markkaan vuodessa.

Viransijaisuusmäärärahoja rahatoimikamarin sihteerinvirkoja varten. Samaten myöntyi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin syyskuun 27 päivänä tekemään esitykseen, että kamarin apulaissihteerille, insinööri J. W. Andersinille myönnettäisiin virkavapautta lokakuun 1 päivästä marraskuun 15 päivään täysin palkkaedin, että notaari, varatuomari K. Furuohjelm ja pöytäkirjuri, varatuomari F. Mörtengren määrättäisiin ylimääräisiksi esittelijöiksi vuoden loppuun sekä että kumpaisellekin näistä esittelijöistä osoitettaisiin palkkioksi Smk. 833: 33 kuukaudessa eli yhteensä 5,000 markkaa lokakuun 1 ja joulukuun 31 päivän väliseltä ajalta, samoin kuin että rahatoimikamari valtuutettaisiin v. t. notaariksi ja v. t. pöytäkirjuriksi vuoden loppuun valitsemaan sopivat henkilöt maksamalla heille vahvistettuun rahasääntöön merkityt palkkaedut.

Sen johdosta että filosofianmaisteri G. Estlander marraskuussa erosi rahatoimikamarin sihteerinvirasta päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää v. t. sihteerille, insinööri J. W. Andersinille hänelle apulaissihteerinä tulevan vakinaisen palkan lisäksi 400 markan ylimääräisen palkkion kuukaudessa sekä varatuomareille K. Furuohjelmille ja F. Mörtengrenille

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 4 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 57. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 17 §. — ⁵⁾ S:n 18. 9. 8 §. — ⁶⁾ S:n 9. 10. 54 §. — ⁷⁾ S:n 23. 10. 15 §. — ⁸⁾ S:n 9. 10. 25 §. — ⁹⁾ S:n 22. 12. 3 §.

kumpaisellekin 1918 vuoden alusta samanlaista palkkiota Smk 833:33 kuu-
kaudessa, määräten samalla, että v. t. notaarille ja v. t. pöytäkirjurille
oli maksettava näihin virkoihin rahasäännön mukaan liittyvät palkat.

Kirjelmässä joulukuun 28 päivältä 1916 rahatoimikamarin ilmoitti,
että kamarin jäsenten palkkiomääräraha mainitulta vuodelta oli yli-
tetty 1,400 markalla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ kamarin toimen-
piteen panna tämä lisämeno maksettavaksi kuluvan vuoden säästöstä.

Rahatoimi-
kamarin
jäsenten palk-
kiomäärä-
rahan ylitys.

Kun rahatoimikonttorin tarverahain määräraha oli painatuskulu-
jen sekä konttori- y. m. tarvikkeiden hinnannousun johdosta osoittautu-
nut riittämättömäksi, myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin
esityksestä käyttövaroistaan 12,000 markan lisäyksen mainittuun
määrärahaan.

Lisäys raha-
toimikontto-
rin tarve-
rahoihin.

Sittenkuin maamme suurempien kaupunkien edustajat olivat
Turussa pitäneet neuvottelukokouksen yhdenmukaisten liikenne- ja
satamataksain aikaansaamiseksi ³⁾, oli kokous antanut asettamansa
komitean toimeksi laatia ehdotuksen niiksi. Kaupungin edustajain
ehdotuksesta ilmoitti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto suostuvansa niiden muiden
maamme kaupunkien keralla, jotka ottivat osaa puheenalaisen työhön,
ottamaan kustannusten suoritukseen osaa kunkin kaupungin hengille
kirjoitetun väkiluvun mukaisessa suhteessa. Kokouksen laadittua mie-
tinnön ehdotuksineen asiasta sekä asetettua valiokunnan koettamaan
sovitella eri paikkakuntain kunnallisten viranomaisten ehkä tekemiä
eriäviä ehdotuksia, anoi valiokunta, että kaupunginvaltuusto ottaisi
laaditut ehdotukset tutkittaviksi. Valtuusto lähetti ⁵⁾ asian rahatoimi-
kamariin ja kauppavaltuutetuille lausunnon saamiseksi.

Määräraha
yhdenmukais-
ten liikenne-
taksain aikaan-
saamiseksi.

Kun senaatti oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa siitä
määrästä, mikä tuulaakia olisi Helsingissä suoritettava vuonna 1917,
ilmoitti ⁶⁾ valtuusto puolestaan havainneensa, että tuulaakia olisi edel-
leen maksettava 2 % kaikkien saapuvain ja lähteväin tullinalaisten
tavarain tullimaksusta.

Lausunto tuu-
laakimaksun
määrästä.

Rahatoimikamarin elokuun 16 päivänä tekemästä esityksestä
päätettiin ⁷⁾ kaupunginvaltuusto, lähinnä sen johdosta että kaupungin-
vaakamestari ja hänen alaisensa miehistö oli irtisanoutunut, ellei taksoja
korotettu, mutta myös koska korotus merkitsisi sängen vähän liiken-
nöitsijöille muihin kuljetustoiminnan alalla toimeenpantuihin korotuk-
siin verraten, toukokuun 11 päivänä 1909 vahvistettuun, tullikäsitte-
lystä erillään punnitun tavarain taksaan tehdä seuraavat muutokset:
että tonnittain punnittaessa taksa korotetaan 100 %:lla sekä
150 %:lla, jos työ kestää yhtä päivätyötä (8 tuntia) lyhyemmän ajan tai
paino on 50 tonnia vähempi;

Muutos tulli-
käsitte-
lystä
erillään pun-
nitun tavarain
taksaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 3 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 12 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert.
siv. 82. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 18 §. — ⁵⁾ S:n 18. 9. 57 §. — ⁶⁾ S:n 13. 3.
2 §. — ⁷⁾ S:n 17. 8. 11 §.

että maksu kustakin punnitsemisesta on vähintään 5 markkaa ja että vaakatodistuksesta maksetaan 50 penniä;

että punnitusta toimitettaessa klo 4 i. p. ja klo 7 a. p. välisenä aikana sekä pyhäpäivin taksaa korotetaan vieläkin 100 %:lla; sekä

että, jos vaakamestaria hänen omatta syyttänsä viivytetään pyydetyn punnitsemisen aloittamisessa tai sen kestäessä, hänelle tulee korvausta 3 markkaa ja kullekin hänen apulaiselleen 2 markkaa kultakin täydeltä tunnilta, minkä viivytystä on jatkunut, sekä 3 markkaa ja 2 markkaa, jos heidät palautetaan, ennenkuin ovat tilattuun työhön ryhtyneet.

Ehdotettu liikenne- ja satamamaksujen korotus.

Vahvistaessaan 1918 vuoden tulosäännön päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto senaatilta anoa Helsingin kaupungille oikeutta korottaa kaikkia liikenne- ja satamamaksuja 100 %:lla sekä, edellyttäen tähän esitykseen myönnyttävän, merkitä nämä tuloerät 1,000,000 ja 500,000 markan määräisinä.

Kaupungin työkunnan määrärahan ylitys.

Liikennekonttorin ilmoituksen mukaan oli kaupungin työkunnan 1916 vuoden määrärahat ylitetty Smk:lla 406:20 tulojen kuitenkin samaan aikaan lisääntyessä Smk:lla 1,370:80. Kaupunginvaltuusto valtuutti²⁾ liikennekonttorin ylittämään vuosimäärärahan mainitulla Smk:n 406:20 määrällä.

Kalliinajanlisäys työkunnan työntekijöille ja työkunnan taksan muutos.

Liikennekonttorin ehdotuksen mukaisesti päätti³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää kaupungin työkunnan työntekijöille korotettua kalliinajanlisäystä kullekin 30 markkaa kuukaudessa maaliskuun 1 päivästä lukien ja siihen tarkoitukseen osoittaa 5,400 markkaa käyttövaroistaan sekä samalla muuttaa työkunnan voimassa olevan taksan IV kohdan seuraavaksi:

Työkunnan miehistöä voidaan käyttää aikapalkkallakin, ja on maksu siinä tapauksessa 1 markka 50 penniä tunnilta ja mieheltä.

Sittemmin anoivat työkunnan työntekijät kuukausipalkkansa korottamista 200 markkaan. Kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ lisäksi 45 markan kalliinajanlisäyksen miestä kohti kuukaudessa, toukokuun 1 päivästä lukien, joten kuukausipalkka nousi 200 markkaan.

Jonkin aikaa myöhemmin työkunnan työntekijät edelleen anoivat korotettua kalliinajanlisäystä, jotta heidän kuukausipalkkansa kohoaisi 300 tai 350 markkaan. Liikennekonttori ei katsonut voivansa puoltaa korotusta enempää kuin 300 markkaan, siihen nähden että työaika oli ainoastaan kuusi tuntia. Liikennekonttorin samalla ehdottama työkunnan taksanmuutos tarkoitti pääasiassa, että tavaroita pakkahuoneesta otettaessa maksua ei luettaisi ajan, vaan tavarain painon mukaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 5 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 6 §. — ⁴⁾ S:n 22. 5. 8 §.

sekä että veloitusta ajan mukaan, sikäli kuin se pysytettäisiin, tuntuvasti korotettaisiin. Rahatoimikamari, joka oli taksan muutosehdotuksesta hankkinut kauppa- ja valtuutettujen lausunnon, ehdotti työ- ja kunnan työläisille myönnettäväksi korotettua kalliinajanlisäystä 100 markkaa kuukaudessa miestä kohti, elokuun 1 päivästä lukien, joten kuukausipalkka kohoaisi 300 markkaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ kamarin ehdotukseen.

Hankittuaan kauppa- ja valtuutettujen lausunnon työ- ja kunnan voimassa olevan taksan muutosehdotuksesta rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 1 päivältä esitti, että kaupunginvaltuusto aikaisemman päätöksensä muuttaen vahvistaisi seuraavan taksan olevaksi voimassa marraskuun 15 päivästä:

Työ- ja kunnan
muutettu
taksa.

Kaupungin pakkahuoneen työ- ja kunnan taksa.

- I. Lastin vastaanottaminen ja varastoonpano:
 - a) kappale- ja tavaran (yksityisten kääreiden) 3 markkaa tunnilta miestä kohti.
 - b) tukkutavaran (vaununlastien) liikennekamreerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.
 - II. Tavarain nouto pakkahuone- ja kassasiinista ynnä avustus tullikäytellyssä 3 markkaa tunnilta miestä kohti.
 - III. Tavarain poisto pakkahuoneesta:

1—200 kg brutto painavalta kääröltä	Smk —: 75 kääröltä
201—300 » » » »	» —: 90 »
301—400 » » » »	» 1: — »

 Yli 400 kg painavalta kääröltä 3 markkaa tunnilta miestä kohti.
 - IV. Postipaketin purkamisen ja pakkaamisen 50 penniä kappaleelta.
- Muist. Aloitettu puolitunti luetaan täydeksi.

Valtuusto hyväksyi ²⁾ esityksen.

Kirjelmässä syyskuun 15 päivältä maistraatti pyysi kaupungin- ja valtuuston lausuntoa kaupungin parmaajain tekemästä, joulukuun 11 päivänä 1915 annetun halonmittaustaksan korottamista tarkoittavasta anomuksesta. Valtuusto puolsi ³⁾ maistraatin ja rahatoimikamarin ehdotusta että taksa korotettaisiin 50 pennistä 1 markkaan 30 penniin syleltä pitkiä halkoja sekä 40 pennistä 1 markkaan syleltä enintään puolen metrin pituisia pilkkeitä.

Parmaustaksan
korotus.

Kun satamakapteenin ilmoituksen mukaan nosturin sähkövoimaa varten osoitettu määräraha oli likimittain kulutettu, myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä 400 markan lisäyksen mainittuun määrärahaan.

Lisämääräraha
nosturin sähkö-
voimaa varten.

Verotusvalmistelukunnan esityksestä myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 3,000 markan lisäyksen valmistelukunnan tarverahojä ja siivousta varten olevaan määrärahaan.

Lisäys verotus-
valmistelukun-
nan tarvera-
hain määrä-
rahaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 23 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 12 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 9 §. —
⁴⁾ S:n 18. 9. 23 §. — ⁵⁾ S:n 8. 5. 5 §.

Palkankorotusta verotusvalmistelukunnan ylimääräisille apulaisille.

Kirjelmässä toukokuun 24 päivältä lähetti rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle verotusvalmistelukunnan esityksen valmistelukunnan ylimääräisten apulaisten palkkaetujen parantamisesta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ esitykseen ja osoitti 7,600 markan lisäyksen verotusvalmistelukunnan ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan, kesäkuun 1 päivästä lukien.

Sosiaalilautakunnan tontinvuokrajaoston jäsenten palkkiot.

Sosiaalilautakunnan esityksestä vahvasti ²⁾ kaupunginvaltuusto kultakin kokoukselta 20 markkaa lautakunnan tontinvuokrajaoston puheenjohtajan ja 15 markkaa sen jäsenten palkkioksi.

Määräraha Suomen asuntokongressin kuluihin.

Suomen asuntokongressin toimikunnan anomuksesta myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,000 markkaa mainitun kongressin kustannusten suoritukseen.

Määräraha työnvälitystoimiston ylimääräisiä apulaisia varten.

Rahatoimikamarin elokuun 30 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 7,500 markkaa vallitsevan työttömyyden johdosta kunnan työnvälitystoimistoon asetettujen ylimääräisten apulaisten lukumäärän lisäämiseksi.

Määräraha vuokra- ja vuokrasovittelulautakunnalle.

Päätettyään ⁵⁾ asettaa vuokrasovittelulautakunnan osoitti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto lautakunnan toiminnasta johtuvien menojen suoritukseen 5,500 markan määrärahan, siitä 1,500 markkaa lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi, 3,000 markkaa sihteerin palkkaamiseksi, 500 markkaa vahtimestariavun kustantamiseksi ja 500 markkaa tarverahoiksi.

Sittenmin päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto vuokrasovittelulautakunnan puheenjohtajalle maksettavaksi 30 ja jäsenille 15 markkaa palkkiota kultakin kokoukselta.

Määräraha huoneenvuokralautakunnalle.

Kohdakkoin sen jälkeen päätettyään lakkauttaa vuokrasovittelulautakunnan ja sen sijaan perustaa ⁸⁾ huoneenvuokralautakunnan päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto peruuttaa ensinmainitulle lautakunnalle osoitetun määrärahan, sikäli kuin ei sitä vielä ollut kulutettu, sekä huoneenvuokralautakunnan toimintaa varten vuoden jäljellä olevana aikana osoittaa 9,450 markkaa, josta määrästä 3,000 markkaa oli varattu huoneenvuokralautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioihin, 3,500 markkaa lautakunnan sihteerin palkkaamiseen, 1,600 markkaa sihteerin apulaisen palkkaamiseen neljän kuukauden aikana, 700 markkaa lautakunnan vahtimestarin palkkaukseen sekä 650 markkaa tarverahoiksi.

Viransijaisuuspalkkio v. t. palomestarille.

Kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁰⁾ edelleen 300 markan kuukausipalkkion alipalomestari C. Lindhille siltä ajalta, minkä hän hoiti palomestarin virkaa. Palkkiota maksettiin huhtikuun 1 päivään asti, jolloin val-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 11 §. — ²⁾ S:n 27. 3. 18 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 46 §.
⁴⁾ S:n 18. 9. 29 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kertomusta edempänä. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 15 §. — ⁷⁾ S:n 8. 5. 17 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kertomusta edempänä. —
⁹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 34 §. — ¹⁰⁾ S:n 30. 1. 18 §; 17. 4. 30 §.

tiollisista syistä Venäjälle karkoitettu palomestari G. Wasenius koti-
maahan palattuaan voi jälleen ryhtyä hoitamaan virkaansa.

Eräiden palolaitoksessa vallinneesta lakosta johtuneiden ylimääräisten
menojen, niinkuin vartioinnin y. m. suoritukseen osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Smk 7,272: 55.

Palotoimikunnan syyskuun 6 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto kerta kaikkiaan 600 markkaa viransijaisuuspalkkiona palomestarin apulaiselle A. J. Leskiselälle alipalomestarinviran hoidosta luutnantti C. Lindhin erottua.

Hyväksyen palotoimikunnan heinäkuun 24 päivänä tekemän esityksen toisen alipalomestarinviran perustamisesta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että tähän virkaan oli 1918 vuoden alusta liittyvä 5,400 markan palkka, paitsi vapaata asuntoa, sekä että vastikään valittu toinen alipalomestari A. J. Leskinen oikeutettaisiin edelleen nauttimaan hänelle taattua henkilökohtaista 1,600 markan vuotuista palkanlisäystä.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa 365 markkaa väliaikaisen voimistelusalin vuokraamiseksi poliisilaitokselle Vuorikadun talosta n:o 2 sekä huoneiston valaisemiseksi tammikuun 1 ja toukokuun 31 päivän välisenä aikana.

Sotilas- ja työläisneuvoston toimeenpanevan komitean anomus, että kaupunki möisi 100 poliisilaitokselle kuuluvaa revolveria, evättiin ⁵⁾, koska nämä aseet olivat kaupungille tarpeellisia.

Poliisimestarin esityksestä myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 704 markan korvauksen poliisilaitoksella vuonna 1916 semmoisten koirain lopettamisesta olleista menoista, joilla ei ollut poliisin hyväksymää kuonokoppaa.

Sittenkuin maaliskuun-vallankumouksen jälkeen poliisin sijaan oli tullut väliaikainen järjestysmiliisi, esitti Helsingin työväenjärjestöjen eduskunta kaupunginvaltuustolle vaatimuksen, että tämän miliisin päiväpalkka korotettaisiin 10 markasta 15 markkaan. Kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä ⁷⁾, että järjestysvoimaa valvomaan asetetun valtuuskunnan ⁸⁾ tuli maistraatin keralla tehdä päätös asiassa.

Kirjelmässä toukokuun 31 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että se oli katsonut olevan osoitettava maksettavaksi tuntuvia rahamääriä, viimeksi 150,000 markkaa, kaupungin väliaikaisen järjestysvoiman kustantamiseen, mutta oli nyt halunnut saattaa kaupunginvaltuuston tietoon, kuinka huomattavan suuria kustannuksia jo oli ollut tästä järjestysvoimasta, jonka puuttuvasta kyvystä antaa kaupunginhallinnolle virka-apua sen tehtävään täyttämässä päteviä todistuksia oli saatu

Ylimääräinen määräraha palolaitokselle lakon aikana.

Viransijaisuuspalkkio v. t. alipalomestari A. J. Leskiselälle.

Toisen alipalomestarin palkkaedut.

Määräraha poliisin voimistelusalua varten.

Evätty anomus poliisin revolverien myymisestä.

Määräraha koirain lopettamiseen.

Anomus väliaikaisen järjestysmiliisin päiväpalkan korottamisesta.

Väliaikaisen järjestysvoiman kustannukset.

1) Valt. pöytäk. 19. 6. 20 §. — 2) S:n 9. 10. 38 §. — 3) S:n 7. 12. 32 §. — 4) S:n 27. 2. 3 §. — 5) S:n 8. 5. 40 §. — 6) S:n 27. 3. 15 §. — 7) S:n 8. 5. 39 §. — 8) Ks. tätä kert. edempänä.

palolaitoksen työnseisauksessa ja polttoaineiden hankinnassa kaupungin sairaaloihin. Tämän lisäksi oli kamari katsonut olevan alistaminen, eikä valtuusto katsoisi olevan aihetta tehdä hallitukselle esitystä sellaisen sopimuksen aikaansaamisesta, että valtio kohtuullisella summalla ottaisi osaa väliaikaisen järjestysvoiman kustannuksiin.

Kun valtuusto oli aikaisemmin päättänyt, että määrärahoja kunnan varoista väliaikaisen järjestysvoiman kustantamiseen ei suoritettaisi kauempaa kuin kesäkuun 15 päivään asti, päätti ¹⁾ valtuusto, sittenkuin kaupungin puheena olevaan tarkoitukseen käyttämien menojen kokonaisuus oli todettu, hallitukselta anoa, että valtio samassa suhteessa kuin maaliskuun 26 päivänä 1903 Helsingin poliisilaitoksen voimassapidosta annetussa asetuksessa oli säädetty eli ^{5/7}:llä mainitusta määrästä ottaisi osaa kaupungilla väliaikaisen järjestysvoiman palkkaamisesta olleisiin menoihin.

Vuokratrahain korotusta lanottu venäläisille sotilashenkilöille.

Kun asuinhuoneistojen vuokrain kohomisen johdosta ei ollut mahdollista vahvistetuilla vuokratrahoilla saada upseereille sopivia huoneistoja, oli kenraalikuvernööri esittänyt, että nämä vuokratrahat väliaikaisesti sota-ajaksi korotettaisiin, erilleen jaetun joukkion kenraaleille ja päälliköille Smk:sta 172: 50 kuukaudessa 300 markkaan sekä esikunta- ja ylipseereille Smk:sta 86: 25 kuukaudessa 150 markkaan. Majoituslautakunta huomautti, että mainitut korotukset olivat tarpeen vaatimia, jota vastoin rahatoimikamari marraskuun 8 päivänä antamassaan lausunnossa oli sitä mieltä, että voimassa olevat vuokrankorvaukset vastasivat kaupungissa käyviä vuokria, minkätähden esitetty vaatimus oli perusteettomana jätettävä sillensä. Valtuusto ei havainnut ²⁾ olevan aihetta korottaa korvausmäärää.

Lisäyksiä majoituslautakunnan palkkausmäärärahaan.

Majoituslautakunnan esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää lautakunnan puheenjohtajalle hänelle aikaisemmin myönnetyn palkanlisäyksen lisäksi edelleen 75 markan lisäyksen kuukaudessa, lukien 1917 vuoden alusta sodan loppuun asti, sekä tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan osoittaa 900 markan määrärahan mainituksi vuodeksi.

Sittemmin päätettiin ⁴⁾ majoituslautakunnan maaliskuun 29 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti lautakunnan virkamiehille ja vahtimestarille maksaa palkkiota seuraavat korotetut määrät: puheenjohtajalle 500 markkaa, sihteerille Smk 366: 66, majoitusmestarille Smk 691: 66 sekä kielenkääntäjälle 350 ja vahtimestarille 150 markkaa kuukaudessa.

Lisäys majoituslautakunnan tarverahain määrärahaan.

Majoituslautakunnan marraskuun 2 päivänä tekemään anomukseen 300 markan lisäyksen myöntämisestä lautakunnan tarverahain määrärahaan kaupunginvaltuusto myöntyi ⁵⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 12 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 3 §. — ³⁾ S:n 30. 1. 26 §. — ⁴⁾ S:n 24. 4. 18 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 28 §.

Vahvistaessaan 1918 vuoden budjetin päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria ja majoituslautakuntaa ottamaan harkittavaksi ja antamaan esityksen siitä, eikö kaupungin vastedes pitäisi päästä kokonaan vapaaksi kaikista sotilasmajoituksen aiheuttamista menoista.

Vapautusta sotilasmajoituksesta tarkoittava anomus.

Kirjelmässä syyskuun 27 päivältä terveydenhoitolautakunta anoi hinnannousun johdosta 3,000 markan lisäystä tarverahainsa määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ anomukseen.

Lisäys terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahaan.

Rahatoimikamarin toukokuun 31 päivänä tekemän ilmoituksen johdosta kaupunginvaltuusto myönsi ³⁾ 1,000 markan lisäyksen terveydenhoitolautakunnan polttoainemäärärahaan.

Lisäys terveydenhoitolautakunnan polttoainemäärärahaan.

Kun ensimmäisen kaupunginlääkärin ylimäär. professorin V. Suckdorffin virasta eroamisen johdosta puheenalaiseen virkaan liittyvä 6,000 markan palkka vakanssiaikana meni siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan, esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä, että 500 markan kuukausimääräraha, toukokuun 1 päivästä lukien, myönnettäisiin viran hoidattamiseen. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ esitykseen osoittamalla käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 4,000 markkaa vuodeksi 1917.

Määräraha ensimmäisen kaupunginlääkärin viran hoidattamiseen.

Kirjelmässä toukokuun 19 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle terveydenhoitolautakunnan saman kuukauden 10 päivänä tekemän esityksen ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaetujen parantamisesta siten, että virkaan liittyvä palkkio korotettaisiin 4,000:sta 6,000 markkaan, jota vastoin palkka pysyisi ennallaan 6,000 markan määräisenä. Vuodesta 1893 lähtien, jolloin palkka viimeksi vahvistettiin, olivat olot kehittyneet semmoisiksi, ettei silloista palkkaa enää voinut pitää riittävänä näin tärkeästä virasta. Sen ohessa lautakunta huomautti, että ensimmäisen kaupunginlääkärin voimassa oleva johtosääntö oli uudistuksen tarpeessa, mutta olisi uudistus jätettävä siksi, kunnes uuden terveydenhoitojärjestyksen ehdotus oli hyväksytty ja vahvistettu. Lautakunta halusi nyt kuitenkin julistaa viran avonaiseksi sillä ehdolla, että vastainen viranpitäjä alistui vastedes tehtäviin johtosäännön muutoksiin.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaetujen parannus.

Lautakunnan esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkion 1918 vuoden alusta suoritettavaksi 6,000 markan määräisenä.

Kirjelmässä toukokuun 24 päivältä terveydenhoitolautakunta niinkään teki esityksen terveydenhoidontarkastajan palkan korottamisesta 8,000:sta 10,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto lähetti ⁶⁾ asian valmisteltavaksi palkanjärjestelykomiteaan, joka puolsi ehdotusta sikäli, että terveydenhoidontarkastajan pohjapalkka, 1918 vuoden alusta lukien,

Terveydenhoidontarkastajan palkkaetujen parannus.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 23. 10. 26 §. — ³⁾ S:n 12. 6. 14 §. — ⁴⁾ S:n 8. 5. 26 §. — ⁵⁾ S:n 12. 6. 3 §. — ⁶⁾ S:n 12. 6. 19 §.

korotettaisiin 10,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ ehdotuksen.

Määräraha kulkutautien vastustamista ja desinfiointia varten.

Kun kulkutautien vastustamismääräraha oli vuonna 1916 ylitetty Smk:lla 913: 73, anoi terveydenhoitolautakunta vajauksen täyttämiseen tarpeellista lisämäärärahaa. Kaupunginvaltuusto valtuutti ²⁾ lautakunnan mainitulla määrällä ylittämään vuosimäärärahan.

Myöskin 1917 vuoden määräraha osoittautui riittämättömäksi, minkätähden terveydenhoitolautakunta kirjelmässä heinäkuun 3 päivältä anoi myönnettäväksi 10,000 markan lisäystä, lähinnä lukuisain tarttuvan taudin tapausten ilmenemisen johdosta. Edelleen anoi lautakunta desinfiomisaineiden hinnannousun johdosta 18,000 markan lisäystä kotien desinfiomismäärärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi ³⁾ anotut lisäykset. Sittemmin aiheutti elokuussa puhjennut kulkutaudinluontoinen lavantauti myöntämään ⁴⁾ edelleen 4,000 markan lisäyksen kulkutautien vastustamismäärärahaan.

Veneristen tautien poliklinikan perustaminen.

Kahtena edellisenä vuonna lisääntymistään lisääntyneiden veneristen taudintapausten johdosta oli terveydenhoitolautakunta tehnyt esityksen ⁵⁾ poliklinikan perustamisesta venerisiä tauteja sairastavia miehiä varten. Lautakunta huomautti olevan tärkeää, että sairaat ajoissa tulivat säännölliseen lääkäriin hoitoon, joten ehkäistäisiin syntymästä kansanterveydelle kohtalokkaita seurauksia.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾:

kesäkuun 1 päivästä 1917 tänne perustettavaksi poliklinikan venerisiä tauteja sairastavain miesten hoitoa varten;

kaluston ja tarpeellisten koneiden hankkimiseksi mainittuun poliklinikkaan käyttövaroistaan osoittaa 4,000 markkaa sekä klinikan voimassa pitoon vuonna 1917 6,790 markkaa, lukien 970 markkaa kuukaudelta; samoin kuin

antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi julistaa mainitun poliklinikan johtajanviran avonaisena haettavaksi ja valtuustolle tehdä ehdotuksen viran täyttämiseksi sekä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin klinikan kuntoonpanemiseksi ja siihen niinikään ottaa muut toimihenkilöt.

Eiran sairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikan määräraha.

Kirjelmässä joulukuun 14 päivältä 1916 terveydenhoitolautakunta ilmoitti lääketieteenlisensiaatti Tor G. Aschanin olevan halukkaan otta-
maan huostaansa dosentti W. Zilliacuksen Eiran sairaalassa toimivan korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikan sekä esitti kaupungin poliklinikalle myöntämän 5,700 markan määrärahan siirrettäväksi lääketieteenlisensiaatti Aschanille. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 44 §. — ²⁾ S:n 13. 2. 10 §. — ³⁾ S:n 18. 9. 34 §. — ⁴⁾ S:n 7. 12. 21 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 25 §.

kehoitti ¹⁾ lautakuntaa määräämään määrärahan nauttimisehdot pääasiallisesti niiden määräysten mukaisesti, mitkä olivat voimassa Eiran sairaalan silmäpoliklinikalle myönnetyn määrärahan nauttimisesta.

Niinikään myöntyi ²⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan toukokuun 24 päivänä tekemään esitykseen, että dosentti E. Lövegrenin Kalliossa olevaa lastenpoliklinikkaa varten vuosirahasääntöön merkitty 4,000 markan määräraha heinäkuun 1 päivästä siirrettäisiin lääketieteenlisensiaatti Ragnhild Granholmille.

Kallion lastenpoliklinikan määräraha.

Terveydenhoitolautakunnan kesäkuun 19 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ myöntyä dosentti J. Silfvastin anomukseen saada korottaa yksityisen silmäsaarialansa päivämaksut kaupungista kotoisin olevilta henkilöiltä 5 markkaan, kuitenkin sillä ehdolla, ettei sen johdosta ylitetty menosääntöön näiden maksujen suoritusta varten merkittyä vuosimäärärahaa.

T:ri J. Silfvastin silmäsaarialan päivämaksujen korotus.

Oulunkylän kesäpäiväparantolalle myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan toukokuun 24 päivänä tekemän esityksen mukaisesti yleisen hinnannousun johdosta 3,500 markan lisämäärärahan. Sittemmin anoi lautakunta kirjelmässä lokakuun 25 päivältä edelleen Smk:n 139: 89 lisäystä, mikä niinikään myönnettiin ⁵⁾.

Lisämääräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolalle

Samaten myönnyttiin ⁶⁾ terveydenhoitolautakunnan esitykseen, että pakottavan tarpeen vaatiessa annetusta lääkäriavusta maksettava palkkio korotettaisiin 8 markasta päivällä ja 15 markasta öiseen aikaan, edellisessä tapauksessa 12 ja jälkimmäisessä 25 markkaan.

Lääkäriavusta maksettavan palkkion korotus.

Kirjelmässä helmikuun 15 päivältä terveydenhoitolautakunta mainitsi valituksia kuuluneen, että lääkäriapua usein ainoastaan vaivoin oli voitu saada sunnuntai- ja pyhäpäivin, samalla kuin lääkärin taholta useasti oli huomautettu, ettei lääkäreille suotu tarpeellista lepoa näinä päivinä. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ ulottaa aikaisemmin ainoastaan kesäkuukausien sunnuntai- ja pyhäpäivinä toimitetun lääkäripäivystyksen vuoden umpeen jatkuvaksi. Vuodeksi 1917 sen ohessa valtuuston käyttövaroista myönnettiin 1,560 markan lisämääräraha tähän tarkoitukseen.

Määräraha vuoden umpeen sunnuntai- ja pyhäpäivinä toimitettavaa lääkäripäivystystä varten.

Terveydenhoitolautakunnan maaliskuun 1 päivänä tekemän esityksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että vähävaraisille lapsensynnyttäjille näiden kotona annetusta hoidosta kättilöille tuleva korvaus oli 1917 vuoden alusta oleva 30 markkaa kultakin synnytykseltä.

Kättilöille maksettavan korvauksen korotus.

Vaivashoitohallituksen ja rahatoimikamarin puollettua lastenhoidon edistämisyhdistyksen tekemää anomusta apurahan myöntämisestä naimattomille lapsensynnyttäjille suunnitellun uuden kodin ostoon ja voimassapitoon myönsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto vuodeksi 1917 yhdistyk-

Määräraha lastenhoitoyhdistykselle naimattomien äitien kotia varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 8 §. — ²⁾ S:n 12. 6. 20 §. — ³⁾ S:n 18. 9. 33 §. — ⁴⁾ S:n 12. 6. 21 §. — ⁵⁾ S:n 13. 11. 26 §. — ⁶⁾ S:n 7. 12. 23 §. — ⁷⁾ S:n 13. 3. 11 §. — ⁸⁾ S:n 17. 4. 15 §. — ⁹⁾ S:n 17. 4. 28 §.

selle 14,000 markkaa. Sittemmin myöntyi¹⁾ valtuusto yhdistyksen pyyntöön, että laitoksen avaamisen saisi lykätä 1918 vuoden loppuun.

Määräraha toisen apulaisen palkkaamiseksi kasvattilasten tarkastukseen.

Toisen apulaisen palkkaamiseksi kasvattilasten tarkastukseen elokuun 1 päivästä vuoden loppuun, joka uusi viranpitäjä saisi 2,000 markan vuosipalkan ynnä 125 markkaa matkakulujen korvausta, myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto 1,075 markkaa.

Muutoksia terveystoimiston henkilökunnassa.

Veneristen tautien vastustamista varten olevan terveystoimiston johtajan kapteeni J. Nybergin kuoleman johdosta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto johtajanviran toistaiseksi jätettäväksi täyttämättä ja sen sijaan toimistoon heinäkuun 1 päivästä asetettavaksi konttoriapulaisen 200 markan kuukausipalkoin sekä mainitun apulaisen palkkaamiseksi vuoden loppuun osoittaa 1,200 markkaa.

Lisämääräraha terveydellisten tutkimusten laboratorioille.

Terveydellisten tutkimusten laboratorioille myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto hinnannousun johdosta lisäystä 300 markkaa vedenkulutusmäärärahaan sekä 1,200 markkaa kojeiden, näyttöiden y. m. ostomäärärahaan.

Viransijaisuuspalkkio desinfioitsija M. Kuhlbackille.

Terveystoimiston esityksestä oikeutti⁵⁾ kaupunginvaltuusto desinfioitsija Maria Kuhlbackin sairauden johdosta nauttimansa virkavapauden aikana saamaan täyden palkkansa tammikuun 15 ja huhtikuun 15 välisenä aikana sekä myönsi samalla 480 markkaa hänen viransijaisensa palkkaamiseksi mainittuna aikana.

Kaupungin eläinlääkärin ja näyttötoimiston palkat.

Päätöksessään⁶⁾ terveydenhoitolautakuntaan perustettavaksi kaupungin eläinlääkärin- ja näyttötoimiston virat vahvisti⁷⁾ kaupunginvaltuusto mainituille virkamiehille seuraavan palkkasäännön:

1 kaupungin eläinlääkäri, palkkaa	Smk 7,000:—
Viransijaisen palkkio kuukauden kesäloman aikana	» 300:—
1 näyttötoimittaja, palkkaa	» 2,400:—
	Yhteensä Smk 9,700:—

Kaupungin eläinlääkäri ja näyttötoimittaja saavat 10 %:n korotuksen pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Ylimääräinen kalliinajanlisäys lihan tarkastuslaitoksen henkilökunnalle.

Lihantarkastusaseman henkilökunnan anottua 40 %:n lisäystä pohjapalkkaansa ja terveydenhoitolautakunnan puolelta anomusta, jota vastoin rahatoimikamarin mielestä palkanparannus olisi myönnettävä kalliinajanlisäyksenä, lähetti⁸⁾ kaupunginvaltuusto asian palkanjärjestelykomiteaan.

Sittemmin uudisti henkilökunta anomuksensa, jota terveydenhoitolautakunta niinkään puolsi. Rahatoimikamari teki heinäkuun 5:ntenä päivätyn esityksen asiasta kaupunginvaltuustolle. Kun ei valtuusto

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 38 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 19 §. — ³⁾ S:n 5. 6. 20 §. — ⁴⁾ S:n 23. 10. 27 §. — ⁵⁾ S:n 27. 3. 16 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kertomusta edempänä; valt. pain. asiakirj. n:o 11. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 3 §. — ⁸⁾ S:n 8. 5. 41 §.

kuitenkaan kokoontunut kesän aikana, ilmoitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä heinäkuun 17 ja elokuun 28 päivältä, että lihantarkastusaseman henkilökunnassa vallitsi suurta tyytymättömyyttä ja että sen keskuudessa oli julkilausuttu lakon uhkauksia. Tämän johdosta ja kun lihantarkastusaseman toiminnan lakkauttaminen lämpimänä vuodenaikana olisi tuottanut terveydellisiä vaaroja, oli lautakunta katsonut olevansa pakotettu aseman ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta mainituille toimihenkilöille myöntämään ylimääräistä kalliinajanavustusta henkilökunnan pyytämän määrän kesä—elokuulta eli yhteensä Smk 1,417: 08 kuukaudessa.

Palkanjärjestelykomitea, joka myönsi puheenalaisten toimihenkilöjen palkan liian alhaiseksi, leimasi sopimattomaksi, että yksityinen toimihenkilöjen ryhmä lakon uhalla vaati itselleen palkkaetuja, jotka asettivat sen muita saman vertaisia ryhmiä edullisempaan asemaan. Asian pulmalliseen tilaan katsoen ja kun kaupunginvaltuustoa ei ollut voitu kesän aikana kutsua koolle, oli komitea sitä mieltä, että terveydenhoitolautakunta oli voinut pitää menettelyään perusteltuna, minkätähden komitea ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi terveydenhoitolautakunnan toimenpiteen myöntää kaupungin lihantarkastusaseman henkilökunnalle ylimääräistä kalliinajanlisäystä viime kesä-, heinä- ja elokuulta yhteensä Smk 1,417: 08 kuukaudessa sekä määräisi tämän menon maksettavaksi lihantarkastusaseman ylimääräisen henkilökunnan palkkausmäärärahasta.

Tähän esitykseen valtuusto myöntyi ¹⁾.

Sittemmin terveydenhoitolautakunta kirjelmässä marraskuun 1 päivältä ehdotti, että lihantarkastusaseman palkat korotettaisiin vähintään 350 markkaan kuukaudessa. Saman kuukauden 15 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari oli sitä mieltä että, vaikka mainittuja palkkoja olisi kalliinajan johdosta korotettava, henkilökunnan kuitenkin pitäisi tyytyä yleisiin kalliinajanlisäyksiin, kunnes suunniteltu yleinen palkanjärjestely saadaan toimeen. Siihen nähden ettei palkanjärjestelyä ollut toimeenpantava yksityisissä ryhmissä ja kun uusia kalliinajanlisäyksiä oli hankkeissa, epäsi ²⁾ kaupunginvaltuusto anomuksen.

Nuoremmalle tarkastuseläinlääkärille A. Hällforsille, jota oli loka-

Viransijaisuus-
määräraha
nuoremmalle
tarkastuseläin-
lääkärille A.
Hällforsille.

kuun 5 päivästä marraskuun 30 päivään 1916 santarmien ilmiannon johdosta pidetty vangittuna, myönnettiin ³⁾ 1,250 markan korvaus viransijaisen palkkaamisesta mainittuna aikana.

Niinikään myönnettiin ⁴⁾ lihantarkastusaseman apulaiskassanhoitajalle C. I. Wibergille 1,250 markan viransijaisuuspalkkio lokakuun 10 päivän 1916 ja elokuun 1 päivän 1917 väliseltä ajalta, jolloin häntä

Viransijaisuus-
määräraha
apulaiskassan-
hoitaja C. I.
Wibergille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 45 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 20 §. — ³⁾ S:n 12. 6. 18 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 28 §.

joko oli pidetty vangittuna tai hänen oli täytynyt oleskella toisella paikkakunnalla.

Lisämäärärahoja kaupungin sairaalaylihallitukselle.

Syyskuun 28 päivänä tehdyn esityksen johdosta kaupunginvaltuusto myönsi¹⁾ kaupungin sairaalaylihallitukselle seuraavat lisämäärärahat: palkkioiksi hallituksen jäsenille 3,000 markkaa, kanslia-apulaiselle, tarverahoiksi ja vahtimestarille y. m. 1,500 markkaa sekä ylihallituksen kansliahuoneiston vuokraan Smk 743: 75 eli kaikkiaan Smk 5,243: 75.

Määräraha kaupungin sairaalaylihallituksen sihteerintehtäviä varten.

Kun v. t. sairaalatarkastaja ylimäär. professori B. Lönnqvist oli suostunut hoitamaan sairaalatarkastajan viransijaisuutta sillä ehdolla, että hänet vapautettiin ylihallituksen sihteerin tehtävistä, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa 1,000 markkaa sihteerin tehtävien hoidosta olevain kustannusten suoritukseen tammikuun 22 ja toukokuun 1 päivän välisenä aikana. Sittemmin myönsi³⁾ valtuusto lisäksi 2,400 markkaa sihteerintehtävien hoidattamiseksi vuoden loppuun. 1918 vuoden budjettia järjestettäessä merkittiin⁴⁾ menosääntöön 3,600 markan määräraha puheenalaisten tehtävien hoitamista varten.

Sairaalain uusi sairasmaksutaksa.

Kun kaupungin sairaalain sairasmaksutaksan korotus, siihen nähden että sairaalain käyttökustannukset yleensä ja varsinkin kaikenlaatuisten elintarpeiden hinnat olivat tuntuvasti kohonneet siitä lähtien kuin voimassa oleva mainittujen maksujen taksa oli joulukuun 14 päivänä 1915 vahvistettu, näytti tarpeen vaatimalta, varsinkin kun valtionkin sairaalain samanlaisia maksuja oli korotettu, oli kaupungin sairaalaylihallitus laatinut uuden taksaehdotuksen, joka kirjelmässä⁵⁾ helmikuun 12 päivältä lähetettiin kaupunginvaltuustolle. Valmisteluvaliokunta lähetti puheenalaisen esityksen rahatoimikamariin, jonka mielestä olot ehdotuksen laatimisesta lähtien olivat siinä määrin muuttuneet, että lisäkorotusta saattoi pitää tarpeellisenä. Sittenkuin esitys tämän johdosta oli palautettu ylihallitukseen, antoi tämä uuden taksaehdotuksen, jonka valtuusto hyväksyi⁶⁾ ja päätti kuvernööriltä anoa taksan vahvistamista olevaksi voimassa tammikuun 1 päivästä 1918.

Taksaehdotus oli seuraava:

Helsingin kaupungin kunnallissairaalain sairasmaksutaksa.

Sairasmaksuja kunnan sairaaloissa on suoritettava alempana mainittujen perusteiden mukaan vuorokaudelta:

A. Marian sairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 2 markkaa 50 penniä;
puoliyksityisessä huoneessa 5 markkaa;
yksityishuoneessa 10 markkaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 21 §. — ²⁾ S:n 13. 3. 15 §. — ³⁾ S:n 24. 4. 17 §. — ⁴⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 61. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 17 §.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 7 markkaa;
puoliyksityisessä huoneessa 12 markkaa;
yksityishuoneessa 15 markkaa;

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

Potilaan, jossa sairaalan kirurgisella osastolla on tehty leikkaus, on vahvistetun päivämaksun lisäksi suoritettava 10—30 markan maksu kerta kaikkiaan leikkaus- ja sidetarvikkeista ylilääkärin harkinnan mukaan.

B. Humaliston varasairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 2 markkaa;
puoliyksityisessä huoneessa 6 markkaa.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen 7 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

C. Kulkutautisairaalassa.

Helsingissä sairastuneiden sekä tämän kaupungin henkikirjoissa olevain, toisella paikkakunnalla sairastuneiden henkilöjen:

yleisessä sairassalissa ei mitään maksua;
puoliyksityisessä huoneessa 5 markkaa;
yksityishuoneessa 8 markkaa.

Henkilöjen, jotka ovat toisella paikkakunnalla sairastuneet eivätkä ole täällä henkikirjoissa:

yleisessä sairassalissa 10 markkaa;
puoliyksityisessä ja yksityishuoneessa 20 markkaa.

Sairaana täällä henkikirjoissa olevan omaisen, joka ylilääkärin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 3 markkaa;
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 12 markkaa.

Sairaana toiselta paikkakunnalta kotoisin olevan omaisen, joka ylilääkärin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 8 markkaa;
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 15 markkaa.

D. Kivelän sairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 2 markkaa;
muulla osastolla niinkään 2 markkaa.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 10 markkaa;
muulla osastolla 6 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

E. Nickbyn mielisairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöiden:

ensimmäisessä luokassa (ravinto I) 8 markkaa;
toisessa luokassa (ravinto II) 5 markkaa;
kolmannessa luokassa (ravinto III) 2 markkaa.

Kaikissa sairaaloissa on sairaalaan otetun potilaan päivämaksu luettava tulo-, mutta ei lähtöpäivältä.

Asianomaisten virkamiesten veloittamain Helsingin kaupungin kunnallissairaalan sairasmaksujen perimisessä saa ulosoton ilman tuomiota tai päätöstä toimittaa siinä järjestyksessä kuin helmikuun 27 päivänä 1897 annetussa asetuksessa verojen ja muiden yleisten maksujen ulosmittauksesta säädetään.

Määrärahoja Marian sairaalan ylimääräistä tuberkulosiosastoa varten.

Syystä että Marian sairaalaan pyrkivien keuhkotautisten naisten lukumäärä oli paljon lisääntynyt, esitti terveydenhoitolautakunta määrärahan myönnettäväksi ylimääräisen tuberkulosiosaston perustamiseksi mainittuun sairaalaan 25 potilaalle. Kuukausimenot arvattiin 3,167 markaksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ esitykseen ja päätti osaston pidettäväksi avoimna helmikuun 1 päivästä kesäkuun 1 päivään sekä osoitti tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 12,668 markkaa. Kun puheenalaisen sairaalaosaston tarve talvella jälleen osoittautuisi tuntuvaksi, myönsi²⁾ valtuusto sittemmin lisäksi 6,600 markkaa sen avoimna pitämiseksi marraskuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Määräraha Marian sairaalan uutta kirurgista osastoa varten.

Niinikään myöntyi³⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin sairaalaylihallituksen syyskuun 24 päivänä tekemään esitykseen että Marian sairaalan kirurgisella osastolla uhkaavan tilanpuutteen torjumiseksi sairaalaan järjestettävää uutta kirurgista osastoa varten myönnettäisiin kerta kaikkiaan 11,215 markkaa sekä palkkoja, ruokaa y. m. varten marraskuun 1 päivästä vuoden loppuun Smk 6,897: 50. Osasto sijoitettaisiin siihen Marian sairaalan entisen kulkutautiosaston paviljonkiin, jossa sijaitti ylimääräinen tuberkulosiosasto, joka kuitenkin voitaisiin lakkauttaa, siinä tapauksessa että Kivelän sairaalaan perustettu sotilasosasto tyhjennettäisiin ja viimeksi mainittuun sairaalaan sen johdosta voitaisiin ottaa suurempi määrä potilaita.

Lisämäärärahoja Marian sairaalalle.

Terveydenhoitolautakunnan joulukuun 14 päivänä 1916 tekemän esityksen johdosta oikeutti⁴⁾ kaupunginvaltuusto Marian sairaalan ylittämään jäljempänä mainitut 1916 vuoden määrärahat seuraavilla määrillä: ruokamäärärahan 10,000 markalla, lääkkeiden ja sidetarvikkeiden määrärahan 4,000 markalla, lämmitysmäärärahan 5,000 markalla, kaluston kunnossapitomäärärahan 2,000 markalla, saippuan ostomäärärahan 1,000 markalla ja desinfioimisaineiden määrärahan 500 markalla eli kaikkiaan 22,500 markalla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 21 §. — ²⁾ S:n 12. 6. 23 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 19 §. — ⁴⁾ S:n 16. 1. 9 §.

Kaupungin sairaalaylihallituksen elokuun 13 päivänä tekemän esityksen johdosta myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 12,000 markan määrärahan lisäykseksi menosääntöön merkittyyän Marian sairaalan kaluston kunnossapitomää ärahaan.

Lisäys Marian sairaalan kalustomäärärahaan.

Niinikään myöntyi ²⁾ kaupunginvaltuusto ylihallituksen samana päivänä tekemään esitykseen 1,800 markan lisämäärärahan myöntämisestä mainitun sairaalan hevosen elatusta varten.

Lisäys Marian sairaalan hevosen elatusmäärärahaan.

Marian sairaalan liinavaatevaraston hoitajatar Emma Åberg oikeutettiin ³⁾ sinä aikana, elokuun 15 päivästä vuoden loppuun, jona hän kivulloisuuden tähden nautti virkavapautta, kantamaan vuoden menosääntöön merkitty palkkansa henkilökohtaisine palkanlisäyksineen, ja myönsi kaupunginvaltuusto rouva Åbergin viransijaisen palkkaamiseksi edellä mainittuna aikana käyttövaroistaan 540 markan määrärahan.

Määräraha viransijaisen palkkaamiseksi Marian sairaalan liinavaatevaraston hoitajattarelle.

Kaupungin sairaalaylihallituksen elokuun 13 päivänä tekemän esityksen mukaisesti osoitti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,535 markkaa 13 sairaanhoitajataroppilaan palkkaamiseksi, jotka kurssin käytyään oli otettu alihoitajatariksi Marian sairaalan lokakuun 1 päivästä vuoden loppuun. Vastaava palkkamäärä oli aikaisemmin suoritettu ylimääräistä sairaanhoitoa varten olevasta sairaalan määrärahasta.

Määräraha Marian sairaalan sairaanhoitajataroppilaiden palkkaamiseen.

Kaupungin sairaalaylihallituksen esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto Marian sairaalan toimitsijalle helmikuun 1 päivästä lähtien asetettavaksi toisen apulaisen 100 markan kuukausipalkoin, paitsi vapaata ruokaa. Vuodeksi 1917 osoitettiin tähän tarkoitukseen valtuuston käyttövaroista Sm'k 1,901: 60.

Määräraha Marian sairaalan toiselle toimitsijapulaiselle.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto Marian sairaalan kirurgisen osaston vanhemman apulaislääkärinviran muodostettavaksi alilääkärinviraksi 6,000 markan vuosipalkoin, minkä ohessa menosääntöön kesäloman hankkimiseksi alilääkärille merkittiin 350 markan määräraha.

Marian sairaalan erään lääkärinviran uudestijärjestäminen.

Kaupungin sairaalaylihallituksen syyskuun 17 päivänä tekemän esityksen mukaisesti päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää seuraavat lisäykset alempana mainittuihin kulkutautisairaalan määrärahoihin: ruuanpitomäärärahaan 20,000 markkaa, lämmitysmäärärahaan 50,000 markkaa, lääkkeiden ja sidetarvikkeiden määrärahaan 5,000 markkaa, hevosten elatusta y. m. varten olevaan määrärahaan 6,000 markkaa ja desinfiomismäärärahaan 1,500 markkaa eli kaikkiaan 82,500 markkaa.

Lisämäärärahoja kulkutautisairaallalle.

Kirjelmässä lokakuun 30 päivältä teki kaupungin sairaalaylihallitus esityksen, että Kivelän sairaalan yllilääkärinvirka täytettäisiin vaki-

Kivelän sairaalan yllilääkärinvirka.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 37 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 35 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 30 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 29 §. — ⁵⁾ S:n 13. 3. 16 §. — ⁶⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁷⁾ S:n 23. 10. 22 §.

naisesti. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ virkaan liit-
tyvän palkan 1918 vuoden alusta olevaksi 8,000 markkaa vuodessa ja
mainitun sairaalan ylilääkärin velvoitettavaksi eri korvauksetta toi-
mittamaan lääkärinhoitoa Greijuksen lisäsairaalassa sekä hänelle mak-
settavaksi ikäkorotusta 10 % pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluk-
sesta. Edelleen päätti valtuusto, että ylimäär. professori E. Ehrnrooth,
joka aikaisemmin oli toiminut vaivashoidon sairaalan lääkärinä ja,
sittenkuin vaivaistalo oli muutettu pois Kivelän alueelta, terveyden-
hoitolautakunnan määräyksestä hoitanut sairaalan ylilääkärinvirkaa,
oli virkaa avonaiseksi julistamatta nimitettävä sen vakinaiseksi pitä-
jäksi sekä oikeutettava palkankorotukseen nähden lukemaan hyväkseen
se aika, minkä hän oli hoitanut Kivelän sairaalan ylilääkärinvirkaa.

Uusi assistent-
tilääkärinvirka
Kivelän sairaa-
laan.

Budjettia järjestäessään kaupunginvaltuusto päätti²⁾ Kivelän
sairaalaan 1918 vuoden alusta perustettavaksi kolmannen assistentti-
lääkärinviran ja tämän viran pitäjälle taattavaksi 3,600 markan vuosipal-
kan, mutta hänen rahapalkkansa, sittenkuin sairaalassa voitiin hänelle
hankkia huoneisto, määrättäväksi 2,400 markaksi, paitsi vapaata asun-
toa, lämpöä, valoa ja ruokaa sekä oikeutta käyttää sairaalan pesutupaa.

Ylihoitajatta-
rentoimen pe-
rustaminen
Kivelän sairaa-
laan.

Edelleen päätti²⁾ kaupunginvaltuusto budjettia järjestäessään Ki-
velän sairaalaan 1918 vuoden alusta perustettavaksi ylihoitajattaren-
toimen, johon, paitsi 1,500 markan vuosipalkkaa, liittyisi vapaa ruoka
ja vaatteidenpesu sekä, kohta kuin hänelle voitaisiin sairaalasta osoittaa
asunto, vapaa asunto, lämpö ja valo.

Tuberkulosi-
osaston perus-
taminen Kive-
län sairaalaan.

Sittenkuin Kivelän sairaalaan sijoitettu sotilasosasto oli lakkau-
tettu, oli kaupungin sairaalaylihallitus ehdottanut siten joutilaiksi tul-
leisiin paviljonkeihin perustettavaksi tuberkulosiosaston, jossa olisi 42
sijaa miehille ja 48 sijaa naisille, minkä jälkeen Hesperian ylimääräinen
tuberkulosisairaala lakkautettaisiin. Budjettivaliokunnan ehdotuksesta
kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa kaupungin sairaalaylihallituk-
sen järjestämään joutilaiksi tulleisiin Kivelän sairaalan paviljonkeihin
tuberkulosiosastoja sekä näiden osastojen voimassapitoa varten 1918
vuoden menosääntöön merkitä Smk 166,031: 88.

Määräraha Ki-
velän sairaa-
lan alihoitaja-
tarten palkan-
korotukseen.

Syystä että Kivelän sairaalan alihoitajatarten palkka oli kuluvan
vuoden menosäännössä erehdyksestä laskettu 40 markaksi kuukaudelta
45 markan sijasta, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myön-
tää 1,602 markan määrärahan siten syntyneen vajauksen täyttämiseen.

Lisämäärära-
hoja Kivelän
sairaalalle.

Kirjelmässä tammikuun 18 päiväältä terveydenhoitolautakunta
ilmoitti, että Kivelän sairaalan 1916 vuoden ruuanpitomääräraha oli
ylitetty Smk:lla 18,567: 04, mutta että sen ohessa toisissa määrärahoissa,
kuten palkkoja, lääkkeitä, kalustoa, vettä, sekalaista y. m. varten
olevissa, oli, myönnettyt lisämäärärahat lukuun otettuina, syntyneet

1) Valt. pöytäk. 22. 12. 1 §. — 2) S:n 22. 12. 7 §. — 3) S:n 13. 3. 17 §.

säästöä kaikkiaan Smk 21,606: 05. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ sallia ruuanpitomäärärahan ylitettävän ja määrän maksettavaksi muissa määrärahoissa syntyneestä säästöstä.

Sittenkuin Nickbyn mielisairaalan ylilääkärille lääketieteellisen-siaatti A. Björkmanille oli myönnetty anomansa virkaero, osoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto 2,500 markkaa viransijaisen palkkaamiseksi toukokuun 1 päivästä elokuun 1 päivään, jona aikana lääketieteellisen-siaatti Björkman oikeutettiin nauttimaan täydet palkkaetunsa.

Määräraha Nickbyn mielisairaalan ylilääkärinviran hoidattamiseen.

Kirjelmässä lokakuun 15 päivältä kaupungin sairaalaylihallitus ilmoitti potilaita Nickbyn sairaalassa olevan 396, mutta sairaalan olevan tarkoitettu ainoastaan 376 mielisairaalle. Kun potilasmäärän edelleen lisääntymistä oli odotettavana, oli ylihallitus sitä mieltä, että sairassijain luku olisi 1918 vuoden alusta lisättävä 400:ksi, mikä vaatisi lisäämään sairaalan henkilökuntaakin.

Nickbyn mielisairaalan sairassijain lisäys.

Kaupunginvaltuuston myönnyttyä ³⁾ ehdotukseen sairassijain luvun lisäämisestä merkittiin ⁴⁾ 1918 vuoden menosääntöön 18,600 markkaa kerta kaikkiaan tarpeellisen kaluston hankkimiseksi sairaalaan, minkä ohessa potilaiden ja henkilökunnan lisääntyneen lukumäärän johdosta ruoka- ja palkkamäärärahoja korotettiin.

Kaupungin sairaalaylihallituksen syyskuun 17 päivänä tekemästä esityksestä osoitti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto lisäyksiä seuraaviin Nickbyn mielisairaalan vuosimenosääntöön merkittyihin määrärahoihin, nimittäin ruuanpitomäärärahaan 75,000 markkaa, heinäin ja kaurain ostomäärärahaan 2,500 markkaa, työskenteleväin potilaiden utteruusrahain määrärahaan 500 markkaa sekä puhtaanapitoa, nuohousta y. m. varten olevaan määrärahaan 1,000 markkaa eli yhteensä 79,000 markkaa.

Lisämäärärahoja Nickbyn mielisairaallalle.

Sittemmin myönsi ⁶⁾ valtuusto edelleen seuraavat lisäykset sairaalan määrärahoihin, nimittäin ruuanpitomäärärahaan 70,000 markkaa, puhtaanapitomäärärahaan 1,000 markkaa ja valaistusmäärärahaan 1,000 markkaa eli kaikkiaan 72,000 markkaa.

Niinikään myöntyi ⁷⁾ valtuusto sairaalaylihallituksen esitykseen 5,000 markan ylimääräisen määrärahan myöntämisestä isohkon saippua- ja suopamäärän ostamiseksi mainitulle sairaalalle.

Sairaalaylihallituksen esitykseen lisäyksen osoittamisesta Nickbyn mielisairaalan polttoainemäärärahaan myönnyttiin ⁸⁾ siten, että kaupunginvaltuusto päätti käyttövaroistaan osoittaa 56,000 markan lisäyksen polttoainemäärärahaan sekä 42,000 markkaa halkojen ostamiseksi mainittuun sairaalan maksettavaksi etuantina ja merkittäväksi sairaalan 1918 vuoden menosääntöön.

Edelleen päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto sairaalaylihallituksen esi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 14 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 17 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 20 §. —

⁴⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁵⁾ S:n 23. 10. 23 §. — ⁶⁾ S:n 7. 12. 31 §. — ⁷⁾ S:n 17. 4. 18 §. — ⁸⁾ S:n 17. 4. 19 §. — ⁹⁾ S:n 23. 10. 25 §.

tyksen mukaisesti elätteleantokustannusten kohoamisen johdosta käyttövaroistaan osoittaa 10,490 markkaa lisäykseksi potilaiden elätteleantomäärärahaan.

Humaliston sairaalan vuokrasopimuksen pitennys.

Kaupungin sairaalaylihallituksen huhtikuun 16 päivänä tekemän esityksen mukaisesti valtuutti¹⁾ kaupunginvaltuusto ylihallituksen pitentämään Humaliston palstalla n:o 4 sijaitsevain, sairaalaksi luovutettujen rakennusten vuokrasopimuksen kolmeksi vuodeksi 13,200 markkaan korotetusta vuosivuokrasta ja myönsi käyttövaroistaan Smk:n 845: 83 lisäyksen 1917 vuoden vuokramäärärahaan.

Erinäiset Humaliston sairaalan sisustustyöt.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä heinäkuun 19 päivältä, että, sittenkuin Humaliston sairaalan ja kulkutautisairaalan henkilökuntaa oli kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön ottamisen johdosta lisätty, oli kaupungin sairaalaylihallituksen täytynyt vuokrata huoneisto osalle tätä henkilökuntaa Humaliston huvilatiluksen n:o 4 eräästä asuinrakennuksesta sekä lisäksi teettää siinä eräitä sisustus- ja korjaustöitä, joita varten oli etuantina osoitettu 2,900 markkaa. Hyväksyen mainitun toimenpiteen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ osoittaa puheenalaisen rahamäärän käyttövaroistaan.

Lisämäärärahoja Humaliston sairaalalle.

Kaupungin sairaalaylihallituksen syyskuun 17 päivänä tekemästä esityksestä myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan seuraavat lisäykset Humaliston sairaalan vuosimäärärahoihin, nimittäin: ruuanpitoa varten 40,000 markkaa, lämmitystä varten 10,000 markkaa, valaistusta varten 300 markkaa, lääkkeitä ja sidetarvikkeita varten 1,500 markkaa, sekalaisia menoja varten 1,000 markkaa ja vaatteiden pesua varten 500 markkaa eli kaikkiaan 53,300 markkaa.

Määräraha Hesperian ylimääräiselle tuberkulosisairaalalle.

Sittenkuin vuosirahasääntöön oli merkitty määräraha Hesperian ylimääräisen tuberkulosisairaalan avoinna pitämiseksi toukokuun loppuun, mutta sairaalan tarvetta myöhemminkin jatkui, myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto 20,000 markan määrärahan sairaalan avoinna pitämiseksi syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Diakonissalaitoksen vesimaksujen alennus.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 10 päivänä tehdystä esityksestä myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto diakonissalaitoksen anomana 40 %:n vesimaksujen alennuksen enintään 17,000 m³:n määrään asti viitenä vuonna, 1917 vuoden alusta lukien.

Kaupungin vaivahoidon taloushallinto.

Vuonna 1913 asetti⁶⁾ kaupunginvaltuusto komitean tutkimaan kaupungin vaivahoidon taloushallintoa ja tekemään asiassa ehdotuksia. Komitea antoi huhtikuun 28:ntenä päivätyn mietinnön, jossa komitea rajoittui esittämään erinäisiä periaatteellisia näkökohtia tekemättä varsinaista ehdotusta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 14 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 15 §. — ³⁾ S:n 23. 10. 24 §. — ⁴⁾ S:n 12. 6. 23 §. — ⁵⁾ S:n 22. 5. 24 §. — ⁶⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 116. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 36.

Tilastotiedoilla komitea ensinnäkin osoitti, ettei vaivashoitorasitus kalliista ajasta ja elintarpeiden puutteesta huolimatta ollut lähinnä edellisinä vuosina suhteettomasti kohonnut ja että vaivashoitokustannukset kutakin asukasta kohti tosin olivat jonkin verran suuremmat useiden muiden Suomen kaupunkien, mutta alemmat Tukholman ja Gööteporin vastaavia kustannuksia.

Mitä tuli säästöjen, parannusten ja yksinkertaisemman menettelyn aikaansaamiseen, ei komitea ollut havainnut vallitsevan epäkohtia, jotka lisääisivät hallintomenoja, eikä komitealla myöskään ollut tilaisuutta ehdottaa vallitsevaan järjestelmään perinpohjaisia muutoksia vaivashoitohallinnon kustannusten huojustamiseksi. Komitean enemmistö oli sitä mieltä, että käytännössä oleva taloushallinto pääasiassa nojasi oikeisiin perusteisiin ja ettei laajakantoisempia uudistuksia ollut tarpeen. Toivomuksena komitean enemmistö kuitenkin lausui, että vapaaehtoisia köyhäinhuoltajia olisi tähänastista laajemmassa mitassa koetteeksi otettava käytäntöön vaivashoidon hallinnossa, sikäli kuin tilaisuutta siihen tarjoutui. Useissa kohdin oli jäsen laamanni T. J. Boisman komitean enemmistöstä eroavalla kannalla ja oli mietintöön liittänyt vastalauseen, jossa huomautettiin uudistetun tarkastuksen tarpeellisuutta, minkätähden uusi komitea olisi asetettava.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto komitean lausunnot.

Kirjelmässä syyskuun 4 päivältä vaivashoitohallitus ilmoitti, että jo 1917 vuoden menosääntöehdotusta laadittaessa oli huomautettu olevan vaikea arvata määrärahoja, ja olikin osoittautunut, että miltei kaikki määrärahat olivat riittämättömiä. Hallitus sentähden anoi seuraavia lisämäärärahoja:

Lisäyksiä vaivashoitomäärärahoihin.

Vaivashoitohallitus.

Vakinaisten maaseutuasiamiesten palkkiot	Smk	600: —
Tarkastusmatkain korvaus	»	1,500: —
Polttoaineet	»	2,000: —
Tarverahat	»	2,000: —
Arvaamattomat menot	»	1,000: —
Yhteensä		Smk 7,100: —

Kunnalliskoti ynnä siihen yhdistetyt laitokset.

Lääkkeet	Smk	7,500 —
Kirjasto	»	300: —
Vaatetus	»	5,000: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 8 §.

Ruoka	Smk	80,000:—
Työaineet	»	6,000:—
Polttoaineet	»	100,000:—
Vesi	»	2,000:—
Kaurat, heinät, silat y. m.	»	8,000:—
Utteruusrahat	»	1,000:—
Sekalaista	»	15,000:—
<u>Yhteensä</u>		Smk 224,800:—

Työlaitos.

Polttoaineet	Smk	10,000:—
Vaatotuskustannukset	»	2,000:—
Työaineet	»	20,000:—
Kalusto	»	1,000:—
Korjaustyöt	»	1,000:—
<u>Yhteensä</u>		Smk 34,000:—

Lastenkoti.

Vaatetus	Smk	1,000:—
Ruoka	»	5,000:—
Polttoaineet	»	3,000:—
Lääkkeet	»	500:—
Vaatteidenpesu	»	3,500:—
Sekalaista	»	800:—
<u>Yhteensä</u>		Smk 13,800:—

Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään hoidetuista köyhistä.

Elänteelleanto	Smk	10,000:—
Sairaanhoido	»	40,000:—
Mielenvikaisten hoito	»	30,000:—
Lääkkeet	»	8,000:—
Suoranaiset avustukset:		
a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	»	75,000:—
b) puutteenalaisille, jotka eivät ole ehdottomasti oikeutettuja vaivaishoitoon	»	15,000:—
<u>Yhteensä</u>		Smk 178,000:—

Sekalaista.

Hautauskulut	Smk	1,300:—
<u>Kaikkiaan</u>		Smk 459,000:—

Kaupunginvaltuusto osoitti ¹⁾ käyttövaroistaan 459,000 markkaa mainittuihin tarpeisiin.

Maistraatin kirjelmässä syyskuun 15 päivältä ilmoitettiin ²⁾ kaupunginvaltuustolle, että kaupungille oli yleisistä varoista myönnetty Smk 90,761: 57 korvausta vaivashoitoasetuksen 27 ja 28 §:n mukaan antamastaan vaivashoidosta.

Annetun vaivashoidon korvaus.

Kaksi naistyöläisten Hilda Tyrväisen ja Ulla Järveläisen kaupunginvaltuustolle tekemää kantelua riittämättömän vaivaisavun saamisesta ei, vaivashoitohallituksen annettua selityksen, aiheuttanut ³⁾ toimenpidettä valtuuston puolelta. Sittemmin valitti ensinmainittu kantelija kuvernöörille tästä valtuuston päätöksestä, mutta vaaditussa lausunnossa valtuusto huomautti ⁴⁾, ettei valitus näyttänyt ansaitsevan huomiota. Niinikään epäsi ⁵⁾ valtuusto maalarinleski A. W. Sandellin kantelun että hänen mielenvikaiselle pojalleen oli annettu riittämätöntä vaivaisapua. Sitä vastoin katsoi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto, että työmies K. Peltosen, jolle sokeana oli annettu vaivaisapua, tuli edelleenkin saada sitä, vaikka hän oli antautunut ammattiin, jossa opetusta ei anneta sokeainkoulussa, minkätähden hän oli koulusta eronnut eikä ollut vaivashoitohallituksen kehoituksesta sinne palannut.

Kanteluja riittämättömän vaivaisavun johdosta.

Vaivashoitohallituksen huhtikuun 18 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ heinäkuun 1 päivästä vuoden loppuun vaivashoitohallituksen Sörnäsän kansliaan asetettavaksi järjestysmiehen 250 markan kuukausipalkoin sekä tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan osoittaa 1,500 markkaa.

Järjestysmiehen asettaminen Sörnäsän vaivashoitokansliaan.

Sittenkuin päivittäinen työaika oli kunnalliskodissa ja työlaitoksessa rajoitettu kahdeksaan tuntiin, ilmoitti vaivashoitohallitus kirjelmässä kesäkuun 8 päivältä, että palveluskuntaa oli tämän johdosta tuntuvasti lisätty, kunnalliskodissa 16 hengellä, nimittäin pesulaitoksessa neljällä pesijättärellä, ruokalassa neljällä palvelijattarella, sairasastolla kuudella siivoojattarella ynnä yhdellä koneenkäyttäjä-apulaisella ja yhdellä työnjohtajalla sekä työlaitoksessa kahdella työnjohtajalla. Kirjelmässä kesäkuun 14 päivältä rahatoimikamari ilmoitti että, kun kaupunginvaltuusto ei ehtisi tätä asiaa käsitellä ennen kesälomaansa, kamari oli kehoittanut rahatoimikonttoria maksamaan puheenalaisten henkilöjen palkkoihin tarvittavat varat. Sittemmin kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin toimenpiteet hyväksyen, osoitti ⁸⁾ käyttövaroistaan 10,500 markkaa vastamainittujen menojen suoritukseen kunnalliskodissa ja työlaitoksessa kuluvana vuonna.

Lisämääräraha kunnalliskodin ja työlaitoksen lisähenkilökuntaa varten.

Rahatoimikamarin tammikuun 11 päivänä tekemän esityksen mukaisesti oikeutettiin ⁹⁾ vaivashoitohallitus 35,000 markalla ylittämään

Lisämääräraha vaivashoidon

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 27 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 8 §. — ³⁾ S:n 8. 5. 33 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 5 §. — ⁵⁾ S:n 22. 5. 28 §. — ⁶⁾ S:n 22. 5. 29 §. — ⁷⁾ S:n 12. 6. 32 §. — ⁸⁾ S:n 18. 9. 39 §. — ⁹⁾ S:n 30. 1. 14 §.

mielenvikaisten hoitokustannuksiin.

mielenvikaisten hoitokustannuksiin vuodeksi 1916 osoitetut määrärahat.

Määräraha hevosten ja ajokalujen ostoon kunnalliskodille.

Sittenkuin sotilasviranomaiset olivat ottaneet haltuunsa kunnalliskotia varten rakennetun, mainitun laitoksen ja Oulunkylän aseman välisen raitiotien sekä tien hinnan suorituksiksi vaivaishoitohallitukselle antaneet 7,246 ruplan 42 kopekan määräisen tilauskuitin, oli vaivaishoitohallitus kirjelmässä helmikuun 21 päivältä ehdottanut, että mainitun sitoumuksen nojalla nostettavat varat saisi käyttää niihin menoihin, joita oli johtunut siitä, että puheena olevaa raitiotietä ei saanut käyttää kunnalliskodin tarpeisiin. Arviolaskelman mukaan oli raitiotie tuottanut kunnalliskodille likimain saman hyödyn kuin 3—4 hevosta ajomiehineen. Kun tallirakennuksissa vallitsevan tilanpuutteen sekä asuntojen puutteen johdosta nykyään ei ollut tilaa useammalle kuin kahdelle hevoselle ja yhdelle lisämiehelle, oli vaivaishoitohallitus esittänyt, että kahden työhevosen ynnä tarpeellisten ajokalujen ostoon sekä hevosten elatukseen ynnä yhden ajomiehen palkan ja ruuan kustantamiseen saisi puheena olevista varoista käyttää Smk 12,285:56. Rahatoimikamarin ilmoitettua, että toimenpiteeseen oli ryhdytty kaupungille myönnetyn korvausmäärän saamiseksi, myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esitykseen.

Korotettu hinta kunnalliskodissa toimitetusta vaatteidenpesusta.

Vaivaishoitohallituksen huhtikuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ oikeuttaa mainitun hallituksen kunnalliskodissa kesäkuun 1 päivästä lähtien toimitetusta Kivelän ja Humaliston sairaalan vaatteidenpesusta lukemaan korvausta 50 penniä sekä kaikesta yksityisille toimitetusta vaatteidenpesusta 60 penniä mankeloidulta vaatekilolta.

Seuraavan syyskuun 19 päivänä teki vaivaishoitohallitus uuden esityksen asiasta, ja päätti ³⁾ valtuusto, että vaivaishoitohallitus sai itse tarpeen vaatiessa määrätä kaupungin laitosten vaatteidenpesusta kannettavan maksun. Niinikään oikeutettiin hallitus määräämään yksityishenkilöille kunnalliskodissa toimitetun vaatteidenpesun hinta.

Uusien toimihenkilöiden asettaminen kunnalliskotiin.

Järjestäessään 1918 vuoden budjetin päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto kunnalliskotiin asetettavaksi toisen konttoristin 3,000 markan vuosipalkoin, paitsi vapaata asuntoa, lämmitystä ja valaistusta. Samassa tilaisuudessa niinikään päätettiin ⁴⁾ kunnalliskodin pikkulasten osastolle asetettavaksi apulaishoitajatar 780 markan vuosipalkoin.

Määräraha kunnalliskodin sairaalatoimintajarten kesälomaa varten.

Kun kunnalliskodin väliaikaisen sairaalatoimintajattaret olivat anoneet oikeutta saada kuukauden kesälomaa, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto heille myöntää mainitun edun sekä viransijaisten palkkaamiseksi kesäloman aikana käyttövaroistaan osoittaa kaikkiaan 240 markkaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 11 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 11 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 32 §. — ⁴⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁵⁾ S:n 5. 6. 16 §.

Kunnalliskodin käsityöosaston johtajattaren H. Kempen anomuksen palkkaetujensa parantamisesta kaupunginvaltuusto, vaivaishoitohallituksen asiasta antaman lausunnon mukaisesti, epäsi ¹⁾.

Evätty lisäpalkan anomus.

Sokeain ystävain yhdistyksen anomuksen saada apurahaa F. J. von Beckerin rahastosta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ evätä, koska tämän rahaston korkovaroja ei voitu käyttää puheenalaiseen tarkoitukseen. Sitä vastoin oli jaettaessa yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten avustusmäärärahaa otettava harkittavaksi, voitaisiinko mainitusta määrärahasta myöntää ³⁾ yhdistyksen voimassa pitämälle sokeain miesten koululle anottu apuraha.

Sokeain ystävain yhdistyksen apurahan anomus.

Sokeain ystävain yhdistyksen anottua, että kaupunginvaltuusto myöntäisi kaikkiaan Smk 4,113: 20 ylimääräisenä avustuksena sen huoneiston lämmitykseen, jonka hakija oli Eläintarhan huvilasta n:o 7 vuokrannut kaupungin ruotsinkielisille kansakouluille, päätti ⁴⁾ valtuusto rahatoimikamarin puoltosanan mukaisesti myöntyä anomukseen.

Polttoainemääräraha Sokeain ystävain yhdistykselle.

Sosiaalilautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto epäsi ⁵⁾ svenska kvinnoförbundet liiton tekemän anomuksen apurahan myöntämisestä Tikkurilaan suunnitellulle vähävaraisten perheiden kesäkodille.

Evätty anomus apurahan myöntämisestä eräälle kesäkodille.

Kaupunkilähetyksen anottua lisättyä apurahaa Ryttylän työsiirtolan ja Helsingissä olevain työlaitostensa voimassapitooon päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto, koska nämä laitokset osaltansa vähensivät työttömäin keskuudessa vallitsevaa hätää, rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti käyttövaroistaan osoittaa kaikkiaan 16,000 markkaa tarkoitukseen.

Lisättyä apurahaa kaupunkilähetyksen työlaitoksille.

Alempain käsityöläiskoulujen johtokunnan anottua oppilasluvun lisääntymisen johdosta Smk:n 1,456: 30 lisämäärärahaa myöntyi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto tähän anomukseen siten, että Smk 728: 15 myönnettiin lopullisesti ja loput osoitettaisiin maksettavaksi etuantina, sillä edellytyksellä että valtioapua korotettiin vastaavalla määrällä.

Lisämääräraha alemmille käsityöläiskouluille.

Apumaksuksi viransijaisen palkkaamiseen niiden kahden kuukauden aikana, mitkä valmistavan poikain ammattikoulun ruotsinkielisen osaston opettaja arkkitehti C. Lindgren oli nauttinut kivulloisuuden tähden virkavapautta, myönsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Smk 466: 66.

Viransijaisuuspalkkio valmistavalle poikain ammattikoululle.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto kuluvaksi vuodeksi 6,014 markan lisäyksen tyttöjen ammattikoulun polttoaineiden, ruuanpidon ja sekalaisen määrärahoihin.

Lisämääräraha tyttöjen ammattikoululle.

Kun kansakoulujen valtioapua oli vuodesta 1911 lähtien maksettu osin ainoastaan 12 ½ % kaupungilla olleista kansakoulumenoista, osin ei ensinkään, niin että rahatoimikonttorin laskelman mukaan kaupun-

Esitys kansakoulujen valtioavun maksamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 56 §. — ²⁾ S:n 30. 1. 27 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 18. 9. 54 §. — ⁵⁾ S:n 18. 9. 51 §. — ⁶⁾ S:n 23. 10. 39 §. — ⁷⁾ S:n 13. 11. 33 §. — ⁸⁾ S:n 12. 6. 30 §. — ⁹⁾ S:n 13. 11. 18 §.

gin olisi tullut vuosilta 1911—17 saada valtioapua 3,117,200 markkaa, mutta se oli saanut ainoastaan 881,200 markkaa, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, vedoten kaupungin asetustenmukaiseen oikeuteen saada kansakoululaitokselleen apumaksua 25 % sen aiheuttamista todellisista menoista, senaattiin tehdä esityksen asiasta.

Määräraha maksuttomia kansakoulujen oppi- ja luku-kirjoja varten.

Järjestäessään 1918 vuoden budjetin päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto että kaikkien kansakouluoppilaiden tuli maksutta saada oppi- ja luku-kirjat, minkätähden kouluvälineiden määrärahat mainitun vuoden menosäännössä korotettiin, ruotsinkielisten kansakoulujen osalta 20,000 ja suomenkielisten koulujen osalta 64,000 markkaan.

Esitys kansakoululasten ruokkimisesta y. m.

Moniaat naistyöläisjärjestöt olivat kaupunginvaltuustolle tehneet esityksen sen suuntaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, että mahdollisimman lukuisat kansakouluoppilaat, mutta ainakin varattomain ja vähävaraisten vanhempain lapset, kouluaikanaan saisivat ravitsevaa ruokaa, vaatteita ja jalkineita sekä tarpeelliset oppikirjat ja muut kouluvälineet. Valtuusto jätti ³⁾ anomuksen sillensä, koska sekä kansakoululasten ruokintamäärärahoja että muita puheenalaisia tarkoituksia varten olevia määrärahoja oli kuluvan vuoden menosäännössä tuntuvasti korotettu.

Lisäyksiä kansakoulujen vaatetus- ja ruokintamäärärahoihin.

Kun varattomain kansakoululasten vaatetusmääräraha oli osoitautunut riittämättömäksi, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto suomenkielisille kansakouluille myöntää kaksi eri lisämäärärahaa eli 12,000 ja 15,000 markkaa sekä ruotsinkielisille kansakouluille 6,000 markan lisämäärärahan.

Suomenkielisten kansakoulujen ⁵⁾ oppilaiden ruokintamäärärahaan osoitettiin 20,000 ja ruotsinkielisten kansakoulujen ⁶⁾ vastaavaan määrärahaan 6,000 markan lisäys.

Määrärahoja Alex. Ärtin rahastosta.

Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston korkovaroista myönsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnalle 7,000 markkaa kesätyöskentelyn järjestämiseksi kansakouluoppilaille n. s. Ärtin koulupuutarhassa. Lisäkustannusten johdosta korotettiin ⁸⁾ tätä määrärahaa sittemmin 1,500 markalla.

Puutarhatöitä lapsille.

Kirjelmässä toukokuun 16 päivältä rahatoimikamari huomautti olevan tärkeää, että työläisten lapset sopivassa johdossa saivat tilaisuuden antautua järjestettyyn puutarhatyöhön ja osaltaan auttaa perheen toimeentuloa. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi kansakoulunopettajatar L. Haganille luovuttaa osan viljelyspalstaa n:o 25, siksi kunnes ehkä toisin määrätään, käytettäväksi lasten puutarhatöiden järjestämiseksi;

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 12 § ja 22. 12. 7 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ³⁾ S:n 30. 1. 28 §. — ⁴⁾ S:n 22. 5. 22 §, 7. 12. 26 § ja 13. 11. 36 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 26 §. — ⁶⁾ S:n 13. 11. 36 §. — ⁷⁾ S:n 8. 5. 19 §. — ⁸⁾ S:n 13. 11. 35 §.

käyttövaroistaan antaa neiti Haganille 2,000 markkaa puheena olevaan tarkoitukseen;

niinikään käyttövaroistaan osoittaa 100 markkaa maksettavaksi puutarhuri V. Carlssonille peruutuksena hänen kuluvalta vuodelta suoritamastaan mainitun viljelyspalstan vuokramaksusta; sekä

valtuuttaa rahatoimikamarin muuttamaan kaupungin ja mainitun vuokraajan kesken viljelyspalstasta n:o 25 tehtyä sopimusta niin, että sovittu vuokramaksu huojistetaan 225 markasta 125 markkaan niin kauan kuin vuokraaja on estynyt itse käyttämästä neiti Haganille luovutettua palstan osaa.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ esitykseen sillä lisäyksellä, että suunnitellussa puutarhassa suoritettava työ oli oleva kasvatuslautakunnan silmälläpidon alainen.

Edelleen päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin kesäkuun 14 päivänä tekemän esityksen mukaisesti Helsingforskretsen av Finlands allmänna lärar- och lärarinneförening nimisen yhdistyksen ja Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunnan kesällä 1917 toimeenpanemain lasten kesätyöskentelykurssien kustannusten suoritukseen käyttövaroistaan myöntää kumpaisellekin yhdistykselle 1,000 markkaa eli yhteensä 2,000 markkaa.

Vahvistaessaan 1918 vuoden budjetin päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto senaatille esittää, että Helsingin kaupungille mainitulta vuodelta myönnettäisiin sen kansakouluille ja kasvatuslaitoksille tuleva valtioapu, 25 % kaupungin näiden laitosten voimassapitoon käyttämistä menoista, eli kaikkiaan Smk 650,063: 99.

Kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioapu.

Kirjelmässä syyskuun 12 päivästä kasvatuslautakunta ilmoitti, että kalliin ajan johdosta tarvittiin lisäystä useihin menosääntöjen määrärahoihin kaikkiaan 62,000 markkaa, mihin nähden kuitenkin oli huomattava, että lautakunnan tulot kohosivat ainakin 47,000 markkaa suuremmiksi tulosääntöön merkittyjä määriä, joten kaupungin menot todellisuudessa lisääntyivät ainoastaan noin 15,000 markalla. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ pyydyt määrärahat, jotka jakautuivat eri menotilien kesken seuraavasti:

Lisämäärärahoja kasvatuslaitoksille.

Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus	Smk	1,500: —
Helsingin vastaanottokoti	»	2,600: —
Bengtsårin kasvatuslaitos	»	8,300: —
Paipisten »	»	4,200: —
Nummen »	»	2,000: —
Karstun » koulusiirtola	»	2,800: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 6. 15 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 27 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 7 §.
— ⁴⁾ S:n 9. 10. 36 §.

Karstun kasvatustilaisuus, työpajaosasto	Smk	2,200: —
Laversin »	»	1,000: —
Toivoniemen »	»	13,800: —
Finbyn »	»	6,400: —
Vanjoen »	»	1,000: —
Vekkosken »	«	400: —
Yksityistä elätteleentoa ja jatkokasvatusta varten	»	4,000: —
Bengtsårin maatila	»	4,300: —
Toivoniemen tilus	»	7,500: —
<hr/>		
Yhteensä		Smk 62,000: —

Vapaalippuja valtionrautateilla kasvatustilaisuuden huostaan otetuille lapsille. Kasvatustilaisuuden ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ senaatilta anoa vapaalippuja valtionrautateilla lautakunnan huostaan otetuille, kasvatustilaisuuteen tai yksityisten kasvattajain luo ja takaisin lähetettävälle lapsille sekä heidän saattajilleen.

Kesäkuun 15 päivänä tekemällään päätöksellä antoi ²⁾ senaatti sittemmin enintään 500 kolmannen luokan lippua valtionrautateilla lautakunnan käytettäväksi.

Vapaakirjeioikeus kasvatustilaisuudelle sekä postirahavapaus kasvatustilaisuuden johtajille. Samaten päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto kasvatustilaisuuden ehdotuksen mukaisesti senaatilta anoa vapaakirjeioikeutta kasvatustilaisuudelle sen ollessa virka-asioissa kirjeenvaihdossa alajstensa kasvatustilaisuuden ja maamme asianomaisten viranomaisten kanssa sekä postirahavapautta kasvatustilaisuuden johtajille ja johtajattarille näiden ollessa virka-asioissa kirjeenvaihdossa kasvatustilaisuuden kanssa.

Päätöksellään heinäkuun 11 päivästä senaatti sittemmin myönsi ⁴⁾ kasvatustilaisuuden anomat edut.

Määräraha toisen palvelijattaren palkkaamiseksi Vanjoen kasvatustilaisuuteen. Kasvatustilaisuuden esityksen mukaisesti päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto toisen palvelijattaren palkkaamiseksi Vanjoen kasvatustilaisuuteen toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun osoittaa 465 markkaa.

Määräraha lehmän ostoon Outamon tilalle y. m. Niinikään kasvatustilaisuuden esityksestä myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 6,000 markkaa lehmän ostoon Outamon tilalle sekä erinäisiä rakennustöitä varten.

Määräraha partiolaisten edistämiseksi. Helsingin ruotsin- ja suomenkielisten partiolaisten kansliatoimikuntain kumpaisenkin anottua 5,000 markan apurahaa eräiden menojen suoritukseen oli rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 15 päivästä puoltanut näiden määrärahan myöntämistä. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ osoittaa 10,000 markkaa jaettavaksi tasan ruotsin- ja suomenkielisen kansliatoimikunnan kesken sekä panna tämän rahamäärän maksettavaksi käyttövaroistaan. Päätöstä tehdessään sai valtuusto

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 19 §. — ²⁾ S:n 17. 8. 3 §. — ³⁾ S:n 22. 5. 20 §. — ⁴⁾ S:n 17. 8. 2 §. — ⁵⁾ S:n 24. 4. 8 §. — ⁶⁾ S:n 9. 10. 15 §. — ⁷⁾ S:n 5. 6. 12 §.

tiedokseen Helsingin sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön vastalauseen sitä vastaan että partiolaisliikettä kannatettiin kunnan varoilla.

Kansanlastentarhain johtokunnan kirjelmässä syyskuun 17 päivältä ilmoitettua, että menosääntöön kansanlastentarhain ruokintaa ja polttoaineita varten merkityt määrärahat eivät riittäisi, ja esitettyä, että lisäksi myönnettäisiin 67,114 markkaa, osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto pyydetyin määrärahan käyttövaroistaan ja päätti samalla johtokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginkassasta osoittaa 126,500 markan etuannin elintarpeiden hankkimiseksi lastentarhoille vuodeksi 1918, ollen tämä rahamäärä vastedes maksettava mainitun vuoden menosääntöön puheenalaisten laitosten voimassapittoa varten merkittävästä määrärahasta.

Lisä- ja etu-
antimääräraha
lastentarhoille.

Hermannin kaksikielisen kansanlastentarhan johtajatar oli anonut ylimääräistä määrärahaa sen vajauksen täyttämiseen, mikä lastentarhalle oli vuosina 1915 ja 1916 syntynyt polttoaineiden kalleuden ja sen kylmän huoneiston johdosta, jossa lastentarha sijaitti. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ tähän tarkoitukseen 1,000 markkaa.

Lisäys Her-
mannin kan-
sanlastentar-
han polttoaine-
määrärahaan.

Kun talonomistajat olivat kesäkuun 1 päivästä lähtien korottaneet niiden huoneistojen vuokria, joissa Tehtaankadun ja Hermannin haarakirjastot sijaitsivat, myöntyi ³⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginkirjaston hallituksen anomukseen Smk:n 262: 50 lisäyksen osoittamisesta vuosirahasääntöön mainittua tarkoitusta varten merkittyihin määrärahoihin.

Lisäys kaupun-
ginkirjaston
haaraosastojen
vuokramäärä-
rahaan.

Kirjelmässä toukokuun 9 päivältä kaupunginkirjaston hallitus anoi 10,000 markan lisäystä menosäännössä kirjain sekä aikakaus- ja sanomalehtien hankintaa ja sidottamista varten olevaan määrärahaan. Puheena olevan rahamäärän, jonka tarve johtui kirjallisuuden ja sitomatarvikkeiden hinnannoususta, kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾.

Lisäys kau-
punginkirjas-
ton kirjain-
ostomäärära-
haan.

Niinikään myöntyi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginkirjaston hallituksen helmikuun 5 päivänä tekemään esitykseen pääkirjaston ja haarakirjastojen ylimääräisten apulaisten tuntipalkan korottamisesta Smk:aan 1: 10. Tämän johdosta oli tarpeen 800 markan lisäys menosäännössä puheenalaista tarkoitusta varten olevaan määrärahaan, ja myönsikin valtuusto sen.

Kaupunginkir-
jaston ylimää-
räisten apu-
laisten palkan-
korotus.

Kun Kallion haarakirjastossa työ jatkui kesäiseen aikaan samoin kuin pääkirjastossakin, esitti kaupunginkirjaston hallitus kirjelmässä toukokuun 9 päivältä, että kaupunginvaltuusto myöntäisi mainitun haarakirjaston johtajalle ja vakinaisille amanuensseille kahden kuukauden kesäloman. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁶⁾ tähän anomukseen ja

Määräraha
Kallion haara-
kirjaston hen-
kilökunnan
kesälomaa
varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 30 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 9 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 8 §. — ⁴⁾ S:n 5. 6. 15 §. — ⁵⁾ S:n 27. 2. 4 §. — ⁶⁾ S:n 5. 6. 14 §.

osoitti 600 markan lisäyksen vuosimenosäännössä kaupunginkirjaston ylimääräisten apulaisten palkkausta varten olevaan määrärahaan.

Lisämääräraha
työväenopis-
tolle.

Suuremman painoksen kustantamiseksi työväenopiston suomenkielisen osaston toiminnasta lukuvuonna 1915—16 annetusta kertomuksesta osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 593 markan ylimääräisen määrärahan.

Määräraha työ-
väenopistojen
edustajuko-
koustu varten.

Työväenopiston yhteinen johtokunta anoi 1,500 markan määrärahaa maamme kaupunkien työväenopistojen edustajain suunnitellusta kokouksesta johtuvain kustannusten suoritukseen. Kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ anotun rahamäärän.

Työväenope-
tuksen tarkas-
tuksen meno-
sääntö.

Päätettyään saattaa käytäntöön kunnallisten työväenopetuslaitosten tarkastuksen vahvisti ³⁾ valtuusto seuraavan:

Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastuksen menosäännön.

Miestarkastaja, palkkaa	Smk 4,000:—
Naistarkastaja »	» 600:—
Tarverahoja	» 1,400:—
	<hr/>
Yhteensä	Smk 6,000:—

Kalliinajan-
avustusta kau-
punginorke-
sterin jäsenille.

Kirjelmässä ⁴⁾ huhtikuun 26 päivältä musiikkilautakunta anoi, että kaupunginvaltuusto myöntäisi kaupunginorkesterin jäsenille kalliinajanavustusta kesän ajalta. Tämä avustus annettaisiin ainoastaan vakinaiselle henkilökunnalle, sillä edellytyksellä että se suostuu palvelemaan orkesterissa seuraavanakin soitantokautena, mutta ei sitä vastoin niille, jotka kevätlukukaudella erosivat kaupunginorkesterista, eikä myöskään tilapäisille soittajille. Avustusta annettaisiin kuukausittain 100 markan, 175 markan, 225 markan ja 275 markan suuruisina erinä ja tarkoitukseen tarvittaisiin kaikkiaan 22,575 markkaa. Esitykseen myöntyen ⁵⁾ kaupunginvaltuusto päätti osoittaa apurahan maksettavaksi menosääntöön kaupunginorkesteria varten merkitystä 200,000 markan määrarahasta, oikeuttaen lautakunnan hankkimaan tarpeellisen lisäyksen, siinä tapauksessa että tämä määräraha osoittautuisi riittämättömäksi.

Lisämääräraha
Helsingin
torvisoitto-
kunnalle.

Kirjelmässä kesäkuun 6 päivältä Helsingin torvisoitto-kunnan toimikunta anoi kesäkuukausiksi 9,000 markan määrärahaa. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁶⁾ tämän määrärahan käyttövaroistaan.

Musiikkilauta-
kunnan vuosi-
kertomuksen
painatus.

Musiikkilautakunnan soitantovuodelta 1916—1917 antaman kertomuksen painatuskuluihin osoitti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroitaa Smk 371: 40.

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 4. 9 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 23 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. edempänä; valt. pöytäk. 27. 3. 14 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 28 §. — ⁶⁾ S:n 12. 6. 43 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 33 §.

Kirjelmässä syyskuun 27 päivältä kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti palkkojen ja tarveaineiden hinnan kohoamisen johdosta tarvittavan lisämäärärahaa vesijohtolaitokselle 427,400 markkaa, kaasulaitokselle 533,200 markkaa ja sähkölaitokselle 319,500 markkaa eli kaikkiaan 1,280,100 markkaa. Rahatoimikamarin lokakuun 5 päivänä antaman ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ myöntää nämä lisämäärärahat. Menon suoritukseen oli käytettävä laitosten kuluvanvuotisia tuloja, sikäli kuin niitä ei ollut merkitty tulosääntöön, sekä määrärahoissa syntyviä säästöjä, ja tuli kaupungin teknillisten laitosten hallituksen aikanansa ilmoittaa, minkä verran varoja lisäksi tarvittaisiin mahdollisen vajauksen täyttämiseen.

Lisämäärärahoja teknillisille laitoksille.

Kirjelmässä toukokuun 14 päivältä lähetti rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle kaupungin teknillisten laitosten hallituksen huhtikuun 25 päivänä tekemän esityksen, jossa kohonneisiin elantokustannuksiin ja teknillisten laitosten erikoisasemaan nähden ehdotettiin, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

Palkanlisäyksiä erälle teknillisten laitosten palvelushenkilöille.

osoittaa enintään 28,600 markkaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen harkinnan mukaan annettavaksi teknillisten laitosten mestareille, työnjohtajille ja koneenkäyttäjille palkalisäyksenä kuluvan vuoden huhti—joulukuulta;

mainitun rahamäärän maksettavaksi teknillisten laitosten 1917 vuoden voittovaroista; sekä

valtuuttaa hallituksen kiireellisissä poikkeustapauksissa, jolloin kaupunginvaltuuston päätöstä asiasta ei voida hankkia, kuluvana vuonna vähäisin määrin järjestämään tuollaisten, teknillisten laitosten palveluksessa olevain toimihenkilöiden sääntönaispalkkoja.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ esitykseen.

Rahatoimikamarin puoltosanan mukaisesti kaupunginvaltuusto myöntyi ³⁾ kaupungin teknillisten laitosten hallituksen lokakuun 4 päivänä tekemään esitykseen, että vesijohto- ja kaasulaitoksen toimitusjohtajille insinööreille Albin Skogille ja vphra Ed. Cedercreutzille kumpaisellekin myönnettäisiin vuotuinen henkilökohtainen 3,000 markan palkanlisäys tammikuun 1 päivästä 1918 lukien.

Henkilökohtaisia palkanlisäyksiä vesijohto- ja kaasulaitoksen toimitusjohtajille.

Kirjelmässä syyskuun 6 päivältä kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi, että kaupunginvaltuusto päättäisi oikeuttaa teknilliset laitokset käytettävänä olevista haloista vakinaisille omaa taloutta pitävälle työntekijöilleen ja virkamiehilleen asianmukaista valvontaa toimittaen antamaan tarpeelliset halot laitosten omain kustannusten hinnasta.

Halkojen jakelu teknillisten laitosten virkamiehille ja työntekijöille.

Asiasta antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että 1915 vuoden tilien tarkastajat olivat pitäneet tällaista menettelyä sopi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 19 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 13 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 22 §.

mattomana ja että kaupunginvaltuusto oli tämän muistutuksen hyväksynyt. Kamari sentähden ehdotti, että esitys tämän mukaisesti evätäisiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto, lausuen ettei kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esittämiä syitä mainittujen laitosten palveluskunnan ja työntekijäin asettamiseksi puheenalaisessa kohden erikoisasemaan voitu hyväksyä, päätti ¹⁾ kehoittaa hallitusta niin pian kuin asianhaarat sallivat lakkauttamaan halkojen jakelun teknillisten laitosten henkilökunnalle.

Kysymys teknillisten laitosten toimihenkilöiden maksuttomasta valaistuksesta.

Kun vuositilintarkastajat olivat kaupungin 1915 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta antamassaan kertomuksessa muistuttaneet, ettei sitä maksutonta valaistusta, minkä kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli eri valtuutta saamatta myöntänyt sähkö- ja kaasulaitoksen insinööreille ja eräille muille toimihenkilöille, käynyt periaatteelliselta kannalta puolustaminen, lausui mainittu hallitus, ettei puheenalainen etu noussut mainittavaan määrään, sekä esitti, että eräät toimihenkilöt saisivat sen edelleen nauttia. Kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾ tämänkin esityksen.

Vedenkulutusmaksujen korotus.

Kirjelmässä lokakuun 18 päivältä kaupungin teknillisten laitosten hallitus esitti vesijohtoveden kulutusmaksuja korotettavaksi 30 %:lla maaliskuussa 1918 toimitetusta mittarien lukemisesta lähtien. Tämä korotus, joka oli otettu huomioon mainitun vuoden budjettiehdotuksessa, vaati irtisanomaan vesijohtolaitoksen ja kuluttajain välillä tehdyt sopimukset. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ ehdotetun korotuksen.

Kaasunhinnan korotus.

Kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä kaupungin teknillisten laitosten hallitus ehdotti, että kaasunhintaa valmistuskustannusten kohoamisen johdosta maaliskuun lopulla toimitettavasta mittarien lukemisesta lähtien korotettaisiin 4 pennillä kuutiometriltä. Rahatoimikamarin maaliskuun 22 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto epäsi ⁴⁾ ehdotuksen.

Seuraavan elokuun 16 päivänä hallitus teki asiasta uuden esityksen ⁵⁾, jossa se, viitaten kohonneisiin halkojenhintoihin ja työpalkkoihin sekä lyhenneeseen työpäivään, ilmoitti kaasunvalmistuskustannusten olevan noin 11 penniä korkeammat kuin vuoden alussa. Rahatoimikamarin esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ sekä lämpöettä valokaasun hinnan syyskuussa toimitettavasta kaasulaitoksen mittarien lukemisesta lähtien korotettavaksi 12 pennillä kuutiometriltä sekä oikeuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen niinkuin ennenkin eräissä tapauksissa myöntämään kohtuullista kaasunhinnan alennusta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 35 §. — ²⁾ S:n 23. 10. 21 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 25 §. — ⁴⁾ S:n 17. 4. 14 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 53. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25. 9. 7 §.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä marraskuun 29 päivältä ehdotettua kaasunhintaa edelleen korotettavaksi työ- ja tarveainekustannusten kohoamisen johdosta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto joulukuussa toimitettavasta viimeisestä mittarien lukemisesta lähtien kaasulaitoksen normaalitariffia korotettavaksi 10 pennillä kuutiometriltä, joten sisävalaistukseen ja lämmitykseen käytetyn kaasun hinta olisi 50 penniä sekä porras- ja pihavalaitukseen käytetyn kaasun hinta 48 penniä m³:ltä, ollen hallitus oikeutettu edelleen erikoistapauksissa myöntämään kohtuullista kaasunhinnan alennusta.

Kun insinööri H. Sahlberg oli hakiessaan kaasulaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörinvirkaa pannut ehdoksi virkaan liittyvän pohjapalkan korotuksen, olivat kaupungin teknillisten laitosten hallitus ja rahatoimikamari esittäneet, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

myöntää insinööri H. Sahlbergille henkilökohtaista palkanlisäystä 2,000 markkaa vuodessa;

kaasulaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörinviran erotettavaksi toimitusjohtajan apulaisvirasta ja teknillisten laitosten hallituksen valtaan jätettäväksi määrätä, kelle laitoksen johtavalle insinöörille apulaisen tehtävät kulloinkin on uskottava; sekä

edellä mainituista toimenpiteistä johtuviin lisäkustannuksiin osoittaa kaikkiaan Smk 1,266: 67, maksettavaksi kaasulaitoksen varoista.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ esitykseen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksen, että kaasulaitos oikeutettaisiin käyttämään mainitun laitoksen avonaiseen konttoristintoiimeen liittyvästä 3,600 markan vuosipalkasta 3,000 markkaa toimen väliaikaiseen hoidattamiseen siten, että viimeksi mainittu rahamäärä jaettaisiin tasan laitoksen kamreerin ja kirjanpitäjän kesken korvauksena lisätyöstä, helmikuun 1 päivästä lukien, kunnes puheenalainen toimi on jälleen täytetty.

Kirjelmässä syyskuun 6 päivältä anoi kaupungin teknillisten laitosten hallitus 93,000 markan lisäystä kuluvan vuoden menosäännössä kaupungin katujen ja rantasiltain kaasuväläistusta varten oleviin määrärahoihin. Lisämäärärahan tarve johtui lisätyöstä kaasuväläistuksesta ja kustannusten kohoamisesta. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ anotun määrärahan.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä tammikuun 17 päivältä mainittua useiden virkamiesten eroavan sähkölaitoksen palveluksesta ja ehdotettua mainitun laitoksen eräiden virkain yhdistämisistä keskitetympään järjestyksen aikaansaamiseksi päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, lopullisesti muuttamatta vasta vuodesta 1915 lähtien vallinnutta järjestystä, että sähkölaitoksen johtoverkko- ja mittariosaston

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 43 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 32 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 15 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 34 §. — ⁵⁾ S:n 13. 3. 13 §.

Henkilökohtainen palkanlisäys kaasulaitoksen ensimmäiselle käyttöinsinöörille.

Esitys kaasulaitoksen erään konttoristin palkan käyttämisestä.

Lisämääräraha katujen kaasuväläistusta varten.

Kahden sähkölaitoksen viran väliaikainen lakkautus.

johtajanvirkoja ei toistaiseksi täytettäisi, vaan että mainittuihin virkoihin kuuluvat tehtävät kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hyväksymän suunnitelman mukaan jaettaisiin laitoksessa jäljellä olevain toimihenkilöjen kesken. Siten syntyvä palkkasäästö, 600 markkaa kuukaudessa, annettaisiin huhtikuun 1 päivästä lukien asianomaisille toimihenkilöille korvauksena lisätyöstä siten, että kuukausittainen palkanlisäys olisi osastonjohtajalle 150, toiselle käyttöinsinöörille 150, laboratorio-insinöörille 200 ja kamreerille 100 markkaa.

Lisämääräraha
sähkölaitok-
selle.

Rahatoimikamarin lokakuun 22 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ myöntää sähkölaitokselle 63,390 markan lisämäärärahan 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta johtuneiden lisämenojen suoritukseen sekä oikeuttaa laitoksen tämän menon korvaamiseen käyttämään voittovarojaan samoin kuin kehoittaa kaupungin teknillisten laitosten hallitusta, sittenkuin sähkölaitoksen kuluvan vuoden voittovarain määrä oli lopullisesti todettu, ilmoittamaan, minkä verran varoja lisäksi tarvittiin mahdollisen vajauksen täyttämiseen.

Sähkölaitoksen
polttoaine-
määrärahan
ylitys.

Rahatoimikamarin tammikuun 18 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ sähkölaitoksen 1916 vuoden voittovaroista suoritettavaksi Smk 123,214: 36, jolla määrällä laitoksen mainitun vuoden polttoainemääräraha oli ylitetty.

Sähkövoiman
hinnankorotus.

Rahatoimikamarin lokakuun 11 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ sähkölaitoksen yleisiä voima- ja valaistusvirran tariffeja vuonna 1918 toimitetusta ensimmäisestä mittarien lukemisesta lähtien korotettavaksi 10 pennillä kilowattitunnilta sekä erikoistariffeja muutettavaksi samassa suhteessa.

Lisämäärä-
rahoja yleisiä
töitä varten.

Kirjelmässä tammikuun 20 päivältä kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti rahatoimikamarille työläisten taholta vaaditun palkkain korotusta ja lausui, että vallitsevan kalliin ajan johdosta kaupungin yleisissä töissä myönnettäviä työpalkkain korotuksia varten osoitettu 180,000 markan määräraha tuli tuntuvasti ylitettäväksi, mistä kamari ilmoitti ⁴⁾ kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä rahatoimikamari sittemmin lähetti kaupunginvaltuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoituksen että puheenalainen määräraha, josta suurin osa kalliinajanlisäyksiä oli maksettu, oli osoittautunut riittämättömäksi ja tuli ylitettäväksi noin 270,000 markalla. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁵⁾ käyttövaroitaa vastamainitun määrän lisäykseksi puheenalaiseen määrärahaan.

Henkilökohtai-
nen palkan-
lisäys kaupun-
gininsinööri
G. Idströmille.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto kaupungininsinööri G. Idströmille vuotuista henkilökohtaista palkanlisäystä 3,000 markkaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 14 §. — ²⁾ S:n 13. 2. 7 §. — ³⁾ S:n 23. 10. 20 §. — ⁴⁾ S:n 27. 2. 12 §. — ⁵⁾ S:n 12. 6. 17 §. — ⁶⁾ S:n 22. 12. 7 §.

Rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 18 päivältä tehdyn esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen menettelyn myöntää heinäkuun 1 päivästä 1917 lähtien hallituksen käytettäväksi annetuista työmäärärahoista kullekin rakennuskonttorin apulaistyöpäällikölle ylimääräistä palkanlisäystä 200 markkaa kuukaudessa sekä valtuuttaa hallituksen edelleen, kunnes kaupungin viranpitäjain palkkaetujen järjestely oli ratkaistu, ei kuitenkaan kauempaa kuin kesäkuun 1 päivään 1918 asti, samasta määrärahasta maksamaan samanlaisen palkanlisäyksen puheenalaisille viranpitäjille.

Palkanlisäys rakennuskonttorin apulaistyöpäälliköille.

Niinikään myöntyi²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lokakuun 11 päivänä tekemään esitykseen 10,000 markan lisämäärärahan osoittamisesta rakennuskonttorin ylimääräisiä insinööriapulaisia sekä 1,500 markan myöntämisestä konttorin metsänvartija-apulaisia varten.

Määrärahoja rakennuskonttorin ylimääräisiä apulaisia varten.

Rahatoimikamarin helmikuun 1 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstadille kivullosuuden tähden virkavapautta tammikuun 17 päivästä huhtikuun 17 päivään ja määräsi apulaiskaupunginarkkitehdin R. Eklundin sinä aikana oman virkansa ohessa hoitamaan kaupunginarkkitehdin virkaa 250 markan lisäpalkasta kuukaudessa. Tähän tarkoitukseen osoitti valtuusto 750 markkaa. Valtuusto pitensi⁴⁾ virkavapauden samanlaisin ehdoin heinäkuun 17 päivään ja osoitti tähän tarkoitukseen 750 markkaa.

Määräraha kaupunginarkkitehdin viransijaiselle.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kaupunginarkkitehti Hård af Segerstadin näytetyn kivullosuuden perusteella anoneen syyskuun 17 päivään pitennettyä virkavapautta, ja kun kaupunginvaltuusto ei kokoontunut kesän aikana, oli kamari hänelle myöntänyt anomansa vapauden sekä määrännyt apulaiskaupunginarkkitehti Eklundin edelleen tuona aikana hoitamaan kaupunginarkkitehdin virkaa samasta lisäpalkkiosta kuin aikaisemminkin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾ kamarin toimenpiteen ja osoitti käyttövaroistaan 500 markkaa mainitun palkkion suoritukseksi.

Apulaiskaupunginaseமாakaava-arkkitehti B. Brunila, joka oli tammikuun hoitanut kaupunginaseமாakaava-arkkitehdin virkaa ja silloin saanut omaan virkaansa liittyvän palkan, oikeutettiin⁶⁾ mainitulta ajalta kantamaan lisäpalkkiota Smk 416:66 eli kaupunginaseமாakaava-arkkitehdin ja apulaiskaupunginaseமாakaava-arkkitehdin palkan välisen eron.

Määräraha kaupunginaseமாakaava-arkkitehdin viran hoidattamiseen.

Rahatoimikamarin toukokuun 31 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ kaupungin puhtaanapitolaitoksen

Määräraha puhtaanapitolaitoksen johtajan viran hoidattamiseen.

1) Valt. pöytäk. 13. 11. 13 §. — 2) S:n 23. 19. 14 §. — 3) S:n 13. 2. 8 §. —

4) S:n 8. 5. 6 §. — 5) S:n 18. 9. 17 §. — 6) S:n 17. 4. 9 §. — 7) S:n 12. 6. 15 §.

johtajanviran toistaiseksi jätettäväksi täyttämättä ja hoidatettavaksi viransijaisella, saaden henkilö, jonka kaupungin yleisten töiden hallitus määräsi mainittua virkaa toistaiseksi hoitamaan, palkkiota 7,500 markan mukaan vuodessa lukien, sekä tähän tarkoitukseen valtuuston käyttövaroista osoitettavaksi Smk 291: 66.

Lisämääräraha rakennuskonttorin huoneistojen siivoamista varten. Lisäykseksi rakennuskonttorin huoneistosta varten olevaan määrärahaan kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ 700 markkaa.

Kauppahallien ja virutushuoneiden määrärahan ylitys. Kun vuonna 1916 kaupungin kauppahallien ja virutushuoneiden vedenkulutusta, valaistusta ja sekalaisia menoja varten osoitetut määrarahat oli ylitetty Smk:lla 3,924: 37, valtuutti ²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin mainitulla määrällä ylittämään puheenalaisen vuoden menosäännön vastaavat erät.

Kauppahallien henkilökunnan palkkausten parannus. Kirjelmässä helmikuun 5 päivältä rahatoimikamari esitti eräitä palkanparannuksia myönnettäväksi kauppahallien henkilökunnalle, mistä koituisi vuotuisia lisäkustannuksia kaikkiaan 3,400 markkaa eli 1917 vuoden jäljellä olevalta osalta Smk 2,833: 33. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ ehdotuksen ja päätti siis maaliskuun 1 päivästä lukien vahvistaa Kasarmin- ja Hakaniementorin kauppahallien kaitsijain palkat, edellisen 2,000 ja jälkimmäisen 2,600 markaksi sekä Ranta-, Kasarmin-, Hietalahden- ja Hakaniementorin kauppahallien renkien vuosipalkan 1,800 markaksi.

Kaupungin maalaustöiden teettäminen. Suomen maalarintyönantajaliiton Helsinginosaston kanneltua, että miltei kaikki kaupungin maalaustyöt oli annettu yhden ainoan liikkeen suoritettavaksi, ja ehdotettua, että työt tarjottaisiin kilpailtaviksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus lausunut, että tähänastinen menettely käyttää eräitä suurempia tunnettuja liikkeitä oli osoittautunut edullisemmaksi sekä että pienemmät liikkeet usein olivat suorittaneet työn huonommin eivätkä kyenneet hankkimaan tarpeellisia työaineita. Kantelu ei aiheuttanut ⁴⁾ toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Pika- ja kuorma-ajuritasain korotus. Kirjelmässä kesäkuun 13 päivältä maistraatti pyysi kaupunginvaltuuston lausuntoa hevosten ja ajoneuvojen ylläpitokustannusten kohoamisen johdosta anotusta pika- ja kuorma-ajurien taksain korotuksesta. Kaupunginvaltuusto puolsi ⁵⁾ myöntymistä korotuksiin.

Sittemmin pyysi maistraatti kirjelmässä lokakuun 6 päivältä kaupunginvaltuuston lausuntoa ehdotuksesta että puheenalaisia taksoja edelleen korotettaisiin keskimäärin 25 %:lla. Kaupunginvaltuusto puolsi ⁶⁾ vähäisin muutoksin uusien taksain vahvistamista.

Hissien katsastustaksain korotus. Niinikään puolsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto vahvistettavaksi maistraat-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 12 §. — ²⁾ S:n 13. 2. 5 §. — ³⁾ S:n 13. 3. 6 §. — ⁴⁾ S:n 18. 9. 50 §. — ⁵⁾ S:n 19. 6. 7 §. — ⁶⁾ S:n 23. 10. 5 §. — ⁷⁾ S:n 18. 9. 6 §.

tiin annettua ehdotusta hissien katsastustaksan korottamiseksi. Tämä ehdotus oli seuraava:

1) Uuden hissin katsastuksesta suoritetaan	Smk 60:—
2) Kahden tai useamman samassa talossa olevan uuden hissin samanaikaisesta katsastuksesta suoritetaan, kustakin...	» 50:—
3) Hissin tarkastuskatsastuksesta suoritetaan	» 40:—
4) Kahden tai useamman samassa talossa olevan hissin samanaikaisesta tarkastuskatsastuksesta suoritetaan, kustakin	» 30:—

Eräiden automobiilinomistajain antottua voimassa olevaa automobiilitaksaa korotettavaksi lähetti maiströöri kirjelmässä lokakuun 31 päivältä valtuustolle ehdotuksen taksan osittaiseksi korottamiseksi, joten maksu ensimmäiseltä kilometriltä kohosi noin 200 ja seuraavilta noin 50 %:lla. Kaupunginvaltuusto puolsi ¹⁾ ehdotuksen vahvistamista.

Automobiilitaksan muutokset.

Sittenkuin kysymys kaupungin painatustöiden kustannusten huojistamisesta oli lähetetty erään valiokunnan ²⁾ valmisteltavaksi, antoi tämä huhtikuun 26:nä päivätyn mietinnön ³⁾. Valiokunnan mielestä oli tarkoituksenmukaista, että kytkettiin toisiinsa kaupungin ja kirjapainon edut joko perustamalla oma kirjapaino tai myös rupeamalla jonkin kirjapainoliikkeen pääosakkaaksi. Kilpailevia tarjouksia käyttämällä tavoiteltu hintain huojistus tulisi tätä tietä kaupungin hyväksi liikkeen antamana voittona. Tämän mukaisesti valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin, hyväksyen tidnings- och tryckeriaktiebolaget i Helsingfors yhtiön tarjouksen, päättäisi antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin osakeyhtiön perustamiseksi, joka ostettuaan tidnings- och tryckeriaktiebolaget i Helsingfors yhtiön kirjapainon siihen kuuluvine koneineen, kirjakkeineen ja tarvikkeineen 240,000 markan hinnasta, harjoittaisi kirjapainoliikettä ja muuta sen yhteydessä olevaa liike- tai teollisuustoimintaa;

Kaupungin painatustöiden järjestäminen.

valtuuttaa rahatoimikamarin kaupungin puolesta merkitsemään $\frac{2}{3}$ yhtiön perustamiseen tarpeellisesta osakepääomasta, sillä edellytyksellä että tidnings- och tryckeriaktiebolaget merkitsee $\frac{1}{3}$ osakepääomasta; sekä

puheena olevaan tarkoitukseen myöntää 160,000 markkaa 1916 vuoden velkakirjalainasta.

Asiaa esiteltäessä ei lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä ollut tullut saapuville päätösvaltaista määrää. Kun kuitenkin tidnings- och tryckeriaktiebolaget yhtiön johtokunta tiedusteluun, voitiinko kesäkuun 20

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 5 §. — ²⁾ Ks. 1916 vuoden kert. siv. 156. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24.

päivään asti voimassa ollutta tarjousta pitentää, oli ilmoittanut, ettei se pitänyt ajankohtaa myynnille sopivana, päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto, ettei ehdotettu osto aiheuttanut toimenpidettä valtuuston puolelta.

Raitiotiemak-
sujen korotus.

Kirjelmässä lokakuun 5 päivältä anoi raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö semmoista muutosta kaupungin ja yhtiön välillä helmikuun 15 päivänä 1908 tehtyyn toimilupakirjaan, että yhtiö vahvistetun 15 pennin ajomaksun sijasta yksinkertaiselta matkalta oikeutettaisiin semmoiselta matkalta kantamaan maksua 25 penniä, jossa tapauksessa kuitenkin 2 markan hintaisia, kymmeneen yksinkertaiseen matkaan oikeuttavia alennuslippuja pidettäisiin yleisön saatavana.

Rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 8 päivältä puollettua korotusta hyväksyi ²⁾ kaupunginvaltuusto sen lausumalla toivomuksen että annettaisiin myöskin viiteen yksinkertaiseen matkaan oikeuttavia alennuslippuja.

Elintarvekomitean töiden toistaiseksi siirtäminen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli syyskuun 29 päivänä 1914 asettanut komitean selvittämään kysymystä, missä määrin kaupungin puolelta voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisimman huokeiden elintarpeiden hankkimiseksi sen väestölle ³⁾, oli komitea kirjelmässä helmikuun 20 päivältä anonut, että se muuttuneiden olojen johdosta oikeutettaisiin lykkäämään toimintansa siksi, kunnes vakiintuneempiin oloihin elintarvehankinnan alalla jälleen oli päästy. Komitean esitys tarkoitti lisäksi, että komitea valtuutettaisiin lykkäämään toistaiseksi kysymys lihankuljetuksen järjestämisestä valtionrautateillä, joka kysymys ⁴⁾ oli lähetetty komitean käsiteltäväksi. Komitea oli nimittäin havainnut, että aika uudistusvaatimuksen esittämiseksi asianomaiseen paikkaan oli erittäin huonosti valittu ja toiveita esityksen tulemisesta huomioon otetuksi sangen vähän. Lopuksi komitea ilmoitti, että sen jäsen filosofiantohtori Hj. Göös oli paikkakunnalta poismuuton johdosta pyytänyt vapautusta komitean jäsenyydestä, ja edellä lausuttuun viitaten komitea esitti, että valtuusto, myöntyen tohtori Göösin anomukseen, jättäisi uuden jäsenen valitsemisen komiteaan hänen sijaansa siksi, kunnes komitealla on mahdollisuutta jälleen ryhtyä työhönsä. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁵⁾ komitean esitykseen sikäli, että se oikeutettiin lykkäämään toimintansa siksi, kunnes sota oli lakannut.

Anomus toimenpiteisiin ryhtymisestä elintarvepuutteen lieventämiseksi.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä huhtikuun 11 päivältä huomautti ⁶⁾ Helsingin työväenjärjestöjen eduskunta, että elintarpeiden hankinta oli käynyt kunnan vähävaraisille jäsenille erittäin

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 25. 9. 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 55 §. — ³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 194. — ⁴⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 94. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 35 §.

vaikeaksi, osin syystä että usean laatuista elintarpeita ei ollut rahastakaan riittävästi saatavana, osin syystä että hinnat olivat niin korkeat, etteivät tulot riittäneet kaupan olevain tavarain ostamiseen. Hakija vaati, että kaupungin on hankittava ja ostohinnasta vähävaraisille myytävä elintarpeita ja polttoaineita, että suurimmassa tarpeessa oleville osin annetaan raha-apua, osin myydään välttämättömmimpiä elintarpeita hinnasta, jonka he kykenevät maksamaan, sekä että avustukset on jaettava työväenjärjestöjen valitseman komitean ja muonitus-toimikunnan välityksellä.

Tämä kirjelmä lähetettiin muonitustoimikuntaan, joka antoi mietinnön ¹⁾, jossa selostettiin, mitä toimikunta oli keväeseen 1917 saakka aikaansaanut väestön elin- ja muiden tarvikkeiden tarpeen turvaamiseksi. 1917 vuoden alusta oli osin yksityisille, osin kaupungin virastoille ja laitoksille myyty yhteensä 31,623 sylvä halkoja. Helsingin halkotarhoissa oli maaliskuun 31 päivärä varastossa 4,600 sylvä ja kuljetuspaikoilla jäljellä 111,847 sylvä. Halkojen hankintaan käytetty pääoma nousi yli puolekkymmenettä miljoonan markan. Vähävaraisen väestön halkotarvetta oli alinomaa tyydytetty myymällä n. s. kilopuita, joita oli mennyt kaupaksi suuret määrät. Näistä haloista saatu hinta oli jonkin verran alempi kaupungin omain kustannusten hintaa. Hinnanero korvautui sillä, että halkokonttori sen sijaan muista haloista laski hiukan korkeamman hinnan kuin se itse oli maksanut.

Muonitustoimikunnan toiminta.

Mitä varsinaisiin elintarvekysymyksiin tuli, oli muonitustoimikunnan pääasiallinen toiminta alusta alkaen ollut suunnattu riittävän jauho- ja leipäviljavaraston hankkimiseen mahdollisena pula-aikana käytettäväksi kaupungin väestön tarpeisiin. Jo kahtena ensimmäisenä sotavuonna oli muonitustoimikunnan onnistunut Venäjältä hankkia melko suuria viljavarastoja, joita nykyään säilytettiin muonitustoimikunnan tavarasuojissa. Näitä viljavarastoja oli noin 4 miljoonaa kg ruisjauhoja ja noin 1 miljoonaa kg vehräjauhoja. Näiden varastojen sekä kaupungin leipurien hallussa olevain, tosin verraten vähäisten vehnäjauhomääräin avulla voi kaupunki odotettavana olevan kovan leivänpuutteen aikana sotavuosien aikaisesta suuresta väkiluvun lisääntymisestä huolimatta korttijärjestelmää käyttämällä säädellä leivänkulutuksen usean kuukauden aikana.

Paitsi viljaa oli muonitustoimikunta koettanut hankkia perunoita-kin, mutta toimikunnan ei ollut onnistunut ostaa tätä tarvetavaraa mainittavammin määrin, sitte kuin Virossa oli annettu perunain vientikielto. Kysymys suurisuuntaisen perunanviljelyksen toimeenpanemisesta kaupungin mailla ja maa-alueilla oli rahatoimikamarin ja muonitustoimikunnan yhteisesti valmisteltavana.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21.

Sokerin, voinin, juuston ja lihan saantiin ei muonitustoimikunta ollut voinut välittömästi vaikuttaa, kun hallitus oli järjestänyt näiden tarvikkeiden hankinnan väestölle.

Kosketeltuaan lihakauppaa ja mainiten, että lihaa oli 9 viikon aikana jaettu keskimäärin 51,077.3 kg, huomautti toimikunta, että sillä oli ollut vastassaan entisen senaatin hinnansääteley politiikka, joka oli ehkäissyt tuontia ja riistänyt toimikunnalta kaiken mahdollisuuden järjestää hankintaa. Monituisia kertoja oli muonitustoimikunta silloiselle senaatille tehnyt alistuksia voinin ja juuston hintoihin verraten suhteettoman alhaisen rajahinnan korottamisesta, mutta näistä esityksistä ei ollut toivottua tulosta.

Toimikunta mainitsi edelleen, että oli ehdotettu otettavaksi käytäntöön alennusliput, joita jaettaisiin tarvitseville ja jotka oikeuttaisivat ostamaan eräitä tavaroita myymälöistä tahi saamaan ruokaa kansanruokaloista alennettuun hintaan, niin että kaupunki lunastamalla alennusliput korvaisi hinnaneron. Raha-apujen jakamista toimikunta ei sitä vastoin katsonut voivansa puoltaa.

Lopuksi toimikunta esitti, että sen käytettäväksi annettaisiin 300,000 markan määräraha elintarpeiden hankkimiseksi alennettuun hintoihin kaupungin vähävaraisille asukkaille sillä tavoin kuin kaupunginvaltuusto muonitustoimikunnan laatiman tarkemman ehdotuksen mukaan vastedes määräisi.

Tämän toimikunnan esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾, kuitenkin siten, ettei muonitustoimikunnan tarvinnut hankkia kaupunginvaltuuston suostumusta mainitun ehdotuksen toteuttamiseen.

Kunnallinen
halonhankinta

Sitä ennen oli muonitustoimikunta helmikuun 9 päivänä antamassaan esityksessä²⁾ tehnyt selkoa toimenpiteistään halkojen hankkimiseksi kunnan laitoksille ja niiden jakelemiseksi kaupungin asukkaille. Toimikunta esitti niinkään vastaisen toimintansa ohjelman. Kun kaupungin halonhankinta oli vuonna 1916 kyennyt tyydyttämään ainoastaan noin 23 % yksityisten kulutusmäärästä, ei muonitustoimikunnan mielestä ollut hyödyllistä eikä viisasta laajentaa kunnan halonhankintaohjelmaa siinä määrin, että yksityinen yritteliäisyys tällä alalla olennaisesti herpautuisi tai lakkaisi. Kaupunki ottaisi siten hartioilleen suunnattoman vastuun omaamatta riittäviä edellytyksiä tilanteen hallitsemiseen, koska halkojen hankinta olevissa oloissa kohtasi moninaisia vaikeuksia, joiden poistaminen tahi ehkäiseminen ei ollut kaupungin vallassa.

Toimikunta ehdotti, että kunnallinen halonhankinta rajoitettaisiin tarvittavain polttoaineiden hankkimiseen kaupungin omiin laitoksiin sekä lisäksi siinä määrin, kuin olot sallivat, eritoten vähävaraisen väestön

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 4. 13 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

avustamiseen nykyisissä tukalissa elanto-oloissa pitämällä sen saavana halkoja omaan kustannusten hinnasta. Tämän ohjelman kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾.

Kun muonitustoimikunta oli helmikuun 5 päivänä määrännyt, ettei lihaa toistaiseksi saanut myydä pöydiltä eikä avonaisista myyntikojuista kaupungin toreilla, olivat eräät lihakauppiaat huomauttaneet tämän kiellon kohtuuttomuudesta ja saattaneet asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Valtuuston puolelta ei asia aiheuttanut ²⁾ muuta toimenpidettä, kuin että puheenalaisten lihanmyyntipaikkain haltijoita neuvottiin, siinä tapauksessa että aihetta oli, rahatoimikamarilta anomaan takaisin ennakolta suorittamansa maksut oikeudesta pitää myyntikojuja toreilla sekä vapautusta sopimuksistaan.

Kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä muonitustoimikunta ilmoitti, että johtaja W. A. Lavonius muiden toimien vuoksi halusi saada vapautuksen toimikunnan jäsenyydestä, minkä johdosta kaupunginvaltuusto hänen sijaansa valitsi ³⁾ professori G. von Wendtin. Edelleen huomautti toimikunta, että vallitsevan vastuullisen pulakauden johdosta toimikunnan jäsenlukua olisi lisättävä valitsemalla siihen työväenluokan ja naisjärjestöjen edustajia. Valtuusto päätti lisäksi valittavaksi seitsemän jäsentä sekä valitsi puolestaan toimikunnan jäseniksi neidit D. Neoviuksen, M. Sillanpään ja E. Somersalon, minkä ohessa järjestyneen työväen kunnallisjärjestöä oli kehoitettava valitsemaan muut neljä jäsentä. Tehdyn anomuksen johdosta vapautti ⁴⁾ valtuusto sittemmin varatuomari G. Ehrnroothin jäsenyydestä valitsematta uutta jäsentä hänen sijaansa.

Sittenkuin maaliskuun 12 päivänä pidetyssä maamme eri paikkakuntain edustajain kokouksessa oli päätetty asettaa kuntainvälinen elintarvetoimikunta, johon kuului 8 Helsingissä asuvaa jäsentä, sekä laajempaa periaatteellista kantavuutta olevia kysymyksiä käsittelemään kuntainvälinen elintarvevaltuuskunta, johon, paitsi toimikunnan jäseniä, oli valittu 12 henkilöä maamme eri osista, oli tehty anomus, että kaupunki ottaisi osaa toimikunnan yhteisten kustannusten suoritukseen. Kaupunginvaltuusto valtuutti ⁵⁾ muonitustoimikunnan osoittamaan maksettavaksi tarpeelliset varat.

Kirjelmässä toukokuun 19 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle senaatin kamaritoimituskunnan kirjelmän kunnallisten elintarvelautakuntain asettamista koskevasta asiasta. Valtuusto päätti ⁶⁾ asettaa elintarvelautakunnan, jonka kuudesta jäsenestä Helsingin järjestynyt työväki saisi ehdottaa kolme. Lautakuntaan tulivat ⁷⁾ jäseniksi filosofiantohtori H. Ramsay, filosofianmaisteri O. Walmari, neiti E. Somersalo, filosofiantohtori E. Gylling, toimit-

Lihakauppiaiden kanteluja.

Muonitustoimikunnan täydentäminen.

Määräraha kuntainvälisen elintarvetoimikunnan menojen suoritukseen.

Kunnallinen elintarvelautakunta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 14 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 21 §. — ³⁾ S:n 17. 4. 17 §. — ⁴⁾ S:n 24. 4. 11 §. — ⁵⁾ S:n 24. 4. 12 §. — ⁶⁾ S:n 22. 5. 37 §. — ⁷⁾ S:n 12. 6. 6 §.

taja J. K. Lehtinen ja liikeapulainen J. E. Järvisalo sekä varajäseniksi filosofiantohtori Jenny af Forselles, kansanedustaja J. Vatanen, toimittaja E. Puro ja herra Honkajuuri. Samalla päätti kaupunginvaltuusto:

elintarvelautakunnan toimialasta erotettavaksi kunnan halkojen hankinnan, jota tähän asti oli toimittanut muonitustoimikunta, sekä tämän annettavaksi erityisen, valtuuston alaisen kolmijäsenisen toimikunnan huoleksi;

tämän toimikunnan jäseniksi valita varatuomari Axel Palmgrenin, herra Tarjanteen ja johtaja J. Bärlundin;

kehoittaa elintarvelautakuntaa valtuustolle antamaan esityksen lautakunnan toiminnalle tarpeellisten rahavarain osoittamisesta; sekä lakkauttaa muonitustoimikunnan toiminnan, josta valtuustolle oli aikansa annettava kertomus.

Neiti E. Somersalon sittemmin tekemän pyynnön saada vapautus lautakunnan jäsenyydestä kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾.

Määräraha elintarvelautakunnalle.
Kirjelmässä kesäkuun 14 päivältä elintarvelautakunta sittemmin anoi, että sen käytettäväksi kolmen ensintulevan kuukauden aikana elisyyskuun 13 päivään asti annettaisiin 284,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että varat oli tilityksen ehdolla maksettava lautakunnalle kaupunginkassasta.

Samalla määrättiin, että elintarvelautakunnan puheenjohtaja sai 20 ja kukin jäsen 15 markan palkkion kultakin kokoukselta.

Lisämäärärahoja elintarvelautakunnalle elintarpeiden ostoon.
Kirjelmässä elokuun 16 päivältä elintarvelautakunta anoi lisävaroja voidakseen ensi talvena tyydyttää väestön ravintoaineiden tarvetta. Lähiaikoina tarvittavat varat kävivät selville seuraavasta taulusta:

I. Muonitustoimikunnan varastojen haltuunottaminen.

Varastojen arvo elokuun 1 päivänä 1917	Smk	1,453,112: 98
Kalusto	»	2,012: 55
		<u>Smk 1,455,125: 53</u>

II. Jo hankittujen tai hankkeissa olevain elintarpeiden osto.

Perunajauhoja, ostettu 38,935 kg	Smk	115,826: 50
Silakkaa, ostosopimus tehty 500 tynnyristä	»	60,000: —
Perunoita, ostosopimus tehty 2,000 hl:sta	»	38,000: —
Ehdollisesti hankittava 16,000 puutaa perunajauhoja	»	550,000: —
		<u>Smk 763,826: 50</u>

III. Lihan ostoon ja suolaukseen Smk 1,040,000: —

Yhteensä Smk 3,258,952: 03

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 10 § ja 9. 10. 57 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 21 §.

Kun lautakunta lisäksi aikoi paljottain ostaa perunoita, perunajauhoja, herneitä y. m., anoi se lisäluottoa Smk 1,741,047: 97, joten koko summa nousisi 5,000,000 markkaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ lautakunnan esityksen ja päätti anotun määrän maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta.

Uudenmaan läänin kuvernöörin kiertokirjelmän mukaan oli senaatti kehoittanut kuntia käymään järjestämään maidonjakelua, vaarinottaen että 12 vuotta nuoremmat lapset, mikäli mahdollista, saivat litran päivässä, ja oli senaatti ilmoittanut apumaksua yleisistä varoista saatavan, siinä tapauksessa että kunnille koitui välittömiä menoja maidonhankinnasta vähävaraisille lapsille.

Maidon tuon-
nin ja myyn-
nin järjestä-
minen.

Elintarvelautakunnan lokakuun 9 päivänä tekemän esityksen mukaisesti päätti²⁾ kaupunginvaltuusto lautakunnalle myöntää 50,000 markkaa maidon hankkimiseksi vähävaraisten kaupunkilaisten lapsille, sillä edellytyksellä että tarkoitukseen saadaan sama määrä yleisistä varoista, ja oikeutettiin elintarvelautakunta ryhtymään sitä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Elintarvelautakunnan marraskuun 6 ja rahatoimikamarin saman kuukauden 8 päivänä tekemäin esitysten mukaisesti päätti³⁾ kaupunginvaltuusto elintarvelautakunnan käytettäväksi asettaa 500,000 markkaa maidonhankinnan helpottamiseksi kaupunkiin ja rahat edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä hallitukselle tehdä alistuksen maitokaupasta voimassa olevain määräysten muuttamisesta siihen suuntaan, että kuluttajat, mikäli mahdollista, suorittaisivat siitä johtuvat kustannukset, joiden suoritukseen kunnat ainoastaan hellittävässä tapauksissa, oman harkintansa mukaan, ottaisivat osaa.

Elintarvepulan johdosta päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto senaatilta anoa, että senaatti ottaisi vakavasti harkittavakseen, eikö kunnallisia elintarvelautakuntia voitaisi oikeuttaa elintarpeista, joita ne ostavat kuntain asukkaille jakaakseen, suorittamaan tarpeelliseksi havaitsemansa hinnan, siihen katsomatta että vahvistetut rajahinnat siten tulisivat ylitetyiksi.

Rajahinnat ja
elintarvelautau-
kunnat.

Kun elintarvepula oli syksyn kuluessa yhäkin kärjistynyt, päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto antaa valmisteluvaliokunnan toimeksi kiinnittää huomiota pääkaupungin elintarvehankintaan sekä valtuuttaa valiokunnan kiireellisissä tapauksissa valtuuston puolesta elintarvelautakunnan käytettäväksi asettamaan tarpeelliset määrärahat elintarpeiden ostoon. Edelleen päätti valtuusto oikeuttaa valiokunnan täydentämään itseään kolmella henkilöllä, joiden tuli etsiä olemassa olevia elintarvevarastoja kaupungin ostettaviksi sekä tästä ilmoittaa elin-

Toimenpiteitä
elintarvepulan
lieventämi-
seksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 9 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 56 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 39 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 57 §. — ⁵⁾ S:n 23. 10. 2 §.

tarvelautakunnalle, samoin kuin senaatille huomauttaa kaupungin huolestuttavasta tilasta elintarpeiden saantiin nähden sekä, siihen katsoen että elintarpeiden hankinta voimassa olevan elintarvelain mukaan on senaatin asia, anoa ryhdyttäväksi kiireellisiin toimenpiteisiin kaupungin muonittamiseksi.

Elintarvelautakunnan täydentäminen.

Sittemmin havaittiin, ettei elintarvelautakunnasta riippumaton ja siitä syrjässä toimiva jaosto, semmoinen kuin lisätty valmisteluvaliokunta, ollut tarkoituksenmukainen, varsinkin kun elintarvelautakunta jo oli perustanut osteluosaston, minkätähden kaupunginvaltuusto sen sijaan päätti ¹⁾ lisätä lautakuntaa puheena olevaan alaan perehtyneillä henkilöillä. Uudeksi jäseneksi lautakuntaan valittiin herra Soini; varajäsen filosofiantohtori Jenny af Forselles vapautettiin ²⁾ pyynnöstä tehtävästään ja hänen sijaansa lautakunnan varajäseneksi valittiin rouva G. Ehrstedt. Lisäksi oli työväenjärjestöjä kehoitettava valitsemaan yksi uusi jäsen lautakuntaan.

Kunnallisen kansanravintohallituksen asettaminen.

Kirjelmässä kesäkuun 8 päivältä muonitustoimikunta ilmoitti että, sittenkuin sen tehtävä oli päättynyt, olisi järjestettävä eräitä hallintoasioita, jotka eivät kuuluneet uuden elintarvelautakunnan tehtäviin. Toimikunta mainitsi, että sen kalliinajanavustuskomitea oli jakanut osan käytettäväkseen saamastaan 300,000 markan määrärahasta, ei kuitenkaan raha-apuina, vaan ainoastaan luontoisavustuksina (halkoina, ruokatavaroina, vuokratien suorituksena y. m. s.). Ruokintakomitea oli suunnitellut suurenlaisen keskuskeittolan laitettavaksi ent. seura-huoneen pohjakerrokseen. Edelleen oli toimikunta asettanut kalliinajanalouskomitean, jonka tehtävänä oli toimia mahdollisimman parhaan ravintotuloksen saavuttamiseksi ruokataloudessa osin toimeenpanemalla opetuskursseja, osin lentolehtisten avulla levittämällä neuvoja ja ohjeita tähän kuuluvissa asioissa. Lisäksi oli toimikunta tehnyt aloitteen erikoisen, Helsingin kaupungin viljelystoimikunta nimisen elimen perustamiseksi, jonka tehtävänä oli osin ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin viljelyspalstain antamiseksi halullisille vähävaraisille henkilöille tai viljelemään käytettävänä olevia maita, osin myös, jos kävi päinsä, tehdä kaupungin lähiseudun maanviljelijäin kanssa sopimuksia perunain ja muiden juurikasvien viljelemisestä kaupungin väestön tarpeiksi.

Muonitustoimikunta oli sitä mieltä, että oli tarpeen asettaa uusi johtava ja koossapitävä elin, joka ottaisi huolekseen muonitustoimikunnan valvovan tehtävän sekä järjestöisi edellä mainittujen alikomiteain työn. Tämän elimen ei tarvinnut olla vakituinen kunnallinen viranomainen, mutta kun kansan ravitseminen varmaankin monet ajat pysyi pääkaupungin tärkeimpänä yhteiskuntapoliittisena kysy-

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 50 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 48 §.

myksenä, näytti tämä viranomainen kuitenkin olevan järjestettävä pitemmän ajan pysyväksi.

Muonitustoimikunta sentähden ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

asettaa Helsingin kunnallinen kansanravintohallitus nimisen elimen valvomaan ja johtamaan kunnan toimintaa kalliinajanavustuksen, kansanravitsemisen ja kalliinajantalouden sekä kunnan viljelysasiain alalla;

tähän hallitukseen kuuluvaksi viisi varsinaista ja viisi varajäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta; taata jäsenille toiminnastaan kohtuullisen palkkion, jonka valtuusto vastedes hallituksen ehdotuksesta määrää; sekä

oikeuttaa hallituksen, joka on välittömästi kaupunginvaltuuston alainen, valtuustolta hankkimaan tehtävänsä täyttämiseen tarvittavat määrärahat.

Nämä muonitustoimikunnan ehdotukset kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ ja valitsi ²⁾ sittemmin kansanravintohallituksen jäseniksi johtajat A. Björkenheimin ja B. Breitholtzin, lääket. tri C. Tigerstedtin, professorinrouva H. Gebhardin ja kauppias O. Lumpeen sekä varajäseniksi fil. tri J. af Forselleksen, professori G. von Wendtin, tilanomistajan, vphra W. von Bonsdorffin sekä rouvat F. Hultin ja T. Lampénin.

Työväen eduskunnan anomukseen saada valita edustajia kansanravintohallitukseen, niin että työväen eduskunta valitsisi puolet varsinaisista ja varajäsenistä, kaupunginvaltuusto sittemmin myöntyi ³⁾ määräten, että työväen eduskunta sai valita lisäksi kolme vakinaista ja kolme varajäsentä hallitukseen.

Kirjelmässä heinäkuun 5 päivästä rahatoimikamari ilmoitti kansanravintohallituksen aloittaneen toimintansa ja jo ostaneen erinäisiä elintarpeita vastaiseen keskuskansankeittolaan. Kun ei hallituksen käytettäväksi kuitenkaan ollut annettu tarpeellisia varoja, oli rahatoimikamari hallituksen anomuksen mukaisesti kehoittanut rahatoimikonttoria hallitukselle edeltäpäin kaupunginkassasta maksamaan enintään 50,000 markkaa. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kaupunginkassalle korvattavaksi sen suorittaman etuannin siitä 300,000 markan määrärahasta, minkä valtuusto oli myöntänyt muonitustoimikunnan käytettäväksi elintarpeiden hankintaan varattomille ja vähävaraisille, jonka määrärahan hallitus oli muonitustoimikunnan lakattua oikeutettu käyttämään.

Sittemmin teki kansanravintohallitus syyskuun 10 päivänä kaupunginvaltuustolle esityksen, jossa hallitus ilmoitti päättäneensä jär-

Määräraha
kansanravinto-
hallitukselle.

Keskuskeitto-
lan laittami-
nen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 42 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 22 §. — ³⁾ S:n 22. 12. 6 §. — ⁴⁾ S:n 18. 9. 14 §.

jestää keskuskeittolan kunnan vähävaraisten asukasten ruokkimiseksi. Elintarvelautakunta ei kuitenkaan ollut voinut hallituksen käytettäväksi antaa keskuskeittolaan tarvittavia elintarvevarastoja, minkätähden hallitus oli päättänyt itse ostaa nämä varastot tuottajilta. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ myöntää 500,000 markkaa kansanravitsemisen järjestämiseksi ja nämä varat edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä otettavaksi huomioon 1918 vuoden budjetin laadinnassa.

Kansanravintohallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot.

Kirjelmässä syyskuun 21 päivältä kansanravintohallitus mainitsi katsoeensa kohtuulliseksi, että sen jäsenet työstään saivat 15 markan palkkion kultakin kokoukselta. Puheenjohtaja johtaja B. Breitholtz sitä vastoin saisi 500 markan kuukausipalkkion. Tämän esityksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ tarvittavan rahamäärän suoritettavaksi kansanravintohallituksen käytettäväksi annetuista varoista.

Rahatoimikamarin käyttämät hätäapuvarat.

Kirjelmässä syyskuun 13 päivältä kansanravintohallitus mainitsi, että se oli elokuussa päättänyt silloisen, varsinkin naisten keskuudessa vallitsevan työnpuutteen johdosta jakaa alaisensa kalliinajanavustuskomitean välityksellä erinäisillä ehdoilla hätäapuja, enintään kuitenkin yhteensä 20,000 markkaa, etusijassa naisille, joilla oli lapsia elätettävänä. Kun kuitenkin rahatoimikamari oli kehoittanut mainittua komiteaa yksissä neuvoin kamarin väliaikaisen hätäapukomitean kanssa näitä avustuksia jakamaan ja siis kansanravintohallitusta kuulematta käyttänyt hallituksen käytettäväksi annettuja, toisiin tarkoituksiin aiottuja varoja, anoi kansanravintohallitus, huomauttaen ettei kamari ollut oikeutettu puheena olevia varoja tuolla tavoin käyttämään, sille korvattavaksi näin käytetyn summan, kaikkiaan 96,725 markkaa.

Syyskuun 24 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että varat oli käytetty varsinaiseen tarkoitukseensa, mutta summasta olisi kuitenkin luettava pois 20,000 markkaa, jonka määrän kalliinajanavustuskomitea oli kansanravintohallitukselta saanut jakaakseen työttömille naisille. Kun asia lähinnä koski sitä, miltä tililtä mainitut varat oli pantava maksettaviksi, ja kun kansanravintohallitus varsin luultavasti tarvitsi ne varat, mitkä edellä mainittua tarkoitusta varten oli annettu sen käytettäväksi, esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi käyttövaroistaan osoittaa 76,725 markkaa niiden menojen suoritukseen, joita johtui rahatoimikamarin edellä mainitusta toimenpiteestä hädän lieventämiseksi kaupungin työttömien keskuudessa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen.

Kansanravintohallituksen toimintalan laajuus.

Kansanravintohallitus mainitsi edelleen kirjelmässä syyskuun 29 päivältä, että Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille niminen yhdistys oli hallitukselta anonut yhdistyksen kansankeittolaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 25. 9. 9 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 41 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 42 §.

tarpeellisia ruokavaroja. Kansanravintohallituksen tehtävänä kuitenkin oli valvoa ja johtaa kunnan toimintaa kalliinajanavustuksen, kansanravitsemisen, kalliinajantaloushoidon ja viljelyskysymysten alalla, jota vastoin elintarvelautakunnalla oli oikeus ostaa ja jaella takavari-koituja tavaroita. Kansanravintohallituksen aikaisemmin ja vastedes hankkimat elintarpeet oli aikomus käyttää niissä kansan- ja muissa keittiöissä, joita hallituksen luultavasti oli pakko vastedes perustaa eri osiin kaupunkia sekä, jos elintarpeet siihen riittivät, jakaa luontois-apuina kalliinajanavustuskomitean välityksellä vähävaraisille kaupungin asukkaille. Tällä tavoin oli kansanravintohallitus käsittänyt tehtävänsä suurin piirtein nähtynä eikä sentähden ollut katsonut asiakseen elintarpeiden hankkimista yhdistyksille, varsinkin kun edellä mainittu yhdistys oli pyytänyt jauhoja, jota tavaraa kansanravintohallituksen itsensä täytyi hankkia elintarvelautakunnalta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ kansanravintohallituksen esityksessä lausutun käsityksen sen toimialan laajuudesta.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä lokakuun 18 päivästä ilmoitti kauppaneuvos P. Sinebrychoff sitoutuvansa, siinä tapauksessa että valtuuston toimesta ja sen valvonnan alaisena saadaan täällä aikaan kansanravintolaitos, viiden kuukauden aikana, marraskuun 1 päivästä 1917 lukien, kunkin kuukauden päättyessä kaupunginkassaan maksamaan 50,000 markkaa apumaksuna tämän laitoksen kustannusten suorittamiseen, edellyttäen että laitoksessa maksutta ruokitaan köyhiä, Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvia työkyvyttömiä miehiä, naisia ja lapsia niin pitkälle kuin nämä varat riittävät.

Lahjoitus kansanravitsemisen hyväksi.

Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ kiitollisena vastaanottaa varat ja luovuttaa ne kansanravintohallituksen käytettäväksi.

Kansanravintohallituksen lokakuun 30 päivänä tekemästä esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto sen käytettäväksi antaa lisäksi 500,000 markan ennakkomäärärahan.

Lisämääräraha kansanravintohallitukselle.

Kun eräät kaupungin työntekijät olivat anoneet, että kaupunki etuantina myöntäisi heille voin, silavan, perunain, suurimain y. m. hankkimiseen tarvittavat varat, ja olivat tarjoutuneet luottamusmiestensä välityksellä pitämään huolta sekä näiden elintarpeiden hankinnasta ja jakelusta että maksujen perimisestä ja etuannin takaisin maksamisesta kaupungille, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen ja näissä töissä toimivain työntekijöiden yhteisesti asettaman komitean hankkimaan mainituille työntekijöille elintarpeita sekä määräämään, miten siten hankitut elintarpeet oli jaettava ja maksu niistä perittävä, sekä komitean käytettäväksi antaa 200,000 markan etuannin.

Elintarpeiden hankinta kaupungin palveluksessa oleville työntekijöille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 43 §. — ²⁾ S:n 23. 10. 1 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 40 §. — ⁴⁾ S:n 9. 10. 58 § ja 23. 10. 17 §.

Sittemmin myöntyi ¹⁾ valtuusto kaupungin teknillisten laitosten hallituksen lokakuun 25 päivänä tekemään esitykseen, että mainittujen laitosten elintarvelautakunnille annettaisiin samanlaista lainaa elintarpeiden hankkimiseksi siten, että kullekin laitokselle myönnettäisiin 20,000 markkaa hallituksen määräyksen mukaan käytettäväksi ruokatarvarain ja muiden tarvikkeiden ostoon laitosten virkamiehille ja työntekijöille.

Keittiötähtien talteenottaminen.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa lautakuntaa asettamaan komitean, jossa myöskin rahatoimikamari ja kaupungin yleisten töiden hallitus sekä kaupungin talonomistajat olisivat edustettuina ja joka selvittäisi, miten keittiötähteitä voitaisiin sopivimmin käyttää. Komitea oikeutettiin asettamaan erityinen palkattu sihteeri.

Määrärahoja hätäapukomitean sihteerin palkkaukseen ja tarverahoiksi.

Hätäapukomitean helmikuun 15 päivänä tehtyä esityksen määrärahain myöntämisestä sihteerin palkkaamiseksi ja tarverahoja varten myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto näihin tarkoituksiin käyttövaroistaan, edelliseen 500 ja jälkimmäiseen 600 markkaa.

Määräraha hätäaputöitä varten.

Kirjelmässä samalta päivältä hätäapukomitea edelleen ilmoitti, että työnpuutetta, vaikkakin vähäisessä määrässä, oli ilmaantunut, mutta että sangen laajaa työnpuutetta saattoi syntyä, jos, niinkuin oli syytä peljätä, karamellitehtaiden täytyi sokerinpuutteen johdosta lakauttaa toimintansa. Komitea sentähden anoi lupaa saada käyttää ne varat, kaikkiaan Smk 16,898: 40, mitkä kaupunkilähetyksen ja erinäisten naisjärjestöjen asettamalla hätäapukomitealla oli hallussaan osin käteisvaroina ja osin rahaksi muuttamattomina valmisteina ja jotka olivat säästyneet vuonna 1916 myönnetystä määrärahasta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ tähän anomukseen.

Kantelu työnvälitystoimistoa vastaan y. m.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä mainittiin, että noin 200 työtöntä naista oli toukokuun 21 päivänä pitänyt kokouksen, jossa oli otettu pohdittavaksi kysymys naisten keskuudessa täällä vallitsevan hädän poistamisesta. Kokous oli päättänyt anoa ryhdyttäväksi kiireellisiin toimenpiteisiin hädän poistamiseksi hätäaputöitä toimeenpanemalla tai muulla tavoin. Sen ohessa oli kokous lausunut, että kunnan työnvälitystoimiston johtavat henkilöt olisi, sen johdosta että he olivat sopimattomasti esiintyneet varsinkin työttömiä naisia kohtaan, poistettava ja heidän sijaansa asetettava henkilöjä, joilla oli työväestön luottamus.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan annettua lausunnon ja rahatoimikamarinkin lausuttua mielensä, huomauttaen, ettei mainittavaa työnpuutetta vallinnut ja että kantelu oli aiheeton, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, ettei kirjelmä aiheuttanut toimenpidettä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 25 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 22 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 18 §. — ⁴⁾ S:n 27. 2. 19 §. — ⁵⁾ S:n 12. 6. 40 §.

Kirjelmässä elokuun 2 päivältä tehdessään esityksen kaduntasoi-
tustöiden käyntiin panettamisesta laajemmassa mitassa työn hankkimi-
seksi työttömille miehille rahatoimikamari samalla ilmoitti asettaneensa
väliaikaisen hätäapukomitean päätehtävänä hankkia työnansiota
työttömille naisille. Mainitun komitean jäseniksi oli kamari valinnut
lakitieteenkandidaatti E. Cavoniuksen ja pankinjohtaja F. Hallion sekä
filosofiantohtori Jenny af Forselleksen, varamiehenä lakitieteenkandi-
daatti Einar Böök, minkä ohessa työväenjärjestöt olivat komiteaan
valinneet herrat Lujan, Peltosen ja Pietikäisen, varamiehenä herra
Laine. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto myöntäisi 25,000 mar-
kan määrärahan töiden järjestämiseksi työttömille naisille komitean
toimesta. Asiaa esitellessä kaupunginvaltuusto osoitti ¹⁾ 100,000 mark-
kaa töiden järjestämiseksi työttömille naisille, samalla lausuen, että
suoranaisia raha-avustuksia olisi annettava ainoastaan hellittävässä
tapauksissa.

Hätäaputöitä
naisille.

Mainittu väliaikainen komitea anoi sittemmin kirjelmässä syyskuun
10 päivältä lisämäärärahaa, koska myönnettyt varat oli käytetty kan-
kaiden oston, asunnonvuokraan, työpalkkoihin y. m. Rahatoimikama-
rin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ 100,000 markkaa hätä-
aputöiden edelleen järjestämiseksi naisille. Sen ohessa lausuttiin, että
tämä määräraha olisi, mikäli mahdollista, käytettävä ulkotöihin, esim.
kaupungin metsäin perkaukseen.

Sillä välin oli sosialilautakunta heinäkuun 28 päivänä tehnyt esi-
tyksen hätäapukomitean asettamisesta. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾,
että vastamainitun väliaikaisen komitean, jonka päätehtävänä oli
hankkia työtä työttömille naisille, oli lakkautettava toimintansa, kohta
kuin uusi hätäapukomitea oli perustautunut. Tämän komitean puheen-
johtajaksi valittiin everstiluutnantti O. Ehrström, jäseneksi pankin-
johtaja F. Hallio sekä varajäseniksi lakitieteenkandidaatti E. Cavonius
ja filosofiantohtori Jenny af Forselles. Lisäksi oli sosialilautakuntaa
kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaa, vaivashoitohallitusta, Hel-
singfors svenska arbetarföreningiä, Helsingin työväenyhdistystä ja suo-
malaista työväenliittoa kehoitettava kutakin valitsemaan yksi varsinai-
nen ja yksi varajäsen siihen.

Hätäapukomi-
tean asetta-
minen.

Kirjelmässä lokakuun 20 päivältä hätäapukomitea sittemmin
ilmoitti, että väliaikainen hätäapukomitea jo oli käyttänyt sille myön-
nettyt varat, joista suurin osa kuitenkin oli toistaiseksi sijoitettuna val-
miisiin ompelutöihin, joita lähitulevaisuudessa ei voitu muuttaa rahaksi
niin laajassa mitassa, että komitea siitä saisi varoja menoihinsa, sekä
että komitealla oli varastossa kankaita 40,000 markan arvosta, mikä
varasto kuitenkin riittäisi ainoastaan pariksi viikoksi. Kun komitea

Määräraha
hätäapukomi-
tealle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 8. 6 §. — ²⁾ S:n 18. 9. 61 §. — ³⁾ S:n 18. 9. 43 §.

aikoi lähiaikoina koettaa hankkia työtä työttömille miehillekin ja koska komitean vakaumuksen mukaan olisi vahingollista nyt keskeyttää aloitetut työt, esitti komitea, että sen käytettäväksi annettaisiin vieläkin 200,000 markkaa hätäaputoiden järjestämiseksi.

Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ anomukseen, ja oli määräraha otettava huomioon 1918 vuoden budjetin laadinnassa.

Työväen eduskunnan vaatimus hätäapumäärärahan myöntämisestä ja hätäaputoiden järjestämisestä.

Helsingin työväenjärjestöjen eduskunta ilmoitti sittemmin Helsingin sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön suostumuksella hyväksyneensä seuraavat vaatimukset:

että kaupunginvaltuuston on viipymättä asetettava työväeneduskunnan käytettäväksi 1,000,000 markkaa jaettavaksi käteisvaroina, ruokatarvina, vaatteina y. m. elin- ja kulutustarvikkeina hädän lieventämiseksi täkäläisten työttömäin keskuudessa;

että kaupunginvaltuuston on velvoitettava asianomaiset kunnan viranomaiset viivyttämättä hankkimaan työtilaisuutta työttömille, jottei kukaan kärsi hätää ja puutetta työttömyyden johdosta; sekä

että, ellei kaupunginvaltuusto hyväksy ja toteuta tätä esitystä, valtuusmiesten on luovutettava paikkansa järjestyneen työväen käytettäväksi.

Vastausta esitykseen vaadittiin viimeistään joulukuun 5 päivänä klo 3 i. p.

Esityksen johdosta vaaditussa lausunnossa rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 5 päivältä mainitsi, että työnpuutetta jälleen oli ilmaantunut kaupungissa, sillä työttömäin luku oli viime päivinä lisääntynyt, käsittäen nykyään 350 miespuolista työntekijää, joista 50 oli pitemmän aikaa kärsinyt työnpuutetta, ja oli rahatoimikamari pahimman hädän poistamiseksi oikeuttanut rakennuskonttorin lisäämään Hietaniemenkadun työvoimaa 50 miehellä. Vaikka siis kaupunki jo oli mennyt erittäin pitkälle huolehtiessaan kaupungista kotoisin olevan työväen toimeentulosta ja panemalla käyntiin laajoja hätäaputoita ottanut kannettavakseen taakan, jonka varsinkin vähävaraisille veromaksaville kaupungin asukkaille täytyi tuntua rasittavalta, oli kamari kuitenkin päättänyt esittää, että työnansion tilaisuutta hankittaisiin niillekin 300 työntekijälle, jotka vielä olivat työttöminä. Sopivana hätäaputyönä oli kamari kaupungininsinöörin ehdotuksesta pitänyt Etelä Hesperiakadun tasoitusta, jota työtä varten, kanavan louhinta lukuun otettuna, oli 1918 vuoden menosääntöehdotukseen merkitty kaikkiaan 630,000 markkaa. Jos kamarin ehdottama toimenpide hyväksyttiin, kohoaisi kaupungin hätäaputoissa olevain työläisten luku 3,600—3,700 mieheen. Siten suomalla työntekijöille ansiotilaisuutta näytti kaupunki tehneen kaiken, mitä siltä kohtuudella voi pyytää, ja

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 10. 44 §.

ne harvalukuiset hädänalaiset, jotka eivät kyenneet työllä asemaansa parantamaan, neuvottaneen kääntymään hätäapukomitean puoleen.

Hätäapukomitea, jolta niinkään oli vaadittu lausuntoa asiasta, puolestaan esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hätäaputoita järjestettäväksi riittävässä määrässä;

koska sotavuosina oli tänne kerääntynyt koko maasta lukuisia henkilöjä, joista osa oli täällä saavuttanut kotipaikkaoikeuden, senaatilta anoa, että senaatti tämän johdosta vallitsevan työnpuutteen poistamiseksi määräisi, että valtion on mahdollisimman pian järjestettävä hätäaputoita kaupungin lähistössä sekä että tähän tarpeelliset määrärahat myönnettäisiin huomioon ottamalla nykyiset tavattoman korkeat elantokustannukset;

sille osalle työläisiä, jolle nykyään ei voitu hankkia työtä, jaettavaksi suoranaisia avustuksia, rahaa kuitenkin ainoastaan poikkeustapauksissa ja mieluummin luontoisavustusta, niinkuin alennuslippuja elintarpeiden ja halkojen saamiseksi kaupungin varastoista, ehdollisesti jalkineiden ja semmoisten vaatekappalten saamiseksi, joita on hätäapukomitean varastossa; sekä

vaivaishoitohallitukselle antaa toimeksi kussakin eri tapauksessa toimitetun tutkimuksen jälkeen jakaa tuollaisia avustuksia yksissä neuvoin hätäapukomitean sekä työväenjärjestöjen valitseman henkilön kanssa.

Hakijoille oli ilmoitettu, mitä kaupungin puolelta jo oli tehty sekä että uusia töitä valmisteltiin. Hakijat kuitenkin pysyivät vaatimuksissaan määrärahan saamisesta, mutta huomioon ottaen esitetyt näkökohdat ja niistä johtuvat toimenpiteet, vaikkei niitä kaikin puolin hyväksytty, lykkäsivät vastauksen antamista varten panemansa määrärajan joulukuun 8 päivään klo 12 päivällä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾ määräraha-anomuksen. Sitä vastoin myönnettiin ²⁾ tasoitustöitä varten kaksi määrärahaa, yhteensä 820,000 markkaa, ja päätti valtuusto lisäksi:

erinäisten hätäapukomitean käyntiin panemain hätäaputoiden kustannuksiin osoittaa 200,000 markkaa;

hätäapukomitealle myöntää lisäksi 300,000 markkaa yksissä neuvoin kansanravintohallituksen kanssa käytettäväksi vaatteiden, jalkineiden y. m. s. hankkimiseksi hädänalaisille työttömille;

kaikki puheena olevat määrärahasummat, yhteensä 1,320,000 markkaa, tarpeen mukaan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä merkittäväksi 1918 vuoden budjettiin; samoin kuin

kehoittaa Helsingin järjestyneen työväen eduskuntaa hätäapukomiteaan valitsemaan lisäksi kaksi jäsentä ja yhtä monta varajäsentä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 42 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 69.

Lopuksi päätti kaupunginvaltuusto senaatilta anoa hätäaputöiden toimeenpanemista kaupungin ympäristössä.

Hätäapumäärärahoja 1918 vuoden menosääntöön.

Vahvistaessaan 1918 vuoden menosäännön merkitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto siihen seuraavat hätäapumäärärahat: 300,000 markkaa väliaikaiselle hätäapukomitealle hätäaputöiden järjestämiseksi naisille ja 200,000 markkaa Boxbackan maatilalla teetettäviä hätäaputöitä varten sekä, näiden jo myönnettyjen määrärahain lisäksi, 300,000 markkaa jalkineiden, vaatteiden y. m. hankkimiseksi apua tarvitseville.

Kahdeksan tunnin työpäivä kaupungin työntekijöille.

Kirjelmässä huhtikuun 17 päivästä kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, että laitosten työntekijäin lähetystö oli edellisenä päivänä tuonut hallituksen puheenjohtajalle jäljennöksenä pöytäkirjan otteen, jossa vaadittiin 8-tuntinen työpäivä heti otettavaksi käytäntöön mainituissa laitoksissa, minkä ohessa lähetystö oli suullisesti täydentänyt tätä vaatimusta siihen tapaan, että lyhennetty työaika ei saisi aikaansaada työntekijäin palkkaetujen vähenemistä, sekä ilmoittanut laitosten työntekijäin ryhtyvän lakkoon, siinä tapauksessa ettei heidän vaatimukseensa myönnyttäisi, kuitenkaan lähemmin mainitsematta, käsittäisikö lakko laitosten käyttöhenkilökunnankin. Hallitus ei ollut katsonut mahdolliseksi lyhyen määräajan kuluessa — työntekijät olivat nimittäin vaatineet vastausta ennen klo 10 a. p. huhtikuun 18 päivänä — määrätä kantaansa tässä laajakantoisessa periaatteellisessa kysymyksessä, jonka ratkaisemiseen hallituksella mielestään ei ollut valtaa, vaan joka oikeastaan oli kaupunginvaltuuston ratkaistava. Tähän nähden ja kun maamme nykyään koossa olevalle eduskunnalle kohdakkoin annettaneen eduskuntaesitys lyhennetyn työajan käytäntöön ottamisesta sekä siis lähimmässä tulevaisuudessa oli odotettavana asian järjestäminen lainsäädäntötietä, ei hallitus, siihenkin nähden että Suomen metalliteollisuuden työnantajaliitto käsittelisi tämän asian, ollut katsonut olevan ehättäminen tapahtumain edelle heti hyväksymällä tehdyn vaatimuksen. Kun kuitenkin oli ilmeistä että, jos lakon uhka pantiin täytäntöön, teknillisten laitosten käyttö joutui vaaraan ja, vaikka laitosten käyttöhenkilökunta voitaisiinkin pysyttää lakosta erillään, mahdollisista pahemmista putkien särkymisistä ja muista mainittavammista vahingoista koituisi, ellei niitä voitu heti korjata, huomattavia häiriöitä, aikoi hallitus joutuisasti ottaa työntekijäin esittämän vaatimuksen perin pohjin tutkittavaksi ja sitten tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen asiasta.

Niinikään ilmoitettiin, että kaupungin yleisten töiden hallitus oli alustavasti käsitellyt samanlaista vaatimusta, kuitenkaan pääsemättä yksimielisyyteen; mahdollisen lakon ei kuitenkaan katsottu tuottavan pakottavaa haittaa muille yleisille töille kuin puhtaanapidolle. Vähäistä

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §.

ennen valtuuston kokouksen alkua oli eduskunnan puhemies puhelimitse ilmoittanut valtuuston puheenjohtajalle, että lähetystö, joka oli sanonut edustavansa 3—4,000 venäläistä sotilasta, oli puhemiehelle ilmoittanut sotilaiden kaikilta kohdin kannattavan työntekijäin vaatimuksia sekä, siinä tapauksessa ettei näitä hyväksyty, ottavan haltuunsa teollisuuslaitokset ja niiden käytön.

Vaikkei asiaa siis ollut voitu täydellisesti valmistella, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto asian kiireellisyyteen ja tärkeyteen nähden, odottaen kysymyksen työpäivän pituudesta kohdakkoin tulevan järjestetyksi lainsäädäntötietä, 8-tuntisen työpäivän heti otettavaksi käytäntöön kaupungin teknillisissä laitoksissa ja yleisissä töissä sekä kärkeä asianomaisten hallitusten valtuustolle ehdottaa tästä päätöksestä johtuvia toimenpiteitä.

Sittenkuin muuan kaupungin työntekijöitä edustava komitea oli kaupunginvaltuustolle esittänyt vaatimuksen alimpain tuntipalkkain määräämisestä kaupungin töissä, lähetti ²⁾ valtuusto asian rahatoimikamariin, jonka tuli yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten kanssa antaa siitä lausunto. Kesäkuun 1:senä päivätyssä lausunnossaan kamari huomautti, että työntekijöillä myönnettyjen korotettujen tuntipalkkain ja kalliinajanlisäysten johdosta yleensä oli suuremmat tulot kuin kaupungin palvelusmiehillä. Teoreettisesti tosin kävi alimman palkan vahvistaminen, mutta käytännössä tämä osoittautuisi erittäin vaikeaksi ja epäoikeudenmukaiseksi, koska eri ryhmäin tulisi elatusvelvollisuuden ja muidenkin asiaan vaikuttavain seikkain johdosta saada erisuuruiset palkat. Edelleen huomautettiin, etteivät hakijat suinkaan edustaneet kaikkia kunnan työntekijäryhmiä. Ei sentähden näyttänyt oikeudenmukaiselta nyt ottaa tätä tärkeää asiaa käsiteltäväksi ja tehdä ylimalkaista päätöstä. Sitä vastoin tulisi kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallitusten saada toimekseen jatkaa keskusteluja ja, samoin kuin aina ennenkin oli ollut laita, lopullisesti päättää tuntipalkan määräästä. Tähän nähden kamari esitti, että valtuusto päättäisi jättää esillä olevan anomuksen kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten harkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Kaupunginvaltuusto teki ³⁾ päätöksensä rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti.

Käsitellessään kysymystä työttömyyden johdosta tarpeellisten yleisten töiden järjestämisestä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kehoittaa rahatoimikamaria antamaan selvityksen ehdotuksineen kaupungin työntekijöille maksetuista palkoista ja heiltä vaaditusta työmäärästä, minkä

Kunnallisten
työntekijäin
minimituntipalkan
määrääminen.

Hätäaputöissä
maksetut
palkat.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 2 §. — ²⁾ S:n 15. 5. 7 §. — ³⁾ S:n 12. 6. 37 §. —

⁴⁾ S:n 17. 8. 6 §; ks. tätä kert. siv. 66.

ohessa valtuusto lausui, että kaupungin työnjohdon tulisi palkkoja määrätessään ottaa huomioon, että valtuuston päättämät yleiset työt olivat laadultaan hätäaputoita.

Sittemmin antoi rahatoimikamari lokakuun 11:ntenä päivätyn mietinnön ¹⁾, jossa ehdotettiin, että kaupunginvaltuusto asettaisi komitean asiaa valmistelemaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ tähän ehdotukseen ja antoi rahatoimikamarin tehtäväksi valita jäsenet komiteaan, jossa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten työntekijäin tuli olla edustettuina ja johon myöskin tie- ja vesirakennusten ylihallituksen sekä Suomen yleisen työnantajaliiton edustajia oli valittava.

Väkivaltaa tehty kaupunginvaltuustolle esitettäessä vaatimusta alimman tuntipalkan määräämisestä työntekijöille sekä palkan maksamisesta lakkopäiviltä.

Sittenkuin kaupunginvaltuuston elokuun 17 päivänä pitämä kokous oli klo 7.10 illalla lopetettu, havaittiin isonlaisen väkijoukon, jossa oli osin työläisiä ja osin venäläisiä matruuseja, teljenneen Fabianinkadulle päin antavan porttikäytävän. Valtuusmiehille ilmoitettiin, että he eivät saaneet poistua, ennenkuin olivat myöntäneet kunnallisille työntekijöille 2: 50 markan alimman tuntipalkan sekä täyden palkan hiltajattain päättyneen lakon ajalta. Noin 6 tuntia pidettiin valtuusmiehiä teljettyinä, jolloin he joutuivat alttiiksi väkivallalle ja ruumiinmyötäiselle tarkastelulle, jota paitsi huoneistossa harjoitettiin ilkivaltaa. Klo ½ 1 yöllä suotiin valtuusmiehille tilaisuus yksityiseen neuvotteluun, jota ei kuitenkaan tarvinnut jatkaa, syystä että kaupungin järjestysmiliisin onnistui vapaaehtoisen suojeluskunnan keralla hajottaa kansanjoukko. Kertomus tapahtumasta pantiin valtuuston vastamainittun päivän pöytäkirjaan.

Korvaus aktiebolaget restaurant Börsille.

Sen johdosta että kaupunginvaltuustoa elokuun 17 päivänä kohdanneen väkivallan yhteydessä huoneistoista oli osin hävinnyt, osin turmeltu erinäisiä esineitä, oli aktiebolaget restaurant Börs antanut laskuja yhteensä Smk:lle 707: 50. Valtuusto päätti ³⁾ osoittaa tämän rahamäärän maksettavaksi käyttövaroistaan.

Sairaalan y. m. henkilökunnan työaika.

Kaupungin sairaalain henkilökunnan tehtyä esityksen eräiden muutosten toimeenpanemisesta sairaalain työaikaan, palkkaetuihin, kesälomaan y. m. esitti kaupungin sairaalaylihallitus kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että sairaalain palveluskunnalle otettaisiin käytäntöön kahdeksan tunnin työpäivä, minkä johdosta kävisi välttämättömäksi lisätä palveluskuntaa. Toukokuun 14 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari, pääasiallisesti ylihallituksen esityksen mukaisesti, ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kaupungin sairaaloissa palvelevan henkilökunnan työajan, lukuunottamatta niitä toimihenkilöitä, joiden työaikaa ei käy sairaanhoidolle

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 9 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 51 §.

haittaa tuottamatta rajoittaminen, kesäkuun 1 päivästä rajoitettavaksi 8 tunniksi päivässä ja, mikäli mahdollista, lopetettavaksi klo 7 i. p.;

sairaalain henkilökunnan lisäämiseksi, kesäkuun 1 päivästä lukien, myöntää enintään 47,000 markan määrärahan jaettavaksi sairaalain kesken;

mainitun rahamäärän maksettavaksi valtuuston käyttövaroista; samoja periaatteita, joita tähän asti on noudatettu maksuttoman sairaanhoidon ja lääkkeiden antamisessa henkilökunnalle ja sen perheenjäsenille, edelleen pääasiassa sovellettavaksi niin laajasti, että henkilökunnan perheenjäsenetkin hellittävässä tapauksissa saavat nauttia hyväkseen mainittuja etuja; sekä

antaa kysymyksen kesäloman myöntämisestä henkilökunnalle erikoisvaliokunnan valmisteltavaksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ esityksen paitsi mikäli koski viimeistä pontta, johon nähden kamaria kehoitettiin yksissä neuvoin kaupungin sairaalaylihallituksen ja eri sairaalahallitusten kanssa valmistelemaan kysymystä sairaalahenkilökunnan kesäloman järjestämisestä sekä valtuustolle antamaan ehdotus asiasta.

Suomen tehdas- ja sekatyöntekijäin ammattiosaston n:o 169 antotua kesälomaa myönnettäväksi kaupungin töissä oleville työntekijöille oli rahatoimikamari vaatinut asianomaisten viranomaisten lausuntoja ja sitten kaupunginvaltuuston antaman²⁾ tehtävän mukaisesti kaupungin sairaalaylihallituksen sekä kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallitusten kanssa neuvotellen valmistellut asiaa. Tällöin oli hyväksytty seuraava ehdotus kesäloman myöntämisessä noudatettaviksi säännöiksi:

Kesäloma kaupungin yleisten töiden, teknillisten laitosten ja sairaalain palveluskunnalle ja työntekijöille.

1) Työ- ja rakennusmestareille sekä 1 luokan koneenkäyttäjille y. m. myönnetään vuoden palvelusajalta 3 viikon kesäloma;

2) esimiehille, muille koneenkäyttäjille, lämmittäjille, sukeltajille ja vuoro-työntekijöille y. m. myönnetään vuoden palvelusajalta 2 viikon loma; sekä

3) muille työntekijöille ynnä kaupungin sairaalain ja muiden laitosten niihin verrattavalle henkilökunnalle myönnetään vuoden palvelusajalta viikon ja 3 vuoden palvelusajalta 2 viikon loma.

Muist. Asianomaisten hallitusten ja lautakuntain asia on ratkaista, mihin ryhmiin eri henkilöt on kussakin eri tapauksessa luettava.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

vahvistaa edellä ehdotetut säännöt noudatettaviksi kesälomaa myönnettäessä kaupungin sairaalain ja muiden laitosten henkilökunnalle ynnä kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden työntekijöille; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 5. 6 §. — ²⁾ S:n 15. 5. 3 §.

tätä tarkoitusta varten myöntää 92,000 markkaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle, 40,000 markkaa kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle ja 8,000 markkaa kaupungin sairaalaylihallitukselle maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Asiaa esiteltäessä hyväksyttiin ¹⁾ rahatoimikamarin esitys.

Sittemmin ilmoitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että sille myönnetty määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, minkätähden tarvittiin lisäystä Smk 3,463: 57. Muuttaen aikaisempaa päätöstään, että mainittua kesälomaa varten osoitettu määräraha oli maksettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista, valtuusto päätti ²⁾ sekä määrärahan että lisämäärärahan, kaikkiaan Smk 43,463: 57, maksettavaksi toimitetun osituksen mukaan asianomaisten laitosten varoista.

Kalliinajan-
lisäystä ohime-
nevästä ruu-
miinvammasta
korvausta saa-
neille työnteki-
jölle.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ oikeuttaa kaupungin rakennuskonttorin niille työntekijöille, jotka lain mukaan saavat korvausta ohimenevästä ruumiinvammasta, maksamaan, paitsi vahingonkorvausta, sen kalliinajanlisäyksen, minkä tapaturman kohtaama olisi saanut, jos hän olisi ollut työssä sen ajan, jolta vahingonkorvausta maksettiin.

Komitea laati-
maan työsopi-
musta ja työ-
sääntöä.

Eräiden sähkölaitoksen koneenkäyttäjän tehtyä ehdotuksen yhteistyösopimusten laatimisesta esitti rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 31 päivältä, että kaupunginvaltuusto asettaisi komitean selvittämään kysymystä Helsingin kaupungin töissä noudatettavan työ säännön ja työsopimuksen laatimisesta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ tähän esitykseen ja valitsi herrat Lindforsin ja Roustin komitean jäseniksi sekä kehoitti kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallituksia ynnä sosialilautakuntaa kutakin valitsemaan yhden ja taas teknillisten laitosten ja yleisten töiden työntekijöitä kaksi jäsentä siihen.

Sittemmin ilmoitti sosialilautakunta komitean jäseneksi valinneensa lakitieteenkandidaatti E. Cavoniuksen, kaupungin yleisten töiden hallitus kaupungininsinööri G. Idströmin ja rakennuskonttorin työntekijät työmies E. Auerin. Teknillisten laitosten hallitus ilmoitti valinneensa komitean jäseneksi insinöörin vphra E. Cedercreutzin, mutta kun hallitus oli saattanut valtuuston päätöksen teknillisten laitosten työntekijäin tiedoksi, olivat nämä vaatineet saada komiteaan valita yhden edustajan kunkin laitoksen, nimittäin vesijohto-, kaasuja sähkölaitoksen puolesta, sekä ilmoittaneet päinvastaisessa tapauksessa luopuvansa edusta tulla komiteassa edustetuiksi. Sittenkuin hallitus ei ollut katsonut myöntymisen tähän vaatimukseen kohtaavan estettä, olivat työntekijät valinneet vesijohtolaitoksen puolesta putken-

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 34 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 33 §. — ³⁾ S:n 12. 6. 13 §.
— ⁴⁾ S:n 12. 6. 31 §.

laskija A. Mustosen, kaasulaitoksen puolesta työmies W. Eerolan ja sähkölaitoksen puolesta koneenkäyttävä V. Salovaaran.

Valtuusto päätti ¹⁾ hyväksyä komitean vastamainitun kokoonpanon.

Kirjelmässä marraskuun 22 päivältä kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti puhtaanapitolaitoksen työntekijäin vaatineen m. m. tuntipalkkain korottamista 50 pennillä, paitsi ajomiesten, joiden tuntipalkkaa olisi korotettava markalla, sen uhalla että lakko puhkeaisi marraskuun 1 päivänä, ellei vaatimuksia hyväksytty, ja oli samalla vaadittu palkkaa koko lakkoajalta. Lakko oli sitten puhjennut marraskuun 1 päivänä. Sittemmin julistetun suurlakon päätyttyä marraskuun 20 päivänä oli hallitus päättänyt yleisesti korottaa kaupungin yleisten töiden työntekijäin palkkaetuja, joka korotus oli ollut puhtaanapitolaitoksen työntekijäin alkuperäisten vaatimusten mukainen, ja oli hallitus samalla ilmoittanut, ettei se ollut oikeutettu missään muodossa hyväksymään vaatimusta työpalkkain maksamisesta lakkoajalta, minkä johdosta neuvottelut oli työntekijäin puolelta keskeytetty.

Työntekijät olivat sitten oheen pannen otteen marraskuun 21 päivänä laaditusta pöytäkirjasta alistaneet asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, väittäen että heidän oikeutetut ja kohtuulliset palkan korotusvaatimuksensa oli omavaltaisesti evätty.

Asiaa kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä ²⁾ ilmoitettiin valmisteluvaliokunnan valtuutettuna toimimaan valtuuston sijassa päättäneen hyljätä mainitun vaatimuksen, mutta sen sijaan oikeuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen työntekijäin palkkauksista lakon aikana säästyneistä varoista käyttämään tarpeellisen määrän puhtaanapidon saattamiseksi lyhyessä ajassa samaan kuntoon, missä se oli ennen lakkoa. Valtuusto hyväksyi puheenalaisen toimenpiteen.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa marraskuun 21 päivänä esitettiin ote kunnallisten työntekijäin kokouksessa tehdystä pöytäkirjasta, jossa anottiin täysiä palkkaetuja n. s. marraskuun suurlakon ajalta ynnä 50 pennin korotusta tuntipalkkaan. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoituksen mukaan tuottaisi palkan myöntäminen lakkoajalta kaupungille menoja 330,000 markkaa. Yhtyen valmisteluvaliokunnan lausuntoon, ettei kaupunginvaltuusto ollut oikeutettu käyttämään kunnan varoja kaupungin työntekijäin palkaksi muutoin kuin työsuorituksen vastikkeena, valtuusto päätti ³⁾ evätä vaatimuksen.

Sittemmin anoivat kunnalliset työntekijät, näiden joukossa kaupungin teknillisissä laitoksissakin palvelevat, että heille maksettaisiin palkka marraskuun 14—19 päivän väliseltä lakkoajalta sekä että minäänlaista boikottausta ei saa kaupungin toimeenpanemissa töissä har-

Lakko puhtaanapitolaitoksessa.

Kunnallisten työntekijäin vaatimus saada täysi palkka marraskuun suurlakon ajalta sekä korotettu tuntipalkka.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 31 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 24 §. — ³⁾ S:n 21. 11. 4 §.

joittaa työntekijäin asettaman tutkijalautakunnan luvatta. Kun valmisteluvaliokunnasta näytti silloisissa oloissa suotavalta, että jonkinlainen sopimus asiassa saataisiin aikaan, asetti valiokunta komitean siitä neuvottelemaan kunnan työntekijäin edustajain kanssa, ja valittiin tämän komitean jäseniksi herrat Paloheimo, Söderholm ja Lindfors. Neuvottelujen perusteella esitti komitea seuraavat ehdotukset:

1) että se 50 pennin tuntipalkan korotus, mikä marraskuun 21 päivästä lähtien on myönnetty teknillisten laitosten työntekijöille, luetaan niille palkkamäärille, mitkä marraskuun 1 päivän jälkeen toimeenpannussa palkanjärjestelyssä on maksettu ensinmainitusta päivästä lähtien;

2) että työnjohdon taholta tietenkin on vältettävä boikottausta ja että kunnan työntekijöille on, sikäli kuin heidän työnsä jollakin työmaalla loppuu, hankittava ansiotilaisuutta jossakin toisessa kunnan järjestämässä työssä; sekä

3) että siihen hätään nähden, mikä viime marraskuun 14—19 päivänä vallinneen lakon johdosta on syntynyt kunnan työntekijäin keskuudessa, heille on maksettava avustusta: naimattomille ja naineille lapsettomille puoli palkkaa sekä naineille, joilla on lapsia, täysi palkka koko ajalta.

Nämä ehdotukset olivat kunnan työläiset hyväksyneet, lukuun ottamatta teknillisten laitosten työntekijöitä, jotka halusivat semmoista muutosta palkankorotukseen, että vaadittu 50 pennin tuntipalkan lisäys luettaisiin niille palkkamäärille, mitkä olivat voimassa ennen teknillisten laitosten hallituksen lokakuun 31 päivänä toimeenpanemaa palkanjärjestelyä, mutta maksettaisiin kaikille työntekijöille, johon korotukseen kuitenkin luettaisiin ne enintään 15 pennin tuntipalkan korotukset, mitkä mainitussa järjestelyssä oli luvattu. Tämän ehdotuksen oli teknillisten laitosten hallitus hyväksynyt siten muutettuna, että palkanlisäystä maksettaisiin kaikille 18 vuotta täyttäneille työntekijöille.

Asiaa kaupunginvaltuustossa esiteltäessä ¹⁾ ilmoitettiin, että muutettu ehdotus avustuksen maksamisesta korvauksena lakon aikana menetetyistä palkasta tuottaisi menoja noin 200,000 markkaa, sen sijaan että menoja työntekijäin alkuperäisen vaatimuksen mukaan olisi ollut 330,000 markkaa. Siihen katsoen että rahamäärä suoritettiin avustuksena, joten valtuuston aikaisemmasta periaatteellisesta kannasta että palkkaa ei ole maksettava siltä ajalta, jona työtä ei ole tehty, ei luovuttu, sekä koska oli tärkeää vallitsevina kriittisinä aikoina mikäli mahdollista poistaa tyytymättömyyden ja levottomuuden aihe kaupungin työntekijäin keskuudesta, päätti kaupunginvaltuusto hyväksyä komitean ehdotuksen kolmannen ponnin sekä puheenalaisen avustuksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 12. 1 §.

maksamiseksi käyttövaroistaan kaupungin yleisten töiden hallituksen käytettäväksi osoittaa 200,000 markkaa. Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto hakijoille ilmoittaa, että työnjohdon taholta tietenkin vältetään boikottausta ja että kunnan työntekijöille on, sikäli kuin heidän työnsä jollakin työmaalla loppuu, hankittava ansiotilaisuutta jossakin toisessa kunnan toimeenpanemassa työssä.

Lakon puhjettua halkokonttorin halkotarhassa vaati Helsingin työväenjärjestöjen eduskunta, huomauttaen että köyhälistön oli ollut pakko nylyhinnoista ostaa halkoja yksityisiltä keinottelijoilta sekä että kunnan täytyi purkamattomista rautatievaunuista maksaa tuntuvat määrät vaununvuokraa kunnan varoista, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin lakon lopettamiseksi, mikä kävisi helposti päinsä, jos vain hyvää tahtoa oli olemassa. Vaaditussa lausunnossa halkokonttori mainitsi lakon johtuneen siitä, että halkokonttorin ajomiehet olivat noudattamatta säädettyä irtisanomisaikaa toukokuun 2 päivänä jääneet pois työstä sekä julistaneet kaikki halkokonttorin ajotyöt lakkotilaan, syystä että heidän aikaisempi kuukausipalkkansa oli korotettu 200 markasta ainoastaan 225 markkaan eikä heidän vaatimaansa 250 markkaan. Työrauhan saavuttamisen toivossa oli halkokonttori toukokuun 7 päivänä päättänyt korottaa ajomiesten palkan 250 markkaan kuukaudessa, mutta siitä huolimatta olivat kaikki halkokonttorin työntekijät seuraavana päivänä julistaneet lakon. Neuvotteluissa oli vaadittu täyttä palkkaa lakkoajalta, josta vaatimuksesta kuitenkin oli sittemmin luovuttu sikäli, että ajomiesten tuli saada palkka toukokuun 1 ja 15 päivän väliseltä ajalta. Lisäksi oli vaadittu, että muuan konttoristi, joka oli otettu kylmäksi vuodenajaksi, otettaisiin takaisin palvelukseen, vaikkei halkokonttori lämpimänä vuodenaikana häntä tarvinnut.

Kun halkokonttori oli muonitustoimikunnan alainen ja toimikunta itsenäisesti käsitteli kaikki kaupungin halonhankintaa koskevat asiat, ei kaupunginvaltuusto katsonut ¹⁾ itsellään olevan aihetta puuttua siihen.

Halkokonttorissa vallitsevan lakon johdosta ei halkoja ollut voitu saada Marian ja Kivelän sairaaloihin, minkätähden kaupungin sairaalalihallitus, varsinkin kun kaikki yritykset saada halkoja muualta olivat osoittautuneet turhiksi ja lakkolaiset olivat estäneet kuljettamasta halkoja Marian sairaalaan sen omastakin varastosta, kirjelmässä toukokuun 25 päivältä ilmoitti kaupunginvaltuustolle kieltäneensä mainittujen sairaalain ylläkärejä, ellei halkoja voitu saada, vastaanottamasta uusia potilaita sekä käskeneensä tyhjentämään sairaalat. Valtuusto ei katsonut ²⁾ tämän ilmoituksen nykyään aiheuttavan toimenpidettä sen puolelta.

Lakko halkokonttorin halkotarhassa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 33 §. — ²⁾ Sm 5. 6. 18 §.

Myönnettyjä
elinkautiseläk-
keitä.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille elinkautiseläkettä vieressä mainitut määrät:

a) joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan: kansakoulunopettajatar I. Molanderille ¹⁾ 1,140 markkaa, tammi-kuun 1 päivästä lukien;

rakennuskonttorin kamreerille G. Hallille ²⁾ 4,320 markkaa, mar-
raskuun 1 päivästä lukien; anomuksen tämän eläkkeen korottamisesta kaupunginvaltuusto epäsi ³⁾;

putkimestari J. Äijälälle ⁴⁾ 2,034 markkaa, syyskuun 1 päivästä lukien;

kansakoulunopettajatar F. Hohenthalille ⁵⁾ 1,410 markkaa, syys-
kuun 1 päivästä lukien;

kansakoulunopettajatar J. S. K. Åkermanille ⁵⁾ 1,140 markkaa, syyskuun 1 päivästä lukien; ja

kansakoulunopettajatar F. H. Nervanderille ⁵⁾ 1,410 markkaa, syyskuun 1 päivästä lukien;

b) huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan: naistyöläiselle K. V. Toivoselle ⁶⁾ 441 markkaa, lukien sen jälkei-
sen kuukauden 1 päivästä, jona hän on eronnut kaupungin palveluk-
sesta;

työmies K. Karlssonille ⁷⁾ 930 markkaa, toukokuun 1 päivästä lukien;

työmies O. E. Grönbergille ⁸⁾ 400 markkaa, kesäkuun 1 päivästä lukien;

kirvesmies A. Kiiskille ⁹⁾ 642 markkaa, heinäkuun 1 päivästä lu-
kien; ja

puhtaanapitotyöntekijä K. G. Kuhlbergille ¹⁰⁾ 990 markkaa, kesä-
kuun 1 päivästä lukien;

c) kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan: ensimmäiselle kaupunginlääkärille ylimäär. professorille V. Sucks-
dorffille ¹¹⁾ 5,800 markkaa, toukokuun 1 päivästä lukien;

puhtaanapitolaitoksen johtajalle insinööri J. A. Sjöholmille ¹²⁾ 1,530 markkaa, joulukuun 1 päivästä lukien; ja

palosotilas J. E. Tähdelle ¹³⁾ 600 markkaa, heinäkuun 1 päivästä lukien.

Työmies A. J.
Halosen eläk-
keen korotus.

Työmies A. J. Haloselle, jolle oli myönnetty 144 markkaa työ-
kyvyttömyyseläkettä, mutta joka sittemmin oli käynyt kokonaan
työhön kykenemättömäksi, päätti ¹⁴⁾ kaupunginvaltuusto myöntää

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 17 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 27 §. — ³⁾ S:n 13. 11. 46 §.
— ⁴⁾ S:n 18. 9. 45 §. — ⁵⁾ S:n 13. 11. 34 §. — ⁶⁾ S:n 17. 4. 11 §. — ⁷⁾ S:n
8. 5. 7 §. — ⁸⁾ S:n 18. 9. 25 §. — ⁹⁾ S:n 9. 10. 20 §. — ¹⁰⁾ S:n 7. 12. 12 §. —
¹¹⁾ S:n 22. 5. 26 §. — ¹²⁾ S:n 12. 6. 29 §. — ¹³⁾ S:n 19. 6. 14 §. — ¹⁴⁾ S:n
18. 9. 55 §.

481 markkaan korotetun elinkautiseläkkeen, heinäkuun 1 päivästä lukien.

Kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾ leskirouva A. Méléartin anomuksen eläkkeen saamisesta kunnalliskodin johtajan everstiluutnantti G. E. Méléart-vainajan jälkeen. Niinikään evättiin työmiesten O. Mäkeläisen ²⁾ ja K. Sysmelinin ³⁾ anomukset heidän eläkkeensä korottamisesta.

Evättyjä eläke-anomuksia.

Tehtyjen anomusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraavat apurahat ja kasvatusavut alempana mainituille henkilöille:

Myönnettyjä lapurahoja ja kasvatusapuja.

työmies J. O. Aaltos-vainajan alaikäiselle pojalle O. J. Aaltoselle ⁴⁾ hänelle aikaisemmin myönnetyn 144 markan eläkkeen lisäksi vuosittain 156 markkaa, tammikuun 1 päivästä lukien, kunnes hän on täyttänyt 15 vuotta;

kansakoulunopettaja V. A. Lahti-vainajan alaikäiselle pojalle A. Lahdelle ⁵⁾ 300 markan vuosiapurahan, toukokuun 1 päivästä lukien, kunnes hän on täyttänyt 17 vuotta;

parmaaaja K. H. Lehtis-vainajan ⁶⁾ kahdelle alaikäiselle lapselle, kumpaisellekin 300 markkaa vuodessa, toukokuun 1 päivästä lukien, kunnes he ovat täyttäneet 17 vuotta;

neljännesmies K. V. Timm-vainajan ⁷⁾ kahdelle alaikäiselle lapselle, kumpaisellekin 300 markkaa vuodessa, lukien toukokuun 1 päivästä, kunnes he ovat täyttäneet 17 vuotta;

aliruiskumestari H. Saxberg-vainajan ⁸⁾ kolmelle alaikäiselle lapselle, kullekin 300 markkaa, kesäkuun 1 päivästä lukien, kunnes he ovat täyttäneet 17 vuotta;

83 vuotiaalle työmies K. Johanssonille ⁹⁾ 400 markasta 700 markkaan korotetun vuosiapurahan, toukokuun 1 päivästä lukien;

työmiehenleski E. S. Pirttilän ¹⁰⁾ kahdelle alaikäiselle lapselle heille myönnetyn 144 markan eläkkeen lisäksi vuosittain yhteensä 144 markkaa, tammikuun 1 päivästä, kunnes he ovat täyttäneet 17 vuotta;

mittarinlukijanleski E. V. Johanssonille ¹¹⁾ 240 markkaa vuodessa, huhtikuun 15 päivästä lukien, niin kauan kuin hän pysyy naimattomana;

työmiehenleski H. U. Koskiselle ¹²⁾ 300 markkaa vuodessa, huhtikuun 15 päivästä lukien, niin kauan kuin hän pysyy naimattomana;

lyhdynsyttyjänleski S. Virralle ¹³⁾ 300 markkaa vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, niin kauan kuin hän pysyy naimattomana, sekä hänen kahdelle alaikäiselle lapselleen, kumpaisellekin 150 markkaa vuodessa, samasta päivästä lukien, kunnes he ovat täyttäneet 17 vuotta;

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 29 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 20 §) — ³⁾ S:n 13.11. 47 §. — ⁴⁾ S:n 13. 2. 2 §. — ⁵⁾ S:n 5. 6. 30 §. — ⁶⁾ S:n 22. 5. 9 §. — ⁷⁾ S:n 17. 4. 25 § ja 22. 5. 10 §. — ⁸⁾ S:n 12. 6. 26 §. — ⁹⁾ S:n 12. 6. 36 §. — ¹⁰⁾ S:n 9. 10. 49 §. — ¹¹⁾ S:n 13. 11. 23 §. — ¹²⁾ S:n 13. 11. 24 §.

kansakoulunopettaja J. G. Kvarnström-vainajan¹⁾ alaikäiselle tytarelle N. Kvarnströmille 300 markkaa vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, kunnes hän on täyttänyt 17 vuotta; sekä

työmies E. J. Lindqvist-vainajan²⁾ kahdelle alaikäiselle lapselle, joiden kivullosuus ainiaaksi näytti ehkäisevän heidän työkykyään, kumpaisellekin 450 markan vuotuisen elinkautisapurahan.

Apuraha insinööri A. Häggblomin kuolinpesälle.

Kun insinööri A. Häggblomin terveys oli vahingoittunut kaasulaitoksen palveluksessa ja hän sittemmin oli kuollut, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto hänen kuolinpesälleen maksaa 1,000 markan korvauksen.

Apurahoja paikallisesti eronneille toimihenkilöille.

Työnjohtaja G. H. Peltoselle, jonka oli olojen pakosta täytyntynyt erota toimestaan kaupungin työkunnan esimiehenä, myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto kuuden kuukauden palkkaetuja vastaavan 1,650 markan apurahan.

Kun luutnantti C. Lindhin oli palolaitoksessa puhjenneen lakon sovittamiseksi täytyntynyt erota alipalomestarin virasta, päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan hänelle myöntää kuuden kuukauden palkkaa vastaavan 4,000 markan apurahan.

Ruiskumestareille A. A. Forssille ja T. V. Johanssonille, jotka samasta syystä olivat eronneet palolaitoksen palveluksesta, myönnettiin⁶⁾ niinkään kumpaisellekin kaupunginvaltuuston käyttövaroista kuuden kuukauden palkkaa vastaava 2,000 markan apuraha.

Putkimestari J. Äijälälle, jonka oli olojen pakosta täytyntynyt luopua vesijohtolaitoksen palveluksesta, myönnettiin⁷⁾, paitsi eläkettä, oikeus kantaa täydet palkkaedut heinä- ja elokuulta.

Puhtaanapitolaitoksen johtajalle J. A. Sjöholmille, joka puhtaanapitolaitoksessa puhjenneen lakon sovittamiseksi oli eronnut toimestaan, myönsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto, paitsi eläkettä, kuuden kuukauden palkkaa vastaavan 3,825 markan apurahan.

Kauppias J. Tallbergin tekemiä lahjoituksia.

Kahdella toukokuun 25:nä päivätyllä lahjakirjalla oli kauppias J. Tallberg Helsingin kaupungille luovuttanut:

a) 500,000 markkaa »Pro Helsingfors» nimisen säätiön pohjarahastoksi, jonka varat käytetään kaupungin kaunistamiseksi ja luonnon-suojeluun; sekä

b) 250,000 markkaa »Bertha Maria Tallbergin säätiön» pohjarahastoksi.

Ensinmainitusta lahjoituksesta lausui lahjoittaja, että »Pro Helsingfors» säätiön pääoma oli kaupungin hoidettava ja kasvuutettava, saaden sen antaa lainaksi kiinnitystä tai muuta hyvää vakuutta vastaan. Korkotulot luovutettiin vuosittain viisijäseniselle toimikunnalle,

¹⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 38 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 2 §. — ³⁾ S:n 23. 10. 18 §. — ⁴⁾ S:n 19. 6. 28 §. — ⁵⁾ S:n 12. 6. 27 §. — ⁶⁾ S:n 12. 6. 28 §. — ⁷⁾ S:n 18. 9. 45 §. — ⁸⁾ S:n 12. 6. 29 §.

jonka jäsenet ensimmäisellä kerralla Helsingin kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta valitsi. Eroavan jäsenen sijaan valitsivat jäljellä olevat jäsenet uuden. Toimikunta sai vapaasti käyttää kertyneet korkovarot edellä mainittuun tarkoitukseen, milloin sopivaksi näki, mutta voi myös päättää kertyneen koron tai jonkin osan siitä lisättäväksi pääomaan.

»Bertha Maria Tallbergin säätiöstä» lausui lahjoittaja, että sen tarkoituksena oli rakennuttaa ja hoitaa terveellisiä ja tarkoituksenmukaisia asuntoja, jotka kohtuullisin ehdoin vuokrattaisiin uutterille ja kunnollisille Helsingin kaupunkikunnan jäsenille, etusijassa lapsirikkaille perheille. Säätiö voi niinkään vuokralaisten hyväksi laittaa ja kustantaa lastentarhan sekä hankkia heille kesäoleskelua ja jalostavia huveja. Yhtenäisen johdon aikaansaamiseksi ja hankkeen toteuttamiseksi sen kokemuksen mukaisesti, minkä lahjoittaja oli saavuttanut ulkomailla, lausui hän toivomuksen, että hän itse tai se hänen lapsistaan, jolle hän sen antoi toimeksi, saisi päättää, milloin säätiön toiminta alkaisi, sekä enintään kymmenen vuoden aikana määrätä, miten rakennukset oli teetettävä ja hoidettava. Mainitun ajan kuluttua tai ennenkin, jos lahjoittaja tai hänen valitsemansa henkilö halusi luopua yrityksen johdosta, tuli kaupungin ottaa yritys hoitoonsa ja järjestää hallinto sopivalla tavalla. Tässä oli kuitenkin noudatettava, että säätiön tarkoituserät tulivat täyteen oikeuteensa.

Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ vastaanottaa lahjoitukset käytettäväksi lahjoittajan esittämien ehtojen ja toivomusten mukaisesti sekä kehoittaa rahatoimikamaria niitä hoitamaan. Lahjoittajalle lähetettävässä kirjelmässä oli julkilausuttava kaupungin kiitos lahjoituksista.

»Pro Helsingfors» säätiön toimikunnan jäseniksi valitsi valmisteluvaliokunta, paitsi lahjoittajaa itseään, herrat Elvingin ja Norrménin, kaupunginvaltuuston ensimmäisen sihteerin ent. oikeusneuvosmiehen A. V. Lindbergin ja arkkitehti E. Saarisen.

Sittenkuin professori O. Wasastjerna-vainaja oli huhtikuun 28 päivänä 1908 laaditulla testamentilla säätänyt, että hänen jäämistöstään oli 200,000 markkaa tuleva Helsingin kaupungille käytettäväksi jonkin kaupungin yleisen paikan tai laitoksen, esimerkiksi Erottajan, kaunistamiseksi, ollen kaupunginvaltuustolla kuitenkin täysi valta sekä paikkaan että käyttötapaan nähden samoin kuin jakaa rahamäärä, esitti rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 8 päivältä, että kamari valtuutettaisiin valvomaan testamentti sekä aikansa vastaanottamaan ja hoitamaan varat. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ ehdotuksen ja antoi rahatoimikamarin toimeksi esittää lausunnon varain käyttämisestä.

Professori O. Wasastjernan testamentti kaupungin kaunistamiseksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 31 §. — ²⁾ S:n 7. 12. 7 §.

Michail Jakovlevitsch Herzensteinin rahasto.

Joulukuun 28 päivänä 1916 laatimallaan lahjakirjalla oli professori M. Herzenstein-vainajan leski kaupungille lahjoittanut 15,000 ruplaa seuraavin ehdoin:

1) että pääomasta muodostetaan erityinen, lahjoittajan miesvainajan M. Jakovlevitsch Herzensteinin mukaan nimitetty rahasto;

2) että tämän rahaston vuosikorolla etusijassa kustannetaan kivi-aidan ympäristön kunnossapito siinä kohdassa merenrantaa Terijoella, missä lahjoittajan mies oli murhattu; sekä

3) että koron jäljellä oleva osa lisätään pääomaan, kunnes se nousee 25,000 ruplaan, joka summa on käytettävä yhteiskuntataloudellisten luentojen kustantamiseksi Helsingin työväenopistossa.

Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ vastaanottaa lahjoituksen, jota oli hoidettava »Michail Jakovlevitsch Herzensteinin rahastona» vastamainittujen ehtojen mukaisesti. Professorinrouva Herzensteinille lähetettävässä kirjelmässä oli julkilausuttava valtuuston kiitos lahjasta, ja rahoituskamari sai toimekseen tehdä sopimuksen 2 kohdassa mainitun ehdon täyttämiseksi.

Sittemmin ilmoitti professorinrouva Herzenstein lisäävänsä lahjoitusta edelleen 10,000 ruplalla Venäjän ja Suomen vapautuksen muistoksi. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ aikansa vastaanottaa lahjoituksen, joka kohdakkoin luovutettiin kaupungille, sekä kehoittaa työväenopiston yhteistä johtokuntaa ryhtymään toimiin puheenalaisen opetuksen järjestämiseksi.

Lasten kesäsiirtolain rahasto.

Kirjelmässä huhtikuun 16 päivältä vaivaishoitohallitus ilmoitti kaupungin henkilöltä, joka oli halunnut pysyä tuntemattomana, saaneen 6,500 markan lahjoituksen vaivaishoitohallituksen harkinnan mukaan käytettäväksi sen lastenkesäsiirtolain hyväksi. Valtuusto päätti³⁾ vastaanottaa rahat hoidettaviksi »Lasten kesäsiirtolain rahastona», ja oli vuotuinen korkotuotto käytettävä lahjoittajan haluamalla tavalla.

J. G. Rosenbergin rahasto.

Kirjelmässä joulukuun 29 päivältä 1916 vaivaishoitohallitus ilmoitti kaupungin saaneen rakennusmestari J. G. Rosenberg-vainajan jäämistöstä 5,000 markan testamenttilahjoituksen, jonka käyttämisestä ei testamentissa kuitenkaan ollut annettu määräyksiä. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ vastaanottaa lahjoituksen erityisenä »Johan Gustaf Rosenbergin rahastona» hoidettavaksi sillä tavoin kuin kaupungin muista lahjoitusrahastoista on määrätty, ollen vaivaishoitohallituksen käytettävä rahaston vuotuiset korkovarat semmoisiin vaivaishoidon lastenkesäsiirtolain menoihin, jotka tarkoittavat jonkin hupaisuuden hankkimista lapsille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 18 §. — ²⁾ S:n 17. 4. 29 § ja 8. 5. 37 §. — ³⁾ S:n 8. 5. 20 §. — ⁴⁾ S:n 13. 2. 9 §.

Kirjelmässä toukokuun 14 päivältä rahatoimikamari ilmoitti maaliskuun 4 päivänä 1917 kuolleen varatuomari Gunnar Hjeltin marraskuun 6 päivänä 1915 tekemässään testamentissa määränneen kaiken jäämistönsä Helsingin kaupungille sekä hoidettavaksi pohjarahastona kodin hankkimiseksi lapsille, joiden vanhemmat ovat tuntemattomat tai jotka ovat vanhempainsa hylkäämiä sekä tarvitsevat turvaa ja hoitoa, sillä ehdolla että kaupunki pääomasta ja sen korkovaroista eräälle testamenttaajan sukulaiselle vuosittain hänen jäljellä olevana elinaikanaan maksaa 1,000 markan apurahan. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ valtuuttaa kamarin kaupungin puolesta asianmukaisesti valvomaan puheena olevan testamentin sekä tuomioistuimessa valalta kuulustuttamaan testamentin todistajia, ottamaan haltuunsa ja hoitamaan testamentatun omaisuuden sekä aikansa kaupunginvaltuustolle tekemään ehdotuksen testamentin määräysten toimeenpanemisesta edellä mainitun lastenkodin perustamiseksi.

Varatuomari
G. Hjeltin tes-
tamentti.

Kirjelmässä lokakuun 4 päivältä rahatoimikamari ilmoitti konttoristi Aino Malmberg-vainajan testamentanneen Helsingin kaupungille osan jäämistöään, joka osa ilmoituksen mukaan nousi 2,000 markan vaiheille, hoidettavaksi erityisenä »Ylioppilas Anna Johanna V:n rahastona», jonka korko käytettäisiin apua tarvitsevain ja köyhäin lasten hyväksi. Kaupunginvaltuusto valtuutti ²⁾ kamarin kaupungin puolesta oikeudessa valvomaan puheena olevan testamentin ja valalta kuulustuttamaan testamentin todistajia sekä aikansa ottamaan haltuunsa testamentatun omaisuuden ja hoitamaan sitä.

Ylioppilas
Anna Johanna
V:n rahasto.

Terijoella joulukuun 15:ntenä 1910 päivätyllä testamentilla oli piirilääkäri Carl Gustafsson-vainaja testamentannut kaiken jäämistönsä Helsingin kaupungille, sillä ehdolla että sitä kasvuutetaan, kunnes pääoma nousee niin suureen määrään, että sillä voidaan kustantaa kaikin puolin uudenaikainen, 40 sijaa käsittävä, »Carl Fredrikan sairaala» niminen lastensairaala, jota varten kaupungin tulisi luovuttaa tarpeellinen maa ynnä avara puisto, sekä että kaupunki ainiaaksi ottaa hoitoonsa testamenttaajan perhehaudan. Kaupunginvaltuusto, jonka puolesta seppelle laskettiin testamentintekijän hautajaisissa, päätti ³⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin kaupungin puolesta valvomaan puheena olevan testamentin sekä oikeudessa valalta kuulustuttamaan testamentin todistajia, ottamaan haltuunsa ja hoitamaan testamentatun omaisuuden, yksissä neuvoin kaupungin sairaalaylihallituksen kanssa aikanaan antamaan ehdotuksen testamenttimääräysten toimeenpanosta edellä mainitun sairaalan rakentamiseen nähden, minkä ohessa kamarin tuli ryhtyä toimiin niin testamenttaajan perhehaudan kunnossapitämi-

Piirilääkäri C.
Gustafssonin
testamentti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 10 §. — ²⁾ S:n 23. 10 .10 §. — ³⁾ S:n 30. 1. 2 §.

seksi testamenttimääräyksen mukaisesti kuin vaatimattoman hautakiven hankkimiseksi hänen haudalleen.

Määräraha
hautapatsaan
hankkimiseksi
piirilääkäri C.
Gustafssonin
haudalle.

Saamansa tehtävän mukaisesti rahatoimikamari sittemmin kaupunginvaltuustolle lähetti kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatimat, piirilääkäri C. Gustafsson-vainajan haudalle uudella hautausmaalla pystytettävän muistomerkin piirustukset. Muistomerkki tehtäisiin punaisesta graniitista, jossa olisi hiukan kohokoristeita sekä hakattu muistokirjoitus. Kamarin mielestä ei ollut syytä julistaa yleistä enempää kuin rajoitettukaan kilpailua, osin koska siitä olisi ollut tuntuvia lisäkustannuksia, osin koska laadittu ehdotus näytti miellyttävältä. Hyväksyen annetut piirustukset kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ antaa rakennuskonttorin toimeksi valvoa muistopatsaan pystyttämistyötä, käyttövaroistaan osoittaa patsaan kustantamiseen 8,000 markkaa sekä hautapaikan kuntoonpanoon ja istutuksiin 350 markkaa samoin kuin antaa valmisteluvaliokunnan toimeksi aikansa panettaa hautapatsaaseen sopivan muistokirjoituksen.

Matka-apuraha
Gustav Pauligin
rahas-
tosta.

Kirjelmässä joulukuun 21 päivältä 1916 rahatoimikamari ilmoitti, että nuorten liikemiesten matka-apurahoiksi käytettäviä Gustav Pauligin rahaston korkorahoja mainitulta vuodelta oli noin 2,500 markkaa edellisten vuosien 3,000 markan sijasta. Kun ei ollut ilmoittautunut lahjakirjassa olevia määräyksiä täyttävää hakijaa, vaikka matka-apuraha oli ollut kahdesti julistettu avonaisena haettavaksi, ehdotti kamari, ettei vuodelta 1916 annettaisi matka-apurahaa, vaan sen sijaan kaksi apurahaa vuodelta 1917. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾, ettei vuodelta 1916 ollut annettava matka-apurahaa, mutta kehoitettava rahatoimikamaria aikansa tekemään ehdotus vuodelta 1917 käytettävänä olevain korkovarain käyttämisestä. Sittemmin päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, että käytettävänä olevista korkovaroista, kaikkiaan noin 5,500 markasta, oli 5,000 markkaa käytettävä yhdeksi ainoaksi matka-apurahaksi.

Karl Knut Galetskin
rahas-
ton korko-
varain käyttä-
minen.

Edelliseltä vuodelta⁴⁾ oli ratkaistavana kysymys, miten »Karl Knut Galetskin köyhäin kansakoululasten avustusrahaston» korot oli käytettävä. Äänestettyään kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ olla huomioon ottamatta suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitystä, että suomen- ja ruotsinkieliset kansakoulut saisivat yhteisesti käyttää puolet mainituista korkovaroista.

Apurahoja
yleishyödylli-
sille yrityksille
ja laitok-
sille.

Järjestäessään 1917 vuoden budjetin osoitti⁶⁾ kaupunginvaltuusto 200,000 markkaa aikaisemmin anniskeluvaroista avustusta saaneiden yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi. Sittemmin

1) Valt. pöytäk. 18. 9. 18 §. — 2) S:n 16. 1. 5 §. — 3) S:n 23. 10. 9 §. — 4) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 111. — 5) Valt. pöytäk. 30. 1. 25 §. — 6) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 117 ja 127.

määräsi ¹⁾ valtuusto tämän määrärahan jakamisessa noudatettavaksi samaa menettelyä, mikä marraskuun 25 päivänä 1913 oli vahvistettu Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain jakamiseen nähden, ja asetti jakohdotusta laatimaan valiokunnan, johon valittiin herrat Ehrnrooth, Idman, V. T. Rosenqvist, Ruuth ja Sederholm sekä herra Ehrnroothin sijaan myöhemmin ²⁾ vphra de la Chapelle.

Valiokunta antoi sittemmin toukokuun 9:ntenä päivätyn mietinnön ³⁾. Valiokunta oli yhtynyt siihen, että yleensä ainoastaan kunnan aikaisemmin kannattamia yrityksiä olisi avustettava, mutta puolsi poikkeustapauksissa avustusta muillekin järjestöille, etusijassa niille, joiden tarkoituksena oli pienten ja sairaiden lasten hoito sekä kesävirikistyksen hankkiminen lapsille ja nuorisolle. Kun myönnetty määräraha, säästäväisyystarkoituksessa tehdyistä tinkimisistä huolimatta, oli osoittautunut riittämättömäksi, esitti valiokunta valtuuston käyttövaroista tarkoitukseen lisäksi myönnettäväksi 38,800 markkaa.

Tehdyt ehdotukset hyväksyen kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ määrärahoja seuraaville yhdistyksille ja laitoksille:

Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolakomitea kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille	5,500 mk
Neidit T. Wuorenheimo ja E. Borenius Hermannin lastentarhan lastenseimelle	4,200 »
Rouva N. Krogerus lasten työtuvalle	3,600 »
Neidit E. Olin, L. Stoltzenberg ja L. Wendell Töölön työtuvalle	600 »
Neiti B. Hannén lasten työtuvalle	1,000 »
Professorinrouva H. Wasenius y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksperissä	4,200 »
Helsingin ruots. kansakoulujen opettaja- ja opettajatar-yhdistyksen toimikunta:	
a) kesäsiirtoloille	19,000 »
b) tuberkulootisten ja risatautisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon	6,000 »
Helsingfors svenska folkhögskola	1,500 »
Ungdomsförbundet Fylgia toimintansa hyväksi	1,000 »
Helsingin kuuromykkäyhdistys lastentarhakoululle	1,000 »
Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajatar-yhdistyksen kesäsiirtolatoimikunta	40,000 »
Nuorten miesten kristillinen yhdistys työttömäin poikain veistolaitoksen voimassapitoon	9,000 »

¹⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 30 §. — ²⁾ S:n 17. 4. 34 §. — ³⁾ Valt. pain. asia-kirj. n:o 32. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 4 §.

Töölön koulupuutarhan toimikunta lasten kesätyöskentelyä varten	2,700 mk
Arbetets vänner (emäyhdistys) lasten kesätyöskentelyn järjestämiseksi	1,200 »
Saman yhdistyksen Sörnäsän osasto samaa tarkoitusta varten	1,200 »
Finlands allmänna folkskollärare- och lärarinneförening yhdistyksen Helsingin piiri lasten kesätyöskentelyä varten	2,000 »
Helsingin opettajaliiton puutarhakomitea puutarha- ja muun kesätyöskentelyn järjestämiseksi lapsille	2,200 »
Valkonauha-yhdistys kahden lastenkotinsa voimassapitoon	13,000 »
Köyhäin lasten työkotien toimikunta	37,000 »
Kaupunkilähetys	12,500 »
Rouvasväenyhdistys lastenkodilleen	6,000 »
Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys	7,000 »
Lastenhoidon edistämisyhdistys:	
a) yleisiä tarkoituksiaan varten	15,000 »
b) Pippingsköldin turvakotia varten	4,500 »
Risatautisten lasten parantolayhdistys	4,500 »
Maitopisara-yhdistys toimintaansa varten	8,000 »
Helsingin naisvoimistelijat naisten urheiluharjoituksia varten	400 »
Helsingin palvelijataryhdistys palvelijatarkotinsa voimassapitoon	4,000 »
Valkonauha-yhdistys suojelutoimintaansa varten	2,000 »
Martta-yhdistyksen Helsinginosasto työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten	4,000 »
Suomen naisyhdistys työläisnaisten kesäsiirtolaa varten	1,500 »
Helsingin kansanopistoseura esitelmän toimeenpanoa varten	1,500 »
Sokein ystävään yhdistys työkoululle	2,000 »
	Yhteensä 238,800 mk

Muutoin päätti kaupunginvaltuusto:

että edellä mainittuihin menoihin käytetään:

a) puheenalaista tarkoitusta varten kuluvan vuoden budjetissa oleva 200,000 markan määräraha; ja

b) sen lisäksi tarvittava lisämääräraha, 38,800 markkaa, valtuuston käyttövaroista;

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille apurahoja myönnetään, asetetaan kaupungille tulevain juovutusjuomavoitto-

varain käyttämisestä marraskuun 25 päivänä 1913 annettujen määräysten alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että:

työtupain, työkoulujen ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset toimikunnat ovat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, ungdomsförbundet Fylgia, Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingfors svenska folkhögskola ja Helsingin kansanopistoseura asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Nuorten miesten kristillinen yhdistys, lasten kesätyöskentelykursien johtajattaret ja asianomaiset toimikunnat, Valkonauha-yhdistys lastenkotiensa puolesta, köyhäin lasten työkodit sekä kaupunkilähetys ja rouvasväenyhdistys vastaanottokotiensa puolesta kasvatuslautakunnan alaiset;

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys, lastenhoidon edistämisyhdistys, Risatautisten lasten parantolayhdistys, Maitopisara-yhdistys ja Helsingin naisvoimistelijat terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Helsingin palvelijataryhdistys, Valkonauha-yhdistys suojelutoimintansa puolesta, Martta-yhdistyksen Helsinginosasto ja Suomen naisyhdistys sosialilautakunnan alaiset;

kaupunkilähetys muun toimintansa kuin vastaanottokotiensa puolesta sekä Sokeain ystävain yhdistys vaivaishoitohallituksen alaiset; että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain apurahain nauttimiseen nähden säädetään asianomaisten apurahansaajain noudatettavaksi:

Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen: että, jos jotakin säästyy yhdistyksen veistokurssin oppilaiden palkkaamiseen myönnetystä rahamäärästä, tätä säästöä ei saa käyttää muihin tarkoituksiin, vaan on se, jos yhdistykselle ensi vuonna määrärahaa myönnetään, otettava lukuun;

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan vuoden umpeen varaa maksutta sijaa vähintään kymmenelle varattomalle, Helsingin kaupungin sairaaloista poistetulle naispuoliselle potilaalle;

Risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistys ensi kesänä noin neljän kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka vaivaishoitohallitus sinne ehdottaa;

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kuin niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikakoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä

mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, samoin kuin avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivahoitohallitus tai asianomainen lautakunta vaivahoitohallituksen esityksestä katsonee tarpeelliseksi antaa; sekä

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Kaupungin
vakinaisten
tulojen lisää-
minen.

Budjettimietinnössään¹⁾ rahatoimikamari huomautti, että kaupungin rahataloudellinen tila oli omansa herättämään huolia. Edellytettävissä oli, että 1917 vuoden tilinpäätös osoitti vajausta 2,000,000 markkaa, jota paitsi menosääntöön merkittyjen menojen lisäksi kaupungin tileissä siirtyi sotatilasta johtuneita menoja noin 3,000,000 markkaa sekä elintarvelautakunnalle ja sen alaisille konttoreille, kansanravintohallitukselle ja hätäapukomitealle oli osoitettu melko suuria rahamääriä, joista ei vielä ollut tehty tiliä, mutta joita varmasti ei läheskään kaikkia saataisi takaisin. Yksistään elintarvelautakunnan ja sen konttorien hallintokustannukset nousivat huomattaviin määriin. Tämän johdosta pitäisi kaupunginviranomaisten ajoissa kiinnittää huomionsa kaupungin rahataloudelliseen asemaan ja laatia suunnitelma luotto-olojen vastaiseksi järjestämiseksi. Ei ollut mahdollista eikä oikein, että kaupungin hallinnon rahoittamiseksi etusijassa turvauduttiin lisäluottoon. Rahatoimikamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto asettaisi komitean, jonka tulisi selvittää ja valtuustolle ehdottaa, miten kaupungin vakinaisia tuloja voitaisiin tuntuvasti lisätä. Tähän ehdotukseen, johon budjettivaliokunta yhtyi²⁾, kaupunginvaltuusto myöntyi³⁾, ja valmisteluvaliokunta sai toimekseen ehdottaa tämän komitean jäsenet.

1918 vuoden
meno- ja tulo-
sääntö.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1918 vahvistama⁴⁾ meno- ja tulosääntö osoittaa 1917 vuoden rahasääntöön verraten seuraavat loppusummat:

<i>Menot.</i>		1917.	1918.
1.	Kaupungin velat	Smk 4,485,191: 09	6,305,557: 06
2.	Kaupungin virastot	» 422,835: 01	479,454: 96
3.	Kunnallishallinto	» 872,365: 20	1,100,952: 49
4.	Palolaitos	» 370,960: —	765,285: —
5.	Poliisilaitos	» 957,718: 02	1,227,265: —
6.	Yleiset rasitukset	» 215,954: 96	138,854: 96
7.	Terveysten- ja sairaanhoito .	» 3,139,618: 48	5,177,641: 95

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 63. — ²⁾ S:n n:o 70. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 7 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:ot 63, 70 ja 71; valt. pöytäk. 22. 12. 7 §.

8.	Vaivahoito	Smk	1,857,029: 30	3,264,044: 12
9.	Opetus- ja sivistyslaitokset .	»	3,607,907: 91	4,563,351: 87
10.	Kauppahallit ja kaupparorit	»	71,530: —	84,340: —
11.	Kaupungin teknilliset laitokset	»	6,676,384: —	14,742,974: —
12.	Katu- ja laiturivalaistus	»	335,600: —	694,910: —
13.	Yleiset työt	»	5,538,497: 81	22,899,300: —
14.	Eläkkeet ja apurahat	»	92,009: 67	114,852: 02
15.	Sekalaiset menot	»	2,314,040: —	17,539,404: 44
16.	Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan	»	600,000: —	1,500,000: —
	Yhteensä	Smk	31,557,641: 45	80,598,187: 87

Tulot.

1917.

• 1918.

	Säästö	Smk	700,000: —	— —
1.	Korot	»	1,256,500: —	1,249,500: —
2.	Tontinlunastukset	»	2,000,000: —	2,400,000: —
3.	Kaupungin kiinteä omaisuus	»	988,650: —	1,174,860: —
4.	Tuloa tuottavat oikeudet ...	»	971,561: —	1,976,204: —
5.	Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista	»	1,172,450: —	1,293,950: —
6.	Valtioavut	»	93,823: —	814,465: 49
7.	Kaupungin teknilliset laitokset.	»	8,806,400: —	12,708,850: —
8.	Puhtaanapitolaitos	»	407,480: —	1,501,000: —
9.	Sekalaiset tulot	»	199,060: —	122,560: —
10.	Lainat	»	2,283,011: 99	36,971,244: 44
11.	Verotus	»	12,678,705: 46	20,385,553: 94
	Yhteensä	Smk	31,557,641: 45	80,598,187: 87

Budjettiehdotuksensa perusteluissa rahatoimikamari huomautti, että kalliin ajan vaikutukset vuonna 1917 olivat esiintyneet entistään räikeämpinä, kalliinajanlisäyksiä oli useasti myönnetty ja samaten työntekijäin palkkoja eri kertoina korotettu. Tarveaineiden hinnat olivat nousseet määriin, joita vielä vuosi takaperin oli voitu pitää mahdollisina. Elintarvekysymyksen ratkaisu oli asettanut suuria vaatimuksia kaupunginkassan varoille. Näihin vaikeuksiin tuli vielä lisäksi odottamaton työttömyyspula, joka oli saavuttanut suuren laajuuden ja jonka vastustamistoimenpiteistä oli koitunut kaupungille tuntuvia menoja. Nämä seikat, joihin vielä liittyivät seuraukset 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta, olivat kaupungilta vaatineet sängen suuria rahamääriä. Kaikki näytti kehoittavan kaupungin-

viranomaisia budjetin järjestelyssä mikäli mahdollista toiselta puolen noudattamaan suurinta säästäväisyyttä ja toiselta puolen koettamaan lisätä tuloja. Muussa tapauksessa oli kaupungin pakko käydä taaskin lisäämään jo ennestäänkin tuntuvaa velkataakkaansa.

Budjettiehdotus oli laadittu edellyttäen sotatilan edelleen jatkuvan vuonna 1918. Tässä neljännessä sotabudjetissa oli tulot laskettu varovasti, jota vastoin menosääntöä ei yleensä ollut katsottu olevan supistettava, koska kokemus oli selvästi osoittanut, että menot aikaisemmin oli laskettu liian alhaisiksi ja sen johdosta oli käynyt tarpeelliseksi myöntää lisämäärärahoja. Palkkain korottamista ei kamari yleensä ollut katsonut olevan puoltaminen, kun tämä asia oli kaupunginvaltuuston asettaman palkanjärjestelykomitean käsiteltävänä ja tuntuvasti korottamalla kalliinajanlisäyksiä voitaneen aikaansaada väliaikainen tilanne, joka jossain määrin poistaisi palkanjärjestelyn toistaiseksi siirtymisestä johtuvia epäkohtia.

Menot. Kau-
pungin velat.

Ensimmäiseen pääluokkaan, Kaupungin velat, merkittiin kaupungin lainain vuotuismaksut ja lainakustannukset vahvistettujen kuole-tussuunnitelmain ja lainasopimuksissa olevain määräysten mukaisesti. Uutena eränä tuli lisäksi 1917 vuoden kotimainen 30,000,000 markan määräinen 5 %:n obligatiolaina, jonka kuoletusta ja korkoa varten merkittiin 143,000 ja 1,500,000 markkaa. Budjettivaliokunnan ehdo-tuksen mukaisesti poistettiin rahatoimikamarin budjettiehdotuksesta kaikki kuponkiverosta johtuvat menot. — Tämän pääluokan kohdalla osoittivat menot lisäännystä Smk 1,820,365: 97.

Kaupungin
virastot.

Toiseen pääluokkaan, Kaupungin virastot, merkittiin Maistraatti nimisen luvun kohdalle 2,000 markkaa eli se määrä, minkä oikeusneu-vosmiehen virkasivutulujen laskettiin jäävän vähemmiksi hänelle taat-tua 5,000 markan virkasivutulomäärää. Edelleen osoitettiin 250 mark-kaa venäjän kielen kielenkääntäjän virkaloman aikaisen viransijaisen palkkaamiseksi. Maistraatin tarverahat korotettiin 10,000:stä 13,000 markkaan. Edelleen otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös ¹⁾ 6 kaupunginpalvelijan väliaikaisesta palkankorotuksesta, jota varten merkittiin kaikkiaan 3,600 markkaa. — Ulosottolaitos nimisessä luvussa korotettiin rikostuomioiden toimeenpanijalle kanslia-apulaista ja puh-taaksikirjoitusta varten tulevaa määrärahaa 1,400 markalla. Edelleen merkittiin kaupunginvaltuuston päättämä ¹⁾ ulosottoapulaisten palkan väliaikainen korotus. Toisen kaupunginvoudin alaisten ulosottoapulais-ten lukumäärää lisättiin viidellä, joille kullekin merkittiin 1,600 markan vuosipalkka. Raatihuoneen arkiston tarverahain määräraha korotet-tiin 10,000 markasta 13,000 markkaan. — Menojen kokonaissumma toisen pääluokan kohdalla osoitti lisäännystä Smk 56,619: 95.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 93.

Kolmanteen pääluokkaan, Kunnallishallinto, merkittiin kaupunginvaltuuston ja sen kanslian käyttämien huoneistojen vuokra 15,300 markan määräisenä, vastaavan määrän 1917 vuoden menosäännössä ollessa Smk 13,133: 34. Tarverahain määräraha korotettiin painatuskulujen lisääntymisen johdosta 50,000:stä 65,000 markkaan. — Rahatoimikamarin menosäännössä korotettiin puheenjohtajan palkkio 6,000:sta 10,000 markkaan. Sihteerin eroamisen johdosta poistui hänen henkilökohtainen palkanlisäyksensä, 3,000 markkaa. Rahatoimikamarin arvaamattomien tarpeiden määrärahaa korotettiin 10,000 markalla, joten se kohosi 30,000 markkaan. Rahatoimikamarin menot merkittiin siten 139,720 markan määräisinä, vastaavan määrän ollessa 1917 vuoden menosäännössä Smk 130,106: 66. — Rahatoimikonttorin menosäännössä korotettiin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa 10,000 markalla eli 35,000 markkaan, verolippujen jakelumäärärahaa 3,000 markalla eli 8,000 markkaan sekä tarverahain määrärahaa 10,000 markalla eli 25,000 markkaan. Uutena eränä merkittiin 17,500 markkaa palkkioita ja kuluja työväen palkanmaksuista. Rahatoimikonttorin menosääntö osoitti siten lisäännystä Smk 40,978: 34. — Liikennekonttorin menosäännössä korotettiin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha 13,500 markasta 17,140 markkaan. Samaten korotettiin polttoaineita ja valaistusta sekä kalustoa ja tarverahoja varten olevia määrärahoja. Kaikkiaan osoitti tämä luku menojen lisäännystä Smk 24,990: 82. — Satamakonttorin menosääntöön merkittiin satamakapteenin kannantaprosentti 14,280 markan ja satamakonttorin kirjurin kannantaprosentti 2,570 markan määräisenä. Nosturin sähkökäyttövoimaa varten oleva määräraha korotettiin 500:sta 900 markkaan ja polttoainemääräraha 750 markasta 1,700 markkaan. — Tilastokonttorin menosäännössä lisättiin laskuapulaisten lukumäärä neljästä viideksi. Painatuskuluja määrärahaa korotettiin 67,000 markalla eli 97,000 markkaan. Uusina menoerinä merkittiin 7,800 markkaa tilasto-, käännös- y. m. töitä sekä 1,100 markkaa kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten, jota vastoin tarverahain määräraha vähennettiin 3,600:sta 1,800 markkaan. Vuokraa, valaistusta ja polttoaineita varten olevat määrärahat poistuivat, syystä että konttori jälleen oli muuttanut ent. seurahuoneelle. — Rakennustarkastuksen menosäännöstä poistettiin kaupunginvaltuuston päätöksen ¹⁾ mukaisesti vuoden varrella eronneen apulaisrakennusinsinöörin palkka. — Revisionilaitoksen menosääntöön merkittiin 300 markkaa kaupungin irtaimen omaisuuden inventaajain matkakuluja varten, jota vastoin v. t. kaupunginreviisorin esitys uuden menosäännön vahvistamisesta revisionikonttorille evättiin. — Verotusvalmistelukunnan menosäännössä korotettiin ylimääräisten

¹⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv. 70.

apulaisten määrärahaa 14,000 markalla eli 35,000 markkaan. Vuokramääräraha poistui, syystä että valmistelukunta oli muuttanut takaisin ent. seurahuoneella olevaan huoneistoonsa. Tarverahoja ja siivoamista varten oleva määräraha korotettiin 4,500:sta 10,000 markkaan. — Kunnallisen työvälistystoimiston henkilökuntaa lisättiin yhdellä naisapulaisella ja toimiston ylimääräisiä apulaisia varten merkittiin 4,000 markan määräraha. Vuokramääräraha poistui, kun toimisto oli muuttanut kaupungin omistamaan Länsirannan taloon n:o 14. Polttoaineita, valaistusta ja tarverahoja varten olevia määrärahoja korotettiin huomattavasti. — Sosialilautakunnan menosääntöön merkittiin uusina erinä 600 markkaa Vallilan vuokratonteilla olevain rakennusten arviointia varten sekä kaupunginvaltuuston päätöksen¹⁾ mukaisesti 6,000 markkaa kunnallisten tai kunnan varoilla avustettujen työväenopetuslaitosten valvontaa varten. — Lisäksi merkittiin menosääntöön uusi Kunnallinen huoneenvuokralautakunta niminen luku, jonka menosääntö päättyi 24,040 markkaan. — Tämän pääluokan kohdalle merkityt menot osoittivat lisäännystä Smk 228,587: 29.

Palolaitos.

Neljänteen pääluokkaan, Palolaitos, merkittiin kaupunginvaltuuston päätöksen²⁾ mukaan ensimmäisen alipalomestarin palkaksi 7,000 markkaa ynnä 2,800 markkaa vuokratukia sekä toiselle alipalomestarelle 5,400 markkaa ynnä 1,600 markkaa henkilökohtaista palkanlisäystä. Vaatetus- ja ruokamäärärahat korotettiin 250 ja 780 markasta miestä kohti 600 ja 2,400 markkaan. Palotallin määrärahat korotettiin 28,170:stä 102,325 markkaan, lämmitystä, puhtaanapitoa, vedenkulutusta y. m. olevat määrärahat kaikkiaan 43,500:sta kaikkiaan 75,500 markkaan sekä palokaluja ja kalustoa varten oleva määräraha 14,000:stä 42,500 markkaan. Sekalaisia menoja varten merkittiin 66,600 markkaa 1917 vuoden menosäännön 7,100 markan sijasta, etusijassa syystä että olot näyttivät niin epävarmoilta, että vakinaisen palokunnan käytettävänä tuli olla varamiehistöä, minkätähden tätä tarkoitusta varten merkittiin 40,000 markkaa. Lisäksi merkittiin uusi määräraha bentsiinien ostoon automobiilien ja moottoriruiskujen käyttöä varten — Tämän pääluokan menosääntö osoitti lisäännystä 394,325 markkaa.

Poliisilaitos.

Viidennen pääluokkaan, Poliisilaitos, merkittiin poliisilaitoksen voimassapitoa varten 1,000,000 markkaa. Poliisin virkahuoneistojen vuokrat pysytettiin ennallaan, mutta lämmitysmäärärahaa korotettiin 35,000 markalla eli 70,000 markkaan.

Yleiset rasitukset.

Kuudennen pääluokan, Yleiset rasitukset, kohdalla merkittiin kyydinpitoa varten 2,500 markkaa 1917 vuoden menosäännön 1,900 markan sijasta. Samaten korotettiin majoituslautakunnan menosääntöä, sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli myöntänyt³⁾ lautakunnan

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 122 ja 229. — ²⁾ S:n siv. 99. — ³⁾ S:n siv. 100.

virkamiehille palkanlisäyksiä kaikkiaan 6,000 markkaa vuodessa. Lautakunnan tarverahain määrärahaa korotettiin 300 markalla eli 1,200 markkaan. Sitä vastoin merkittiin majoituskustannuksia varten ainoastaan 114,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 198,000 markan sijasta. Tämän määrärahan laskettiin vastaavan niitä kustannuksia, joita koituisi kaupungille säännöllisten olojen vallitessa tulevasta majoitusrasituksesta, jota vastoin muut sotatilasta johtuneet menot merkittiin eri tilille budjetin ulkopuolella. — Tämän pääluokan menosääntö osoitti vähennystä 77,100 markkaa.

Seitsemännen pääluokan, Terveysten- ja sairaanhoito, kohdalla vähennettiin terveydenhoitolautakunnan menosäännössä jäsenten palkkiomäärärahaa 1,500 markalla, syystä että lautakunta, sen jälkeen kuin erikoinen kaupungin sairaalaylihallitus oli perustettu, kokoontui harvemmin. Sitä vastoin korotettiin tarverahain määrärahaa 1,500 markalla ja polttoainemäärärahaa 1,400 markalla. — Sairaaloista erillään olevat lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta nimiseen lukuun merkittiin kaupunginvaltuuston päättämät ¹⁾ ensimmäisen kaupunginlääkäriin ja terveydenhoidontarkastajan palkankorotukset. Uutena eränä merkittiin 3,000 markkaa, joka rahamäärä oli annettava kasvattilasten hoitoa valvovan lääkärin käytettäväksi mainituille lapsille välttämättömien tarvikkeiden ostoon. Edelleen merkittiin kaupunginvaltuuston päätös ²⁾ toisen apulaisen asettamisesta kasvattilasten hoitoa valvomaan. Sunnuntaisin ja pyhäpäivin toimitettavaa lääkäripäivystystä sekä yökäynneistä maksettavia lääkärinpalkkioita varten olevat määrärahat korotettiin ³⁾, edellinen 4,800 ja jälkimmäinen 3,000 markkaan. — Terveyspoliisi nimiseen lukuun merkittiin kaupungineläinlääkäriin palkka ²⁾ sekä hänen virkalomansa aikaisen viransijaisen palkkio 7,000 ja 400 markan määräisinä, kaupungineläinlääkäriin matkakulujen korvausta varten 500 markkaa sekä maidontarkastuksessa palvelevan näytteenottajan palkka ²⁾ 2,400 markkaa. Hintojen kohoamisen johdosta korotettiin kotien desinfiointia varten olevaa määrärahaa 12,000 markalla. Terveyspoliisin viranpitäjään vuotuisia raitiotielippuja varten oleva määräraha korotettiin 1,625:stä 3,600 markkaan. — Asuntotarkastus nimiseen lukuun merkittiin uutena eränä siivoamista varten 750 markkaa, minkä ohessa tarverahain määräraha korotettiin 400:sta 1,000 markkaan. — Poliklinikat ja muu sairaanhoito nimiseen lukuun merkittiin kaupunginvaltuuston päätöksen ⁴⁾ mukaisesti 12,600 markkaa vastaperustettua venerisiä tauteja sairastavain miesten poliklinikkaa varten. Kaikkiaan lisääntyivät menot tämän luvun kohdalla 30,150 markalla. — Terveystoimisto nimiseen lukuun merkittiin uutena

Terveysten- ja sairaanhoito.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 101. — ²⁾ S:n siv. 104. — ³⁾ S:n siv. 103. — ⁴⁾ S:n siv. 102.

eränä 2,400 markkaa yhtä konttoriapulaista varten. — Sekalaista nimisessä luvussa korotettiin kulkutautien vastustamismäärärahaa 10,000 markalla. — Kaupungin sairaalaylihallituksen menosäännössä korotettiin ylihallituksen jäsenten palkkiomäärärahaa 2,700 markalla, minkä ohessa uutena eränä merkittiin kansliahuoneiston vuokra 1,300 markkaa. — Marian sairaalan menosääntöön merkittiin ¹⁾ määräraha ali-lääkärin palkkaamiseksi kirurgiselle osastolle, jota vastoin yhden vanhemman assistenttilääkärin palkkausmääräraha poistui. Ruuanpidosta laskettiin olevan kustannuksia Smk 398,180: 01 Smk:n 210,539: 25 sijasta vuonna 1917 sekä lämmityksestä ja valaistuksesta 351,900 markkaa 198,300 markan sijasta. Kaluston ostoa ja korjausta varten oleva määräraha korotettiin 25,000:sta 38,000 markkaan, saippuan, suovan ja suudan ostoa varten oleva 22,000:sta 30,000 markkaan ja hevosten elatusta varten oleva 700:stä 10,000 markkaan. Muut menosäännön lisäennykset johtuivat etupäässä 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta. Edelleen merkittiin menosääntöön 41,385 markkaa, sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli päättänyt ²⁾ sairaalaan perustettavaksi uuden kirurgisen osaston. Kaikkiaan nousivat Marian sairaalan menot Smk:an 1,301,630: 94 edellisen vuoden budjetin Smk:n 798,960: 85 sijasta. — Kulkutautisairaalan menosääntö kohosi 1917 vuoden Smk:sta 520,491: 85 Smk:an 861,338: 73 niinikään etusijassa ruuan ja poltto-aineiden hinnannousun sekä 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottamisen johdosta. — Kivelän sairaalan ja Greijuksen lisäsairaalan menosääntö kohosi Smk:lla 595,655: 13. Ylilääkärin palkkaa korotettiin ja uusina erinä merkittiin kolmannen assistenttilääkärin sekä yhden ylihoitajattaren palkat ³⁾. Uutta tuberkulosiosastoa ⁴⁾ varten merkittiin Smk 166,031: 88. — Nickbyn mielisairaalan menosääntö kohosi 401,810 markalla. Menosääntöön merkittiin kaupunginvaltuuston päättämästä ⁴⁾ sairaalan sairassijain lukumäärän lisäämisestä johtuvat lisämenot. — Humaliston sairaalaa ei enää merkitty ylimääräisenä sairaalana, koska olot olivat kehittyneet siihen, että tämä sairaala oli asetettava kunnan muiden sairaalain veroiseksi ja sen menosääntö katsottava vakinaiseksi. Tähän nähden merkittiin lääkäriille ja ylihoitajattarelle ikäkorotus 5 vuoden palveluksesta. Ruuanpitomääräraha kohosi Smk:sta 35,972: 50 Smk:an 63,693: 50. Verraten 1917 vuoden menosääntöön oli lisäennys siis Smk 72,825: 48. — Sen johdosta että Kivelän sairaalaan oli päätetty järjestää uusia tuberkulosiosastoja, päätti kaupunginvaltuusto Hesperian ylimääräisen tuberkulosisairaalan lakkautettavaksi, minkätähden sitä varten ei enää merkitty määrärahaa budjettiin. — Kunnalliskodin väliaikaisesta sairaalasta

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 109. — ²⁾ S:n siv. 108. — ³⁾ S:n siv. 110. — ⁴⁾ S:n siv. 111.

arvattiin olevan lisäkustannuksia 48,420 markkaa. — Uutena merkittiin tähän pääluokkaan Sekalaista niminen luku, jonka kohdalle panttiin 2,200 markkaa varasairaalan vartiointia sekä tilapäisten sairaalain makkien puhtaanapitoa y. m. varten. — Tämän pääluokan kohdalla olevain määrärahan kokonaissumma osoitti lisäännystä Smk 2,038,023: 47.

Kahdeksanteen pääluokkaan, Vaivaishoito, merkittiin Vaivaishoitohallitus nimisen luvun kohdalle uutena eränä 3,000 markkaa järjestysmiehen palkkaamiseksi Sörnäsän kansliaan¹⁾. Edelleen korotettiin vakinaisten maaseutuasiamiesten palkkiomäärärahaa 3,500 markalla, minkä ohessa tarkastusmatkain korvausmäärärahaa korotettiin 2,500 markalla. Tarverahoja y. m. varten oleva määräraha korotettiin 14,000 markkaan. Sihteerin henkilökohtainen palkanlisäys poistui hänen eroamisensa johdosta. — Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset nimisen luvun kohdalla aiheutti 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottaminen laitoksissa lisäämään henkilökuntaa sekä sikalan laajentaminen asettamaan lisäksi yhden sianhoitajan. Kalliin ajan johdosta oli useita määrärahoja korotettava. Niinpä korotettiin kunnalliskodin vaatetusmääräraha 23,800:sta 42,500 markkaan, ruuanpitomääräraha Smk:sta 163,958: 90 Smk:an 314,685: 75, kalustomääräraha 15,000:sta 25,000 markkaan, työaineiden määräraha 6,000:sta 15,000 markkaan, polttoainemääräraha 70,000:sta 150,000 markkaan, vedenkulutusmääräraha 7,500:sta 10,000 markkaan, kaurain, heinäin y. m. määräraha 8,000:sta 31,000 markkaan ja uutтеруusrahan määräraha 7,000:sta 10,000 markkaan. Uutena eränä merkittiin saippuan ja suovan ostoa varten 20,000 markkaa. — Työlaitoksen kohdalla korotettiin m. m. polttoainemääräraha 10,000:stä 20,000 markkaan, ruuanpitomääräraha Smk:sta 52,009: 30 Smk:an 94,516: 25, vaatetusmääräraha 8,400:sta 15,000 markkaan ja tarveaineiden määräraha 40,000:stä 80,000 markkaan. — Oulunkylän lastenkodin kohdalla korotettiin m. m. ruuanpitomääräraha 25,601 markasta Smk:an 60,088: 12, vaatetusmääräraha 6,300:sta 11,250 markkaan, polttoainemääräraha 4,000:sta 8,000 markkaan ja vaatteiden pesumääräraha 3,500:sta 10,000 markkaan. Kaikkiaan kohosivat kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten yhteiset menot 17,054 markalla, kunnalliskodin Smk:illa 320,326: 85, työlaitoksen Smk:illa 108,506: 95 ja työkodin Smk:illa 56,277: 02 eli yhteensä Smk:illa 502,164: 82. — Laitoksesta erillään olevain köyhäin avustusmäärärahoja korotettiin silmällä pitäen peljättävänä olevaa työnpuutetta ja siitä johtuvaa avonaisen vaivaishoidon tarvetta seuraavilla määrillä: kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annettuja varten 220,000 markalla, sairaanhoitoa varten 160,000 markalla, mielisairaiden hoito-

Vaivaishoito.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 115.

kustannuksia varten 200,000 markalla, suoranaiseksi avustuksiksi vai-
vaishoittoon ehdottomasti oikeutetuille 220,000 markalla ja puutteen-
alaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoittoon, 55,000 mar-
kalla sekä lääkkeitä varten 12,500 markalla. — Sekalaista nimisen
luvun kohdalla korotettiin hautauskulujen määrärahaa 2,500 markalla
sekä kaupunkilähetyksen ja pelastusarmeijan määrärahoja kaikkiaan
9,000 markalla. — Kaikkiaan oli menojen lisäännys tämän pääluokan
kohdalla Smk 1,407,014: 82.

Opetus- ja si-
vistyslaitokset.

Yhdeksännen pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla
korotettiin polttoainemäärärahoja: merikoulun 400, taideteollisuus-
keskuskoulun 15,448 markalla ja alempain käsityöläiskoulujen Smk:lla
7,419: 40. — Valmistavan poikainammattikoulun menosääntöön merkit-
tiin eräitä palkankorotuksia, ja useita määrärahoja korotettiin tarve-
aineiden hinnannousun johdosta, ollen korotus 1917 vuoden meno-
sääntöön verraten Smk 4,483: 31. — Tyttöjen ammattikoulun menot
osoittivat lisäännystä Smk 13,702: 50 eräiden palkankorotusten ja val-
litsevan kalliin ajan johdosta; m. m. korotettiin polttoainemäärärahaa
5,000 markalla. Menojen lisäännys olisi ollut vieläkin suurempi, jollei
valtuusto olisi päättänyt ¹⁾ talousosaston molempia toisia luokkia tois-
taiseksi lakkautettaviksi. — Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus
nimisessä luvussa korotettiin Helsingin kauppakoulun iltakurssien
määrärahaa 500 markalla, minkä ohessa kaupunginvaltuusto päätti
Suomen liikemiesyhdistyksen iltakurssien määrärahan korotettavaksi
8,000:sta 12,000 markkaan, sillä ehdolla että yhdistys antaa kaupungin
käytettäväksi 24 vapaasijaa. — Ruotsinkielisten kansakoulujen opet-
tajiston palkkausmääräraha väheni 9,925 markalla. Ruotsinkielisen
pikkukouluopettajatarseminaarin määrärahaa korotettiin 1,000 mar-
kalla. Useissa muissakin tämän luvun määrärahoissa oli huomatta-
vana kalliin ajan vaikutusta; niinpä korotettiin m. m. käsityö- ja koulu-
keittiötarvikkeiden määräraha 7,000:sta 15,000 markkaan, kouluväli-
neiden määräraha 2,500:sta 20,000 markkaan, polttoainemääräraha
43,000:sta 65,000 markkaan, varattomain oppilaiden vaatetusmäärä-
raha 14,000:sta 30,000 markkaan ja varattomain oppilaiden ruokinta-
määräraha 9,000:sta 20,000 markkaan. Kaikkiaan laskettiin ruotsin-
kielisistä kansakouluista olevan kustannuksia Smk 730,698: 32 1917
vuoden vastaavan menomäärän ollessa Smk 673,359: 16. — Suomen-
kielisten kansakoulujen vastaavat menomäärät olivat Smk 1,585,772: 61
ja 1,300,670: 10. Opettajiston palkkausmääräraha osoitti lisäännystä
Smk 26,073: 35. Muista menoeristä korotettiin m. m. käsityö- ja koulu-
keittiötarvikkeiden määräraha 9,000:sta 38,000 markkaan, varattomain
oppilaiden koulutarvikkeiden määräraha 6,000:sta 64,000 markkaan,

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 232.

varattomain oppilaiden vaatetusmääräraha 35,000:sta 100,000 markkaan ja varattomain oppilaiden ruokintamääräraha 23,000:sta 50,000 markkaan. — Uusina erinä kansakoulujen budjetteihin merkittiin määrärahat varattomain oppilaiden raitiotiemaksuja varten kevätlukukaudella 1918, ruotsinkielisille kansakouluille 4,000 ja suomenkielisille 14,000 markkaa. Yhteisinä menoina merkittiin hammaslääkäri A. Aspelundille 13,000 markkaa kansakoululasten hammasklinikan voimassapitoon ja 1,000 markkaa klinikan konekaluston täydentämiseksi, joita vastaavat menot oli aikaisemmin merkitty seitsemännen pääluokan kohdalle. — Kasvatuslautakunnan menosääntöön merkittiin avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajan palkka 5,000 markkaa ¹⁾. Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa korotettiin 700 markalla, jota vastoin matkakustannusten määrärahaa valtionrautateillä myönnettyjen vapaalippujen johdosta ²⁾ voitiin vähentää 1,500 markalla. Tarverahain määrärahaa korotettiin 1,000 markalla. Lautakunnan menosääntö päättyi 43,500 markkaan 1917 vuoden menosäännön 38,300 markan sijasta. — Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus nimisessä luvussa kohosivat määrarahat 3,500 markalla. — Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat nimisen luvun kohdalla oli, sittenkuin poikain vastaanotto- ja havaintokoti oli asetettu naisjohtajan hoitoon, kodin menosääntöön johtajattaren palkaksi merkitty 3,000 markkaa ynnä 600 markkaa ruokarahoja, jota vastoin miesjohtajan palkkausmääräraha poistui. Emännän toimi lakkautettiin ja sijaan merkittiin määräraha toisen palvelijattaren palkkaamiseksi. Bengtsårin laitoksen kohdalle merkittiin uutena eränä 1,920 markkaa kahden palvelijattaren ja Toivoniemen laitoksen kohdalle 900 markkaa karjakon palkkaamiseksi. Kaikkiaan nousivat lisämenot tämän luvun kohdalla Smk:an 174,954: 98. — Kansanlastentarhain menosääntö kohosi 1917 vuoden menosäännön Smk:sta 407,195: 64 Smk:an 632,105: 90. — Kaupunginkirjaston menosäännössä korotettiin m. m. kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten olevaa määrärahaa 25,000 sekä polttoainemäärärahaa 17,600 markalla. Kaikkiaan oli kaupunginkirjaston menojen lisäännys Smk 59,983: 84. — Työväenopiston molempain osastojen määrärahoja korotettiin kaikkiaan 18,800 ja kaupungin museon määrärahoja 8,700 markalla, johon viimeksi mainittuun summaan sisältyi m. m. 5,000 markan määräraha plastillisen mallin laittamiseksi 1878 vuoden aikaisesta Helsingin kaupungista. — Musiikkilautakunnan menosääntöön merkittiin uusina erinä 4,200 ja 1,800 markkaa taloudenhoitajan ja kassanhoitajan palkkaamiseksi. Kaupunginorkesterin kannatusmäärärahaa korotettiin 261,000 markalla. Musiikkiopiston orkesterikoulun määräraha korotettiin 5,000:sta 10,000 markkaan. —

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 228. — ²⁾ S:n siv. 120.

Menojen kokonaissumma yhdeksännen pääluokan kohdalla osoitti lisäännystä Smk 955,443: 96.

Kauppahallit
ja kauppatorit.

Kymmenennen pääluokan, Kauppahallit ja kauppatorit, kohdalla kohosivat määrärahat kaikkiaan 12,810 markalla. Uutena lukuna merkittiin Vallilan kauppahalli 7,850 markkaan päättyvine menosääntöineen.

Kaupungin
teknilliset laitokset.

Yhdennentoista pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla korotettiin hallituksen tarverahain määrärahaa 1,800 markalla. — Vesijohtolaitoksen menosääntöön merkittiin kaupunginvaltuuston toimitusjohtajalle myöntämä ¹⁾ 3,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys. Konttoriapulaisten määrärahaa korotettiin 1,700, piirustaja-apulaisten 600 ja tarverahain määrärahaa 3,000 markalla. Huomattavimmat korotukset kohdistuivat Käyttö nimiseen lukuun, missä vedennostomenojen laskettiin kohoavan 100,000:sta 250,000 markkaan ja kustannusten kemiallisesta puhdistuksesta ja selkeyttämisestä 360,000:sta 600,000 markkaan osin työpalkkain, osin ja pääasiallisimmin ulkomailta tuotavain välttämättömien kemikalioiden kalleuden johdosta. Kaikki käyttömenot laskettiin 986,580 markaksi 1917 vuoden menosäännön 556,680 markan sijasta. Johtoverkko ja vesisäiliö nimiseen lukuun oli uutena eränä merkitty 1,800 markkaa viemärien tarkastusta varten. Tämän luvun koko menomäärä kohosi 51,800 markasta 107,000 markkaan. Jakelu nimisen luvun kohdalla kohosivat määrärahat edellisen vuoden menosäännön 45,000:sta 76,000 markkaan. Johtotyöosaston, työpajan ja varaston menojen laskettiin lisääntyvän 15,900 markalla. Sitä vastoin laskettiin Sekalaisten menojen kohoavan 1917 vuoden menosäännön 48,850 markasta kokonaiseen 245,050 markkaan, etusijassa syystä että vesijohtolaitoksen virka- ja palvelusmiehille maksettavia kalliinajanlisäyksiä varten merkittiin 150,000 markkaa. Uutistöitä varten merkittiin määrärahoja kaikkiaan 4,069,000 markkaa ²⁾. Vesijohtolaitoksen kokonaismenot nousivat 5,624,230 markkaan 1917 vuoden menosäännön 916,530 markasta. — Kaasulaitoksen hoitokustannusten laskettiin kohoavan edellisen vuoden budjetin 72,370 markasta 82,670 markkaan, johon summaan myös oli luettu kaupunginvaltuuston toimitusjohtajalle myöntämä ¹⁾ 3,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys. Laitoksen menosääntö oli laadittu muiden teknillisten laitosten budjettijärjestyksen mukaisesti, joten vertailu 1917 vuoden menosääntöön vaikeutui. Käyttökustannukset laskettiin 2,501,800 markaksi 1917 vuoden 1,195,750 markan sijasta, johtuen menojen lisäys etusijassa tuntuvasti kohonneista työkustannuksista, sillä menot puiden ostosta ja pienennyksestä kohosivat 895,000:sta 1,820,000 markkaan, retorttihuoneen työkustannukset 44,000:sta 142,000 markkaan sekä

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 123. — ²⁾ S:n siv. 63.

menot höyrykattilakäytön polttoaineista ja erinäisistä tarvikkeista 70,000:sta 150,000 markkaan. Uuden nimikkeen Johtoverkko ja jakelukello kohdalle merkittiin 45,600 markkaa sekä nimikkeen Jakelu kohdalle 152,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 108,650 markan sijasta. Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely yhdistettiin yhteiseen lukuun, jonka menosumma päättyi 59,600 markkaan. Sekalaisten menojen laskettiin kohoavan 25,894:stä 264,894 markkaan, sen johdosta että näiden menojen joukkoon oli merkitty kalliinajanlisäyksiä laitoksen virka- ja palvelusmiehille 200,000 markkaa. Katuvalaistuksesta laskettiin olevan kustannuksia 108,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 54,900 markan sijasta. Uutistöitä ¹⁾ varten merkittiin 20,000 markkaa. Kaasulaitoksen menoja varten merkittiin kaikkiaan 3,234,564 markkaa 1917 vuoden menosäännön 1,548,554 markan sijasta. — Sähkölaitoksen menojen kokonaismäärä kohosi 1917 vuoden menosäännön 4,211,300:sta 5,884,180 markkaan. Tässäkin tapauksessa on eri eräin keskinäinen vertailu vaikeutunut, syystä että budjetti oli laadittu entisestä poikkeavaa järjestystä noudattaen. Hoitokustannuksia varten merkittiin ainoastaan 178,555 markkaa, käyttökustannuksia varten 4,791,450 markkaa, johtoverkkoa, johtotöitä ja jakelua varten 296,800 markkaa ja katuvalaistusta varten 35,000 markkaa. Sekalaisiin menoihin, joiden laskettiin kohoavan 512,375 markkaan 1917 vuoden menosäännön 116,500 markasta, oli luettu kalliinajanlisäyksiä laitoksen virka- ja palvelusmiehille kokonaista 360,000 markkaa. — Kaikkiaan laskettiin teknillisten laitosten menojen nousevan 14,742,974 markkaan 1917 vuoden budjetin 6,676,384 markan sijasta.

Kahdennentoista pääluokan, Katu ja laiturivalaistus, kohdalla kohosivat määrärahat luvuissa Kaasuvalaistus 200,600, Sähkövalaistus 134,300 ja Petrolivalaistus 24,410 markalla. Tämä pääluokka osoitti menojen lisäännystä kaikkiaan 359,310 markkaa.

Katu- ja laiturivalaistus.

Kolmannentoista pääluokan, Yleiset työt, kohdalla laskettiin menojen kohoavan kaikkiaan 22,899,300 markkaan vastaavan määrän vuonna 1917 ollessa Smk 5,538,497: 81. Tämä tavaton menojen kohominen johtui etusijassa suunnattomasta työnpuutteesta, tavattomasta tarveainehintain noususta sekä suuresta työpalkkain kohoamisesta. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori nimiseen osastoon merkittiin palkoiksi 142,360 markkaa 1917 vuoden menosäännön Smk:n 140,430: 82 sijasta, tullen m. m. lisäksi 3,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys kaupungininsinöörille. Ylimääräisten insinööri ja piirustaja-apulaisten palkkausmäärärahaa korotettiin 25,000 markalla sekä metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä varten olevaa määrärahaa 2,000 markalla. Uusina erinä merkittiin 5,000 markkaa kaupun-

Yleiset työt.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 63.

gin uuden tonttikirjan laadintaa, 30,000 markkaa kaupungin vuoden varrella ostamain Domarbyn, Boxbackan y. m. maatilain kartallepanoa ja korkeusmittausta sekä 20,000 markkaa kaupungin kolmiomittauksia varten. Rakennuskonttorin huoneistojen vuokra-, polttoaine-, valaistus- ja siivoamismäärärahoja korotettiin kalliin ajan johdosta. Tarverahain määräraha korotettiin 1917 vuoden menosäännön määrästä 12,250 markasta 18,250 markkaan. Kesäloman ¹⁾ hankkimiseksi rakennuskonttorin työntekijöille merkittiin 200,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 16,000 markan sijasta. — Rakennukset ja talot nimiseen lukuun merkittiin ²⁾ korjauksia ja kunnossapitokustannuksia sekä uutistöitä varten 803,950 markkaa 1917 vuoden Smk:n 1,903,001: 99 sijasta. — Kadut ja yleiset paikat nimiseen lukuun ³⁾ merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten kaikkiaan 196,000 markkaa 1917 vuoden 134,050 markan sijasta. Uutistöitä varten merkittiin kaikkiaan 8,762,100 markkaa 1917 vuoden 164,250 markan sijasta. — Kanavat ja viemärit nimiseen lukuun merkittiin ⁴⁾ määrärahoja 1,643,600 markkaa 1917 vuoden menosäännön 263,400 markan sijasta. — Tiet ⁴⁾ nimisessä luvussa vähenivät menot 20,860 markalla, mutta Viertotiet ⁵⁾ nimisen luvun kohdalla ne lisääntyivät 44,000 markalla 1917 vuoden menosääntöön veraten. — Satamat ⁵⁾ nimiseen lukuun merkittiin korjausta ja kunnossapitoa varten 199,000 sekä uutistöitä varten 2,950,000 eli kaikkiaan 3,149,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 740,200 markan sijasta. — Istutuksia ⁶⁾ varten merkittiin 699,900 markkaa vastaavan määrän 1917 menosäännössä ollessa 372,365 markkaa. — Puhtaanapitolaitosta ⁷⁾ varten merkittiin määrärahoja kaikkiaan 1,396,700 ja yleistä makkien puhtaanapitoa ⁸⁾ varten 1,740,000 markkaa vastaavain määrain ollessa 1917 vuoden menosäännössä 684,450 ja 491,700 markkaa. Makkien puhtaanapitoa varten olevain määrarahain kohoaminen johtui etusijassa siitä, että miehistön ja ajomiehistön palkkauksia varten merkittiin 1,026,000, rehuja varten 74,000 sekä rautatierahteja varten 30,000 markkaa enemmän kuin 1917 vuoden menosääntöön. — Työkalut nimisen luvun menot päättyivät 333,000 markkaan 1917 vuoden 116,900 markan sijasta, siitä johtuen että työraiteiden ja työkalujen hankintaa varten merkittiin ⁹⁾ 100,000 markkaa. Edelleen merkittiin, paitsi ruoppakoneiden ja höyryjyräin korjausmäärärahoja, 54,000 markkaa kahden uuden ruoppaproomun, 23,000 markkaa kiviproomun sekä 37,500 markkaa lumensulatuskoneiden ostoon. — Sekalaista nimiseen lukuun vihdoin merkittiin 500,000 markan lisäys erinäisissä yleisissä töissä korotettujen työpalkkain maksamiseksi aikaisemmin myönne-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 147. — ²⁾ S:n siv. 51—60. — ³⁾ S:n siv. 72—73. — ⁴⁾ S:n siv. 75. — ⁵⁾ S:n siv. 76. — ⁶⁾ S:n siv. 77. — ⁷⁾ S:n siv. 80. — ⁸⁾ S:n siv. 81. — ⁹⁾ S:n siv. 72.

tyistä ja vuoteen 1918 siirtyneistä työmäärärahoista sekä 3,000,000 markkaa budjetin ulkopuolella olevain yleisten töiden teettämiseen kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan. Kaikkiaan nousivat menot tämän luvun kohdalla 3,516,200 markkaan 1917 vuoden 278,000 markasta.

Neljästoista pääluokka, Eläkkeet ja apurahat, osoitti menojen lisäännystä Smk 22,842: 35.

Viidennentoista pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalle merkittiin Kaupungin talot ja maatilat nimiseen lukuun jonkin verran korotettuja määrärahoja vedenkulutus- ja sähkövalaistusmaksujen kohoamisen johdosta. Ent. seurahuoneen polttoainemääräraha merkittiin 100,200 markan määräisenä 1917 vuoden 21,150 markan sijasta, syystä että kaikki huoneistot olivat palautuneet kaupungin käytettäväksi. Bengt-sårin maatilan kustannukset laskettiin 13,000 markaksi edellisen vuoden 13,600 markan sijasta. Oston¹⁾ johdosta laajentunutta Toivoniemen tilaa varten merkittiin 40,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 5,000 markan sijasta. Uusina erinä merkittiin 2,000 markkaa korvaukseksi Suomen höyrykattilayhdistykselle kaupungin keskuslämmityslaitosten valvonnasta, 2,400 markkaa korvaukseksi maanviljelysneuvolle eräiden kaupungin maatilain valvonnasta sekä 200 markkaa valtionrautateille maksettavaa vuokraa Nickbyn mielisairaalan raitiotietä varten luovutetusta maasta. Koko tämä luku osoitti menojen lisääntymistä 113,835 markkaa. — Erityiset määrärahat nimiseen lukuun merkittiin kaupungin talojen kalustoa varten 20,000 markkaa ja uusien puhelinten oston 2,400 markkaa sekä puhelinmaksuja varten 25,000 markkaa 1917 vuoden menosäännön 16,000 markan sijasta. Tulli- ja pakkahuoneella olevan kaupungin työkunnan määrärahaa korotettiin 13,200 markalla eli 43,700 markkaan myönnettyjen palkankorotusten johdosta, Kunnallisen keskustoimiston apumaksua korotettiin 3,400 markalla eli 20,400 markkaan, kunnallisasetuskokoelman julkaisumäärärahaa 1,000 markalla, erää vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta 5,000 markalla, erää vedenkulutus vapaakaivoissa y. m. 4,000 markalla, Helsingin anniskeluosakeyhtiön apurahaa 18,000 markalla eli 140,000 markkaan ja yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmäärärahaa 50,000 markalla eli 250,000 markkaan. Lopuksi merkittiin tähän seuraavat kaupunginvaltuuston väliaikaiselle hätäapukomitealle aikaisemmin²⁾ myöntämät määrärahat, nimittäin kaikkiaan 300,000 markkaa hätäaputöiden järjestämiseksi naisille, 100,000 markkaa hätäaputöiden järjestämiseksi Boxbackassa, 200,000 markkaa erinäisiä hätäaputöitä varten ja 300,000 markkaa jalkineiden, vaatteiden y. m. hankkimiseksi. Apumaksuksi Huopalahden—Pitäjänmäen—Vantaan

Eläkkeet ja apurahat.

Sekalaiset menot.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 19. — ²⁾ S:n siv. 143.

viertotien ¹⁾ korjaukseen ja uudistukseen merkittiin 100,000 markkaa. Kunnallisvaalien kustannuksia varten merkittiin uutena eränä 25,000 markkaa. — Edelleen merkittiin vuoden varrella Helsingin pitäjältä ostettujen ²⁾ maatilain kauppahinta, kaikkiaan Smk 4,354,370: 25. Niinikään merkittiin kaikkien Boxbacka aktiebolag yhtiön osakkeiden ostosta johtuviin kustannuksiin 2,160,000 markkaa, mainitun yhtiön velkain suoritukseen Smk 454,553: 46, kaikkien Mankalan koskiosakeyhtiön osakkeiden ostoon Smk 2,444,109: 45, erään Lohjan pitäjän Outamon maatilain maa-alueen ostoon Smk 256,211: 28 sekä Vikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden ynnä kaluston lunastukseen 220,000 markkaa. Verotettujen varojen ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten merkittiin 500,000 markkaa. — Koko viidestoista pääluokka osoitti lisäennystä Smk 15,225,364: 44 1917 vuoden menosääntöön verraten.

Menoja arvaamattomiin tarpeisiin.

Kuudennentoista pääluokan kohdalle merkittiin arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettäväksi 1,500,000 markkaa.

Tulot.

Tulosäännössä ei ollut edellisen vuoden säästö nimistä erää, joka vielä 1917 vuoden tulosäännössä oli 700,000 markkaa.

Korot.

Ensimmäisen osaston, Korot, kohdalla laskettiin kaupungin lainaobligatioiden korot 45,000 markaksi 1917 vuoden 40,000 markan sijasta. Tontinlunastusten korot vähenivät 50,000 markalla ja Vallilan lainarahaston korot 1,000 markalla, jota vastoin teknillisten laitosten etuantien korot lisääntyivät 39,000 markalla. Tämä osasto osoitti siis tulojen vähenemistä 7,000 markkaa.

Tontinlunastukset.

Toisen osaston, Tontinlunastukset, kohdalla kohosivat tulot 400,000 markalla.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Kolmannen osaston, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalla kohosivat m. m. rakennusten ja talojen vuokratulot 70,000 markalla, korvaus ent. seurahuoneella annetusta höyrystä 19,500 markalla, kunnallisten työväenasuntojen vuokratulot 14,600 markalla, satunnaiset maan sekä kenttien vuokrat 30,000 markalla ja tulot kloseteista 3,000 markalla eli kaikkiaan 127,610 markalla. Sitä vastoin vähenivät Kaivopuiston alueen vuokratulot 5,000 ja Alppipaviljongin vuokratulot 3,500 markalla. Vuokria Vuorimieskadun talon n:o 9 huoneistoista niminen erä poistui. — Kauppahallien ja kauppatorien vuokratulojen laskettiin lisääntyvän 25,000 markalla. — Kaupungin maatilat nimisen luvun useimmissa erissä oli huomattavana vähäistä kohoamista, niin että tulojen summa 33,600 markalla ylitti 1917 vuoden budjetin vastaavan määrän. — Kaikkiaan osoitti kolmas osasto tulojen lisäennystä 186,210 markkaa, johon summaan ei kuitenkaan ollut luettu tuloja vuoden var-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 76. — ²⁾ S:n siv. 16.

rella ostetuista maataloista, koska niiden ehkä antama voitto oli käytettävä arvonpoistoihin.

Neljännän osaston, Tuloa tuottavat oikeudet, kohdalla kohosivat m. m. erät tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavaroista 40,000 markalla, liikennemaksut 550,000 markalla, makasiininvuokrat 5,500 markalla, satamamaksut 400,000 markalla ja perunkirjoitusprosentit 15,000 markalla, jota vastoin m. m. punnitusmaksut vähenivät 800 ja koiravero 10,000 markalla. Tämä osasto osoitti tulojen lisäännystä 1,004,643 markkaa.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Viidenteen osastoon, Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista, merkittiin tuloina terveyden- ja sairaanhoitoon kuuluvista laitoksista 729,450 markkaa kuluvan vuoden tulosäännön 769,550 markan sijasta, jota vastoin lihantarkastusaseman tulojen laskettiin vähenevän 106,000 markasta 60,000 markkaan. Vaivaishoito nimisen luvun tulot lisääntyivät 105,000 markalla, etusijassa sen johdosta että korvausta köyhäin ylläpidosta laskettiin kertyvän 200,000 markkaa 1917 vuoden 125,000 markan sijasta. Opetus- ja sivistyslaitokset nimisen luvun kohdalla lisääntyivät tulot 41,000 markalla ja Muut laitokset nimisen luvun kohdalla 15,600 markalla, ollen m. m. tulot työkunnasta laskettu 30,000 markaksi 1917 vuoden 14,000 markan sijasta. Tämä osasto osoitti tulojen lisäännystä 121,500 markkaa.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin aitoksista.

Kuudennen osaston, Valtioavut, kohdalla oli tulojen lisäännys Smk 720,642: 49, etusijassa sen johdosta että tähän nyt merkittiin kansanlastentarhain valtioapua 60,000 markkaa, kansakoulujen valtioapua 606,564 markkaa ja kasvatustaitosten valtioapua Smk 53,999: 99.

Valtioavut.

Seitsemännän osaston, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla kohosivat Vesijohtolaitos nimisessä luvussa erät vedenmyynti 500,000 ja korvaus vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m. 1,000 markalla. — Kaasulaitoksen tulot kohosivat 1,695,450 markalla. Tästä lisätulosta kohdistui 1,489,000 markkaa yksityiskulutuksesta sekä 200,600 markkaa katuvalaistuksesta tulevaan korvaukseen. — Sähkölaitoksen tulot niinkään laskettiin tuntuvasti runsaammiksi, kohoten 5,040,000 markasta 6,746,000 markkaan. Nämä korotukset kohdistuivat kaikkiin tuloeriin, mutta etusijassa yksityiskulutuksesta tulevaan korvaukseen, joka kohosi 4,500,000 markasta 5,600,000 markkaan. Kaikkiaan lisääntyivät tulot tämän osaston kohdalla 8,806,400 markasta 12,708,850 markkaan.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kahdeksannen osaston, Puhtaanapitolaitos, kohdalla laskettiin talonomistajain maksut, kaupungin maksut omain talojensa puolesta, tulot myydystä lannasta ja korvaus katujen puhtaanapidosta, lumen kuljetuksesta y. m. kukin 910,000, 57,520, 40,000 ja 86,000 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden budjettimääriä. Kaikkiaan osoitti tämä osasto tulojen lisäännystä 1,093,520 markkaa.

Puhtaanapitolaitos.

Sekalaiset
tulot.

Yhdeksännessä osastossa, Sekalaiset tulot, pysyivät eri erät ennallaan, lukuun ottamatta majoituksen korvausta, joka laskettiin 111,500 markaksi aikaisemman määrän 188,000 markan sijasta.

Lainat.

Kymmenes osasto, Lainat, päättyi Smk:aan 36,971,244: 44 1917 vuoden budjetin Smk:n 2,283,011: 99 sijasta. Tässä osoitettiin 1916 vuoden velkakirjalainasta seuraavat määrät: Domarbyn kartanon ostoon 2,793,400 markkaa, Brusan talon ostoon 350,000 markkaa, Strömin talon ostoon 503,000 markkaa, Pehrin ratsutilan ostoon 300,000 markkaa, Hagan talon ostoon 300,000 markkaa ja Baggbölen palstatilain ostoon 69,000 markkaa sekä näiden tilain lainhuudatuskuluihin Smk 38,970: 25, lisäystä Vallilan työväenasuntojen rakennusmäärärahaan 50,000 markkaa, ruokakellarien laittamiseksi mainittuihin asuntoihin 18,000 markkaa, Outamon taloon kuuluvan maa-alueen ostoon Smk 256,211: 28, Boxbacka aktiebolag yhtiön osakkeiden ostoon 2,160,000 markkaa, mainitun yhtiön velkain suoritukseen Smk 454,553: 46 sekä Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennukseen 2,545,451 markkaa eli yhteensä Smk 9,838,585: 99. 1917 vuoden obligatiolainasta osoitettiin seuraavat erät: Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennukseen 154,549 markkaa, vesijohdon laajentamiseen 682,500 markkaa, Mankalan koskiosakeyhtiön osakkeiden ostoon Smk 2,444,109: 45, Vikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastukseen 220,000 markkaa, XX kaupunginosan tasoitus- ja laituritöihin 2,950,000 markkaa sekä Mechelin- ja Caloniuskadun vesijohtotöihin 64,450 markkaa ja vesijohtojen teettämiseksi eräisiin Meilansin katuihin 617,050 markkaa eli kaikkiaan Smk 7,132,658: 45. 1917 vuoden lainaa koskevat päätökset oli pidettävä ehdollisina ja alistettava 1918 vuoden alusta toimimaan ryhtyvien kaupunginvaltuutettujen lopullisesti ratkaistavaksi. Lopuksi merkittiin 20,000,000 markan suuruinen erä kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle otettavaa lainaa. Tämä erä merkittiin tasoituseränä, jottei veroäyrimäärä kohoaisi ylen kiivaasti kaupungille elintarve- ja työttömyyspulista koituneiden suurten kustannusten johdosta.

Verotus.

Yhdennentoista osaston, Verotus, kohdalle merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettavana määränä Smk 20,385,553: 94 vastaavan määrän 1917 vuoden menosäännössä ollessa Smk 12,678,705: 46.

C. Muut asiat.

Maaliskuun
vallankumous.

Maaliskuun 20 päivänä pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa puheenjohtaja pitämässään puheessa viittasi niihin tapahtumiin, jotka olivat aikaansaaneet tsaarivallan kukistumisen. Valtuusto, jonka

jäsenet seisoalta kuuntelivat puhetta, päätti ¹⁾ valtakunnanduuman presidentille lähettää seuraavan tervehdyssähkösanoman:

Suomen pääkaupunki, joka ihaillen on seurannut valtakunnanduuman ja Venäjän kansan suuremista taistelua yksinvaltan kukistamiseksi ja vuosisataisen sorron poistamiseksi, tervehtii vapauden loistavaa voittoa ja uuden Venäjän syntymistä.

Uuden kenraalikuvernöörin M. Stahowitschin saapuessa Helsinkiin olivat häntä kaupunginvaltuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti rautatien- asemalla vastaanottamassa puheenjohtajan ynnä kuusi muuta valtuusmiestä käsittävä lähetystö.

Ilmauksena kunnan osanotosta siihen juhlallisuuteen, jolla vallankumousta maaliskuun 20 päivänä vietettiin, lähetti ³⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin puolesta rouva Olga Kerenskille 20,000 markkaa avustukseksi Venäjällä vapautetuille valtiollisille vangeille. Sittemmin ⁴⁾ saapui rouva Kerenskiltä vapautettujen valtiollisten vankien avustusyhdistyksen puolesta tunnustus varain vastaanottamisesta ja kiitos lahjasta.

N. s. marraskuun suurlakon päätyttyä kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ julkilausua jyrkän vastalauseen niiden väkivaltaisuuksien johdosta, joita täällä oli harjoittanut punakaarti, joka tšekäläiseltä venäläiseltä sotaväeltä saamallaan aseilla ei ainoastaan ollut estänyt poliisilaitosta toimimasta, vaan myös anastanut itselleen jonkinlaisen korkeimman vallan yhteiskunnassa.

Levottomuuksien aikana oli kaksi kaupungin virkamiestä, rahoitokammarissa palveleva varatuomari Paul Aspelin ja kansakoulunopettaja Alfred Bjön, saanut surmansa. Sitä paitsi oli punakaarti pidättänyt lukuisia kunnalliseen suojeluskuntaan kuuluvia henkilöitä ja piti heitä edelleen vangittuina. Tähän nähden ja kun säännöllisen työn edellytyksiä puuttui eikä sentähden ollut mahdotonta, että kunnan virkamiehet keskeyttäisivät toimintansa, oli rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 20 päivältä katsonut kaupunginvaltuuston olevan kehoitettava viranomaisia tarjona olevin keinoin palauttamaan oikeusjärjestyksen maahan. Tämän ilmoituksen johdosta oli valmisteluvaliokunta kaupunginvaltuuston puheenjohtajan välityksellä eduskunnalle lähettänyt kirjelmän, jossa valtuuston puolesta huomauttaen, että kaupungin asukkailta ja kunnan toimihenkilöiltä oli poliisilaitoksen toiminnan keskeytyksen johdosta riistetty se turva, mikä järjestetyn yhteiskunnan tulee suoda jäsenilleen, minkä johdosta kunnallishallinnon työn jatkumisen edellytyksiä puuttui, anottiin, että eduskunta, joka oli ottanut haltuunsa korkeimman vallan tässä maassa, toimisi

Marraskuun
väkivaltahallinto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20. 3. 1 §. — ²⁾ S:n 27. 3. 26 §. — ³⁾ S:n 17. 4. 32 §. — ⁴⁾ S:n 8. 5. 32 §. — ⁵⁾ S:n 21. 11. 1—3 §.

niin, että oikeusjärjestys tässä yhteiskunnassa tulisi joutuisasti palaute-
tuksi.

Kaupunginvaltuusto lausui toivomuksen että, vaikka se varoi kaupungin virkamiesten nykyoloissa joutuvan tukalaan asemaan, he kuitenkin mikäli mahdollista toistaiseksi pysyisivät toimissaan.

Sen ohessa antoi valtuusto valmisteluvaliokunnalle, lisättynä herroilla L. Krogiuksella, Paasikivellä ja O. Rosenqvistillä, toimeksi tarkoin seurata tapahtumia tässä yhteiskunnassa sekä eri puolueitten ja yhteiskuntaryhmäin kanssa neuvoteltuaan menetellä asianhaarain mukaan ja, jos tarpeelliseksi ja mahdolliseksi katsoi, kutsua valtuuston koolle.

Laajat valtuudet valmisteluvaliokunnalle.

Levottomiin aikoihin katsoen valtuutti ¹⁾ kaupunginvaltuusto valmisteluvaliokunnan valtuuston puolesta päättämään kuntaa koskevissa asioissa, velvoittaen valiokunnan, jonka tuli päätöstensä täytäntöönpanoon nähden neuvotella maistraatin kanssa, aikansa tekemään ilmoituksen toimenpiteistään.

Ratkaisemattomat asiat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1916 ratkaisematta olevain asian luetteloa²⁾ päätti ³⁾ valtuusto kehoittaa rahatoimikamaria jouduttamaan sen selvityksen antamista, jota kaupunginvaltuusto oli vuonna 1913 pyytänyt kamarin laatiman XV kaupunginosan kaupunginasemakaavaehdotuksen johdosta, sekä hankkeissa olevaa tililaitosuudistusta. Edelleen päätti kaupunginvaltuusto jättää kysymyksen kaupungin tarvitsemista laajemmista tai uusista sairaanhoitolaitoksista kaupungin sairaalaylihallitukselle ja siten peruuttaa tätä asiaa varten asetetun komitean tehtävän sekä kehoittaa valmisteluvaliokuntaa ehdottamaan määräyksiä sen menettelyn ehkäisemiseksi, että kaupungin lautakuntiin ja hallituksiin lausunnon saamiseksi lähetetyt asiat jätettiin epämääräiseen aikaan olematta siihen valtuuston lupaa kussakin eri tapauksessa hankittu.

Sittemmin antamassaan lausunnossa valmisteluvaliokunta esitti käsityksensä, että erikoisia määräyksiä asiain viipymisen estämiseksi tuskin oli tarpeen. Tarkoitus saavutettaisiin siten, että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja sihteerien kera tuon tuostakin tai ainakin kunkin vuosipuoliskon päätyttyä tarkasti ratkaisemattomain asiain luettelon sekä, kun aihetta oli, kirjallisesti huomautti asianomaisia hallituksia ja lautakuntia annettujen määräysten täyttämisestä ja, jos täyttämistä ilmoitettiin kohdanneen esteen, ryhtyi tahi valtuustolle ehdotti ryhdyttäväksi asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ valiokunnan ehdotuksen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli lähettänyt ⁵⁾ senaatin marras-

Väliaikaiset rakennusmääräykset.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 54 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — ³⁾ Valt. pöytäk. 27. 2. 22 §. — ⁴⁾ S:n 27. 3. 23 §. — ⁵⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 134.

kuun 18 päivänä 1916 vahvistamia väliaikaisia rakennusmääräyksiä koskevan kysymyksen valiokuntaan, antoi tämä huhtikuun 5:ntenä päivätyn mietinnön¹⁾). Valiokunta oli tarkastanut puheenalaiset määräykset ja esittänyt ne muistutukset, joita lakiteknilliseltä kannalta voitiin niitä vastaan tehdä, mutta kun uusi kotimainen hallitus kohdakkoin käsittelisi rakennusjärjestysehdotuksen, esitti valiokunta, että muu toimenpide kaupunginvaltuuston puolelta edellä mainittujen, senaatin antamain väliaikaisten rakennusmääräysten johdosta saisi raueta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ tämän ehdotuksen.

Kirjelmässä helmikuun 19 päivältä rahatoimikamari huomautti, että marraskuun 18 päivänä 1916 vahvistettujen väliaikaisten rakennusmääräysten 7 §:ssä säädettiin, että tontin sisäosassa olevan rakennuksen korkeus on mitattava siitä tasosta, jonka mittauskirjassa mainittu tontinrajain korkeusasema määrää, julkisivupinnan yläreunaan tahi, jos rakennus on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, katonrajaan. Tämä määräys oli otettu kaupunginvaltuuston hyväksymän, mutta vielä vahvistusta vailla olevan uuden rakennusjärjestysehdotuksen 52 §:stä, jossa se perustui samassa pykälässä oleviin säännöksiin, että kaupunginvaltuuston tuli tonttijaoituksen hyväksyessään erikseen määrätä tontin rajaviivain korkeusasema sekä että tämä korkeusasema oli merkittävä tonttikarttaan. Kun vastaavia säännöksiä puuttui väliaikaisista määräyksistä eikä niitä myöskään ollut voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä, oli syntynyt aukko, josta käytännössä oli rakennustoiminnalle koitunut vaikeuksia, maistraatti kun ei ollut katsunut voivansa tarkastettavaksi ottaa tontin sisäosaan teetetävään rakennusten piirustuksia, kun näiden korkeuden määräämiseksi tarpeellisia edellytyksiä puuttui. Maistraatin anottua rakennuskonttorilta, että mittauskirjoja annettaessa niihin merkittäisiin tontinrajain korkeusasema, oli kaupungin yleisten töiden hallitus, joka jo kesällä 1916 oli aloittanut tarpeelliset valmistelutyöt³⁾, rahatoimikamariin lähettänyt ehdotukset lukuisain X—XIV kaupunginosan korttelien sekä muutamain keskikaupungilla sijaitsevain tonttien korkeusmääräyksiksi. Rahatoimikamari, joka puolestaan oli havainnut ehdotetut korkeusmääräykset tarkoituksenmukaisiksi, jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten asiassa olisi meneteltävä, sekä huomautti, että tontteja myydessä oli jo jonkin aikaa kauppaehtoihin pantu määräys että ostajan tulee tontin vastaiseen korkeusasemaan nähden noudattaa mittauskirjaan pantavia määräyksiä, sekä että jo myytyjen tonttien ehdotetut korkeusmääräykset mahdollisimman likeisesti liittyivät olemassa olevain pihamaiden korkeusasemiin. Kirjelmissä maaliskuun 1 ja 29

Tontinrajain korkeusaseman määrääminen ja muutoksia rakennusjärjestykseen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17. 1. 16 §. — ³⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 143.

päivältä rahatoimikamari edelleen lähetti ehdotukset moniaiden korttelien korkeusmääräyksiksi.

Kaupunginvaltuuston lähetettyä ¹⁾ asian käsiteltäväksi samaan valiokuntaan, jonka oli annettava lausunto väliaikaisista rakennusmääräyksistä, huomautti valiokunta mietinnössään ²⁾, että väliaikaisissa määräyksissä ilmeisesti oli olemassa aukko, jota ei voitu täyttää millään vuodelta 1895 voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksellä. Kun kuitenkin oli olemassa toiveita, että rakennusjärjestysehdukselle kohdakkoin saataisiin vahvistus, ei valiokunnan mielestä ollut tarpeen väliaikaisia määräyksiä puheenalaisen puutteen poistamiseksi. Sitä vastoin oli valiokunnan mielestä tähän kuuluvia rakennusjärjestysehduksen määräyksiä eräiltä kohdin muutettava ja täydennettävä.

Siinä mielessä valiokunta ehdotti, että korkeusaseman määräämistä ei kytkettäisi siihen mutkalliseen menettelyyn, joka oli säädetty noudatettavaksi kaupunginasemakaavan vahvistamisessa, vaan annettaisiin maistraatin tehtäväksi kaupungin hallituksena ja tuomioistuintena rakennusasioissa. Näin menetellen ei rikottaisi tavaksi tullutta järjestystä, koska korkeusmääräyksiä ei ole aikaisemminkaan korkeamassa paikassa vahvistettu, mutta sitä vastoin saavutettaisiin se etu, että menettely olisi paljon yksinkertaisempi ja nopeampi. Takeita tarpeellisen asiantuntemuksen käyttämisestä näiden asiain ratkaisussa ei puuttuisi, koska maistraatilla tässä oli käytettävänä apuna sekä rakennustarkastus että rakennuskonttori. Suotavalta näytti, että näiden kumpaisenkin ammattiviranomaisen asiantuntemusta käytettiin hyväksi eri valmistelutöitä tehdessä, joten tietyt yhdenmukaiset ohjeet saataisiin noudatettaviksi näiden asiain käsittelyssä. Tontin rajaviivain korkeusaseman määrääminen olisi toimitettava ei ainoastaan ennen tontin luovuttamista, vaan myös ennen uutis-, lisä-, muutos- tai korotusrakennuksen toimeenpanemista aikaisemmin luovutetuilla tonteilla, ollen maistraatilla kuitenkin valta, sikäli kuin valmistelutöitä ehdittiin suorittaa, määrätä kaupunginalueen aikaisemmin rakennettujen osain korkeusmitat korttelittain tai kaupunginosittain.

Valiokunnan mielestä olisi noudatettava sitä järjestystä, että ammattiviranomaisten laatimat ehdotukset rahatoimikamarin ja kaupunginvaltuuston toimesta lähetettäisiin maistraatin vahvistettaviksi, ja saavutettaisiin tämä tarkoitus sitä sisällystä olevalla säännöksellä, että maistraatin tulisi ratkaista nämä asiat kaupunginvaltuustoa kuultuaan.

Valiokunta katsoi edelleen olevan ehdottaminen eräitä oikaisuja rakennusjärjestysehduksessa pääpihamaasta, rakennuskorkeuden mittauksesta, kerrosluvusta ja kellarikerrosten sisustamisesta Helsingin niemen alueella oleviin määräyksiin sekä ehdotti, että kaupunginval-

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 5 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

tuusto senaattiin tehtävissä alistuksessa, lausuen toivomuksen, että uuden rakennusjärjestyksen ehdotus mahdollisimman pian vahvistetaisiin, anoisi seuraavain muutosten ja oikaisujen sekä lisäysten tekemistä puheenalaiseen ehdotukseen:

5 §:n viidennestä kappaleesta olisi poistettava sanat: »määrättävä tontin rajalinjain korkeusasema» ja pykälään liitettävä viimeiseksi momentiksi seuraava säännös:

Ennen tontin antamista käytettäväksi tahi uutis-, lisä-, muutos- tahi korotusrakennuksen toimeenpanemista aikaisemmin luovutetulla tontilla on maistraatin määrättävä tontin rajalinjain korkeusasema kaupunginvaltuustoa kuultuaan.

45, 52 ja 53 § muutettaisiin seuraaviksi:

45 §.

Tontille rakennettaessa on, paitsi 44 §:ssä mainitussa tapauksessa sekä katsomatta 43 §:n määräyksiin, rakentamatta jätettävä avonainen yhtäjaksoinen pinta-ala pääpihamaaksi. Jos tontilla on rakennuksia yksinomaan tulenkestävästä aineesta, tulee pääpihamaan olla:

a) erittäin vahvistetussa kartassa sinisen viivan ympäröimällä alueella vähintään sataviisikymmentä neliometriä (150 m²);

b) muissa osissa kaupunkia vähintään satakahdeksankymmentä neliometriä (180 m²).

Ellei tontilla ole rakennuksia yksinomaan tulenkestävästä aineesta, tulee pääpihamaan olla kaksisataa neliometriä (200 m²).

Jos naapurit haluavat yhteisesti laittaa pääpihamaan, älköön sitä heiltä kiellettäkö; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja maistraatin pöytäkirjaan pantava. Sellainen yhteinen pääpihamaa saakoon, jos pihamaat ovat vierekkäin vähintään kymmenen metrin (10 m) pituudelta sekä tonteilla on rakennuksia yksinomaan tulenkestävästä aineesta, olla, kunkin tontin osalta laskien, viisikolmatta neliometriä (25 m²) pienempi kuin edellä erityisestä pihamaasta on säädetty.

Pääpihamaa on sijoitettava katurakennuksen vierelle ja oleva vähintään kymmenen metriä (10 m) leveä tahi, jos katurakennuksen korkeus on yhdeksäntoista metriä (19 m) tai enemmän, vähintään kaksitoista metriä (12 m) leveä.

52 §.

Rakennuksen korkeus mitataan, ellei muuta ole sanottu, kadun varrella olevan rakennuksen jalkakäytävän pinnasta ja tontin sisäosassa olevan rakennuksen siitä tasosta, jonka mittauskirjassa mainittu tontinrajain korkeusasema määrää, julkisivupinnan yläreunaan tahi, jos rakennus on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, katonrajaan. Jos pihamaa sijoitetaan mainittua korkeusasemaa alemmaksi, mitataan piharakennuksen korkeus pihamaan pinnasta. Kaltevalla maalla otetaan keskikorkeus ja, jos rakennus antaa useampia katuja päin, sellainen keskikorkeus kullakin kadulla.

Rakennuksen keskikorkeuden saa laskea joko koko rakennukselle tai sen eri osille.

53 §.

Tulenkestävästä aineesta olevaan rakennukseen saa tehdä enintään niin monta kerrosta, kuin vastaa sitä kokonaista lukua, mikä saadaan, kun korkeus,

metrein ilmaistuna, jaetaan luvulla 3.8. Erityisissä tapauksissa saakoon maistraatti tontin sisäosaan tehtävään rakennukseen nähden, rakennuskatselmusmiehiä kuultuaan, sallia alentaa tätä suhdelukua, ei kuitenkaan 3.4 vähemmäksi.

Sen lisäksi saa ullakon sisustaa asuinkerrokseksi, jos tarpeellisiin varokeinoin tulenvaaran varalta ryhdytään, johon nähden maistraatin on annettava määräyksiä kussakin eri tapauksessa. Tuollaisen ullakkokerroksen yläpuolella olevaa tilaa ei saa käyttää ullakoksi eikä muuhun tarkoitukseen.

Erityisesti vahvistetussa kartassa sinisellä tai harmaalla värillä osoitetulla alueella olevissa rakennuksissa ei ullakkoa saa laittaa asuinkerrokseksi.

Asuinrakennuksessa, joka tätä ennen on rakennettu siihen osaan kuudetta kaupunginosaa, jota rajoittavat Laivurinkatu, Tehtaankatu, Perämiehenkatu, Hernesaarenkatu ja Speranskitie, saa, ensimmäisessä kappaleessa määrätyn kerrosluvun lisäksi, kellarikerroksen sisustaa asuinhuoneiksi.

Ullakkokerros, jonka lattia on enemmän kuin metrin (1 m) alempana ulkomuurin yläreunaa sekä, kun rakennusta ei tehdä suurimpaan luvalliseen korkeuteen, enemmän kuin kaksi metriä (2 m) alempana viimeksi mainittua korkeutta, luetaan kerrokseksi. Samaten luetaan kerrokseksi kellari, jonka katto on enemmän kuin puolitoista (1,5 m) ylempänä viereisen kadun tai pihamaan tasoa.

Jos tulenkestävästä aineesta tehty rakennus sijaitsee kaltevan kadun varrella, saa, luvallisen kerrosluvun lisäksi, asuinhuoneita laittaa kellariin sen vaakasuoran tason alapuolelle, joka ajatellaan sijoitetuksi kuusisataa millimetriä (600 mm) ylempiä rakennuksen viereisen katuosan ylintä kohtaa, siinä määrin kuin tilaa tähän 112 ja 113 §:n määräyksiä noudattaen tarjoutuu.

Kun eräät niissä kaupungin kortteleissa olevain tonttien omistajat, joita varten korkeusmääräysten ehdotukset jo oli laadittu, aikoivat rakentaa tonttejaan, mutta heidän oli täytynyt tämä jättää toistaiseksi, syystä että korkeusmääräyksiä ei ollut voitu saada vahvistetuiksi, näytti olevan kaupunginviranomaisten velvollisuus, sikäli kuin heidän asianaan oli, mahdollisimmassa määrässä helpottaa ja jouduttaa tämän asian käsittelyä. Sitä varten tulisi kaupunginvaltuuston odotellessaan rakennusjärjestyksen 5 §:n vahvistamista edellä ehdotetulla tavalla muutettuna puolestaan hyväksyä rahatoimikamarin valtuustolle lähetämät korkeusmääräysten ehdotukset, jotka valiokuntakin puolestaan oli tarkastanut havaitsematta syytä muistutukseen. Laaditut korkeuskartat olisi sittemmin, ehdollisesti kaupunginvaltuuston puoltosanan kera, lähetettävä maistraattiin, jotta ne heti uuden rakennusjärjestyksen saatua vahvistuksen voitaisiin säädetyssä järjestyksessä vahvistaa.

Tontinrajain korkeusaseman ehdotukset olivat nyttemmin olemassa keskikaupungin kortteille n:oille 4, 24, 38 b, 64, 67, 68, 70, 75, 95, 111, 177 ja 200 sekä X—XIV kaupunginosan kortteille n:oille 251, 284, 297, 321, 326, 331, 333, 335, 336, 338 a, 338 b, 339, 340, 344—349, 358, 359, 361, 362, 364, 371, 373, 375—378, 386—388, 407—409, 424, 425, 435, 436, 442, 447, 462, 485, 486, 522, 523 ja 525. Kun kortteleissa n:oissa 251, 321, 338 a, 338 b, 346 ja 349 sijaitsevain tonttien korkeusaseman määrääminen pintamuodostuksen laadun joh-

dosta kohtasi vaikeuksia, oli valiokunnan mielestä näiden korttelien korkeusmääräysten tarkistaminen sallittava.

Valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi rahatoimikamarin lähettämät ehdotukset puheenalaisten korttelien tontinrajain korkeusaseman määräämiseksi sekä oman lausuntonsa kera lähettäisi ehdotukset maistraatin käsiteltäviksi kohta odotettavana olevan rakennusjärjestyksen voimaan tultua siinä järjestyksessä, kuin mainittu rakennusjärjestys määräsi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ kaikki valiokunnan ehdotukset.

Kirjelmässä kesäkuun 9 päivältä maistraatti ilmoitti²⁾, että senaatti oli toukokuun 8 päivänä vahvistanut Helsingin kaupungin uuden rakennusjärjestyksen sekä Helsingin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestyksen.

Uusi rakennusjärjestys vahvistettu.

Uuden rakennusjärjestyksen mukaisesti lähetti rahatoimikamari kirjelmässä syyskuun 6 päivältä kaupunginvaltuustolle rakennuskonttorin laatimat ja kaupungin yleisten töiden hallituksen hyväksymät ehdotukset korttelien n:ojen 69 a, 73, 129 ja 312 tontinrajain korkeusmääräyksiksi. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ maistraatille ilmoittaa omasta puolestaan hyväksyneensä nämä ehdotukset.

Tontinrajain korkeusmääräyksiä.

Maistraatin kirjelmässä tammikuun 13 päivältä anottua tarkempaa selitystä Bölen esikaupungin kortteille n:oille 560—575 kesäkuun 14 päivänä 1910 vahvistetun rakennusjärjestyksen 1 §:n 1 momenttiin nähden, päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto poistaakseen sanain »viereisistä tontinrajoista» aiheuttaman epäselvyyden hyväksyä puheenalaisen momentin seuraavana:

Bölen esikaupungin rakennusjärjestyksen 1 §:n 1 mom. koskeva selitys.

Asuinrakennus pitää tontille sijoitettaman erilliseksi vähintään neljän metrin (4 m) päähän tontin rajoista sekä vähintään kahdeksan metrin (8 m) päähän toisesta samalla tontilla olevasta rakennuksesta.

Maistraatin katselmusmiesten ehdotettua evättäväksi rehtori J. Jänneksen anomuksen Bölen esikaupunkiin Bölenkadun tontille n:o 4 a teettävän uutisrakennuksen piirustusten vahvistamisesta, sen johdosta ettei niitä ollut laadittu mainitulle alueelle kesäkuun 14 päivänä 1910 vahvistetun rakennusjärjestyksen 1 §:n mukaisesti, semmoisena kuin tämä pykälä on kaupunginvaltuuston tammikuun 30 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaan, sikäli että piirustusten mukaan rakennus oli sijoitettu kadunrajaan, vaikka sitä mainitun pykälän mukaan ei saanut sijoittaa lähemmäksi kuin 4 metrin päähän tontinrajasta, oli

Poikkeus Bölen esikaupungin rakennusjärjestyksestä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 16 §. — ²⁾ S:n 19. 6. 4 §; rakennusjärjestyksiä, jotka ovat julkaistuina Helsingin kaupungin kunnallisasetuskoelman n:ossa 2 vuodelta 1917, ei ole laajuutensa vuoksi otettu tähän. — ³⁾ Valt. pöytäk. 9. 10. 16 §. — ⁴⁾ S:n 30. 1. 4 §.

rehtori Jännes anonut, että mainittua määräystä ei sovellettaisi hänen uutisrakennusyritykseensä. Hakemuksensa tueksi oli hän maininnut, että puheena olevan Bölen esikaupungin rakennusjärjestyksen pykälän alkuperäistä sanamuotoa, jonka mukaan asuinrakennusta ei saanut sijoittaa lähemmäksi »viereisiä tontinrajoja» kuin 4 metrin päähän, oli useimpiin jo rakennettuihin taloihin nähden sovellettu siten, että viereisellä tontinrajalla ei ollut tarkoitettu katurajaa, sekä että pykälää uudessa muodossaan ei olisi sovellettava rakennusyrityksiin niillä tonteilla, jotka oli hankittu sillä edellytyksellä että puheena olevaa määräystä sovellettaisiin aikaisemman käytännön mukaisesti. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ anomukseen.

Tonttien yh-
teen rakenta-
minen.

Maistraatin pyytämäksi lausunnoksi Helsingin Sentraalikirjapaino- ja kirjansitomo-osakeyhtiön anomuksen johdosta saada yhteen rakentaa korttelissa n:o 407 XIII kaupunginosaa sijaitsevat Dagmarinkadun tontin n:o 6 ja Töölönkadun tontin n:o 4 päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä anomukseen sillä ehdolla, ettei tonteista rakenneta suurempaa alaa, kuin mitä olisi luvallista siinä tapauksessa että ne rakennettaisiin kumpikin erikseen, ja ettei niihin saa rakentaa semmoista tehdasta, joka on vastoin XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusjärjestyksen 4 §:n säännöstä.

Siltasaaren-
kadun tonttien
n:o:jen 2 ja 4
uudesti järjes-
täminen.

Aktiebolaget Viken yhtiön anomukseen saada omistamastaan Siltasaarenkadun tontista n:o 2 yhdistää 55.ss neliömetrin laajuinen alue saman kadun tonttiin n:o 4 ei kaupunginvaltuustolla ollut mitään muistuttamista ³⁾.

Pitennetty
tonttien raken-
nuttamisaika.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen:

toukokuun 1 päivään 1918:

kauppiaille K. E. ja E. Fazerille sekä arkkitehti R. Tikkaselle ⁴⁾ XIII kaupunginosan korttelissa n:o 424 sijaitsevaan Tunturilaaksonkadun tonttiin n:o 7 nähden;

kesäkuun 1 päivään 1918:

tilanomistaja A. Juseliukselle ⁵⁾ X kaupunginosan korttelissa n:o 285 sijaitsevaan Pääskylänkadun tonttiin n:o 5 nähden;

tammikuun 1 päivään 1919:

tehtailija K. A. Wiggille ⁶⁾ XII kaupunginosan korttelissa n:o 361 sijaitseviin Fredriksperinkadun tontteihin n:o:ihin 24 ja 26 nähden; kauppias E. M. Bonnille ⁷⁾ XII kaupunginosan korttelissa n:o 379 sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 15 nähden;

perustuslailliselle työväenyhdistykselle ⁸⁾ XIII kaupunginosan korttelissa n:o 411 sijaitsevaan Hietaniemenkadun tonttiin n:o 6 nähden;

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 20 §. — ²⁾ S:n 8. 5. 2 §. — ³⁾ S:n 17. 4. 4 §. — ⁴⁾ S:n 13. 3. 8 §. — ⁵⁾ S:n 30. 1. 12 §. — ⁶⁾ S:n 16. 1. 14 §. — ⁷⁾ S:n 30. 1. 11 §. — ⁸⁾ S:n 30. 1. 13 §.

insinööri Hj. Londénille ¹⁾ VI kaupunginosan korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Ehrensvaldintien tonttiin n:o 8 nähden;

helmikuun 1 päivään 1919:

merikapteeni Chr. Jacobsénille ²⁾ VI kaupunginosan korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Tehtaankadun tonttiin n:o 34 b nähden;

toukokuun 1 päivään 1919:

merikapteeni Chr. Jacobsénille ²⁾ VI kaupunginosan korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Tehtaankadun tonttiin n:o 34 a nähden;

aktiebolaget Frascati osakeyhtiölle ³⁾ XIII kaupunginosan korttelissa n:o 435 sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 10 nähden;

rakennusmestari V. Sippolalle ⁴⁾ XII kaupunginosan korttelissa n:o 379 sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 11 nähden;

tammikuun 1 päivään 1920:

kauppias F. F. Johanssonille ⁵⁾ XII kaupunginosan korttelissa n:o 373 sijaitsevaan Viipurinkadun tonttiin n:o 18 nähden;

viiden vuoden ajaksi parakaia jatkuvan sodan päättymisestä lukien:

aktiebolaget Centrallaboratorium-Keskuslaboratorio osakeyhtiölle ⁶⁾ sen yleishyödylliseen tarkoitukseen katsoen XIII kaupunginosan korttelissa n:o 447 sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 16 nähden.

Kun sotatilaa luultavasti jatkuisi kesällä ja olot eräissä hallinnon-
haaroissa olivat erittäin kärjistyneet, päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin virka- ja palvelusmiesten kesälomasta antaa samat määräykset kuin edellisenäkin vuonna ⁸⁾ sekä lausua toivomuksen, että kaupungin johto- ja lautakuntain jäsenet järjestäisivät kesälomansa niin, että päätösvaltainen jäsenluku voitiin viivyttelämättä kutsua koolle.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto tehdä seuraavat vähäiset muutokset kansliansa johtosääntöön.

1 § muutettiin seuraavaksi:

1 §.

Kaupunginvaltuuston kanslian palveluksessa on ensimmäinen ja toinen sihteeri, notaari, kanslisti, apulaiskanslisti, vahtimestari ja apulaisvahtimestari, joilla itsekullakin on tässä alempana mainitut tehtävät.

2, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 13 ja 14 §:ssä pantiin sanain sihteeri ja apulaissihteeri sijaan sanat ensimmäinen sihteeri ja toinen sihteeri tai sihteerit.

5 §:än lisättiin seuraava uusi momentti:

Apulaiskanslistin velvollisuus on:

a) avustaa kansliassa esiintyvissä puhtaaksikirjoitustöissä;

b) kanslistin estettynä ollessa hoitaa hänen virkatehtävänsä; sekä

Kaupungin virka- ja palvelusmiesten kesäloma.

Muutoksia kaupunginvaltuuston kanslian johtosääntöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 16 §. — ²⁾ S:n 27. 2. 10 §. — ³⁾ S:n 27. 3. 4 §. —
⁴⁾ S:n 27. 3. 5 §. — ⁵⁾ S:n 8. 5. 34 §. — ⁶⁾ S:n 13. 11. 41 §. — ⁷⁾ S:n 22. 5. 30 §. — ⁸⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 161. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 29 §.

c) muutoin antaa kansliavirkamiehille ja kanslistille tarpeellista apua virassa.

Niinikään lisättiin 6 §:ään seuraava momentti:

Vahtimestarinapulaisen velvollisuus on sihteerien lähemmän määräyksen mukaan avustaa vahtimestarille kuuluvain palvelustehtävain täyttämässä.

Muutoksia
tilastokonttorin
johtosääntöön.

Sittenkuin tilastokonttoriin oli perustettu uusi amanuenssinvirka ¹⁾ ja konttorille vahvistettu uusi palkkasääntö ²⁾ sekä konttori velvoitettu toimittamaan uusia julkaisusarjoja ³⁾, oli konttori kirjelmässä joulukuun 6 päivältä 1916 antanut ehdotuksen tästä johtuviksi muutoksiksi ja lisäyksiksi huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistettuun sekä kesäkuun 9 päivänä 1914 ja joulukuun 14 päivänä 1915 muutettuun johtosääntönsä ³⁾, johon ehdotukseen niinikään oli pantu määräyksiä virkalamon myöntämisessä ja viransijaisen määräämisessä y. m. noudatettavasta menettelystä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ ehdotuksen eräin vähäisin selvennyksin seuraavana:

Muutoksia ja lisäyksiä Helsingin kaupungin tilastokonttorin johtosääntöön.

2 §.

Konttorin tehtävänä on:

1) vuosittain laatia ja julkaista Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja kumpaisellakin kotimaisella kielellä laadittuine teksteineen;

2) vuosittain laatia ja eri laitoksena kumpaisellakin kotimaisella kielellä julkaista Helsingin kaupungin terveyden- ja sairaanhoitotilasto, kauppatilasto ja merenkulutilasto sekä kunnan opetus- ja sivistyslaitosten tilasto ynnä ne muut kaupungin tilastosarjat, mitkä konttorin tulee kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan julkaista;

3) vuosittain laatia ja eri laitoksena kumpaisellakin kotimaisella kielellä julkaista kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta;

4) vähintäänkin joka kolmas vuosi laatia ja eri laitoksena kumpaisellakin kotimaisella kielellä julkaista Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri;

5) kaupunginvaltuuston, maistraatin tai rahatoimikamarin määräyksestä toimittaa Helsingin kaupunkia koskevia tilastollisia erikoistutkimuksia;

6) antaa kaupungin viranomaisille ilmoituksia käytettävissä olevien tilastotietojen pohjalla;

7) vaihtamalla konttorin julkaisuja muiden koti- ja ulkomaisten laitosten julkaisuihin sekä ostamalla hankkia konttorille tarpeellinen kirjallisuus; sekä

8) huolehtia kunnallistilaston jatkuvasta kehittämisestä yhä suurempaan täydellisyyteen, selväpiirteisyyteen ja tarkkuuteen sekä sitä varten rahatoimikamarille tehdä ne esitykset ja ehdotukset, jotka tarpeellisiksi katsotaan.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 79. — ²⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 78 ja 156. — ³⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 226, 1914 vuod. kert. siv. 156 ja 1915 vuod. kert. siv. 146. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 30. 1. 24 §.

3 §.

Konttorin vakinaisena henkilökuntana on johtaja, ensimmäinen aktuaari, toinen aktuaari, amanuenssi, kaksi assistenttia ja tarpeellinen määrä laskuapulaisia.

Tarvittaessa voidaan konttoriin ottaa ylimääräistäkin palveluskuntaa. Konttorin palveluksessa on vahtimestari.

4 §.

Johtajan, joka ei ole oikeutettu pitämään muuta virkaa, joka on esteeksi hänen virkatoiminnalleen, valitsee kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin julistettua viran avonaisena haettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa ja sitenkuin rahatoimikamari on oman lausuntonsa kera hakukirjat lähettänyt valtuustolle.

Aktuaarit ja amanuenssin nimittää virkaan rahatoimikamari, sittenkuin virka sen toimesta on ollut julistettu kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisena haettavaksi ja johtaja on hakijoista antanut lausunnon.

Johtaja, aktuaarit ja amanuenssi otetaan määräämättömäksi ajaksi ja kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Assistentit, laskuapulaiset sekä mahdollisesti tarpeellisen ylimääräisen palveluskunnan ynnä vahtimestarin ottaa ja erottaa johtaja.

6 §.

Aktuaarien velvollisuutena on:

- 1) lähinnä johtaa johtajan heille antamia töitä; sekä
- 2) ylipäätään olla johtajan apuna konttorissa suoritettavissa töissä.

Ensimmäisen aktuaarin tulee sen lisäksi johtajan ollessa laillisesti estettynä hoitaa hänenkin tehtävänsä.

7 §.

Amanuenssin velvollisuutena on:

- 1) johtajan tai aktuaarien ohjeen mukaan olla näiden apuna konttorissa suoritettavissa töissä; sekä
- 2) hoitaa konttorin kirjastoa ja arkistoa.

8 §.

Assistenttien velvollisuutena on:

- 1) johtajan, aktuaarien tai amanuenssin ohjeen mukaan avustaa näitä konttorissa suoritettavissa töissä;
- 2) hoitaa konttorin reistraattorintehtävät; sekä
- 3) pitää huolta konttorin julkaisujen vaihdosta muiden koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa.

9 §.

Konttorin vakinainen henkilökunta nauttii vuosittain palkkaetujensa vähenemättä, ei kuitenkaan johtaja ja ensimmäinen aktuaari yhtäkaa, kuukauden kesälomaa, edellyttäen että kaupunginkassaa ei tämän johdosta rasiteta erikoisella menolla.

10 §.

Virkavapautta johtajalle myöntää ja hänen viransijaisensa määrää rahatoimikamari, joka johtajaa kuultuaan myös on oikeutettu käsiteltäväksi ottamaan ja ratkaisemaan kysymyksen kahta viikkoa pitemmän virkavapauden

myöntämisestä aktuaareille ja amanuenssille sekä heidän viransijaistensa määräämisestä.

Virkavapautta enintään kahdeksi viikoksi aktuaareille ja amanuenssille sekä virkavapautta assistenteille, laskuapulaisille ja vahtimestarille voi johtaja myöntää, kun harkitsee sen voivan käydä päinsä työn tasaista kulkua haittaamatta.

Voimassa olevan johtosäännön 9, 10 ja 11 § siirtyivät sinänsä 11, 12 ja 13 §:ksi.

Selkkaus kaupungin palolaitoksessa.

Kaupungin palolaitoksen miehistö oli vaatinut alipalomestarin luutnantti C. Lindhin sekä ruiskumestarit T. Johanssonin ja A. Forssin erotettaviksi. Asiaa tutkittuaan ei palotoimikunta havainnut laillisia syitä olevan esitettävissä alipalomestari Lindhin erottamiseksi, mutta kun ei tämä asia ollut toimikunnan ratkaistavia, lähetettiin asiakirjat maistraattiin, joka oli sitä mieltä, ettei ollut esiintullut minkäänlaisia seikkoja, jotka voisivat perustella ryhtymistä mainittuun toimenpiteeseen alipalomestari Lindhiä vastaan. Mitä ruiskumestareihin Forssiin ja Johanssoniin tuli, oli palotoimikunta havainnut, että nämä, varsinkin Johansson, olivat erinäisissä tapauksissa kohdelleet miehistöä sopimattomasti, mutta samalla että he muutoin olivat moitteettomasti hoitaneet tehtävänsä, minkätähden toimikunta, katsoen Forssin ja Johanssonin monivuotiseen toimintaan palolaitoksessa sekä siihen seikkaan, ettei tätä ennen ollut moitittu heidän kohdelleen huonosti miehistöä, ei ollut voinut myöntyä miehistön vaatimuksiin Forssin ja Johanssonin erottamisesta, mutta sitä vastoin katsonut oikeudenmukaiseksi antaa Johanssonille varoituksen miehistön epätydyttävän kohtelun johdosta sekä mitä vakavimmin kehoittaa Forssia ja muitakin alipäällystöön kuuluvia henkilöjä vastedes noudattamaan miehistöä kohtaan arvokasta esiintymistä sekä kohtelemaan sitä säädyllyisesti. Sen ohessa oli palotoimikunta päättänyt irtisanoa kersantti Reinin toimestaan.

Tämän ilmoittaen palotoimikunta mainitsi, että Helsingin työväenjärjestöjen eduskunta oli vaatinut alipalomestari Lindhiä paikalla erotettavaksi sekä että Suomen tehdas- ja sekatyöläisliiton Helsingin-osastolta oli saapunut pöytäkirjanote, jossa vaadittiin asetettavaksi uusi viisijäseninen tutkijakunta, jonka jäsenistä yhden valitsisi palotoimikunta, kaksi palomiehistö ja kaksi mainittu ammattiosasto. Kun palotoimikunta ei ollut myöntynyt tähän, oli lakon uhka esitetty.

Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ äänestettyään, välttääkseen puolueellisuuden varjoakin, asettaa erikoisen viisijäsenisen toimikunnan, johon valtuusto valitsisi kaksi ja Helsingin järjestyneen työväen edustajisto niinkään kaksi jäsentä sekä maistraatti yhden jäsenen, joka samalla toimisi toimikunnan puheenjohtajana, ja tuli tämän toimikun-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 38 § ja 15. 5. 1 §.

nan tehtävänsä suoritettuaan valtuustolle antaa täydellinen tutkintopöytäkirja sekä tutkinnon aiheuttama lausunto. Samalla valtuusto päätti palojärjestyksen laadittavaksi uudestaan ajan vaatimusten mukaiseksi.

Asia kääntyi uuteen vaiheeseen senaatin varapuheenjohtajan O. Tokoin ilmoitettua että hän, kun pääkaupungin turvallisuus vaati, että kaupungin vakinaisessa palokunnassa puhjennut lakko mahdollisimman pian lopetettiin, oli katsonut tarpeelliseksi sovinnon aikaansaamiseksi ehdottaa, että palolaitoksessa puhjennut riita jätettäisiin sovinto-oikeuden ratkaistavaksi. Tähän sovinto-oikeuteen valitsisi valtuusto kaksi ja Helsingin työväenneuvosto niinikään kaksi jäsentä sekä senaatti yhden jäsenen, joka samalla toimisi oikeuden puheenjohtajana. Asianomaisten tulisi sitoutua alistumaan siten kokoonpannun sovinto-oikeuden tuomioon ja lakko lakkaisi kohta, kuin kaupunginvaltuusto oli päättänyt jättää asian mainitulla tavalla kokoonpannun sovinto-oikeuden käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Samaan aikaan alipalomestari Lindh ilmoitti että, vaikka hänen esiintymisensä virassa ei suonut minkäänlaista tukea vaatimukselle hänen erottamisestaan virasta, hän kuitenkin, koska hänen eroamisensa näytti olevan omansa palauttamaan säännölliset olot palolaitokseen ja ehkäisemään selkkauksia, pyysi eroa toimestaan.

Alipalomestari Lindhin eronpyyntöön kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾. Mitä tuli ehdotukseen asian ratkaisun jättämisestä sovintolautakunnalle, oli valtuusto sitä mieltä että, koska kaupunginvaltuusto ottaa ja erottaa palomestarin ja alipalomestarin sekä palotoimikunta alipäällystön, pakottaisi myöntyminen ehdotukseen että erityinen sovintolautakunta ei ainoastaan saisi toimittaa tutkintoa esitettyjen kantelujen johdosta, vaan myös lopullisesti ratkaista asian sekä ehkä erottaa alipalomestari Lindhin ja ne alipäällystöön kuuluvat henkilöt, joita vastaan syytöksiä oli tehty, valtuuston toimenpiteeseen, joka loukkasi mainittujen henkilöiden oikeutta saada asiansa tutkituksi ja ratkaistuksi palojärjestyksen mukaan. Kaupunginvaltuusto sentähden epäsi puheenalaisen esityksen.

Ruiskumestareihin Forssiin ja Johanssoniin nähden kaupunginvaltuusto, peruuttamalla aikaisemman päätöksensä erikoisen tutkijakunnan asettamisesta, päätti että, koska palomiestien taholta oli väitetty, että palotoimikunnan toimittama tutkinto oli eräiltä kohdin yksipuolinen eikä sitä paitsi tyhjentävä, kehoittaa palotoimikuntaa toimittamaan uuden tutkinnon ja sitten ottamaan asian uudestaan harkittavaksi, ollen mainitut toimihenkilöt sinä aikana pidätettävä virantoimituksesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 1 §.

Uusien jäsen-
ten vaali palo-
toimikuntaan.

Myöskin ruiskumestarien Forssin ja Johanssonin sittemmin erot-
tua palolaitoksen palveluksesta anoivat palotoimikunnan jäsenet insi-
nöörit B. Blom ja G. Sourander, arkkitehti G. Estlander ja konsuli
F. Stockmann sekä varajäsen arkkitehti A. Petrelius esittämillään
syillä vapautusta mainituista tehtävistä. Tähän myöntyen kaupungin-
valtuusto valitsi ¹⁾ toimikunnan uusiksi jäseniksi 1917 vuoden loppu-
osaksi rakennusmestari W. Ekmanin ja johtaja V. Leanderin, 1918
vuoden loppuun rakennusmestari J. Ahteen ja pankinjohtaja A. Lund-
qvistin sekä varajäseneksi 1917 vuoden loppuosaksi johtaja G. Berg-
löfin.

Lausunto palo-
mestari G. Wa-
seniuksen toi-
menpiteistä.

Edelleen päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto, sen johdosta että palomes-
tari G. Wasenius oli lakon jatkumisen välttämiseksi tehnyt palomiehis-
tön kanssa sopimuksen, lausua, että palomestari Wasenius ei tosin ollut
toimenpiteissään kaikilta kohdin noudattanut palojärjestystä, mutta
kun hän kiistämättä oli tarkoittanut nykyisten levottomain olojen
vallitessa turvata kaupunkia tulenvaaralta saattamalla palolaitoksen
toimimaan, ei hän ollut menettänyt valtuuston luottamusta.

Palojärjestyk-
sen uudistus.

Palojärjestystä uudistamaan asetti ³⁾ kaupunginvaltuusto komi-
tean, jonka jäseninä olisivat herra Öhman ja pankinjohtaja A. Lundqvist.
Lisäksi kehoitettaisiin maistraattia valitsemaan yksi, kaupunkien yleis-
sen paloapuyhtiön johtokuntaa niinkään yksi sekä palolaitoksen mie-
histöä yksi jäsen komiteaan.

Järjestysvallan
hoito.

Kun vallankumouksen johdosta vakinainen poliisivoima oli maalisi-
kuun 16 päivänä saatettu toimeettomaksi ja sotilasjärjestöt olivat ilmoit-
taneet, etteivät ne enää ottaneet järjestystä voimassa pitääkseen,
päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto väliaikaisesti asettaa valtuuskunnan työ-
väenneuvoston ja sotaväen toimeenpanevan komitean edustajain ja
järjestyneen työväen kunnallisjärjestön kanssa sekä yksissä neuvoin
maistraatin kanssa keskustelemaan ja päättämään toimenpiteistä, joita
voi olla tarpeen järjestyksen voimassa pitämiseksi kaupungissa siksi,
kunnes vakinainen poliisiviranomainen voi ryhtyä toimimaan. Valtuus-
kunta oikeutettiin kaupunginkassasta tilaamaan ja tilityksen ehdolla
etuantina käyttämään edellä mainittuja tarkoituksia varten tarpeel-
listen toimenpiteiden aikaansaamiseen tarvittavat varat. Valtuus-
kunnan jäseniksi valittiin ent. senaattori K. Castrén sekä herrat Palo-
heimo ja O. Rosenqvist.

Sittemmin vapautettiin ⁵⁾ herra Rosenqvist mainitusta tehtävästä
ja hänen sijaansa valittiin herra Salingre; niinkään pyysi herra Castrén
vapautusta, mutta lausuen, että herra Castrén oli valtuuston täydeksi
tyytyväisyydeksi suorittanut tehtävänsä, valtuusto ei katsonut ⁶⁾ voi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 36 § ja 5. 6. 26 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 27 §. — ³⁾ S:n
12. 6. 41 §. — ⁴⁾ S:n 20. 3. 2 §. — ⁵⁾ S:n 27. 3. 25 §. — ⁶⁾ S:n 8. 5. 30 §.

vansa pyyntöön myöntyä. Herra Salingre niinkään pyysi sittemmin vapautusta ja hänen sijaansa valittiin ¹⁾ herra Udd. Sittemmin kaupunginvaltuusto kuitenkin myöntyi ²⁾ herrain Castrénin ja Paloheimon eronpyyntöihin ja valitsi heidän sijaansa valtuutetuiksi järjestyslautakuntaan toimittaja P. J. Hynnisen ja varatuomari V. Takasen. Herrain Uddin ja Takasen vuorostaan pyydettyä vapautusta ei valtuusto pitänyt ³⁾ uusien valtuutettujen valitsemista heidän sijaansa tarpeellisenä, koska poliisipäällystö jo oli asianmukaisessa järjestyksessä nimitetty ja sen asia oli saattaa poliisivoima uudelleen toimimaan.

Kun se väliaikainen tila, jossa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta vallankumouksesta lähtien oli ja joka oli aiheuttanut oikeutettua tyytymättömyyttä viranomaisten ja yleisön puolelta, ei voinut, varsinkaan nykyisten levottomain olojen vallitessa, tarjota yhteiskunnalle asianmukaista suojelusta eikä tarpeellista turvallisuutta, eikä myöskään kaupungin varoja, joilla väliaikaisen järjestyksivoiman ylläpito kustannettiin, voitu tähän tarkoitukseen rajattomasti käyttää, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin tehdä senaattiin alistuksen kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä luokkajärjestöistä riippumattoman järjestyksivoiman aikaansaamiseksi maamme kaupunkeihin.

Kun oli osoittautunut, ettei järjestysmiliisi kyennyt asianmukaisesti voimassa pitämään järjestystä ja kun kaupunginvaltuuston senaattille aikaisemmin tekemästä esityksestä ei ollut odotettua tulosta, päätti valtuusto, vaikka asia etusijassa kuului valtiolle, ryhtyä toimenpiteisiin saadakseen tämän asian järjestetyksi. Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti asetettiin komitea, filosofiantohtori E. Nevanlinna puheenjohtajana sekä ent. senaattori K. Castrén ja ent. kuvernööri I. Gordie ynnä herrat von Frenckell ja Söderholm jäseninä, asiaa valmistelemaan. Komitea antoi elokuun 28:ntena päivätyn mietinnön. Siinä tehtyjen ehdotusten mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾:

siinä tapauksessa että everstiluutnantti B. Jalander, hänen ja edellä mainitun kaupunginvaltuuston komitean kesken pidettyjen keskustelujen mukaisesti, ottaa hankkiakseen 600 miestä, jotka rupeavat poliisin palvelukseen, kohta kuin asianomainen viranomais on tehnyt päätöksen laillisen poliisivoiman muodostamisesta, tilityksen ehdolla kunnan varoista miehistön palkkaukseen osoittaa enintään 300,000 markkaa kuukaudessa, maksettavaksi syyskuun 1 päivästä toistaiseksi ja kunnes muuta päätetään, sekä sen lisäksi tarpeellisiin järjestämiskustannuksiin kerta kaikkiaan enintään 100,000 markkaa, samoin kuin taata everstiluutnantti Jalanderille hänen vaatimansa korvauksen tehtävän täyttämistä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 5. 5 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 32 §. — ³⁾ S:n 19. 6. 19 §. —

⁴⁾ S:n 15. 5. 8 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 41 §.

Puheenalaiset määrärahat oli osoitettu maksettaviksi joulukuun edellisiltä kuukausilta, ja kaupunginvaltuusto vahvisti nyt nämä toimenpiteet.

Muutoksia
poliisijärjes-
tykseen.

Terveydenhoitojärjestyksen ehdotusta laatimaan asetettu ¹⁾ kaupunginvaltuuston komitea oli sen ohessa laatinut ehdotuksen siitä johtuviksi poliisijärjestyksen muutoksiksi, että eräät määräykset oli katsottu olevan siirrettävä poliisijärjestyksestä terveydenhoitojärjestykseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ komitean ehdotukset, ja oli tämä valtuuston päätös alistettava Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi.

Seuraavassa tehdään selkoa kaupunginvaltuuston hyväksymistä muutoksista.

36 ja 42 § hyväksyttiin muutettuina seuraaviksi:

36 §.

Tavarain kuljetukseen aiotut ajoneuvot ovat, jos niiden omistaja asuu kaupungissa, varustettavat kilvellä, joka osoittaa omistajan nimen tahi toiminnimen sekä hänen asuntonsa selvillä, vähintään yhdeksän (9) sm korkeilla kirjaimilla.

Jos sama henkilö omistaa useita tuollaisia ajoneuvoja, on jokainen niistä sitä paitsi merkittävä erityisellä numerolla, joka on kilvessä osoitettu vähintään yhdeksän (9) sm korkeilla lukumerkeillä.

Ajoneuvoja ajoon käytettäessä pitää sellaisen kilven olla kiinnitettynä ajoneuvoihin niin, että kirjoitus on täysin näkyvissä.

Ajoneuvoista, joita käytetään lihan tai maidon kuljetukseen, olkoon muutoin voimassa mitä tästä on terveydenhoitojärjestyksessä säädetty.

42 §.

Koira ei saa pitää niin, että sen haukunta tai ulvonta käy vaivaksi. Muidenkaan kotieläinten ei saa sallia äänellään tai muulla melulla häiritä lähellä asuvia.

Kiimainen narttu, niin myös pahanilkiseksi tunnettu koira, on pidettävä suljetussa paikassa.

Koiraa älköön päästettävä myymälään, missä elintarpeita pidetään kaupan.

79 ja 80 § poistettiin: 79 §:n 2 momentin säännös pantiin kuitenkin uuteen 88 §:än.

Uuteen 79 §:än yhdistettiin, poistamalla neljä sanaa, 81 §:n ja 82 §:n 2 momentin säännökset, jota vastoin 82 §:n 1 mom. poistettiin:

79 §.

Talonomistajan on velvollisuus pitää katuosansa ajokunnossa. Kadulla kasvava nurmi on kitkettava ja poistettava.

83—88 § siirtyivät 80—85 §:ksi.

89 § poistettiin.

1) Ks. tätä kert. siv. 199.. — 2) Valt. pöytäk. 5. 6. 5 §.

90 § sai uuden järjestysnumeron sekä, 1—3 momentti poistettua, seuraavan sanamuodon:

86 §.

Tulisijasta otetut kuumat hiilet ja tuhka on tyhjennettävä tulenkestäviin metallisäiliöihin.

91—96 § poistettiin.

97 § siirtyi 87 §:ksi.

98 § poistettiin. Uutena pykälänä panttiin 79 §:n 2 momentin säännös seuraavana:

88 §.

Älköön kukaan tyydyttävä tarvettaan muualla kuin sitä varten olevilla paikoilla.

99 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

89 §.

Muusta puhtaanapidosta säädetään terveydenhoitojärjestyksessä ja satamajärjestyksessä.

100 § siirtyi 90 §:ksi.

101 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

91 §.

Tulenvaarallista laatua olevat tehtävät ovat toimitettavat noudattamalla säädettyä tahi muuten tarpeellista varovaisuutta.

Kadulla tehtävistä tulenvaarallisista töistä säädetään 66 §:ssä sekä kuuman tuhkan ja hiilien tyhjentämisestä 86 §:ssä.

102—104 § siirtyivät 92—94 §:ksi ja 105 §:n sijaan tuli seuraava uusi pykälä:

95 §.

Yksinäistä huonetta samoin kuin huoneita, jotka eivät ole toisistaan ovella erotettuja, taikka huonetta, joka on toisen huoneen ainoana uloskäytävänä, älköön kahden tai useamman eri sukupuolta olevan ja eri perheisiin kuuluvan henkilön yhteisesti asuttavaksi annettako älköönkään sellaisten henkilöiden yhteisenä asuntona käytettävä.

Kaupungin asuntotarkastuksen asia on kuitenkin harkinnan mukaan sallia poikkeus siitä mitä edellä on säädetty.

Jos joku on luovuttanut semmoisen huoneen, kuin ensimmäisessä kappaleessa sanotaan, yhteisesti kahdelle tai useammalle samaan perheeseen kuulumattomalle, tai jos joku on ottanut toisen asukikseen, tulee hänen katsoa, että kullakin asukilla on erikoinen, makuuvaatteilla varustettu makuusijansa.

Huoneiston haltija, joka luonaan pitää asukkeja, on velvollinen tästä ilmoittamaan asuntotarkastukselle sitä varten vahvistetun kaavakkeen mukaan.

106 § siirtyi 96 §:ksi.

107 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

97 §.

Kaupungin toreilla ja satamissa ei saa harjoittaa kauppaa muualla kuin sellaista kauppaa varten osoitetuilla paikoilla.

Tavarain kauppaaminen kaupungin kaduilla on kielletty, ellei siihen ole hankittu lupaa ja lupaan liittyviä määräyksiä noudateta.

Tuollaisessa kaupankäynnissä on sekä myyjien että muun yleisön noudatettava niitä ohjeita, joita poliisimies järjestyksen ylläpitämiseksi antaa; ja saatakoon paikalta poistaa se, joka ei heti noudata sellaista ohjetta.

108 § tuli 98 §:ksi muutettuna seuraavaksi:

98 §.

Joka tahtoo harjoittaa kauppaa kioskista tai muusta kiintonaisestä myyntipaikasta, niin myös vaunusta, tiskiltä tai pöydältä, hankkikoon siihen luvan niinkuin siitä on erittäin säädetty.

Elintarpeiden myyntiä, joka voimassa olevan elinkeinolain 8 §:n ensimmäisen kappaleen mukaan on yhteiselle kansalle ja tilanomistajille maalla sallittu, saa kuitenkin ilman sellaista lupaa toimittaa kuormasta tai aluksesta noudattaen mitä 97 §:ssä sanotaan.

109 § siirtyi 99 §:ksi.

110 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja muutetun sanamuodon:

100 §.

Elintarvekaupasta kaupungin toreilla on säädetty terveydenhoitojärjestyksessä.

Maistraatin asia on muuten antaa ohjeita siitä, mitä tavaroita saa pitää kaupan toreilla, samoin kuin lähemmin määrätä, miten kauppaa on harjoitettava.

Maistraatti määrätköön myöskin ajan, jolloin kauppaa saa toreilla harjoittaa. Toriajan päättyessä pitää kaikki tavarat sekä vaunut, tiskit, pöydät ja muut, mitä kaupanteossa on käytetty, olla paikalta poistetut.

Ajasta, jolloin kauppaa kioskista ja muista kiintonaisista myyntikojuista saa harjoittaa, on noudatettava mitä maistraatti siitä on määrännyt.

111 ja 112 § siirtyivät 101 ja 102 §:ksi.

113 § sai seuraavan järjestysnumeron ja muutetun sanamuodon:

103 §.

Tuoretta voita, munia, metsänriistaa, vihanneksia, hedelmiä, marjoja sekä kasveja ja kukkia saa kaupitella vapaasti taloissa.

Muuten eivät muut kuin ne, jotka ovat hankkineet siihen maistraatin luvan, ja luvassa asetetuin ehdoin, saa ammattimaisesti kaupitella tavaroita kaupungilla.

114 ja 115 § siirtyivät 104 ja 105 §:ksi.

116 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

106 §.

Sen, joka on saanut 105 §:ssä mainitun luvan, on poliisilta saatava numerolla varustettu laatta, jota on kannettava rinnassa näkyvissä.

Laattaa ei saa luovuttaa toiselle, vaan on se, haltijan lakkautettua ammat-
tinsa, palautettava poliisille.

117 §:ssä, joka siirtyi 107 §:ksi, muutettiin viittaus 115 §:än viit-
taukseksi 105 §:än.

118—129 §:t käsittävä IX luku, Ruokatavarain kaupasta, poistet-
tiin. Tämän johdosta siirtyivät luvut X—XIV luvuiksi IX—XIII.

130 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

108 §.

Nautoja, sikoja, lampaita ja muita isompia eläimiä saa teurastaa ainoastaan
yleisessä teurastuslaitoksessa ja noudattamalla sellaiselle laitokselle vahvistet-
tuja määräyksiä.

Lintuja ja pienempiä eläimiä ei saa teurastaa julkisesti eikä toreilla.

Elävää kalaa ei saa punnita koukussa.

131 § siirtyi 109 §:ksi.

132 § poistettiin.

133 § sai seuraavan muutetun järjestysnumeron ja sanamuodon:

110 §.

Matkustajain asunnoksi aiotun huoneen pitää olla varustettu varmasti
lukittavilla ovilla ja täyttää voimassa olevan rakennus- ja terveydenhoitojärjes-
tyksen tässä kohden asettamat vaatimukset.

134 ja 135 § poistettiin.

136 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja sanamuodon:

111 §.

Luovutettaessa huoneita merimiesten ja muiden työläisten sekä yhteisen
kansan majapaikoiksi olkoon noudatettavana mitä 95 §:n 1 ja 3 momentissa on
sanottu.

137 § poistettiin.

138 §:ssä, joka siirtyi 112 §:ksi, muutettiin viittaukset 147 ja 145
§:än viittauksiksi 119 ja 117 §:än.

139—141 § siirtyivät 113—115 §:ksi.

142 ja 143 § poistettiin ja 144 §:ssä, joka siirtyi 116 §:ksi, muutet-
tiin viittaukset 131 sekä 138—143 §:än viittauksiksi 109 ja 112—115 §:än.

145 ja 146 § siirtyivät 117 ja 118 §:ksi ja 147 §:ssä, joka siirtyi
119 §:ksi, muutettiin viittaukset 145 ja 146 §:än viittauksiksi 117 ja
118 §:än.

148 § poistettiin.

149—151 § siirtyivät 120—122 §:ksi.

152 § poistettiin.

153 ja 154 § siirtyivät 123 ja 124 §:ksi.

155 § sai seuraavan muutetun järjestysnumeron ja sanamuodon:

125 §.

Joka rikkoo tämän poliisijärjestyksen säännöksiä tahi raitioteistä, pikaajureista, kuorma-ajureista, palkkasoutajista ja kaupunginläheteistä sekä polkupyörälläajosta voimassa olevia määräyksiä ja ohjesääntöjä, rangaistaan, ellei siitä jo ole määrätty edesvastausta laissa tahi yleisessä asetuksessa, enintään neljänsadan markan sakolla; kuitenkin saakoon asiasta päästä varoituksellakin.

Jos rikotaan tämän poliisijärjestyksen mukaan annettu lupa tahi luvassa mainitut ehdot ja määräykset, saatettakoon lupa, vaikka se olisi määrääjäksi annettu, peruuttaa.

156 § siirtyi 126 §:ksi.

157 § sai seuraavan muutetun järjestysnumeron ja sanamuodon:

127 §.

Jos joku jättää täyttämättä, mitä tämän poliisijärjestyksen tahi siinä mainitun määräyksen mukaan on hänen velvollisuutenaan eikä muistutettunakaan ota ojentuakseen, toimituttakoon asianomainen viranomainen sen, mitä on laiminlyöty, ja perittäköön tästä aiheutuneet kustannukset muitta mutkitta ulosottomiehen kautta laiminlyöjältä. Missä vaara uhkaa tahi asianhaarat muuten vaativat, ryhtyköön viranomainen heti tarpeellisiin toimiin.

Jos talonomistaja on uskonut puhtaanapitovelvollisuuden toiselle ja tältä puuttuu varoja mainitunlaatuisen kustannuksen suorittamiseen, on talonomistajan itsensä vastattava kustannuksesta.

158 ja 159 § siirtyivät 128 ja 129 §:ksi.

160 § sai seuraavan uuden järjestysnumeron ja muutetun sanamuodon:

130 §.

Kaupunginviskaalien ja kaupungin yleisen poliisin, niin myös satamapäällystön alaisine miehistöineen pitää, kunkin alueellaan, tarkasti valvoa tämän poliisijärjestyksen noudattamista.

Tämä poliisijärjestys on voimassakuun päivästä.....

Evätty ehdotus
lisäyksen teke-
misestä poliisi-
järjestykseen.

Kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä maistraatti ilmoitti yksityisten henkilöiden ryhtyneen harjoittamaan kuorma-ajurin ammattia olematta siihen anoneet, vielä vähemmän saaneet lupaa, minkätähden poliisimestari oli kirjelmässä kesäkuun 27 päivältä ehdottanut poliisijärjestyksen 37 §:n muutettavaksi seuraavaksi:

Paitsi niitä, jotka säädetyssä järjestyksessä ovat hankkineet itselleen luvan vuokra-ajureina, kuorma-ajureina, palkkasoutajina, kaupunginläheteinä tai kantajina taikka automobiilillä, höyrypurrella tai moottoriveneellä palvella yleistä keskuusliikettä, älköön kukaan toisen puolesta enempää julkisesti tarjoutumalla kuin erityisestä tilauksestaakaan ammattimaisesti kuljettako ihmisiä älköönkä tavaroita mitä laatua lienevätkin.

Vaaditussa lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti¹⁾, ettei se puolestaan voinut tehtyä ehdotusta hyväksyä, koska se ei ollut elinkeinovapauden periaatteiden mukainen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18: 9. 7 §.

Kaupunginvaltuuston asetettua ¹⁾ komitean valmistelemaan terveydenhoitolautakunnan valtuustolle lähettämää kaupungin terveydenhoitojärjestyksen ehdotusta, antoi komitea marraskuun 8:ntena 1916 päivätyn mietinnön ²⁾ siihen liittyvine, eräiltä kohdin uudesti laadittuine ehdotuksineen terveydenhoitojärjestykseksi sekä eräiden voimassa olevan poliisijärjestyksen pykäläin uudistamiseksi ³⁾.

Terveydenhoitojärjestyksen ehdotus.

Komitea huomautti olevan tärkeää, että vihdoin saatiin aikaan yhtenäinen terveydenhoitojärjestys, sekä viittasi niihin tuntuviin haittoihin, joita ajanmukaisen ja täydellisen terveydenhoitojärjestyksen puute Helsingissä oli tuottanut. Komitean tarkastettavaksi annettu ehdotus mainitun, kunnallislainsäädännössämme esiintyvän aukon täyttämiseksi oli laadittu asianharrastuksella ja asiantuntemuksella, ja komitea oli katsonut sen käyvän pääasiassa paneminen pohjaksi lopullista ehdotusta laadittaessa. Komitea oli kuitenkin katsonut olevan siihen ehdottaminen eräitä osin asiallisia ja osin muodollisia muutoksia ja lisäyksiä. Muutosehdotukset kohdistuivat etusijassa puhtaanapitoon, elintarvekauppaan ja asuntoterveydellisiin oloihin. Terveydenhoitolautakunnan käyttämän asiain järjestyksen ja ryhmityksen oli komitea pääasiassa pysyttänyt; kuitenkin oli eräät II—VIII luvussa mainittuihin liikkeisiin, elinkeinoihin ja laitoksiin kohdistuvat yleismääräykset toistelujen ja viittausten välttämiseksi katsottu olevan yhdistettävä eri luvuksi. Mainituissa luvuissa säädettiin m. m., miten oli meneteltävä hankittaessa terveydenhoitolautakunnan hyväksyminen elintarpeiden myynti- ja valmistushuoneistoille sekä ravintoloiksi, ruokaloiksi, kahviloiksi, myymälöiksi, matkustajakodeiksi, majapaikoiksi, lastenkodeiksi, lastenseimiksi, lasten työkodeiksi, parturiloiksi ja kähertämöiksi sekä kylpylöiksi aiotuille huoneistoille.

Ehdotuksensa laadinnassa oli komitea koettanut mahdollisimmassa määrässä käyttää hyväkseen terveystieteellisen tieteen alalla saavutettua kokemusta, ja oli teknillisen kehityksen saavutukset sekä lisääntyneet terveydelliset vaatimukset otettu huomioon, sikäli kuin oli voitu, asettamatta ylen rasittavia esteitä kaupalle ja elinkeinolle sekä liiaksi loukkaamatta niitä taloudellisia etuja, joita eri säädökset koskivat. Liian pitkälle menevät, terveydellisessä tarkoituksessa säädetyt rajoitukset voivat nimittäin helposti käydä yli maalin. Ehdotuksensa laadinnassa oli komitea niinkään koettanut terveydenhoitojärjestyksestä mikäli mahdollista poistaa ne säännökset, jotka järjestivät terveydenhoitolautakunnan toimintaa ja joiden oikea paikka sentähden oli lautakunnan johtosäännössä.

Kaupunginvaltuuston tarkastettua ⁴⁾ ehdotukset ensimmäisessä

¹⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv. 150. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. v:lta 1916 n:o 34.

— ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 194. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 6. 3. 2 § ja 27. 3. 24 §.

käsittelyssä sai komitea toimekseen antaa lausunnon valtuuston periaatteessa hyväksymistä muutosehdotuksista sekä laatia ne lopulliseen muotoon. Komitea antoi sitten tarkistetun terveydenhoitojärjestys-ehdotuksen ¹⁾, jossa valtuuston tekemät muistutukset oli pääasiassa otettu huomioon ja muodollisesti sovitettu tekstiin, minkä ohessa suomenkielinen teksti oli erittäin tarkastettu. Sen jälkeen hyväksyi ²⁾ kaupunginvalluusto komitean uuden ehdotuksen ja päätti sille hankkia Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistuksen.

Hyväksytty terveydenhoitojärjestyksen ehdotus oli seuraava:

Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksen ehdotus.

I luku.

Puhtaanapito.

1 §.

Tontin omistajan on pidettävä katuosansa jalkakäytävineen liasta ja jätteistä puhtana. Poutasäällä on katu ja jalkakäytävä ennen lakaisemisen aloittamista kunnollisesti kostutettava vedellä. Kuinka usein ja mihin vuorokauden-aikaan lakaiseminen on toimitettava, määrää maistraatti terveydenhoitolautakunnan esityksestä.

Jos katua annetun määräyksen mukaan käytetään pika- tai kuormaajurien tai automobiilien vartouspaikkana, on vartouspaikan puhtaanapito kaupungin asia.

2 §.

Mitä 1 §:ssä säädetään yksityisen katuosan puhtaanapidosta olkoon myös voimassa kaupungin asiana olevasta katujen, yleisten paikkain, viertoteiden ja teiden puhtaanapidosta.

Kauppatorit ja muut yleiset paikat, missä kauppaa käydään jonakin aikana päivästä, on kaupungin toimesta kohta kaupan lakattua puhdistettava.

3 §.

Talonomistaja on velvollinen pitämään pihamaansa siihen kuuluvine palokatuineen, solineen, valopihoineen, porttikäytävineen ja valokaivoineen puhtaana liasta ja jätteistä sekä katsomaan, että porraskäytävät, kellarit ja kellari-käytävät ynnä ullakot ja ulkokuoneet pidetään siistissä ja terveydelliseltä kannalta tyydyttävässä kunnossa.

Kun terveydenhoitolautakunta pitää desinfiointimista tarpeellisena, on talonomistajan se käskystä toimitettava.

Talonomistajan on myös niin toimittava, että talo mikäli mahdollista pysyy puhtana rotista.

4 §.

Pihamaa, missä hevosia tavallisesti seisotetaan, on oleva laskettu asfaltilla tai muulla vettä läpäisemättömällä aineella ja, kun vuodenaika sallii, päivittäin huuhdeltava vedellä.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31. — ²⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 5 §.

5 §.

Talonomistaja on velvollinen katsomaan, että tonttiin kuuluvat laskujohdot ovat asianmukaisessa kunnossa.

6 §.

Mukavuuslaitoksessa (makissa), joka ei ole laitettu vesiklosetiksi, tulee olla tiiviit ja helposti siirreltävät, tarkoituksenmukaisesti asetetut astiat tai säiliöt sekä kiinteiden että nestemäisten ulostusten kokoomiseksi; kuitenkin saatakoon virtsa, missä voi käydä päinsä, makki-istuimen alaisesta kulpostista lähtevistä tiiviistä putkista johtaa välittömästi laskukanavaan.

Huoneita, joihin vastamainittuja makkiasioita tai säiliöitä on asetettu, älköön muuhun tarkoitukseen käytettävä.

7 §.

Käymälässä (pissoirissa) tulee olla laskujohtoon päättyvä johto sekä asfaltista tai muusta vettä läpäisemättömästä aineesta oleva lattia. Niinkään tulee käymälän seinän vähintään yhden ja neljännesmetrin korkeudelta olla sen laatusesta aineesta tai sillä päällystetyt.

8 §.

Mukavuuslaitokset ja käymälät on pidettävä puhtaina. Niinkään on sopivalla tavalla pidettävä huolta ilmanvaihdesta, niin että pahaa hajua ei pääse niistä leviämään.

9 §.

Perkkeiden, rikkojen ja muiden jätteiden kokoomiseksi pitää kussakin talossa olla kaksi eri, maanpinnan yläpuolella sijaitsevaa, erillistä ja kannellista säiliötä, toinen perkeitä eli keittiö- ja muita pian mätäneviä tähteitä ja toinen rikkoja ja roskia, niinkuin paperia, läkkitölkkejä, lasia, posliinia, kelvottomiksi käyneitä talouskaluja ja vaatteita y. m. varten.

Perkesäiliönä käytettävään ainoastaan tiivistä, helposti siirreltävää metallilevyastiaa asetettuna vettä läpäisemättömälle alustalle. Tarpeen vaatiessa tulee perkesäiliöitä olla useampia.

Kiinteää eläimenlantaa, joka on koottu tallista tai pihalta, missä hevosia tai elukoita tavallisesti seisotetaan, älköön kuitenkaan pantako kumpaiseenkaan vastamainituista säiliöistä, vaan ainoastaan lantakammioon tai erikoisesti tätä tarkoitusta varten asetettuun erilliseen laatikkoon, jonka tulee olla vedenpitävä, kannellinen sekä asetettu vedenpitävälle alustalle niin korkealle siitä, että helposti pääsee puhdistamaan laatikon alaista paikkaa. Sekä lantakammion että lantalaatikon tulee olla varustettu niin korkealla, tarkoituksenmukaisesti laitetulla ilmanvaihtoputkella, että se ulottuu vähintään metrin yläpuolelle lähinnä sijaitsevan asuinrakennuksen katonrajaa.

Katurikat on koottava lantakammioon tai lantalaatikkoon, jos semmoinen on, mutta muussa tapauksessa rikkasäiliöön.

Edellä olevain määräysten mukaiset säiliöt ja laatikot on sijoitettava semmoiseen paikkaan tontilla, ettei terveydellisiä haittoja synny.

10 §.

Tallista tuleva nestemäinen lika on, jos sopivasti voi käydä päinsä, johdettava laskukanavaan tai myös koottava turvepehkuu tai muuta yhtä sopivaa ainetta käyttämällä. Jälkimmäisessä tapauksessa se on säilytettävä yhdessä kiinteän lian kanssa.

11 §.

Laskujohdon, likakaivon, mukavuuslaitoksen, vesiklosetin, tallin ja lantakammion samoin kuin, jos laskujohto puuttuu, hylkyvesi- ja virtsasäiliön rakentamisesta ja laittamisesta olkoon voimassa mitä kaupungin rakennusjärjestyksessä tästä säädetään.

12 §.

Rikkoja, roskia, perkkeitä, käytettyä vettä, virtsaa, lantaa tai muuta likaa älköön viskattako, kaadettako älköönkä johdettako muuanne kuin niihin paikkoihin, mitkä tämän luvun määräysten mukaan ovat sitä varten tarkoitettut.

Likaa ja muita jätteitä saa panna varastoon ainoastaan sitä varten osoitetuihin paikkoihin.

Eläimenlantaa saa kuitenkin käyttää puutarhain ja yleisten puistojen lannoitusaineena, jos se heti mullataan tai ainoastaan lyhyeksi ajaksi pannaan varastoon sillä tavoin, ettei siitä lähtevä haju vaivaa lähellä asuvia. Kaupungin omistamalle, viljeltäväksi luovutetulle alueelle saatakoon sen lannoittamiseksi tarvittavia jätteitä ja lantaa panna varastoon ainoastaan sillä tavoin, ettei terveydellisiä haittoja synny eikä varastosta lähtevä haju vaivaa lähellä asuvia.

13 §.

Mukavuuslaitoksesta sekä 9 §:ssä mainituista kokoomispaikoista on lika ja jätteet kuljetettava pois tarpeen mukaan ja vähintään kerran viikossa. Makkiastian tyhjentäminen noutopaikalla olkoon kielletty.

Likakaivo samoin kuin 11 §:ssä mainittu säiliökin on täydellisesti puhdistettava vähintään kahdesti kuukaudessa. Siivilään kerääntyneet kiinteät jätteet on poistettava niin usein kuin siisteys vaatii ja vähintään kerran päivässä.

Perkkeiden ja lian kuljettamiseen saa käyttää ainoastaan tiivistä ajoneuvoa tai tiivistä astiaa, joissa kumpaisessakin on tarkasti sulkeutuva kansi.

Aluksen, jota käytetään lian kuljettamiseen, tulee olla kansitettu tai tarkasti sulkeutuvalla kannella peitetty.

14 §.

Jos joku on välipuheen nojalla ottanut talonomistajan puhtaanapitovelvollisuuden toimekseen, vastatkoon aina ensi kädessä mainitun velvollisuuden täyttämistä.

15 §.

Mitä tässä luvussa erittäin säädetään tontista tai talosta on soveltuvilta kohdin voimassa vuokratontista ja muusta vahvistetun kaupunginaseman alueen ulkopuolella sijaitsevasta rakennetusta paikasta; kuitenkin saakoon terveydenhoitolautakunta suoda semmoisia huojennuksia, kuin olojen harkitaan vaativan.

II luku.

Elintarvekauppa.

Yhteisiä määräyksiä.

1 §.

Elintarpeiden, joita pidetään kaupan, tulee olla puhtaita; ne eivät saa olla vierailta aineilla sekoitettuja, eivät myöskään terveydelle vaarallisia aineita käyttämällä säilytettyjä, pilaantuneita eikä muutoin ihmisravinnoksi kelpottomia tai terveydelle vahingollisia.

2 §.

Elintarpeiden myynnissä, säilytyksessä ja kuljetuksessa on puhtautta tarkoin noudatettava.

Sitä varten on sekä itse myyntihuone ynnä mitä siihen kuuluu, niinkuin eteiset, portaat ja porraskäytävät, että myös varastohuoneet, tavarasuojat ja kellarit, samoin kuin ajoneuvot ja muut kuljetuksessa käytettävät kalut pidettävä puhtaina ja siisteinä. Myytäessä taivasalla olevalta paikalta, kojusta tai aluksesta olkoon sama noudatettavana sellaiseen myyntipaikkaan ja sen välittömään lähistöön nähden. Niinikään on hyllyt, laatikot, myyntipöydät, astiat, mitat sekä punnitus- ja muut myynnissä, säilytyksessä tai kuljetuksessa käytettävät kalut pidettävä puhtaina.

Sellaisessa kaupassa syntyvät jätteet on koottava erityiseen säiliöön, joka on tarpeen mukaan ja vähintään kerran päivässä tyhjennettävä.

3 §.

Myytäväksi aiottuja elintarpeita ei saa säilyttää välittömästi maassa eikä lattialla, vaan astiassa tai laatikossa tai muutoin sillä tavoin, ettei tavara eikä maa tai lattia likaannu. Sen ohessa on elintarpeet sopivalla tavalla suojeltava karpästen likaamiselta.

4 §.

Jos ostajan sallitaan koettaa tavaraa, niinkuin maitoa, voita, kalanmätää ja semmoista, on koetus tehtävä astialla, lusikalla tai muulla välineellä. Sitä varten olevaa välinettä ei saa käyttää tavaraa varastosta otettaessa eikä siihen pantaessa, ja on se käyttämisen jälkeen joka kerta huolellisesti puhdistettava. Mitä koetuksen jälkeen välineeseen on jäänyt, älköön sekoitettako kaupan pidettävään tavarahan.

5 §.

Elintarpeiden kääreksi on käytettävä puhdasta pussia tai puhdasta käärepaperia. Missä määrin hylkypaperia saa tähän tarkoitukseen käyttää, on terveydenhoitolautakunnan asia määrätä.

6 §.

Elintarpeiden myynnissä toimivan henkilön tulee noudattaa puhtautta sekä työtä suorittaessaan olla puettuna puhtaaseen, vaaleaan ja pestävään, hihhalliseen esiliinaan.

7 §.

Kielletty olkoon kaupungin toreilla kaupan pitämästä lihaa, makkara- ja muita lihatavaroita, verta, kynittyä siipikarjaa, kynittyä tai nyljettyä riistaa, voita, juustoa, leipää, jauhoja ja suurimoja.

Muita elintarpeita saatakoon kaupungin toreilla myydä ainoastaan tähän tarkoitukseen sopivilta myyntipöydiltä.

Mitä ensimmäisessä kappaleessa säädetään ei tarkoiteta sellaista elintarpeiden myyntiä, joka voimassa olevan elinkeinolain 8 §:n ensimmäisen kappaleen mukaan on yhteiselle kansalle ja tilanhaltijoille maalla sallittu; kuitenkin on sellaista toimitettava osoitetuilla myyntipaikoilla, ja ovat tämän luvun määräykset soveltuvilta kohdin siinä noudatettavina.

Kaupungin kaduilla älköön elintarpeita kaupan pidettävä, paitsi sikäli kuin sellaista kauppaa asianmukaisella luvalla harjoitetaan kojussa tai määrättyillä paikalla.

8 §.

Tuoreen kalan, lukuun ottamatta silakoita, kuoreita ja muuta pikkukalaa, tulee olla teurastettu, ellei sitä elävänä säilytetä puhdasta vettä sisältävässä astiassa.

Jos eläviä kaloja säilytetään sumpuissa, on nämä kiinnitettävä terveydenhoitolautakunnan hyväksymään paikkaan.

Ruokatavaramyymälät.

9 §.

Ruokatavaramyymälän seinäin ja katon tulee olla maalatut vaalealla öljyvärillä tai varustetut vaaleanvärisellä, pestävällä päällystyksellä. Lattian tulee olla laskettu vettä läpäisemättömällä aineella ja sen laatuinen, että se helposti voidaan puhdistaa. Myyntipöydän ja muun sisustuksen tulee niinkään olla väriltään vaalea ja muutoin sitä laatua, että sen helposti voi puhdistaa.

Sen ohessa tulee myymälässä olla tarkoituksenmukainen ilmanvaihtolaite.

Myymälässä tulee olla sekä yleisön että myymäläpalvelijaston varalle tarkoituksenmukaisia ja helposti käytettävissä olevia sylkylaatikkoja, jotka on päivittäin puhdistettava. Sitä paitsi tulee myymäläpalvelijastoa varten olla puhdasta pesuvettä ja saippuaa sekä siistejä, kuivia pyyheliinoja.

Tavarasuojain, kellarien, säilytys- ja varastohuoneiden, joissa ruokatavaroita säilytetään, tulee olla kuivat ja hyvin tuuletetut sekä, kun terveydenhoitolautakunta tavarain laatuun nähden tarpeelliseksi harkitsee, varustetut pestävillä seinillä ja katolla.

10 §.

Ruokatavaramyymälää siihen kuuluvine säilytyshuoneineen ei saa käyttää asuntona, makuuhuoneena eikä keittiönä eikä sellaisten tavarain kauppaamiseen eikä varastoonpanoon, joiden läheisyys voi ruokatavaroita liata tai pilata taikka niihin saattaa vieraan hajun tai maun, eikä se myöskään saa olla toisen huoneen yhteydessä sillä tavoin, että siitä voi syntyä terveydellisiä haittoja.

Ruokatavaramyymälässä ei saa kaupan pitää eikä säilyttää perunoita eikä juurikasveja, ellei tarpeellisiin toimenpiteisiin ole ryhdytty muiden ruokatavarain suojelemiseksi näiden aikaansaamalta likaantumiselta.

11 §.

Tämän luvun 9 ja 10 §:n määräykset koskevat niinkään myymälää, jossa siirtomaantavarain ja hedelmän kauppaa harjoitetaan.

12 §.

Perunain ja juurikasvien kaupasta sekä yksinomaan vihannesten ja juurikasvien kauppaa varten olevasta myymälästä ovat tämän luvun määräykset ainoastaan soveltuvilta kohdin voimassa.

Lihakauppa.

13 §.

Myymälässä, jossa tuoretta lihaa tai tuoretta silavaa myydään, alköön sen lisäksi pidettävä kaupan alköönkö säilytettävä muita tavaroita kuin liha-tavaroita, verta, kynittyä tai nyljettyä riistaa, kynittyä siipikarjaa, munia,

hunajaa, leipää, juustoa, voita, luvallisia voivastikkeita, laserretusta savesta tehdyistä tai lasisissa taikka posliinisissa, ilmatiiviisti suljetuissa astioissa säilytettyjä ravintoaineita sekä virvokkejuomia pulloissa, joita viimeksi mainittuja älköön kuitenkaan itse myymälässä säilytettävä vasuissa eikä laatikoissa. Juusto, jota sellaisessa myymälässä pidetään kaupan, on säilytettävä umpinaisessa juustokaapissa.

Tuoreen lihan, jota myymälässä pidetään kaupan, tulee olla peitetty valkealla, puhtaalla, pestävällä kankaalla tai sentapaisella aineella. Lihan ripustamista varten myymälässä tai varastohuoneessa olevain koukkujen tulee olla galvanoituja tai tinattuja ja mikäli mahdollista niin sijoitettuja, että liha riippuu vapaasti.

14 §.

Makkara- ja muita lihavalmisteita älköön värjättyinä pidettävä kaupan.

15 §.

Myytäväksi aiottua lihaa ja silavaa saa kuljettaa ainoastaan sopivissa ajoneuvoissa ja on kuljetettaessa pidettävä yltäänään katetussa, puhtaassa säiliössä tai hyvin verhottuna valkealla, puhtaalla, pestävällä kankaalla tai sen tapaisella aineella.

16 §.

Lihakaupasta olkoon muutoin voimassa mitä lihantarkastuksesta on säädetty.

Lihamyymälään kuuluvassa säilytys huoneessa älköön tarkastamatonta lihaa pidettävä varastossa.

Voikauppa.

17 §.

Kaupan pidetyn meijerivoin rasvapitoisuuden tulee olla vähintään 80 % sekä kotona kirnutun eli niin sanotun maatiaisvoin rasvapitoisuuden vähintään 76 %.

Voin vesipitoisuus älköön olko 16 % suurempi, jos voi on suolattua, älköönkä 18 % suurempi, jos voi on suolaamatonta. Voita, jonka vesipitoisuus on suurempi, ei kuitenkaan yli 20 %:n, saatakoon kuitenkin pitää kaupan »vesivoin» nimisenä.

18 §.

Kielletty olkoon myymästä voita, johon on sekoitettu muita säilytysaineita tai kemikallioita kuin keittosuolaa. Yleisesti käytetyllä, vaarattomalla väriaineella värjättyä voita saatakoon kuitenkin pitää kaupan.

19 §.

Myyvälässä, jossa voita myydään, saatakoon sen ohessa pitää kaupan tai säilyttää ainoastaan maitoa ja kermaa, maidosta tai kermasta valmistettuja tuotteita, luvallisia voivastikkeita, leipää, muniä, hunajaa, laserretusta savesta tehdyistä tai lasisissa taikka posliinisissa, ilmatiiviisti suljetuissa astioissa säilytettyjä ravintoaineita sekä virvokkejuomia pulloissa, joita viimeksi mainittuja älköön kuitenkaan itse myymälässä säilytettävä vasuissa eikä laatikoissa. Sellaisessa myymälässä saatakoon kuitenkin myös lihaa, lihatavaroita ja verta sekä kynittyä tai nyljettyä riistaa ja kynittyä siipikarjaa myydä, jos myymälässä ei pidetä kaupan maitoa tai kermaa. Juusto, jota sellaisessa myymälässä pidetään kaupan, on säilytettävä umpinaisessa juustokaapissa.

Maito- ja kermakauppa.

20 §.

Maitokauppaa saa harjoittaa ainoastaan:

1:ksi erityisessä maitomyymälässä;

2:ksi erittäin osoitetuilla myyntipaikoilla; sekä

3:ksi lähettämällä maitoa ostajan kotiin.

Mitä tässä osastossa säädetään maidosta olkoon noudatettavana kermaankin nähden, ellei muuta erittäin sanota.

21 §.

Jokaisen, joka haluaa harjoittaa maitokauppaa, tulee terveydenhoitolautakunnalle ilmoittaa se tahi ne karjat tai meijerit, mistä kaupan pidetty maito saadaan. Jos maidon toimittaa välikauppias, on tavaranhankkijakin ilmoitettava. Samanlainen ilmoitus on tehtävä, kun uusi tavaranhankkija otetaan.

22 §.

Maidon myyntiä tai käsittelyä varten aiotun huoneiston tulee olla terveellinen, valoisa, tilava ja tarkoituksenmukaisesti sisustettu sekä muutoin sen laatuinen, kuin tämän luvun 9 §:ssä on sanottu. Sellaista huoneistoa ei saa käyttää asuntona, makuuhuoneena, keittiönä eikä läpikäytävänä, eikä se myöskään saa olla semmoisen huoneen välittömässä yhteydessä, joka voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun.

Maitomyymälän tulee olla varustettu nimikilvellä, joka selvästi ilmaisee liikkeen laadun ja omistajan nimen tai toiminimen.

Maidon säilytyshuoneeseen nähden on noudatettavana mitä tämän luvun 9 §:n viimeisessä kappaleessa säädetään.

23 §.

Astiat, joissa myytäväksi aiottua maitoa säilytetään tahi kuljetetaan, sekä muut maidon kanssa kosketuksiin tulevat tarvekalut on pidettävä puhtaina, ja tulee niiden olla valmistetut aineesta, joka ei anna maidolle hajua eikä makua eikä myöskään saata siihen terveydelle haitallisia aineksia.

Säilytys- ja kuljetusastiat tulee olla tiiviisti sulkeutuvat. Myytäessä käytettävissä mitta-astioissa ja kipoissa tulee olla sopivat kädensijat, niin että kokonaan vältetään käsin tahi käsivarsin koskemasta maitoon tahi maitoastian sisäseiniin.

Maitoa ulkosalla myydessään tulee jälleenmyyjän säilyttää sitä sen laatuissa umpinaisessa astiassa, kuin terveydenhoitolautakunta tarkoitukseen hyväksyy.

Pidettäessä kaupan maitoa taikka valmistetta, jossa maito on pääosana, tulee astian, josta tavaraa myydään, olla varustettu ilmoituksella, että tavara on joko kuorimatonta maitoa, kuorittua maitoa, separoitua maitoa, kermaa, kuohukermaa, ternimaitoa, piimää, kirnupiimää, yoghurtia, kefiriä t. m. s. tai on siitä ilmoitettava näkyvässä paikassa olevalla selvällä julkipanolla.

24 §.

Kielletty on myymästä tahi myytäväksi säilyttämästä maitoa:

1:ksi mikä tietävästi on peräisin eläimestä, joka sairastaa sellaista tautia, että se, kuten todettava tuberkulosi, perunarutto, turpa- ja sorkkatauti, utare-

ja emäntulehdus, myrkytys, pahanlainen ripuli tai muu kuumeen yhteydessä oleva tauti, voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun. Maitoa eläimistä, jotka ovat reageeranneet tuberkulinilla tutkittaessa, mutta muutoin eivät näytä tuberkulosin tuntomerkkejä, saa myydä ainoastaan, jos se on kuumennettu sillä tavoin, kuin voimassa olevassa asetuksessa tarttuvain kotieläintautien ehkäisemisestä säädetään. Astian, jossa sellaista maitoa pidetään kaupan, tulee olla varustettu selvällä ilmoituksella, että maito on pastoroitu;

2:ksi eläimestä, jota sisällisesti tahi ulkonaisesti on hoidettu lääkkeillä, jotka voivat mennä maitoon ja siten tuottaa sille vahingollisia ominaisuuksia;

3:ksi johon on sekoitettu vettä, tärkkelystä, säilytys- tai muita vieraita aineita;

4:ksi joka näöltään, hajultaan tai maultaan poikkeaa tavallisesta; tahi

5:ksi jossa on likaa enemmän kuin 8 milligrammaa maitolitraa kohti.

Mitä edellä on säädetty on myös noudatettavana 23 §:ssä mainittuihin valmisteihin nähden.

25 §.

Kaupan pidettävän maidon ja kerman tulee kestävyytteen ja happamuutteen nähden täyttää terveydenhoitolautakunnan vahvistamat vaatimukset sekä sisältää:

- a) kuorimattoman maidon vähintään 3 % rasvaa;
- b) kuoritun maidon vähintään 0.5 % rasvaa;
- c) separoidun maidon vähintään 8 % kiinteitä aineksia;
- d) kerman vähintään 15 % rasvaa; sekä
- e) kuohukerman vähintään 25 % rasvaa.

Maitoa, josta on poistettu jokin osa sen luonnollisista aineksista tai johon on sekoitettu kuorittua maitoa, ei saa kuorimattomana pitää kaupan eikä myydä.

Maitoa eläimistä, jotka ovat poikineet viimeksi kuluneiden viiden vuorokauden kuluessa, ei saa sekoittaa muuhun maitoon.

26 §.

Maitoa ei saa terveydenhoitolautakunnan luvatta myydä lastenmaitona, tarkastettuna maitona eikä muuten niin nimitettynä, että yleisö voi saada sen käsityksen, että se maito on laadultaan erikoisen hyvää.

Myönnettäessä lupaa siten nimitetyn maidon myymiseen noudatettakoon:

1:ksi että hakemuksen oheen on pantu ilmoitus siitä tai niistä karjoista, joista maito saadaan;

2:ksi että laillinen lääkäri valvoo, että navetassa ja maidonkäsittelyssä toimiva henkilökunta ei sairasta tarttuvaa tautia;

3:ksi että karjaa ja maitotalouteen kuuluvia laitoksia valvoo laillinen eläinlääkäri, joka katsoo, että terveydelliset olot ovat täysin tyydyttävät ja kaikki karjaan kuuluvat eläimet terveitä sekä että maitoa käsitellään täysin tyydyttävällä tavalla; samoin kuin

4:ksi että maidossa on vähintään 3.4 % rasvaa ja että eläinten ruokinnassa ja hoidossa sekä maidon käsittelyssä ja myynnissä noudatetaan terveydenhoitolautakunnan ehkä antamia erikoismääräyksiä.

Maitoa, joka on pastoroitu tai steriloitu umpinaisissa säiliöissä, samaten kuin maitoa, joka ilmoitetaan muutoin jollakin erikoisen turvaavalla tavalla käsitellyksi, ei myöskään saa myydä, ennenkuin terveydenhoitolautakunta on siihen antanut luvan sekä vahvistanut ne lähemmät ehdot ja määräykset, joita on noudatettava.

27 §.

Maitomyymälässä älköön paitsi maitoa ja kermaa sekä niistä valmistettuja tuotteita pidettävä kauppan eikä säilytettävä muuta kuin luvallisia voivastikkeita, leipää, muniä, hunajaa, laserretusta savesta tehdyissä tai lasisissa taikka posliinisissa, ilmatiiviisti suljetuissa astioissa säilytetyjä ravintoaineita sekä pulloihin pantuja virvokejuomia, joita viimeksi mainittuja ei kuitenkaan saa itse myymälässä säilyttää vasuissa eikä laatikoissa. Juusto, jota sellaisessa myymälässä pidetään kauppan, on säilytettävä umpinaisessa juustokaapissa.

28 §.

Maidonkäsittelyssä toimivain henkilöjen tulee olla puettuina vaaleisiin, pestäviin, lyhythihaisiin tahi ihomyötäisillä irtoshihoilla varustettuihin työpukuihin. Maitokaupassa työskentelevä henkilökunta ei saa toimittaa muiden kuin 27 §:ssä mainittujen tavarain myyntiä.

29 §.

Kun aihetta ilmaantuu, voi terveydenhoitolautakunta velvoittaa maitokauppiiaan määräjän kuluessa näyttämään eläinlääkäriin antaman, lautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan laaditun todistuksen eläinten terveydentilasta, hoidosta ja ruokinnasta sekä muista karjaa ja maidonkäsittelyä koskevista seikoista. Jollei määräystä noudateta, kieltäköön lautakunta toistaiseksi Helsingin kaupungissa myymästä maitoa siitä karjasta.

30 §.

Jos lavantautia, tulirokkoa, kurkkumätää tahi muuta tarttuvaa tautia on ilmestynyt karjatilalla, meijerissä tahi kokoomispaikalla, mistä maitoa kaupunkiin toimitetaan, tai jos on aihetta epäillä sellaisia tauteja ilmaantuneen, olkoon myyjä samoin kuin sekin, joka tavaran toimittaa kaupunkiin myytäväksi, velvollinen siitä viivyttelämästä ilmoittamaan terveydenhoitolautakunnalle, jonka asia on harkintansa mukaan toistaiseksi kieltää lähettämästä maitoa sieltä kaupunkiin.

31 §.

Maidonkuljetukseen kaupungissa käytettyjen maitokauppiiaan ajoneuvojen tulee olla varustetut nimikilvellä, jossa on omistajan nimi tai toiminimi sekä osoite. Sellaisilla ajoneuvoilla ei saa kuljettaa aineita, jotka voivat niitä liata.

32 §.

Terveyspoliisi pitäköön tärkeänä, kun syytä siihen on, käydä niissä navetoissa, meijereissä tai kokoomispaikoissa, mistä maitoa kaupunkiin tuodaan, tutkiakseen näiden paikkain ja niiden lähistön terveydellisiä oloja. Jos omistaja sellaista tutkimusta vastustaa tai vaikeuttaa, ilmoittakoon terveyspoliisi siitä terveydenhoitolautakunnalle, jonka tulee ryhtyä asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

33 §.

Mitä edellä 20, 23, 24, 25, 26 ja 30 §:ssä on sanottu olkoon noudatettavana sellaisessakin maidonmyynnissä, jota maaseudun yhteinen kansa ja tilanomistajat voimassa olevan elinkeinolain 8 §:n johdosta ovat oikeutetut erityistä ilmoitusta tekemättä harjoittamaan kaupungin alueella.

Leipäkauppa.

34 §.

Leivän ja konditoritavarain myynti olkoon luvallinen ainoastaan:

- 1) leipämyymälässä, konditoriassa tahi kotileipomossa;
- 2) tämän luvun 13, 19 ja 27 §:ssä mainitussa myymälässä, samoin kuin muussakin ruokatavaramyymälässä, jos terveydenhoitolautakunta sen on sallinut, ja niillä ehdoilla, mitkä lautakunta luvan myöntäessään on nähnyt hyväksi vahvistaa;
- 3) siirtomaantavaramyymälässä ja siihen verrattavassa kauppapuodissa; sekä
- 4) tämän luvun 7 §:n kolmannessa ja neljännessä kappaleessa mainitussa kaupassa.

III luku.

Elintarve- ja juomatavarain valmistus.

1 §.

Huoneen, jossa elintarpeita tai juomatavaroita aiotaan myytäväksi valmistaa, tulee seinäin, katon, lattian ja sisustuksen puolesta täyttää II luvun 9 §:n ensimmäisessä ja toisessa kappaleessa säädetyt vaatimukset.

Jos työn laatuun nähden on tarpeellista, tulee lattiassa olla likaveden laskujohto, jota paitsi huoneessa tulee olla laite vesihöyryn poisjohtamiseksi.

Säilytys- ja varastohuoneesta on, voimassa mitä II luvun 9 §:n viimeisessä kappaleessa säädetään.

2 §.

Työhuone siihen kuuluvine säilytys- ja varastohuoneineen, käytävineen, eteisineen ja portaineen sekä työ- ja varastohuoneissa olevat esineet samoin kuin valmistuksessa käytetyt kalut ja koneet on pidettävä puhtaina.

3 §.

Työhuonetta siihen kuuluvine säilytys- ja varastohuoneineen ei saa käyttää makuuhuoneena, ruokailuhuoneena eikä keittiönä, eivätkä ne myöskään saa olla toisen huoneen yhteydessä sillä tavoin, että siitä voi syntyä terveydellisiä haittoja.

4 §.

Työ-, säilytys- tai varastohuoneessa älköön vaatteita säilytettävä älköönkään sinne kuivumaan ripustettako.

Henkilökunnan käytettävänä tulee olla puhdasta pesuvettä ja saippuaa sekä siistejä, kuivia pyyheliinoja.

5 §.

Kussakin työhuoneessa tulee olla riittävä määrä tarkoituksenmukaisia sylkyastioita, jotka on päivittäin puhdistettava.

6 §.

Valmistuksessa käytetyn raaka-aineen ja muiden aineksien tulee terveydelliseltä kannalta olla täysin hyviä laadultaan sekä suojattuina tomulta, kosteudelta, tuhoeläimiltä y. m.

Tarkastamatonta lihaa älköön pidettävä varastossa lihatavarain valmistushuoneessa eikä sellaiseen työhuoneeseen kuuluvassa säilytys- tai varastohuoneessa.

7 §.

Elintarpeiden ja juomatavarain valmistuksessa älköön sakarinia eikä terveydelle haitallisia lisäkkeitä tai säilytysaineita käytettävä. Kuitenkin olkoon luvallista hiilihappoisten vesien valmistuksessa käyttää sakarinia, mutta on siinä tapauksessa astia, jossa juoma pidetään kaupan, varustettava selvällä merkillä siitä, että juoman valmistuksessa on käytetty sakarinia.

Ruokatarvarain värjäys, joka on omansa salaamaan tavaran vaja-arvoista laatua, olkoon niinkään kielletty.

8 §.

Elintarpeiden ja juomatavarain valmistuksessa toimivien henkilöiden tulee noudattaa puhtautta ja työtä suorittaessaan olla puettuina puhtaisiin, vaaleisiin, pestäviin vaatteisiin sekä samanlaatuiseen lakkiin.

9 §.

Tupakoiminen työ- ja varastohuoneessa olkoon kielletty.

10 §.

Valmistuksessa syntyneitä jätteitä älköön säilytettävä työ-, säilytys- eikä varastohuoneessa, ei myöskään näiden huoneiden välittömässä yhteydessä olevissa huoneissa tai käytävissä.

11 §.

Hiilihappoisten vesien valmistuksessa, pulloonpanossa ja tarjoilussa käytettävien koneiden ja putkien tulee olla senlaatuiset, etteivät ne voi saattaa vettä terveydelle vahingolliseksi. Sitä varten pitää hiilihappoisen veden yhteyteen tulevain messinki- ja kuparipintain olla päällystetyt tinalla, hopealla tai muulla yhtä hyvällä aineella.

12 §.

Hiilihappoisten vesien valmistukseen käytettävään ainoastaan tislattua vettä tai vettä, joka kemiallisesti ja bakteriologisesti tutkittaessa on huomattu tyydyttävän puhtaaksi.

13 §.

Mitä tässä luvussa sanotaan, olkoon soveltuvilta kohdin noudatettavana väkiviinajuomain, viinien ja miedompain juovutusjuomain sekä mallasjuomain valmistuksessakin.

14 §.

Jos elintarpeiden tai juomatavarain valmistusta myytäväksi harjoitetaan ainoastaan niin vähäisin määrin, että sen voi asettaa kotiteollisuuden veroiseksi, olkoon terveydenhoitolautakunnalla valta suoda sellainen huojennus tämän luvun määräyksistä, kuin tarpeelliseksi katsoo.

IV luku.

Ravintolat, ruokalait ja kahvilat.

1 §.

Ruokalaksi tai ravintolaksi, kansankeittiöksi, kahvilaksi, konditoriaksi tai muun sellaisen liikkeen harjoituspaikaksi aiotussa huoneistossa tulee keittiön ja ruokakomerojen seinäin ja katon olla maalatut vaalealla öljyvärillä taikka päällystetyt pestävällä, vaaleanvärisellä aineella sekä lattiain lasketut vettä läpäisemättömällä aineella. Ruokasalissa ja tarjoiluhuoneessa on pestävää päällystystä tai öljymaalasta käytettävä vähintään 1.8 metrin korkeudelle lattiasta. Kun haitatta voi käydä pänsä, on terveydenhoitolautakunta kuitenkin oikeutettu sallimaan poikkeuksen viimeksi mainitusta määräyksestä.

2 §.

Huoneisto siihen kuuluvine kellareineen ja varastohuoneineen on pidettävä hyvin tuuletettuna ja puhtaana.

3 §.

Huonetta, jossa ruokaa laitetaan, tarjoillaan tai säilytetään, ei saa käyttää makuuhuoneena.

4 §.

Henkilöiden, jotka palvelevat sellaisessa liikkeessä kuin tässä luvussa mainitaan, tulee noudattaa puhtautta. Ruuanlaitossa toimivien tulee olla puettuina puhtaisiin, vaaleisiin ja pestäviin vaatteisiin sekä samanlaatuisen lakkiin.

5 §.

Ruuanlaitossa tai tarjoilussa käytetyt astiat ja kalut, samoin kuin siinä käytetyt hellit, pöydät ja hyllyt, on pidettävä puhtaina. Ruuanlaitossa syntyneitä tähteitä älköön säilytettävä keittiössä.

6 §.

Ruokalahuoneistoissa ja kansankeittiöissä tulee olla yleisön käytettävänä pesuhuone ja ravintoloissa sen lisäksi tarpeellinen määrä mukavuuslaitoksia, jotka viimeksi mainitut eivät saa olla niiden huoneiden välittömässä yhteydessä, joissa ruokaa tai juomaa laitetaan tai tarjoillaan.

1 §:ssä mainitussa huoneistossa tulee olla riittävä määrä tarkoituksenmukaisia, helposti käytettävissä olevia sylkyastioita, jotka on päivittäin puhdistettava.

V luku.

Hotellit, matkustajakodit ja majapaikat.

1 §.

Hotelliksi, matkustajakodiksi tahi majapaikaksi aiotussa huoneistossa pitää makuuhuoneen olla niin tilava, että kutakin makuusijaa kohti tulee vähintään 15 kuutiometriä ilmaa. Terveydenhoitolautakunnan asia on tämän perusteen mukaan vahvistaa se makuusijain luku, minkä kuhunkin huoneeseen saa sijoittaa.

Erityisestä hakemuksesta saakoon lautakunta kuitenkin, kun painavia syitä tutkitaan olevan, sallia sinne sijoittaa useampia makuusijojia, kuin edellä on sanottu; kuitenkin on majapaikassa makuusijat pidettävä vähintään 40 sm:n päässä toisistaan.

2 §.

Vieras- ja makuusuojat vuoteineen ja makuuvaatteineen, samoin kuin kylpyhuoneet, vaatesäiliöt, käytävät ja koridoorit y. m., on aina pidettävä puhtaina.

Vuodeliinaset ja pyyheliinat on pantava puhtaat kullekin uudelle vieraille; kuitenkin voidaan, terveydenhoitolautakunnan harkinnan mukaan, poikkeus tehdä majapaikkoihin nähden.

3 §.

Huoneistossa pitää olla tarpeellinen määrä mukavuuslaitoksia. Yleinen mukavuuslaitos älköön olko makuuhuoneen välittömässä yhteydessä.

4 §.

Majapaikassa tulee seinäin olla joko öljyvärillä maalatut tai helposti pestävällä aineella päällystetyt sekä lattian olla helposti puhdistettavasta aineesta tai sellaisella aineella laskettu.

Sellainenkin huoneisto, missä kaupungissa oleskelevalle yhteiselle kansalle korvaukset annetaan tilapäinen yömaja, on pidettävä siistissä kunnossa.

VI luku.

Lastenkodit, lastenseimet ja lasten työkodit.

1 §.

Lastenkodiksi, lastenseimeksi, lasten työkodiksi tai muuhun sellaiseen tarkoitukseen aiotussa huoneistossa pitää huoneitten, joissa lapset oleskelevat, olla niin tilavat, että kutakin henkilöä kohti, joka yöllä tai enimmänsä osan päivästä huoneessa oleskelee, tulee vähintään 15 kuutiometrin ilmamäärä.

Huoneet on pidettävä hyvin tuuletettuina sekä puhtaina.

2 §.

Lastenkodissa ja lastenseimessä tulee kullakin lapsella olla erikoinen, tarkoituksenmukaisesti laitettu makuusijansa. Kutakin lasta varten tulee olla eri pyyheliina.

VII luku.

Parturilat ja kähertämöt.

1 §.

Parturilaksi tahi kähertämöksi aiotussa huoneistossa tulee olla öljymaalatut tahi pestävällä aineella päällystetyt seinät, minkä ohessa sen tulee olla hyvin tuuletettu ja puhdas.

2 §.

Henkilön, jolla on avonaisia haavoja tai paiseita, tarttuva hius-, parta- tai ihotauti tahi muu tarttuva tauti, älköön sallittako työskennellä parturilassa eikä kähertämössä, ellei terveydenhoitolautakunta katso selvitetynsi, että siitä ei ole tartunnan vaaraa eikä muuta haittaa.

3 §.

Sen, joka parturilassa tahi kähertämössä yleisöä palvelee, tulee olla puetuna vaaleaan, pestävään työnuttuun tahi kaapuun sekä ennen kähertämisen, tukanleikkuun tai parranajon toimittamista joka kerta puhdistaa kätensä. Henkilökunnan saatavilla tulee olla puhdasta pesuvettä ja saippuaa sekä siistejä, kuivia pyyheliinoja.

4 §.

Pyyheliinat, käherryskaavut, suojukset ja muut käherryksessä, tukanleikkuussa tahi parranajossa käytäntöön tulevat tarvikkeet on pidettävä puhtaina ja kuivina. Työssä käytetty paperi tahi vanu on käytettyä hävitettävä. Tuolin selkänojaan sijoitettu asiakkaan pään tuki on verhottava suojelevalla päällyksellä, puhtaalla kutakin asiakasta varten.

Parturiloissa ja kähertämöissä tulee asiakkaiden varalle olla sen laatuista desinfiomisainetta kuin terveydenhoitolautakunta määrää.

Työssä syntyvät jätteet on, ellei niitä heti hävitetä, kerättävä tarkoituksenmukaisesti laitettuun säiliöön.

5 §.

Sakset, partaveitset, tukanleikkuukoneet, kammat, harjat, alunakivet saippuaharjat ja muut käherrys-, tukanleikkuu- ja parranajokalut on joka kerta käyttämisen jälkeen heti tarkoituksenmukaisella tavalla puhdistettava.

6 §.

Henkilöt, joilla on tai joilla epäillään olevan tarttuva hius- tahi ihotauti päässä tahi joissa on syöpäläisiä, saakoon henkilökunta käännyttää pois parturiloista tai kähertämöistä.

Jos semmoisia henkilöjä kuitenkin palvellaan, on kaikki siinä käytetyt esineet tarkoituksenmukaisella tavalla puhdistettava ja desinfioitava, ennenkuin niitä uudestaan käytetään.

VIII luku.

Kylpylät ja uimahuoneet.

1 §.

Sauna tai muu kylpylä on pidettävä kaikista kohdin puhtaana. Omistajan tai haltijan tulee katsoa, että tarpeellinen ilmanvaihto on olemassa sekä että laitoksessa yleisön käytettäväksi annetut huopapeitteet, pyyheliinat, lakanat, vihdat, kylpyharjat, kylpyniini ja muut kylpytarvikkeet ovat puhtaat, samoin kuin ettei käytettyjä tarvikkeita uudelleen käytetä, ennenkuin ne on kunnollisesti puhdistettu. Kylpyamme on jokaisen kylvyn jälkeen tyhjennettävä ja puhdistettava.

2 §.

Henkilö, jolla on vetistävä tai märkivä haavoittuma tai tarttuva tauti, älköön palvelko yleisöä kylpylässä.

3 §.

Edellä olevat kylpylää koskevat määräykset ovat soveltuvilta kohdin voimassa yleisön käytettäväksi aiottuihin uimahuoneisiinkin nähden.

Ennen sellaisen uimahuoneen rakentamista on terveydenhoitolautakunnalta hankittava laitoksen vastaisen paikan hyväksyminen.

IX luku.

Yleisiä määräyksiä liikkeestä, josta II—VIII luvussa puhutaan.

1 §.

Huonetta tai huoneistoa, jota on aikomus käyttää elintarvemyymälänä tai myytäväksi aiottujen elintarpeiden säilytys- tai varastohuoneena;

elintarpeiden tahi juomatavarain valmistukseen tahi säilytys- tai varastohuoneena sellaisessa elinkeinossa;

ruokalana tai ravintolana, kansankeittiönä, kahvilana tai konditoriana taikka muun sellaisen liikkeen harjoituspaikkana;

hotellina, matkustajakotina tai majapaikkana;

lastenkotina, lastenseimenä tai lasten työkotina;

parturilana tai kähertämönä; taikka

saunana tai muuna kylpylänä,

älköön tarkoitukseensa käytettävä, ennenkuin terveydenhoitolautakunta haltijan kirjallisen ilmoituksen johdosta on huoneen tai huoneiston hyväksynyt.

Huoneisto hyväksytään, jos se havaitaan niin laitetuksi, kuin tässä terveydenhoitojärjestyksessä sanotaan, sekä täyttää voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä terveydenhoidon kannalta säädetyt ehdot.

2 §.

Jos maitomyymälä siirtyy uudelle omistajalle, on ilmoitus siitä heti tehtävä terveydenhoitolautakunnalle. Samoin on meneteltävä huoneeseen nähden, jossa myytäväksi aiottua maitoa käsitellään tai säilytetään, vaikka huone ei kuulukaan maitomyymälään.

3 §.

Terveydenhoitolautakunta voi suoda jollekin liha-, voi- tai maitomyymälän omistajalle luvan myymälässä pitää kaupan jotakin tai joitakin tavaroita niiden lisäksi, joita II luvun 13, 19 ja 27 §:n mukaan siellä saa myydä, jos lautakunta asianhaaroja tutkittuaan katsoo sen voivan käydä päinsä terveydellistä haittaa tuottamatta.

4 §.

Näyte yleisön saatavaksi aiotun elintarpeen tutkimiseksi on, jos voi käydä päinsä, otettava tavaran haltijan tai hänen edustajansa sekä jäävittömän todistajan läsnäollessa. Otettu näyte on heti varustettava numerolla tai muulla sel-

vällä merkinnällä sekä, jos näyte on maitonäyte, sinetillä lukittava. Näytettä otettaessa tehdään terveydenhoitolausun vahvistaman kaavakkeen mukainen pöytäkirja, jossa on näytteen numero tai merkintä tarkoin mainittava.

Jos tavaran haltija haluaa saada omalle varalleen näytteen, on näytteenottajan se hänelle annettava sinetillä lukittuna ja asianmukaisella todistuksella varustettuna.

5 §.

Näytteenotto on toimitettava sellaisella huolellisuudella, että täysi varmuus saadaan siitä, että näyte kuuluu siihen tavarahan, jonka laatu on arvioitava, ja ovat asianomaiset asialliset velvolliset näytteenottajalle antamaan hänen haluamansa tiedot.

Jos maidosta on näyte otettava, tulee näytteenottajan koettaa saada keskimääränäyte, jota varten maito on ennen näytteen ottamista perinpohjin hämmennettävä. Jos tavara on jäänyt, on se ennen näytteen ottamista saatettava sulaan tilaan.

Näytteenotossa noudatetaan muutoin terveydenhoitolausun siitä antamia lähempiä määräyksiä.

Näyte korvataan tavaran käypähinnan mukaan, ellei tavara tutkittaessa osoittaudu sen laatuiseksi, että sen myynti on kiellettävä.

Jos aihetta on, voidaan tavaran myynti kieltää, kunnes tavara on tutkittu.

6 §.

Henkilö, jolla on vetistävä tai märkivä haavoittuma päässä, kädessä tai käsivarressa tai myös tarttuva tauti, älköön toimiko elintarpeiden käsittelyssä, myynnissä, valmistuksessa eikä tarjoilussa, ellei terveydenhoitolausunka katso selvitetyn, että se ei voi vaikuttaa haitallisesti tavaran laatuun. Sama laki olkoon siitä, joka ulkonaisesti käyttää ainetta, josta tavarahan tulee hajua tai makua.

7 §.

Jos II—VIII luvussa mainitussa liikkeessä palveleva henkilö tai jokin sellaisen henkilön asuintoveri tai henkilö, joka asuu tuollaisen liikehuoneiston yhteydessä olevassa huoneessa, sairastuu ja aihetta on olettaa taudin olevan jokin XI luvun 1 §:ssä mainituista, tulee liikkeen johtajan tai omistajan heti ilmoittaa asiasta terveydenhoitolausunkalle.

8 §.

Maidonmyyntihuoneistossa sekä parturilassa ja kähertämössä tulee näkyvässä paikassa olla julkipantuna tämä terveydenhoitojärjestys niiltä kohdin, kuin terveydenhoitolausunka tarpeelliseksi harkitsee.

X luku.

Asuinhuoneistot.

1 §.

Asuinhuoneiston tulee olla sen laatuinen, että sen käyttäminen asuntona ei tuota vaaraa siinä asuvain terveydelle. Siihen nähden on noudatettava:

a) että huoneisto seinäin, lattian ja katon, ovien, ikkunain sekä tulisijain tai lämpöjohdon ja muun sisustuksen puolesta on sen laatuinen, että siellä kyl-

mänä vuodenaikana voi saada ja pysyttää tyydyttävän lämpö määrän sekä että tarpeellinen ilmanvaihto venttiileistä ja ainakin yhdestä ikkunasta tai ikkunan osasta kussakin huoneessa on aikaansaataavissa;

b) että uuni tai kaasulla lämmitettävä rautauuni on polttoaasujen poistoputken välittömässä yhteydessä;

c) että huoneiston tulee olla asianmukaisesti kuivatettu sekä lämmitys- ja ilmanvaihtolaitteiden sen laatuiset, että huoneita säännöllisellä hoidolla voi suojella kosteudelta;

d) että kivistä, sementistä, asfaltista tai muusta sentapaisesta aineesta olevan lattian asuinhuoneissa tulee olla päällystetty sopivalla aineella;

e) että ullakko- tai kellarikerroksessa sijaitsevan asuinhuoneiston eteisen tulee olla niin laitettu ja siinä kunnossa, että kosteutta, tomua tai terveydelle haitallisia kaasuja ei voi sitä tietä tunkeutua huoneistoon; sekä

f) että huoneisto ei ole pesutuvan, työpajan eikä muun semmoisen huoneen välittömässä yhteydessä, mistä kosteutta, tomua tai terveydelle haitallisia kaasuja voi siihen tunkeutua.

Rakennuksissa, joihin on laitettu huoneen ja keittiön, yksinäisiä keittiöitä tai yksinäisiä huoneita käsittäviä huoneistoja, tulee kussakin kerroksessa kaikkia sikkäläisiä huoneita varten olla ainakin yksi vesijohto likakulppoineen.

2 §.

Vuokrahuoneiston tulee, ennenkuin uusi vuokralainen siihen muuttaa, olla perinpohjin puhdistettu.

3 §.

Asuinhuonetta älköön korvausta vastaan luovutettako kahdelle tai useammalle samaan perheeseen kuulumattomalle yhteisesti, ellei huoneen koko suhtaudu siellä asuvain lukuun niin, että kunkin henkilön osalle tulee vähintään 15 kuutiometrin ilmamäärä.

Älköön asuinhuoneen haltija luokseen ottako asukkejakaan, jos huoneessa asuvain henkilöjen luku sen johdosta tulee suuremmaksi, kuin edellisen kappaleen mukaan on luvallista.

4 §.

Kun isäntä tai työnantaja luovuttaa makuuhuoneen palvelijoilleen tai palveluksessaan oleville työntekijöille, tulee kullakin henkilöllä olla eri makuusijansa sekä käytettävänäan pesuvettä, saippuaa ja pyyheliina. Makuuvaatteiden tulee olla eheät ja puhtaat sekä varustetut vuodeliinasilla, jotka muutetaan kyllin usein.

5 §.

Asuinhuoneiston haltijan on huoneistoa käytettävä ja hoidettava niin, ettei se hänen tuottamuksestaan tai laiminlyönnistään käy terveydelle vaaralliseksi.

6 §.

Useampaan kuin yhteen huoneistoon johtavassa porraskäytävässä älköön mattoja ja vaatteita piiskattako älköönkä tomuutettako, älköön myöskään vaatteita sinne ripustettako tuuleentumaan eikä kuivumaan.

Sellaisessa porraskäytävässä tulee olla riittävä määrä tarkoituksenmukaisia sylkyastioita, jotka on päivittäin puhdistettava.

XI luku.

Kulkutaudit.

1 §.

Jokainen taudintapaus, joka on tai jonka saattaa epäillä olevan ruttoa, aasialaista koleraa, isoarokkoa, lavantautia, pilkkukuumetta, toisintokuumetta, punatautia, kurkkumätää ja kuristustautia, tulirokkoa, kulkutauditapaista aivo-
kalvotulehdusta tai lapsihalvausta, on viivyttelämättä ilmoitettava terveyden-
hoitolautakunnan toimistoon. Samaten on jokainen kuolemantapaus, joka on
aiheutunut tai jonka saattaa epäillä aiheutuneen mainituista taudeista, tervey-
denhoitolautakunnalle ilmoitettava.

Velvollinen sellaisen ilmoituksen tekemään on hoitava lääkäri sekä, ellei
lääkärinä ole käytetty, asianomainen huonekunnanhoitaja tai hänen edustajansa
taikka myös, ellei kumpaakaan näistä ole, se, joka on sairaan hoitoonsa ottanut.
Kun edellä mainitun laatuinen taudintapaus sattuu sairaalassa tai lapsenpäästö-
laitoksessa, turvalaitoksessa, vaivaistalossa, vankilassa tai sentapaisessa laitok-
sessa, on johtajan velvollisuus siitä ilmoittaa. Aluksessa on ilmoittaminen pääl-
likön velvollisuutena.

Edellisessä kappaleessa mainittu ilmoitus on tehtävä terveydenhoitolauta-
kunnan määräämällä tavalla.

Mitä tässä edellä on säädetty koskee niinkään tuhkarokkoa ja hinkuyskää.

2 §.

1 §:ssä mainitussa taudintapauksessa on asianomainen huonekunnanhoitaja
tai hänen edustajansa velvollinen antamaan terveydenhoitolautakunnalle kaikki
tiedot, jotka voivat edistää tartuntalähteen selville saamista tai vaikuttaa tau-
din levenemistä ehkäiseviin toimenpiteisiin.

3 §.

Toimitettaessa jonkin 1 §:ssä mainitun taudintapauksen tutkimusta älköön
lääkärinä, joka terveydenhoitolautakunnan puolesta paikalle saapuu, estettävä
pääsemästä sairaan tai vainajan luo; sellaista tutkimusta älköön kuitenkaan
sairaan luona toimitettako, jos hoitava lääkäri katsoo sairaan tilan siitä voivan
huonontua.

4 §.

Ruttoon, aasialaiseen koleraan, isoonrokoon tai pilkkukuumeseen sai-
rastunut henkilö on heti muutettava sairaanhoitolaitokseen. Jos joku on sairastu-
nut johonkin muuhun 1 §:n ensimmäisessä kappaleessa lueteltuun tautiin eikä
häntä hoideta sairaalassa, tulee sairaan saada hoitoa eristetyssä huoneessa,
mikäli mahdollista on, sekä muutoin sillä tavoin, että tartunnan leviämisen
vaara ehkäistään.

Jos terveydenhoitolautakunta kuitenkin katsoo tartunnan leviämisen vaa-
raa syntyvän sairaan jäämisestä asuntoon, on lautakunnalla valta määrätä hänet
muutettavaksi sairaanhoitolaitokseen.

Nämä määräykset koskevat myös henkilöä, jonka epäillään sairastavan
jotakin puheena olevista taudeista taikka peljätään saaneen sellaisen taudin
tartunnan oltuaan kosketuksissa sairaan kanssa.

5 §.

Huoneistossa, jossa johonkin 1 §:n ensimmäisessä kappaleessa mainittuun tautiin sairastunutta henkilöä hoidetaan, älköön vieras henkilö tarpeettomasti käykö. Ne, jotka joutuvat sairaan kanssa kosketuksiin, eivät saa seurustella muiden huonekuntain jäsenten kanssa eivätkä käydä julkisissa huoneistoissa eikä väenkokouksissa, ellei ole ryhdytty lääkärin määräämiin varokeinoihin tartunnan leviämisen estämiseksi. Älköön henkilö, joka asuu tuollaisessa huoneistossa tai huoneistossa, jossa tuhkarokkoa tai hinkuyskää on ilmaantunut, myöskään käykö koulussa eikä muussa sellaisessa laitoksessa, ellei terveydenhoitolautakunta tai hoitava lääkäri ole antanut siihen lupaa.

Semmoisen asuinhuoneiston ovelle, jossa jokin 1 §:n ensimmäisessä kappaleessa mainittu tauti on ilmaantunut, voi terveydenhoitolautakunta julkipanna ilmoituksen: »Tarttuvaa tautia».

6 §.

Ruttoa, aasialaista koleraa, isoarokkoa, pilkkukuumetta, kurkkumätää ja kuristustautia, tulirokkoa, kulkutauditapaista aivokalvotulehdusta tai lapsihalvausta sairastaneen oppilaan tai opettajan on, ennenkuin jälleen tulee kouluun, koulunjohtajalle näytettävä joko terveydenhoitolautakunnan tai hoitavan lääkärin antama todistus että koulussa käynti voidaan jälleen sallia. Niissä tapauksissa, joissa terveydenhoitolautakunta katsoo asianhaarain vaativan, on tuhkarokon ja hinkuyskän tapauksissakin sellainen todistus johtajalle näytettävä.

7 §.

Jos 6 §:ssä mainittu tauti on ilmaantunut koulun tai muun sentapaisen laitoksen oppilaisiin tai myös koulutalossa asuvaan henkilöön ja perusteltua aihetta on peljätä taudin edelleen leviävän koulussa, voi terveydenhoitolautakunta määrätä koulun tai jonkin sen luokan suljettavaksi joksikin ajaksi.

8 §.

Jos asunto, jossa jokin 1 §:n ensimmäisessä kappaleessa mainituista tarttuvista taudeista on ilmaantunut, ei ole tyydyttävästi eristettävissä huoneistosta, jota käytetään kaupan tai sen laatuksen elinkeinon harjoittamiseen, että sen kautta voi levitä tartunta-aineita, taikka jos elinkeinonharjoittaja, hänen apulaisensa tai heidän perheittensä jäsen tai heidän asuintoverinaan oleva henkilö on saanut vastamainitun laatuksen taudin, on tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi ryhdyttävä semmoisiin toimiin, kuin terveydenhoitolautakunta määrää tai hyväksyy. Ellei tämä voi käydä päinsä, kieltäköön terveydenhoitolautakunta toistaiseksi kaupan tai elinkeinon harjoittamisen.

9 §.

Kulkutaudin liikkeellä ollessa tai uhatessa on terveydenhoitolautakunta oikeutettu toistaiseksi kieltämään sellaisten elintarpeiden ja juomain myynnin, joitten saattaa epäillä olevan tartunta-aineen kuljettajia. Terveydenhoitolautakunta on niinkään oikeutettu, kun pätevää aihetta siihen on, kieltämään tartutusta paikasta tuotujen elintarpeitten ja juomain myynnin.

10 §.

Asunnossa, jossa jonkin 1 §:ssä luetellun tarttuvan taudin tapaus esiintyy, on taudin kestäessä ryhdyttävä kaikkiin desinfiointimenpiteisiin, joita ter-

veydenhoitolautakunta tai hoitava lääkäri määrää tartunnan leviämisen estämiseksi. Taudin tauottua tai sairaan muutettua sairaalaan tai tultua muulla tavoin eristetyksi on mahdollisimman pian terveydenhoitolautakunnan antamain määräysten mukaisesti desinfioitava tai puhdistettava niin sairaan asunto kuin ne esineetkin, jotka ovat olleet sairaan kanssa kosketuksissa tai hänen asunnossaan, minkä ohessa muutkin siinä asuvat henkilöt on saatettava tarpeellisen puhdistuksen tai desinfioimisen alaisiksi.

Kun huoneisto desinfioimisen johdosta on tyhjennettävä eikä tartunnan leviämisen vaaran johdosta asukkaitten voida sallia desinfioimisen aikana asua muiden luona, on heidät otettava kaupungin desinfioimismajalaan tai muu asunto terveydenhoitolautakunnan toimesta heille hankittava kunnan kustannuksella.

Terveydenhoitolautakunta on oikeutettu toimihenkilöillensä johtamaan tai toimittamaan desinfioimisen sekä määräämään, että esine, jonka desinfioiminen tuottaa vaikeuksia tai käy esineen arvoon verraten liian kalliiksi, on poltettava tai muulla tavoin hävitettävä.

11 §.

Ennenkuin terveydenhoitolautakunnan hyväksymä puhdistus tai desinfioiminen on toimitettu huoneistossa, jossa jonkin 1 §:ssä mainitun taudin tapaus on sattunut, älköön huoneistoa annettako vuokralle eikä asunnoksi vieraille henkilöille, älköönkä siellä ihmisiä kokoontuko.

Makuu- ja pitovaatteita, huopapeitteitä ja muita sairaan kanssa kosketuksissa olleita esineitä ei saa myydä, pantata eikä muutoin toiselle luovuttaa, ennenkuin ne on terveydenhoitolautakunnan hyväksymällä tavalla puhdistettu tai desinfioitu.

12 §.

Henkilö, joka sairastaa jotakin 1 §:ssä luetelluista taudeista, ei saa matkustaa eikä häntä saa kuljettaa raitiovaunussa eikä muussa sentapaisessa yleisön käytettäväksi luovutetussa kulkuneuvossa, jos sitä samaan aikaan käyttävät muut kuin sairasta saattavat henkilöt. Kun henkilö, joka sairastaa jotakin mainituista taudeista, käyttää sellaista kulkuneuvoa taikka myös pika-ajurin ajoneuvoja, on nämä kohta sen jälkeen puhdistettava ja tarpeen vaatiessa desinfioitava.

Sellainen sairas saakoon matkustaa aluksessa tai muulla paikallisliikenteessä matkustajain kuljetukseen käytetyllä vesikulkuneuvolla ainoastaan, jos tyydyttävä eristys on aikaansaataavissa, ja on tarpeellinen puhdistus tai desinfioiminen kuljetuksen päätyttyä toimitettava.

13 §.

Kaikki tässä luvussa mainitut desinfioimistoimenpiteet, jotka terveydenhoitolautakunta määrää edellä mainittujen tarttuvain tautien vastustamiseksi, kustantaa kaupunki. Jos joku laiminlyö terveydenhoitolautakunnan määräämän puhdistuksen tai estää määrätyn desinfioimisen toimittamista, toimitettakoon se kuitenkin poliisin virka-apua käyttämällä.

Kun esine on 10 §:n kolmannen kappaleen säännöksen johdosta hävitetty, samoin kuin myös kun esine terveydenhoitolautakunnan toimituttaman desinfioimisen johdosta on niin vahingoittunut, ettei sitä enää voi tarkoitukseensa käyttää, on esineen arvo tai arvovähennys kunnan korvattava, jos omistaja esittää kirjallisen korvausvaatimuksen terveydenhoitolautakunnalle viimeistään

8 päivän kuluessa siitä, kun oli saanut tiedon esineen hävittämisestä tai vahingoittumisesta.

Vahingon määrän vahvistaminen on terveydenhoitolautakunnan asia, ja voi lautakunta, jos tarpeelliseksi katsoo, toimituttaa arvioimisen uskottuilla miehillä.

14 §.

Asianhaarain vaatiessa on terveydenhoitolautakunta oikeutettu määräämään ilmoituksen tehtäväksi muistakin kuin tässä luvussa luetelluista taudeista sekä niihin nähden ryhtymään kaikkiin niiden torjumiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

XII luku.

Keuhkotauti.

1 §.

Kun keuhkotautia sairastava henkilö on kuollut, on ilmoitus siitä tehtävä terveydenhoitolautakunnan toimistoon.

Velvollinen sellaisen ilmoituksen tekemään on etusijassa hoitava lääkäri sekä, ellei lääkäriä ole käytetty, asianomainen huonekunnanhoitaja tai hänen edustajansa tai myös, ellei näitä ole, se, joka on sairaan ottanut hoitoonsa.

Ilmoitus, josta tässä pykälässä on puhuttu, on tehtävä terveydenhoitolautakunnan määräämällä tavalla.

Mitä tässä luvussa säädetään keuhkotaudista koskeeseen kurkkutuberkuulosiakin.

2 §.

Kun keuhkotautia sairastava henkilö on kuollut, on vainajan asunto ynnä hänen pito- ja makuuvaatteensa sekä muut käyttämänsä esineet viivyttämättä terveydenhoitolautakunnan toimesta ja kunnan kustannuksella puhdistettava tai desinfioitava.

3 §.

Pito- ja makuuvaatteita, joita keuhkotautinen henkilö on käyttänyt sairautensa aikana, älköön myytäkö, pantattako älköönkänkä muutoin toiselle luovutettako, ennenkuin ne on tarpeenmukaisesti puhdistettu tai desinfioitu.

4 §.

Jos lääkäri havaitsee hoidossaan olevan keuhkotautisen henkilön elävän oloissa, jotka tuottavat ilmeistä tartunnan vaaraa sairaan ympäristölle, tulee lääkärin viivyttämättä tehdä siitä kirjallinen ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle ja silloin samalla ehdottaa ohjeita tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi.

Kun sellainen ilmoitus on tehty tai terveydenhoitolautakunta muutoin on saanut vastamainitun laatusesta asianlaidasta tiedon, on terveydenhoitolautakunta oikeutettu ryhtymään tarpeellisiin toimiin tartunnan leviämisen estämiseksi.

5 §.

Jos kouluoppilaassa tahi lapsessa, joka käy kasvatus-, hoito- tai opetuslaitoksessa taikka on otettu lastenkotiin tai muuhun samantapaiseen laitokseen, havaitaan olevan keuhkotauti, tulee sen, joka koulua tai laitosta johtaa, yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan kanssa ryhtyä kaikkiin sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omansa ehkäisemään tartunnan leviämistä.

6 §.

Desinfiomisessa hävitetyn tai vahingoittuneen esineen korvaamisesta olkoon voimassa mitä siitä XI luvun 13 §:ssä on sanottu.

XIII luku.

Erinäisiä määräyksiä.

1 §.

Jos tonttia tai taloa varten on asetettu isännöitsijä, vastatkoon hän ensi kädessä niiden velvollisuuksien täyttämistä, jotka tämän terveydenhoitojärjestyksen säännösten mukaan ovat omistajalla, sikäli kuin säännöksen sisällys ei osoita velvollisuuden täyttämisen kuuluvan talonomistajalle itselleen.

2 §.

Sen, joka haluaa saada oikeuden pitää kaupungin asukasten saatavana vettä muihin kuin teollisuus- tai kastelutarkoituksiin, on sitä haettava terveydenhoitolautakunnalta, joka harkittuaan antaa päätöksen asiasta. Myyjä on velvollinen noudattamaan terveydenhoitolautakunnan antamia määräyksiä tarjona pidetyn veden laadun jatkuvasta tarkastuksesta.

3 §.

Teollisuuslaitoksessa tulee olla sellaiset laitteet, ettei se lähellä asuville eikä yhteiskunnalle tuota terveydellisiä haittoja, tomua, savua, tai höyryä mainittavammin määrin tai pahaa hajua levittämällä tai myrkyllisiä kaasuja ja pahahajuista poistovettä laskemalla taikka myös aikaansaamalla kolinaa tai sen tapaista.

4 §.

Aineita, jotka levittämällä löyhkää ovat vaivaksi tai tuottavat terveydellisiä haittoja ympäristölle, älköön lastattako, purettako älköönkä varastoon tai tavarasuojaan pantako muualla kuin terveydenhoitolautakunnan sitä varten hyväksymällä paikalla.

5 §.

Mukavuuslaitosta, joka aiotaan maksusta antaa käytettäväksi, älköön laitettako, ennenkuin terveydenhoitolautakunta on siihen luvan myöntänyt. Sellaisessa laitoksessa on pidettävä saatavana pesuvettä ja siistejä, kuivia pyyheliinoja, ja on sen hoidossa muutoin noudatettava niitä määräyksiä, joita terveydenhoitolautakunta katsoo tarpeelliseksi antaa.

6 §.

Kielletty olkoon vahvistetun kaupunginasemakaavan alueella pitämästä sikoja tai nautaeläimiä.

Älköön sikoja pidettäkö vuokratontillakaan niissä kaupunginmaan osissa, jotka asianmukaisesti jaoitettuina on luovutettu rakennettavaksi.

Kanoja tai muuta siipikarjaa saatakoon kaupungissa olevalla tontilla pitää ainoastaan terveydenhoitolautakunnan luvalla.

7 §.

Jos hevosia pidetään kaupungissa sijaitsevalla tontilla tai jos hevosia, nautaeläimiä, sikoja, kanoja tai muuta siipikarjaa pidetään semmoisella vahvis-

tetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevalla maalla, missä sellaisia eläimiä on lupa pitää, on omistajan tai haltijan siitä tehtävä ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle ja on hän velvollinen noudattamaan lautakunnan antamia määräyksiä.

8 §.

Ellei erittäin ole muuta sanottu, ovat tämän terveydenhoitojärjestyksen säännökset voimassa sekä vahvistetun kaupunginasemakaavan alueella että sen ulkopuolella sijaitsevalla kaupunkiin yhdistetyllä maalla.

Jos terveydenhoitolautakunta katsoo huojuksen terveydenhoitojärjestyksen käyttämisessä viimeksi mainitulla alueella kohdassa tai toisessa tarpeelliseksi, olkoon terveydenhoitolautakunnalla valta semmoinen huojuksen suoda siksi ajaksi ja niillä ehdoilla, kuin tarpeelliseksi katsoo.

XIV luku.

Rangaistusmääräyksiä.

1 §.

Jos joku rikkoo tätä sääntöä tai on noudattamatta sen mukaan annettua määräystä, rangaistakoon, ellei hairahduksesta ole yleisessä laissa tai voimassa olevassa asetuksessa erityistä rangaistusta määrätty, enintään neljänsadan markan sakolla, ellei asiassa katsota varoituksen riittävän.

2 §.

Jos joku jättää täyttämättä, mitä tämän terveydenhoitojärjestyksen mukaan on hänen velvollisuutenaan, eikä ota huomautuksesta ojentuakseen, toimituttakoon asianomainen viranomainen mitä on laiminlyöty ja otettakoon kustannus laiminlyöjältä. Kun vaara uhkaa taikka asianhaarat muutoin vaativat, saakoon viranomainen heti ryhtyä tarpeelliseen toimenpiteeseen.

Tämä terveydenhoitojärjestys, jonka kautta kumotaan: marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistetut säännöt lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingissä; tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistetut säännöt ruokatavarakaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista; elokuun 26 päivänä 1889 vahvistetut säännöt leipurin-, konditorin- ja makkarantekijän-ammattin harjoittamisesta; sekä helmikuun 23 päivänä 1916 vahvistettu Helsingin kaupungin maito- ja kermakauppasääntö, astuu voimaan vuoden kuluttua siitä, kun se on asianmukaisesti vahvistettu, paitsi mikäli koskee XI luvun säännöksiä kulkutaudeista sekä XII luvun säännöksiä keuhkotaudista, jotka ovat voimassa kohta kuin ne on vahvistettu.

Uudenmaan läänin kuvernöörin saatua lääkintöhallitukselta ja poliisilaitokselta pyytämänsä lausunnot kaupungin terveydenhoitojärjestyksen ehdotuksesta katsoi kuvernööri tarpeelliseksi varata kaupunginvaltuustolle tilaisuuden esitettyjen muistutusten johdosta tehdä tarpeelliset muutokset ehdotukseen. Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta antoi asian käsiteltäväksi samalle komitealle, joka oli ehdotuksen laatinut. Mietinnössään komitea esitti, että kaupunginvaltuusto

epäisi lääkintöhallituksen vaatimukset että ehdotukseen olisi lisättävä erityinen terveydenhoitolautakunnan johtosääntö sekä että ehdotukseen pantaisiin teurastusta ja teurastamoita, ajoneuvojen odotuspaikkoja, terveydelle haitallisia elinkeinoja sekä häiritsevää melua koskevia määräyksiä. Niinkään oli komitea sitä mieltä, ettei lääkintöhallituksen muistutuksen että sakariinin vapaampi ja monipuolisempi käyttö olisi suositeltava, tulisi aiheuttaa toimenpidettä, koska tätä asiaa oli ehdotusta laadittaessa perinpohjin harkittu. Sitä vastoin ehdotettiin V luvun 2 § hyväksyttäväksi seuraavana:

Vieras- ja makuusuojat vuoteineen ja makuuvaatteineen, samoin kuin kylpyhuoneet, vaatesäiliöt, käytävät ja koridoorit y. m., on aina pidettävä puhtaina.

Vuodeliinat ja pyyheliinat on pantava puhtaat kullekin uudelle vieraalle.

Poliisiviranomaisten käsitykseen ettei II luvun 7 §:ssä säädetty kielto myydä lihaa y. m. toreilla ollut terveydenhoidolliselta kannalta tarpeellinen, ei komitea katsonut voivansa yhtyä. Sitä vastoin oli komitean mielestä muistutus ettei samassa pykälässä mitään mainittu suolatun ja savustetun kalan kaupasta oikeutettu, mutta katsoen tämän kaupan käytännöllistä järjestämistä kohtaaviin vaikeuksiin komitea kuitenkin ehdotti pykälän pysytettäväksi ennallaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ komitean ehdotukset ja päätti laatia lausuntonsa niiden mukaisesti.

Kirjelmässä marraskuun 6 päivältä 1916 oli terveydenhoitolautakunta ehdottanut ²⁾ kaupungin maitokauppaa valvomaan asetettavaksi eläinlääkärin ja näytteenottajan. Helmikuun 19 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari puolsi ehdotusta ja esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

Kaupungin-
eläinlääkärin-
ja näytteen-
ottajanviran
perustaminen.

kaupungin maitokaupan valvontaa varten terveydenhoitolautakuntaan perustettavaksi kaupungineläinlääkärin- ja näytteenottajanviran toukokuun 1 päivästä lukien;

vähäisin muutoksin vahvistaa terveydenhoitolautakunnan laatiman ehdotuksen kaupungineläinlääkärin johtosäännöksi;

käyttövaroistaan täksi vuodeksi osoittaa mainittuun tarkoitukseen Smk 6,766: 66; sekä

kehoittaa terveydenhoitolautakuntaa 1918 vuoden menosääntöehdotukseen merkitsemään tarpeellisen rahamäärän vastaisia matkakuluja varten.

Valtuusto myöntyi ³⁾ rahatoimikamarin esitykseen ja hyväksyi seuraavan:

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 42 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13. 3. 3 §.

Kaupungineläinlääkäriin johtosäännön.**1 §.**

Kaupungineläinlääkäriin, jonka tulee olla oikeutettu sekä elintarvetarkastukseen ja eläinlääkintäterveydenhoitoon perehtynyt suomalainen eläinlääkäri, asettaa kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä kuusikukautaisen molemminpuolisen irtisanomisajan ehdolla.

2 §.

Kaupungineläinlääkäriin velvollisuutena on etusijassa valvoa kaupungin maitokauppaa, ja tulee hänen sitä varten:

1) pitää kaikkien kaupungissa olevain maitomyymäläin sekä niiden karjatilojen ja meijerien luetteloa, jotka kaupunkiin toimittavat kaupan pidettyä maitoa tai kermaa;

2) valvoa, että maidon myynti-, käsittely- tai säilytysuoneistossa noudatetaan asianmukaista puhtautta ja järjestystä;

3) tarkastaa terveydenhoitolautakunnalle annetut todistukset eläinten terveydentilasta, hoidosta ja ruokinnasta sekä muista karjatilaa ja maidonkäsittelyä koskevista seikoista;

4) valvoa, että tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytään tarttuvain tautien leviämisen ehkäisemiseksi kaupan pidetyn maidon tai kerman kautta;

5) valvoa, että kaupan pidetty maito ja kerma laatunsa puolesta täyttävät säädetyt ehdot, sekä sitä varten toimittaa maidon ja kerman kemiallisia ja bakteriologisia tutkimuksia;

6) valvoa voimassa olevan maitosäännön 7 §:ssä mainittujen maitolajien käsittelystä ja myynnistä annettujen määräysten noudattamista;

7) yhteistoimin asianomaisten eläinlääkärien kanssa tai muulla sopivalla tavalla koettaa saada selvää nautaeläinten terveydentilasta sekä terveydellisistä oloista niillä karjatililla ja niissä meijereissä, mistä maitoa tai kermaa kaupunkiin tuodaan ja, kun tarpeelliseksi havaitaan, käydä niiden terveydellisiä oloja tutkimassa;

8) kun kaupan pidetyn maidon tai kerman havaitaan olevan terveydellisessä suhteessa epätydyttävää, kiinnittää asianomaisten maitokauppiaiden tai karjanomistajain huomiota tähän sekä samalla antaa tarpeellisia tietoja ja neuvoja havaitun epäkohdan syiden poistamiseksi;

9) kun havaitaan, että kaupan pidetty maito tai kerma ei täytä säädettyjä vaatimuksia, siitä ilmoittaa terveydenhoitolautakunnalle;

10) maidontarkastuksessa palvelevan henkilökunnan esimiehenä asianmukaisesti opastaa sitä sekä katsoa, että se tarkoin täyttää velvollisuutensa; samoin kuin

11) muutoin avustaa terveydenhoitolautakuntaa kaikessa, mitä on tarpeen kaupan pidetyn maidon ja kerman tehokkaan tarkastuksen toimeen saamiseksi.

3 §.

Kaupungineläinlääkäriin tulee sitä paitsi:

1) asiantuntijana avustaa terveydenhoitolautakuntaa ja sen toimistoa kaikissa eläinlääkintäalaan kuuluvissa asioissa;

2) tarkastaa liha ja lihatavarat, joiden terveystarkastus epäilee olevan sopimattomia ihmisravinnoksi;

3) itse tai alaisillaan toimittaa säännöllisiä makkaratehtaiden tarkastuksia;

4) toimittaa kaupan pidetyn kalan ja riistan tarpeellista tarkastusta;

5) kunakin arkipäivänä terveydenhoitolautakunnan määrämänä aikana olla virantoimituksessa terveydenhoitolautakunnan toimistossa;

6) kunkin kuukauden alussa terveydenhoitolautakunnalle lähettää lyhyt selonteko omasta ja alaisensa henkilökunnan toiminnasta edellisen kuukauden kuluessa; sekä

7) muutoin suorittaa kaikki toimialaansa kuuluvat, terveydenhoitolautakunnan tai ensimmäisen kaupunginlääkäriin hänen toimekseen antamat tehtävät.

4 §.

Kaupungineläinlääkäri on oikeutettu terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana vuosittain saamaan kuukauden kesälomaa olematta velvollinen palkkaamaan viransijaista.

5 §.

Kaupungineläinlääkäri älköön harjoittako eläinlääkäriammattia älköönkä myöskään terveydenhoitolautakunnan luvatta pitkö eikä hoitako muuta virkaa.

Eräiden pappien, opettajain ja opettajatarten tehtyä kaupunginvaltuustolle esityksen kiellon säätämisestä alaikäisille harjoittaa kauppa ja muuta ansiotoimintaa kadulla ja kasvatustalokunnan sittemmin annettua lausunnon, jossa lisäksi ehdotettiin ryhdyttäväksi toimenpiteisiin eläväinkuvain teatterien estämiseksi vaikuttamasta vahingollisesti lapsiin ja nuorisoon, päätti ¹⁾ valtuusto asiaa valmistelemaan asettaa komitean, jonka jäseniksi valittiin herrat Ruuth ja Noponen sekä ent. kuvernööri I. Gordie, vaivaishoitohallituksen toimitusjohtaja B. Breitholtz, lääketietentohtori Laimi Leidenius ja oikeusneuvosmies A. Candolin.

Alaikäisten kadulla ja avonaisilla paikoilla harjoittamaa ansiotyötä koskevia suojelumääräyksiä.

Komitea antoi lokakuun 24:ntenä päivätyn mietinnön²⁾. Kun lainsäädäntöä asiassa oli odotettavana, oli komitean mielestä alaikäisten ansiotyötä koskeva kysymys toistaiseksi järjestettävä paikallisilla järjestysohjeilla. Komitea ei kuitenkaan ehdotustaan laatiessaan ollut puuttunut kysymyksiin alaikäisten työvoiman käyttämisestä perheitten, ravintolain y. m. s. palveluksessa hoitamassa asiotehtäviä, kantomassa tavaroita liikkeistä ja työpajoista tai painotuotteita sanomalehti-toimistoista eikä kotiteollisuudessa, koska näiden ammattien säännöstely jäi paikallisten poliisissäntöjen alan ulkopuolelle.

Luvan myöntäminen 12—15 vuotiaille lapsille ansiotyön harjoittamiseen kadulla olisi edelleenkin oleva poliisiviranomaisen asia, mutta tässä kohden olisi hankittava erityisiä takeita, jotka olisivat omansa estämään väärinkäyttämästä nuorten työvoimaa ja turvaisivat heidän elinkeinotoimintansa valvonnan. Tähän nähden komitea ehdotti, että tuollaisen luvan myöntäminen olisi pantava edusmiehen suostumuksen varaan. Toinen oikaisukeino olisi se, että 15 vuotta nuoremmat lapset eivät saisi omin päin eivätkä omalla vastuullaan harjoit-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 31 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 47.

taa katukauppaa eikä muuta elinkeinotoimintaa kadulla, vaan olisi luvan ehdoksi pantava, että joku hyvin tunnettu työnantaja tai joku armeliaisuusyritys ottaisi järjestääkseen työn sekä ohjatakseen ja valvoakseen sitä. Lopuksi olisi ennen luvan myöntämistä alaikäiselle ammattimaisen toiminnan harjoittamiseen kadulla joka kerta tarkoin tutkittava lapsen terveydentilaa sekä koti- ja kouluoloja. Sen ohessa komitea huomautti, että kieltojen ohessa olisi toimeenpantava laajakantoisia uudistuksia koulu- ja ammattiopetuksen alalla.

Kysymyksen toimenpiteisiin ryhtymisestä eläväinkuvain teatterien estämiseksi vaikuttamasta vahingollisesti lapsiin ja nuorisoon ei komitean mielestä tullut aiheuttaa toimenpidettä, koska hallitus oli määrännyt laadittavaksi lakiehdotuksen asiasta.

Komitean ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti:¹⁾ hyväksyä mietinnön oheisen ehdotuksen kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen 114—117 §:n muuttamiseksi;

kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n säännöksen johdosta alistaa päätöksen Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi;

kysymyksen kunnan toimenpiteistä eläväinkuvain teattereihin nähden asiasta annettavaa uutta lainsäädäntöä odotellessa jätettäväksi sillensä; sekä

antaa kasvatuslautakunnan toimeksi yksissä neuvoin sosialilautakunnan kanssa ottaa harkittavaksi kysymyksen palkatun ammattityön järjestämisestä kunnan toimesta alaikäisille heille sopivana työaikana ja heille sopivissa työoloissa sekä aikansa kaupunginvaltuustolle tehdä sen suuntaisen esityksen, kuin asianhaarat vaativat.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä poliisijärjestyksen muutosehdotus oli seuraava:

Ehdotus poliisijärjestyksen 114—117 §:n muuttamiseksi.

114 §.

Kahtatoista vuotta nuoremmat lapset eivät saa omasta eikä toisen puolesta kaduilla, yleisillä paikoilla, ravintoloissa, ruokaloissa eikä muissa julkisissa huoneistoissa pitää kaupan kukkia, rikkamaa tai semmoista, eivätkä ammattimaisesti toimia kengänkiilloittajina, kantajina, painotuotteiden kaupittelijoina tai jakelijoina y. m. Älkööt vastamainittua toimintaa myöskään harjoitako kello 7 illalla ja 8 aamulla välisenä aikana kahtatoista vuotta vanhemmat, mutta viittätoista vuotta nuoremmat lapset.

Ensimmäisessä kappaleessa mainittua toimintaa saavat kello 8 aamulla ja kello 7 illalla välisenä vuorokaudenaikana harjoittaa kaksitoista, mutta ei viittätoista vuotta täyttäneet lapset hankittuaan siihen erityisen luvan siinä järjestyksessä, kuin alempana sanotaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 11 §.

Sellaista lupaa haetaan kirjallisesti poliisilta, jolla on oikeus se myöntää tai evätä. Lupaa älköön myönnettävä, ellei lapsen edusmies ole antanut suostumustaan sekä joku hyväksi tunnettu työnantaja tai yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimiva yritys ole ottanut johtaakseen ja valvoakseen lapsen työtä.

Ennenkuin poliisi ratkaisee vastamainitun laatuksen asian, on ammattiholhoojan lausunto hankittava, älköönkään lupaa myönnettävä, jos ammattiholhooja lapsen terveydentilaa sekä koti- ja kouluoloja tutkittuaan ehdottaa hakemuksen hyljättäväksi. Luvan voimassaoloaikana älköön koulunkäyntiä laiminlyötävä.

Myönnetyn luvan voi poliisi peruuttaa, kun aihetta siihen on.

115 §.

Jos viidentoista vuoden ikäinen henkilö haluaa kantajana, kengänkiilloittajana tai sanomalehtimyyjänä julkisesti palvella yleisöä, on hänen siihen hankittava poliisin lupa.

Semmoinen lupa myönnettävään ainoastaan hyvämaineiselle henkilölle, joka ei muutenkaan ole huonossa huolessa.

Valtionrautateillä palvelevista kantajista on voimassa mitä heistä on erittäin säädetty.

116 §.

Sen, jolle on myönnetty 114 ja 115 §:ssä mainittu lupa, tulee poliisilta saada numeroitu laatta, jota on kannettava rinnassa näkyvässä.

Laattaa ei saa toiselle luovuttaa, vaan on se hakijan lakatessa ammattiaan harjoittamasta poliisille palautettava.

117 §.

Niiden, jotka ovat saaneet luvan 114 ja 115 §:ssä mainitulla tavalla palvella yleisöä, on sekä itsekohtaisesti että pukuunsa samoin kuin mukanaan kuljettamiinsa käsirattaihin, vasuihin ja muihin välineisiin nähden noudatettava siisteyttä.

Heidän tulee osoittaa yleisölle kohteliaisuutta eikä vaatia kohtuutonta maksua.

Tavarat, joita kantaja ei ole voinut toimittaa asianomaiselle henkilölle, on palautettava lähettäjälle tahi, jos tämä on tuntematon, jätettävä poliisille.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa esityksessä ¹⁾ maaliskuun 26 päivältä kasvatuslautakunta huomautti, että avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset olivat tähänastista suuremman huolenpidon tarpeessa. Lautakunta osoitti, että suhteellinen pienten lasten kuolleisuus oli puolenkolmatta kertaa, vaivaishoidon tarve kolme kertaa ja pahatapaisuus kaksi kertaa suurempi aviottomain kuin aviollisten lasten keskuudessa. Lautakunnan silmälläpidon alaisiksi pitäisi vuosittain tulla 6—700 vastasyntynyttä aviottomia lasta, ja vasta 15—16 vuotiaina he kykenivät omin avuin tulemaan toimeen. Lautakunta oli koettanut saada avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isät avustamaan lasten kasvatusta ja näille turvaamaan kaikin puolin tarkoituksenmukai-

Avioliiton
ulkopuolella
syntyneiden
lasten tarkas-
taja.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

sen hoidon ja kasvatuksen. Lasten lukumäärän johdosta oli tarpeen lisätä lautakunnan työvoimia, minkätähden lautakunta ehdotti asetettavaksi tarkastajan pitämään silmällä lautakunnan valvonnan alaisia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia.

Rahatoimikamarin kirjelmässä ¹⁾ huhtikuun 16 päivältä puollettua esitystä, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto:

kasvatyslautakuntaan syyskuun 1 päivästä 1917 asetettavaksi tarkastajan pitämään silmällä avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia; vahvistaa tarkastajan vuosipalkaksi 5,000 markkaa 10 prosentin korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta; sekä

mainitun virkamiehen palkkaamiseksi 1917 vuoden loppuun käyttövaroistaan osoittaa 1,666 markkaa 66 penniä.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto kasvatyslautakunnan marraskuun 4 päivänä 1914³⁾ vahvistetun johtosäännön 11 §:än sanan sihteerinä jälkeen pantavaksi sanat »lautakunnan silmälläpidon alaisen, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastaja», 12 §:n 1 momenttiin sanan ammattiholhooja jälkeen pantavaksi sanan »tarkastaja» sekä 13 §:n 1 momentin jälkeen lisätä toiseksi momentiksi seuraavan säännöksen:

Tarkastajan tulee pitää huolta siitä, että lautakunnan silmälläpidon alaisille, avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille hankitaan tarpeellinen hoito ja kasvat.

Esitysehdotus
työväenope-
tuksen keskus-
lautakunnan
asettamisesta.

Sittenkuin herra V. von Wright oli edellisenä vuonna tehnyt esitysehdotuksen kunnallisten työväenopetuslaitosten keskuslautakunnan asettamisesta ja se oli lähetetty⁴⁾ komitean valmisteltavaksi, antoi tämä tammikuun 30:nä päivätyn mietinnön⁵⁾. Työnsä pohjaksi oli komitea hankkinut lausunnot kaikilta lauta- ja johtokunnilta, joita ehdotus koski. Kaikki ammattiviranomaiset olivat puoltaneet kunnan työväenopetuksen yhtenäisen ja valvovan tarkastuksen aikaansaamista, mutta eroavia mielipiteitä oli sitä vastoin lausuttu ehdotetusta yhteisen keskuselimen perustamisesta työväenopetusta koskevia kysymyksiä käsittelemään. Komitea puolestaan piti vaatimusta työväenopetuksen suuremmasta keskittämisestä oikeutettuna. Ehdotetun keskuslautakunnan sovittaminen kunnalliseen hallintoelimistöön kuitenkin tuottaisi käytännössä eräitä vaikeuksia ja hankaluuksia, varsinkin työväenopistolle. Jos keskittäminen toimeenpantaisiin eräiden laitosten vastustelusta huolimatta, oli syytä peljätä, ettei yhteistyö muodostunut niin menestykselliseksi kuin oli tarkoitettu. Komitean käsityksen mukaan ei esitysehdotuksen ydinkohta ollut työväenopetuksen keskus-hallinnon aikaansaaminen, vaan sen tehokkaan tarkastuksen järjestäminen. Komitea sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 18 §. — ³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 160. — ⁴⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 157. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

asettaa mies- ja naistarkastajan pitämään silmällä mainittuja laitoksia.

Asiaa käsitellessään kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ palauttaa mietinnön komiteaan osin uudesti laadittavaksi siihen suuntaan, että työväenopetuslaitokset asetettaisiin jonkin ennestään olevan kaupungin lautakunnan tai uuden erikoislautakunnan alaisiksi, osin jotta komitea tarkastaisi tehtyä ehdotusta että työväenopisto pysytettäisiin saman johtokunnan alaisena kuin ennenkin, mutta muut työväenopetuslaitokset asetettaisiin yhteisen johtokunnan alaisiksi, jonka jäseniä valittaessa otettaisiin huomioon eri koulujen tarpeet.

Työväenopetuslaitosten tarkastus.

Uudessa, helmikuun 27:ntenä päivätyssä mietinnössä²⁾ komitea, pääasiassa toistaen aikaisemman ehdotuksensa, esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

evätä esitysehdotuksessa tehdyn ehdotuksen kaupungin työväenopetuslaitosten keskuslautakunnan aikaansaamisesta; mutta

kunnan omaan tai kunnan varoilla kannatettujen työväenopetuslaitosten toiminnan valvonnan uskottavaksi tarkastajalle, apunaan naistarkastaja kaupungin ammatti- ja käsityöläiskoulujen naispuolisten oppilaiden opetuksen silmälläpitoa varten;

tarkastajan virkatoiminnassaan olevaksi sosialilautakunnan alaisen;

hyväksyä mietinnön oheiset, eräiltä kohdin muutetut ehdotukset mainittujen toimihenkilöiden johtosäännöksi sekä tarkastuksen vuosirahasäännöksi;

mainitun järjestön toiminnan alkavaksi syyskuun 1 päivästä kuluvaan vuotta;

käskeä sosialilautakunnan julistaa tarkastajanviran avonaisena haettavaksi ja tehdä ehdotuksen sen täyttämiseksi; sekä

käyttövaroistaan osoittaa arviolta 2,300 markkaa tarkastuksen palkkoihin ja kustannuksiin kuluvan vuoden syys—joulukuulla.

Kaupunginvaltuusto myöntyi³⁾ näihin ehdotuksiin ja hyväksyi seuraavan:

Helsingin kaupungin työväenopetuslaitosten mies- ja naistarkastajan johtosäännön.

1 §.

Kunnan omaan tai kunnan varoilla avustettujen työväenopetuslaitosten toimintaa valvomaan asetetaan tarkastaja, jonka, sittenkuin sosialilautakunta on viran julistanut avonaisena haettavaksi 30 päivän kuluessa ja oman lausuntonsa kera lähettänyt asiakirjat kaupunginvaltuustolle, kaupunginvaltuusto valitsee varaamalla molemmin puolin kuusikuukautisen irtisanomisajan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 12 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — ³⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 14 §.

Tarkastaja on välittömästi sosialilautakunnan alainen. Hän ei saa pitää eikä hoitaa muuta tointa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Kaupungin ammatti- ja käsityöläiskoulujen naisoppilaiden opetuksen valvonnassa avustaa miestarkastajaa naistarkastaja, jonka sosialilautakunta ottaa ja erottaa miestarkastajan esityksestä.

2 §.

Tarkastaja on velvollinen valvomaan 1 §:ssä mainittujen työväenopetuslaitosten toimintaa sekä katsomaan, että opetusta annetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja vahvistettujen perusteiden mukaan. Sitä varten on tarkastajan velvollisuutena erittäin:

taajaan käymällä työväenopetuslaitoksissa hankkia tarkka selvä niiden tilasta sekä tarkkaavaisesti seurata tämän alan kehitystä muillakin paikkakunnilla, toimia tarkoituksenmukaisten opetustapain käytäntöön saattamiseksi ja kaikin tavoin edistää ammattikasvatuksen kehitystä;

budjetinjärjestelyä koskevia kysymyksiä käsiteltäessä ja muulloinkin, kun tarpeelliseksi katsoo, olla saapuvilla asianomaisten johtokuntain kokouksissa sekä ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin;

vähintään kahtena päivänä viikossa siihen aikaan vuodesta, jolloin työväenopetuslaitokset ovat toiminnassa, olla määrättyinä ilmoitettuina aikoina ja ilmoitetulla paikalla kaupungissa tavattavana;

tarkastuksessa tekemänsä huomioiden johdolla antaa neuvoja ja ohjeita opettajille ja opettajattarille sekä hankkia tietoja oppilaiden koulunkäynnistä;

tarpeen mukaan pitää kokouksia kaupungin työväenopetuslaitosten asianomaisten johtokuntain edustajain kanssa neuvotellakseen työväenopetusta koskevista asioista;

asianomaisille valtion ja kunnan viranomaisille antaa näiden vaatimat lausunnot ja tiedot;

sosiaalilautakunnalle tehdä ehdotuksia toimialaansa kuuluvista asioista;

ennen syyskuun 1 päivää sosialilautakunnalle antaa kertomus omasta ja naistarkastajan toiminnasta lähinnä edellisenä lukuvuonna; sekä

muutoin noudattaa niitä määräyksiä ja ohjeita, joita sosialilautakunta hänen virkatoimintaansa nähden antanee.

3 §.

Tämä johtosääntö on voimassa syyskuun 1 päivästä 1917.

Taideteollisuuskeskuskoulun uudesti järjestäminen.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1914 asetettua ¹⁾ komitean käsittelemään kysymystä, eikö taideteollisuuskeskuskoulu olisi uudesti järjestettävä siihen suuntaan, että korkeampi taideteollisuusopetus kokonaan erotettaisiin käsityöläiskouluopetuksesta sekä viimeksi mainittu opetus uudistettaisiin mahdollisimman likeisesti valtion ammattikasvatuskomitean siinä kohden tekemäin ehdotusten mukaisesti, antoi komitea maaliskuun 9:ntenä päivätyn mietinnön ²⁾.

Komitean enemmistö oli sitä mieltä, että keskuskoulu olisi asetettava ammattikasvatuksen palvelukseen ja sen opetus järjestettävä nuo-

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 100. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

rille työntekijöille välitöntä hyötyä tuottavaksi. Sitä varten olisi oppilaat ryhmitettävä järjestettyihin ammattiosastoihin tärkeimpäin ammattien mukaan. Taideteollisuuskeskuskoulu ei täyttänyt näitä vaatimuksia, ei myöskään voitu pitää sopivana, että pääkaupungin ylemmää käsityöläiskoulua hoiti muita tarkoituksia varten perustettu yhdistys. Olisi sentähden ammattiopetukselle ja sen kehitykselle edullisinta, että kaupunki perustaisi aivan uuden laitoksen, joka voisi korvata keskuskoulun käsityöläiskouluosaston ja alemman käsityöläiskoulun. Tämän mukaisesti olisi kaupungin lakattava antamasta kannatusapua nykyiselle ylemmälle käsityöläiskoululle. Taideteollisuuskoulu toimisi edelleen eri laitoksena. Uuden käsityöläiskoulun avulla saisivat kaupunginviranomaiset tilaisuuden järjestää ammattiopetuksen yhtenäisesti ja suunnitelmanmukaisesti sekä ajan vaatimuksia noudattaen.

Valtion ammattikasvatuskomitean tekemäin käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestämisehdotusten mukaisesti komitea ehdotti suunnitellun käsityöläiskoulun järjestettäväksi seuraavasti:

a) valmistava luokka työntekijöille, jotka eivät ole suorittaneet kansakoulukurssia eivätkä omaa sitä vastaavia tietoja, yksivuotisin oppijaksain ja oppiaineina äidinkieli, kirjoitus, laskento, kuvaanto ja piirustus;

b) kaksivuotinen käsityöläiskoulu ammatin mukaan sovitetuin opetuksiin ja huomioon ottamalla oppilaiden kansalaiskasvatus; mahdollisimman hyvän tuloksen saavuttamiseksi olisi oppilaat ammattiensa mukaan jaettava ammattiluokkiin tai, jos oppilasluku olisi siihen liian pieni, ammattiryhmiin, joissa opetus olisi järjestettävä mahdollisimmassa määrässä yksilölliseksi, minkä ohessa yleisiä luokkia kaksivuotisin oppijaksain perustettaisiin niitä käsityöläisiä varten, jotka eivät ole erikoisen ammattikasvatuksen tarpeessa; sekä

c) jatkoluokkia yksivuotisin oppijaksain työntekijöille, jotka ovat käyneet käsityöläiskoulun ja haluavat laajentaa tietojaan.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto, hyväksyen esillä olevan esitysehdotuksen tarkoituksen, käsityksenään lausuisi, että taideteollisuuskeskuskoulu olisi uudesti järjestettävä siihen suuntaan, että korkeampi taideteollisuusopetus tulisi erotetuksi käsityöläiskouluopetuksesta ja viimeksi mainittu opetus uudistetuksi valtion ammattikasvatuskomitean ehdotusten ja pääasiallisesti mietinnössä esitetyn ohjelman mukaisesti sekä että kaupunginvaltuusto senaattiin tehtävässä alistuksessa hankkisi kunnalle valtuuden käydä uudesti järjestämään Helsingin kaupungin käsityöläiskouluopetusta vastamainittuun suuntaan sekä taideteollisuusyhdistyksen kanssa keskusteltuaan laatia lopullisen ehdotuksen ja ohjelman mainittua opetusta varten ynnä ehdotuksen tästä uudistuksesta johtuviksi muutoksiksi syyskuun 12 päivänä 1900 annettuun julistukseen.

Tähän lausuntoon oli kolme komitean jäsentä yhtynyt, jota vastoin kolme jäsentä vastalauseissa vaati, että komitean enemmistön tekemä ehdotus ylemmän käsityöläiskoulun erottamisesta taideteollisuuskeskuskoulusta ja uuden laitoksen perustamisesta käsityöläiskouluopetusta varten hyljättäisiin.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajaliiton esityksestä panna sen pöydälle.

Ammattikoulu-
komitean täy-
dentäminen.

Tehdyn anomuksen johdosta täydensi ²⁾ kaupunginvaltuusto ammattikoulukysymystä valmistelevaan asetettua komiteaa, jonka valmisteltavaksi niinikään oli annettu kysymys yhdenmukaisen suunnitelman aikaansaamisesta kansakoulujen jatkoluokkain ammattiopetukselle, valitsemalla siihen opettaja O. Lappalaisen sekä opettajattaret M. Blomqvistin ja A. Lindströmin.

Käsityöläis-
koulun päivä-
opetusta kos-
keva esitys-
ehdotus.

Herra V. von Wrightin tekemän esitysehdotuksen päiväopetuksen käytäntöön ottamisesta käsityöläiskouluissa kaupunginvaltuusto antoi ³⁾ valmisteltavaksi komitealle, johon, paitsi esitysehdotuksen tekijää, valittiin herra Hjelmman, arkkitehti W. von Essen, koneenkäyttäjät T. Condu, insinööri G. Lindberg, lehtorit J. Reuter ja E. A. Törnwall sekä kirjapainonjohtaja K. Soidinsalo.

Poikain
ammattikou-
lun kesäloma.

Valmistavan poikain ammattikoulun johtokunnan esityksestä kaupunginvaltuusto määräsi ⁴⁾, että koulutyöpajain kesätyön sai lakkauttaa kesä- ja heinäkuun ajaksi.

Kahden tyttö-
jen ammatti-
koulun luokan
lakkautus.

Kirjelmässä lokakuun 3 päivältä tyttöjen ammattikoulun johtokunta ilmoitti, että sen oli elintarpeiden puutteen johdosta täytynyt toistaiseksi lakkauttaa talousosaston molemmat toiset luokat. Ilmoitus ei aiheuttanut ⁵⁾ toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Helsingin kau-
pungin histo-
rian toimitus-
komitea.

Kirjelmässä tammikuun 20 päivältä Helsingin kaupungin historian aikaansaamista varten asetettu väliaikainen valtuuskunta ⁶⁾ ilmoitti ryhtyneensä alustaviin toimenpiteisiin työn käyntiin saattamiseksi ja järjestämiseksi sekä sitä varten puhutelleensa eri kirjoittajia, jakaneensa aineen laatunsa mukaan eri lukuihin ja alaosastoihin samoin kuin määränneensä, että käsikirjoitukset oli annettava ennen 1917 vuoden loppua. Niteissä II—IV oleva esitys käsittäisi ajan kunnallisuudistuksen toimeenpanemisesta 1916 vuoden loppuun, ollen tekijällä kuitenkin oikeus, sikäli kuin painatustyö salli, tehdä viime aikain tapahtumistakin johtuvia lisäyksiä ja muutoksia.

Kun teoksen julkaisemisaika läheni ja asianomaiset kirjoittajat kirjoitustensa laadinnassa tarvitsivat neuvoja ja ohjeita teoksen yhdenmukaisen suunnittelun aikaansaamiseksi, oli valtuuskunnasta näyttänyt tarpeelliselta, että toimituskomitea asetettiin mahdollisimman pian.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 14 §. — ²⁾ S:n 13. 11. 37 §. — ³⁾ S:n 24. 4. 10 §. — ⁴⁾ S:n 5. 6. 21 §. — ⁵⁾ S:n 23. 10. 32 §. — ⁶⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 159.

Valtuuskunta oli tehnyt alustavan sopimuksen ylim. professorin K. Grotenfeltin ja kaupunginvaltuuston ensimmäisen sihteerin A. V. Lindbergin kanssa, jotka olivat professori C. von Bonsdorffin kera ilmoittaneet suostuvansa rupeamaan komitean jäseniksi oikeutettuina jakamaan työn keskenään, minkä ohessa ent. valtioarkistonhoitaja R. Hausen oli suostunut avustamaan komiteaa kuvain valinnassa ja painatuksessa. Lisäksi olisi valittava varajäsen, ja oli valtuuskunta täksi ehdottanut filosofianmaisteri Torsten Hartmania.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ valtuuskunnan ehdotukseen mikäli koski jäsenten valitsemista toimituskomiteaan, jonka tehtävä oli aikaisemmin määrätty.

Helsingin työväenjärjestöjen eduskunnan väitettyä kaupungin-Syytöksiä kaup- puutarhuri S. Olssonin saattaneen itsensä syypääksi erinäisiin väärin- puutarhuri S. Olssonin käytöksiin virassa päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin sonia vastaan. yleisten töiden hallitusta toimeenpanemaan tutkinnon asiassa.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä vaativat kaupungin Vaatimus puh- puhtaanapitolaitoksen työntekijät lakon uhalla laitoksen johtajan insi- taanapitolai- nööri J. A. Sjöholm erotettavaksi toimestaan. Antamassaan selityk- toksen johtajan sissä insinööri Sjöholm torjui kantelun huomauttaen, että hän aina oli erottamisesta. koettanut noudattaa esiintymisessään kohteliaisuutta, mutta myöskin päättäväisyyttä. Kaupungin yleisten töiden hallitus lausui kirjelmässä erottamisesta. huhtikuun 28 päivältä, että insinööri Sjöholm kantelunalaiset toimen- piteet eivät tosin aina näyttäneet olleen riittävästi harkittuja, mutta ettei aihetta hänen erottamiseensa virasta ollut. Kun kuitenkin työntekijät julistamalla työpaikat lakkotilaan olivat pysyneet vaati- muksissaan, oli insinööri Sjöholm, joka täysin käsitti sen vaikean aseman, jossa kaupunki nykyään oli, eikä halunnut kaupungin hänen tähtensä joutuvan mitenkään kärsimään, pyytänyt paikalla eroa toi- mestaan. Hallitus puolsi myöntymistä tähän pyyntöön.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto katsoi ³⁾, ettei ollut käynyt selville mitään, mikä tukisi kantelijain vaatimusta insinööri Sjöholm viraltapanosta, minkätähden kanteluja ei otettu huomioon. Kun kuitenkin insinööri Sjöholm itse oli pyytänyt eroa, myöntyi valtuusto hänen pyyntöönsä.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1914 päätettyä ⁴⁾ lähettää rahatoimi- kamarin valmisteltavaksi kysymyksen määräysten panemisesta kauppa- kirjoihin epäterveen keinottelun estämiseksi rakennettaviksi myydyillä tonteilla antoi kamari toukokuun 3:nä päivätyn mietinnön ⁵⁾. Viitattuaan vuodelta 1914 olemassa olevaan selvitykseen kamari huomautti, että kaupunginvaltuusto lähettämällä kysymyksen määräysten antamisesta kaupunkitonteilla keinottelemisen estämiseksi rahatoimi-

Epäterveen tonttikeinotte- lun hillitse- minen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 2. 17 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 33 §. — ³⁾ S:n 24. 4. 15 § ja 8. 5. 35 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 154. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

kamarin lähemmin valmisteltavaksi oli periaatteessa yhtynyt siihen käsitykseen, että nykyään voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä olevat julkisoikeudelliset määräykset oli vastedes poistettava sekä että mainittua keinottelua oli vastustettava yksityisoikeudellista tietä pane-malla kauppakirjaan määräys vahingonkorvauksesta tai sopimuksen rikkojaisista, jotka vaadittaisiin maksettaviksi, siinä tapauksessa että tontinomistaja laiminlöi rakennusvelvollisuutensa. Sitä m. m. Tans-kassa noudatettua menettelyä, että kaupunki pitää yleisön saatavana tontteja eri tarkoituksiin riittävin määrin ja panee tonteille semmoisen hinnan, että se tontteihin sidotun pääoman korkotappio, mikä kohtaa ostajaa, siinä tapauksessa että tontti jätetään rakentamatta, vastaa maa-arvon noususta edellytettyä voittoa, pidettiin tarkoitustaan vastaamattomana, koska keinottelu rakentamattomilla tonteilla ei vielä ollut käynyt niin laajaksi, että olisi syytä ryhtyä tällaiseen toimenpiteeseen. Edelleen huomautettiin että, kun tehdas-, makasiini- ja varastotonttien uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen mukaan tehdastonttia voi rajoittamattoman ajan käyttää varastopaikkana, ei mainitun suuntaisia määräyksiä käynyt antaminen puheena olevan laatusista tonteista. Täytyi pitää kaupungin edun mukaisena, että helpotettiin uusien teollisuus- ja kauppayritysten syntymistä m. m. pitämällä huolta siitä, että varovasti perustetun liikkeen saatavana oli tontteja, joista alussa sai rakennuttaa pienemmän alan, niin että vastedes oli tilaisuutta laajennuksen toimeenpanemiseen samalla tontilla. Epäilemättä vaikuttaisi jokainen mainitun suuntainen määräys haitallisesti paikkakunnan teollisuuden kehitykseen.

Kun rakennusaikaa määrättäessä olisi otettava huomioon sekä kaupungin että tontinomistajankin etu, oli kamari pitänyt kolmen vuoden rakennusaikaa hyvin perusteltuna. Jottei syntyisi väärinkäsitystä ja epävarmuutta siitä, mitä sanoilla »määrätyn ajan kuluessa rakennettava» tarkoitettiin, oli kamarissa lausuttu, että semmoisen määräyksen että jonkin määrätyn tonttialan täytyi säädetyn rakennusajan kuluessa olla valmiiksi rakennettu tulisi olla olemassa, mutta kuitenkin erilaisen kulloinkin sen tarkoituksen mukaan, mihin tontti oli luovutettu, ollen esim. yksikerroksinen asuinrakennus teetettävä vähintään kahteen kolmannekseen, useampikerroksinen taas vähintään kolmannekseen luvallisesta rakennusalasta.

Mitä tuli rakennusvelvollisuuden laiminlyönnistä johtuviin seuraamuksiin mainitsi kamari, että Ruotsissa oli koetettu saavuttaa tarkoitus määräämällä kaupungille suoritettavaksi eri tavoin laskettu vahingonkorvaus. Kamari oli yhtynyt siihen käsitykseen, että vahingonkorvaus olisi määrättävä yhdenmukaisesti kaikkiin myytävänä oleviin tontteihin nähden joksikin prosentiksi kauppahinnasta ja maksettavaksi kahdessa erässä; poikkeuksellisten olojen, niinkuin sota-ajan, varalle

olisi kaupunginvaltuustolla edelleen pysytettävä oikeus harkinnan mukaan myöntää pitennettyä rakennusaikaa.

Rahatoimikamari ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että niiden asunto- ja makasiinitonttien kauppakirjoihin, mitkä kaupunki, uuden rakennusjärjestyksen tultua asianmukaisesti vahvistetuksi, myy, on pantava seuraava määräys:

Ostaja sitoutuu omasta ja myydyin tontin vastaisen omistajan puolesta kolmen vuoden kuluessa, kauppakirjan allekirjoituspäivästä lukien, tahi sen ajan kuluessa, minkä kaupunginvaltuusto poikkeustapauksissa määrää, rakennuttamaan tontille yksikerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) vähintään kahteen kolmannekseen tontin luvallista rakennus-alaa tahi useampi-kerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) kolmannekseen mainittua alaa, sen uhalla että tontinomistaja muuten on velvollinen kohta mainitun ajan umpeen mentyä kaupungille maksamaan sovitun kauppahinnan lisäksi kaksikymmentä prosenttia siitä sekä, jos lisäksi kolme vuotta kuluu ilman että tonttia on mainitulla tavalla rakennettu, kaupungille suorittamaan vieläkin saman suuruisen määrän; ja on molemmille summille, sikäli kuin ne erääntyvät, luettava sama korko, mikä kauppahinnalle on määrätty, kunnes täysi suoritus tapahtuu, ja oikeutetaan kaupunki mainitun summan, yhteensä Smarkan — —, ynnä korkojen vakuudeksi saamaan kiinnityksen tonttiin ja siihen tehtäviin rakennuksiin; sekä

että edellä mainitut määräykset eivät estä kaupunginviranomaisia määräämästä toisin joihinkin kaupungin osiin tai johonkin tonttiin nähden.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti tehdä seuraavat muutokset kaupungin tontinluovutuksissa tähän asti käytettyihin kauppakirjan kaavakkeihin.

Kauppakirjain johtolauseeseen oli merkittävä huutokauppatilaisuudessa tehdyn tarjouksen määrä ja kaavakkeen sisällykseen muutoin tehtävä seuraavat muutokset:

1:ksi Tontin kauppahinta on siis ostajan 4 kohdassa mainittuun sitoumukseen nähden markkaa penniä (huutokauppahinta korotettuna 40 %:lla) ja on suoritettava siten, että ostaja:

a) tätä kauppakirjaa allekirjoitettaessa maksaa vähintään 15 % huutokauppahinnan määrästä eli tässä tapauksessa markkaa penniä;

b) antaa huutokauppahinnan jäljellä olevasta osasta markasta pennistä velkakirjan ————— markalle korkoineen; sekä

c) antaa huutokauppahinnan ylittävästä kauppahinnan osasta markasta pennistä (40 % huutokauppahinnasta) velkakirjan, joka on maksettava sillä tavoin kuin 4 kohdassa määrätään.

2:ksi Edellä mainitun huutokauppahinnan korko luetaan ————— kuussa

3:ksi Jos ostaja laiminlyö 1 kohdan b) momentissa määrätyn maksuvelvollisuutensa, on silloin maksamatta oleva osa siinä mainitusta määrästä heti erääntynyt, jos rahatoimikamari sitä vaatii.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 9 § ja 19. 6. 9 §.

4:ksi Ostaja sitoutuu kolmen vuoden kuluessa tästä päivästä lukien teettämään tontille yksikerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) vähintään kahteen kolmannekseen tontin luvallisesta rakennusalasta tahi useampi-kerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) kolmannekseen mainitusta alasta, sen uhalla että tontinomistaja muutoin on velvollinen kohta mainitun ajan päätyttyä kaupungille maksamaan puolet 1 kohdan c) momentissa mainitun velkakirjan sisällyksestä ynnä sille 6 %:n koron eräpäivästä.

Jos vieläkin kolme vuotta kuluu ilman että tontti on mainitulla tavalla rakennettu, katsotaan viimeksi mainitun velkakirjan sisällyksen jäljellä oleva määrä erääntyneeksi ja on sillekin luettava korkoa eräpäivästä.

5:ksi Rahatoimikamarilla on oikeus ostajaa kuulematta ja hänen kustannuksellaan hankkia kiinnitys myytyyn tonttiin kaupungin vakuudeksi niiden sitoumusten täyttämistä, joihin ostaja on ruvennut edellä mainituissa maksamattomasta kauppahinnasta annetuissa velkakirjoissa. Kohta kuin 4 kohdassa säädetty rakennusvelvollisuus on täytetty, on tontti vapautettava huutokauppasummaa ylittävälle kauppahinnan osalle vahvistetusta kiinnityksestä.

Kaavakkeen 6, 7 ja 8 kohta pysyvät samoina kuin aikaisempain kauppakirjain 4, 5 ja 7 kohta, jota vastoin aikaisemmin käytettyjen kaavakkeiden 6 kohta poistettiin.

Yksityisissä poikkeustapauksissa sekä erinäisiin tonttiryhmiin nähden myöntäisi kaupunginvaltuusto edelleen rakennusvelvollisuuden helpotusta panematta tästä määräystä kauppakirjoihin.

Kaupunginvaltuuston jo edellisenä vuonna ¹⁾ käsiteltyä kysymystä kunnallisen sovittelun aikaansaamisesta huoneenvuokrariidoissa oli sosialilautakunta antanut asiasta lokakuun 31:ntenä 1916 päivätyn mietinnön. Esityksessään teki lautakunta selkoa Skandinavian maiden valtioiden ja kuntain tämän suuntaisista toimenpiteistä ja Suomen oloista. Valiokunnan mielestä oli kunnan syytä lähinnä Ruotsin malliin koettaa auttaa vuokralaisia heidän luonnollisten etujensa valvomisessa varaamalla heille tilaisuus sekä saada tarpeellisia neuvoja ja tietoja vuokraoloihin kuuluvista kysymyksistä että myös käyttää sovittelumenettelyä vuokrariidoissa, ennenkuin heidän on pakko viimeisenä keinona pyytää kuvernöörinviraston apua n. s. »pakollisten määräysten» nojalla. Oikeusaputoimiston toiminnan rajoitusta ei tästä järjestelystä ollut odotettavana, koska uuden elimen työala suurimmaksi osaksi jäisi oikeusaputoimiston toimintapiiriin ulkopuolelle. Mainitun toimiston käsiteltävinä oli oikeuskysymyksiä, jota vastoin uuden elimen oli vuokraoloihin liittyvien oikeuskysymysten ohessa myös tutkittava puhtaasti taloudellista laatua olevia etukysymyksiä, ja tässä juuri oli uuden elimen toiminnan painopiste. Oli siis kysymys kunnallisen asuntopolitiikan uudesta haarasta, jossa oli käytettävä hyväksi erikoista asiantuntemusta vuokraolojen arvostelemisessa. Lopuksi lautakunta perusteli laatimaansa ehdotusta vuokrariitain sovittelua koskeviksi määräyksiksi.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 296.

Joulukuun 7 päivänä 1916 antamassaan lausunnossa rahatoimikamari ehdotti¹⁾, että asia, vaikka olikin huomiota ansaitseva, olevien olojen johdosta saisi raueta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto katsoi²⁾ olevien olojen tavalista suuremmassa määrässä vaativan koetteeksi käyttämään ehdotettua välitysmenettelyä. Vähäisin muutoksin hyväksyttiin sosialilautakunnan ehdotus, joten valtuusto päätti:

maaliskuun 1 päivästä vuoden loppuun koetteeksi järjestettäväksi vuokrariitain kunnallisen sovittelun sosialilautakunnan sitä varten laatimain ja sen asiasta tekemään esitykseen liittyvään väliaikaisten määräysten mukaisesti;

kehoittaa sosialilautakuntaa kaupunginvaltuustolle antamaan muut edellä kerrotusta valtuuston päätöksestä johtuvat ehdotukset sekä ryhtymään muihin sen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuuston vähäisin muutoksin hyväksymät väliaikaiset määräykset olivat seuraavat:

Väliaikaisia määräyksiä kunnallisesta vuokrariitain sovittelusta Helsingin kaupungissa.

1 §.

Välityksen ja sovittelun aikaansaamiseksi sellaisissa vuokrariidoissa, jotka koskevat enintään kolme huonetta, keittiö lukuun otettuna, käsittäviä huoneistoja, järjestetään alempana säädetty menettely asettamalla väliaikainen vuokrasovittelulautakunta.

Lautakunta on esteetön hakemuksesta käsiteltäväksi ottamaan suuremman tai muuta kuin edellä sanottua huoneistoa koskevan riidan, jos katsoo sen asianhaarain vaatimaksi.

2 §.

Vuokrasovittelulautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja hänen varamiehensä sekä kaksi varsinaista ja neljä varajäsentä.

Puheenjohtajan ja hänen varamiehensä, joiden tulee olla lakimiehiä, valitsee kaupunginvaltuusto sosialilautakunnan esityksestä.

Jäsenistä ja varajäsenistä asetetaan toinen jäsen ja kaksi varajäsentä kaupungissa toimivien talonomistajayhdistysten johtokuntain esityksestä, jota vastoin toisen jäsenen varamiehineen tulee olla vuokralaisia ja hyvin perehtyneitä paikkakunnan vähävaraisten asumusoloihin. Jäsenet varamiehineen valitsee sosialilautakunta.

3 §.

Vuokrasovittelulautakunnan sihteeriksi ottaa lautakunta siihen soveliaan henkilön.

Sihteerin tehtävänä on:

1) laatia lautakunnan pöytäkirjat ja lähtevät toimituskirjat sekä diariin merkitä lautakunnassa esiintyvät asiat; samoin kuin

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 53 v:ltä 1916. — ²⁾ Valt. pöytäkirj. 13. 2. 15 §.

2) pyynnöstä koettaa neuvoilla ja välityksellä ehkäistä kohtuuttomia vuokralaisten irtisanomisia ynnä sellaista jonkin huoneiston vuokran korotusta, joka ei ole oikeassa suhteessa huoneiston kunnossapito- ja hoitokustannuksiin.

Yllämainittua neuvontatoimintaa sekä lautakunnalle osoitettujen kirjoitusten vastaanottoa varten pidetään lautakunnan kanslia avoimna lautakunnan määrääminä aikoina.

4 §.

Ellei sovittelulautakunnan sihteeri ole voinut aikaansaada sovintoa vuokrariidassa, otetaan asia vuokraisännän tai vuokralaisen hakemuksesta lautakunnan käsiteltäväksi.

5 §.

Vuokrariidan sovittelua toimittaessaan tulee vuokrasovittelulautakunnan asianosaisten antamain tietojen ja muutoin tunnettujen seikkojen nojalla koettaa saada selville, missä määrin kiinteistön kohtuulliset menot (korot, kunnossapito- ja muut kustannukset) oikeuttavat vuokraa korottamaan tai onko syytä vuokran alentamiseen taikka myös onko kohtuullista syytä irtisanomiseen tai häätämiseen, samoin kuin koettaa yhteen sovittella eriäviä mielipiteitä ja, jos tarve vaatii, esittää sitä tarkoittava ehdotus asianosaisten harkittavaksi.

Sovittelu on, sikäli kuin kummallekaan asianosaiselle mainittavaa haittaa tuottamatta käy päinsä, toimitettava suullisesti keskustelemalla lautakunnan edessä sekä noudattamalla tarpeellista joutuisuutta.

Jos lautakunnassa on vireillä useampia vuokrariitoja, joissa sama vuokraisäntä on asianosaisena, on ne mikäli mahdollista käsiteltävä samana päivänä a peräkkäin.

Sovittelua koskevan kysymyksen saakoon lautakunta ottaa käsiteltäväksi ainoastaan täysilukuisena ollessaan.

6 §.

Vuokrasovittelulautakunnan pöytäkirjassa on lyhyesti mainittava asianosaisten lausunnot ja lautakunnan välitysehdotus sekä, jos sovinto aikaansaadaan, asianosaisten tekemä sopimus.

Tiedoista, jotka vuokrariitaa käsiteltäessä lautakunnalle antaa vuokraisäntä tai vuokralainen, älköön vastoin hänen toivomustaan lautakunnan pöytäkirjaan pantako enempää kuin mitä asianosaisten vaatimusten ja välitysehdotuksen laatimiseksi on välttämättömän tarpeellista, älköötäkään niitä myöskään lautakunnan jäsenet eikä virkailijat sen enempää ilmaisko.

Jos kutsuttu riitapuoli jää saapumatta lautakunnan kokoukseen, on pöytäkirjaan merkittävä saapuvilla olevan asianosaisen vaatimus sekä ne asiaan vaikuttavat tiedot, mitkä on voitu hankkia.

Lautakunnan pöytäkirja on tarkistettava viimeistään seuraavassa kokouksessa. Tarkistuksen tapahduttua on jokaisella oikeus pyynnöstä saada pöytäkirja tiedokseen. Asianosaiset ovat oikeutetut maksutta saamaan otteen pöytäkirjasta.

7 §.

Vuokrasovittelulautakunnan puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri saavat kaupunginvaltuuston määräämän palkkion.

Esitykset lautakunnan toimintaan tarpeellisista määrärahoista antaa lautakunta sosiaalilautakunnalle, joka oman lausuntonsa kera lähettää ne kaupunginvaltuustolle.

8 §.

Lyhykäinen kertomus vuokrasovittelulautakunnan toiminnasta edellisen kalenterivuoden aikana on ennen seuraavan helmikuun loppua annettava sosialilautakunnalle liitettäväksi sen kertomukseen toimintavuodelta.

Sittemmin ilmoittivat sekä kuntainvälinen elintarvetoimikunta että sosialilautakunta, että senaatti oli kesäkuun 5 päivänä tehnyt päätöksen huoneenvuokraolojen säännöstelemisestä maamme kaupungeissa ja muissa asutuskeskuksissa sodan aikaansaamissa poikkeuksellisissa oloissa, jonka päätöksen mukaan eräisiin kuntiin asetettaisiin yksi tai useampia kunnallisia huoneenvuokralautakuntia, valtuutettuina m. m. enintään kolme huonetta ja keittiön käsittäviin huoneistoihin nähden määräämään vuokran sekä ratkaisemaan irtisanomista tai vuokrasopimuksen pitennyksen epäystä koskevat asiat.

Kunnallinen
huoneen-
vuokralau-
kunta.

Socialilautakunnan mielestä riittäisi toistaiseksi yksi ainoa, tarpeellisen henkilökunnan käsittävä huoneenvuokralautakunta Helsingin kaupungin tarpeisiin, mutta huoneenvuokralautakunta voisi sittemmin tarpeen mukaan tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen useamman huoneenvuokralautakunnan asettamisesta. Kun senaatin päätöksen mukaan oli huoneenvuokralautakunnan asiana ratkaista väliaikaisen vuokrasovittelulautakunnan aikaisemmin soviteltavat kysymykset eikä viimeksi mainitun lautakunnan kokoonpano ollut senaatin päätöksessä annettujen määräysten mukainen, joten se ei voinut väliaikaisesti ottaa hoitaakseen vastaisen huoneenvuokralautakunnan tehtäviä, ehdotti sosialilautakunta väliaikaisen vuokrasovittelulautakunnan lakkauttavaksi. Kun senaatin päätöksessä oli huoneenvuokralautakunnan toiminnalle selviä ohjeita, ei sille ollut tarpeellista laatia eri johtosääntöä. Sitä vastoin oli nähtävästi tarpeen työjärjestys lautakunnalle ja sen kanslialle, ja ehdotti sosialilautakunta, että huoneenvuokralautakunta saisi toimekseen kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen siinä kohden.

Socialilautakunnan esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti: ¹⁾

lakkauttaa väliaikaisen vuokrasovittelulautakunnan ja perustaa senaatin kesäkuun 5 päivänä 1917 antaman päätöksen mukaisen kunnallisen huoneenvuokralautakunnan;

sekä kehoittaa huoneenvuokralautakuntaa:

1) kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen lautakunnan ja sen kanslian työjärjestykseksi;

2) ennen syyskuun loppua rahatoimikamariin antamaan ehdotuksen huoneenvuokralautakunnan 1918 vuoden menosäännöksi;

3) ennen helmikuun loppua 1918 kaupunginvaltuustolle antamaan kertomuksen toiminnastaan vuonna 1917; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 6. 25 § ja 12. 6. 34 §.

4) tarpeen mukaan tekemään aloitteen kahden tahi useamman huoneenvuokralautakunnan asettamiseksi tähän kaupunkiin.

Rakennusai-
neiden han-
kinta yleishyö-
dyllisille ra-
kennusyrityk-
sille.

Sosiaalilautakunnan ehdotettua, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin rakennusainehankinnan helpottamiseksi kaupungin yleishyödyllisille rakennusyrityksille päätti¹⁾ valtuusto asettaa komitean antamaan lausuntoa asiasta. Tämän komitean jäseniksi valittiin herrat Eskola, Hongell ja Paloheimo sekä arkkitehti E. Fabritius ja yli-reviisori E. Nylander. Samalla päätti¹⁾ valtuusto muonitustoimikunnan välityksellä kehoittaa kaupungin halkokonttoria metsänhakkuusopimuksia tehdessään varaamaan, kun sopivaksi ja edulliseksi havaittiin, kaupungille hakkuuoikeuden kokonaisuin metsäpalstoihin sekä polttoaineita ottaessaan erottamaan rakennuskonttorin käytettäväksi rakennusaineiksi sopivat puut.

Komitea antoi toukokuun 15:ntenä päivätyn mietinnön²⁾, jossa myönnettiin asunnontuotannon alalla vallitsevien olojen olevan omansa herättämään vakavia huolia. Numeroluvuilla osoitettuaan, kuinka tuntuvasti rakennustoiminta oli melko suuresta kaupunkiinmuutosta huolimatta vähentynyt — vuonna 1911 valmistui uusia asuinhuoneita 6,260, mutta vuonna 1916 ainoastaan 254 — katsoi komitea syyn rakennusteollisuuden seisahdukseen pääasiassa olevan rakennusaineiden hinnan kohoamisessa, sillä keskimäärin laskettiin rakennuskustannusten pula-aikana kohonneen ainakin 150 %:lla. Toimenpidettä yhteiskunnan puolelta oli sentähden ehdottomasti tarpeen pysähtyneen rakennustoiminnan elvyttämiseksi ja asuntohädän vaikutusten lieventämiseksi, eikä näyttänyt asiattomalta nykyoloissa odottaa, että valtiokin tässä astui väliin. Kunnan asuntopoliittiset pyrkimykset olivat aikaisemmin kohdistuneet vuokrain järjestelyn aikaansaamiseen, asunnotuotannon helpottamiseen hankkimalla luottoa edullisin ehdoin sekä suoraan rakennustoimintaan yksityisen yritteliäisyyden korvaamiseksi. Mutta sen lisäksi näytti olevan kunnan velvollisuus koettaa mikäli mahdollista helpottaa rakennusaineiden hankkimista kohtuullisiin hintoihin yksityiselle rakennustoiminnalle, ennen kaikkea yleishyödylliselle asunnotuotannolle. Kunnalla oli mahdollisuutta paljottain ostamalla ja tavarantuottajain kanssa edullisia hankintasopimuksia tekemällä turvata eräiden tarveaineiden saanti ja jossain määrin säädellä hintoja. Sen ohessa oli kunnalla suurempia mahdollisuuksia kuin yksityisellä yritteliäisyydellä voittaa ne kuljetusvaikeudet, jotka pula-aikana olivat olleet yhtenä syynä rakennusaineiden suureen hinnannousuun. Ansaitsi niinkään ottaa harkittavaksi, eikö kunta voisi edullisesti ottaa huolekseen eräitä tarveainetuotannon haaroja; Ruotsissa esimerkiksi oli kysymys kunnallisten tiilitehtaiden aikaansaamisesta monin paikoin ollut pohdittavana.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 1. 7 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35.

Komitea oli sitä mieltä, että oli järjestettävä kunnallinen erikoiselin, jolla olisi nimenä esimerkiksi Helsingin kaupungin rakennusainetoimisto. Sen tehtävä olisi pääasiassa määriteltävä siten, että toimisto etusijassa pitäisi huolta kaupungin omiin töihin tarvittavain rakennusaineiden hankkimisesta, jonka erikoisalan huolenpito nykyään oli jaettuna useiden rakennuskonttorin osastojen kesken. Tämän ohessa työskentelisi toimisto yksityisen asuntotuotannon, ennen kaikkea vähävaraisten luokkain tarpeisiin tarkoitettujen pienten huoneistojen tuotannon kiihoittamiseksi sekä osin hankkisi tai osoittaisi sitä varten rakennusaineita mahdollisimman huokeasta hinnasta, osin välittäisi rakennusteollisuudelle tarpeellisia tavaroita tai antaisi neuvoja niiden ostossa. Lisäksi tulisi toimiston koettaa mikäli mahdollista helpottaa rakennusaineiden kuljetusta tänne sekä sopivin keinoin, sikäli kuin kävi päinsä, huojustaa rakennusaineiden markkinahintaa y. m.

Varastoja niistä johtuvaan tappion vaaraan nähden oli hankittava ainoastaan sikäli kuin oli välttämätöntä. Eräiden rakennusaineiden varastoonpano ei kuitenkaan ollut vältettävissä, ja aina lienee pidettävä varalla eräitä tavaroita. Tässä kohden oli huomattava, että tila kaupungin ainespihalla Töölössä oli sangen niukka; ainespihaa tehokkaammin käyttämällä tämä epäkohta kuitenkin voitiin poistaa. Tämän varastopaikan lisäksi olisi kaupungilla syytä vähitellen järjestää yksi tai useampia varakenttiä, mieluummin niissä osissa kaupunkia, missä rakennustoimintaa jatkui, sekä mikäli mahdollista meri- ja rautatieliikenteen välittömään yhteyteen. Komitea siis ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

väliaikaisen rakennusainetoimiston perustettavaksi kaupungin rakennuskonttorin yhteyteen pitämään huolta rakennusaineiden ostelusta kaupungin omiin tarpeisiin ja sen ohessa koettamaan hankkia yleishyödylliselle rakennustoiminnalle riittäviä rakennustarpeita kohtuullisiin hintoihin sekä, sikäli kuin tämän lisäksi on mahdollista, samalla tavoin avustamaan yksityistä, etusijassa osuustoiminnalliseen pohjaan nojaavaa asuntotuotantoa;

tämän toimiston asetettavaksi kaupungin yleisten töiden hallituksen alaiseksi sekä kaupungininsinöörin ylivalvonnan alaisena rakennusainealaa hyvin perehtyneen henkilön johdettavaksi;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa ja huomioon ottamalla mietinnössä tässä kohden esitettyjä näkökohtia laatia lopulliset ehdotukset rakennusainetoimiston johtosäännöksi ja sen henkilökunnan palkkaussäännöksi sekä alistaa ehdotukset kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi;

toimiston käytettäväksi sen tehtävään täyttämässä antaa etuanti-
varoja 750,000 markkaa liikepääomaksi; sekä

kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen kaupungin nykyisen, korttelissa n:o 179 sijaitsevan ainespihan uudesti järjestämiseksi kunnallisen rakennusainehankinnan tarpeisiin käytettäväksi sekä sopivain lisävarastopaikkain laittamiseksi kaupungin eri osiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ ensimmäisen ponnen poistamalla sanat »kaupungin rakennuskonttorin yhteyteen» sekä toisen ja kolmannen ponnen sinänsä, jota vastoin neljäs ja viides ponsi poistettiin.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto, huomauttaen olevan välttämätöntä, että yhteiskunta helpotti asuntojen, varsinkin pienten huoneistojen, tuotannon jälleen aloittamista, senaattiin tehdä esityksen, että joutuisasti ryhdyttäisiin semmoisiin toimenpiteisiin, jotka toimitetun lähemmän tutkimuksen nojalla havaittaneen tarkoituksenmukaisiksi rakennusaineiden, eritoten puutavarain, nykyisten luonnottoman korkeiden hintain huojistamiseksi.

Ehdotus johtokunnan asettamisesta työttömyyskysymyksiä käsittelemään.

Kirjelmässä elokuun 13 päivältä rahatoimikamari lausui, ettei sen enää ollut mahdollista käsitellä ja hoitaa kaikkia työttömyyden johdosta syntyneitä sekä vallitsevan työttömyyden ja elintarvepulan yhteydessä olevia kysymyksiä. Kamari anoi vapautusta näiden asiain hoidosta ja lausui käsityksensä, että tilanne vaati asettamaan erityisen valio- tai johtokunnan laajoin valtuuksin toimimaan kaupunginvaltuuston sijassa.

Kaupunginvaltuusto ei katsonut ²⁾ voivansa myöntyä esitykseen, koska tämä tietäisi rahatoimikamarin vapauttamista eräästä sen tärkeimmistä tehtävistä, nimittäin kaupungin yleisten töiden järjestämisestä; samalla rahatoimikamari kuitenkin oikeutettiin asettamaan ja palkkaamaan työtaakkansa huojentamiseksi tarpeellisia lisätyövoimia.

Evätty esitys työttömyyslautakuntain asettamisesta.

Kiertokirjelmässä anoi senaatin kulkulaitostoimituskunnan työttömyyskeskuskomitea, että Helsingin kaupunki asettaisi yhden tai useampia kunnallisia työttömyyslautakuntia. Kun kaupunginvaltuusto jo oli valinnut hätäapukomitean samanlaisin tehtävin ja valtuuksin, ei kiertokirje aiheuttanut ³⁾ toimenpidettä valtuuston puolelta.

Helsingin pörssin sääntöjen muutos.

Kirjelmässä maaliskuun 10 päivältä pörssikomitea mainitsi että, sittenkuin pörssin jäsenet olivat komitealta anoneet ryhtymistä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että heitä vastedes edustaisi pörssikomiteassa vähintään kolme henkilöä, sekä pörssikomiteakin oli havainnut luonnottomaksi, että kauppayhdistyksellä on oikeus valita komiteaan useampia jäseniä kuin kaupunginvaltuustolla ja niillä pankeilla, jotka kauppayhdistyksen kera ovat sitoutuneet kannattamaan pörssiä, minkätähden komitean mielestä olisi syytä suoda pörssin jäsenille tilaisuus

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 5 §. — ²⁾ S:n 17. 8. 7 §. — ³⁾ S:n 9. 10. 10 §.

valita useampia kuin yksi jäsen komiteaan etujaan valvomaan, oli pörssikomitea päättänyt ehdottaa sellaista muutosta huhtikuun 25 päivänä 1912 vahvistettujen pörssin sääntöjen 4 §:ään, että kauppayhdistyksen tai kauppakamarin edustajain luku vähenisi kolmeksi sekä pörssinjäsenille suotaisiin oikeus valita niinkään kolme jäsentä komiteaan. Tämän yhteydessä ja kun pörssikomitea sitä paitsi oli havainnut säännöt puutteellisiksi, paitsi eräissä muodollisissa suhteissa, varsinkin siinä, että niissä ei nimenomaan suotu pörssikomitealle käyttövaltaa pörssin varoihin nähden, oli komitea ehdottanut sääntöihin tehtäväksi erinäisiä muitakin muutoksia sekä niiden 12 §:n johdosta esittänyt, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi nämä muutosehdotukset.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ ehdotuksen vähäisin muodollisin muutoksin.

Kunnallisporimestarin vphra R. F. Wreden anottua eroa virastaan ilmoitti maistraatti aikovansa Turun hovioikeudelle tehdä esityksen vphra Wreden määräämisestä toistaiseksi hoitamaan kunnallisporimestarin virkaa. Kaupunginvaltuusto ilmoitti ²⁾ puoltavansa myöntymistä esitykseen.

Kunnallisporimestari R. F. Wreden eroaminen.

Kun kaupunginvaltuuston toinen sihteeri varatuomari J. Uggla oli saanut toimekseen Ruotsissa ja Tanskassa tutkia kunnallisia palkkausoloja sekä kalliinajanjärjestelyn perusteita, myönsi ³⁾ valtuusto hänelle virkavapautta elokuun lopusta syyskuun 25 päivään, viransijaisena lakitieteenkandidaatti O. M. Hohenthal.

Virkavapautta kaupunginvaltuuston toiselle sihteerille.

Kirjelmässä marraskuun 22 päivältä anoi rahatoimikamarin sihteeri filosofianmaisteri G. Estlander eroa virastaan tarvitsematta noudattaa säädettyä irtisanomisaikaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ tähän anomukseen toukokuun 22 päivästä 1918 lukien, kuitenkin siten, että virasta sai luopua aikaisemmin, jos rahatoimikamarin tehtävät voitiin järjestää kaupunkia tyydyttävällä tavalla.

Rahatoimikamarin ja toisen apulaissihteerin erohakeemukset.

Sittemmin ja myöskin apulaissihteerin filosofianmaisteri K. Reinin anottua virkaeroa teki rahatoimikamari valtuustolle ehdotuksen kamarin kansliatehtävään järjestämisestä. Tämän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ toistaiseksi määrätä apulaissihteeri J. W. Andersinin v. t. sihteeriksi sekä varatuomarit K. Furuhelmin ja F. Mörtengrenin ylimääräisiksi esittelijöiksi rahatoimikamariin, joka valtuutettiin mainituksi ajaksi määräämään sopivat henkilöt v. t. notaariksi ja v. t. pöytäkirjuriksi.

Sörnäsän satamamestarin merikapteeni W. A. Svenssonin kuoltua päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto toistaiseksi olla virkaa täyttämättä ja määräsi satamamestarin apulaisen merikapteeni J. E. Ekbomin avonaisuuden aikana sitä hoitamaan.

Sörnäsän satamamestarin viran hoito.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 20 §. — ²⁾ S:n 15. 5. 4 §. — ³⁾ S:n 17. 8. 14 §. — ⁴⁾ S:n 7. 12. 19 §. — ⁵⁾ S:n 22. 12. 3 §. — ⁶⁾ S:n 5. 6. 7 §.

Sosiaalilautakunnan sihteerinvirka.

Kirjelmässä huhtikuun 11 päivältä ilmoitti sosialilautakunta, että sen sihteeriksi lakitieteenkandidaatti E. Bööck oli otettu kunnallisen keskuslaitoksen v. t. johtajaksi ja että lautakunta oli v. t. sihteerikseen huhtikuun ajaksi määrännyt lakitieteenkandidaatti E. Cavoniuksen. Kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ lakitieteenkandidaatti Bööckille kuuden kuukauden virkavapauden ja määräsi lakitieteenkandidaatti Cavoniuksen sinä aikana hoitamaan hänen virkaansa. Kun lakitieteenkandidaatti Bööckille sittemmin oli myönnetty ²⁾ ero sihteerinvirasta, valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto lakitieteenkandidaatti E. Cavoniuksen sosialilautakunnan sihteeriksi.

Verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin vaali.

Verotusvalmistelukunnan toiseksi sihteeriksi valitsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto varatuomari K. B. von Fieandtin.

Alipalomestarinviran jäll- en täyttämisen.

Sittenkuin alipalomestarille luutnantti C. Lindhille oli myönnetty ⁵⁾ virkaero, valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto virkaan kunnalliskodin johtajan kaartinluutnantti W. Bergströmin.

Toisen alipalomestarinviran perustaminen.

Avonaisen alipalomestarinviran täyttämisen yhteydessä palotoimikunta kirjelmässä heinäkuun 24 päivältä esitti toisen alipalomestarinviran perustettavaksi 1918 vuoden alusta samoin palkkaeduin, mitkä oli taattu ensimmäiselle alipalomestarille, sekä palomestarinapulaisen A. J. Leskisen nimitettäväksi virkaan sitä avonaiseksi julistamatta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁷⁾ tähän esitykseen ja lähetti kysymyksen tarpeellisen muutoksen tekemisestä palojärjestykseen samaan komiteaan, joka oli asetettu ⁸⁾ palojärjestyksestä uudistamaan.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin virka.

Kirjelmässä huhtikuun 28 päivältä maistraatti ilmoitti senaatin tehdyn hakemuksen johdosta myöntäneen ensimmäiselle kaupunginlääkärille ylimäär. professorille V. Sucksdörffille virkaeron toukokuun 1 päivästä lukien. Terveystieteiden lautakunnan huhtikuun 26 päivänä tekemän esityksen johdosta kaupunginvaltuusto määräsi ⁹⁾ lääkintöhallituksen asessorin lääketieteen tohtorin vphra O. von Hellensin hoitamaan virkaa, kunnes se jälleen täytettiin. Sittemmin myöntyi ¹⁰⁾ valtuusto vphra von Hellen sin anomukseen saada ensimmäisen kaupunginlääkärinviran ohessa myös hoitaa terveysopin professorinvirkaa yliopistossa.

Terveystieteiden lautakunnan virkaero.

Tultuaan nimitetyksi lääkintöneuvokseksi anoi terveydenhoidon tarkastaja lääketieteenlisensiaatti A. V. Manner eroa virastaan säädettyä irtisanomisaikaa noudattamatta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹¹⁾ tähän anomukseen.

Venerisen poliklinikan lääkäriin vaali.

Venerisiä tauteja potevain miesten vastaperustetun poliklinikan

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 18 §. — ²⁾ S:n 9. 10. 40 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 30 §. — ⁴⁾ S:n 16. 1. 11 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 191. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25. 9. 4 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 32 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 192. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 3 §. — ¹⁰⁾ S:n 13. 11. 28 §. — ¹¹⁾ S:n 13. 11. 27 §.

johtajaksi kaupunginvaltuusto valitsi ¹⁾ ainoan hakijan lääketieteellisensiaatti B. Grönroosin.

Vastaperustettuun kaupungineläinlääkäriinvirkaan valitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto ainoan hakijan filosofianmaisteri H. A. Hinderssonin.

Kaupungin-
eläinlääkäri-
vaali.

Lihantarkastusaseman vanhemman tarkastuseläinlääkäriin O. Lindströmin anottua oikeutta saada aseman johtosäännössä olevan kiellon estämättä harjoittaa eläinlääkäriammattia päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto oleviin oloihin nähden oikeuttaa terveydenhoitolautakunnan, siinä määrin ja semmoisoin ehdoin, mitkä lautakunta katsoi tarpeelliseksi kussakin eri tapauksessa määrätä, myöntämään lihantarkastusaseman eläinlääkäreille luvan toistaiseksi ja kunnes lautakunta toisin määräsi, harjoittaa yksityistä eläinlääkärintointia, ellei semmoisen toiminnan katsottu olevan esteeksi heidän virkatoiminnalleen.

Katsastuseläin-
lääkärien oi-
keuttaminen
harjoittamaan
eläinlääkäri-
ammattia.

Lihantarkastusaseman v. t. johtajalle eläinlääketieteenjohtaja V. Kankaanpäälle myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto anottua virkavapautta tammikuun 1 päivästä 1918 kuudeksi kuukaudeksi ja määräsi viransijaiseksi vanhemman tarkastuseläinlääkäriin O. Lindströmin.

Virkavapautta
lihantarkastus-
aseman v. t.
johtajalle.

Kaupungin sairaalaylihallituksen ehdotuksesta määräsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto ylimäär. professorin B. Lönnqvistin edelleen toukokuun 1 päivään asti hoitamaan sairaalatarkastajan virkaa. Sittemmin päätti ⁶⁾ valtuusto toistaiseksi olla täyttämättä virkaa vakinaisesti sekä uudisti ylimäär. professorille Lönnqvistille annetun määräyksen toistaiseksi. Budjetin järjestelyn yhteydessä valtuusto kehoitti ⁷⁾ ylihallitusta antamaan lausunnon, eikö virkaa olisi mahdollisimman pian täytettävä vakinaisesti.

Sairaalatarkas-
tajanviran hoi-
taminen.

Kaupungin sairaalaylihallituksen esityksestä myönsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto Nickbyn mielisairaalan ylilääkärille lääketieteellisensiaatti A. Björkmanille virkaeron elokuun 1 päivästä. Virkaa uudelleen täytettäessä valitsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto siihen lääketieteellisensiaatti V. A. Brehmerin.

Nickbyn mieli-
sairaalan yli-
lääkäriinvirka.

Kaupungin sairaalaylihallituksen esityksestä myönsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto Marian sairaalan vanhemmalle apulaislääkärille lääketieteentohtori H. Bardylle ylihallituksen hänelle myöntämän kolmen kuukauden virkavapauden lisäksi kahden viikon virkavapauden.

Virkavapautta
Marian sairaa-
lan vanhem-
malle apu-
laislääkäri-
rille.

Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajan B. Breitholtzin tullua nimitetyksi vankeinhoidontarkastajaksi myönsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto hänelle virkaeron joulukuun 1 päivästä lukien ja valtuutti vaivaishoitohallituksen pitämään huolta viran hoitamisesta, kunnes se oli jälleen täytetty.

Virkæero vai-
vaishoitohalli-
tuksen toimi-
tusjohtajalle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 6. 22 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 34 §. — ³⁾ S:n 13. 2. 20 §. — ⁴⁾ S:n 19. 12. 3 §. — ⁵⁾ S:n 16. 1. 10 §. — ⁶⁾ S:n 24. 4. 17 §. — ⁷⁾ S:n 22. 12. 7 §. — ⁸⁾ S:n 5. 6. 17 §. — ⁹⁾ S:n 25. 9. 2 §. — ¹⁰⁾ S:n 18. 9. 36 §. — ¹¹⁾ S:n 13.11. 31 §.

Vaivahoito-
allituksen si-
teerinvirka.

Kaupunginvaltuuston myönnettyä vaivahoitohallituksen sihteerille ent. senaattorille A. Nyberghille eron virasta toukokuun 1 päivästä lukien oikeutettiin¹⁾ hallitus määräämään viransijainen virkaa hoitamaan. Ennen viran jälleen täyttämistä tuli hallituksen antaa valtuustolle ehdotus siihen liittyvään palkkaetujen lopulliseksi järjestämiseksi.

Kunnallisko-
din johtajan-
viran jälleen
täyttäminen.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajanviran tultua avonaiseksi²⁾ entisen viranpitäjän toiseen virkaan nimittämisen johdosta valitsi³⁾ kaupunginvaltuusto johtajaksi kassanhoitaja O. W. Haglundin.

Työväenope-
tuksen tarkas-
tajan vaali.

Työväenopetuslaitosten tarkastajaksi valitsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto lehtori E. Pontánin. Sittemmin pyysi⁵⁾ lehtori Pontán vapautusta tehtävästä, koska viranpitäjän pääedellytyksenä oli pidetty teknillistä kasvatusta ja kokemusta ammattiopetuksessa. Uutta vaalia toimitettaessa valittiin⁶⁾ virkaan insinööri A. Breitholtz.

Virkavapautta
ruotsinkielis-
ten kansakou-
lujen tarkasta-
jalle.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan filosofiantohtori A. Liliuksen anomukseen saada virkavapautta loka- ja marraskuun ajaksi sekä määräsi⁷⁾ viransijaiseksi seminaarinlehtori A. Takolanderin.

Avioliiton
ulkopuolella
syntyneiden
lasten tarkas-
tajan vaali.

Tarkastajaksi hoitamaan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten silmälläpitoa valitsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto lakitieteenkandidaatti E. Mandelinin.

Kaupungin-
asemakaava-
arkkitehdin
vaali.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi valitsi⁹⁾ kaupunginvaltuusto apulaisasemakaava-arkkitehti B. Brunilan.

Rakennuskon-
torin kamree-
rin vaali.

Rakennuskonttorin kamreeriksi valitsi¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto nuoremman kaupunginkirjurin O. Roosin.

Lausuntoja
mallasjuomain
anniskeluoi-
keuden lupa-
hakemuksista.

Sittenkuin maistraattiin oli annettu 4 hakemusta saada lupa kesäkuun 1 päivän 1917 ja kesäkuun 1 päivän 1919 välisenä aikana noudettavaksi myydä mallasjuomia ja Helsingin anniskeluosakeyhtiö oli anonut saada käytettäväkseen kaikki ne oikeudet, mitkä asiasta voimassa olevan asetuksen mukaan eivät kuuluneet panimoille, sekä samalla ilmoittanut, että sen oli, siihen nähden että mallasjuomain vähittäismyynti oli sota-aikana kielletty, täytynyt irtisanoa kaikkien niiden huoneistojen vuokrasopimukset, missä liikettä oli harjoitettu, ja palveluksestaan erottaa kaikki myymälänjohtajat, ei yhtiö, kun oli epätietoista, milloin mallasjuomain vähittäismyyntiä jälleen sallittiin, voinut ilmoittaa niitä paikkoja, missä oikeuksia käytettäisiin, eikä niitä henkilöitäkään, jotka liikettä eri paikoissa hoitaisivat, oli maistraatti pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa hakemuksista. Asianomaisen valiokunnan annettua mietinnön¹¹⁾ asiasta päätti¹²⁾ valtuusto

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 5. 12 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 244. — ³⁾ Valt. pöytäk. 7. 12. 29 §. — ⁴⁾ S:n 12. 6. 35 §. — ⁵⁾ S:n 19. 6. 18 §. — ⁶⁾ S:n 25. 9. 6 §. — ⁷⁾ S:n 25. 9. 8 §. — ⁸⁾ S:n 25. 9. 5 §. — ⁹⁾ S:n 16. 1. 12 §. — ¹⁰⁾ S:n 25. 9. 3 §. — ¹¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. 27. 2. 16 §.

puoltaa kahta ja ehdottaa evättäväksi kahta hakemusta sekä ilmoittaa että, koska Helsingin anniskeluosakeyhtiö ei, niinkuin mallasjuomasetuksessa säädettiin, ollut ilmoittanut niitä paikkoja, missä myyntiä harjoitettaisiin, eikä niitä henkilöjä, jotka sitä hoitaisivat, ei valtuusto voinut antaa asiallista lausuntoa yhtiön hakemuksesta.

Sittemmin ehdotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto edelleen yhtä mallasjuomain vähittäismyyntioikeuden lupahakemusta evättäväksi.

Suomen kaupunkien valtuuskunnan ilmoituksen mukaan tuli toinen Suomen kaupunkikokous pidettäväksi Helsingissä syyskuun 28 ja 29 päivänä, johon kokoukseen kaupunginvaltuustoa kehoitettiin valitsemaan edustajia. Valtuusto valitsi ²⁾ edustajiksi herrat af Forselleksen, Norrménin, Stenrothin, Tarjanteen ja Tolletin sekä toisen sihteerinsä J. Ugglan.

Kaupungin edustus Suomen yleisessä kaupunkikokouksessa.

Niinikään sai kaupunginvaltuusto kutsun ottaa osaa Helsingissä lokakuun 1 ja 2 päivänä pidettävään yleiseen Suomen asuntokongressiin. Edustajikseen valitsi ³⁾ valtuusto herrat Ivalon, Norrménin ja Paloheimon, varamiehinä herrat Frey ja Lindberg.

Kaupungin edustus Suomen yleisessä asuntokongressissa.

Vaadituksi lausunnoksi eräästä senaattiin annetusta komitean mietinnöstä ehdotuksineen kuntain rahataloustilaston uudesti järjestämiseksi päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto Uudenmaan läänin kuvernöörille lähettää tilastokonttorin asiasta antaman lausunnon, jossa komitean mietinnön mainittiin nojaavan oikeisiin periaatteisiin ja sen ehdotusten yleensä olevan tarkoituksenmukaisia, mutta muistutuksia tehtiin eräitä komitean laatimia taulukaavakkeita vastaan.

Kuntain rahataloustilastoa koskeva lausunto.

Maistraatin kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa Helsingin kunnanvaltuutettujen Uudenmaan läänin kuvernöörille lähettämistä Hagan huvilayhdyskunnan rakennusjärjestyksen ja rakennuskaavan ehdotuksista päätti ⁵⁾ valtuusto maistraatille lähettää kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan asiasta antaman lausunnon, jossa ehdotuksia vastaan tehtiin seuraavat muistutukset:

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan rakennusjärjestyksen ja rakennuskaavan ehdotuksista.

että täsmällisemmät määräykset olisi vahvistettava sen rakennuslautakunnan jäsenten toimikelpoisuudesta, joka rakennusjärjestyksen ehdotuksen mukaan on asetettava järjestämään ja valvomaan rakennustoimintaa yhdyskunnassa;

että valtionviranomaisille olisi suotava jonkin verran laajempi valta valvoa yhdyskunnan järjestämistä, kuin mikä sille rakennusjärjestyksessä myönnetään oikeuttamalla se vahvistamaan ylimalkaisen rakennuskaavan;

että rakennusjärjestyksestä puuttuu määräyksiä muusta kuin

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 2 §. — ²⁾ S:n 22. 5. 25 §. — ³⁾ S:n 19. 6. 17 §. — ⁴⁾ S:n 27. 2. 2 §. — ⁵⁾ S:n 7. 12. 2 §.

tulenkestävästä aineesta olevien rakennusten suurimmasta korkeudesta sekä teiden ja yleisten paikkain tekemisestä ja kunnossapidosta ynnä laskujohdoista; samoin kuin

että rakennuskaavassa olisi osoitettava eri kortteleille ehdotetut rakennustavat, ulkopuoliset rakennusrajat, milloin nämä eivät käy yhteen tontinrajain kanssa, sekä laskujohdot.

Kirjelmässä tammikuun 3 päivältä vaati maistraatti kaupunginvaltuuston lausuntoa Helsingin kunnanvaltuutettujen hyväksymästä ja Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettämästä ehdotuksesta Munkkiniemen taajaväkisen huvilayhdyskunnan järjestyssäännöksi. Kaupunginvaltuustolla ei ollut ¹⁾ ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Kirjelmässä maaliskuun 5 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lääninhallituksen lähetteen Helsingin kunnanvaltuutettujen esityksen johdosta että annettaisiin järjestyssäännöt Brändön ja Malmby-Staffansbyn huvilayhdyskunnille, terveydenhoitojärjestys Sockenbackan huvilayhdyskunnalle, rakennus-, palo- ja terveydenhoitojärjestys Botbyn huvilayhdyskunnalle sekä rakennus-, palo- ja terveydenhoitojärjestys Hertonäsän ja Drumsön huvilayhdyskunnille. Antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti ²⁾ puolestaan ehdottavansa esitettyjä toimenpiteitä hyväksyttäväiksi.

Helsingin kunnanvaltuutetut mainitsivat kirjelmässä marraskuun 17 päivältä 1916 että, kun järjestyneen asutuksen aikaansaaminen Helsingin pitäjän Baggbölen huvilayhdyskunnassa suureksi osaksi oli asianmukaisesti vahvistetun tarkoituksenmukaisen rakennuskaavan varassa, mutta siinä kohden tuskin oli odotettavana aloitetta mainitun yhdyskunnan puolelta, olivat kunnanvaltuutetut päättäneet esittää, että tuollainen rakennuskaava laadittaisiin Helsingin kaupungin toimesta. Kun Baggbölen yhdyskunta rajoittui välittömästi Äggelbyssä oleviin kaupungin tiluksiin ja suurin osa sen aluetta vietti päin Vantaanjokea, mistä kaupunki otti juomavetensä, olivat kunnanvaltuutetut vakuutettuja siitä, ettei valtuusto kieltäytyisi tällä tavoin ottamasta osaa asutuksen järjestämiseen mainitulla alueella, missä enimmältä osalta asui työntekijöitä, jotka saivat toimeentulonsa Helsingin kaupungissa.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen sekä terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin lausuttua mielensä ja viitattua kaupungin vesijohtovedelle Vantaanjoen likaantumisesta koituviin vaaroihin, sen johdosta että likavettä johdettaisiin jokeen puheenalaisesta yhdyskunnasta, mutta samalla huomautettua, että alue jo oli palstoitettu eikä

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 3 §. — ²⁾ S:n 17. 4. 3 §.

Lausunto Munkkiniemen huvilayhdyskunnan järjestyssäännön ehdotuksesta.

Lausunto eräiden Helsingin pitäjän huvilayhdyskuntain järjestys- y. m. sääntöjen ehdotuksista.

Baggbölen huvilayhdyskunnan rakennuskaava.

ollut kaupungin oma eikä kuulunut siihen, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto olla ottamatta esitystä huomioon.

Kaupunginvaltuusto puolsi ²⁾ 15 ja ehdotti evättäväksi ³⁾ 2 tapauksessa muiden maiden alamaisten tekemiä anomuksia Suomen kansalaisoikeuden saamisesta.

Lausuntoja Suomen kansalaisuushakemuksista.

Kaupunginvaltuusto puolsi ⁴⁾ 9 ja ehdotti evättäväksi ⁵⁾ 3 tapauksessa ulkomaalaisten hakemuksia saada harjoittaa elinkeinoa tässä kaupungissa.

Lausuntoja elinkeino-oikeuden hakemuksista.

Neljässä tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi ⁶⁾ myöntymistä hakemuksiin, jotka tarkoittivat luvan saamista rohdoskaupan harjoittamiseen kaupungissa.

Lausuntoja rohdoskaupan, myrkyllisten aineiden kaupan ja huutokauppaajan ammattin harjoittamista tarkoittavista tupahakemuksista.

Niinikään antoi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto yhdessä tapauksessa puoltavan lausunnon hakemuksesta, joka tarkoitti luvan saamista myrkyllisten aineiden kaupan harjoittamiseen kaupungissa.

Yhdessä tapauksessa ehdotti ⁸⁾ kaupunginvaltuusto evättäväksi huutokauppaajan ammattin harjoittamis lupaa tarkoittavaa hakemusta.

tupahakemuksista.

Herrain Ehrnroothin, Grotenfeltin ja Tulenheimon tultua määrättyiksi senaatin jäseniksi ja sen johdosta anottua vapautusta kaupunginvaltuusmiestehtävästä päätti ⁹⁾ valtuusto myöntyä näihin anomuksiin. Niinikään vapautettiin alempana mainitut valtuusmiehet tehtävästään, nimittäin herra Nykopp ¹⁰⁾ paikkakunnalta pois muuton, herra Elving ¹¹⁾ korkean iän, herra Ståhlberg ¹²⁾ ajanpuutteen sekä herrat Castrén ja Frey ¹³⁾ senaatin jäseniksi nimittämisen johdosta.

Vapautus kaupunginvaltuusmiehydestä.

Budjettivaliokunnan jäseniksi valittiin ¹⁴⁾ herrat Alfthan, Castrén, af Forselles, Frey, Mantere, Norrmén ja Paasikivi; sittemmin valittiin ¹⁵⁾ herrain Castrénin ja Freyn sijaan herrat Eskola ja O. Rosenqvist.

Budjettivaliokunnan jäsen-ten vaali.

Väkiiviina- ja mallasjuoma- y. m. aineiden kauppaa koskevia asioita valmistelevaan valiokuntaan valittiin ¹⁶⁾ herrat Huber, Ivalo, Lassenius, Salingre ja Tulenheimo; sittemmin valittiin ¹⁷⁾ herra Tulenheimon sijaan herra Suolahti.

Jäsenten vaali juovutusjuomavalio-kuntaan.

Tehdystä anomuksesta vapautti ¹⁷⁾ kaupunginvaltuusto oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin rahatoimikamarin jäsenyydestä ja valitsi jäseneksi kamarin varajäsenen pankinjohtaja A. Neoviuksen sekä hänen sijaansa varajäseneksi herra O. Rosenqvistin. Sittemmin myönnyttiin ¹⁸⁾ herra Rosenqvistin anomukseen saada vapautus mainitusta

Vapautus raha-toimikamarin jäsenyydestä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 3. 19 §. — ²⁾ S:n 5. 6. 2 §; 19. 6. 1 §; 18. 9. 1 §; 9. 10. 2 §; 13. 11. 2 §; 7. 12. 1 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 1 §. — ⁴⁾ S:n 13. 2. 1 §; 27. 2. 1 §; 13. 3. 1 §; 12. 6. 2 §; 19. 6. 2 §; 18. 9. 2 §; 23. 10. 3 §; 13. 11. 3 §. — ⁵⁾ S:n 22. 5. 1 §; 23. 10. 3 §. — ⁶⁾ 5. 6. 4 §; 18. 9. 3 §; 9. 10. 3 §. — ⁷⁾ S:n 9. 10. 4 §. — ⁸⁾ S:n 30. 1. 5 §. — ⁹⁾ S:n 17. 4. 34 §. — ¹⁰⁾ S:n 9. 10. 52 §. — ¹¹⁾ S:n 23. 10. 40 §. — ¹²⁾ S:n 13. 11. 49 §. — ¹³⁾ S:n 7. 12. 39 §. — ¹⁴⁾ S:n 16. 1. 15 §. — ¹⁵⁾ S:n 16. 1. 16 §. — ¹⁶⁾ S:n 17. 4. 34 §) — ¹⁷⁾ S:n 13. 2. 19 §. — ¹⁸⁾ S:n 23. 10. 41 §.

tehtävästä ja hänen sijaansa valittiin herra Udd kolmanneksi varamieheksi.

Joulukuussa anoivat rahatoimikamarin jäsenet pankinjohtaja A. Neovius ja arkkitehti H. Lindberg sekä varajäsen ylimäär. professori E. Ehrnrooth vapautusta mainituista tehtävistä. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ tähän ja valitsi uusiksi jäseniksi pankinjohtaja G. Estlanderin ja arkkitehti A. Nybergin sekä varajäseneksi lääketieteentohtori H. Lavoniuksen, kaikki siihen asti, kuin uusi vaali marraskuun 27 päivänä 1917 annetun kaupunkien kunnallislain mukaan voitiin toimittaa.

Jäsenen vaali oikeusapulautakuntaan.

Oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, joka oli valittu oikeusapulautakunnan jäseneksi vuosiksi 1917—19, vapautettiin ²⁾ pyynnöstään tästä tehtävästä ja hänen sijaansa valittiin jäseneksi herra Frey sekä viimeksi mainitun sijaan varajäseneksi varatuomari O. Möller. Sittemmin vapautettiin ³⁾ herra Freykin lautakunnan jäsenyydestä.

Jäsenen vaali holhouslautakuntaan.

Samaten vapautettiin ⁴⁾ herra Charpentier holhouslautakunnan jäsenyydestä vuosina 1917—20 ja hänen sijaansa valittiin varatuomari G. Norrmén.

Jäsenen vaali sosiaalilautakuntaan.

Jäseneksi sosialilautakuntaan tästä tehtävästä vapautetun ⁵⁾ herra Ehrnroothin sijaan valittiin 1918 vuoden loppuun herra Sederholm.

Jäsenen vaali verotusvalmistelukuntaan.

Apteekkari E. Stigzelius, joka oli valittu verotusvalmistelukunnan jäseneksi huhtikuun 1 päivään 1919, vapautettiin ⁶⁾ pyynnöstään tästä tehtävästä ja jäseneksi hänen sijaansa valittiin filosofianmaisteri A. Ekström.

Uusi puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vuokrasovittelulautakuntaan.

Vuokrasovittelulautakunnan puheenjohtajaksi valittiin ⁷⁾ sosialilautakunnan esityksestä herra Söderholm ja varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti H. Ritavuori.

Puheenjohtajan ja jäsenten vaali huoneenvuokralautakuntaan.

Puheenjohtajaksi huoneenvuokralautakuntaan valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto herra Söderholmin, varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti H. Ritavuoren ja Helsingin sosialidemokraattisen kunnallisyhteisön ehdotuksesta jäseneksi muurari E. Nyqvistin sekä varajäseniksi puuseppä J. W. Holmin ja maalari I. Mannisen samoin kuin Helsingin suomalaisen talonmistajayhdistyksen ja pohjoisen talonmistajayhdistyksen yhteisestä ehdotuksesta jäseneksi rakennusmestari W. Ekmanin, johon ehdokkaaseen Helsingin talonmistajayhdistyksen oli yhtynyt, sekä varajäseneksi rakennusmestari H. Kaartisen ja maalarimestari A. Haanojan.

Sittemmin vapautettiin ⁹⁾ herra Söderholm puheenjohtajan toimesta ja hänen sijaansa valittiin herra Öhman.

Jäsenen vaali majoituslautakuntaan.

Majoituslautakunnan jäseneksi 1918 vuoden loppuun alikapteeni M. Tamelander-vainajan sijaan valittiin ¹⁰⁾ lautakunnan varajäsen ali-

¹⁾ Valt. pöytäk. 22. 12. 4 §. — ²⁾ S:n 13. 2. 19 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 39 §. — ⁴⁾ S:n 17. 4. 35 §. — ⁵⁾ S:n 17. 4. 34 §. — ⁶⁾ S:n 18. 9. 58 §. — ⁷⁾ S:n 27. 2. 17 §. — ⁸⁾ S:n 12. 6. 34 §. — ⁹⁾ S:n 23. 10. 42 §. — ¹⁰⁾ S:n 19. 6. 6 §.

kapteeni A. Lindberg sekä varajäseneksi hänen sijaansa luutnantti L. Karsten.

Sittenkuin herra Charpentier oli pyynnöstään vapautettu¹⁾ kasvatustalautakunnan jäsenyydestä vuosina 1917 ja 1918, valittiin hänen sijaansa lautakunnan jäseneksi varatuomari C. J. Wegelius ja lautakunnan puheenjohtajaksi vuodeksi 1917 ent. kuvernööri I. Gordie. Sittemmin myönnyttiin²⁾ vphra E. Cedercreutzin anomukseen saada vapautus lautakunnan jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin lääketieteellisensiaatti E. O. Lindén uusintavaaleihin asti.

Jäsenen vaali kasvatustalautakuntaan.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseniksi valitsi³⁾ kaupunginvaltuusto filosofiantohtori S. Johanssonin ja neiti D. Neoviuksen sekä suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseniksi toimittaja K. Ahtialan ja kamreeri J. Laherman, kaikki elokuun 1 päivästä lukien.

Jäsenten valitseminen kansakoulujohtokuntaan.

Arkkitehti R. Björnberg-vainajan sijaan valitsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto teollisuuskoulun johtokunnan jäseneksi pankinjohtaja V. Leanderin.

Jäsenen vaali teollisuuskoulun johtokuntaan.

Pyynnöstään vapautettiin⁵⁾ professori A. Serlachius vaivaihoitohallituksen puheenjohtajatoimesta ja herra Tulenheimo saman hallituksen jäsenyydestä, ja valittiin heidän sijaansa herra Noponen ja ent. prokuraattori L. Kihlman, jälkimmäinen puheenjohtajaksi 1917 vuoden loppuosaksi. Uudeksi jäseneksi hallitukseen valittiin⁶⁾ sittemmin varatuomari O. Möller.

Puheenjohtajan ja jäsenten vaali vaivaihoitohallitukseen.

Varajäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen paikkakunnalta poismuuttaneen ministerivaltiosihtööri C. Enckellin sijaan valittiin⁷⁾ insinööri J. Stjernvall.

Varajäsenen vaali kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Kun uudet eduskuntavaalit oli määrätty toimitettaviksi lokakuun 1 ja 2 päivänä, valitsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto Uudenmaan läänin vaaliipiirin keskuslautakuntaan kaksi jäsentä ja yhden varajäsenen, ja tulivat jäseniksi filosofiantohtori R. Furuohjelm ja aktuaari O. Groundstroem sekä varajäseneksi kirkkoherranapulainen K. K. Aro.

Jäsenten vaali Uudenmaan läänin vaaliipiirin keskuslautakuntaan.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäseniksi kesäkuun 1 päivän 1917 ja saman päivän 1918 väliseksi ajaksi valittiin⁹⁾ herrat Huber ja Salingre.

Jäsenten vaali Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan.

Pörssikomitean jäseniksi vuosiksi 1918—1920 valitsi¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto puolestaan vuorineuvos R. Elvingin sekä herrat Paasikiven ja F. von Wrightin.

Jäsenten vaali pörssikomiteaan.

Ukkokodin johtokunnan jäseneksi laamanni T. J. Boisman-vainajan sijaan valitsi¹¹⁾ kaupunginvaltuusto herra Häggmanin.

Jäsenen vaali ukkokodin johtokuntaan.

Tarkastamaan Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian tur-

Eräiden laitosten tilintarkastajain vaalit.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17. 4. 35 §. — ²⁾ S:n 22. 12. 5 §. — ³⁾ S:n 12. 6. 33 §. — ⁴⁾ S:n 22. 5. 21 §. — ⁵⁾ S:n 17. 4. 33 ja 34 §; 24. 4. 16 §. — ⁶⁾ S:n 8. 5. 36 §. — ⁷⁾ S:n 22. 5. 17 §. — ⁸⁾ S:n 17. 8. 4 §. — ⁹⁾ S:n 22. 5. 32 §. — ¹⁰⁾ S:n 7. 12. 34 §. — ¹¹⁾ S:n 9. 10. 51 §.

vakodin 1917 vuoden tilejä valittiin¹⁾ pankinjohtaja J. Thurman ja revisori E. Pikoff.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1916 vuoden tilien tarkastajaksi valittiin²⁾ kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedt.

Tarkastamaan pörssikomitean saman vuoden tilejä valittiin³⁾ herra E. Krogius.

Jäsenten vaali kunnollisen palvelusväen apurahoja jakavaan valiokuntaan.

Kaupun ja teollisuuden tilantarkveyskysymystä pohtivan komitean täydentäminen.

Kaupungin johto- ja lautakuntain jäsenten toimikauden pitennys.

Johto- ja lautakuntain jäsenten vaali.

Jäseneksi valiokuntaan, jonka oli jaettava vuodelta 1917 apurahat kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, valittiin⁴⁾ herrat Harmaja, Hongell, Noponen, Nummivuori ja V. von Wright.

Sittenkuin komitea, jonka kaupunginvaltuusto oli lokakuun 24 päivänä 1916 asettanut⁵⁾ valmistelemaan kysymystä lisätilan osoittamisesta kaupan ja teollisuuden tonttitarpeen tyydyttämiseksi, oli ilmoittanut jäsenten herra Elvingin ja ministerivaltiosihteeri C. Enckellin olevan estyneitä ottamasta osaa komitean töihin, valitsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto heidän sijaansa jäseniksi herra Bengelsdorffin ja insinööri J. Stjernvallin.

Marraskuun 27 päivänä 1917 annetun, 1918 vuoden alusta noudatettavaksi hyväksytyn kaupunkien kunnallislain 7 luvun 55 §:n säännöksen mukaan tuli aikaisemman lainsäädännön mukaan asetettujen kunnallisten toimihenkilöiden ja johtokuntain edelleen pysyä toimissaan, kunnes vastaavat vaalit oli uuden kunnallislain mukaan toimitettu ja valitut olivat ryhtyneet toimeensa. Välttääkseen seisahdusta kunnallishallinnon hoidossa päätti⁷⁾ kaupunginvaltuusto, edellyttäen ettei laillisessa järjestyksessä annetuilla väliaikaisilla määräyksillä muuta säädetty, antaa niiden kaupungin johto- ja lautakuntain jäsenille, joiden toimikausi päättyi 1917 vuoden lopussa, tehtäväksi edelleen hoitaa toimiaan, kunnes vastaavat vaalit oli uuden kunnallislain määräyksen mukaisesti toimitettu ja valitut olivat ryhtyneet toimiinsa.

Kaupunginvaltuusto valitsi kuitenkin holhouslautakunnan, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun johtokunnan ja Suomen taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenet, koska näitä laitoksia ei käynyt pitäminen varsinaisina kunnallisina laitoksina eivätkä ne siis olleet uuden lain vastamainitun säännöksen alaisia. Valituiksi tulivat⁷⁾:

holhouslautakuntaan: jäseneksi kamreeri Axel Rikberg vuosiksi 1918—1921;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi professori K. R. Wahlfors ja filosofiantohtori Albert Lilius vuosiksi 1918—1920; sekä

Suomen taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan: jäseneksi arkkitehti Armas Lindgren vuosiksi 1918—1919 sekä varajäseniksi arkkitehti E. Schroderus ja tehtailija T. Emeleus vuodeksi 1918.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 5. 29 §. — ²⁾ S:n 16. 1. 17 §. — ³⁾ S:n 7. 12. 34 §. — ⁴⁾ S:n 7. 12. 40 §. — ⁵⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 6. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13. 11. 38 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 44 §.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamarissa olivat vuoden varrella todellinen valtioneuvos A. Gripenberg puheenjohtajana, ent. esittelijäsihteeri A. Liisto varapuheenjohtajana, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger (helmikuun 13 päivään), lakitieteentohtori K. Ignatius, arkkitehti H. Lindberg, johtaja I. Lindfors ja pankinjohtaja A. Neovius (helmikuun 13 päivästä) jäseninä. Varajäseninä olivat ylimäär. professori E. Ehrnrooth, professori A. L. Hjelmmann, pankinjohtaja A. Neovius (helmikuun 13 päivään), johtaja O. Rosenqvist (helmikuun 13 päivästä lokakuun 23 päivään) ja rakennusmestari M. E. Udd (lokakuun 23 päivästä).

Sihteerintointa hoiti filosofianmaisteri G. Estlander; apulaissihteerinä toimivat filosofianmaisteri K. Rein ja insinööri J. W. Andersin. Asiamiehenä oli varatuomari G. Lagerblad, notaarina varatuomari K. Furuhjelm ja pöytäkirjurina varatuomari F. Mörtengren.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 116 kokousta, niistä 49 varsinaista ja 67 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui 3,148 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevista 358 asiasta käsiteltiin vuoden varrella loppuun 3,228, joten 278 asiaa siirtyi ratkaisemattomina vuoteen 1918. Maksu määräyksiä annettiin 8,854. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 2,958 ja lähetettyjen kirjeiden luku 1,100.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Myytyjä tont-
teja

Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana mainitut tontit:

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala m ²	Kauppahinta, Smk.
Dagmarinkatu	6	407	Helsingin Sentralikirjapaino- ja Kirjansitomo-osakeyhtiö ¹⁾	1,284.60	64,200
Florantie	10	525	Töölön yhteiskoulun johtokunta ²⁾	{1,116.110	58,000
S:n	12	525			
Fredrikinkatu	75	409	Rakennusmestari O. Oksanen ³⁾	1,147.500	61,100
S:n	77	409	Osakeyhtiö Valistus ⁴⁾	1,232.500	94,900
Haapaniemenkatu, lisäalue	2	291	Kallion konepaja-osakeyhtiö ⁵⁾	1,574.754	72,996.65
Karjalankatu	14	387	Liikemies H. Reincke ⁶⁾	1,104.000	5,500
Kotkankatu	7	376	Flora tekniska fabriksaktiebolag ⁷⁾	1,188.010	32,000
Läntinen viertotie	27	525	Helsingin panttiosakeyhtiö ⁸⁾	823.650	56,000
» »	29	523	Aktiebolaget Walfrid Alftan ⁹⁾	1,747.342	140,000
» »	74	513	Talonomistaja J. F. Ahlgren ¹⁰⁾	1,581.500	39,537.50
Museokatu	24	424	Insinööri O. L. Stenberg ¹¹⁾	845.000	33,800
Päivärintakatu	3	513	Kauppias J. E. Heiniö ¹²⁾	1,750.000	43,755
Porvoonkatu]	14	373	Talonomistaja K. H. Waldén ¹³⁾	1,721.166	17,200
S:n	45	387	Liikemies H. Reincke ¹⁴⁾	695.640	9,000
Siuntionkatu	7	377	» H. Reincke ¹⁵⁾	519.800	2,600
S:n	8	378	» H. Reincke ¹⁶⁾	768.430	3,800
Sörnäsän rantatie, lisäalue	13	291	Aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiö ⁶⁾	777.900	37,297.59
Toinen linja	10	303	Raajarikkoisten avustamisyhdistys ¹⁷⁾	3,864.000	193,000
Tokankatu	6	176	Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja ¹⁸⁾	8,332.000	19,539.04
Töölönkatu	4	407	Helsingin Sentralikirjapaino- ja Kirjansitomo-osakeyhtiö	1,560.234	112,300
Vaasankatu	20	349	Talonomistaja A. Berndtsonin perilliset ²⁰⁾	1,687.280	76,000
Vilhovuorenkatu	3	251	Toiminimi Veljekset Udd ²¹⁾	1,254.000	21,300

1) Rtk. pöytäk. 1. 3. 2 §. — 2) S:n 3. 5. 5 §. — 3) S:n 1. 3. 3 §. —
4) S:n 24. 5. 2 §. — 5) S:n 20. 9. 54 §. — 6) S:n 13. 9. 3 §. — 7) S:n 12. 4.
1 §. — 8) S:n 11. 1. 1 §. — 9) S:n 19. 4. 1 §. — 10) S:n 4. 10. 31 §. — 11) S:n
8. 11. 1 §. — 12) S:n 18. 10. 9 §. — 13) S:n 24. 5. 1 §. — 14) S:n 13. 9. 4 §.
— 15) S:n 13. 9. 1 §. — 16) S:n 13. 9. 2 §. — 17) S:n 14. 5. 12 §. — 18) S:n
25. 1. 27 §. — 19) S:n 1. 3. 1 §. — 20) S:n 6. 9. 50 §. — 21) S:n 21. 6. 1 §.

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Vuokralle annettuja tiluksia.

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.
Baggböle, asuntopalsta	Kirvesmies V. Nurminen ¹⁾	Toistaiseksi	240 —
Brändönkatu, tontit n:ot 7 ja 9	Insinööri V. Vidstedt ²⁾	$\frac{1}{10}$ 1922	6,950 —
Böle, sikalan alue	Rouva H. Sauro ³⁾	$\frac{1}{8}$ 1927	630 —
Bölenkatu, tontti n:o 11	Neiti M. Juslin ⁴⁾	$\frac{1}{1}$ 1937	Vuokravapaa
Gumtähti, puutarhapalsta	Puutarhuri A. Holmqvist ⁵⁾	$\frac{1}{1}$ 1926	1,600 —
Hauhontie, tontti n:o 4	Koneenkäyttäjä V. Vartiio ⁶⁾	$\frac{1}{1}$ 1950	217 —
» » » 10	Mittarinlukija A. Peltola ⁶⁾	» »	208 —
» » » 12	Ajuri K. R. Mannila ⁶⁾	» »	200 —
» » » 22	Ajuri V. Järvi ⁶⁾	» »	195 —
Hertankatu, tontti n:o 3 a	Leskirouva A. Roth; sittemmin hra K. J. Sjöblom ⁷⁾	$\frac{1}{1}$ 1941	50 —
Inarintie, tontti n:o 33	Kivityöntekijä A. Fogelqvist ⁶⁾	$\frac{1}{1}$ 1950	208 —
Kyllikinkatu, asuntotontti n:o 3	Herra A. Seppänen ⁸⁾	$\frac{1}{1}$ 1941	40 —
Meilans, huvilapalsta n:o 12	Johtaja E. Tilgmann ⁸⁾	$\frac{1}{1}$ 1944	116: 80 $\frac{1}{1}$ 1924 asti, 143: 50 $\frac{1}{1}$ 1928 asti, 147: — $\frac{1}{11}$ 1932 ⁷⁾ asti, 148: 50 $\frac{1}{1}$ 1934 asti, sittem 175: 20

¹⁾ Rtk. pöytäk. 7. 12. 36 §. — ²⁾ S:n 14. 6. 74 §; 13. 10. 21 §. — ³⁾ S:n 5. 7. 7 §. — ⁴⁾ S:n 5. 7. 21 §. — ⁵⁾ S:n 18. 1. 16 §. — ⁶⁾ S:n 22. 3. 6 §. — ⁷⁾ S:n 25. 1. 31 §; 25. 10. 46 §. — ⁸⁾ S:n 13. 12. 10 §. — ⁹⁾ S:n 26. 11. 20 §.

Meilans, huvilapalsta n:o 17	Varatuomari A. Brander ¹⁾	1/11 1942	90: — 1/1 1928 asti, 104: — 1/11 1932 asti, sitten 120: —
Salli ja Kaavi, lisäalue Sirpalesaari, alue	Aktiebolaget Bollplan ²⁾ Konetehtas Herkules osakeyhtiö ³⁾	— 1/1 1924	Vuokravapaa 8,000
Suokatu, tontti n:o 10 Sörnäsän niemeke, alue	Herra K. O. Rautell ⁴⁾ Nobels petroleumim- pört a. b. i Finland ⁵⁾	1/1 1941 » »	50: — 14,400 — 1/1 1931 asti, sit- ten 21,600: —
Äggelby, länt. huvilaryh- mä, tiluspalsta n:o 7 a	Konttoristi K. H. Esko- lin ⁶⁾	1/1 1947	118: — 1/1 1926 asti, 295: — 1/1 1937 asti, sitten 590: —
S:n » » 7 b	Liikemies A. E. Meri- linna ⁷⁾	1/1 1941	84: — 1/1 1926 asti, 210: — 1/1 1937 asti, sitten 420: —
S:n » » 15 a	Metallityöntekijä J. V. Leidén ⁸⁾	—	50: —
S:n » » 15 b	Kirvesmies J. Lehti ⁹⁾	—	50: —

Vuokraoikeu-
den pitennys.

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty		Vuotuinen vuokra- maksu, Smk.
		mistä	mihin	
Hermanni, kortt. 2 tontti 5	Asunto-osakeyhtiö Oma Nurkka ⁹⁾	1/1 1920	1/1 1940	600 —
Humalisto, palsta n:o 4	Rehtori J. Jännes ¹⁰⁾	1/1 1917	1/1 1922	1,800 —
Lasinleikkaajasaari ja It. Rönnskär	Leskirouva M. Bren- ner ¹¹⁾	1/1 1918	1/1 1928	400 —
Länsi Oura	Venäl. meripelastus- seuran suomen- maal. piirihalli- tus ¹²⁾	29/3 1921	Vuosi irtisanomi- sesta	Maksutta
Mäntymäki, tilus n:o 57 c	Lääketieteellisen- siaatti S. af Björ- kestén ¹³⁾	1/1 1924	1/1 1941	3,000: — 1/1 1931 asti, 4,500: — 1/1 1936 asti, sit- ten 6,000: —

1) Rtk. pöytäk. 26. 11. 20 §. — 2) S:n 11. 10. 32 §. — 3) S:n 15. 2. 29 §. —
4) S:n 25. 1. 31 §.; 25. 10. 46 §. — 5) S:n 15. 2. 31 §. — 6) S:n 5. 2. 1 §. —
7) S:n 18. 1. 17 §. — 8) S:n 12. 7. 34 §. — 9) S:n 19. 7. 12 §. — 10) S:n 3. 5. 7 §. —
11) S:n 13. 10. 19 §. — 12) S:n 12. 3. 29 §. — 13) S:n 13. 12. 10 §.

Tervasaari, tilus n:o 87	Helsingin höyry- pursi-osakeyhtiö ¹⁾)	1/1 1917	1/1 1922	3,600	—
Vallila, asuntopalsta n:o 1 b ^o	Leskirouva A. Ch. Lindström ²⁾)	1/1 1918	1/1 1928	1,500	—
S:n s:n n:o 4	Maanviljelijä G. A. Liljeberg ³⁾)	1/1 1917	1/1 1927	950	—
S:n s:n n:ot 3 ja 7	Leskirouva T. Nissi- nen ⁴⁾)	1/1 1918	1/1 1928	1,650	—

Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden muutoksen ja siirron: Vuokraoikeuden siirto.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Brändönkatu, tontit n:ot 7 ja 9	Aktiebolaget Qvercus ⁴⁾)
Böle, asuntopalsta n:o 1 c	Huvilanomistaja A. Salokangas ⁵⁾)
Bölenkatu, tontti n:o 8	Talonomistaja G. Strömsnäs ⁶⁾)
S:n » » 18	Huvilanomistaja K. G. Blomberg ⁷⁾)
Eevankatu, » » 1	Pika-ajuri J. R. Järvi ⁸⁾)
Greijus, tonttipaikka Rödbackenilla . .	Työmies A. A. Aaltonen ⁹⁾)
Gumtähti, 1/3 viljelyspalstaa n:o 25 . . .	Varattu kansakoulupuutarhaksi ¹⁰⁾)
S:n viljelyspalsta » 31	Liikemies D. Lahtinen ¹¹⁾)
Hermannin I, kortt. 2 tontti 1 a	Albion lamppumakasiini osakeyhtiö ¹²⁾)
S:n » » » tontit 6 ja 7	Tilanomistaja A. Rekola ¹³⁾)
S:n » » 5 tontti 2	Insinööri G. F. Jansson ¹⁴⁾)
S:n » » 17 » 1	Aktiebolaget Sylvi osakeyhtiö ¹⁵⁾)
Hertankatu, tontti n:o 3 a	Lämmittäjä K. J. Sjöblom ¹⁶⁾)
S:n » » 14	Herra J. E. Rosbäck ¹⁷⁾)
S:n » » 15	Osuusliike Elanto r. l. ¹⁸⁾)
Humalisto, huvilapalsta n:o 5	Rehtori J. Jännes ¹⁹⁾)
S:n » » 20	Lääket- ja kir. tohtori J. Lindberg ²⁰⁾)
Inarintie, tontti n:o 2	Huvilanomistaja J. V. Joenpelto ²¹⁾)
S:n » » 27	Kauppiaas H. Koski ²²⁾)
Keuruuntie, tontti n:o 14	Kirvesmies K. V. Tuominen ²³⁾)
Leankatu » » 3	Herra K. J. Sjöblom ²⁴⁾)
S:n » » 9	Leskirouva A. L. Roth; sittemmin hra K. J. Sjöblom ²⁵⁾)

1) Rtk. pöytäk. 7. 5. 10 §. — 2) S:n 15. 2. 13 §. — 3) S:n 24. 5. 68 §. —
4) S:n 21. 8. 14 §. — 5) S:n 24. 5. 61 §. — 6) S:n 6. 9. 2 §. — 7) S:n 7. 12.
33 §. — 8) S:n 18. 1. 30 §. — 9) S:n 21. 6. 12 §. — 10) S:n 16. 5. 1 §. — 11) S:n
12. 2. 6 §. — 12) S:n 1. 3. 56 §. — 13) S:n 25. 1. 17 §. — 14) S:n 12. 2. 7 §.
— 15) S:n 26. 7. 30 §. — 16) S:n 25. 10. 45 §. — 17) S:n 12. 7. 30 §. — 18) S:n
1. 10. 1 §. — 19) S:n 3. 5. 21 §. — 20) S:n 19. 7. 22 §. — 21) S:n 15. 2. 9 §.
— 22) S:n 12. 4. 10 §. — 23) S:n 7. 12. 22 §. — 24) S:n 25. 10. 46 §. —
25) S:n 18. 1. 43 §; 25. 10. 47 §.

Lohjantie, tontti n:o 4	Toiminimi Joh. Ahola ja kumpp. ¹⁾
S:n » » 15	Talonomistaja K. R. Mannila ²⁾
L. Kaivopuisto, huvila-alue n:o 1	Everstiluutnantinleski F. de Pont ³⁾
S:n » » 4	Arkkitehti O. F. Holm ⁴⁾
L. Rönnskär, huvilapalsta n:o 1	Neiti A. Favorin ja filosofiantohtori Hj. Öhman ⁵⁾
S:n » » 6	Varatuomari V. Wartiovaara ⁶⁾
Maistraatinkatu, tontti n:o 9	Veturinkuljettaja Hj. Karlsson ⁷⁾
Malmi, tilus n:o 43 B	Ruokalanomistaja S. Salo ⁸⁾
Martankatu, ³ / ₄ asuntotontista n:o 4	Lämmittäjä J. H. Aalto ⁹⁾
Meilans, huvilapalsta n:o 5	Liikemies A. J. Ronkainen ¹⁰⁾
S:n » » 8	Johtaja K. A. Welin ¹¹⁾
S:n » » 9	Insinööri J. Efron ¹²⁾
S:n » » 16	Rakennusmestari J. A. Waaranto ¹³⁾
S:n » » 25 a	Leskirouva J. Winberg ¹⁴⁾
S:n tonttipaikka Isberg	Ajuri G. A. Korhonen ¹⁵⁾
S:n Tulliniitty. etel. palsta	Kauppias J. V. Haapasalo ¹⁶⁾
Merholma, palsta n:o 2	Kirjaltaja W. S. Nybäck ¹⁷⁾
Merikatu, alue	Emma Mäkisen turvakoti ¹⁸⁾
Morsian	Liikemies P. Hakulinen ¹⁹⁾
Ouluntie, tontit n:ot 4 ja 6	Tilanomistaja J. A. Morelius ja huvi- lanomistaja G. A. Liljeberg ²⁰⁾
Päijänteentie, tontti n:o 5	Herra M. Rissanen; sittemmin joh- taja T. Vaarala ²¹⁾
S:n » » 19	Rouva B. E. Jankes ²²⁾
S:n » » 21	Ajuri J. O. Syrjänen ²³⁾
S:n » » 23	Rouva E. V. Toivonen ²⁴⁾
S:n tontit n:ot 39 ja 41	Työmies E. Koivisto ²⁵⁾
Roineentie, tontti n:o 3	Ajuri J. A. Saariluoto ²⁶⁾
Ruoholahti, varastopaikka n:o 10	Karhula osakeyhtiö ²⁷⁾
Sibyllankatu, tontti n:o 1	Nobels petroleumimportaktiebolag i Finland ²⁸⁾
Sinivuoreenmaa, huvilapalsta n:o 4	Kivipiirtäjä M. Stejskal ²⁹⁾
S:n » » 11	Työnjohtaja T. Wickman ³⁰⁾
Sulhanen	Kauppias B. V. Tuominen ³¹⁾
Suvantotie, tontti n:o 3	Ajuri E. Hiltunen ³²⁾
S:n » » 4	Työmies J. Karenius ³³⁾
S:n » » 5	Huvilanomistaja J. E. Suominen ³⁴⁾

¹⁾ Rtk. pöytäk. 14. 6. 43 §. — ²⁾ S:n 22. 1. 21 §. — ³⁾ S:n 15. 11. 24 §.
— ⁴⁾ S:n 15. 3. 12 §. — ⁵⁾ S:n 17. 9. 10 §. — ⁶⁾ S:n 28. 6. 22 §. — ⁷⁾ S:n
16. 8. 30 §. — ⁸⁾ S:n 19. 12. 13 §. — ⁹⁾ S:n 27. 9. 28 §. — ¹⁰⁾ S:n 25. 10.
48 §. — ¹¹⁾ S:n 5. 7. 60 §. — ¹²⁾ S:n 24. 9. 9 §. — ¹³⁾ S:n 6. 9. 4 §. — ¹⁴⁾ S:n
6. 9. 3 §. — ¹⁵⁾ S:n 15. 2. 7 §. — ¹⁶⁾ S:n 5. 2. 17 §. — ¹⁷⁾ S:n 4. 1. 25 §.
— ¹⁸⁾ S:n 18. 5. 28 §. — ¹⁹⁾ S:n 16. 5. 12 §. — ²⁰⁾ S:n 22. 1. 20 §. — ²¹⁾ S:n
15. 3. 9 §.; 15. 10. 4 §. — ²²⁾ S:n 15. 2. 8 §. — ²³⁾ S:n 15. 10. 2 §. — ²⁴⁾ S:n
22. 1. 18 §. — ²⁵⁾ S:n 19. 7. 45 §. — ²⁶⁾ S:n 24. 5. 20 §. — ²⁷⁾ S:n 29. 3.
37 §. — ²⁸⁾ S:n 10. 5. 45 §. — ²⁹⁾ S:n 24. 5. 62 §. — ³⁰⁾ S:n 5. 7. 53 §. —
³¹⁾ S:n 20. 9. 27 §. — ³²⁾ S:n 14. 5. 42 §. — ³³⁾ S:n 7. 12. 20 §. — ³⁴⁾ S:n
22. 1. 19 §.

Suvantotie, tontti n:o 6	Leipuri V. Sohlman ¹⁾
Toukola, asuntotontti n:o 2 kortt. 2 . .	Leipurimestari J. N. Oksanen ²⁾
S:n » » 5 » 12 . .	Kauppias O. Parkkinen ³⁾
S:n rantakortt. tontit n:ot 9 ja 10	Arabian osaketehdas ⁴⁾
Vallila, asuntopalsta n:o 4	Talonomistaja J. A. Leiqvist ⁵⁾
Vallilantie, tontti n:o 8	Tilanomistaja J. A. Morelius ⁶⁾
S:n asuntotontti n:o 9	Leskirouva B. J. Juutinen ⁷⁾
S:n » » 23	Osakeyhtiö Talola ⁸⁾
S:n » » 42	Kauppias K. A. Lindström ⁹⁾
S:n » » 44	Talonomistaja O. Nieminen ¹⁰⁾
Vanajantie, tontit n:ot 5 ja 7	Rouva O. Aikala; sittemmin johtaja T. Vaarala ¹¹⁾
Virtaintie, tontti n:o 9	Suutari S. Vuorilaakso ¹²⁾
S:n » » 10	Herra M. Rissanen; sittemmin kolle- ginneuvos J. E. Melartin ¹³⁾
S:n » » 12	Puuseppä K. A. Hacklin; sittemmin leipuri V. Kari ¹⁴⁾
Äggelby, viljelyspalsta n:o 51	Kaupungin viljelystoimikunta ¹⁵⁾
S:n » » 51 a	Toiminimi Veljekset Udd ¹⁶⁾
S:n » » 51 b	Osakeyhtiö Malmin puutavaraliike ¹⁵⁾
S:n etel. huvilaryhmä n:o 3	Rouva R. Blomqvist ¹⁶⁾
S:n » » » 11	Herra A. Holmberg ¹⁷⁾
S:n länt. » » 7	Kauppias N. Railio ¹⁸⁾
S:n it. » » 11	Ajomies O. Kallio y. m. ¹⁹⁾
S:n » » » 13	Tilanomistaja J. Kavaleff ²⁰⁾
S:n » » » 18	Ratsumestari E. Elfvengren ²¹⁾
S:n » » » 20	Suomen naisyhdistys; sittemmin rouva A. Saastamoinen ²²⁾
S:n » » » 21 A ja B	Ruustinna J. Boijer ²³⁾
S:n » » » 38	Leskirouva J. M. Dahlström ²⁴⁾
S:n » » » 52	» A. V. Lenz ²⁴⁾
S:n » » » 53	Liikemies A. Lahtinen ²⁵⁾
Ätsärintie, tontti n:o 4	» K. J. Wahlberg ²⁷⁾

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista, joiden vuokramaksu suoritetaan kuukausittain, teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa:

Tilapäisiä
vuokrasopi-
muksia.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 12. 4. 12 §. — ²⁾ S:n 2. 4. 9 §. — ³⁾ S:n 24. 9. 3 §. —
⁴⁾ S:n 5. 2. 10 §; 18. 10. 15 §. — ⁵⁾ S:n 7. 6. 20 §. — ⁶⁾ S:n 22. 1. 22 §. —
⁷⁾ S:n 15. 3. 11 §. — ⁸⁾ S:n 1. 3. 20 §. — ⁹⁾ S:n 14. 6. 44 §. — ¹⁰⁾ S:n
12. 4. 13 §. — ¹¹⁾ S:n 24. 5. 21 §; 15. 10. 3 §. — ¹²⁾ S:n 7. 12. 21 §. — ¹³⁾ S:n
15. 3. 10 §; 15. 10. 5 §. — ¹⁴⁾ S:n 1. 3. 21 §; 15. 10. 6 §. — ¹⁵⁾ S:n 16. 5.
16 §. — ¹⁶⁾ S:n 15. 2. 6 §. — ¹⁷⁾ S:n 11. 1. 20 §. — ¹⁸⁾ S:n 18. 10. 21 §. —
¹⁹⁾ S:n 1. 11. 25 §. — ²⁰⁾ S:n 8. 2. 47 §. — ²¹⁾ S:n 5. 11. 11 §. — ²²⁾ S:n
25. 1. 38 §; 13. 10. 39 §. — ²³⁾ S:n 8. 2. 46 §. — ²⁴⁾ S:n 19. 4. 21 §. —
²⁵⁾ S:n 24. 5. 22 §. — ²⁶⁾ S:n 22. 3. 7 §. — ²⁷⁾ S:n 12. 4. 11 §.

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu kuukaudessa, Smk.	
Baggböle, palstatila 3 ¹ 1	Työmies A. Hinkkanen ¹⁾	1 kk. irtis.	25	—
S:n » 3 ²⁶	Kivityöntekijä K. Salonen ²⁾	1 » »	40	—
S:n » 3 ⁹⁶	Herra O. Oittinen; sittemmin irtisanottu ³⁾	1 » »	40	—
S:n » 3 ⁹⁷	Puuseppä L. Fischer ⁴⁾	1 » »	35	—
S:n » 4 ¹⁰⁶	Työmies S. Helinen ⁵⁾	2 » »	25	—
Creutzkatu, tontti n:o 3	A. b. Cygnaeusgatan n:o 8 ⁶⁾	1 » »	9	17
Edelfelttie, varastopaikka	Johtaja Allan Hjelt ⁷⁾	1 » »	15	—
Ehrensvärdtie, »	A. b. Allan Hjelt & C:o ja herra A. Lilius ⁸⁾	1 » »	166	67
Grejjus, alue	Kivityöntekijä V. Rissanen ⁹⁾	1 » »	2	—
Hakasalmi, alue	Sirkuksenjohtaja R. Ohlsson ¹⁰⁾	Toistaiseksi	500	—
Hesperia, alue	Karusellinomistajatar E. Prüss ¹¹⁾	1/10 1917	400	—
S:n »	Neiti I. Strömberg ¹²⁾	Toistaiseksi	200	—
S:n »	Herra J. L. Billing ¹³⁾	»	200	—
Hietakannas, alue	O. y. Helsingin huonekaluliike ¹⁴⁾	6 kk. irtis.	25	—
S:n »	Seppä O. A. Pitkänen ¹⁵⁾	6 » »	20	—
S:n »	Liikemies E. Sandström ¹⁶⁾	6 » »	100	—
Hietaniemi, »	Isännöitsijä J. V. Nyman ¹⁷⁾	6 » »	75	—
S:n »	Puuseppä M. Kyllönen; vuokra sittemmin peruutunut ¹⁸⁾	6 » »	60	—
S:n »	Puuseppä M. Kyllönen ¹⁹⁾	6 » »	65	—
Humalisto »	Kauppias N. Gurjanoff ²⁰⁾	1 » »	20	—
Huvilakatu, varastopaikka	Puutavarakauppias F. Kivistö ²¹⁾	1 » »	200	—
Kansakoulukatu, tontti n:o 3	A. b. Åbo ingenjörbyrå ²²⁾	1 » »	300	—
Kirkkomaankatu, varastopaikka	Kivityöntekijä V. Hildén ²³⁾	2 » »	20	—
S:n »	Hiilentuontiosakeyhtiö ²⁴⁾	3 » »	140	—

1) Rtk. pöytäk. 13. 10. 38 §. — 2) S:n 13. 10. 32 §. — 3) S:n 28.6. 19 §. — 4) S:n 5. 10. 4 §. — 5) S:n 6. 9. 57 §. — 6) S:n 21. 8. 13 §. — 7) S:n 26. 11. 37 §. — 8) S:n 7. 12. 32 §. — 9) S:n 29. 3. 35 §. — 10) S:n 14. 6. 1 §. — 11) S:n 7. 6. 3 §. — 12) S:n 5. 7. 77 §. — 13) S:n 5. 7. 78 §. — 14) S:n 25. 1. 9 §. — 15) S:n 8. 3. 11 §. — 16) S:n 19. 7. 23 §. — 17) S:n 5. 2. 18 §. — 18) S:n 15. 2. 14 §; 6. 9. 46 §. — 19) S:n 13. 9. 6 §. — 20) S:n 16. 8. 13 §. — 21) S:n 24. 9. 7 §. — 22) 4. 6. 12 §. — 23) S:n 5. 7. 22 §. — 24) S:n 15. 2. 16 §.

Kortt. n:o 178, varastopaikka	Liikemies E. B. Jacobs-son ¹⁾	3 kk. irtis.	40	—
S:n » 178, »	Puutavarakauppias J. Korhonen ²⁾	3 » »	30	—
S:n » 178, »	} Kauppias F. Ekberg ³⁾	{ 6 » »	36	67
S:n » 178, »		{ 3 » »	139	—
S:n » 178, »	» E. Sandström ⁴⁾	3 » »	67	50
S:n » 178, »	Kirvesmies Y. Murto ⁵⁾	3 » »	65	—
S:n » 178, »	Teknokemiall. tehdas Fen- nia ⁶⁾	1 » »	45	—
S:n » 258, »	Kuluttajain hiilentuonti- konttori ⁷⁾	2 » »	80	—
S:n » 341, »	Seppä B. Haarala ⁸⁾	2 » »	20	—
S:n » 385, »	Kivityöntekijä K. G. Suga- nder ⁹⁾	2 » »	2	—
S:n » 410, »	Työmies J. Sarkanen ¹⁰⁾	1 » »	7	—
S:n » 410, »	Helsingin rakennusaine- kauppa o. y. ¹¹⁾	3 » »	75	—
S:n » 413, varastopaikka	Seppä H. Vinha ¹²⁾	2 viik. »	20	—
S:n » 555, »	Kivityöntekijä J. Tammi ¹³⁾	1 kk. »	10	—
Loviisankatu, tontti n:o 3, varastopaikka	Talouselosakekauppa ¹⁴⁾	1 » »	20	—
Leppäsuu, alue	Mekanikko M. Ollakka ¹⁵⁾	6 » »	10	—
L. Kaivopuisto, var:paikka	Aktiebolaget Merkurius ¹⁶⁾	1 » »	30	—
S:n » »	A. b. Jörgensens skömfär- geri ¹⁷⁾	1 » »	8	33
L. Viertotie, osa tonttia n:o 62	Käsityöläinen F. E. Malm- ström ¹⁸⁾	3 » »	20	—
Merisatama, varastopaikka n:o 12	Työnjohtaja I. Th. Böh- ling ¹⁹⁾	6 » »	20	—
Minervakatu, tontti n:o 4, varastopaikka	Talonomistaja H. Kaarti- nen ²⁰⁾	1 » »	10	—
Museokatu, tontti n:o 26, varastopaikka	A. b. Helsingfors hattfa- brik ²¹⁾	2 viik. »	15	—
S:n s:n »	Talonomist. A. Amberla ²²⁾	1 kk. »	10	—
Nervanderkatu, tontti n:o 13, varastopaikka	Rakennusmestari K. A. Hi- manko ²³⁾	1 » »	20	—
Pakaantie, »	Osuusliike Elanto r. l. ²⁴⁾	1 » »	20	—
Pitkäsillanranta, tontit not 7 ja 9, alue	Vahakabinetinomitaja N. Nielsen ²⁵⁾	1/4 1917	600	—

¹⁾ Rtk. pöytäk. 8. 2. 45 §. — ²⁾ S:n 5. 7. 26 §. — ³⁾ S:n 18. 1. 42 §; 25. 1. 39 §. — ⁴⁾ S:n 8. 2. 39 §. — ⁵⁾ S:n 12. 11. 7 §. — ⁶⁾ S:n 28. 6. 17 §. — ⁷⁾ S:n 21. 6. 5 §. — ⁸⁾ S:n 13. 9. 11 §. — ⁹⁾ S:n 16. 8. 12 §. — ¹⁰⁾ S:n 26. 7. 44 §. — ¹¹⁾ S:n 2. 4. 7 §. — ¹²⁾ S:n 5. 4. 8 §. — ¹³⁾ S:n 26. 4. 2 §. — ¹⁴⁾ S:n 28. 6. 16 §. — ¹⁵⁾ S:n 19. 4. 33 §. — ¹⁶⁾ S:n 4. 6. 19 §. — ¹⁷⁾ S:n 6. 9. 58 §. — ¹⁸⁾ S:n 28. 6. 35 §. — ¹⁹⁾ S:n 24. 5. 31 §. — ²⁰⁾ S:n 4. 6. 18 §. — ²¹⁾ S:n 5. 7. 65 §. — ²²⁾ S:n 15. 11. 13 §. — ²³⁾ S:n 27. 9. 2 §. — ²⁴⁾ S:n 13. 10. 11 §. — ²⁵⁾ S:n 8. 3. 3 §.

Pitkäsillanranta, tontit n:ot 7 ja 9, alue	Rouva A. Antonius ¹⁾	²⁸ / ₈ 1917	600	—
Porvoonkatu, varastopaikka	Maitokauppias J. K. Niittyvaara ²⁾	2 kk. irtis.	5	—
Päijänteentie, alue	Liikemies W. Giers ³⁾	6 » »	10	—
Pääskylänkatu, varastopaikka	II Viaporin sairaala ⁴⁾	¹ / ₄ 1917	13	33
Santaholma, alue	A. b. A. Andersén o. y. ⁵⁾	1 kk. irtis.	75	—
Sinivuorenmää, lisäalue	Insinööri P. H. van Wiennen; sitten a. b. Nya varvet ⁶⁾	6 » »	300	—
S:n »	Aktiebolaget Nya varvet ⁷⁾	6 » »	150	—
S:n »	Johtaja F. Noschis ⁸⁾	³¹ / ₁₃ 1919	2	08
Sörnäsi, varastopaikka	Finska petroleumimport a. b. Masut ⁹⁾	6 kk. irtis.	41	67
S:n »	Kauppa o. y. Kormu ¹⁰⁾	1 » »	20	—
S:n »	Hiilentuontiosakeyhtiö ¹¹⁾	1 » »	41	67
Taivallahti, alue	Puutavarakauppias M. Liimatainen ¹²⁾	1 » »	30	—
Tehtaanpuisto, alue	Muurari H. Reinikka ¹³⁾	2 » »	12	50
S:n »	Puutavarakauppias J. Korhonen ¹⁴⁾	2 » »	90	—
Temppelikatku, asuntotontit n:o 4, varastopaikka	Toiminimi Kreuger & Toll ¹⁵⁾	1 » »	35	—
Töölö, »	Töölön sokeritehdas ¹⁶⁾	1 » »	16	—
Vallila, »	Kauppias E. Bergman ¹⁷⁾	6 » »	15	—
Vilhonvuorenkatu, tontit n:o 1, varastopaikka	Tehtailija J. Brunberg ¹⁸⁾	14 päiv. »	20	—
S:n alue	Työnjohtaja K. V. Elovuori ¹⁹⁾	6 kk. »	20	—

Rahatoimikamari teki seuraavissa tapauksissa tilapäiset vuokrasopimukset paikoista, joiden vuokramaksut suoritetaan käyttökausittain:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu käyttökaudelta, Smk.
Baggböle, palstatila 4 ¹⁹¹	Herra P. Ovsjännikoff ²⁰⁾	Kesäksi 1917	75 —
» rakentamattomat asuntopalstat	Liikeapulainen O. Fredriksson ²¹⁾	» »	100 —
Berga, viljelyspalsta	Konemestari A. Snellman ²²⁾	» »	80 —

¹⁾ Rtk. pöytäk. 7. 6. 2 §; 19. 7. 1 §. — ²⁾ S:n 15. 3. 1 §. — ³⁾ S:n 5. 7. 27 §. — ⁴⁾ S:n 11. 1. 10 §. — ⁵⁾ S:n 27. 9. 39 §. — ⁶⁾ S:n 1. 2. 15 §; 15. 2. 28 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 13 §. — ⁸⁾ S:n 13. 12. 12 §. — ⁹⁾ S:n 8. 2. 25 §. — ¹⁰⁾ S:n 16. 8. 14 §. — ¹¹⁾ S:n 8. 3. 26 §. — ¹²⁾ S:n 26. 7. 23 §. — ¹³⁾ S:n 26. 7. 34 §. — ¹⁴⁾ S:n 13. 9. 28 §. — ¹⁵⁾ S:n 12. 11. 4 §. — ¹⁶⁾ S:n 12. 7. 38 §. — ¹⁷⁾ S:n 27. 9. 1 §. — ¹⁸⁾ S:n 5. 7. 28 §. — ¹⁹⁾ S:n 1. 3. 61 §. — ²⁰⁾ S:n 21. 6. 20 §. — ²¹⁾ S:n 14. 6. 70 §. — ²²⁾ S:n 7. 5. 13 §.

Brändönkatu, varastopaikka	Huvilanomistaja J. A. Nyman ¹⁾	^{31/12} 1917	25	—
Forsby, viljelys- ja laidunmaa	Leski E. Söderholm ²⁾	Kesäksi 1917	35	—
Grejjus, laidunpalsta n:o 3	Rankkuri K. A. Korhonen ³⁾	» »	40	—
S:n viljelyspalsta » 10	Ajuri J. A. Lindfors; sitten ajuri K. Wathén ⁴⁾	—	180	—
Gumtähti, viljelyspalstat n:ot 6 ja 7	Puutarhuri A. Holmqvist ⁵⁾	^{31/12} 1917	350	—
S:n s:n n:o 8	Työmies O. Aarnio ⁶⁾	Kesäksi 1917	70	—
S:n s:n » 9	Naistyöläinen A. Ferin ⁷⁾	» »	40	—
S:n s:n » 34	Ajuri F. Åström ⁸⁾	» »	150	—
S:n s:n » 52	» E. Lindbäck ⁹⁾	» »	500	—
I. viertotie, laidunmaa	Huvilanomistaja J. V. Helenius ¹⁰⁾	» »	50	—
Kivelä, viljelyspalsta	Sokerityöläisten ammattiyhdistys ¹¹⁾	» »	100	—
Kottby, laidunmaa	Ajomies K. R. Silén ¹²⁾	» »	20	—
Laakso, palsta n:o 5	Ajuri K. A. Virta ¹³⁾	» »	27	—
L. viertotie, laidunmaa	» E. Höltä ¹⁴⁾	» »	10	—
S:n »	» V. Rantanen ¹⁵⁾	» »	10	—
Meilans, viljelyspalsta	» O. V. Heinonen ¹⁶⁾	» »	100	—
S:n »				
S:n laidunmaa	Rouva O. Aikala ¹⁷⁾	» »	75	—
Nygård, viljelyspalsta	Ajuri K. Mäkinen ¹⁸⁾	» »	20	—
Salli, viljelyspalsta n:o 1	Toimittaja F. Korpi ¹⁹⁾	» »	50	—
	Raitiotie-esimies I. Lövgren; sittemmin irtisanottu ²⁰⁾	» »	15	—
Sallikatu, viljelyspalsta	Poliisi K. E. Hartell ²¹⁾	^{31/12} 1917	40	—
Santaholma, varastopaikka	Kaupungin halkokonttori ²²⁾	—	Maksuttu	
Taipale, viljelyspalstat a ja i	Ajuri A. Backman ²³⁾	Kesäksi 1917	17	—
S:n viljelyspalsta b	Puutarhuri N. Matrosoff ²⁴⁾	» »	10	—
S:n » c	Työmies A. Stenberg ²⁵⁾	» »	25	—
S:n viljelyspalstat d ja e	Torikauppias J. Ahlfors ²⁶⁾	» »	150	—
S:n viljelyspalsta f	Kirjaltaja A. Stambej ²⁷⁾	» »	10	—
S:n » g	Kaitsija J. A. Malmgren ²⁸⁾	» »	10	—
S:n » g ¹	Ajuri J. Kouhi ²⁹⁾	» »	10	—
S:n » l	Työnjohtaja K. Bergström ³⁰⁾	» »	10	—
S:n » m	Asemamies A. Krohn ³¹⁾	» »	5	—

¹⁾ Rtk. pöytäk. 1. 3. 5 §. — ²⁾ S:n 16. 4. 5 §. — ³⁾ S:n 10. 5. 1 §. — ⁴⁾ S:n 12. 7. 31 §. — ⁵⁾ S:n 19. 4. 19 §. — ⁶⁾ S:n 26. 4. 1 §. — ⁷⁾ S:n 24. 4. 64 §. — ⁸⁾ S:n 21. 6. 31 §. — ⁹⁾ S:n 14. 6. 89 §. — ¹⁰⁾ S:n 19. 4. 2 §. — ¹¹⁾ S:n 16. 4. 8 §. — ¹²⁾ S:n 7. 6. 6 §. — ¹³⁾ S:n 19. 4. 28 §. — ¹⁴⁾ S:n 31. 5. 34 §. — ¹⁵⁾ S:n 24. 5. 5 §. — ¹⁶⁾ S:n 16. 4. 7 §.; 28. 6. 13 §. — ¹⁷⁾ S:n 5. 7. 1 §. — ¹⁸⁾ S:n 14. 6. 3 §. — ¹⁹⁾ S:n 16. 4. 4 §. — ²⁰⁾ S:n 25. 1. 1 §.; 4. 6. 14 §. — ²¹⁾ S:n 18. 1. 38 §. — ²²⁾ S:n 12. 7. 8 §. — ²³⁾ S:n 26. 4. 13 §. — ²⁴⁾ S:n 7. 5. 17 §.

Taipale, viljelyspalsta n ¹	Kirjaltaja K. E. Ahlberg ¹⁾	Kesäksi 1917	10	—
S:n » n ²	Puuseppä M. Mäenpää ¹⁾	» »	15	—
S:n » o	Työmies J. W. Sundqvist ¹⁾	» »	10	—
S:n viljelyspalstat p, r ja s	» E. R. Lehtinen ¹⁾	» »	20	—
S:n viljelyspalsta x	» A. Sneitz ¹⁾	» »	10	—
S:n » y	» K. Lampinen ²⁾	» »	10	—
S:n » ö	Kirvesmies H. Laaksonen ²⁾	» »	8	—
Toukola, viljelyspalsta n:o 2 kortt. 9	Työmies S. Koivumäki ³⁾	» »	15	—
Äggelby, laidunmaa	Liikemies A. Rosqvist- Krabbe ⁴⁾	» »	50	—

Kaupungin satamissa olevat varastot.

Kaupungin satama-alueilla säilytetyistä varastoista laskettiin maksua 10 penniä neliömetriltä ja viikolta.

Hyväksytyjä takuusuittoumuksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari kaikkiaan 11 tehtyjen vuokrasopimusten takuusuittoumusta.

Hyväksytyjä rakennuspit-rustuksia.

Kaikkiaan 32 tapauksessa hyväksyttiin kaupunginmaille suunniteltujen rakennusten tai niillä ennestään oleviin rakennuksiin tehtävien muutosten piirustukset.

Toimitettuja katselmuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 159 tiluksella sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi.

Myönnetty vapaampi vuokrafflusten käyttöoikeus.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi ⁵⁾ rahatoimikamari Sörnäisten puuseppäosaakeyhtiölle, jolla oli vuokralla hallussaan korttelin n:o 272 tehdastontti n:o 20 sekä Iso ja Pieni Verkkosaari, oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle luovuttaa mainittujen paikkain hallintaoikeuden. Samanlainen oikeus myönnettiin ⁶⁾ yhtiölle Vallilan alueeseen n:o 6 sekä siihen kuuluvaan lisäalueeseen nähden.

Huoneistojen luovutus majoitustarkoituksiin.

Venäläisen sotaväen majoittamiseksi, sotilassairaalan laittamiseksi sekä paikan hankkimiseksi hevosille ja tarvikkeille y. m. päätti rahatoimikamari luovuttaa huoneistoja kaupungin omistamista taloista ja rakennuksista sekä sille kuuluvilta avonaisilta paikoilta. Kun varsinkin kansakouluja käytettiin tähän tarkoitukseen, oikeutettiin ⁷⁾ kansakoulujohtokunnat koulujen tarpeisiin vuokraamaan sopivia huoneistoja kaupungista.

Rakennuksia koskevia vuokrasopimuksia.

Paitsi kaupunginvaltuuston päättämiä Kaivopuiston, Esplanadikappelin ja Alppipaviljongin sekä Kaivopuiston uimalaitoksen vuokrasopimuksia ⁸⁾ käsitteli rahatoimikamari kysymyksiä kaupungin omistamain rakennusten vuokralle antamisesta seuraavissa tapauksissa:

¹⁾ Rtk. pöytäk. 26. 4. 13 §. — ²⁾ S:n 7. 5. 17 §. — ³⁾ S:n 19. 4. 3 §. — ⁴⁾ S:n 16. 4. 9 §. — ⁵⁾ S:n 11. 10. 37 §. — ⁶⁾ S:n 11. 10. 36 §. — ⁷⁾ S:n 4. 1. 13 §; 11. 1. 18 §; 22. 1. 31 §; 1. 2. 22 §; 17. 9. 9 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 59 ja 60.

Kaisaniemen ravintola vuokrattiin¹⁾ kassanhoitaja F. O. Lindforsille 4,000 markan vuosivuokrasta.

Ent. seurahuoneen pesulaitos vuokrattiin²⁾ Seurahuoneen osakeyhtiölle 3,000 markan vuosivuokrasta.

Muuan Forsbyn mäellä sijaitseva riihirakennus vuokrattiin³⁾ huvilanomistaja J. A. Nymanille 50 markan vuosivuokrasta.

Eräät kaupungin omistamissa huoneuksissa olevat huoneet vuokrattiin⁴⁾ eri henkilöille 15:stä 30 markkaan vaihtelevasta kuukausivuokrasta.

Kaupungin omistamia rakennuksia myytiin seuraavissa tapauksissa alempana mainituille henkilöille: Myytyjä rakennuksia.

muuan Gumtähdessä sijaitseva pajarakennus huvilanomistaja S. Häggille⁵⁾ 150 markasta, kuitenkin niin, että ostaja sai rakennuksen käytettäväkseen vasta sitten, kuin venäläinen sotaväki ei sitä enää tarvinnut;

kaksi Meilansissa sijaitsevaa latoa kuorma-ajuri O. V. Heinoselle⁶⁾ 125 markasta;

Vuorimiehenkadun talon n:o 9 isompi puurakennus arkkitehti A. Lindgrenille⁷⁾ 5,500 markasta (kauppa peruutui kuitenkin myöhemmin⁸⁾; sekä

muuan Nybondaksen talon lato vuokraaja K. E. Karlssonille⁹⁾ 50 markasta.

Kauppahalleihin nähden päätti¹⁰⁾ rahatoimikamari, että Rantatorin kauppahalli oli pidettävä avoinna klo 7 a. p. — klo 6 i. p., Hakaniemen hallin yläkerros klo 9 a. p. — 7 i. p. ja alakerros 8 a. p. — klo 6 i. p. sekä Hietalahdentorin halli klo 8 a. p. — 6 i. p. ja Kasarmin torin halli klo 9 a. p. — 7 i. p., minkä ohessa kaikkien hallien tuli olla suljettuina sunnuntaisin ja pyhäpäivin. Kauppahallit.

Tehtyjen hakemusten johdosta oikeutti¹¹⁾ rahatoimikamari erinäiset yhdistykset määräpäivinä kesän kuluessa käyttämään Hakasalmen ja Hesperian puistoa, Kyläsaarta sekä Eläintarhan urheilukenttää ja Mäntymäkeä urheilukilpailujen, juhlain y. m. s. paikkana. Lupa puistojen y. m. käyttämiseen.

Huutokaupan toimitettuaan myönsi¹²⁾ rahatoimikamari 14 henkilölle oikeuden tarkoitukseen määrätyillä paikoilla yhden vuoden aikana vaunuista myydä virvokejuomia, hedelmiä, jäätelöä y. m. kaikkiaan 13,175 markan vuokramaksusta. Edelleen myönnettiin¹³⁾ 3 henkilölle oikeus yhden vuoden aikana eri paikkoihin asettaa kaikkiaan 6 virvoke-

Virvokejuomavaunujen, myyntikojujen y. m. paikat.

1) Rtk. pöytäk. 13. 9. 27 §. — 2) S:n 8. 3. 7 §. — 3) S:n 11. 10. 16 §. — 4) S:n 5. 2. 6 §; 5. 4. 1 §; 12. 4. 17 §; 3. 5. 1 §; 13. 9. 7 §; 15. 11. 14 §; 7. 12. 25 §. — 5) S:n 15. 3. 18 §. — 6) S:n 12. 7. 37 §; 28. 6. 13 §. — 7) S:n 22. 3. 19 §. — 8) S:n 21. 5. 4 §. — 9) S:n 27. 8. 18 §. — 10) S:n 16. 5. 8 §. — 11) S:n 3. 5. 37 §; 18. 5. 22 §; 24. 5. 63 §; 5. 7. 78 §. — 12) S:n 23. 3. 1 §. — 13) S:n 12. 4. 9 §; 23. 4. 1 §.

juomain y. m. myyntivaunua 50 markan maksusta vaunulta. Jäätelön myyntiä varten yhden vuoden aikana oikeutettiin ¹⁾ 2 henkilöä asettamaan vaunu, toinen 100 ja toinen 50 markan vuokramaksusta. Edelleen oikeutettiin ²⁾ 32 henkilöä huhtikuun 1 päivään 1918 kojuista myymään kahvia eri paikoilla kaupungissa 25 markan vuokramaksusta kukin: sittemmin myönnettiin ³⁾ samanlainen lupa lisäksi 11 henkilölle. Yksi henkilö oikeutettiin ⁴⁾ hippodromin luona pitämään virvokejuomain y. m. myyntivaunua 75 markan viikkomaksusta.

Kaupungin uimahuoneiden vuokraus.

Oikeus kesällä 1917 kantaa maksut kaupungin omistamain Ruohoja Humallahden sekä Kyläsaaren uimahuoneiden käyttämisestä annettiin ⁵⁾ huutokaupan toimitettua 2 henkilölle yhteensä 1,085 markan maksusta.

Jäänotto-oikeus.

Oikeus talvella 1916—1917 kaupungin alueelta ottaa jäitä myönnettiin ⁶⁾ 10:stä 100 markkaan vaihtelevista maksuista kaikkiaan 6 hakijalle; näistä oikeuksista oli tuloja yhteensä 220 markkaa.

Kaislanotto-oikeus.

Oikeus kesällä 1917 kaupungin vesistä Gumtähden rannassa koota kaislaa myönnettiin ⁷⁾ 1 henkilölle 10 markan maksusta.

Hiekan- ja sa- venotto-oikeus.

Oikeus Reimarsin tilalta ottaa 1,000 kuormaa hiekkaa myönnettiin ⁸⁾ Gottfrid Strömberg osakeyhtiölle 3 markan korvauksesta kuormalta. Niinikään oikeutettiin ⁹⁾ uunintekijä A. Malmi korttelista n:o 477 ottamaan savea 2 markan hinnasta kuormalta.

Lupa ilmoitus- pilarien asetta- miseen.

Toiminimi Öflund & Pettersson oikeutettiin ¹⁰⁾ kaupunkiin asettamaan 10 ilmoituspilaria rakennuskonttorin hyväksymiin paikkoihin 50 markan vuosimaksusta kultakin pilarilta.

Lupa puhelin- kioskien aset- tamiseen.

Tehdystä anomuksesta myönsi ¹¹⁾ rahatoimikamari Helsingin telefooniyhdistykselle luvan asettaa puhelinkioskeja Koulutorille, Ritarihuoneenpuistikkoon, Ateneumin vierelle, Länsirantaan ja Oopperakellarin vierelle.

Lupa kioski- pilarin muut- tamiseen.

Liikemies W. Sandbergin anomukseen saada muuttaa kioskipilari Punapotkonkadulta Arkadiakadulle myönnyttiin ¹²⁾.

Lupa asettaa näytteille taideteoksia.

Kuvanveistäjä J. Munsterhjelm oikeutettiin ¹³⁾ lokakuun 1 päivään asti Tähtitorninmäen etelärinteelle panemaan näytteille muovailemansa »Suomen järvet» niminen suihkukaivon luonnos.

Lupa laiturin teettämiseen.

Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen anomukseen saada teettää Hylkysaaren luoteisrantaan anomuksen oheisen piirustuksen mukaisen laiturin rahatoimikamari myöntyi ¹⁴⁾.

1) Rtk. pöytäk. 29. 3. 50 §; 12. 4. 9 §. — 2) S:n 10. 5. 18 §. — 3) S:n 31. 5. 11 §; 14. 6. 47 §; 21. 6. 2 §; 12. 7. 1 §; 20. 9. 20 §; 24. 9. 20 §; 11. 10. 3 §. — 4) S:n 9. 8. 4 §. — 5) S:n 31. 5. 1 §. — 6) S:n 4. 1. 11 §; 18. 1. 40 §; 25. 1. 6 §; 22. 2. 1 ja 2 §; 17. 9. 7 §. — 7) S:n 3. 5. 14 §. — 8) S:n 25. 1. 5 §. — 9) S:n 2. 4. 8 §. — 10) S:n 1. 3. 28 §. — 11) S:n 7. 12. 34 §. — 12) S:n 15. 2. 2 §. — 13) S:n 28. 6. 14 §. — 14) S:n 5. 4. 11 §.

Niinikään oikeutettiin¹⁾ osakeyhtiö M. G. Stenius n. s. viidenpennintulliin rakennuttamaan väliaikainen odotuspaviljonki raitiotie-matkustajia varten. Lupa odotuspaviljongin rakentamiseen.

Rahatoimikamari myöntyi²⁾ metsähallituksen anomukseen saada laskea Ruoholahdessa olevaan halkotarhaansa johtavan pistoraitteen kaupungin yleisten töiden hallituksen lähemmin ilmoittamin ehdoin. Lupa pistoraitteen laskemiseen.

Samaten oikeutettiin³⁾ raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö Meilansinkadulle teettämään yhtiön uuteen vaunuhalliin johtava sivuutusraide. Lupa sivuutusraiteen teettämiseen.

Aktiebolaget Rob. Huberin anomukseen saada mainitun yhtiön Kaisaniemenkadun kumpaisellakin puolella sijaitsevain tonttien välille teettää tunnelin raudoitetusta betonista rahatoimikamari myöntyi⁴⁾, sillä ehdolla että tunneli muutettiin tai poistettiin, jos kaupungin etu vastedes sitä vaati. Lupa tunnelin teettämiseen Kaisaniemenkadun alle.

Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön anomukseen saada Sörnäsintonttien rantatiehen laskea sähkökaapeli niinikään myönnyttiin⁵⁾ eräin ehdoin työn suorituksen valvontaan nähden. Lupa sähkökaapelin laskemiseen.

Kun Vuorikadun tontin n:o 9 omistaja piirustuksenopettaja T. Ahrenberg oli vaatinut korvausta Kaisaniemenkadun teettämiseen tarvittavan maan luovuttamisesta, päätti⁶⁾ rahatoimikamari oikeuteen haastattaa Ahrenbergin aviopuolisot saadakseen heidät velvoitetuiksi tehdyn kauppakirjan mukaan luovuttamaan osan tonttia sitä vastaan että saavat kauppakirjassa määrätyn toisen alueen vastikkeeksi. Sitten sovittiin⁷⁾ herra Ahrenbergin kanssa väliaikaisen tien aukaisemisesta Fabianinkadulta mainitulle tontille velvoittamalla kaupunki suorittamaan tien teettämisestä johtuvat kustannukset sekä korvaamaan tien aikaansaaman vahingon. Korvausvaatimuksia Kaisaniemenkatua varten käytystä maasta.

Huonekalukauppias J. Weckströmin anomuksen 10,000 markan suuruisen korvauksen myöntämisestä vahingosta, jonka hän katsoi kadun teettämisen johdosta kärsineensä, rahatoimikamari epäsi⁸⁾.

3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Jäseniksi Boxbacka aktiebolag yhtiön johtokuntaan, jonka yhtiön osakkeet kaupunki oli ostanut⁹⁾, valittiin¹⁰⁾ herrat Lindfors ja Ehrnrooth sekä pankinjohtaja E. von Rettig, varamiehinä kaartinluutnantti W. Bergström ja rakennusmestari K. J. Rousti. Johtokunta valtuutettiin¹¹⁾ myymään ja tarpeen vaatiessa ostamaankin kalustoa Domarbyn, Strömin, Brusan ja Hagan tiloille ja veloitettiin siitä puolivuositain Eräiden kaupungin ostamain maatilain hallinto.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 7. 12. 9 §. — ²⁾ S:n 22. 1. 29 §. — ³⁾ S:n 15. 2. 34 §. — ⁴⁾ S:n 8. 3. 5 §. — ⁵⁾ S:n 11. 1. 22 §. — ⁶⁾ S:n 4. 10. 23 §. — ⁷⁾ S:n 29. 10. 13 §. — ⁸⁾ S:n 4. 10. 24 §. — ⁹⁾ Ks. tätä kert. siv. 16. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 26. 4. 21 §. — ¹¹⁾ S:n 30. 4. 13 §.

antamaan tili rahatoimikamarille. Edelleen annettiin¹⁾ erinäisten kaupungin ostamain uusien tilain hallinto mainitulle johtokunnalle, joka sen ohessa velvoitettiin toimimaan yhteisesti kaupungin viljelystoimikunnan kanssa tilain käyttämiseksi kaupungin väestön ruokatavara-tarpeiden tyydyttämiseksi.

Keskusteluja
Vikin ja Hertona-
sän maa-
tilain ostosta.

Kirjelmässä²⁾ toukokuun 3 päivältä rahatoimikamari teki Suomen senaatin kamaritoimituskunnalle huomautuksen, että kaupunki oli aikaisemmin Vikin sotilasvirkatalon vastikkeeksi valtiolle tarjonnut 1) Meilansissa sijaitsevan Bjällbon huvilatiluksen n:o 1, 2) Meilansissa sijaitsevan maa-alueen litt. A. Tilkan eli n. s. Tilkan sairaala-alueen ja 3) Gumtähden sairaala-alueen. Vastausta tähän esitykseen ei kuitenkaan ollut saapunut, mutta omistusoikeuden hankkiminen Vikin sotilasvirkataloon oli kaupungille entistään tärkeämpi sen hankittua itselleen omistusoikeuden rajakkaisiin maihin. Siltä varalta ettei kamarin aikaisemmin tekemiä tarjouksia voitaisi hyväksyä, ilmoitti kamari kaupungin suostuvan käteisellä maksamaan lunastushinnan, jonka kumpaisenkin asianosaisen valitsema toimikunta harkitsi kohtuulliseksi ja kaupunginvaltuusto voi hyväksyä.

Myöskin Hertonasin kartanon ostamiseksi aloitettiin keskustelut, sittenkuin rahatoimikamari oli kirjelmässä huhtikuun 30 päivältä kaupunginvaltuuston antaman tehtävän mukaisesti tiedustellut³⁾, suostuiko aktiebolaget Hertonas gård yhtiön johtokunta kaupungille myymään mainitun maatilain tai yhtiön kaikki osakkeet.

Mankalan
koskiosakeyh-
tiön hallinto.

Jäseniksi Mankalan koskiosakeyhtiön johtokuntaan valitutti⁴⁾ rahatoimikamari yhtiökokouksessa olevalla edustajallaan pankinjohtajat A. R. Ehrnroothin ja A. Neoviuksen ynnä professori K. A. Ahlforsin sekä varajäseniksi professori A. L. Hjelmmanin ja varatuomari Fredrik Mörtengrenin.

Annankadun
kansakoulun
laajennus.

Professori G. Nyströmille antoi⁴⁾ rahatoimikamari toimeksi laatia ehdotuksen Annankadun kansakoulutalon laajentamiseksi.

Määrärahoja
yövärtijain
palkkaukseen.

Yövärtijain palkkaamiseksi rahatoimikonttoriin klo 10 i. p. ja klo 6 a. p. väliseksi ajaksi rahatoimikamari, levottomiin aikoihin katsoen, myönsi⁵⁾ 300 markan kuukausimäärärahan. Niinikään päätettiin⁶⁾ yövärtiointi järjestää Hakaniemen halleihin ja tästä johtuvat kustannukset, 300 markkaa kuukaudessa, panna myymälänhaltijain maksettaviksi.

Kunnan vilje-
lystoimikunta.

Muonitustoimikunnan ehdotuksen mukaisesti päätti⁷⁾ rahatoimikamari asettaa kunnallisen viljelystoimikunnan vähävaraisille henkilöille jakamaan viljelyspalstoja käytettävänä olevilta mailta, ja valit-

¹⁾ Rtk. pöytäk. 3. 5. 32 §; 31. 5. 31 §. — ²⁾ S:n 3. 5. 32 §. — ³⁾ S:n 19. 7. 49 §. — ⁴⁾ S:n 1. 3. 57 §; 8. 3. 33 §. — ⁵⁾ S:n 5. 10. 13 §. — ⁶⁾ S:n 1. 11. 45 §. — ⁷⁾ S:n 25. 4. 1 §.

tiin mainitun toimikunnan jäseniksi herra Hjelmman, varamiehenä herra Ehrnrooth, sekä kaupungingeodeetti W. O. Lille. Muut jäsenet oli sosialilautakunnan ja eräiden työväenjärjestöjen valittava.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi inventtaajiksi kuluvana vuonna valittiin¹⁾ herrat Gripenberg ja Listo. Ylimääräiset inventtaajat.

Helsingin kaupungin obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita arvottaessa joutuivat lunastettaviksi seuraavat numerot: Obligatioiden arvonta.

5 % lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 1 päivänä²⁾):

Sarja litt. A à Smk 1,000: —, n:ot 31, 47, 62, 72, 89, 97, 100, 110, 113, 197, 206, 319, 324, 368, 378, 467, 471, 480, 489.

» » B » » 500: —, » 4, 64, 151, 153, 165, 188, 193, 248, 274, 292, 297, 331, 344, 364, 415, 427, 436, 451, 486, 508, 524, 545, 551, 590, 601, 621, 714, 722, 726, 765, 820, 875, 950, 991, 1016, 1059, 1123, 1131, 1137, 1175, 1221, 1230, 1234, 1248, 1256, 1282, 1295, 1305, 1341, 1353, 1409, 1433, 1443, 1450, 1472, 1497.

Sarja litt. C à Smk 200: —, n:ot 2, 21, 30, 70, 105, 113, 126, 134, 144, 150, 155, 160, 194, 256, 293, 368, 428, 433, 456, 457, 496, 522, 523, 556, 586, 600, 700, 733, 768, 776, 811, 858, 886, 928, 929, 947, 957, 963, 966, 1025, 1026, 1148, 1185, 1214, 1219, 1222, 1239.

4 ½ % lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 1 päivänä²⁾):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 2, 127, 250, 263.

» » B » » 1,000: —, » 186, 317, 359, 431, 521, 558, 682, 771, 950, 1064, 1106, 1211, 1238, 1348, 1370, 1481.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 4. 1. 4 §. — ²⁾ S:n 26. 11. 12 §.

Sarja litt. C à Smk 500: —, n:ot 56, 474, 496, 501, 506, 667, 672, 692, 713, 914, 973, 1102, 1204, 1220, 1370, 1413, 1505, 1522, 1562, 1699, 1812.

3 ½ % lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 1 päivänä ¹⁾):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 6, 47, 143.

» » B » » 2,000: —, » 16, 147, 243, 359, 380, 384.
 » » C » » 1,000: —, » 57, 155, 229, 463, 545, 561.
 » » D » » 500: —, » 561, 728, 1039.

4 % lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 1 päivänä ¹⁾):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 109, 112, 145.

» » B » » 2,000: —, » 387, 388, 475, 601.
 » » C » » 1,000: —, » 719, 995, 1172.
 » » D » » 500: —, » 1730, 1745, 1968, 2232, 2383.

4 % lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 4 päivänä ²⁾):

à Smk 500: —, n:ot 150, 186, 233, 259, 329, 480, 1134, 1187, 1244, 1518, 1572, 1638, 1681, 1700, 1901, 1952, 1953, 2102, 2124, 2398, 2488, 2772, 2788, 3010, 3130, 3210, 3619, 3872, 3892, 3904, 3931, 3970, 4102, 4478, 4934, 5056, 5163, 5211, 5502, 5561, 5715, 5805, 5819, 5826, 5868, 5886, 6005, 6129, 6527, 6659, 6720, 6898, 6940, 7076, 7311, 7361, 7425, 7561, 7718, 7781, 7847, 8003, 8108, 8199, 8236, 8403, 8757, 8996, 9041, 9217, 9274, 9295, 9372, 9637, 9710, 9799, 9867, 9948, 9974, 10001, 10158, 10410, 10489, 10495, 10503, 10533, 10594, 10637, 10876, 11038, 11054, 11058, 11142, 11284, 11289, 11314, 11406, 11416, 11512, 11599, 11629, 11874, 11918, 11943, 12040, 12076, 12112, 12339, 12491, 12734, 12741, 12745, 12856, 12876, 12887, 13144, 13372, 13450, 13508, 13857, 14152, 14313, 14514, 14543, 14842, 14858, 14863, 14947, 15139, 15172, 15264, 15442, 15453, 15480, 15536, 15747, 15753, 15886, 15969.

5 % lainaa vuodelta 1913 (arvonta heinäkuun 16 päivänä ³⁾):

à Smk 536: —, n:ot 81, 96, 325, 408, 418, 421, 424, 465, 479, 481, 671, 736, 744, 796, 856, 1059, 1127, 1152, 1256,

¹⁾ Rtk. pöytäk. 8. 2. 20 §. — ²⁾ S:n 14. 6. 72 §. — ³⁾ S:n 26. 7. 26 §.

1269, 1281, 1289, 1312, 1320, 1384, 1432, 1625,
 1669, 1677, 1697, 1790, 1921, 1928, 1929, 1952,
 2003, 2075, 2086, 2094, 2108, 2164, 2167, 2177,
 2179, 2185, 2191, 2264, 2337, 2339, 2463, 2464,
 2472, 2511, 2568, 2670, 2824, 2968, 2976, 3041,
 3063, 3066, 3160, 3181, 3226, 3367, 3368, 3370,
 3661, 3814, 3822, 3836, 3889, 3920, 4101, 4484,
 4557, 4633, 4639, 4720, 4800, 4976, 5256, 5329,
 5495, 5496, 5517, 5600, 6073, 6209, 6313, 6320,
 6342, 6464, 6508, 6816, 6822, 6824, 6830, 6882,
 6890, 7064, 7072, 7232, 7281, 7289, 7312, 7384,
 7616, 7617, 7784, 7841, 8004, 8008, 8012, 8024,
 8081, 8113, 8157, 8169, 8184, 8397, 8404, 8432,
 8485, 8493, 8558, 8584, 8641, 8671, 8777, 8785,
 8856, 8876, 8881, 8930, 8937, 8960, 8967, 8968,
 9056, 9064, 9126, 9134, 9206, 9272, 9283, 9311,
 9344, 9356, 9361, 9367.

Rahatoimikonttorin esityksen mukaisesti hyväksyttiin¹⁾ eräät Kunnallisvero-
 konttorin laatimat luettelot, joiden mukaan vuosilta 1912—15 kerty-
 mättömiä kunnallisveroja poistettiin yhteensä Smk 321,453: 58; sit-
 temmin poistettiin²⁾ näiden ja aikaisempain vuosien kunnallisveroja
 tileistä edelleen Smk 16,762: 98. Vuoden varrella myöntyi kamari erä-
 siin poistoanomuksiin sekä myönsi eräissä tapauksissa odotusaikaa
 kunnallisverojen suoritukseen nähden. Kunnallisvero-
jen tileistä
poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin³⁾ maksamatta olevia Henkilökoh-
 henkilökohtaisia vaivaismaksuja vuosilta 1912—15 yhteensä 10,467 taisten vaivais-
 markkaa sekä vuosilta 1915—16 kaikkiaan Smk 15,601: 50. maksujen
tileistä poisto.

Niinkään poistettiin⁴⁾ vuodelta 1915 perimättä jäänyttä koira- Koiraveron
 veroa 3,765 markkaa. tileistä poisto.

Liikennekonttorin esityksestä myönsi⁵⁾ rahatoimikamari liikenne- Liikennemak-
 maksujen palautuksia kaikkiaan Smk 313: 68. sujen palautus.

Kaupungin lahjoitusrahastoista ensimmäistä kiinnitystä vastaan Kaupungin
 annettujen lainain korko huojistettiin⁶⁾ 5 %:iin sekä toista kiinnitystä lahjoitusrahas-
 vastaan annettujen lainain korko 5½ %:iin, helmikuun 1 päivästä lukien. toista myönnet-
tyjen lainain
korko.

K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahaston 1915 vuoden käyt- K. H. Ren-
 tämättömistä korkovaroista päätti⁷⁾ kamari antaa taideteollisuus- lundin stipen-
 keskuskoululle 1,215 markkaa, alemmalle käsityöläiskoululle 1,025 rahasto.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 11. 1. 14 §; 25. 1. 40 §. — ²⁾ S:n 16. 8. 16 §; 20. 9. 32 §. — ³⁾ S:n 25. 1. 40 §; 6. 9. 44 §. — ⁴⁾ S:n 25. 1. 40 §. — ⁵⁾ S:n 18. 1. 22 §; 1. 3. 22 §; 1. 3. 54 §; 20. 9. 48 §. — ⁶⁾ S:n 18. 1. 9 §. — ⁷⁾ S:n 5. 2. 28 §.

markkaa sekä työväenopiston suomalaiselle osastolle 605 markkaa ja sen ruotsalaiselle osastolle Smk 220: 25.

A. F. Laurellin
stipendi-
rahasto.

Sitä vastoin päätti ¹⁾ rahatoimikamari, ettei A. F. Laurellin stipendirahastosta annettaisi stipendejä kuluvana vuonna.

Vahingonkor-
vausta tapatur-
maisesta ruu-
miinvam-
masta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä myönsi rahatoimikamari seuraaville kaupungin töissä tapaturmaisen ruumiinvamman saaneille henkilöille vahingonkorvausta alempana mainitut määrät:

a) heidän jäljellä olevaksi eliniäkseen vuosittain:

työmies J. N. Domanderille ²⁾ Smk 129: 60 tammikuun 27 päivästä 1917;

työmies J. V. Enrothille ³⁾ 108 markkaa helmikuun 21 päivästä 1917;

työmies V. Jääskeläiselle ⁴⁾ Smk 64: 80 syyskuun 8 päivästä 1917;

työmies A. Oksaselle ⁵⁾ Smk 194: 40 heinäkuun 8 päivästä 1916;

työmies A. Putkoselle ⁶⁾ 36 markkaa marraskuun 12 päivästä 1916;

työmies A. Rantaselle ⁷⁾ Smk 142: 56 helmikuun 24 päivästä 1917; ja

työmies M. Tallgrenille ⁸⁾ Smk 129: 60 tammikuun 21 päivästä 1917;

b) lyhyemmäksi ajaksi:

työmies V. Haapaselle ⁹⁾ 27 markkaa kerta kaikkiaan;

työmies J. A. Laaksolle ¹⁰⁾ 48 markkaa kerta kaikkiaan;

työmies E. Lahtiselle ¹¹⁾ Smk 20: 16 marraskuun 20 päivästä 1916 heinäkuun 20 päivään 1917;

työmies Y. Lepistölle ¹²⁾ 200 markkaa kerta kaikkiaan;

työmies J. A. Siljanderille ¹³⁾ 150 markkaa kerta kaikkiaan;

työmies O. Urholle ¹⁴⁾ 175 markkaa kerta kaikkiaan; ja

työmies E. Vassmanille ¹⁵⁾ Smk 518: 40 marraskuun 19 päivästä 1916 marraskuun 18 päivään 1918.

Vuotuista eläkettä tapaturman johdosta kuolettavasti vahingoituneiden työntekijäin leskille ja lapsille myönsi rahatoimikamari seuraavat määrät:

työmiehenvaimo M. Kömille ¹⁶⁾ 144 markkaa ja hänen alaikäiselle tyttärelleen 72 markkaa marraskuun 1 päivästä 1917;

työmiehenvaimo M. Lehtoselle ¹⁷⁾ 144 markkaa kesäkuun 18 päivästä 1916; sekä

työmiehenvaimo S. L. Oksaselle ¹⁸⁾ 144 markkaa ja hänen alaikäiselle tyttärelleen 72 markkaa toukokuun 1 päivästä 1917.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23. 4. 9 §. — ²⁾ S:n 22. 3. 2 §. — ³⁾ S:n 16. 5. 14 §. — ⁴⁾ S:n 1. 11. 30 §. — ⁵⁾ S:n 4. 1. 28 §. — ⁶⁾ S:n 10. 5. 11 §. — ⁷⁾ S:n 31. 5. 18 §. — ⁸⁾ S:n 22. 3. 3 §. — ⁹⁾ S:n 14. 6. 42 §. — ¹⁰⁾ S:n 8. 2. 44 §. — ¹¹⁾ S:n 15. 3. 4 §. — ¹²⁾ S:n 21. 6. 8 §. — ¹³⁾ S:n 21. 8. 10 §. — ¹⁴⁾ S:n 21. 8. 12 §. — ¹⁵⁾ S:n 8. 2. 43 §. — ¹⁶⁾ S:n 13. 12. 14 §. — ¹⁷⁾ S:n 1. 2. 9 §. — ¹⁸⁾ S:n 12. 4. 5 §.

C. Muut asiat.

Sittenkuin rahatoimikamarissa oli tehty ehdotus kaupungin virka- ja palvelusmiesten leski- ja orpokassan perustamisesta, päätti ¹⁾ kamari asiaa valmistelemaan asettaa komitean, jäsenenä herra Gripenberg, filosofiantohtori H. M. J. Relander ja filosofianmaisteri H. Dalström.

Kysymys kaupungin virka- ja palvelusmiesten leski- ja orpokassasta.

Katsoen kuntain velvollisuuksista työntekijäin tapaturmavakuutukseen nähden elokuun 18 päivänä 1917 annettuun asetukseen kehoitti ²⁾ rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituksia antamaan ehdotuksen kunnallisten työntekijäin vakuuttamisesta, niin että asia voitaisiin ainakin väliaikaisesti järjestää, kunnes oli päästy selvyyteen siitä, olisiko kaupungin liityttävä suunniteltuun kuntainväliseen kuntain työntekijäin tapaturmavakuutuslaitokseen. Sittemmin tehtiin ³⁾ Suomen teollisuudenharjoittajain keskinäisen tapaturmavakuutusyhdistyksen kanssa mainitunsuuntainen vakuutusopimus.

Kysymys kuntainvälisestä työväentapaturmavakuutuksesta.

Kaupungin työkunnan työesimieheksi ⁴⁾ valitsi rahatoimikamari eläinlääkäri J. F. Salinin.

Työesimiehen vaali.

Jäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen valitsi ⁵⁾ rahatoimikamari puolestaan herra Ignatiuksen, varamiehenä herra Lindfors.

Jäsenten valitseminen kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitukseen sekä sosialilautakuntaan.

Jäseneksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen valittiin ⁵⁾ herra Heimbürger ja varajäseneksi herra Neovius. Sittenkuin herra Heimbürger oli vapautettu kamarin jäsenyydestä, valittiin ⁶⁾ hallituksen jäseneksi herra Neovius, varamiehenä herra Hjelmman.

Edelleen valitsi ⁵⁾ rahatoimikamari sosialilautakunnan jäseneksi herra Liston ja varajäseneksi herra Hjelmmanin.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 16. 4. 11 §. — ²⁾ S:n 10. 11. 1 §. — ³⁾ S:n 28. 12. 39 §. — ⁴⁾ S:n 10. 5. 13 §. — ⁵⁾ S:n 4. 1. 6 §. — ⁶⁾ S:n 19. 2. 4 §.

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1917 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Ilmestyneet
julkaisut.

Vuonna 1917 ilmestyivät Helsingin kaupungin tilastokonttorin toimesta seuraavat seitsemän julkaisua alempana mainittuina aikoina:

- Maalisk. 19. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 26. 1913. VI + 488 siv.
- Toukok. 31. Kommunalkalender för Helsingfors stad. III. 1917. X + 354 siv.
- Marrask. 1. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 26. 1913. VI + 484 siv.
- Marrask. 22. Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 6. 1915. XIV + 242 + 170 siv.
- Jouluk. 7. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 6. 1915. XIV + 242 + 170 siv.
- Jouluk. 20. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 27. 1914. VI + 458 siv.
- Jouluk. 28. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 11. 1915. XXX + 536 siv.

Näistä julkaisuista osoittivat aikaisemmin ilmestyneihin vuosikertoihin verraten vuosikirja, terveyden- ja sairaanhoitotilasto sekä varsinakin kunnalliskalenteri mikä missäkin määrin laajentunutta sisällystä, jota vastoin vuoden varrella ilmestyneiden kunnalliskertomusten koko oli jonkin verran entistään pienempi.

Mitä ensinnä vuosikirjaan tulee, lisääntyi taulujen luku 20:lla eli 395:een ja taulusivujen luku 26:lla eli 520:een. Uusista tauluista on erikseen mainittava pari tauluryhmää, joihin oli pantu sanottavammin työtä. Näitä oli viisi taulua, joissa käsiteltiin kunnallisvaaleissa äänestävien ja näissä vaaleissa annettujen äänien lukumäärää, jotka taulut perustuivat vaalipöytäkirjoissa oleviin tietoihin ja antoivat ensimmäi-

sen seikkaperäisemmän Helsingin kunnallisvaaleista julkaistun jälkikatsauksen, sekä neljä taulua, joissa oli katsauksia perintöpesäin lukumäärään ja niiden yhteenlaskettuun omaisuuteen. Aivan uusia olivat sitä paitsi kaksitoista sekalaista sisällystä olevaa taulua, jotka koskivat m. m. ilman lämpö määrää, katuja ja viemärejä, Vallilan, Hermanin, Toukolan ja Bölen vuokratontteja, kunnan sairaalain taloudenhoitoa, lihantarkastusaseman toimintaa, eduskuntavaaleja, suurten tulojen verotusta, kaupunginkassan tilaa y. m. Eräissä näistä tauluista annettiin tietoja myöskin vuodelta 1916, jopa vielä vuodelta 1917 (m. m. lokakuussa toimitetusta eduskuntavaalista).

Vuonna 1917 julkaistussa terveyden- ja sairaanhoitotilaston vuosikerrassa supistui kertomusosasto kahden väliaikaisen sairaalan toimintakertomusten poistumisen johdosta, jota vastoin sekä tilastokonttorin laatima tekstiosasto että tauluosasto jonkin verran laajenivat, edellinen syntyväisyyttä sekä varsinkin lapsenpäästöjä ja niiden yhteydessä olevia seikkoja koskevan laajemman esityksen ja jälkimmäinen sen johdosta, että taulujen lukumäärä lisääntyi neljällä eli 80:een; uusien tai laajennettujen taulujen joukossa huomattiin jälkikatsauksia ilmoitettuihin taudintapauksiin ja kuolemansyihin väkilukuun verraten sekä lapsenpäästöjä ja lihantarkastusta koskevat taulut. Kaikkiaan laajeni julkaisun koko eräiden poistojen johdosta kuitenkin ainoastaan 4 sivulla eli 426 sivuun.

Kunnalliskalenterin uusi laitos ilmestyi lähinnä edelliseen laitokseen verraten tuntuvasti laajempana, varsinkin mitä n. s. kalenteriosastoon tulee. Tätä laajennettiin, paitsi katsauksilla viime vuosina lisäksi tulleisiin uusiin viranomaisiin ja laitoksiin, kolmella uudella luvulla, joissa esitettiin osin sota-aikana asetetut kunnalliset viranomaiset, osin ne viranomaiset, yhdistykset, laitokset, osakeyhtiöt y. m., joihin tai joiden johtokuntiin kaupunki valitsee jäseniä, sekä osakeyhtiöt, joissa kaupungilla on osake-enemmistö, osin vihdoinkin eräät kuntainväliset liittymät ja laitokset. Kunnan viranomaisten ja laitosten järjestyksessä tapahtuneiden muutoksien, annettujen uusien johtosääntöjen y. m. johdosta useimmat muut kalenteriosaston osat osin tarkistettiin, osin laadittiin kokonaan uudestaan, jolloin m. m. erikoista huolta pantiin voimassa olevain johto- ja ohjesääntöjen y. m. täydentämiseen, joita useassa tapauksessa ei ollut julkaistu kunnallisasetuskokoelmassa. Poliisilaitosta koskeva luku poistettiin tällöin kokonaan, syystä että laitoksen järjestyksessä ja henkilökunnassa tapahtui kalenterin painatusaikana niin lukuisia ja nopeita muutoksia, että yrityksistä ottaa nämä huomioon vihdoinkin täytyi turhina luopua. Kalenteriosasto laajeni kaikkiaan 60 sivulla eli 264 sivuun, henkilöosasto sitä vastoin, vaikka sekin paljon laajeni, painatettiin tähän vuosikertaan tuntuvasti pienemmällä kirjakkeilla, minkä johdosta sivuluku väheni 12:lla eli 78:aan.

Useiden kunnallisten laitosten järjestykseen tuon tuostakin tehtyjen muutosten ja niiden henkilökunnan äkillisten vaihtumisten sekä suu-
restä vaikeutuneiden painatusolojen johdosta ei kalenterin suomen-
kielisen laitoksen painatusta ehditty suorittaa vuoden varrella, vaan
täytyi se lykätä seuraavaan vuoteen.

Vuodelta 1913 julkaistuihin kunnalliskertomuksiin tuli lisää mai-
nittuna vuonna perustetun sosialilautakunnan kertomus; kunnallis-
kertomukseen vuodelta 1914 tulivat lisää tilastokonttorin ja Helsingin
anniskeluosakeyhtiön tarkastajan antamat kertomukset, mutta siitä
poistui kaksi tässä julkaisussa aikaisemmin esitettyä vuosikertomusta,
nimittäin rakennustarkastuskonttorin, joka ei ollut mainitulta vuodelta
antanut selontekoa, sekä työväenasiain lautakunnan, jonka toiminta
oli lakannut. 1913 vuoden kunnalliskertomus supistui 22 ja 1914 vuo-
den kertomus edelleen 30 sivulla.

Ilmestymisaikaan nähden voitiin merkitä aikaa voitettua mikäli
kaikkia kolmea kunnalliskertomusta sekä kunnalliskalenterin ruotsin-
kielistä laitosta koski. Voitto oli 1913 vuoden ruotsinkieliseen kunnallis-
kertomukseen nähden noin 8 ½ ja vastaavaan suomenkieliseen kun-
nalliskertomukseen nähden 2 kuukautta, 1914 vuoden ruotsinkieliseen
kunnalliskertomukseen nähden 3 sekä kunnalliskalenteriin nähden noin
4 ½ kuukautta. Sitä vastoin myöhästyi vuosikirja noin 2 kuukautta
sekä molemmat terveyden- ja sairaanhoitotilaston laitokset noin 4 kuu-
kautta. Syynä siihen että kaksi tilastokonttorin tärkeintä julkaisua
siten, päin vastoin kuin lähinnä edellisinä vuosina oli ollut laita, tuntu-
vasti myöhästyi, oli pääasiallisesti, että niiden painatus kohtasi arvaa-
mattomia esteitä. Paitsi että kaikki työ kirjapainoissa oli seisauksissa
maaliskuun vallankumousliikkeen aikana, noin 6 viikkoa kestäneen
lakon aikana kesällä elokuun 4 päivään asti sekä marraskuun lakko-
viikolla, ei se kirjapaino, jossa puheenalaiset julkaisut painettiin, kau-
punginvaltuuston kiireellisten töiden suuren kasautumisen johdosta
voinut huhtikuun keskivaiheilta kesäkuun 10 päivän vaiheille asti juuri
ensinkään toimittaa uusia korjausvedoksia, ja taas syksyllä kirjapaino-
jen työkyky tuntuvasti väheni kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön
tulon johdosta. Keino, jota konttorin mielestä olisi käytettävä näiden
vaikeuksien poistamiseksi, on tuonnempana lähemmin mainittu toi-
sessa yhteydessä.

Vuoden päät-
tyessä paina-
tehtävänä ole-
vat julkaisut.

Osa tilastokonttorin vuoden varrella toimittamista julkaisutöistä
käsitti julkaisuja, jotka vielä 1917 vuoden päättyessä olivat painatetta-
vina. Tähänkin työhön vaikuttivat uudistuneet painatuksen seisahtu-
miset sangen epäedullisesti. Vuoden vaihteessa olivat alempana mai-
nitut näistä julkaisuista edistyneet niin pitkälle, että jokin osa niistä
oli puhtaaksi painettuna:

	Valmiita 8-sivuisia painoarkkeja.
Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 7. 1916 ...	14
Helsingfors stads statistik. II. Handel. 1. 1916	7
Helsingin kaupungin tilasto. II. Kauppa. 1. 1916	6
Helsingfors stads statistik. VI. Undervisningsväsen. 1. 1916—17	6
Helsingin kaupungin tilasto. VI. Opetuslaitokset. 1. 1916—17	5

Korjausvedoksina vihdoin oli, paitsi moniaita viimeksi mainittujen julkaisujen arkkeja, myöskin seuraavain julkaisujen osia, joita ei vuodenvaihteessa vielä ollut ensinkään painettu:

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 27. 1914.
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 28. 1915.
Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. III. 1918.

Tilastokonttorin apua käyttivät niinkuin ennenkin suuressa määrässä sekä vakituiset että tilapäiset kunnalliset viranomaiset ja laitokset. Näistä on mainittava rahatoimikamari, terveydenhoitolautakunta (kuukausittain annetut tiedot), kasvatuslautakunta, muonitustoimikunta, elintarvelautakunta, halkokonttori, kaupunginvaltuuston kalliinajanolisäysvaliokunta sekä kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettavien määräysten ehdotusta laatimaan asetettu kaupunginvaltuuston valiokunta.

Tilastollista apua ja tilastotietoja kunnan viranomaisille.

Konttorin johtajan avustusta asiantuntijana konttorin johtosäännön 5 §:n mukaan käytti vuoden varrella m. m. kaupunginvaltuuston kalliinajanolisäysvaliokunta.

Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastolle lähetti tilastokonttori samoin kuin ennenkin maistraatin välityksellä osin erinäisiä vuosittain uusiintuvia tietoja n. s. kuvernöörintauluihin, osin eräitä tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta, kannetusta huviverosta y. m.

Tilastotietoja muille viranomaisille y. m.

Tilastolliselle päätoimistolle laadittiin tavanmukaiset erilaatuiset tilastoyhdistelmät.

Lääkintöhallitukselle toimitettiin moniaita tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta, kunnansairaalan toiminnasta y. m. sekä vankeinhoitokomitealle tietoja kaupungilla tutkintovangeista ja poliisin pidättämistä henkilöistä olleista kustannuksista.

Summittaisia tietoja kuolemansyistä Helsingissä lähetettiin niinkuin ennenkin viikoittain Tukholman kaupungin tilastokonttorille julkaistavaksi kansainvälisessä tilastossa.

Kun oli osoittautunut, että tilastokonttorin painatustyöt, sen johdosta että sen käyttämien yksityisten kirjapainojen tuotantokyky, eritoten kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön tultua, oli tuntuvasti vähentynyt, olivat sängen paljon viivästyneet, minkä johdosta konttorin julkaisutöitä ajoittain oli uhannut täydellinen seisahdus, ja vii-

Esitys kirjapainon perustamisesta tai ostamisesta kaupungille.

taten niinkään sängen runsaasti kohonneisiin painatuskustannuksiin, teki konttori kirjelmässä marraskuun 26 päivältä rahatoimikamarille esityksen että kysymys kirjapainon perustamisesta tai ostosta kaupungille otettaisiin uudestaan käsiteltäväksi. Tätä asiaa ei ratkaistu vuoden varrella.

Lausunto kuntain rahatilastoista.

Maamme virallisen tilaston uudesti järjestämisestä valmistelevan komitean antamasta, kuntain rahatilastoa koskevasta mietinnöstä n:o VII antoi tilastokonttori helmikuun 10 päivänä kaupunginvaltuuston pyytämän lausunnon, jossa konttori esittämillään syillä m. m. ehdotti moniaita muutoksia ja lisäyksiä mainitun komitean laatimiin tilastokaavakkeihin. Kaupunginvaltuusto lähetti tämän lausunnon lääninhallitukseen huomioon otettavaksi asiasta annettavia määräyksiä laadittaessa.

Hermannin It. viertotien varrella sijaitsevain talojen osoitteen muutos.

Tilastokonttorin kirjelmässä rahatoimikamarille elokuun 31 päivänä 1916 tekemän ehdotusten johdosta että Hermannin Itäisen viertotien varrella sijaitsevain talojen osoitteen muutos, sekaannuksen välttämiseksi näiden ja kaupunginasemakaavan alueella Itäisen viertotien varrella sijaitsevain, samalla osoitenumeroilla varustettujen talojen kanssa, vahvasti maistraatti toukokuun 14 päivänä antamallaan kuulutuksella mainitun suuntaisen muutoksen.

Ehdotus 1918 vuoden menosäännöksi.

Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä rahatoimikamariin lähettämäänsä menosääntöehdotukseen oli tilastokonttori merkinnyt m. m. vakinaisten laskuapulaisten lukumäärän lisäyksi neljästä viideksi ynnä siitä johtuvan näiden apulaisten palkkausmäärärahan korotetuksi 8,400:sta 10,500 markkaan, painatusmäärärahan korotetuksi 30,000:sta 54,000 markkaan, uuden 7,800 markan määrärahan konttorista erillään toimitettavia tilasto-, käänös- y. m. töitä varten, niinkään uuden 1,100 markan määrärahan kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten, minkä ohessa kunnalliskertomusten määrärahaa oli vähennetty 5,850:stä 4,000 markkaan ja samaten tarverahain määräraha 3,600:sta 1,800 markkaan, jota paitsi ehdotuksesta oli kokonaan poistettu konttorin muuton johdosta tarpeettomat vuokra-, valaistus- ja polttoainemäärärahat, kaikkiaan 2,250 markkaa. Ehdotusta, joka päättyi 114,640 markkaan 1917 vuoden Smk:n 85,433: 33 sijasta, puolsi rahatoimikamari sinänsä hyväksyttäväksi, ja budjettia järjestäessään kaupunginvaltuusto sen hyväksyikin konttorin myöhemmin tekemin ehdotuksin painatusmäärärahan korottamisesta edelleen 43,000 markalla, joten konttorin 1918 vuoden menosääntö vahvistettiin 157,640 markaksi.

Lisämäärärahat.

Rahatoimikamariin lähetetyssä kirjelmässä marraskuun 28 päivältä tilastokonttori pyysi kamaria kaupunginvaltuustolta hankkimaan 2,400 markan lisäyksen konttorin kunnalliskertomusten määrärahaan, 61,000 markan lisäyksen painatuskustannusten määrärahaan

sekä 1,300 markan lisäyksen tarverahain määrärahaan. Kamarin puollettua esitystä myöntyi valtuusto siihen.

Tilastokonttorin kirjelmässä joulukuun 6 päivältä 1916 kaupunginvaltuustolle antaman ehdotuksen konttorin johtosäännön muutoksiksi ja lisäyksiksi valtuusto hyväksyi tammikuun 30 päivänä eräin muutoksin.

Muutoksia ja lisäyksiä konttorin johtosääntöön.

Toukokuun 29 päivänä tehtyään rahatoimikamarille esityksen, että tilastokonttorin ent. seurahuoneella aikaisemmin käyttämä huoneisto, josta venäläiset sotilasviranomaiset olivat poistuneet, jälleen luovutettaisiin konttorille, jonka esityksen kamari hyväksyi, muutti konttori kesäkuun 11 päivänä erittäin epämurkavasta väliaikaisesta huoneistostaan P. Esplanadinkadun talosta n:o 27, sittenkuin tarpeelliset puhdistustyöt oli toimitettu, entiseen, sen tarpeita varten aikaisemmin sisustettuun huoneistoon. Yhtä konttorihuonetta kuitenkin konttorin takaisin muutettua käytti kaupunginvaltuuston kalliinajantalouskomitea väliaikaisesti muutaman kuukauden.

Konttorin huoneisto ja kalusto.

Muuton yhteydessä konttori heinäkuun 5 päivänä anoi lupaa teettää rakennuskonttorin huonerakennusosastolla isonlaisen, enintään 800 markan hintaisen kirjahyllyn ja hyllyosaston niiden kahden hyllylaitteen sijaan, jotka sotilasviranomaisten pitäessä huoneistoa hallussaan olivat hävinneet ja joita myöhemmin turhaan oli etsitty. Rahatoimikamari myöntyi tähän anomukseen.

Vuoden alussa ylennettiin vakinaiset laskuapulaiset neidit Karin Hoffström ja Valborg Kuhlefelt assistenteiksi ja vakinaisiksi laskuapulaisiksi otettiin neidit Märtha Hedlund, Anna Broms ja Gertrud Fontell, jotka kaikki olivat aikaisemmin toimineet konttorissa ylimääräisinä laskuapulaisina. Kaupunginvaltuuston huhtikuun 11 päivänä 1916 tekemän päätöksen johdosta perustettuun uuteen amanuenssinvirkaan tuli niinkään vuoden alusta filosofianliseniaatti O. Lundell, joka edellisen vuoden lopussa oli siihen nimitetty.

Konttorin henkilökunta.

Ensimmäinen aktuaari filosofianliseniaatti E. Gylling nautti virkavapautta eduskuntatöiden tähden huhtikuun 20 päivästä elokuun 1 päivään ja toinen aktuaari filosofianmaisteri O. Bruun opintojen vuoksi marraskuun 16 päivästä vuoden loppuun; rahatoimikamarin lokakuun 18 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti amanuenssi Lundell asianhaaran johdosta, jotka eivät olleet hänen virantoimituksensa yhteydessä, irtisanottiin amanuenssinvirastaan ja pidätettiin samalla heti virantoimituksesta. Tämän johdosta tarpeelliset viransijaisuudet hoidettiin siten, että ensimmäisen aktuaarin virkaa huhtikuun 20 päivästä elokuun 1 päivään hoiti toinen aktuaari Bruun, toisen aktuaarin virkaa samana aikana amanuenssi Lundell ja marraskuun 16 päivästä vuoden loppuun filosofiankandidaatti G. Modeen sekä amanuenssinvirkaa huhtikuun 20 päivästä elokuun 1 päivään filosofianmaisteri A. Petäjäniemi,

lokakuun 20 päivästä marraskuun 16 päivään filosofiankandidaatti Modeen ja viimeksi mainitusta päivästä vuoden loppuun filosofiankandidaatti E. Varonen. Vakinainen laskuapulainen Anna Broms nautti sairauden tähden virkavapautta maaliskuun 5 päivästä huhtikuun 5 päivään, jona aikana neiti Elsa Broms hoiti hänen virkatehtäviään.

Ylimääräisinä laskuapulaisina toimivat rouva Sigrid Hedlund koko vuoden, neiti Olga Spåre vuoden alusta huhtikuun 1 päivään, toukokuun 14 päivästä heinäkuun 1 päivään ja syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun sekä neiti Elsa Renfors tammi- ja maaliskuun ynnä osan helmi-, huhti- ja toukokuuta.

Konttorin kirjasto.

Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 265 numerolla, joista 223 oli painettu kotimaassa ja 42 ulkomailla. Näistä oli kaikkiaan 23 eli 16 kotimaassa ja 7 ulkomailla ilmestynyttä (kukin eri numeroksi luettuna) neljännesvuosi-, kuukausi-, viikko- y. m. aikakautisjulkaisua. Ostamalla hankittiin 13 ja vaihtamalla tai lahjoina 252 numeroa.

Lahjoista mainittakoon erittäin ne, joita antoivat johtaja filosofiantohtori J. Guinchard Tukholmasta sekä kolleginneuvos P. Collander, filosofianmaisteri H. Dalström, filosofiantohtori A. G. Fontell, dosentti E. Gylling, filosofianmaisteri K. J. Kalliala, filosofianlisensiaatti O. Lundell ja lääketieteenlisensiaatti A. Ruotsalainen, kaikki Helsingistä.

Sen johdosta että sota oli keskeyttänyt konttorin yhteyden lukuisain ulkomaisten kirjenvaihtajain kanssa, oli ulkomaisen kirjallisuuden numeroluvun lisääntyminen vaihdon johdosta samoin kuin lähinnä edellisinäkin vuosina sangen vähäinen.

Lähtevät toimituskirjat.

Lähteväin toimituskirjain luku vuonna 1917 oli 1,589. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 351, niistä 302 koti- ja 49 ulkomaan paikkoihin meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 1,238, niistä 1,208 koti- ja 30 ulkomaan paikkoihin meneviä.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1917 oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, kuuluivat vuonna 1917 arkkitehti Gustaf Estlander puheenjohtajana, insinööri Gustaf Sourander varapuheenjohtajana, palovakuutustarkastaja Berndt Blom, konsuli Frans Stockmann ja varatuomari Verner Holmberg, joka viimeksi mainittu samalla toimi toimikunnan sihteerinä.

Palotoimikun-
nan jäsenet.

Toukokuussa sattuneen palokuntalaislakon ja sen yhteydessä olevain seikkain johdosta palotoimikunta kokonaisuudessaan erosi toukokuun keskivaiheilla. Varatuomari Holmberg oli kuukautta aikaisemmin eronnut kuoleamalla.

Kokouksessaan kesäkuun 5 päivänä kaupunginvaltuusto valitsi palotoimikuntaan seuraavat uudet jäsenet, nimittäin puheenjohtajaksi pankinjohtaja August Lundqvistin, varapuheenjohtajaksi pankinjohtaja Väinö Leanderin sekä jäseniksi varatuomari Veikko Vartiovaaran, rakennusmestari Juho Ahteen ja rakennusmestari Wilhelm Ekmanin. Sihteerikseen valitsi tämä uusi palotoimikunta varatuomari Alfred Tuomisen.

Palokuntaa hälytettiin vuoden varrella 406 kertaa, niistä 159 kertaa tulipalojen, 109 kertaa vähäisten metsänpalojen tai niiden alkujen, 98 kertaa nokivalkeain, 25 kertaa palosavun takia, 12 kertaa ilki-vallasta, 1 kerran tulenhohteen ja 2 kertaa palolennättimen vian takia. Edelliseen vuoteen verraten hälytysten luku lisääntyi 121:llä jota vastoin tulipalojen luku väheni 10:llä.

Tulipalot.

Tulipalojen ryhmittäminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	—	2	—	1	1	2	1	4	—	1	—	—	12
Maanantai	—	1	3	2	—	3	3	2	—	1	2	1	18
Tiistai	6	6	—	—	5	1	—	2	1	—	2	2	25
Keskiviikko	5	5	4	1	2	2	3	2	2	3	3	1	33
Torstai	8	1	3	3	1	—	6	2	1	1	—	1	27
Perjantai	2	1	2	2	—	2	2	2	2	1	2	4	22
Lauantai	3	3	2	2	—	2	3	1	1	3	2	—	22
Yhteensä	24	19	14	11	9	12	18	15	7	10	11	9	159

Vuorokaudenaikaan nähden sattui 102 tulipaloa päiväsaikaan, klo 6 a. p. ja klo 6 i. p. välillä, sekä 57 öiseen aikaan, klo 6 i. p. ja klo 6 a.p. välillä. Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä saapui 84 tapauksessa puhelimitse, 61 tapauksessa palolennättimellä ja 14 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta.

Tulipalojen ryhmittäminen paikkaan nähden käy selvillä seuraavasta:

	Kivi- taloja.	Puu- taloja.		Siirto	
Asuinhuone	29	28		131	
Asuinhuoneen kellari	10	5	Alus	11	
S:n ullakko	8	2	Tavaravaunu	3	
Myymälä- tai liikehuoneisto	2	2	Rikkalaatikko	5	
Tehdas tai työpaja	18	2	Vartiotupa	4	
Tavarasuojat tai ulkokuone	1	10	Rikkaläjä	3	
Höyrykattilahuone	2	—	Pihamaa	1	
Pesutupa	1	—	Rakennusainetarasto	1	
Leipomo	2	—			Yhteensä 159
Teatteri	1	—			
Eläväinkuvateatteri	1	—			
Rakenteilla oleva talo	3	1			
Automobiilisuoja	2	—			
Porrashuone	1	—			
	Siirto 81	50			
	131				

Syynä tulen irtipääsyy on oli alempana mainituissa tapauksissa:

Tulipalojen
syyt.

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	18
Viallinen tulisija tai savujohto	17
Varomaton lampun tai kynttilän pitely	6
Huolimaton n. s. hehkutuslampun pitely jäätyneitä vesijohto- putkia sulatettaessa	10
Varomaton tulenarkain aineiden tai öljyjen pitely	8
Huolimaton tupakoiminen	1
Itsesytytys	6
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	6
Kaatonut tai pudonnut lamppu	3
Huolimaton tulitikkujen pitely	3
Lasten leikkiminen tulella	4
Tulensekainen tuhka tai hiilet puuastiassa	6
Primuskeittiön tai lampun räjähdys	4
Tuliselle rautauunille sijoitetut polttopuut	1
Savujohtoon muurattu vuoliainen	1
Nokivalkea	8
Tulisijan tai lämpöjohtoputken tulistuminen	6
Tulenarkain aineiden varomaton keittäminen	1
Liian lähelle puuainetta asetettu rautauuni	4
Hehkuvan raudan varomaton pitely	2
Eläväinkuvain filmin varomaton pitely	1
Epätietoinen syy	43

Yhteensä 159

Eri kaupunginosain kesken ryhmittyvät tulipalot seuraavasti:

Tulipalojen
ryhmittymisen
eri kaupungin-
osain kesken.

I kaupunginosa	8	XIII kaupunginosa	3
II »	14	XIV »	4
III »	11	Läntisen viertotien viereinen	
IV »	16	järjestämätön kaupunginosa	3
V »	12	Fredriksperi	1
VI »	11	Vallila	5
VII »	7	Hermannin	4
VIII »	4	Toukola	5
IX »	6	Hanaholma	2
X »	19	Huopalahti	2
XI »	12		
XII »	11		

Yhteensä 159

Palovahingot.

Kertomusvuoden palovahinkotilasto osoittaa seuraavaa:

A. Järjestetyssä kaupungissa.

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	5,132,184: —	
kiinteän omaisuuden	»	19,606,337: —	24,738,521: —;

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	183,722: 64	
kiinteästä omaisuudesta	»	225,387: 66	409,110: 30.

Vahinko oli siis 1.65 % omaisuuden arvosta.

B. Järjestetyn kaupungin ulkopuolella (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	128,500: —	
kiinteän omaisuuden	»	774,200: —	902,700: —

vahingon suuruuden ollessa:

irtaimistosta	Smk	16,516: 10	
kiinteästä omaisuudesta	»	18,910: 87	35,426: 97,

eli 3.9 % omaisuuden arvosta.

Kaupungin koko alueella eli sekä järjestetyssä että järjestämättömässä kaupungissa oli palovahinkojen prosenttimäärä (vahingon ja vakuutussumman välinen suhde) 1.73 %.

Vuoden palovahinkojen koko summasta, Smk:sta 444,537: 27 ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 307,355: 82 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 115,170: 45. Vakuuttamatonta omaisuutta turmeltui 22,011 markan arvosta.

Huomattavammat tulipalot.

Vuoden varrella sattuneista huomattavammista tulipaloista mainittakoon Kansallisteatterissa kesäkuun 17 päivänä puhjennut tulipalo. Tuli oli saanut alkunsa ullakolla katsomon yläpuolella, missä sisustus oli kokonaan puusta. Palokunnan saapuessa oli koko ullakko ilmieliekissä, mutta puolella tunnissa palokunta sai tulen tukahutetuksi, ja teatteritalo vahingoittui niin vähän, että näytäntö voitiin antaa samana päivänä. Palovahinko oli 58,696 markkaa.

Lisäksi mainittakoon Kristiinankadun talon n:o 4 ullakolla elokuun 14 päivänä sattunut tulipalo, jonka aikaansaama vahinko oli Smk 45,711: 84, sekä Hesperiankadun talossa n:o 3 marraskuun 13 päivänä puhjennut tulipalo, joka niinikään alkoi ullakolla sekä sai aikaan vahinkoa Smk:n 25,405: 20 arvosta.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella kaikkiaan 2,124 kertaa, niistä 1,971 kertaa taudintapausten ja 153 kertaa tapaturman johdosta. Edellisen vuoden vastaavat numeroluvut olivat 1,819, 1,573 ja 246.

Palolaitoksen
sairaan-
kulje-
tusvaunut.

Eri kuukausien kesken ryhmittivät sairaankuljetukset seuraavasti:

	Taudintap.	Tapaturmia.
Tammikuu	134	15
Helmikuu	185	11
Maaliskuu	211	7
Huhtikuu	165	10
Toukokuu	157	14
Kesäkuu	147	18
Heinäkuu	149	16
Elokuu	179	7
Syyskuu	145	9
Lokakuu	138	17
Marraskuu	186	16
Joulukuu	175	13
	Yhteensä 1,971	153

Palomiestien lukumäärä ja sen jakautuminen eri paloasemain kesken näkyä seuraavasta taulusta:

Palomiestien
ja sen sijoitus.

A s e m a.	Päällystoa.	Alipäällystoa.	Miehistoa.	Yhteensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuorenkadun varrella	2	6	62	70	14
Kallion asema It. Papinkadun varrella	—	4	22	26	6
Pohjoinen asema Vironkadun varrella	—	1	7	8	4
Kampin asema Kampintorin varrella	—	1	4	5	1
Hermannin asema Itäisen viertotien varrella	—	1	4	5	1
Fredrikserin asema Maistraatinkadun varrella	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	14	103	119	27

Sodan ja sen yhteydessä olevain seikkain johdosta oli palokunnassa samoin kuin edellisenäkin vuonna 30 lisämiestä, jotka olivat jaettuina eri paloasemille. Tästä johtuvat kustannukset suoritettiin erityisistä kaupunginvaltuuston myöntämistä määrärahoista.

Terveystila.

Palokunnan terveystila ei ollut vuoden varrella tyydyttävä. Syyskesästä liikkuneeseen lavantautiin sairastui 10 miestä, joita hoidettiin sairaalassa kaikkiaan 278 päivää. Sitä paitsi hoidettiin sairaalassa yhtä miestä sokeritaudin tähden 103 vuorokautta, yhtä jalkavamman tähden 89 vuorokautta, yhtä vatsahaavan tähden 87 vuorokautta, yhtä vuotavan märkäpesän tähden 78 vuorokautta sekä kuutta ohimenevän vamman tähden 28 vuorokautta.

Varamiehistö.

Varamiehistönä toimi Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon kuului noin 400 jäsentä. Vapaaehtoisen palokunnan apua tulipalojen sammutuksessa ei tarvinnut vuoden varrella käyttää.

Palotalli.

Palotallin kustannukset, lukuun otettuina kengitys, lääkkeet ja silain korjaus, olivat Smk 4: 47 hevosta kohti vuorokaudessa Smk:n 2: 17 sijasta edellisenä vuonna. Pelkästä ruokinnasta oli kustannuksia Smk 4: 24 vuorokaudessa vastaavan määrän vuonna 1916 ollessa Smk 1: 89.

Nämä runsaat kustannukset johtuivat osin kalliista ajasta, osin siitäkin, ettei palokunnalla vuonna 1917 ollut käytettävänään Guntähden viereistä heinämaata, jonka tuotolla palokunnan hevoset oli useana vuonna voitu ruokkia kesäkuukausina.

Palokunnan kalusto ja palokalut.

Mainittavia uusia palokaluja y. m. ei hankittu vuoden varrella. 1917 vuoden alussa oli palolaitoksen kaluston ja palokalujen kirjaanpantu arvo Smk 235,867: 25, josta arvosta vuoden varrella poistettiin Smk 1,421: 50. Joulukuun 31 päivänä oli kirjaanpantu arvo siis Smk 234,445: 75, ja oli tämä jakaantuneena eri paloasemain kesken seuraavasti:

Pääasema	Smk 172,132: —
Kallion asema	» 37,980: 75
Pohjoinen asema	» 13,387: —
Fredriksperin asema	» 4,739: —
Kampin asema	» 3,418: —
Hermannin asema	» 2,789: —

Yhteensä Smk 234,445: 75

Kansallisteatterin tulipalossa tuli 1916 vuoden lopulla Ruotsista hankittu automobiiliruisku ensi kerran käytäntöön vakavanlaatuisessa tulipalossa, ja osoitti se silloin erinomaisesti vastaavansa tarkoitustaan. Kun tämä ruisku on ensimmäinen laatuaan Suomessa, lienee sen lyhykäinen selitys paikallaan. Automobiili, jonka ovat toimittaneet Söder-

teljen Scania Vabis tehtaast, on varustettu 70 hv. bentsiinimoottorilla. Nopeus tasaisella tiellä ja täysin kuormituksin on 45 km tunnissa. Autossa on pyörivä mäntäpumppu, n. s. Ragpumppu, jonka tehoisuus on 1,500 minuuttilitraa. Auton varusteisiin kuuluu sitä paitsi n. s. vetotikapuut, 4 hakastikapuut, 4 jatketikapuut, 300 metriä 76 mm:n läpimittaista letkua, 200 metriä 51 mm:n läpimittaista letkua, 10 suutinputkea, 2 pystöputkea, 2 haarauttamiskappaletta, kirveitä, lapioita, rautakankia, sankopumppu y. m. Autossa on sitä paitsi tilaa 12 miehelle.

Palolaitoksen avustusrahasto, jossa 1917 vuoden alussa oli Smk 35,455:20, karttui vuoden varrella kertyneistä sairaankuljetusmaksuista 5,483 markalla sekä Smk:n 1,360:02 korkotuloilla ja oli siten vuoden päättyessä Smk 40,298:22. Näistä varoista annettiin palotoimikunnan suostumuksella seuraavat määrät:

Avustus-
rahasto.

Avustusta palokersantinleski Ida Saxbergille	Smk	500:—
» » A. Ohlströmille	»	250:—
» palokonstaapeli J. Koivulaiselle parantola- oleskelua varten	»	100:—
25-vuotisen virkajuhlan johdosta kersanteille V. Sand- bergille ja S. P. Kulmalalle, kumpaisellekin	»	200:—
Palkinnoiksi palomiestön urheilukilpailuihin	»	150:—
Miehistön joulukestitykseen	»	100:—
Hautaseppeleen ostoon	»	26:—

Yhteensä Smk 1,326:—

Joulukuun 31 päivänä 1917 oli säästö siis Smk 38,972:22, josta määräst Smk 12,358:13 oli Helsingin Säästöpankissa säästökassatilillä ja Smk 26,614:09 Vaasan osakepankissa karttuvalla pääomatilillä.

Alempana oleva taulu osoittaa eri menotileillä kaupunginvaltuuston menosääntöön merkitsemät määrärahat, vuotuiset kustannukset sekä minkä verran määrärahoja on säästynyt kaupunginkassaan:

Palolaitoksen
1916 vuoden
menojen yh-
distelmä.

	Määrärahat menosään- nön mukaan Smk.		Menot Smk.		Määrä- rahoja säästynyt Smk.	
Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m. . . .	327,690	—	277,792	32	49,897	68
Palotalli	49,170	—	44,100	05	5,069	95
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, ve- denkulutus	45,500	—	42,267	66	3,232	34
Palokalut ja kalusto	98,226	01	11,044	08	2,955	92
	—	—	84,226	01	—	—
Sekalaista	8,600	—	8,385	53	214	47
Yhteensä	529,186	01	467,815	65	61,370	36

Palkkausmäärärahassa syntynyt suuri säästö johtui siitä, että niin alipäällystössä kuin vanhemmassa, parempipalkkaisessa miehistössä syntyi toukokuussa puhjetun palokuntalaislakon jälkeen useita avonaisuuksia.

Kaupungin palolaitoksen menot nousivat alempana mainittuina vuosina seuraaviin määriin:

1900	Smk 123,150: 52
1905	» 118,055: 99
1910	» 155,166: 18
1915	» 283,553: 99
1916	» 312,755: 85
1917	» 383,589: 64

Näihin kustannuksiin ei ole luettu niiden kaupungin omistamain talojen vuokraa, joihin palokunta on ollut majoitettuna.

Sekalaista.

Kaupungin palopäällikkö G. Wasenius, joka elokuussa 1916 vangittiin ja valtiollisena rikoksentehtijänä lähetettiin Sisävenäjälle, pääsi Venäjän vallankumouksen puhjettua maaliskuussa palaamaan Suomeen sekä ryhtyi heti hoitamaan virkatehtäviään. Palomestari Waseniuksen poissa ollessa oli alipalomestari luutnantti Lindh toiminut palopäällikkönä.

Järjestys palokunnassa ei vuonna 1917 ollut kaikin puolin mallikelpoinen. Palomiestön kirjoittauduttua sekatyöntekijäin ammattiliiton jäseniksi vaati se liiton kannattamana alipalomestari Carl Lindhin sekä ruiskumestarien Arthur Forssin ja Toivo Johanssonin erottamista, koska nämä muka olivat liian ankaroita ja vaativaisia virassa. Palotoimikunta, joka oli näiden vaatimusten johdosta toimittanut asiassa tarkan tutkinnon, piti kuitenkin palomiestön vaatimusta aiheettomana, eikä edellä mainitun ammattijärjestön vetoaminen kaupunginvaltuustoonkaan antanut sen toivomaa tulosta, minkätähden palokuntalaislakko julistettiin toukokuun 16 päivän aamulla. Miehistö kieltäytyi silloin vähintäkään puuttumasta tulensammutukseen kaupungissa, joka »mielellään sai palaa perustuksia myöten» miehistön ryhtymättä toimenpiteisiin. Kun alipäällystökin saatiin siirtymään lakkolaisten puolelle, joutuivat kaikki paloasemat lakkolaisten haltuun eikä mitään keinoa tämän estämiseksi ollut. Kun mainittu uhkaus, jos se toteutettiin, saattoi tuottaa yhteiskunnalle suurta tuhoa, katsoivat sekä luutnantti Lindh että ruiskumestarit Forss ja Johansson velvollisuudekseen erota ja antoivat erohakemuksensa. Luutnantti Lindhissä kadotti Helsingin palokunta harvinaisen tarmokkaan, innokkaan, pelottoman ja kyvykkään palokuntaupseerin. Myöskin ruiskumestarit Forss ja Johansson olivat erittäin etevä ammattimiehiä ja

opastajia, jotka kymmenen vuotta olivat nuhteettomasti palvelleet palokunnassa. Ruiskumestari Forss sai sittemmin toimen Karhulan tehtaan palokunnan johtajana, ja 1918 vuoden kapinan aikana punaiset hänet murhasivat.

Lakon jatkuttua 3 ½ vuorokautta päättyi se toukokuun 19 päivän iltapuolella, mutta levottomuutta ja kuohuntaa miehistön keskuudessa jatkui. Vaadittiin tervehdyskunnianteko poistettavaksi, nuori miehistö varasi itselleen oikeuden lomalla ollessaan viipyä koko yön poissa paloasemilta y. m., ja kun palopäällystö rankaisi mitä arveluttavimman laatusista törkeistä hairahduksista, pidettiin kokouksia ja laadittiin pöytäkirjanotteita, joissa miehistö lausui tyytymättömyytensä ja paheksumisensa toimenpiteen johdosta. Asuinhuoneissa ja välikäytävissä laulettiin kumouksellisia lauluja, ja yhteyttä Siltasaaren työväenjärjestön sekä tänne sijoitettujen venäläisten merisotilaiden kanssa pidettiin edelleen voimassa. Alipäällystö, joka, niinkuin edellä mainittiin, sekini otti osaa lakkoon, älysi myöhemmin erehdyksensä sekä yritti silloin tällöin puuttua asiaan, mutta se oli kadottanut arvovaltansa eikä sitä toteltu.

Matkoilla tulipaloihin ja palopaikoilla toimittaessa miehistö kuitenkin unohti kaiken politiikan sekä työskenteli tavallisesti sangen hyvin. Ilmeisenä esimerkkinä tästä mainittakoon edellä kerrottu Kansallisteatterin tulipalon sammutustyö.

Palokuntalaislakon aikana oli toimenpiteisiin ryhdytty mainittavampien vaurioiden torjumiseksi tulen ja palon uhatessa. Vapaaehtoinen palokunta, jota lakkolaisten innokkaista yrityksistä huolimatta ei ollut saatu yhtymään lakkoon, oli varikkoonsa asettanut päivystäjiksi parikymmentä jäsentään, tähystäjiä oli sijoitettu kirkon torneihin y. m.

Alipalomestariksi luutnantti Carl Lindhin jälkeen valitsi kaupunginvaltuusto ent. kaartinluutnantin Walter Bergströmin, joka ei kuitenkaan pitkällisen lavantaudin johdosta voinut vuoden varrella ryhtyä virkaansa hoitamaan.

V. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin köyhäinhoidon hallinnosta vuonna 1917 oli seuraavaa sisällystä:

Vaivaishoitohallituksen jäsenet, virkamiehet ja muu henkilökunta.

Vaivaishoitohallituksena olivat kertomusvuonna: professori Allan Serlachius ja hänen erottuaan prokuraattori Lorenzo Kihlman puheenjohtajana, aluelääkäri V. Leontjeff varapuheenjohtajana, pastori Sigurd Berglund, kaupunginkätilö Hulda Edelmann, everstiluutnantti Otto Ehrström, rakennusmestari Wilhelm Ekman, isännöitsijä C. F. Fagerholm, filosofiantohtori Jenny af Forselles, lääketieteenlisensiaatti Julius Frisk, filosofianmaisteri Elsa Heikel, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, prokuraattori Lorenzo Kihlman, jonka sijaan vuoden varrella tuli varatuomari O. Möller, kunnallisneuvos N. Kochtomow, ent. kuvernööri valtioneuvos Edvard Krogius, lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén, ent. kuvernööri tod. valtioneuvos Lennart Munck, rouva Ellen Nordensvahn, työnjohtaja F. Nummivuori, tohtorinleski Selma Pätiälä, kansakoulunjohtajatar Sofia Streng, aluelääkäri Harald Sundelius, rouva Seidi Swendelin, lakitieteenjohtaja Antti Tulenheimo, joka vuoden varrella erosi ja jonka sijaan tuli kansakoulunopettaja A. Noponen, aluelääkäri ylimäär. professori Axel Wallgren ja aluelääkäri Ludvig Wetterstrand. Varajäseninä olivat lakitieteenkandidaatti Einar Böök, kansakoulunopettaja Viktor Allardt, neiti Matilda Bohm ja kuritushuoneenlääkäri K. A. Tukiainen.

Toimitusjohtajana toimi vankilanjohtaja Bruno Breitholtz, apulaisjohtajana nuorempi lehtori Jarl Jakobsson, sihteerinä toukokuun 1 päivään ent. senaattori August Nybergh ja sitten varatuomari Gunnar Nybergh, lastenhoidontarkastajana ent. kuvernööri Ivar Gordie, tarkastusapulaisena neiti Lilly Sulin, kamreerina herra Frans Rosendahl, kassanhoitajana neiti Anni Lindgren, kanslianjohtajina rouva H. von Creutlein ja herra Herman Myhrberg sekä avustavina kanslianjohtajina neiti Frideborg Wallin ja rouva Tyyne Landén.

Helsingin vaivaishoito-ohjesäännön 30 §:n mukaisina vaivaishoitohallituksen köyhäinkaitsijoina toimivat rouvat Sigrid Amirhanjanz, Karin Boisman, Ellen Höckerstedt, Sigrid Kullman, Lissi Nyman ja Olli Sjöholm, joka viimeksi mainittu erosi vuoden varrella ja jonka sijaan tuli neiti Sigrid Nieminen, neidit Rosa Bronck, Elfride von Hippus ja Maria Ådahl, joka viimeksi mainittu erosi vuoden varrella ja jonka sijaan tuli rouva Anna Lundén, sekä herrat Paul Eklund ja Ture Fagerlund.

Kansliain kirjuriapulaisina toimivat rouvat Ester von Hertzen, Hanna Wallin ja Otti Wilén sekä neiti Ellen Wohlström.

Vaivaishoitohallituksen palveluksessa olivat vuoden varrella diakonissat Alma Lundmark, Olga Lyytikäinen, Anna Renfors ja Olga Saraja.

Rekisteritoimiston johtajana oli neiti Edit Johansson ja saman toimiston kirjuriapulaisina neidit Elsa Nyman ja Helmi Sahrman.

Elätteelleanto-osaston kirjuriapulaisena toimi neiti Elna Ekholm.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen henkilökuntana olivat vuonna 1917 johtaja kaartinluutnantti Walter Bergström, joka erosi vuoden varrella, minkä jälkeen virkaa hoiti konttoristi H. Vaahterlinna, lääkäri aluelääkäri Hj. M. Stenbäck, saarnaaja pastori Hannes Laasonen, konttoristi ja varastonhoitaja Werner Qveflander, joka erosi toukokuun 8 päivänä ja jonka sijaan tuli H. Vaahterlinna, konttoriapulainen Anna Grönlund ja työlaitoksen kaitsija G. W. Lindroth.

Kunnalliskoti
ja työlaitos.

Yhteinen vaivaishoitohallitus kokoontui kertomusvuoden kuluessa ainoastaan kerran käsittelemään voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön 15 §:ssä mainittuja asioita.

Vaivaishoitohallituksen kokoukset, asiain luku y. m.

Keskushallitus piti 21 varsinaista ja 4 ylimääräistä kokousta käsitellen niissä 1,375 asiaa, joista 465 oli toimitusjohtajan, 245 lastenhoidontarkastajan, 424 sihteerin, 43 apulaisjohtajan ja 198 suljetun vaivaishoidon lautakunnan valmistelemia.

I ja II osastolla oli kumpaisellakin 21, III osastolla 24 ja IV osastolla 23 kokousta. Osastojen kokouksissa esiintyneistä 5,906 asiasta käsitelti I osasto 1,313, II osasto 1,113, III osasto 2,122 ja IV osasto 1,358 asiaa.

Vaivaishoitohallituksen lähettämien kirjelmien luku oli 1,960, toimitusjohtajan lähettämien 214 ja apulaisjohtajan lähettämien 112.

Niinkuin katsauksesta ¹⁾ vaivaishoitohallituksen molempain, It. Heikinkadun 1:ssä ja Sörnäsissä Pengerkadun 5:ssä olevain kansliain työhön käy selville, oli näissä kanslioissa käsiteltyjen asiain luku — edellä mainittuja lukuun ottamatta — kaikkiaan 54,084.

Suoranaista avustusta saaneitten köyhien sekä kaupunkiin elät-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 310—311.

teelle annettujen silmälläpitoa varten oli kaupunki, vaivahoito-ohjesäännön 15 §:n mukaisesti, jaettuna kahden hallituksen jäsenen valvonnan alaisiin tarkastusalueihin ¹⁾ seuraavasti:

Alue.	Johtaja.	Apulaisjohtaja.
I.	Kunnallisneuvos N. Kochtomow.	Lääketieteen- ja kirurgian-tohtori K. E. Lindén.
II.	Filosofianmaisteri E. Heikel.	Everstiluutnantti O. Ehrström.
III.	Isännöitsijä C. F. Fagerholm.	Rouva S. Swendelin.
IV.	Prokuraattori L. Kihlman; sittemmin varatuomari O. Möller.	Työnjohtaja F. Nummi-vuori.
V.	Kansakoulunjohtajatar S. Streng.	Lääketieteenlisensiaatti J. Frisk.
VI.	Ylimäär. professori A. Wallgren.	Rouva E. Nordensvahn.
VII.	Aluelääkäri V. Leontjeff.	Kaupunginkätilö H. Edelman.
VIII.	Filosofiantohtori J. af Forselles.	Valtioneuvos E. Krogius.
IX.	Aluelääkäri L. Wetterstrand.	Rakennusmestari W. Ekman.
X.	Aluelääkäri H. Sundelius.	Tohtorinleskirouva S. Pätiälä.
XI A.	Tod. valtioneuvos L. Munck.	Pastori S. Berglund.
XI B.	Pastori S. Berglund.	Tod. valtioneuvos L. Munck.
XII.	Johtaja A. H. Karvonen.	Lakitieteentohtori A. Tulenheimo; sittemmin kansakoulunopettaja A. Noponen.

Keskushallitus.

Keskushallitukseen kuuluivat kertomusvuonna vaivahoitohallituksen puheenjohtaja professori Allan Serlachius, myöhemmin prokuraattori Lorenzo Kihlman sekä everstiluutnantti Otto Ehrström, isännöitsijä C. F. Fagerholm, filosofiantohtori Jenny af Forselles, kunnan työvälytystoimiston johtaja A. H. Karvonen, prokuraattori Lorenzo Kihlman, jonka sijaan myöhemmin tuli varatuomari O. Möller, kunnallisneuvos N. Kochtomow, aluelääkäri V. Leontjeff, aluelääkäri Harald Sundelius, kansakoulunjohtajatar Sofia Streng sekä ylimäär. professori Axel Wallgren.

Vaivahoitohallituksen osastot.

Osastojen, lukuaan neljä, kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava:

1 osastoon kuuluivat 1, 2 ja 4 tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, ent. prokuraattori L. Kihlman, myöhemmin everstiluutnantti

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 227 ja seur.

O. Ehrström puheenjohtajana ja varatuomari O. Möller varapuheenjohtajana;

2 osastoon kuuluivat 3, 5 ja 6 tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, ylim. professori A. Wallgren puheenjohtajana ja kansakoulunjohtajatar Sofia Streng varapuheenjohtajana;

3 osastoon kuuluivat 7, 8, 11 A ja 11 B tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, aluelääkäri V. Leontjeff puheenjohtajana ja filosofiantohtori Jenny af Forselles varapuheenjohtajana;

4 osastoon kuuluivat 9, 10 ja 12 tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, aluelääkäri Harald Sundelius puheenjohtajana ja kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen varapuheenjohtajana.

Suljetun vaivashoidon lautakuntaan kuuluivat seuraavat jäsenet: isännöitsijä C. F. Fagerholm puheenjohtajana, everstiluutnantti O. Ehrström varapuheenjohtajana, tohtorinleskirouva S. Pätiälä, lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén sekä rakennusmestari Wilhelm Ekman.

Suljetun vaivashoidon lautakunta.

Toisella, neljännellä ja kahdeksannella tarkastusalueella oli samoin kuin aikaisemminkin huoltajajärjestelmä käytännössä sikäli, että palkattujen kaitsijain ohessa myös käytettiin vapaaehtoisia huoltajia.

Vuoden jälkipuoliskolla ei vaivashoitohallituksella lisääntyvän elintarvepuutteen johdosta enää ollut tilaisuutta yhtä laajasti kuin ennen jakaa luontoisavustuksia, minkätähden pääasiallisimmin käytettiin raha-avustuksia.

Avustukset.

Vaivashoitohallituksen toimesta vuonna 1917 hoidetuista, eläte-

Avustuksen saajain kokonaisluku.

a) Kunnalliskodissa hoidettuja	1,131
b) Elänteelle annettuja	934
c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita ¹⁾	2,698
d) Mielisairaaloissa ja turvakodeissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	1,003
e) Sairaaloissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	2,290
f) Lahjoitettujen varojen koroilla avustettuja	120
	Yhteensä 8,176

Suoranaista kotiavustusta nauttivista köyhistä oli:

Suoranaiset avustukset.

a) Maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun asetuksen 2 §:n nojalla vaivashoitoon ehdottomasti oikeutettuja	1,525
b) Puutteenalaisia, joilla ei ollut ehdotonta oikeutta vaivashoitoon	1,173
	Yhteensä 2,698

¹⁾ Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Erinäisissä
laitoksissa
hoidetut.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1917 seuraavissa laitoksissa ja turvakodeissa vieressä mainitut henkilömäärät:

Kivelän mielisairaalassa ja Greijuksen lisäsairaalassa	410
Nickbyn mielisairaalassa (ynnä elätteelle annettuja mielisai- raita Sipoossa)	535
Lapinlahden mielisairaiden keskuslaitoksessa	6
Pitkäniemen » »	4
Niuvanniemen » »	3
Seilin » turvakodissa	18
Käkisalmen » »	14
Räckhalsin kaatuvatautisten kodissa	4
Vaajasalon kaatuvatautishoitolassa	1
Sokeitten miesten työkoulussa Helsingissä	8
	Yhteensä 1,003

Kunnallisko-
dista erillään
olevissa sairaa-
loissa hoidetut.

Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	128
Marian » » »	1,058
Kivelän sairaalan yleisellä osastolla	717
Humaliston sairaalassa	170
Hesperian »	60
Helsingin sairaskodissa	6
Eri parantoloissa	24
Tuberkulootisten miesten kodissa	42
Ylimääräisessä tuberkulosisairaalassa	32
Lastenkodissa »Droppen»	50
Muissa sairaaloissa	3
	Yhteensä 2,290

Lahjoitus-
rahastojen ko-
roilla avus-
tetut.

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot jakoi vaivaishoitohallitus 120 henkilön kesken, jotka maksunosoituksilla nostivat rahatoimikonttorista heille myönnettyt osuudet.

Nämä korkovarot jaettiin seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa korkoa:

Aleksandran rahastosta	Smk	200:—
Wilhelm Elgin rahastosta	»	599: 25
Gustaf Hanellin rahastosta	»	302: 51
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	»	651: 60

Toukokuussa korkoa:

Carl Sierckenin rahastosta	Smk	162: 90
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	»	869: —

Lokakuussa korkoa:

Maria Bergmanin rahastosta	»	581: 79
----------------------------------	---	---------

Joulukuussa korkoa:

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	»	443: 75
Elsa Maria Lampan rahastosta	»	779: 45
Lisette Gardbergin rahastosta	»	58: 20
W. J. E. Westzynthiuksen rahastosta	»	1,406: 45
W. Wavulinin rahastosta	»	941: —
Emma Grefbergin rahastosta	»	7,741: 94

Sitä paitsi jaettiin:

W. Wavulinin haudanhoito-apurahastosta	»	180: —
--	---	--------

Yhteensä Smk 14,917: 84

Henkilöitä, jotka vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta oli antanut poliisin toimeksi noutaa, oli 1,497. Näistä otettiin työlaitokseen 25. Poliisilla noudetut henkilöt. Kuvernööriltä anottiin 157 huolimattoman perheenelättäjän etsimistä kuulutuksella.

Henkilöitä, joita toimitusjohtaja vaivaishoitohallituksen puolesta poliisin pyynnöstä varotti joutilaisuuden, kerjuun y. m. johdosta, oli 1,398, niistä 423 miestä ja 975 naista. Kuvernöörin käsiteltäväksi suositeltiin 1 nainen.

Seuraava taulu osoittaa elatusvelvollisten korvausvelvollisuudesta johtuvan valvontatyön kehityksen 5-vuotiskautena 1913—1917 sekä muilta kunnilta ja valtiolta samana aikana perittyjen korvausten määrän:

Vuosi.	Kaupungissa asuvia maksuvelvollisia koskevia päätöksiä.	Poliisille annettuja kirjallisia kutsu- ja noutopyyntöjä.	Kaupungissa asuvilta maksuvelvollisilta kertyneet korvaukset. Smk.	Muilta kunnilta kertyneet korvaukset. Smk.	Valtiolta kertyneet korvaukset. Smk.
1913	273	394	8,702: 37	21,867: 45	28,056: 45
1914	603	1,040	14,071: 12	11,468: 53	17,062: 52
1915	646	1,649	29,296: 44	26,416: 64	33,947: 65
1916	857	1,628	44,659: 95	38,106: 32	45,887: 92
1917	853	1,497	42,335: 83	34,856: 59	90,761: 57

Vaivahoidon tulot ja menot. Vaivahoidon 1917 vuoden lasketut ja todelliset tulot ja menot käyvät selville seuraavasta taulusta: ¹⁾.

	Lasketut tulot ja menot.			Todelliset tulot ja menot.	Määrät, joilla tod. tulot ja menot ovat ylittäneet (+) tai alittaneet (-) lasketut määrät.		
	Menosäännön muk. määrärahat.	Lisämäärärahat.					
<i>Tulot.</i>							
Tuloja kunnalliskodista . .	45,000	—	—	58,394	38	+ 13,394	38
» työlaitoksesta	65,000	—	—	60,666	72	— 4,333	28
Korvausta köyhäin elatuksesta	125,000	—	—	214,459	87	+ 89,459	87
Yhteensä Smk	235,000	—	—	333,520	97	+ 98,520	97
<i>Menot.</i>							
Vaivahoitohallitus	131,960	—	8,600	135,586	93	— 4,973	07
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset kustannukset) .	44,460	—	14,086	54,347	93	— 4,198	70
Kunnalliskoti	345,478	90	221,213	557,524	74	— 9,167	53
Työlaitos	138,029	30	34,000	168,651	93	— 3,377	37
Lastenkoti	51,101	10	13,800	63,466	56	— 1,434	54
Elätteelleantokustannukset	280,000	—	10,000	313,999	74	+ 23,999	54
Sairaanhoidokustannukset .	240,000	—	40,000	222,425	33	— 57,574	67
Mielisairaiden hoitokustannukset	300,000	—	30,000	333,380	05	+ 3,380	05
Lääkkeet	22,500	—	8,000	26,858	70	— 3,641	30
Suoranaiset avustukset . .	250,000	—	90,000	339,942	68	— 57	32
Hautauskulut	5,000	—	1,300	5,885	65	— 414	35
Yhteensä Smk	1,808,529	30	471,000	2,222,070	24	— 57,459	06

Kaupungin 1917 vuoden budjetissa oli vaivahoitoa varten määrärahoja Smk 1,857,029: 30, josta määrästä kuitenkin kaupunkilähetys käytti 48,500 markkaa työlaitostensa y. m. voimassapitoon. Siten oli vaivahoitomenoja varten jäljellä Smk 1,808,529: 30. Tämä määrä osoittautui kuitenkin riittämättömäksi kohoamistaan kohoaviin kustannuksiin, minkätähden kaupunginvaltuusto lokakuun 9 päivänä myönsi ²⁾ menosäännön eri määrärahoihin lisäystä kaikkiaan 459,000 markkaa. Järjestysmiehen palkkaamiseksi vaivahoitohallituksen Sör-

¹⁾ Eritellyt tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 2. 1917.
— ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 113 ja 114.

näsin kansliaan myönnettiin ¹⁾ 1,500 markkaa ja eräisiin kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta kunnalliskodissa ja työlaitoksessa johtuneisiin menoihin 10,500 markkaa ¹⁾.

Kalliinajanlisäyksinä virka- ja palvelusmiehille maksettiin Smk 79,519: 14.

Vaivashoitohallituksen It. Heikinkadun varrella sijaitsevan kansliahuoneiston sisustamistöitä varten osoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto 1,000 markkaa, jonka määrärahan rakennuskonttori enimmältä osalta käytti.

Varoista, jotka kaupungille maksettaisiin korvauksena sotilasviranomaisten haltuunsa ottamasta kunnalliskodin ja Oulunkylän aseman välisestä raitiotiestä, valtuutettiin ³⁾ vaivashoitohallitus käyttämään Smk 12,285: 56 hevosten ynnä ajokalujen hankkimiseksi sekä ajomiehen palkkaamiseksi kunnalliskotiin. Tästä rahamäärästä käytettiin vuoden varrella Smk 9,437: 58.

Niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, olivat vakinaiset menot vuonna 1917 Smk 2,222,070: 24, määrärahaan, lisämäärärahoja lukuun ottamatta, ollessa ainoastaan Smk 1,808,529: 30. Menot ylittivät siten menosäännön mukaiset määrarahat kaikkiaan Smk:lla 413,540: 94. Niiden menojen suoritukseen, joita varten ei ollut määrärahoja budjetissa, myönnettiin Smk 92,804: 70, josta määrästä vuoden varrella käytettiin Smk 89,956: 72.

Vaivashoidon hallinnosta selkoa tehdessä on myös otettava huomioon muiden kuntain ja yksityishenkilöjen, huolimattomain perheisäin ja muiden yksityisten elatusvelvollisten suorittamat apumaksut sekä korvaukset, jotka valtio on suorittanut maaliskuun 17 p:nä 1879 annetun asetuksen 28 §:n perusteella, samoin kuin tulot kunnalliskodista ja työlaitoksesta, ja oli mainittuja tuloja vuonna 1917 Smk 333,520: 97 vastaavan määrän vuonna 1916 ollessa Smk 220,564: 19.

Kun tässä edellä luetelluista vaivashoitomenoista, kaikkiaan Smk:sta 2,312,026: 96, vähennetään vastamainitut tuloerät, Smk 333,520: 97, huomataan, että kunnan todelliset vaivashoitomenot vuonna 1917 olivat Smk 1,978,505: 99.

Vertailun vuoksi mainitaan kunnan todelliset vaivashoitomenot 5-vuotiskautena 1913—17:

1913	Smk 1,075,752: 54
1914	» 1,102,356: 38
1915	» 1,184,442: 98
1916	» 1,350,589: 91
1917	» 1,978,505: 99

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 115. — ²⁾ S:n siv. 58. — ³⁾ S:n siv. 116.

Seuraava taulu osoittaa eri menoerien välisen erotuksen vuosina 1916 ja 1917.

	Menot.				Lisäänny vuonna 1917 verrattuna 1916 vuoden me- noihin.	
	1917.		1916.			
Vaivaishoitohallitus	135,586	93	114,816	32	20,770	61
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset menot)	54,347	93	40,479	30	13,868	63
Kunnalliskoti	557,524	74	268,661	60	288,863	14
Työlaitos	168,651	93	121,861	98	46,789	95
Lastenkoti	63,466	56	35,905	26	27,561	30
Elänteelleantokustannukset	313,999	74	199,921	09	114,078	65
Sairaanhoidokustannukset	222,425	33	209,809	72	12,615	61
Mielisairaiden hoitokustannukset	333,380	05	313,193	20	20,186	85
Lääkkeet	26,858	70	19,990	75	6,867	95
Suoranaiset avustukset	339,942	68	231,726	99	108,215	69
Hautauskulut	5,885	65	4,999	75	885	90
Sekalaista	10,437	58	2,464	36	7,973	22
Kalliinajanlisäykset	79,519	14	7,323	78	72,195	36
Yhteensä Smk	2,312,026	96	1,571,154	10	740,872	86

Lastenhoito.

Vaivaishoitohallituksen asiana olevaa lastenhoitoa toimitettiin vuonna 1917 pääasiallisesti samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna.

Lastenhoidon-
tarkastajan toi-
menpiteitä ja
lausuntoja.

Niiden lasten hoidosta, joiden vanhemmat olivat osoittautuneet kykenemättömiksi näitä elättämään, hankki asianomainen osastohallitus lastenhoidontarkastajan lausunnon ja ryhtyi siten annettujen lausuntojen mukaisesti seuraaviin toimenpiteisiin:

Tapauksia.

Suoranaista avustusta vanhemmille kotonaan	1
Annettu elänteelle yksityiseen perheeseen	58
Otettu kunnan lastenkotiin	83
» väliaikaisesti kasvatuslautakunnan poikain vastaanotto- kotiin	5
» väliaikaisesti kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanotto- kotiin	12
» koulukoteihin	7
Sijoitettu muuhun lastenhoitolaitokseen	6
Siirretty kasvatuslautakunnan hoitoon	3
Myönnetty yksityishenkilölle lapsenhoitoapua, kun vanhemmat ovat lyhyemmän aikaa olleet kykenemättömät lapsiaan hoitamaan	135
Ei ole aiheuttanut muuta toimenpidettä	4

Yhteensä 314

Myöskin vuonna 1917 täytyi vaivahoitohallituksen niitä kouluikäisiä lapsia varten, jotka sen oli pakko ottaa huostaansa lukukauden varrella, pitää voimassa syksyllä 1916 Perämiehenkadun taloon n:o 12 perustettua koulukotia. Siellä hoidettiin vuoden varrella seuraavat määrät poikia:

Jäljellä vuodelta 1916 15 Eronnut vuoden varrella 23
Lisäksi tullut 19 Jäljellä vuoteen 1918 11

Lastenrekisterissä, joka järjestettiin vuonna 1912 ja joka käsittää kaikki vaivahoitohallituksen huostaansa ottamat lapset, oli vuoden alussa 2,048 henkilöselvitystä. Vuoden varrella tuli lisää 244 uutta selvitystä, joten niitä vuoden lopussa oli 2,292.

Lähetettyjen kirjeitten lukumäärä oli 300.

Elätteelle annettuihin nähden vuonna 1917 tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta: Elätteelleanto.

	Elätteelle annettu					
	kaupunkiin.		maaseudulle.		yhteensä.	
	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.
Vuodelta 1916 jäljellä olevia	6	188	82	572	88	760
Vuoden varrella elätteelle annettuja	—	68	6	106	6	174
Yhteensä	6	256	88	678	94	934
Näistä siirrettiin toiselle elätteelle- antoalueelle	1	13	1	12	2	25
vanhemmat tai omaiset ottivat hoitoonsa	—	9	2	15	2	24
toinen kunta otti hoitoonsa . . .	—	—	—	—	—	—
kasvatustalokunta otti hoitoonsa	—	2	—	4	—	6
poistui työkykyisiksi tulleina . .	—	20	4	50	4	70
otettiin kunnalliskotiin, kunnan lastenkotiin tai muuhun lai- tokseen	—	6	3	8	3	14
kuoli	1	—	6	6	7	6
Yhteensä vuoden varrella poist.	2	50	16	95	18	145
Vuoteen 1918 oli jäljellä	4	206	72	583	76	789

Maaseudulle elätteelle annettujen jakautuminen niiden eri paikkakuntain kesken, missä vaivahoitohallituksella on paikallisasiamiehiä, näkyy seuraavasta taulusta:

Elätteelleantoalue.	Jäljellä v:ltä 1916.		Vuonna 1917 lisäksi tulleita.		Vuonna 1917 poistettuja.		Jäljellä v:een 1918.	
	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.
Espeen pit. . .	3	72	—	5	—	12	3	65
Kirkkonummen » . .	4	62	—	7	1	5	3	64
Siuntion » . .	6	55	—	1	1	6	5	50
Vihdin » . .	5	60	—	4	1	5	4	59
Helsingin » . .	4	78	—	16	1	25	3	69
Tuusulan » . .	1	59	—	4	1	12	—	51
Sipoon » . .	2	40	—	2	1	5	1	37
Janakkalan » . .	—	18	—	—	—	5	—	13
Nurmijärven » . .	—	—	2	33	1	2	1	31
Muut kunnat ¹⁾	57	128	4	34	9	18	52	144
Yhteensä	82	572	6	106	16	95	72	583

Paikallisasiamiehinä edellä mainituilla elätteelleantoalueilla toimivat:

Kirkkonummella	rouva Hildur Sundqvist,
Espoossa	rouva Anna Charpentier,
Siuntiossa	neiti Victoria Boxström,
Vihdissä	neiti Frieda Gräsbäck,
Helsingin pitäjässä	rouva Maria Ekholm,
Tuusulassa	neiti Matilda Winqvist,
Sipoossa	sairaanhoitajatar Agnes Lindén,
Janakkalassa	rouva Zaida Einola,
Nurmijärvellä	neiti Matilda Kielomaa.

Kohoamistaan kohonneiden elantokustannusten johdosta täytyi vaivaishoitohallituksen lokakuun 1 päivästä korottaa kaupunkiin elätteelle annettujen lasten korvaus 45 markkaan kuukaudessa sekä marraskuun 1 päivästä maaseudulle elätteelle annettujen samaan määrään.

Elätteelle annettujen hoitoa valvottiin samalla tavalla ja likimain samanlaisella tuloksella kuin vuonna 1916. Edellisessä vuosikertomuksessa mainittu vaikeus hankkia lapsille jalkineita aiheutti vaivaishoitohallituksen kullekin lapselle myöntämään kaksi kenkäparia vuodessa. Lasten käytös kodeissa ja kouluissa samoin kuin heidän edistyksensäkin oli yleensä tyydyttävä; kuusi poikaa kuitenkin osoittamansa paha-tapaisuuden johdosta annettiin kasvatustalokunnan hoitoon. Lasten terveydentilakin oli yleensä hyvä.

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa silmälläpitoa toimittaa asianomainen vaivaishoitoviranomainen.

Kaupunkiin elätteelle annettujen lasten valvontaa toimitti neiti Ida Sulin samalla tavalla ja samalla tuloksella kuin vuonna 1916.

Kaupunkiin elätteelle annetut lapset kävivät seuraavissa kouluissa:

	Suomea puhuvia.		Ruotsia puhuvia.		Yhteensä.
	Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.	
Lastentarhassa	11	3	2	6	1) 23
Kansakoulussa	23	26	17	20	86
Oppikoulussa	—	3	1	2	6
Ammattikoulussa	—	2	—	1	3
Yhteensä	34	34	20	29	1) 118

Oulunkylän kartanossa edelleen sijaitsevan lastenkodin hallinnossa, hoidossa ja tarkastamisessa ei ole kertomusvuoden kuluessa muutoksia tapahtunut. Lastenkodin palkatun henkilökunnan keskuudessa ei myöskään ole tapahtunut mainittavia muutoksia.

Oulunkylän
lastenkoti.

Vuoden varrella oli lastenkotiin otettuna ja poistui sieltä seuraava määrä lapsia:

	Pikku- lasten osasto.	Yleinen osasto.	Yhteensä lapsia.
Vuodelta 1916 jäljellä olevia	19	30	49
Vuoden varrella lisäksi tulleita	87	82	169
Yhteensä	106	112	218
Näistä ottivat vanhemmat tai omaiset hoitoonsa	31	41	72
» » muut kunnat »	3	2	5
» » annettiin elätteelle	12	23	35
» » otettiin lastenhoitolaitokseen	—	10	10
» » » sairaalaan	20	13	33
» » kuoli	3	—	3
Yhteensä poistuneita	69	89	158
Jäljellä vuoteen 1918	37	23	60

Kaiken vuotta oli tila lastenkodissa erittäin tyyten käytetty, niin että toisinaan, vaikka ainoastaan lyhyenlaisina aikoina, vallitsi liika-sijoitustakin. Tämä johtui osin vuosi vuodelta lisääntyneestä vaivahoidon huostaan otettavain lasten lukumäärän lisääntymisestä, osin taas olevien olojen aikaansaamasta yksityishenkilöjen haluttomuudesta ottaa vieraita lapsia huostaansa ja hoitoonsa.

Tilanpuute kuitenkin jonkin verran väheni sen johdosta, että ison päärakennuksen ullakko, jossa ei ollut voinut asua kylmänä vuoden-

1) Näihin on luettu 1 venettä puhuva tyttö.

aikana, vuoden varrella pantiin siihen kuntoon, että sitä voi käyttää päivähuoneena vuoden umpeen. Lisätilaa saatiin silläkin tavoin, että yöhoitajattarille laitettiin makuuhuone pientenlasten osaston ullakolle.

Riittävän tilavan ja muutoin ajanmukaisen uuden lastenkodin tarpeellisuus, joka on jo vuosikausia ollut tuntuva ja josta erinäisissä vuosikertomuksissa on seikkaperäisesti huomautettu, oli vuonna 1917 entistään pakottavampi. Tämän tarpeen tyydyttämiseksi suoritettujen valmistelutyöt ovat edistyneet niin pitkälle, että kaupungin rakennuskonttorissa valmistetut uuden lastenkodin piirustukset on annettu vaivahoitohallituksen hanketta valmistamaan asettamalle valiokunnalle, mutta erinäisistä syistä asia edelleen odottaa ratkaisuaan.

Lastenkodin
terveydelliset
olot.

Terveydentila lastenkodissa oli vuoden varrella tyydyttävä. Tarkempaa selontekoa terveydenhoidosta kodissa ei sikäläinen lääkäri sairauden tähden ole voinut antaa.

Tohtorinrouva
Grefbergin
rahasto.

Tohtorinrouva Emma Grefbergin rahaston sekä synnystä että tarkoituksesta on aikaisemmin tehty selkoa. Vuoden alussa oli rahastossa korkovaroja Smk 8,268: 23, joista varoista 7,100 markkaa jaettiin seuraavalle lapsimäärälle stipendeinä tai opintoavustuksina opetuksen saamiseksi alempana mainituissa kouluissa ja ammateissa:

	M.	N.		M.	N.
Ammattikoulussa	2	5	Överbyn maaseutuammatti-	2	—
Liikeapulaisten iltakou-			koulussa		
lussa	—	3	Pikkukoulunopettajatarse-		
Alkeiskoulussa	1	3	minaarissa	—	1
Kansakoulun jatkoluokilla	—	1	Latojanopissa	1	—
Diakonissalaitoksen ammat-					
tikoulussa Karjalohjalla	—	2			
				Yhteensä	6 15

Avustusten ja stipendien määrät vaihtelivat 70 ja 800 markan välillä.

Avunetsijöitä
koskevat tie-
dustelut rekis-
teritoimistosta.

Yksityishenkilöt ja armeliaisuusyhdistykset tekivät avunetsijöitä koskevia tiedusteluja vuoden varrella seuraavat määrät:

Yksityishenkilöt (niistä 9 i. p.)	125
Kaupunkilähetys	43
Kasvatuslautakunta	20
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	161
Kansanlastentarhat	18
Lastenhoidon edistämisyhdistys	3
Kenraalikuvernöörinkanslia	245
Ruotsinkieliset kansakoulut	992
Köyhäin lasten työkodit	38
Suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	563

Yhteensä 2,208

Seuraavan määrän ilmoituksia puutteenalaisille henkilöille annettusta avusta tekivät:

Ilmoituksia puutteenalaisille annettusta avusta.

Kaupunkilähetys	1,826
Lastenhoidon edistämisyhdistys	56
Maitopisara-yhdistys	95
Kansanlastentarhat	111
Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys	88
Suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	221
Ruotsinkielisten » »	235
Pippingsköldin turvakoti	26
Köyhäin lasten työkodit	130
Suomenkieliset kansakoulut	9,009
Ruotsinkieliset »	1,761
Kansanravintohallituksen kalliinajanaavustuskomitea	1,397
Rouvasväenyhdistys	405

Yhteensä 15,360

Seuraavan määrän ilmoituksia lakanneista jatkuvista avustuksista ovat tehneet:

Ilmoituksia lakkautetuista avustuksista.

Lastenhoidon edistämisyhdistys	10
Maitopisara-yhdistys	17
Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys	96
Pippingsköldin turvakoti	34

Yhteensä 157

Rekisteröityjen korttien luku, joka vuoden alussa oli 12,048, lisääntyi vuoden varrella 1,887:llä ja oli vuoden lopussa 13,935. Henkilöselvitysten luku lisääntyi 2,039:llä ja oli vuoden lopussa 11,210. Lisäksi tulleista selvityksistä koski 1,583 vaivashoidolta ja 456 ainoastaan armeliaisuusyhdistyksiltä avustusta saaneita henkilöitä.

Rekisteri.

Rekisteritoimistolle ilmoitetuista kerjäävistä henkilöistä oli 36 ilmoittanut väärän osoitteen. Kerjuusta varotusta saamaan ilmoitettiin toimitusjohtajalle 12 henkilöä. Näistä oli kahdeksalla kotipaikkaoikeus toisessa kunnassa. Yhdistyksille tehtiin 138 ilmoitusta henkilöistä, joilla ei ollut kaupungissa kotipaikkaoikeutta, ja 58 ilmoitusta henkilöistä, jotka eivät olleet avustuksen tarpeessa.

Kerjuu.

Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa oli vuonna 1917 yhteensä 1,131 henkilöä (1,007 vuonna 1916), niistä kunnalliskodissa ja sen eri osastoilla 941 (861 vuonna 1916).

Kunnalliskoti ja työlaitos.

Kunnalliskodissa ja sen eri osastoilla oli:

Miehiä	254
Naisia	541
Lapsia	146
	Yhteensä 941

Ikänsä mukaan ryhmittäivät nämä seuraavasti:

	Kunnallis- koti.	Työlaitos.
Alle 10 vuoden	146	—
10—20 vuotiaita	11	24
20—30 »	119	36
30—40 »	90	23
40—50 »	65	40
50—60 »	84	35
60—70 »	149	26
70—80 »	201	6
80—90 »	66	—
Yli 90 vuoden	10	—
	Yhteensä 941	190

Näistä oli syntyneitä:

Helsingissä	247	60
Muilla paikkakunnilla	694	130
	Yhteensä 941	190

Kaikkiaan 1,131 hoidokista kuoli kertomusvuoden varrella 99 (68 vuonna 1916), nimittäin:

Miehiä	41
Naisia	52
Lapsia	6
	Yhteensä 99

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski- määrä.
Tammikuussa	630	604	619.1
Helmikuussa	639	625	635.0
Maalikuussa	657	627	642.0
Huhtikuussa	651	621	635.1
Toukokuussa	617	569	594.6
Kesäkuussa	578	562	568.1

Heinäkuussa	581	557	565.4
Elokuussa	598	578	586.9
Syyskuussa	637	603	619.7
Lokakuussa	658	629	645.3
Marraskuussa	701	659	679.1
Joulukuussa	717	696	704.7

Vuotuinen keskimäärä oli 624.57.

Mielenvikaisia oli laitoksessa 12 (11 vuonna 1916), nimittäin 6 miestä ja 6 naista.

3 miestä ja 14 naista lähetettiin kotiseudulle tai ottivat kunnain asiamiehet heidät huostaansa.

Laitokseen kirjoitettujen luku oli vuoden alussa 605 ja vuoden lopussa 741.

Kykynsä mukaan ovat kunnalliskodin hoidokit tehneet työtä, niin että vuoden varrella tehdyt vaatteet ja suurin osa kalustoa ovat heidän valmistamansa ja kunnossa pitämänsä. Erittäin on koetettu hankkia hoidokeille työtä antamalla heidän kehrätä ja kutoa laitokselle, mikäli työaineita on riittänyt.

Paitsi kaikkia vuosittain uusiutuvia puutarha-, maanviljelys-, talous- y. m. töitä on kunnalliskoti samoin kuin edellisenäkin vuonna toimittanut Kivelän, Humaliston ja Hesperian sairaalain vaatteidenpesun, jota paitsi vaatteidenpesua on suoritettu henkilökunnalle ja sen perheille sekä erälle yksityisille laitoksillekin, niinkuin ukkokodille y. m. Laskelmain mukaan tuotti pesulaitoksessa toimitettu vaatteidenpesu kaupungille tuloja Smk 49,350: 73, lukien 35 pennin mukaan kilolta huhtikuun 1 päivään ja sitten 50 penniä kilolta marraskuun 1 päivään, jolloin kaupungin omaisten laitosten suoritettava hinta pestyltä ja mankeiloidulta vaatekilolta korotettiin 80 penniin.

Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa toimitettiin samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna. Kaiken kesää vallinneen poudan johdosta ei sato kuitenkaan tullut niin hyvä kuin oli odotettu. Näin oli varsinkin heinäsadon laita. Bruttotuloa laskettiin olleen Smk 51,416: 75 korjatuista 45,000 perunakilosta, 6,000 lanttukilosta, 6,020 porkkanakilosta, 469 punajuurikilosta, 5,000 keräkaalikilosta, 15,000 heinäkilosta ja 2,500 vikkerikilosta. Kokonaistulo kunnalliskodista oli tilikirjain mukaan Smk 58,349: 38 (Smk 41,504: 05 vuonna 1916).

Vaivahoitohallituksen maaliskuun 1 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten hoidokeille annettavista uutteruusrahoista noudatettiin vuonna 1917 huhtikuun loppuun, minkä jälkeen koko määrä maksettiin hoidokeille, syystä että useimmat jo sen jälkeisenä päivänä kuin rahat oli pantu säästöön, halusivat saada ne käytettäväkseen.

Maanviljelys
ja puutarhan-
hoito.

Vuoden alussa oli säästökassatilejä 349 ja vuoden alussa avattiin 126 sekä vuoden varrella päätettiin 320 tiliä, joten vuodenvaihteessa oli jäljellä 155 tiliä.

Säästökassatilillä pankissa oli joulukuun 31 päivänä ... Smk	547: 60
Kassassa	» 467: 45
	Yhteensä Smk 1,015: 05

Kertomusvuonna oli samoin kuin edellisenäkin vuonna kunnalliskodissa kaksi terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaista väliaikaista sairaosastoa entisin ehdoin.

Kustannuksia kunkin henkilön ruuasta kunnalliskodissa ja työlaitoksessa oli keskimäärin Smk 1: 18 (0: 69.8 vuonna 1916) ja lastenkodeissa keskimäärin Smk 1: 07 päivässä.

Kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten menot olivat vuonna 1917 Smk 843,991: 16 ¹⁾ (Smk 466,915: 39 vuonna 1916).

Vuonna 1917 oli hoidokkien elatuspäiviä yhteensä 250,523 edellisen vuoden 224,760 sijasta, nimittäin:

	1917.	1916.
Kunnalliskodissa	202,268	180,662
Työlaitoksessa	25,689	22,909
Lastenkodeissa	22,566	21,189
	Yhteensä 250,523	224,760

Toimihenkilöiden ja palvelijain elatuspäiviä oli kaikkiaan 30,384 nimittäin:

	Toimi- henkilöt.	Palveli- jat.	Yhteensä.
Kunnalliskodissa	5,141	16,128	21,269
Työlaitoksessa	—	3,275	3,275
Lastenkodeissa	730	5,110	5,840
	Yhteensä 5,871	24,513	30,384

Keskimääräinen kustannus (hoidokkien) elatuspäivää kohti oli:

	1917.	1916.
Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa ... Smk	3: 42	2: 11
Lastenkodeissa	» 2: 82	1: 69
Koko laitoksessa	» 3: 37	2: 07

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 296.

Vaivashoidon oli kertomusvuonna toimittava vaikeissa ja levottomissa oloissa. Maaliskuussa alkaneesta Venäjän vallankumouksesta lähtien oli mieliala eräissä yhteiskuntapiireissä sangen levoton, ja sekä kanslioissa että varsinkin kunnalliskodissa häiriytyi rauha useasti. Sosialistilehtien kiihoitustyön johdosta tehtiin kantelu toisensa jälkeen osin palveluskunnan ja osin eräiden hoidokkien taholta. Vihdoin ottivat eräät työväenjärjestöt itselleen puhevallan asiassa ja kantelut kehittyivät lukuisiksi »vaatimuksiksi» eräiden toimihenkilöjen erottamisesta, ruuan parantamisesta y. m. Ellei ota lukuun, että emäntä apulaisineen todetun laiminlyönnin johdosta virassa erotettiin, eivät »vaatimukset» aiheuttaneet mainittavampia muutoksia. Kiihkeällä kiihoituksella sai muuan hoidokki aikaan muutaman päivän työnseisauksen työlaitoksessa. Marraskuun suurlakon aikana tehtiin »punakaartin» toimeenpanemain ase-etsintäin yhteydessä eräitä väkivaltaisuuksia kunnalliskodissa.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen lääkärinvirkaa hoiti joulukuun 6 päivään asti lääketieteellisensiaatti Hj. M. Stenbäck sekä mainitusta päivästä lähtien, tohtori Stenbäckin sairastumisen johdosta, vuoden loppuun lääketieteenkandidaatti E. A. Voutilainen. Lääkärillä oli keskiviikkoisin ja lauantaisin vastaanotto laitoksen poliklinikassa, jota paitsi hän vaikeampain taudintapausten sattuessa kävi tarpeen mukaan osastoilla. Neuvotteluja oli noin 1,600.

Terveydelliset olot kunnalliskodissa ja työlaitoksessa.

Kulkutaudeista esiintyi kurkkumätää ja tulirokkoa, mutta ainoastaan satunnaisina tapauksina.

Sairasosastoilla on käyty 5—6 kertaa viikossa. Potilaiden vaihtuminen käy selville seuraavista numeroista:

Jäljellä vuodelta 1916	93
Vastaanotettuja vuoden varrella	219
	<u>Yhteensä 312</u>

Poistettuja vuoden varrella	207
Jäljellä vuoteen 1918	105
	<u>Yhteensä 312</u>

Vuoden varrella poistetuista siirtyi 26 vapaaseen elämään, 12 siirrettiin työlaitokseen, 64 kunnalliskotiin, 11 Kivelän sairaalaan, 6 Marian sairaalaan, 1 lapsenpäästölaitokseen, 1 silmäklinikkaan, 1 kulkutautisairaalaan ja 85 kuoli.

Kuolemansyyt olivat seuraavat:

Vanhudenheikkous	27	Munuaistauti	2
Sydänvika	11	Ruusku	3
Verenvuoto aivoissa	17	Aivokalvotulehdus	1
Kalkkeutuminen	5	Tuberkulosi	1
Keuhkotulehdus	7	Sokeritauti	1
Syöpä	8	Suolitaudit	2

Ikänsä mukaan ryhmittäytyvät potilaat seuraavasti:

20—30-vuotiaita	16	60—70-vuotiaita	76
30—40 »	17	70—80 »	83
40—50 »	27	yli 80 »	41
50—60 »	52		
			<u>Yhteensä 312</u>

Sairaanhoitopäiviä oli eri kuukausina seuraava määrä:

Tammikuussa	2,936	Heinäkuussa	2,926
Helmikuussa	2,836	Elokuussa	2,973
Maaliskuussa	3,135	Syyskuussa	3,035
Huhtikuussa	3,057	Lokakuussa	3,130
Toukokuussa	2,959	Marraskuussa	3,116
Kesäkuussa	2,654	Joulukuussa	3,208
			<u>Yhteensä 35,965</u>

Taulu 1. Helsingin kaupungin työlaitoksen toiminta v. 1917.

	Tulot hoidokkien päivätoista, tarveaineet lukuun otettuina, Smk.					Tehtyjä päivätoita.	Päivätyön keski-arvo, Smk.
	Vieraita toita.	Työlaitok- selle tehtyjä toita.	Kunnallis- kodille teh- tyjä toita.	Lastenkodille tehtyjä toita.	Yhteensä.		
Sepänpaja	323 30	672 55	5,248 70	181 —	6,425 55	1,075	5 98
Suutarintyöpaja . . .	28,663 15	6,583 40	6,819 26	1,489 —	43,554 81	2,477	17 58
Räätälin- » . . .	402 10	1,191 35	922 40	22 40	2,538 25	1,854	1 37
Puusepän- » . . .	3,785 42	1,600 99	5,331 14	388 46	11,106 01	1,749	6 35
Maalarin- » . . .	785 55	1,993 85	4,427 40	148 50	7,355 30	1,336	5 51
Kirjansidontatyöt . .	416 30	20 75	497 90	— —	934 95	424	2 21
Sekalaiset työt . . .	34 90	4,107 25	7,033 37	668 50	11,844 02	10,943	1 08
Yhteensä	34,410 72	16,170 14	30,280 17	2,897 86	83,758 89	19,858	4 22

Taulu 2. Työaineiden käyttö Helsingin kaupungin työlaitoksen työpajoissa vuonna 1917.

	Säästö vuodelta 1916.	Vuoden varrella ostettu.	Yhteensä.	Vuoden varrella käytetty.	Säästö vuoteen 1918.
	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.
Sepänpaja	3,677 71	5,307 01	8,984 72	5,870 71	3,114 01
Suutarintyöpaja	16,156 38	32,064 76	48,221 14	40,574 04	7,647 10
Räätälin- »	31 04	296 34	327 38	154 66	172 72
Puusepän- »	12,692 45	16,277 32	28,969 77	9,531 46	19,438 31
Maalarin- »	2,704 29	6,436 93	9,141 22	6,620 38	2,520 84
Kirjansidontatyöt	218 97	367 —	585 97	416 21	169 76
Sekalaiset työt	65 99	25 —	90 99	28 97	62 02
Yhteensä Smk	35,546 83	60,774 36	96,321 19	63,196 43	33,124 76
Valmiita tuotteita varastossa	7,118 50	17,418 —	24,536 50	6,548 30	17,988 20
Kokonaistulos Smk	42,665 33	78,192 36	120,857 69	69,744 73	51,112 96

Taulu 3. Katsaus vaivaishoitohallituk-

	Henkilöitä, jotka on lähe-																				
	Kunnalliskotiin ja työlaitokseen.					Kaupungin sairaaloihin.										Yleiseen					
	Kunnallis- (ynnä las- ten-) kotiin.		Työlaitokseen.	Yhteensä.	Kasvatustalokunnan vastanottoihin.	Vaivashoidon kouluhin.	Kaupunkilähet. vastaan- ottoihin.	Marian sairaa- laan.		Kunnall. lasten- sairaalaan.	Humaliston sairaalaan.	Hesperian sairaalaan.	Kivellän sairaa- laan.		Nickbyn mielisairaalaan.	Kunnalliskodin sai- raanholto-os.	Yhteensä.	Sisätauten osastolle.	Kirurgiselle osastolle.	Naisautien osastolle.	
	Miehiä.	Naisia.						Lapsia.	Sisätauten os.				Kirurgiselle os.	Meleuryksäisten holto-osastolle.							Yleisosastolle.
Pääkanslia.																					
Tammikuu.	4	5	2	4	15	—	—	—	50	3	2	5	2	32	2	21	2	119	1	1	2
Helmikuu	3	8	12	1	24	—	—	—	53	8	2	6	2	21	1	6	—	99	1	1	—
Maaliskuu	2	4	4	1	11	—	—	—	45	7	1	2	3	25	7	11	—	101	3	1	1
Huhtikuu	5	2	1	2	10	—	—	—	41	3	2	7	1	11	1	4	—	70	1	—	2
Toukokuu	2	5	9	—	16	—	1	—	41	11	3	—	—	20	2	8	—	85	—	3	1
Kesäkuu	1	4	10	3	18	—	—	—	49	2	4	8	—	30	2	—	—	95	1	2	3
Heinäkuu	3	10	5	5	23	—	—	—	37	9	3	4	—	25	3	12	—	88	—	—	5
Elokuu	1	10	4	6	21	—	—	—	43	7	3	6	1	21	5	9	—	95	2	1	2
Syyskuu	9	5	4	2	20	1	—	—	34	1	—	8	1	20	2	2	—	68	—	—	1
Lokakuu	2	9	12	7	30	1	2	—	29	8	8	3	8	26	6	2	—	90	—	1	—
Marraskuu	3	10	14	5	32	1	6	—	37	7	2	8	1	20	3	4	—	82	—	1	—
Joulukuu	6	7	5	6	24	—	4	—	42	11	4	7	1	24	2	8	—	99	2	2	1
Yhteensä	41	79	82	42	244	3	13	—	496	77	34	64	20	275	36	87	2	1,091	11	13	18
Haarakanslia.																					
Tammikuu	4	14	13	7	38	1	—	1	24	7	4	3	1	20	25	11	—	95	—	—	—
Helmikuu	9	13	14	7	43	—	—	—	21	2	5	1	1	19	13	10	—	72	—	3	—
Maaliskuu	9	16	18	6	49	1	1	2	27	6	7	4	—	28	22	9	—	103	—	2	2
Huhtikuu	2	10	15	2	29	—	1	—	30	5	6	7	1	30	28	4	—	111	—	3	2
Toukokuu	—	10	9	7	26	—	—	—	28	4	2	7	—	22	18	6	—	87	—	1	—
Kesäkuu	2	7	10	5	24	1	1	—	28	2	4	6	—	16	17	7	—	80	1	—	1
Heinäkuu	1	6	9	5	21	1	—	—	27	3	—	5	—	15	7	11	—	68	—	5	—
Elokuu	4	5	5	4	18	2	2	—	35	1	—	10	—	22	26	6	—	100	—	1	—
Syyskuu	5	6	11	16	38	—	—	—	27	—	2	5	—	10	14	4	1	63	—	3	3
Lokakuu	4	15	9	7	35	—	2	2	23	1	3	6	10	19	17	7	—	86	—	3	1
Marraskuu	13	13	15	10	51	—	1	—	32	2	1	4	2	9	14	3	1	68	—	1	2
Joulukuu	5	7	9	2	23	1	2	—	43	4	3	6	—	34	8	11	—	109	—	4	—
Yhteensä	58	122	137	78	395	7	10	5	345	37	37	64	15	244	209	89	2	1,042	1	26	11

sen kansliain työhön vuonna 1917.

t e t t y	sairaalaan.								Yksit.-sairaaloihin.		Kaiken kaikkiaan.														
	Yhteensä.	Lastenosastolle.	Lapsenpäästölaitokseen.	Dermatologiselle osast.	Korvatauten osastolle.	Silmätauten osastolle.	Yhteensä.	Diakonissalaitokseen.	Prof. Engströmin sairaalaan.	Muita asioita.															
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129	—	14	14	17	159	7	7	4	3	—	2	11	1,886	2,394	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	1	13	10	21	57	9	1	1	1	—	—	5	1,940	2,285	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132	—	17	13	22	37	13	8	14	11	3	3	8	1,679	2,080	
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	131	1	12	12	21	43	5	—	6	2	—	1	7	1,465	1,797	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	—	14	14	20	41	8	9	5	4	1	4	7	1,734	2,104	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	—	11	10	19	20	7	5	2	2	—	—	3	1,535	1,839	
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	108	—	7	8	14	2	2	—	—	—	—	—	1	1,446	1,710	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	1	5	5	16	3	4	—	—	—	—	—	6	1,347	1,618	
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	102	—	6	12	22	29	2	2	—	12	—	—	4	2,089	2,374	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	—	5	8	22	72	2	4	3	15	—	—	5	1,690	2,066	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	—	8	10	13	13	—	—	2	9	—	—	6	1,691	1,970	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	—	3	12	17	16	2	6	1	4	1	—	—	2,197	2,488	
14	6	—	7	10	79	3	—	3	—	1,348	3	115	128	224	492	61	42	38	63	6	10	63	20,699	24,725	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	257	3	24	6	15	177	—	1	—	2	—	—	—	27	2,226	2,874
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	262	5	21	10	8	39	—	—	2	—	—	—	—	42	1,888	2,397
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	292	2	10	7	13	11	1	3	2	—	—	—	—	23	2,170	2,697
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	4	19	6	12	23	—	1	1	—	—	—	—	25	1,953	2,456
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	237	3	19	6	14	22	3	5	2	—	—	—	—	10	1,834	2,275
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	—	20	4	9	6	6	3	3	—	—	—	—	13	1,485	1,834
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	1	8	3	11	—	1	1	—	—	—	—	—	21	1,262	1,564
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	1	20	2	15	—	—	2	—	—	—	—	—	11	1,937	2,321
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	203	—	16	8	10	25	—	1	3	2	—	—	—	11	2,038	2,426
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	199	6	15	7	7	45	—	2	—	2	—	—	—	15	2,239	2,668
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	178	2	18	3	8	11	2	—	2	—	—	—	—	44	2,484	2,881
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	195	3	15	8	11	7	—	—	3	—	—	—	—	36	2,548	2,966
—	2	—	7	2	49	—	—	—	17	2,632	30	205	70	133	366	13	19	18	6	—	—	278	24,064	29,359	

Taulu 4. Helsingin kaupungin kunnalliskodin ja siihen tuotteet

	Grahami- jauhoja.	Suolaa.	Sokeria.	Siirappia.	Kahvia.	Munua.	Perunoita.	Hiivaleipää.	Hapanta leipää.	Ruisjauhoja.	Puuroksia.	Herneitä.	Maitoa.
	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kpl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	litr.
A. Kunnalliskoti ja työlaitos.													
Säästö vuodelta 1916	4,155	8,000	437	—	39.5	52	25,661	—	—	8,220	2,259	1,992	—
Hankittu vuonna 1917	—	1,000	1,831	1,534	409.2	1,185	201,614	—	—	51,545	1,435	3,660	176,302.5
Yhteensä	4,155	9,000	2,268	1,534	448.7	1,237	227,275	—	—	59,765	3,694	5,652	176,302.5
Ruokalassa käy- tetty	4,155	7,800	1,946	689	427.2	1,237	219,955	—	—	54,955	3,426	3,452	176,302.5
Säästö vuoteen 1918	—	1,200	322	845	21.5	—	7,320	—	—	4,810	268	2,200	—
Yhteensä	4,155	9,000	2,268	1,534	448.7	1,237	227,275	—	—	59,765	3,694	5,652	176,302.5
B. Lastenkoti.													
Säästö vuodelta 1916	—	—	75	—	—	—	100	—	—	130	—	15	—
Hankittu vuonna 1917	—	—	615	—	22.5	—	12,189	1,550	2,300	462	—	150	22,169
Yhteensä	—	—	690	—	22.5	—	12,289	1,550	2,300	592	—	165	22,169
Ruokalassa käy- tetty	—	—	630	—	22.5	—	12,289	1,550	2,300	566	—	150	22,169
Säästö vuoteen 1918	—	—	60	—	—	—	—	—	—	26	—	15	—
Yhteensä	—	—	690	—	22.5	—	12,289	1,550	2,300	592	—	165	22,169

Muisti! Vuonna 1917 jaettiin kunnalliskodissa ja työlaitoksessa kaikkiaan
 kunnalliskodissa hoidokeille 202,268
 työlaitoksessa » 25,689
 virkailijoille 24,544
 252,501

Täyden päiväannoksen kustannus oli
 sekä lasten-

yhdistettyjen laitosten ruokalaan toimitetut ja ostetut
vuonna 1917.

Vehnä- jauhoja.	Lihaa.	Suurimoja.						Sikoja.	Silavaa.	Silakoita.	Voita.	Lanttua.	Porkkanonia.	Maltta.	Smk.	
		Vehnä- Manna-	Riisi-	Ohra-	Kaura-	Grahami-	kg.									
4,772	655	528	124	108	—	327	85	82	279	1,000	25	6,400	320	430	46,502	69
16,440	13,024	—	3,200	5,698.5	5,740	6,044	—	181	7,553	10,418	1,343.5	37,783	6,359.5	4,711	403,959	51
21,212	13,679	528	3,324	5,806.5	5,740	6,371	85	263	7,832	11,418	1,368.5	44,183	6,679.5	5,141	450,462	20
21,212	13,277	528	2,764	2,908.5	4,490	5,521	85	70	7,762	9,738	1,261.5	44,183	6,679.5	4,764	417,434	13
—	402	—	560	2,898	1,250	850	—	193	70	1,680	107	—	—	577	33,028	07
21,212	13,679	528	3,324	5,806.5	5,740	6,371	85	263	7,832	11,418	1,368.5	44,183	6,679.5	5,141	450,462	20
179	—	—	50	73	—	27	—	3	41	10	25	—	—	—	1,173	12
242	602	—	296	624	—	250	—	—	260	263	286	—	—	—	34,874	14
421	602	—	346	697	—	277	—	3	301	273	311	—	—	—	36,047	26
416	602	—	333	577	—	277	—	3	286	273	311	—	—	—	35,253	83
5	—	—	13	120	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	793	43
421	602	—	346	697	—	277	—	3	301	273	311	—	—	—	36,047	26

252,501 sekä lastenkodissa 28,406 täyttä päiväannosta seuraavasti:

lastenkodissa hoidokeille 22,566

» virkailijoille 5,840

28,406

kunnalliskodissa ja työlaitoksessa keskimäärin Smk 1:18

kodissa » » 1:07

VI. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1917¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Hallituksen
kokoonpano.

Kirjaston hallituksena olivat samoin kuin edellisenäkin vuonna varsinaiset jäsenet ent. päätirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter varapuheenjohtajana ja lehtori Hugo Bergroth sekä varajäsenet professori Kustavi Grotenfelt, professori Yrjö Hirn ja filosofiantohtori A. H. Bergholm.

Henkilökunta.

Kirjaston henkilökunnasta on ainoastaan mainittava, että ylimääräinen amanuenssi Edit Kajan tammikuun 1 päivänä erosi ja hänen sijaansa tuli filosofianmaisteri Ludvig Wennerström sekä että vakinaiseksi amanuenssiksi Kallion haaraosastoon tammikuun 12 päivänä nimitettiin ylimääräinen amanuenssi Olga Bask, jonka sijaan ylimääräiseksi amanuenssiksi otettiin harjoittelija Olga Inkola.

Kirjaston työskentelyä vuonna 1917 häittasivat jossakin määrin levottomat ja epävarmat olot sekä kallis aika. Venäjän vallankumouksen vaikutukset yhteiskuntaamme, kirjansitoja- ja kirjaltajalakko kesällä, marraskuun »suurlakko», kirjojen, kirjansidontatyön ja kirjastotarpeiden — sikäli kuin niitä yleensä oli saatavissakaan — tavattomasti kohonneet hinnat sekä vaikeat liikenneolot tuntuivat kirjastonkin toiminnassa. Mainittavampia häiriöitä ne eivät kuitenkaan aiheuttaneet kirjaston työskentelylle. Linausliike lisäytyi, mutta sen johdosta myös kirjastohuoneiston jo useasti huomautettu ahtaus kävi yhä tuntuvamraksi.

Kysymys uuden keskuskirjastorakennuksen paikasta oli vuoden varrella käsiteltävänä useassa eri asteessa, kuitenkin vielä saavuttamatta ratkaisuaan. Rahatoimikamarin 1916 vuoden alussa asiaa valmistelemaan asettama komitea, jonka jäseninä olivat tod. valtioneuvos Alexis Gripenberg, ent. päätirehtööri Richard Sievers, arkkitehdit Hugo Lindberg ja Armas Lindgren, kaupungininsinööri G. Idström (kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstadin sijasta, joka sairauden vuoksi oli estynyt ottamasta osaa neuvotteluihin) ja kirjastonhoitaja Uno Therman, antoi keväällä 1917 ehdotuksensa rahatoimikamarille.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulutiedot kirjalainoista sekä lukusalikäynneistä ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1920.

Komitean enemmistö puolsi rakennuspaikaksi Töölön kaupunginosassa sijaitsevan korttelin n:o 416 itäpuoliskoaa, josta osa aiemmin oli varattu kansakoulurakennuksen paikaksi. Kirjastonhoitaja Therman, joka piti ehdotettua paikkaa liian etäisenä kaupungin keskeisistä ja tärkeimmistä osista, puolsi rakennuspaikaksi etusijassa Ilmatieteellisen keskuslaitoksen tonttia, Vuorikadun n:oa 24, sekä siihen rajoittuvaa Kaisaniemen puiston osaa. Kirjaston hallitus piti kumpaakin paikkaa tar koitukseen sopivana. Rahatoimikamari yhtyi komitean enemmistön ehdotukseen. Syksyn kuluessa keskusteltiin asiasta sanomalehdissä. Silloin esitti ajatuksensa myöskin yliopiston kirjastonhoitaja Georg Schauman, uudistaen kirjaston hallituksen vuonna 1912 ja myöhemmin tekemän ehdotuksen keskuskirjaston sijoittamisesta Hakasalmen puistoon. Kaupunginvaltuusto, jonka valmisteluvaliokunta niinikään oli puoltanut Töölön korttelia n:o 416, käsitteli kysymystä kokouksessaan lokakuun 23 päivänä, mutta lykkäsi asian ratkaisun toistaiseksi asettamalla komitean, jonka tehtäväksi annettiin kysymyksen lisävalmistelu selvityksen hankkimiseksi mahdollisuudesta sijoittaa kirjasto joko Kaisaniemen tai Hakasalmen puistoon. Tämän komitean jäseniksi valittiin professori V. T. Rosenqvist, ent. päätirehtööri Richard Sievers, professori Axel Wallensköld, fil. tohtori Oskari Mantere ja arkkitehti Hugo Lindberg.

Kallion haaraosastossa vallitseva tilanahtaus johtui siitä, että kirjaston johtokunta oli kuten edellisenäkin vuotena katsonut olevansa velvollinen luovuttamaan 6 kansakoululuokalle tilaa kirjastorakennuksesta, niiden omat huoneistot kun oli käytetty venäläisen sotaväen majoitukseen. Tämän vuoksi ei ollut mahdollista järjestää tähän haaraosastoon erikoista lainausosastoa lapsia ja nuorisoa varten. Vuonna 1917 suotiin niinikään työväenopiston suomenkieliselle osastolle tilaisuus yhtenä iltana viikossa järjestää opetuskursseja eräässä haaraosaston lukusalissa.

Kirjaston lainausosastot olivat kuten edellisenäkin vuonna suljetuina muutamina tärkeimpinä pyhäpäivinä ja sunnuntaisin kesä—elokuussa sekä sitä paitsi maaliskuun 17 päivänä (3 tuntia), maaliskuun 30 ja toukokuun 1 päivänä vallankumouslevottomuuksien ja -mielentoitusten tähden, lokakuun 31 päivänä (2 tuntia) uskonpuhdistuksen muistojuhlan johdosta samoinkuin »suurlakon» aikana marraskuun 16—21 päivänä (tunnin päivässä). Töölön ja Hermannin haaraosastot olivat tavallisuuden mukaan kesäisin lainausta varten avoinna ainoastaan 3 päivänä viikossa. Lainauspäivien luku oli pääkirjastossa ja Kallion haaraosastossa 346, Töölön haaraosastossa 303 ja Hermannin haaraosastossa 304.

Lainausliike.

Lainausaika pysytettiin yleensä ennallaan. Marraskuun-lakon aikana siirrettiin kuitenkin aukioloaika valoisampaan osaan päivästä,

ja Kallion lainausosastoa on tungoksen tähden pidetty marras- ja joulukuun aikana avoinna tuntia kauemmin kuin ennen.

Kirjalainojen määrä vuosina 1917 ja 1916 oli seuraava:

	1917.	1916.
Pääkirjastossa	281,289	268,679
Kallion haaraosastossa	169,115	159,421
Töölön »	28,646	28,264
Hermannin »	18,112	16,721
Yhteensä	497,162	473,085

Pääkirjaston lainoista välitti Kallion haaraosasto 95, Töölön haaraosasto 5 ja Hermannin haaraosasto 3. Pääkirjaston välityksellä on lainattu Kallion haaraosastosta 18 ja Töölön haaraosastosta 3 kirjaa sekä Hermannin haaraosastosta 1 kirja.

Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 813, Kallion haaraosastosta 489, Töölön haaraosastosta 94 ja Hermannin haaraosastosta 60 eli yhteensä 1,456 kirjaa.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkiel. kirjallisuus.		Ruotsin- sekä tansk. ja nor- jankiel. kirjall.		Saksan-, ransk., ja engl. kiel. kirjall.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%.	Absoluutt. luku.	%.	Absoluutt. luku.	%.	
Pääkirjasto	136,862	48.7	140,366	49.9	4,061	1.4	281,289
Kallion haaraosasto ..	137,005	81.0	32,110	19.0	—	—	169,115
Töölön „ ..	15,945	55.7	12,701	44.3	—	—	28,646
Hermannin „ ..	10,060	55.5	8,052	44.5	—	—	18,112
Koko kirjasto	299,872	60.3	193,229	38.9	4,061	0.8	497,162

Aikuisille annettujen sekä lapsille ja 16 vuotta nuoremmille nuorukaisille annettujen kirjalainojen välinen suhde käy selville seuraavasta taulusta:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%.	Absoluutt. luku.	%.	
Pääkirjasto	165,949	59.0	115,340	41.0	281,289
Kallion haaraosasto	72,572	42.9	96,543	57.1	169,115
Töölön „	13,410	46.3	15,236	53.2	28,646
Hermannin „	5,448	30.1	12,664	69.9	18,112
Koko kirjasto	257,379	51.8	239,783	48.2	497,162

Kertomus- ja romaanikirjallisuuden sekä muun kirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta selvittää seuraava taulu, jossa myös on otettu huomioon vanhemmille ja nuoremmille henkilöille annettujen lainain välinen ero.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjalainat.			
	Romaani-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Pääkirjasto . . .	109,155	65.8	56,794	34.2	82,110	71.2	33,230	28.8	191,265	68.0	90,024	32.0
Kallion haaraos.	46,021	63.4	26,551	36.6	75,544	78.3	20,999	21.8	121,565	71.9	47,550	28.1
Töölön haaraos.	10,108	75.4	3,302	24.6	11,852	77.8	3,384	22.2	21,960	76.7	6,686	23.3
Hermannin haaraos.	3,971	72.9	1,477	27.1	10,509	83.0	2,155	17.0	14,480	79.9	3,632	20.1
Koko kirjasto	169,255	65.8	88,124	34.2	180,015	75.1	59,768	24.9	349,270	70.3	147,892	29.7

Seuraava taulu osoittaa, miten lainaus pääkirjastossa ja haaraosastoissa jakautui kirjavaraston eri osastojen kesken:

	Luku.	%.
I. Uskontoa	2,536	0.5
II. Historiaa ja elämäkertoja	37,984	7.6
III. Maantietoa, kansatiedettä ja matkakuvauksia	23,636	4.7
IV. Romaaneja, kertomuksia ja satuja	349,270	70.3
V. Runoja, näytelmiä, kirjallisuuden-, tieteen- ja taiteenhistoriaa	35,609	7.1
VI. Terveys- ja lääkintäoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	19,181	3.9
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	7,883	1.6
VIII. Kielitiedettä	5,382	1.1
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, urheilua ja sekalaisia aineita	15,681	3.2
Yhteensä	497,162	100.0

Kirjastosta vuonna 1917 lainatuista kirjoista oli vuoden päättyessä palauttamatta 323; näistä oli 269 lainattu pääkirjastosta, 38 Kallion, 11 Töölön ja 5 Hermannin haaraosastosta. Tämä verraten suuri palauttamattomien lainojen luku johtui 1917 vuoden alussa vallinneista oloista.

Vuosina 1912—1917 on 46,144 henkilöä kirjoittautunut lainaajaksi kirjastoon. Näistä on vuonna 1917 lainausoikeuttaan käyttänyt 21,788.

Vuoden kuluessa kirjoittautuneiden uusien lainaajain lukumäärä oli 6,037. Seuraava taulu esittää lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä.			Naisia			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruunimil- lis. työn tekij.	Muita.	Yht.	Ruunimil- lis. työn tekij.	Muita.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Suomenkielisiä lainaajia.										
Pääkirjasto	1,278	1,294	2,572	875	1,183	2,058	1,435	697	2,132	6,762
Kallion haaraosasto .	997	238	1,235	644	375	1,019	1,340	1,088	2,428	4,682
Töölön „ .	97	17	114	128	37	165	224	112	336	615
Hermannin „ .	62	13	75	51	14	65	117	81	198	338
Yhteensä	2,434	1,562	3,996	1,698	1,609	3,307	3,116	1,978	5,094	12,397
Ruotsinkielisiä lainaajia.										
Pääkirjasto	1,178	1,542	2,720	730	2,239	2,969	1,190	692	1,882	7,571
Kallion haaraosasto .	201	84	285	132	145	277	296	249	545	1,107
Töölön „ .	73	32	105	48	52	100	125	101	226	431
Hermannin „ .	33	16	49	20	12	32	100	101	201	282
Yhteensä	1,485	1,674	3,159	930	2,448	3,378	1,711	1,143	2,854	9,391
Kaikkiaan lainaajia.										
Pääkirjasto	2,456	2,836	5,292	1,605	3,422	5,027	2,625	1,389	4,014	14,333
Kallion haaraosasto .	1,198	322	1,520	776	520	1,296	1,636	1,337	2,973	5,789
Töölön „ .	170	49	219	176	89	265	349	213	562	1,046
Hermannin „ .	95	29	124	71	26	97	217	182	399	620
Yhteensä	3,919	3,236	7,156	2,628	4,057	6,685	4,827	3,121	7,948	21,788

Lainaukseen nähden on muutoin merkittävä, että kesällä lähetettiin kirjakokoelmia kaupungin vaivaishoitohallituksen ja kansakoulujen järjestämiin kesäsiirtoloihin.

Lukusalit.

Pääkirjaston opintosali ja yleinen lukusali olivat avoinna 357 päivää, lasten ja nuorison lukusali 346 ja sanomalehtihuoneet 359 päivää. Kallion aikuisten lukusali oli avoinna 344, lasten lukusali 343 ja sanomalehtisali 358 päivää. Tehtaankadun sekä Töölön ja Hermannin haaraosastojen lukuhuoneet olivat avoinna 359 päivää.

Aukioloajat olivat pääasiassa ennallaan. Marraskuun lakkolevottomuuksien aikana lukusalit kuitenkin suljettiin jo klo 6 i. p. ja uudenvuodenaattona klo 5 i. p. Hermannin haaraosaston lukuhuone oli kolmena päivänä klo 10—2 luovutettu kaupungin rahatoimikamarin käytettäväksi kruunun- ja kunnallisverojen kannantaa varten.

Käyntejä lukusaleissa oli:

Pääkirjasto:		Kallion haaraosasto:	
Opintosali	22,349	Aikuisten lukusali	15,310
Yleinen lukusali	56,605	Lasten lukusali	57,036
Lasten ja nuorison lukusali	20,356	Sanomalehtisali	82,331
Sanomalehtihuoneet	280,584		
		Yhteensä	154,677
		Yhteensä	379,894

Lukusaleissa käyntien luku oli päivää kohti keskimäärin pääkirjastossa 1,063 vuonna 1917 ja 1,118, vuonna 1916, Kallion haaraosastossa 440 vuonna 1917 ja 437 vuonna 1916.

Pääkirjaston lukusaleissa oli yleisölle esillä 214 aikakauslehteä (276 kappaleena) ja 58 sanomalehteä (74 kappaleena), Kallion haaraosastossa 92 aikakauslehteä (129 kappaleena) ja 38 sanomalehteä (48 kappaleena), Töölön haaraosastossa 25 aikakauslehteä (27 kappaleena) ja 18 sanomalehteä (23 kappaleena), Hermannin haaraosastossa 25 aikakauslehteä (kappale kutakin) ja 14 sanomalehteä (19 kappaleena), sekä Tehtaan kadun lukuhuoneessa 29 aikakauslehteä (30 kappaleena) ja 18 sanomalehteä (28 kappaleena).

Kirjavaraston muutoksia valaisee seuraava taulu:

Kirja-
varasto.

Kirjallisuus- osastot ¹⁾ .	Tammik. 1 p. 1917.				Poistettu 1917.				Tullut lisää v. 1917.				Jouluk. 31 p. 1917.			
	Yhteensä.				Yhteensä.				Yhteensä.				Yhteensä.			
	Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Ruotsin- (sekä tansk. ja norj.) kielisiä kirjallisuutta.	Suomenkielisiä kirjallisuutta.		Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Ruotsin- (sekä tansk. ja norj.) kiel. kirj.	Suomenkielisiä kirjallisuutta.		Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Ruotsin- (sekä tansk. ja norj.) kiel. kirj.	Suomenkielisiä kirjallisuutta.		Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Ruotsin- (sekä tansk. ja norj.) kiel. kirj.	Suomenkielisiä kirjallisuutta.	
I	1,479	1,023	9	2,511	—	—	—	—	63	36	1	100	1,542	1,059	10	2,611
II	2,296	3,467	54	5,717	29	12	—	41	245	260	14	519	2,512	3,715	68	6,295
III	1,371	1,984	27	3,382	21	6	—	27	100	77	1	178	1,450	2,055	28	3,533
IV	15,995	20,597	354	36,946	587	319	—	906	1,935	1,683	86	3,704	17,343	21,961	440	39,744
V	4,553	3,805	375	8,733	32	6	—	38	374	235	27	636	4,895	4,034	402	9,331
VI	1,775	2,192	27	3,994	16	5	—	21	188	180	2	370	1,947	2,367	29	4,343
VII	1,876	1,576	11	3,463	3	—	—	3	169	133	3	305	2,042	1,709	14	3,765
VIII	460	548	—	1,008	2	—	—	2	34	32	—	66	492	580	—	1,072
IX	1,986	2,243	57	4,286	5	3	—	8	156	140	3	299	2,137	2,380	60	4,577
X	4,062	4,913	244	9,219	29	23	—	52	483	366	—	849	4,516	5,256	244	10,016
Yht.	35,853	42,348	1,158	79,359	724	374	—	1,098	3,747	3,142	137	7,026	38,876	45,116	1,295	85,287

¹⁾ I—IX osaston kirjallisuuden laatu on mainittu siv. 317; X osastoon on luettu hakemistot, sidotut sanomalehti- ja aikakauskirjavuosikerrat, loisto- ja kuvateokset y. m., joita ei lainata kotiin, vaan jotka ovat yleisön käytettävänä lukusaleissa.

Kirjaniteiden lukumäärä oli siis vuoden lopussa 85,287. Näistä oli tilanahtauden vuoksi 1,978 nidettä vanhempaa ja vähemmän kysyttyä kirjallisuutta sijoitettuina Kallion haaraosaston varastohuoneeseen.

Samoin kuin edellisinä vuosina muistivat sekä yksityishenkilöt että eräät kirjastot, yhdistykset ja laitokset kirjastoa kirjalahjoilla.

Vuoden alussa takavarikoivat painoasiamiehet 3 kappaletta A. Madelungin novellikokoelmaa »Jakt på djur och människor», jotka kuitenkin Venäjän vallankumouksen puhjettua palautettiin. Entisen painoylihallituksen aikaisemmin takavarikoimista kirjoista on ainoastaan vähäinen osa löytynyt mainitun hallituksen arkistosta.

Sisäiset työt.

Sanakirjamuotoon laadittu kirjaston ruotsin- ja vieraskielisen kirjavaraston lippuluettelo, (tekijä-, kirjanimi- ja aineliput) saatiin valmiiksi ja se käsittää noin 42,000 lippua, mutta sitä ei vuoden varrella vielä voitu antaa yleisön käytettäväksi, syystä että sopivien luettelo-kaappien hankinta osoittautui sangen vaikeaksi. Tekeillä on edelleen kirjastossa säilytettyjen aikakauslehtien sisällysluettelo.

Painosta on julkaistu suomenkielisen kirjallisuuden lisäluettelo v. 1916, vastaava ruotsin- ja vieraskielisen kirjallisuuden luettelo, kirjastoon vuonna 1916 hankitun suomen- sekä ruotsinkielisen lasten- ja nuorisokirjallisuuden luettelo, vuosina 1915—1916 ostetun vieraskielisen lasten- ja nuorisokirjallisuuden luettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta v. 1916.

Tulot.

Kirjaston tulot olivat vuonna 1917 seuraavat:

	Pääkirjasto.		Kallion haaraosasto.		Töölön haaraosasto.		Hermannin haaraosasto.		Yhteensä.	
	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tammikuussa .	420	55	132	15	12	30	10	10	575	10
Helmikuussa .	393	03	118	25	7	—	6	40	524	68
Maalikuussa .	509	35	172	50	13	65	8	15	703	65
Huhtikuussa .	392	35	108	10	10	85	11	45	522	75
Toukokuussa .	423	45	118	—	29	85	5	95	577	25
Kesäkuussa .	373	10	112	08	13	30	10	50	508	98
Heinäkuussa .	353	25	129	95	20	65	7	85	511	70
Elokuussa . . .	430	80	104	16	17	20	13	65	565	81
Syyskuussa . .	478	10	99	55	19	45	14	40	611	50
Lokakuussa . .	496	55	154	—	15	15	12	—	677	70
Marraskuussa .	621	85	196	60	15	—	15	10	848	55
Joulukuussa . .	527	—	158	30	32	—	22	45	739	75
Yhteensä	5,419	38	1,603	64	206	40	138	—	7,367	42

Nämä summat jakaantuivat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Kallion haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.
Sakkoja	14,602	3,903	45	4,557	974	90	455	151	35	169	76	10	19,783	5,105	80
<i>Myytyjä suoma-</i>															
<i>laisia luetteloja:</i>															
à 5 p.	453	22	65	226	11	30	—	—	—	19	—	95	698	34	90
» 10 »	—	—	—	14	1	40	17	1	70	—	—	—	31	3	10
» 15 »	975	146	25	967	145	05	50	7	50	92	13	80	2,084	312	60
» 20 »	233	46	60	223	44	60	—	—	—	—	—	—	459	91	20
» 25 »	—	—	—	217	54	25	—	—	—	—	—	—	217	54	25
» 60 »	185	111	—	168	100	80	—	—	—	—	—	—	353	211	80
<i>Myytyjä ruosa-</i>															
<i>laisia luetteloja:</i>															
à 5 p.	435	21	75	65	3	25	—	—	—	42	1	20	524	26	20
» 10 »	—	—	—	45	4	50	20	2	—	—	—	—	65	6	50
» 15 »	990	148	50	237	35	55	33	4	95	104	15	60	1,364	204	60
» 30 »	257	77	10	65	19	50	—	—	—	—	—	—	320	96	60
» 60 »	135	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	81	—
» 1 mk	300	300	—	36	36	—	1	1	—	—	—	—	337	337	—
<i>Myytyjä vieras-</i>															
<i>kielisen kirjal-</i>															
<i>lisuuden luet-</i>															
<i>teloja</i>	37	3	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	3	70
<i>Sekalaista ¹⁾ . . .</i>	—	557	38	—	172	54	—	37	90	—	30	35	—	798	17
Yhteensä	—	5,419	38	—	1,603	64	—	206	40	—	138	—	—	7,367	42

Kirjastolaitoksen menot näkyvät seuraavasta yhdistelmästä ²⁾, johon myös on otettu kirjaston vuotuiset määrärahat.

	Määrärahat.	Menot.
Palkat ja palkkiot	Smk 83,669: 16	Smk 83,066: 68
Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sidonta	» 50,000: —	» 50,000: 74
Haaraosastojen vuokrat	» 5,612: 50	» 5,575: —
Painatustyöt	» 3,200: —	» 3,183: 05
Kirjahyllyt ja luettelokaapit	» 1,400: —	» 1,399: 05
Polttoaineet	» 21,714: 91	» 21,714: 91
Valaistus	» 7,400: —	» 7,195: 65
Irtaimiston palovakuutus	» 250: —	» 243: 60
Lumenajo	» 250: —	» 159: 30
Vedenkulutus	» 150: —	» 140: 05
Puhtaanapito	» 860: —	» 860: —
Erinäisiä ja arvaamattomia menoja	» 6,500: —	» 6,508: 63

Yhteensä Smk 181,006: 57 Smk 180,046: 66

¹⁾ Pääkirjaston sekalaisiin tuloihin on luettu sanomalehtien myynnistä Tehtaankadun lukusalissa kertyneet varat, vuonna 1917 Smk 30: —.

²⁾ Tähän laskelmaan eivät sisälly kulut kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutusmenoista eivätkä myöskään kirjaston vakinaisen henkilökunnan saamat kalliinajanlisäykset.

VII. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1917 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Insinööri-
osasto.

Rakennuskonttorin insinööriosastolla oli vuonna 1917 suoritettavana lukuisia puheenalaisen vuoden budjetissa lueteltuja töitä, jota paitsi osasto sai kaupungissa vallitsevan työttömyyden lieventämiseksi toimekseen¹⁾ panna käyntiin ja johtaa moniaita töitä, joita ei ollut edellytetty vuoden työsuunnitelman laadinnassa. Insinööriosaston johtamissa töissä käytettyjen työntekijäin luku lisääntyi sentähden suuresti ja oli tammikuun keuhkivaiheilla 315, helmikuussa 345, maaliskuussa 341, huhtikuussa 732, toukokuussa 772, kesäkuussa 828, heinäkuussa 770, elokuussa 2,293, syyskuussa 2,466, lokakuussa 2,417, marraskuussa 2,325 ja joulukuussa 3,371 miestä. Työpäivän pituus, joka oli kaupungin yleisissä töissä vuodesta 1906 lähtien ollut 9 tuntia, lyhennettiin huhtikuun 23 päivänä 8 tunniksi. Työtä tehtiin viimeksi mainittuun päivään asti klo 7—11.30 a. p. ja klo 12.30—5 i. p. sekä huhtikuun 23 päivästä lähtien klo 7—11 a. p. ja klo 12—4 i. p. Lauan-
Työpalkat. taisin ja pyhäpäivän edellisenä päivänä päättyi työ klo 2 i. p. Työpalkat kohosivat vuoden varrella tuntuvasti, ja käyvät korotukset sekä niiden alkamisajat selville seuraavasta insinööriosaston laatimasta taulusta:

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 65.

A m m a t t i.	T u n t i p a l k a t, S m k.						Lisäännys vuonna 1917, %.
	$\frac{24}{9}$ 1916— $\frac{9}{4}$ 1917.	$\frac{10}{4}$ — $\frac{22}{4}$.	$\frac{23}{4}$ — $\frac{8}{6}$.	$\frac{9}{6}$ — $\frac{5}{8}$.	$\frac{6}{8}$ — $\frac{20}{11}$.	$\frac{21}{11}$ — $\frac{31}{12}$.	
Sukeltajat	1: 75	—	2: 25	3: 25	3: 25	3: 75	114
Koneenkäyttäjät	1: —	1: 25	1: 80	2: —	2: —	2: 50	150
Sepät	—: 90—1: —	1: 15—1: 25	1: 60	1: 75	1: 85	2: 35	135—161
Viilaajat	—: 80—: 90	1: 10—1: 20	1: 50	1: 65	1: 75	2: 25	181—150
Levysepät	—: 95	1: 20	1: 60	1: 75	1: 85	2: 35	147
Päällelyöjät	—: 70	—: 90—1: —	1: 20—1: 25	1: 40—1: 45	1: 55—1: 60	2: 05—2: 10	193—200
Kirvesmiehet	—: 90—1: —	1: 15—1: 25	1: 30—1: 40	1: 70—1: 80	1: 80—2: —	2: 30—2: 40	156
Puusepät	1: —	1: 25	1: 40	2: —	2: —	2: 50	150
Lataajat	1: 15	1: 40	1: 55	1: 90—1: 95	1: 90—2: —	2: 40—2: 60	109—126
Kivityöntekijät	—: 75—: 90	1: 05—1: 25	1: 20—1: 40	1: 60—1: 75	1: 75—1: 85	2: 25—2: 35	200—193
Muurarit	—: 90	1: 15—1: 25	1: 30—1: 40	1: 75—2: —	1: 80—2: —	2: 30—2: 50	156—178
Putkenlaskijat	—: 85	1: —	1: 25—1: 50	1: 50—1: 75	1: 65—1: 80	2: 15—2: 30	153—171
Sementtityöntekijät	—: 80	1: ——1: 15	1: 10—1: 30	1: 50—1: 70	1: 65—1: 80	2: 15—2: 30	169—188
Irroitajat	—: 70	1: ——1: 05	1: 10—1: 15	1: 50—1: 60	1: 65—1: 80	2: 15—2: 30	207—229
Apurit	—: 60—: 75	—: 85—: 95	1: ——1: 10	1: 40—1: 50	1: 55—1: 65	2: 05—2: 15	242—187
Yövärtijat ¹⁾	—: 40	—: 70	1: —	1: 20	1: 20	1: 70	325
Ajomiehet	1: 60	²⁾ 1: 75, 2: —	2: 25	³⁾ 3: 50	5: —	6: —	275

¹⁾ Yövärtijain työaika oli 12—13 tuntia vuorokaudessa eli 84—91 tuntia viikossa heinäkuun 21 päivään ja siitä lähtien 8 tuntia vuorokaudessa eli 48 tuntia viikossa. — ²⁾ Ajomiesten tuntipalkka korotettiin huhtikuun 2 päivänä Smkaan 1: 75 ja huhtikuun 15 päivänä 2 markkaan. — ³⁾ Korotus myönnettiin ajomiehille jo kesäkuun 4 päivänä.

Kaikki työntekijät, paitsi ajomiehet, saivat sitä paitsi kalliinajanlisäyksiä, joiden määrä ei riippunut työntekijän ammatista, mutta sitä vastoin oli suhteellinen hänen elatusvelvollisuuteensa. Vuonna 1917 maksettiin kalliinajanlisäyksiä seuraavan laskelman mukaan:

	Päivittäinen kalliinajanlisäys, Smk.	
	tammik. 1—27.	tammik. 28—elok. 12.
Elättää ainoastaan itsensä	—	—: 70
» paitsi itseään 1—2 henkeä	—: 70	1: 40
» » » 3—4 »	1: 20	2: 40
» » » 5 tai useampia ...	1: 65	3: 30

Elokuun 13 päivästä lähtien toimeenpantiin se muutos, että kalliinajanlisäyksiä kaupungin teknillisissä laitoksissa noudatetun järjestelmän mukaisesti annettiin Smk 1: 60 päivässä lapsettomalle työntekijälle, jota vastoin perheellinen työntekijä sai sen lisäksi 65 penniä kutakin 15 vuotta nuorempaa lasta kohti.

Kadut ja yleiset paikat.

Kaupungin katuosain korjaustöitä teetettiin vuoden varrella huomioon ottamalla maistraatin katselmusmiesten toimittamisessaan katselmuksissa tekemät muistutukset. Tätä tarkoitusta varten oli budjettiin merkitty 35,000 markan määräraha, joka kuitenkin työainehintain ja työpalkkain kohoamisen johdosta osoittautui riittämättömäksi. Lokakuun 9 päivänä kaupunginvaltuusto myönsi 20,000 markan lisämäärärahan, jota paitsi hallitus toukokuun 7 päivänä 1918 oikeutettiin ylittämään puheenalaiseen tarkoitukseen siten kaikkiaan myönnetty 55,000 markan rahamäärä 1,100 markalla. Työkustannuksia oli Smk 56,056: 99.

1917 vuoden budjettiin merkittyä katujen ja yleisten paikkain uudestipäällystämistä teetti rakennuskonttori sikäli kuin työmaat olivat käytettävissä ja tarpeellisia työaineita oli saatavissa. Kruunuvuorenkadun ja Rahapajanrannan välisen kaupungille kuuluvan Ankkurikadun osan ketokiveyksen uudistusta ei voitu teettää, syystä että venäläinen sotaväki käytti vastamainittua katua varastopaikkana. Tarkoitukseen osoitettu 2,400 markan määräraha palautui sentähden kaupunginkassaan. Läntisen viertotien ja Topeliuskadun välisen Humalkadun viertämistä varten oli budjettiin merkitty 2,850 markkaa, mutta kun tämä katu vuoden varrella aukaistiin uudestaan, täytyi viertäminen jättää toistaiseksi, minkätähden määräraha palautui kaupunginkassaan. Kolera-altaan länsiosan viereisen asfalttikäytävän uudesti päällystämistä varten oli osoitettu 4,800 markkaa, mutta tätä työtä ei aloitettu vuoden varrella, syystä että määräraha havaittiin työkustannusten kohoamisen johdosta riittämättömäksi. Hallitus piti nimittäin tarkoituksenmukaisena palauttaa tämänkin määrärahan kaupunginkassaan korotetuin määrin jälleen merkittäväksi 1918 vuoden menosääntöön. Kun asfalttia ei voitu vuoden varrella hankkia, jätettiin tullihuoneen

länsipuolella ja Töölön tavara-aseman vierellä sijaitsevain ajomiesten odotuspaikkain päällystäminen II noppakivillä asfalttiin niinikään toistaiseksi. Ensimmäintä työtä varten oli merkitty 1916 vuoden budjettiin 5,400 ja 1917 vuoden budjettiin 6,300 markkaa sekä Töölön odotuspaikkaa varten jälkimmäiseen budjettiin 10,800 markkaa. Nämäkin rahamäärät palautuivat kaupunginkassaan. Sillaketta Kauppatorin länsiosaan ei voitu teettää eikä Kappeliesplanadin luoteiskolkkaa pyöristää, syystä ettei raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö raideaineiden puutteessa kyennyt toimeenpanemaan tämän työn yhteydessä toimitettavaa raiteiden uudestisijoitusta. Tarkoitukseen osoitettu 27,700 markan määräraha siirtyi vuoteen 1918. Harjutorin aukaisutyöt teetettiin, lukuun ottamatta torin tasoittamista ja sorastamista. Suorite- tuista töistä oli kustannuksia Smk 13,132: 13, mutta kun tarkoitukseen käytettävän määrärahan ylijäämän, Smk:n 717: 87, ei katsottu riittävän työn loppuun saattamiseen, palautui se kaupunginkassaan. Pakaan- ja Kangasalan tien välisen Somerontien sekä Hattulan- ja Eurantien välisen Kangasalan tien viertäminen samoin kuin Kangasalan tien ja Itäisen viertotien välisen Eurantien viertäminen puoleen leveyteensä niinikään jätettiin toistaiseksi, syystä että näitä töitä varten osoitetut määrärahat eivät olisi riittäneet työkustannuksiin. Ketokivien puutteessa ei Itäisen viertotien ja Sörnäsintien välisen Pääskylänkadun eikä Vilhovuoren- ja Pääskylänkadun välisen kaupungille kuuluvan Sibyllankadun osan kiveämistä voitu toimittaa, vaan palautuivat määrärahat, 20,300 ja 5,500 markkaa, kaupunginkassaan. Ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta ei Karstulan- ja Hattulantien välistä Rautalamminkatua aukaistu, vaan siirtyi määrärahan ylijäämä, Smk 19,340: 50, vuoteen 1918. Kyllikinkadun aukaisemista puoleen leveyteen Bölen- ja Hertankadun väliltä ei voitu teettää, syystä että katualaksi tuleva alue annettiin perunamaaksi, minkätähden osoitettu 2,850 markan määräraha siirtyi vuoteen 1918. Muut budjettiin merkityt työt teetettiin pääasiassa, mutta tarvittiin niihin erinäisiä lisämäärärahoja ¹⁾).

Erinäisiä kanavain ja viemärien korjauksia varten oli budjettiin merkitty 45,000 markkaa. Samoista syistä, jotka aiheuttivat myöntämään lisäyksiä edellä mainittuihin määrärahoihin, täytyi hallituksen anoa lisäystä tässäkin puheena olevaan määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsikin lisäyksiä lokakuun 9 päivänä 32,000 ja joulukuun 7 päivänä edelleen 5,300 markkaa. Työkustannuksia oli vuoden varrella Smk 81,728: 09, joka rahamäärä jakautui siten, että johtojen huuhteluun, aukaisuun ja erinäisiin korjauksiin käytettiin Smk 23,153: 87, syöksykaivojen tyhjentämiseen ja sekalaisiin korjauksiin

Kanavat ja viemärit.

¹⁾ Ks. Helsingin kaupungin tilasto V. 2. 1917 siv. 81 ja seur.

Smk 52,492: 38 sekä avonaisten ojain perkaukseen ja syventämiseen Smk 6,081: 84.

Kanavain ja viemärien täydennystöihin oli rakennuskonttorin käytettävänä 6,000 markan määräraha, johon lokakuun 9 päivänä lisäksi myönnettiin 2,000 markkaa. Näillä varoilla teetettiin pääasiallisesti uusia syöksy- ja tarkastuskaivoja, joista oli työkustannuksia kaikkiaan Smk 7,987: 67.

Eläintarhan likavedenpuhdistusasemain käytöstä ja hoidosta oli kustannuksia Smk 22,448: 11, josta määrästä isomman puhdistusase-
man osalle tuli Smk 20,135: 15 ja pienemmän Smk 2,312: 96. Tätä tarkoitusta varten oli budjettiin merkitty ainoastaan 18,300 markkaa, minkätähden kaupunginvaltuusto hallituksen esityksestä lokakuun 23 päivänä myönsi lisäksi 4,000 markkaa. Laitokset toimivat yleensä tyydyttävästi, ja puhdistusteho oli Helsingin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin säännöllisesti toimittamain vedentutkimusten mukaan hyvä. Hesperian sekä Töölön sokeritehdasalueen halki kulkevan viemäriin syksyllä 1918 valmistuttua on myöskin Hesperiasta ja sokeritehtaalta tuleva likavesi johdettu Savilan puhdistusasemalle.

Budjettiin merkityt lokaviemärien täydennys-, puhdistus- ja uutistyöt teetettiin vuoden varrella, paitsi Karstulantien ja Lahdenkadun välisen Rautalamminkadun alainen viemäri. Tämä työ täytyi ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta jättää toistaiseksi, minkätähden sitä varten myönnetty 7,100 markan määräraha siirtyi vuoteen 1918.

Tiet.

Kaupungin kunnossa pidettävain teiden erinäisiin korjauksiin käytettiin vuoden varrella Smk 14,996: 88 tarkoitukseen osoitetun määrärahan ollessa 15,000 markkaa. Eräät Seurasaarentien ja Uuden Eläintarhantien osat vierrettiin, samaten diakonissalaitoksen kohdalla oleva rautatien alikäytävä, Pääskylänselän kadun jatke Sörnäsintien rantatieltä Sörnäsintien asemalle, Itäiseltä viertotieltä Sörnäsintien kuritushuoneelle vievä tie, rautatien länsipuolitse Alppilantieltä Nordenskiöldintien lehtotielle vievä tie sekä Ruoholahdenrannasta puhtaanapitolaitoksen kuormauspaikalle vievä tie. Sen ohessa laitettiin jalkatie pitkin Sörnäsintien panimon etelärantaan ja pantiin kuntoon Äggelbyntien asemalta kunnalliskotiin johtava tie.

Viertotiet.

Läntisellä viertotiellä vierrettiin uudestaan kaikkiaan 10,761 m²:n ja Itäisellä viertotiellä 6,271 m²:n laajuinen ala. Näistä töistä ja sekalaisista muista viertoteiden korjauksista oli kustannuksia Smk 39,977: 61. Budjetissa oli tähän tarkoitukseen osoitettu ainoastaan 20,000 markkaa, minkätähden sama määrä tarvittiin lisäksi. Kaupunginvaltuusto myönsi sen lokakuun 9 päivänä.

Satamat.

Kaupungin satamain sekalaisia korjauksia varten oli myönnetty 50,000 markan määräraha, josta vuoden varrella käytettiin Smk 49,995: 62.

Vuonna 1917 ruopattiin 60 m leveä ja 7 m syvä, Pohjoissatamassa Pannukakun rannassa olevaan kone- ja siltarakennusosakeyhtiön uuteen rantasiltaan johtava uoma. Tästä työstä sekä muista vuoden varrella suoritetuista ruoppaustöistä ynnä ruoppakoneiden ja proomujen kunnossapidosta ja korjauksesta oli kustannuksia Smk 50,197: 24, joten budjettiin merkitty 50,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 197: 24.

XX kaupunginosan, Hieta- ja Jätkäsaaren, aukaisu- ja laiturirakennustöitä jatkettiin vuoden varrella, ja käsittivät ne Laivarannan, Meklari-, Vaihde-, Utteri- ja Lastajakadun, Pursi- ja Ruoholahdenrannan, Ahti-, Neptun-, Tulli-, Ajuri-, Mittari- sekä Jungmannikadun, minkä ohessa aukaisutöitä teetettiin kortteleissa n:oissa 248, 249, 256, 257, 259, 261, 266, 267, 269 ja 762. Tätä tarkoitusta varten oli 1917 vuoden budjettiin merkitty kaikkiaan 550,000 markkaa, ja kaupunginvaltuusto osoitti ¹⁾ lisäksi huhtikuun 7 päivänä 200,000 sekä elokuun 17 päivänä 750,000 markan etuannin. Kustannuksia vuonna 1917 teetetyistä töistä oli Smk 1,548,793: 25. Tähän kaupunginosaan on vuosina 1911—17 käytetty varoja kaikkiaan Smk 4,069,967: 36. Jätkäsaaren työntekijämäärä vaihteli vuoden varrella 110 miehestä tammikuussa 510 mieheen lokakuussa, jolloin määrä oli suurin. Tämä seikka johtui siitä, että kaupungin, jonka oli olevissa oloissa pakko panna n. s. hätäaputöitä käyntiin laajassa mitassa, täytyi silloin sijoittaa Jätkäsaaren suurempi työvoima, nimittäin 90 miestä huhtikuussa ja 270 miestä elokuussa, kuin töiden suunnitelman mukainen teettäminen olisi vaatinut. Työtilaisuuden hankkimiseksi työnhakijoille ryhdyttiin teettämään m. m. semmoisia maankaivuu- ja kallionlouhintatöitä, jotka tuohon aikaan eivät olleet tarpeellisia. Tämän johdosta täytyi se osa maata, jota ei käytetty tasoitustöihin, panna läjiin. Louhittua melko suurta kivimäärää ei myöskään aina voitu käyttää laiturirakennustöihin. Kaupungille koitui tämän johdosta tietenkin tuntuvia kustannuksia sekä vahinkoakin, sikäli, että Hieta- ja Jätkäsaarella sekä Utterissa jäljellä oleva kalliomäärä ei enää riitä kaikkiin sinne suunniteltuihin laiturirakennuksiin.

Hieta- ja Jätkäsaari.

Menosäännön ulkopuolella teetti rakennuskonttorin insinööriosasto myöskin vuonna 1917 erinäisiä töitä. Paitsi yksityisten talonmestajain laskuun teetettyjä kiveystöitä, joista oli kustannuksia kaikkiaan Smk 100,051: 19, teetettiin kaupungin virastoille ja laitoksille, Suomen ja Venäjän valtiolle sekä yksityishenkilöille eräitä töitä, joista oli kustannuksia Smk 309,550: 58. Näistä töistä oli voittoa Smk 2,798: 15, joka määrä siirrettiin kaupunginkassaan.

Niinkuin jo edellä mainittiin, täytyi kaupungin vuonna 1917 panna käyntiin hätäaputöitä voidakseen siten tarjota työansiota niille tästä

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 64 ja seur.

kaupungista kotoisin oleville työntekijöille, jotka joutuivat työttömiksi kaupungin ympäristössä teetettyjen linnoitustöiden lakatessa Venäjän maaliskuun-vallankumouksen puhjettua. Hallituksen esityksestä osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto huhtikuun 17 päivänä 384,700 ja syyskuun 18 päivänä lisäksi 306,650 markkaa eräiden Viipurin-, Penger- ja Torkkelinkadun osain aukaisemiseksi sekä viemäri- ja vesijohtojen teettämiseksi niihin. Nämä työt pantiin käyntiin huhtikuussa ja jatkuivat vielä vuodenvaihteessa, paitsi Itäisen viertotien ja Pengerkadun välisellä Torkkelinkadun osalla, jonka aukaisutyö valmistui ennen vuoden loppua. Näissä töissä oli keskimäärin 200 miestä.

Työttömäin lukumäärän heinäkuussa edelleen lisääntyttyä, niin että kunnan työvälitystoimistoon ilmoittautuneita työnhakijoita oli 550 miestä ja 120 naista, valtuutti rahatoimikamari hallituksen antamaan rakennuskonttorin toimeksi panna käyntiin aukaisu- sekä viemäri- ja vesijohtotöitä Adolfintiellä, Agrikolakujassa sekä Loviisan-, Hangon-, Tammisaaren- ja Heinolankadulla. Tätä tarkoitusta varten osoitettiin kaupunginkassasta 453,500 markan etuanti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ tämän toimenpiteen elokuun 17 päivänä, jolloin valtuusto niinikään päätti käyntiin pantavaksi uusia töitä, nimittäin Töölön kaupunginosassa: Töölön-, Bjälbon-, Topelius-, Messenius-, Päivärinta- ja Huopalahdenkadun aukaisun, Läntisen viertotien laajentamisen ja tasoituksen 5 pennin tullista pohjoiseen sekä Greijuksentien uudistuksen; Vallilassa: Sture- ja Pakaankadun aukaisun, sekä Kalliossa: Alppi- ja Castrénkadun ynnä Ensimmäisen linjan laajentamisen. Töölön kaupunginosan töitä varten osoitettiin ²⁾ 625,000, Vallilan 710,000 ja Kallion töitä varten 100,000 markkaa, jotka määrät, samoin kuin edellä mainittu 453,000 markan määrärahaakin, oli merkittävä 1918 vuoden budjettiin.

Lokakuun 9 päivänä antoi ³⁾ kaupunginvaltuusto hallituksen toimeksi viipymättä esittää kustannusarvion satamaradan laajentamiseksi kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-asemalta Hieta- ja Jätkäsaaren kohdalla olevalle satama-alueelle saakka sekä mikäli mahdollista heti panettaa käyntiin tämän laajennustyön, jota varten tarpeelliset etuannit osoitettiin kaupunginkassasta sittemmin merkittäviksi 1918 vuoden menosääntöön. Työtä koskevaa tutkimusta, joka käsitti myöskin viereisten katujen, nimittäin Arkadian- ja Aurorankadun välisen Läntisen viertotien, Annan- ja Fredrikinkadun sekä Runeberg- ja Malminkadun välisen Etel. Rautatiekadun, Lastenkodin- ja Köydenpunojankadun välisen Työmiehenkadun aukaisun ynnä kaupungin ainespihalle johdettavan pistoraitteen laskemisen, ei kuitenkaan ehditty suorittaa loppuun vuoden varrella. Työ pantiin kuitenkin käyntiin marraskuun keskivai-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 64 ja seur. — ²⁾ S:n siv. 65. — ³⁾ S:n siv. 67.

heilla ja käsitti pääasiassa maankaivuuta radan varrella Läntisen viertotien ja Arkadiankadun välillä, Leppäsuon viereisellä alueella sekä Marian sairaalan kohdalla, samoin kuin tukimuurikivien louhintoa korttelin n:o 402 tontilla n:o 7, semafoori- ja puhelinjohtojen muuttoa, Läntisen viertotien laajentamista, Runeberg- ja Malminkadun välisen Etel. Rautatiekadun ynnä Työmiehenkadun aukaisua. Kustannukset näistä töistä, joissa joulukuussa toimi 70—180 miestä, pantiin maksettaviksi 1918 vuoden määrärahasta.

Marraskuun 13 päivänä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hätäaputoina aloitettavaksi Pakaankadun aukaisun Kottbyn laiturin kohdalla olevaan rautatien ylikäytävään asti sekä Kristiinankadun ja rautatien välisen Helsinginkadun aukaisun. Nämä työt jatkuivat vuodenvaihteessa, jolloin Pakaankadun aukaisutöihin oli käytetty Smk 200,501: 06 ja Helsinginkadun aukaisuun Smk 111,650: 06. Määrärahat, toinen 648,000 ja toinen 669,000 markkaa, oli merkittävä 1918 vuoden budjettiin.

Lokakuun 9 päivänä sai rakennuskonttori rahatoimikamarilta toimekseen panna, siinä tapauksessa että työttömyyden lieventämiseksi osoitautui tarpeelliseksi, käyntiin uusia kadunaukaisutöitä, joita varten osoitettiin ²⁾ 3,059,000 markkaa. Joulukuun 19 päivänä kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän rahatoimikamarin toimenpiteen, samalla määräten näitä töitä varten osoitetun määrärahan merkittäväksi 1918 vuoden budjettiin. Näillä varoilla pantiin loka- ja marraskuussa käyntiin Sture- ja Eläintarhankadun välisen Fredriksperinkadun, Sipoon- ja Eläintarhankadun välisen Porvoonkadun, Porvoon- ja Fredriksperinkadun välisen Saimaankadun, Porvoon- ja Fredriksperinkadun välisen Sipoonkadun sekä Pakaankadun ja Sörnäsins haararadan välisen Sturekadun aukaisutyöt. Kaikki nämä työt jatkuivat vuodenvaihteessa.

Helsingin työväenjärjestöjen eduskunnan vaatimuksesta päätti kaupunginvaltuusto joulukuun 7 päivänä työansiotilaisuuden hankkimiseksi kunnan kaikille työttömille Hietaniemenkadun aukaistavaksi puoleen leveyteensä ja Etel. Hesperiankadun kokonaan sekä tarpeellisen kanavalouhinnan aloitettavaksi. Nämä työt alkoivat joulukuun keskivaiheilla ja jatkuivat vuodenvaihteessa.

Joulukuun 17 päivänä työväenjärjestöjen eduskunta lisäksi vaati heti hankittavaksi työtä kaikille kaupungissa oleville työttömille heidän kotipaikkaansa katsomatta, ja kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ saman kuukauden 19 päivänä, mikäli mahdollista myöntyäkseen kaikkiin oikeutettuihin hätäaputoimia koskeviin vaatimuksiin, eräät Meilansin katuosat sekä Mechelin- ja Caloniuskadun aukaisun toimitettavaksi. Munkkiniemen- sekä Mechelin- ja Caloniuskadulla aloitettiin työt heti.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 68. — ²⁾ S:n siv. 67. — ³⁾ S:n siv. 70.

Vaikka siis rakennuskonttorin insinööriosaston teetettävänä kertomusvuonna oli moniaita töitä, joita ei ollut otettu tämän vuoden alkuperäiseen työohjelmaan, jäivät toiselta puolen työaineiden puutteen sekä muiden sotatilan yhteydessä olevain seikkain johdosta useat 1917 vuoden budjettiin merkityt työmäärärahat nostamatta. Kun nämä määrärahat, jotka osittain olivat siirtyneet edellisten vuosien budjeteista, enimmäkseen olivat riittämättömiä niiden töiden teettämiseen, joita varten ne oli osoitettu, katsoi hallitus sopivimmaksi, että puheenalaiset määrärahat palautuisivat kaupunginkassaan ja uudesti lasketut määrärahat merkittäisiin 1918 vuoden budjettiin niitä töitä varten, joiden teettämisen ei katsottu enää sietävän lykkäystä.

Kaupungin ainespihaan ostettiin kertomusvuonna rakennusaineita Smk:lla 1,240,694: 04, jota vastoin Smk 772,780: 55 kertyi teetettyihin töihin käytetyistä aineista. Vuoden päättyessä oli tarveainetaraston arvo Smk 1,286,704: 38.

Geodeettisten töiden osasto.

Rakennuskonttorin geodeetti suoritti kertomusvuonna seuraavat toimitukset:

Tontinmittauksia	24
Kivijalankatselmuksia	5
Katselmustoimituksia kaupungin maalla, useimmat rajanpaalutusten tai muiden mittausten yhteydessä	46
Yksityisiä kartallepanoja	1
» korkeusmittauksia	1

Sen ohessa otti geodeetti vuoden varrella osaa kaupungin vuokrapalstoilla toimitettuihin 315 kolmivuotis- ja 81 tarkastuskatselmukseen, antoi lausuntoja hallitukselle 62 ja rahatoimikamarille 14 sekä sitä paitsi asianomaisille 15 mittauskirjan jäljennöstä, 3 todistusta tonttikirjasta ja 46 otetta kaupungin kartasta.

Geodeettiosaston vuonna 1916 aloittamat kaupungin korttelien korkeusmittaukset suoritettiin loppuun vuonna 1917, lukuun ottamatta Katajanokan korkeusmittauksia, joita sotatilan johdosta ei voitu suorittaa. Näiden korkeusmittausten johdolla laadittavat kaupunginkorttelien korkeuskartat niinkään valmistettiin vuoden varrella, mutta uudessa rakennusjärjestyksessä säädettyjä sisäisiä tonttirajoja ei näihin karttoihin ehditty vuoden varrella merkitä.

Huonerakennusosasto.

Vuoden varrella teetettiin kaupungin rakennusten ja talojen korjaus- ja kunnossapitotöitä samoin kuin edellisenäkin vuonna ainoastaan mikäli niitä pidettiin välttämättömän tarpeellisina. Puheenalaista tarkoitusta varten oli budjettiin merkitty 59,925 markkaa, joka määräraha vuoden varrella jatkuvasta työainehintain ja työpalkkain kohoamisesta huolimatta, kiitos suuren säästäväisyyden, ylitettiin ainoastaan Smk:lla 95: 31. Samanlaisia palolaitoksen rakennuksissa, kaupungin

omissa kansakouluissa, kunnan työväenasunnoissa, Forsbyn työ- ja kunnalliskodissa, poliisilaitokselle luovutetuissa rakennuksissa ja raati-huoneella teetettäviä töitä varten osoitetuissa määrärahoissa syntyi hiukan ylijäämääkin, niinkuin seuraavasta taulusta näkyy:

	Määräraha menosään- nön mukaan.		Menot.		Määrä- raha ylitetty.		Määrä- rahaa säätynyt.	
<i>Palolaitoksen rakennukset.</i>								
Pääasema Korkeavuorenkadun var- rella	3,050	—	1,729	87	—	—	1,320	13
Kallion asema It. Papinkadun var- rella	1,725	—	1,733	90	8	90	—	—
Pohjoinen asema Vironkadun var- rella	900	—	1,249	78	349	78	—	—
Kampin asema Fredrikinkadun var- rella	300	—	140	77	—	—	159	23
Hermannin asema It. viertotien var- rella	300	—	213	60	—	—	86	40
Fredriksperin asema Maistraatin- kadun varrella	800	—	1,521	23	721	23	—	—
Korkeavuorenkadun talo n:o 7 . .	900	—	769	72	—	—	130	28
Sekalaista	25	—	600	—	575	—	—	—
Yhteensä	8,000	—	7,958	87	1,654	91	1,696	04
<i>Kaupungin omat kansakoulutalot.</i>								
Annankatu 30	500	—	470	95	—	—	29	05
Ratakatu 8	2,100	—	2,098	85	—	—	1	15
Neljäs linja 11	425	—	400	—	—	—	25	—
Neljäs linja 13—15	2,050	—	1,224	35	—	—	825	65
Eläintarhankatu 8	1,500	—	1,326	31	—	—	173	69
Tehtaankatu 15—17	2,225	—	3,743	86	1,518	86	—	—
Fjälldal	300	—	462	67	162	67	—	—
Kasarminkatu 21	400	—	375	—	—	—	25	—
Lapinlahdenkatu 6	300	—	275	—	—	—	25	—
Mariankatu 22	650	—	622	90	—	—	27	10
Toukola	2,025	—	2,017	58	—	—	7	42
Nikolainkatu 18	500	—	475	80	—	—	24	20
Topeliuskatu 26	—	—	796	43	796	43	—	—
Porthankatu 8	1,300	—	900	—	—	—	400	—
Punavuorenkatu 10	450	—	446	55	—	—	3	25
Siirto	14,725	—	15,636	25	2,477	96	1,566	51

Siirto	14,725	—	15,636	25	2,477	96	1,566	51
Töölönkatu 41—43	1,900	—	1,320	—	—	—	580	—
Vallila	500	—	515	58	15	58	—	—
Istutusten kunnossapito	500	—	—	—	—	—	500	—
Sekalaista	625	—	665	80	40	80	—	—
Yhteensä	18,250	—	18,137	63	2,534	34	2,646	51
<i>Vuokratut kansakouluhuoneistot . .</i>	1,880	—	1,853	98	—	—	26	02
<i>Kunnan työväenasunnnot</i>	11,700	—	11,695	14	—	—	4	86
<i>Kunnalliskoti ja työlaitos</i>	10,450	—	10,421	05	—	—	28	95
<i>Poliisilaitoksen huoneistot.</i>								
Aleksanterinkatu 22—24	4,100	—	4,030	69	—	—	69	31
» 26	1,225	—	1,155	08	—	—	69	92
Ratakatu 10	775	—	446	17	—	—	328	83
Pengerkatu 5	2,375	—	2,363	15	—	—	11	85
Bölen poliisiasema	175	—	44	30	—	—	130	70
Vanhankaupungin »	225	—	48	30	—	—	176	70
Eerikinkadun »	625	—	69	30	—	—	555	70
Hermannin »	100	—	61	90	—	—	38	10
Töölön »	650	—	113	60	—	—	536	40
Poliisin hevostalli	1,100	—	1,814	71	714	71	—	—
Sekalaista	—	—	1,200	—	1,200	—	—	—
Yhteensä	11,350	—	11,347	20	1,914	71	1,917	51
<i>Raatihuone</i>	4,950	—	4,903	76	—	—	46	24

Ylitetyistä määrärahoista mainittakoon Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjausmääräraha, 5,400 markkaa. Laitoksen korjaustöitä johtajan johtaja kapteeni K. Westling, syystä etteivät rakennuskonttorin toimihenkilöt voineet käydä laitoksessa, kun vuoden varrella oli kielletty kulkemasta pitkin maamme etelärannikkoa kulkevan sotilaallisen aluerajan poikki. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 6,371: 35, joten syntyi vajausta Smk 971: 35. Samaten osoittautui kaupungin sairaalarakennusten kunnossapitoon alkuaan myönnetty 100,000 markan määräraha tarkoitukseensa riittämättömäksi, minkätähden kaupunginvaltuusto hallituksen esityksestä toukokuun 7 päivänä 1918 oikeutti rakennuskonttorin 19,600 markalla ylittämään tämän määrärahan. Syynä määrärahan riittämättömyyteen olivat osin työaineiden ja työvoiman kohonneet hinnat, osin se seikka, että Nickbyn mielisairaalassa suoritettaviin töihin tarpeelliset aineet täytyi Porvoon radalla kesällä 1917

vallinneen lakon johdosta kuljettaa osin hevosella ja osin automobiililla Keravan rautatienasemalta rakennuspaikalle.

Alempana olevista numerotiedoista käyvät rinnatusten selville kunkin sairaalaryhmän lasketut ja kirjaanpannut kustannukset:

	Määräraha menosään- töön mukaan.		Menot.		Määrä- raha ylitetty.		Määrä- rahaa säätynyt.	
Kulikutautisairaala	7,700	—	9,906	62	2,206	62	—	—
Greijuksen sairaala	2,300	—	1,706	04	—	—	593	96
Hesperian »	4,100	—	3,162	55	—	—	937	45
Humaliston »	1,400	—	1,268	09	—	—	131	91
Koleraparakit	2,740	—	4,056	53	1,316	53	—	—
Marian sairaala	33,700	—	37,864	89	4,164	89	—	—
Nickbyn mielisairaala	21,000	—	29,167	68	8,167	68	—	—
Kesäpäiväparantola	760	—	439	92	—	—	320	08
Kivelän sairaala	26,300	—	25,641	26	—	—	658	74
Sekalaista	—	—	5,850	—	5,850	—	—	—
Yhteensä	100,000	—	119,063	58	21,705	72	2,642	14

Huonerakennusosaston vuoden varrella teettämistä uutisrakennuksista mainittakoon etusijassa Vallilan työväenasuntoryhmä. Tämä työ aloitettiin syksyllä 1916 ja suoritettiin loppuun 1917 vuoden alussa. Kaupunginvaltuusto osoitti tähän tarkoitukseen syyskuun 12 päivänä 1916 567,500 markkaa, mutta kun työ teetettiin epäsuotuisana vuodenaikana ja jouduttaen sekä niin rakennusaineiden hinnat kuin työpalkatkin rakennusaikana tuntuvasti kohosivat, osoittautui määräraha riittämättömäksi, minkätähden kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä toukokuun 8 päivänä 1917 myönsi rakennusyrityksen loppuun saattamiseen 50,000 markan lisämäärärahan merkittäväksi 1918 vuoden menosääntöön.

Bölen-esikaupunkiin rakennettiin vuoden varrella virutushuone, josta oli kustannuksia 9,995 markkaa. Syksyllä 1916 rakennettiin Vallilaan venäläisen sotaväen käytettäväksi kaksikerroksinen muonamakaasiini, josta oli kustannuksia 50,000 markkaa, joka rahamäärä sittemmin merkittiin 1917 vuoden menosääntöön. Samaten teetettiin jo syksyllä 1916 ne kolme Jätkäsaaren tavarasuojaa, joita varten määrärahat niinkään oli merkitty 1917 vuoden menosääntöön. Nämä tavarasuojat, jotka on rakennettu pystöpuista ja laudoista, ovat aiotut kaupungin omiin, etusijassa sen muonitusviranomaisten tarpeisiin käytettäväksi. Niistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 142,603: 02, joten kaikkiaan

myönnettyistä 147,000 markan määrärahoista säästyi kaupunginkassaan Smk 4,396: 98.

Rakennusyritys, jota varten myönnetty määräraha niinikään vasta-
mainituista syistä, tarveainehintain ja työpalkkain kohoamisen joh-
dosta, osoittautui riittämättömäksi, on Topelius- ja Nimrodinkadun var-
rella sijaitseva kansakoulutalo. Määräraha oli 258,000 markkaa, mutta
kaupunginvaltuusto salli tätä rakennusyritystä varten sen lisäksi enna-
kolta maksettavaksi enintään 100,000 markkaa, joka rahamäärä ynnä
mahdolliset lisäkustannukset oli merkittävä 1918 vuoden budjettiin.

Kaupungin menosäännössä edellytettyjen lisäksi teetti huoneraken-
nusosasto kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin erinäisten mää-
räysten johdosta moniaita töitä. Niistä mainittakoon tässä huoneiston
sisustaminen kunnan työvälistystoimistolle ent. tulli- ja pakkahuonee-
seen, kustannukset Smk 42,202: 08; eräät Kivelän sairaalan paviljon-
geissa VII ja V suoritettut sisustustyöt, joista oli kustannuksia, edelli-
sistä Smk 18,994: 53 ja jälkimmäisistä Smk 47,157: 91; ullakkohuonei-
den laittaminen Oulunkylän lastenkotiin, kustannukset Smk 15,691: 98;
lisärakennuksen teettäminen Forsbyn kunnalliskodin sikalaan, kusan-
nukset Smk 62,754: 12; lauta-aidan teettäminen Eläintarhan urheilu-
kentän ympärille, kustannukset Smk 25,152: 93, sekä lämpimäin kella-
rien laittaminen Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin, kustannukset
Smk 17,953: 94.

Sitä paitsi teetettiin kaupungin eri viranomaisten sekä eräiden
harvalukuisten yksityishenkilöjen pyynnöstä moniaita töitä, joista oli
kustannuksia kaikkiaan Smk 177,120: 95. Näistä töistä annettiin sitten
vastaavan määräiset laskut.

Edelleen suoritettiin sotatilan ja siihen liittyvään sotilasmajoi-
tusten johdosta moniaita sisustustöitä, joista oli kustannuksia Smk
142,802: 35.

Vuoden varrella laadituista uutisrakennusten piirustuksista ja
suunnitelmista mainittakoon: Punavuorenkadun uuden kansakoulu-
talon pääpiirustukset, osa Topeliuskadun kansakoulutalon työpiirustuk-
sia, Vallilan kauppahallin sekä Jätkäsaaren juustosuojaan pää- ja työ-
piirustukset, työpiirustukset Jätkäsaaren uimahuoneiden laajentami-
seksi sekä Bjälbon viereisen uuden uimalaitoksen suunnitelma.

Kaupungin-
asemakaava-
osasto.

Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston työtä johti
vuonna 1917 arkkitehti Birger Brunila, joka arkkitehti Bertel Jungin
joulukuun 31 päivänä 1916 erottua kaupunginasemakaava-arkkitehdin
virasta viransijaisena hoiti kaupunginasemakaava-arkkitehdinvirkaa ja
jonka kaupunginvaltuusto tammikuun 16 päivänä 1917 valitsi viran
vakinaiseksi pitäjäksi. Apulais-kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi
arkkitehti Brunilan sijaan valitsi hallitus maaliskuun 31 päivänä
1917 arkkitehti Otto I. Meurmanin, ja seuraavan syyskuun 21 päivänä

otettiin arkkitehti Erik Bryggman ylimääräiseksi arkkitehdiksi osastolle lokakuun 15 päivästä mainittua vuotta.

Vuoden varrella jatkoi osasto aikaisemmin aloitettua työtä Pakaan, Gumtähden ja Kottbyn alueiden yksityiskohtaisen jaotuskaavan laatimiseksi. Ehdotus ei valmistunut vuoden varrella, mutta siihen merkityt liikenneväylät määrättiin kuitenkin sikäli, että Pakaankatua Kottbyn pysäkillä saakka voitiin ruveta tekemään.

Teollisuuden tilantarpeen tyydyttämistä koskevaa kysymystä valmistelemaan asetetun kaupunginvaltuuston komitean pyynnöstä laadittiin vuoden varrella Gumtähden maiden jaotuskaava näiden luovuttamiseksi teollisuuden käytettäväksi. Hallitus tarkasti tämän ehdotuksen ja lähetti sen asianomaisille tammikuussa 1918.

Edelleen laadittiin osastolla Hermannin lopullisen kaupunginasemakaavan piirustukset, Meilansin järjestelykaava tilan varaamiseksi yliopiston tarpeisiin sekä ehdotus Esplanadien ja Erottajan uudesti järjestämiseksi. Nämä ehdotukset lähetettiin rahatoimikamariin. Osaston laatiman Vallilan alueen järjestämiskaavan, joka myös käsitti Stureja Pakaankadun tonttien seikkaperäiset kaavasunnittelut, palautti hallitus osastoon täydennettäväksi.

Vuoden varrella antoi kaupunginasemakaavaosasto sitä paitsi monia lausuntoja kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin hallituksen selvitettäväksi lähettämistä asioista.

Kaupunginistutusten hoitoon katsoi hallitus välttämättömäksi tehdä huomattavia muutoksia. Kuluvan vuoden budjettiehdotuksen laatimisesta lähtien tapahtunut työpalkkain suunnaton nousu pakotti hallituksen ottamaan harkittavaksi kysymyksen, miten kaupunginistutusten hoitokustannukset voitaisiin järjestää niin, etteivät ne määrävästi ylittäisi käytettävänä olevia määrärahoja. Yksin tuumin kaupunginpuutarhurin kanssa päätti hallitus kesäkuun 15 päivänä suurimman osan niistä kukkakasveista, joita ei tarvittu Runebergin-esplanadin istutusten eikä Kaivohuoneen ja Aleksanteri II:n patsaan viereisten aidattujen alain koristamiseen, myytäväksi ja siten saadut varat käytettäväksi kasvihuoneiden kunnossapidosta kalliin ajan vallitessa koituvain lisämenojen suoritukseen. Kukkakasvien myynti tuotti Smk 25,183:15, jotka rahat käytettiin istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon. Sen ohessa päätettiin suurimmalla osalla Kaivopuiston, Ullanlinnanvuorten ja Kaisaniemen nurmia toimeenpanna yksinkertaisempi hoito siten, että ruohonleikkuu ja kastelu kokonaan lakautettiin ja nurmet ainoastaan kerran kesän kuluessa niitettiin viikatteella. Muutoin hoidettiin istutuksia pääasiassa samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna. Istutuksista ja puutaimistoista oli kunnossapitokustannuksia Smk 187,352:31 budjettimäärärahan ollessa 175,000

Kaupungin-
istutusten
osasto.

markkaa. Seuraavasta luettelosta näkyy, miten kustannukset jakautuivat eri istutusten kesken:

	Smk.		Smk.
Ainespiha	2,658: 75	Kirurginen sairaala	3,029: 45
Aleksanteri II:n patsas.	306: —	Konstantininkatu	119: 25
Arkadian- ja Salomonink. välinen istutus	187: 60	Korttelin n:o 127 puist.	1,258: 25
Ateneum	605: 75	Koulutori	1,046: 55
Eiranpuistikko	3,393: 59	Lapinlahdenk. tontin n:o 2 istutus	1,208: 52
Elisabetinpuistikko	1,051: 90	Lapinlahdenpuistikko .	569: —
Eläintarha	12,802: 40	Lönnrotinpuistikko	453: 75
Engelaukio	1,588: 10	Marian sairaala	2,458: 22
Erottajan puistikko ...	744: 10	Perämiehenkad. eteläosa	348: 50
Esplanadit	20,276: 05	Punanotko	3,998: 41
Fredrikintori	243: 95	Puutaimistot	6,706: 30
Haapaniemen istutus ..	2,113: 91	Ritarihuoneenpuistikko	629: 65
Hakasalmi ja Hesperia	4,941: 50	Runeberginpatsas	369: 20
Haudat	41: 50	Simonpuistikko	754: 43
Kaisaniemi	10,395: 27	Suomen pankki	697: 55
Kaivopuisto	18,309: 97	Säätytalon puistikko ...	1,421: 72
Kallion kirkko	1,691: 31	Teknillinen korkeak. ..	526: 30
Kallion kansankirjas- ton puistikko	163: 85	Tokantori	1,096: 35
Kapteenink. puistikko	1,083: 90	Ullanlinnanvuoret	13,202: 18
Kasvihuoneet	28,147: 27	Vanhan kirkon puist.	4,420: 70
Katajanokan puistikot	2,617: 23	Viides linja	1,006: 80
Kaupunginpuutarha ...	12,302: —	Sekalaista	16,365: 33
		<u>Yhteensä Smk</u>	187,352: 31

Uutistöitä suoritettiin, sikäli kuin käytettävissä olevat määrärahat sallivat, nimittäin kaupunginpuutarhassa, talvipuutarhan pääkäytävän suulla, Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolella sekä Kaisaniemessä. Näitä töitä, jotka pääasiassa käsittivät teiden tekoa ja aukaisua, ei silloisissa oloissa voitu vuoden varrella suorittaa loppuun. Speranskintien viereinen leikkikenttä sitä vastoin tasoitettiin valmiiksi ja sen viereinen tenniskenttä pohjattiin vierroksella, kuonalla ja savihiekalla. Niinkään suoritettiin loppuun edellisenä vuonna aloitettu Lapinlahdenkadun käyttämättömän tontin n:o 2 tasoitus, jonka työn kustantamiseen eräiden viereisten talojen omistajat ottivat osaa vähäisellä rahamäärällä.

Budjettiin leikkikojeita varten merkittyä 3,500 markan määrärahaa ei käytetty, syystä että niihin tarvittavain työaineiden hintoja pidettiin kohtuuttoman korkeina.

Talven kuluessa järjesti puutarhaosasto kaupunginistutusten eri osiin kelkkaratoja, joista oli kustannuksia kaikkiaan Smk 5,596: 25.

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osastolla oli vuonna 1917 voitettavana huomattavia, työntekijäin alinomaan uudistuneista palkan korotusvaatimuksista, lakoista ja lakonuhasta johtuneita vaikeuksia. Vuoden varrella työntekijöille myönnettyt palkanparannukset ja niiden myöntämisaikat näkyvät seuraavasta taulusta:

Puhtaanapito-
osasto.

Aika, jonka kuluessa palkat maksettiin.	Tuntipalkat.								
	Ajomiesten.			Makkiosaston työntekijäin.		Kadunlakaisijain.		Naisten.	
	Absoluuttinen määrä Smk.	Korotus % tammik. 1 maks.tuntipalkasta.	Korotus % Smk.	Absoluuttinen määrä Smk.	Korotus % tammik. 1 maks.tuntipalkasta.	Absoluuttinen määrä Smk.	Korotus % tammik. 1 maks.tuntipalkasta.	Absoluuttinen määrä Smk.	Korotus % tammik. 1 maks.tuntipalkasta.
Tammikuun 1—helmik. 28	1: 35	—	—: 65	—	—: 60	—	—: 40	—	—
Maaliskuun 1—31	1: 55	14.8	—: 65	—	—: 60	—	—: 40	—	—
Huhtikuun 1—7	1: 75	29.6	—: 65	—	—: 60	—	—: 40	—	—
Huhtikuun 8—21	1: 95	44.4	—: 95	46.2	—: 90	50.0	—: 70	75.0	—
Huhtikuun 22—kesäkuun 2	2: 20	63.0	1: 05	61.5	1: —	66.7	—: 75	87.5	—
Kesäkuun 3—heinäkuun 14	3: 15	133.3	1: 55	138.5	1: 50	150.0	1: 25	212.5	—
Heinäkuun 15—elokuun 11	3: 25	140.7	1: 65	153.3	1: 50	150.0	1: 25	212.5	—
Elokuun 12—marraskuun 14	5: —	270.4	1: 75	169.2	1: 65	175.0	1: 40	250.0	—
Marraskuun 15—jouluk. 31	6: —	344.4	2: 25	246.2	2: 15	258.2	1: 90	375.0	—

Puhtaanapito-osaston työntekijäin lukumäärä oli eri kuukausina seuraava:

	Makki- osasto.	Katu- osasto.	Yh- teensä.		Makki- osasto.	Katu- osasto.	Yh- teensä.
Tammikuu .	128	278	406	Heinäkuu	144	219	363
Helmikuu ...	129	259	388	Elokuu	148	227	375
Maaliskuu ..	139	249	388	Syyskuu	143	208	351
Huhtikuu ...	133	244	377	Lokakuu	146	190	336
Toukokuu...	141	225	366	Marraskuu	140	175	315
Kesäkuu	144	225	369	Joulukuu	150	202	352

Puhtaanapito-osaston työntekijäin ensimmäinen kertomusvuoden varrella tekemä lakko puhkesi toukokuun 4 päivänä, sen johdosta ettei hallitus hyväksynyt työntekijäin vaatimusta osaston johtajan insinööri Joh. Sjöholmin virasta erottamisesta. Kun insinööri Sjöholm kuitenkin toukokuun 7 päivänä pyysi eroa virastaan, julistettiin lakko seuraavana päivänä päättyneeksi. Toukokuun 8 päivänä kaupunginvaltuusto

myöntyi insinööri Sjöholmin eronpyyntöön, minkä jälkeen insinööri Bengt Weckman viransijaisena hoiti johtajan virkaa, joka kaupunginvaltuuston kesäkuun 12 päivänä tekemän päätöksen¹⁾ mukaan oli hankkeissa olevaa kaupungin viranpitäjain palkanjärjestelyä odotellessa toistaiseksi jätettävä täyttämättä.

Myöhempi lakko puhkesi marraskuun 1 päivänä ja jatkui saman kuukauden 27 päivään. Tämän lakon syistä ja kulusta antoi hallitus kirjelmässä marraskuun 22 päivältä kaupunginvaltuustolle seikka-peräisen selonteon²⁾.

Katujen puhtaanapito käsitti kertomusvuonna kaikki kaupungin kunnossapidettävät kadut, yleiset paikat, viertotiet ja tiet ynnä lisäksi satamat ja jäät, kirkkojen katuosat, VI kaupunginosan huvila-alueella 90 yksityistaloon, Kaivopuiston alueella 35 huvilaan sekä muissa kaupunginosissa 91 yksityistaloon kuuluvat katuosat. Sen ohessa suoritti osasto laskua vastaan yksityisille talonomistajille lumen kuljetusta ja sulatusta, jäähakkuuta y. m.

Katujen puhtaanapidosta oli kustannuksia kaikkiaan 1,098,421 markkaa. Vuoden budjettiin oli tätä tarkoitusta varten merkitty kaikkiaan 654,450 markkaa. Sen johdosta että työpalkat ja tarveainehinnat olivat budjetin laadinnan jälkeisenä aikana kohonneet, osoittautui mainittu rahamäärä riittämättömäksi, minkätähden kaupunginvaltuusto kesäkuun 19 ja lokakuun 23 päivänä myönsi lisämäärärahoja kaikkiaan 444,000 markkaa.

Yksityisille kuuluvain katuosain puhtaanapidosta oli budjetissa arvatun 54,000 markan määrän sijasta tuloja Smk 109,414: 04, sen johdosta että talonomistajain vanhat välikirjat irtisanottiin heinäkuussa, minkä jälkeen maksuja korotettiin eräissä tapauksissa neljänkin kertaisiksi entisistä määristään.

Makkien puhtaanapidon toimitti osasto kertomusvuonna kaupungin omistamissa taloissa, kansakouluissa, kirjastoissa, kauppahalleissa, majoitushuoneistoissa sekä 1,308 yksityistalossa, jota paitsi se hoiti 911 talon seisotuskaivojen tyhjentämisen. Koottu lanta lähetettiin rautateitse välittömästi maaseudulla oleville kuluttajille, kuormattiin maksusta rantasiltain vierellä oleviin aluksiin ja proomuihin taikka lähetettiin Malmin kaatopaikalle siellä valmistettavaksi sekalannaksi. Näissä töissä toimi vuoden varrella 5 tarkastusmiestä, 84 miestä ja 56 hevosta.

Makkien puhtaanapitoa varten oli budjettiin merkitty 491,700 markkaa, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto kokouksissaan kesäkuun 19 ja lokakuun 23 päivänä myönsi lisää kaikkiaan 312,000 markkaa. Kustannuksia oli Smk 901,494: 62, joten syntyi vajausta Smk 97,794: 62.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 127. — ²⁾ S:n siv. 149 ja seur.

Makkien puhtaanapidosta oli seuraavat tulot: talonomistajain maksuja Smk 279,339: 72 budjetissa arvioitujen 260,000 markan sijasta, maksuja kaupungin omaiden talojen puolesta Smk 31,623: 64 arvioitujen 33,480 markan sijasta sekä myydystä lannasta Smk 99,303: 65 budjettiin merkittyjen 60,000 markan sijasta.

Apuharvennusta toimitettiin Meilansin alueella 35-vuotiaassa havumetsässä sekä viljelysaloilla poistamalla haitalliset lehtipuut, jolloin saatiin halkoja 60 metristä syltä. Edelleen kaadettiin Gumtähden metsässä kuivalatvaisia, tuulenskaatamia ja lahovikaisia havupuita, joista saatiin 21.82 m³ pyöreää puuta, 0.37 m³ parruja, 1,407.5 m hirssiä ja ruoteita sekä 53 metristä syltä halkoja, ynnä vanhempia, vioittuneita koivuja, joista saatiin 0.21 m³ sahapuita ja 1,157 n. s. peitechirttä kaupungin louhintatöihin.

Kaupungin
metsäin hoito.

Paljaaksihakkuuta toimitettiin niissä paikoin, missä kadunaukaisutyöt sitä vaativat, niinkuin Humaliston ja Meilansin alueilla, joista vuoden varrella saatiin 26 m³ parruja, 5 m³ koivuhirssiä, 440 m rakennushirssiä ja 50 metristä syltä halkoja. Rakennuspuut ja halot käytettiin kaupungin omiin tarpeisiin.

Metsänperkausta toimitettiin sotilaallisten töiden johdosta kaupungin metsissä sangen vähän, m. m. Seurasaarentien varrella.

Metsäpalot olivat poutakesänä 1917 päin vastoin kuin kahtena edellisellä vuonna alituisena vaarana kaupungin metsille, sen johdosta että joukko irtainta väkeä ynnä tänne sijoitettu venäläinen sotaväki oleili niissä. Toukokuun 12 ja syyskuun 9 päivän välisenä aikana syntyi etäällä toisistaan sijaitsevilla paikoilla 40 metsäpaloa tai niiden alkua, jotka käsittivät kaikkiaan 32,971 m²:n alan. Useimmissa tapauksissa oli tuli syttynyt mäkisellä, harvametsäisellä maalla, minkätähden vanhempaa metsää vahingoittui verraten vähän, enintään parikymmentä m², jota vastoin kasvipeite, nuori metsä ja taimet tavallisesti turmeltuivat. Enimmäkseen sammuttivat kaupungin omat työntekijät ja paikalle kutsuttu miehistö nämä metsäpalot. Muutamia kertoja lähti kaupungin vakinainen palokuntakin sekä Huopalahden ja Käpylän vapaaehtoiset palokunnat palopaikoille.

Vahingonteko oli niinkuin edelliselläkin vuonna ja samoista syistä varsin yleistä. Vuoden varrella saatettiin vahingonteosta syytteeseen 10 henkilöä, jotka tuomittiin 5—20 markan sakkoon.

Vuoden varrella toimeenpantu ylimääräinen vartiointi oli samoin kuin vartiointi sotavuosina yleensä sangen tulokseton, jopa eräissä tapauksissa mahdoton ja hengenvaarallinenkin.

Metsänhoidosta johtuneet työ kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Metsänkaato, apuharvennus ja kuljetus	Smk	7,410: 19
Metsänperkaus	»	156: 75
Metsäpalojen sammutus	»	2,893: 20
2 heinäladon tulipalon sammutus	»	465: —
Sotaväen ampumaradan tulipalon sammutus	»	605: —
Ylimääräinen vartiointi	»	11: 40

Yhteensä Smk 11,541: 54

Saadun puutavaran arvo oli Smk 16,698: 02, joten säästö vuodelta 1917 oli Smk 5,156: 48.

Hallituksen
käsittelemät
asiat.

Vuonna 1917 kokoontui hallitus 62 kertaa ja sen lähettämiä kirjelmiä oli 384.

Vuodelta 1916 annetussa kertomuksessa mainittiin ¹⁾, että hallitus oli käsitellyt kysymystä kaupungin satamain laajentamisesta, mutta ei ehtinyt käsitellä asiaa loppuun mainittuna vuonna. Kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä 1917 lähetti hallitus asiassa laatimansa ehdotuksen kaupunginvaltuustolle. Hallitus ehdotti puutavarain vientisataman rakennettavaksi Sörnäsän niemekkeen itärantaan rakennuskonttorin laatiman suunnitelman mukaisesti, jonka mukaan puutavarsatamassa olisi 50,000 m² varastoalaa puutavaroille, 450 m laituritilaa syväkulkuisten alusten rantasillassa ja 360 m laituritilaa proomuille. Tästä laitoksesta, rautatieraitteet, ruoppaus y. m. lukuun otettuina, oli rakennuskonttori laskenut olevan kustannuksia 1,875,900 markkaa, edellyttäen että rantasillat tehtiin puusta ja ettei satamalaitoksen alueella sijaitsevaa n. s. Englantilaisten kalliota poistettaisi. Edelleen ehdotti hallitus, että Vanhankaupunginlahden länsiranta järjestettäisiin pääasiassa rakennuskonttorin laatiman, kirjaimella B merkityn ehdotuksen mukaisesti ja että sen yhteydessä olevat ruoppaustyöt mahdollisimman pian aloitettaisiin. Tämän ehdotuksen mukaan saataisiin laituritilaa 540 m syväkulkuisille ja 350 m matalakulkuisille aluksille sekä 9,500 m rautatieraidetta, 209,100 m² laituripintaa, katuja, teitä y. m. sekä 290,400 m² tehdastontteja, josta alasta 177,500 m² sijaitisi kiinteällä pohjalla. Kustannukset näistä laitoksista, jotka tarkoittivat Vanhankaupunginlahden käyttämistä vastaisen teollisuustoiminnan paikallissatamana, laskettiin nousevan kaikkiaan 4,028,000 markkaan. Tämän ehdotuksen mukaan jaettaisiin Itäisen viertotien ja Vanhankaupunginlahden välinen alue tehdastonteiksi, minkä johdosta olisi anottava vahvistusta tästä johtuvalle kaupungin aseman laajennukselle. Hallituksen mielestä oli varsinainen kauppasatama sijoitettava Hieta- ja Jätkäsaaren viereiselle vesialueelle, koska se siten sijaitisi likellä kaupungin liikekeskusta ja sen yhteys meren kanssa

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 276.

olisi varsinkin talvilaivaliikenteelle mukavampi kuin Vanhankaupunginlahteen sijoitetun kauppasataman. Hallituksen hyväksymä ehdotus satamalaitosten rakennuttamiseksi Hieta- ja Jätkäsaareen tarjoi tonttialaa kaikkiaan 218,340 m² yksityisten käytettäväksi ja 11,465 m² yleisiä rakennuksia varten, 141,000 m² laiturialaa, siitä 55,880 m² tavarasuojille, 215,885 m² katuja, avonaisia paikkoja, järjestelyrata-pihää y. m. varten, 27,990 m rautatieraitteita sekä 5,060 m laituria syväkulkuisille ja 300 m pienemmille aluksille. Näistä laitoksista laskettiin olevan kustannuksia 18,550,000 markkaa, josta määrästä kuitenkin 2,550,000 markkaa jo oli osoitettu ja suurimmalta osalta käytetty tarkoitukseensa. Hallitus ehdotti, että kauppasatamaa vastamainitun ehdotuksen mukaisesti tarpeen mukaan vähitellen laajennettaisiin. Edellä selostetun ehdotuksensa oheen pani hallitus lisäksi kirjaimella A merkityn suunnitelman sen seikan valaisemiseksi, mitä mahdollisuuksia olisi sijoittaa kauppasatama Vanhankaupunginlahteen, ynnä suunnitelman, joka oli laadittu sen seikan selvittämiseksi, mitä mahdollisuuksia oli olemassa Nihdin ja Sumpparin käyttämiseksi satamatarkoituksiin.

Hallituksen vuoden varrella käsittelemistä muista kysymyksistä mainittakoon kysymys kesäloman myöntämisestä kaupungin yleisten töiden työntekijöille. Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osaston n:o 169 anottua kesälomaa myönnettäväksi kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille ja rahatoimikamarin lähetettyä asian hallitukseen lausunnon saamiseksi antoi hallitus toukokuun 12 päivänä ehdotuksen asiassa. Siinä huomautettiin, että rakennuskonttorin töissä siihen aikaan oli 1,400 miestä, joista 450 oli ollut kaupungin töissä vuotta lyhyemmän ajan, 200 miestä 1—3 vuotta ja 750 yli 3 vuoden, useimmat viimeksi mainituista kuudettakin vuotta. Kaupunginvaltuuston joulukuun 20 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaan oli työntekijälle, joka oli ollut vähintään 5 vuotta yhteen jaksoon kaupungin työssä, annettava viikon loma täysin palkkaeduin. Sen aikamäärän lyhentäminen, jonka kuluttua työntekijä saisi kesälomaa, ei siis kaupungille semmoisesta toimenpiteestä koituviiin kustannuksiin nähden sanottavia merkinnyt, jota vastoin myöntyminen mainitun työväenjärjestön vaatimukseen kahden viikon loman suomisesta suurimmalle osalle kaupungin yleisten töiden työntekijöitä lisäisi kaupungille työntekijäin kesälomasta johtuvat menot kaksinkertaiseen määräänsä. Kun kuitenkin myöntyminen työntekijäin anomukseen, vaikkapa suppeammassa mitassa kuin työntekijät olivat halunneet, näytti olevan ajan olojen vaatima, ehdotti hallitus, 1) että työntekijälle, joka on ollut vuoden kaupungin töissä, myönnettäisiin viikon loma, jossa tapauksessa työnpuutteesta johtunut työajan keskeytys olisi luettava pois ainoastaan siinä tapauksessa, että keskeytykset yhteensä ylittävät 50 päivää, 2) että vuoden umpeen jatkuvassa vuorotyössä olevat työntekijät vuoden palveltuaan saavat

Kaupungin
työntekijäin
kesäloma.

lomaa 10 päivää, 3) että 3 vuotta tai kauemmin kaupungin töissä olleille työntekijöille myönnettäisiin 10 päivän loma, jossa tapauksessa ei olisi palvelusajasta luettava pois vuosittain sattuneita enintään 50 päivän keskeytyksiä, 4) että sukeltajat, koneenkäyttäjät ja muut heihin verrattavat työntekijät saisivat 14 päivän loman. Kustannuksia näistä lomista, jotka hallituksen ehdotuksen mukaan myönnettäisiin aikana, jonka työjohto työn säännöllistä kulkua silmällä pitäen katsoisi sopivaksi, laski hallitus koituvan noin 68,000 markkaa. Kun budjetissa oli tätä tarkoitusta varten 16,000 markkaa, olisi ehdotuksen toteuttamiseksi tarvittu lisää 52,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan hyväksynyt hallituksen ehdotusta sinänsä, vaan päätti kokouksessaan kesäkuun 5 päivänä kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille myönnettäväksi lomaa seuraavia sääntöjä noudattaen: 1) työjohtajille, rakennusmestareille ja ensimmäisen luokan koneenkäyttäjille 3 viikon loma vuoden palvelusajalta; 2) esimiehille, muille koneenkäyttäjille, lämmittäjille, sukeltajille ja vuorotyöläisille y. m. viikon loma vuoden sekä 2 viikon loma 3 vuoden palvelusajalta, ja 3) muille työläisille viikon loma vuoden ja 2 viikon loma 3 vuoden palvelusajalta. Kaupunginvaltuuston päätöksen toimeenpanemiseksi myönnettiin 92,000 markan lisämääräraha.

Elintarpeita
kaupungin
työntekijöille.

Helpottaakseen elintarpeiden hankintaa kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille teki hallitus vuoden varrella esityksen asiasta kaupunginvaltuustolle. Työntekijät olivat nimittäin anoneet, että rakennuskonttori heille hankkisi osin silakoita, osin perunoita sekä antaisi nämä elintarpeet siten, että maksu vähin erin luettaisiin pois työntekijöille maksettavista viikkotileistä. Sen ohessa olivat puhtaana-pitolaitoksen työntekijät pyytäneet, että kaupunki antaisi heille etuantivarvoja voin, silavan, perunain ja suurimain hankkimiseksi ja tarjoutuneet luottamusmiehillään toimittamaan sekä näiden elintarpeiden hankinnan ja jakelun että myös maksun perimisen. Tämän johdosta teki hallitus lokakuun 9 päivänä kaupunginvaltuustolle esityksen ehdottaen, että valtuusto päättäisi antaa jonkin aikaisemmin asettamansa tai puheena olevaa tarkoitusta varten asetettavan lautakunnan toimeksi hankkia elintarpeita kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille ja määrätä siten hankittujen elintarpeiden jakelu- ja maksutavan, sekä osoittaisi tähän tarkoitukseen tarpeelliset etuantivarat, esimerkiksi 200,000 markkaa. Lokakuun 23 päivänä kaupunginvaltuusto tämän johdosta päätti oikeuttaa hallituksen ja kaupungin yleisissä töissä olevat työntekijät yhteisesti asettamaan komitean hankkimaan mainituille työntekijöille elintarpeita sekä määräämään siten hankittujen elintarpeiden jakelu- ja maksutavan, samoin kuin komitean käytettäväksi antaa 200,000 markan etuannin. Hallituksen ryhdyttyä toimenpiteihin kaupunginvaltuuston päättämän komitean asettamiseksi ilmoit-

tivat työntekijät tosin valinneensa jäsenet siihen, mutta sillä ehdolla että saivat kutsua edustajansa pois, siinä tapauksessa ettei heidän osanottoaan komitean työhön pidetty työntekijäin etujen mukaisena. Tämän johdosta hallitus ilmoitti työntekijöille, ettei se katsonut voivansa valita jäseniä komiteaan, joka oli kaupungille tilivelvollinen hoitamistaan kaupungin varoista, elleivät työntekijät sitoutuneet olemaan edustettuina komiteassa, kunnes se oli suorittanut tehtävänsä loppuun; ja kehoitettiin työntekijöitä sentähden peruuttamaan edellä mainittu päätöksensä, sikäli kuin se esti komitean asettamista. Kun työntekijät kuitenkin ilmoittivat, etteivät he näin ollen halunneet käyttää myönnettyä määrärahaa, raukesivat muut toimenpiteet asiassa. Marraskuun 20 päivänä hallitus ehdotti, että mainitusta määrarahasta myönnettäisiin 10,000 markan etuanti rakennuskonttorin virkamiehille elintarpeiden yhteisostelua varten. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan käsitellyt tätä esitystä kertomusvuoden varrella.

VIII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1917 oli seuraava:

Lautakunnan
jäsenet ja
virkamiehet.

Joulukuun 12 päivänä 1916 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan jäseneksi varatuomari A. Söderholmin, puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin sekä varajäseniksi alikapteeni A. Lindbergin ja ratsumestari F. von Tobiesenin, jota paitsi edelliseltä vuodelta oli jäsenenä jäljellä alikapteeni M. Tamelander kuolemaansa asti kesäkuun 5 päivänä, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto saman kuukauden 19 päivänä lautakunnan jäseneksi alikapteeni Tamelander-vainajan sijaan 1918 vuoden loppuun asti valitsi alikapteeni A. Lindbergin ja varajäseneksi konttoripäällikön luutnantti Leo Karstenin.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihtööri asessori Emil Lindroos, majoitusmestari kenraaliluutnantti Carl af Forselles ja kielenkääntäjä alikapteeni K. B. Fogelholm.

Lautakunnan
toiminta.

Sen johdosta että elokuussa 1914 puhjennutta maailmansotaa vielä vuonna 1917 jatkui, tarvittiin lautakunnan virkatoimintaa edelleen laajassa mitassa. Kaupunginvaltuusto, joka oli eri kertoina vuosina 1914—16 lautakunnan virkamiehille sota-aikana koituneen lisätyön johdosta heille sodan ajaksi myöntänyt palkanlisäystä, myönsi tammi-kuun 30 päivänä 1917 lautakunnan esityksestä sen puheenjohtajalle lisäpalkkiota sodan ajalta 75 markkaa kuukaudessa sekä korotti huhti-kuun 24 päivänä 1917 lautakunnan virka- ja palvelusmiesten palkkiot seuraaviin määriin: puheenjohtajan 500 markkaan, sihteerin Smk:aan 366: 66, majoitusmestarin Smk:aan 691: 66, kielenkääntäjän 350 sekä vahtimestarin 150 markkaan kuukaudessa niin kauan kuin sotaa kesti. Sen lisäksi oikeutettiin lautakunnan virkamiehet, puheenjohtajaa lukuun ottamatta, ynnä lautakunnan vahtimestari saamaan kalliinajanlisäyksiä kunnan kaikille virka- ja palvelusmiehille vahvistettujen perusteiden mukaan.

Vuonna 1917 saapui lautakunnalle seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin: läänin kuvernööriltä 7, maistraatilta 42, kaupunginvaltuustolta 1, rahatoimikamarilta 38, komendanttihalitukselta 160, muilta viranomaisilta 848 ja eri henkilöiltä 2 eli kaikkiaan 1,098 vastaavan määrän vuonna 1916 ollessa 1,092. Kertomusvuonna lähe-

tettiin lautakunnasta 434 kirjettä ja reversaalia sekä 610 vuokratilain tilausta eli kaikkiaan 1,044 lähtevää toimituskirjaa.

Seuraavat taulut osoittavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1917 täällä nauttivat majoitus-etuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

Majoitus.

A. Vuokratilat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalla sotilashenkilöiden ja sotilaallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1917 tilannut vuokratiloja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

Vuokratilat

	L u k u							Smk.		
	Ken- raa- leja.	Esikun- ta- ja yliup- seereja.		Alipääl- lystää ja miehis- töä.		Virastoja.				
		Naimat- tomia.	Naimia.	Naimat- tomia.	Naimia.		Naimat- tomia.			Naimia.
i. Olomajoitus.										
<i>a) Helsingin linnueväki.</i>										
Tammikuu	—	2	—	356	3	67	3	31,852	40	
Helmikuu	—	2	—	371	3	66	3	33,707	58	
Maaliskuu	—	4	—	426	3	69	3	38,307	47	
Huhtikuu	—	1	—	478	2	62	3	42,024	41	
Toukokuu	—	1	—	588	2	64	3	55,050	27	
Kesäkuu	—	2	—	534	2	58	2	48,035	77	
Heinäkuu	—	3	—	529	2	96	2	51,334	10	
Elokuu	—	4	—	567	2	72	2	49,764	18	
Syyskuu	—	4	—	575	2	63	2	57,051	72	
Lokakuu	—	4	—	591	2	76	2	56,146	62	
Marraskuu	—	2	—	845	2	84	2	66,755	83	
Joulukuu	—	3	—	729	2	65	2	80,608	01	
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	610,638	36	
<i>b) Erotettu santarmisto.</i>										
Tammikuu	—	—	6	3	42	15	11	5,228	92	
Helmikuu	—	—	5	6	44	14	11	5,310	25	
Maaliskuu	—	—	—	3	3	8	8	1,460	—	
Kesäkuu	—	—	—	—	—	—	—	682	50	
Lokakuu	—	—	—	—	—	—	—	271	91	
Joulukuu	—	—	—	—	—	—	—	35	—	
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	12,988	58	

	L u k u						Smk.
	Kenraaleja. ¹⁾		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystää ja miehistää.		
	Naimetta.	Naimattomia.	Naimetta.	Naimattomia.	Naimetta.	Naimattomia.	
2. Tilapäisesti komennettuja.							
<i>a) Upseereja ja virkamiehiä.</i>							
Tammikuu, 119 päivää	—	9	—	11	—	—	920 —
Helmikuu, 28 »	—	4	—	4	—	—	230 —
Maaliskuu, 80 »	—	3	—	15	—	—	480 —
Huhtikuu, 38 »	—	5	—	6	—	—	300 —
Toukokuu, 45 »	—	5	—	16	—	—	1,030 —
Kesäkuu, 213 »	—	5	—	27	—	—	1,305 —
Heinäkuu, 295 »	—	7	—	12	—	—	1,815 —
Elokuu, 169 »	—	4	—	19	—	—	965 —
Syyskuu, 196 »	—	2	—	16	—	—	1,015 —
Lokakuu, 249 »	—	7	—	18	—	—	2,010 —
Marraskuu, 173 »	—	6	—	12	—	—	985 —
Joulukuu, 118 »	—	7	—	11	—	—	840 —
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	11,895 —

Edellä mainittujen vuokrarahain lisäksi osoitti majoituslautakunta kuitenkin sotaministerin jalkaväenkenraali Polivanoffin kesäkuun 23 päivänä 1915 vahvistaman, kesäkuun 1 päivästä 1910 kesäkuun 1 päivään 1916 voimassa olevan vuokratariffin johdosta sekä asianomaisten sotilasviranomaisten tilauksesta mainitulta ajalta seuraavat lisävuokrat rahat tänne olomajoitukseen sijoitetulle sotaväelle ja sotilaallisille laitoksille:

Helsingin linnuevälle Smk 7,810: 30

Tämän johdosta oli majoituslautakunnan vuonna 1917 maksettavaksi osoittamain vuokrarahain määrä:

olomajoitukseen sijoitetulle sotaväelle:

Helsingin linnuevälle Smk 618,448: 66

erotetulle santarmistolle » 12,988: 58

tilapäisesti komennetuille:

upseereille ja virkamiehille » 11,895: —

Yhteensä Smk 643,332: 24

¹⁾ Tilapäisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokrarahoihin.

Tästä rahamäärästä on palautettu:

Helsingin linnueväen osalta

1) tänne ennen sodan alkua sijoitettujen joukkojen puolesta	Smk 1,230: 77		
2) maan puolustukseksi koottujen joukkojen puolesta	» 3,245: 93	4,476: 70	
tilapäisesti komennettujen upseerien ja virkamiesten osalta	Smk 15: —		
	<u>Yhteensä Smk 4,491: 70</u>		

Olomajoitukseen käytetyistä vuokratuloista, joita, palautettu osa pois luettua, oli Smk 626,960: 54, on Venäjän valtakunnanrahaston korvattava tänne ennen sodan alkua sijoitettujen sotajoukkojen ja sotilaallisten laitosten osalle tuleva määrä, joita sotajoukkoja ja laitoksia ei sentähden voida pitää tänne koottuina maan puolustukseksi, eli siis

Helsingin linnueväen osalta	Smk 89,359: 08
erotetun santarmiston »	» 12,988: 58
	<u>Yhteensä Smk 102,347: 66,</u>

jota vastoin kysymys jäljellä olevan määrän Smk:n 524,612: 88 korvaamisesta lienee sopiva jättää siksi, kunnes Suomen ja Venäjän välisestä erosta johtuva lopullinen välinselvitys tehdään. Tilapäismajoitukseen maksetuista vuokratuloista on Suomen valtion vastattava.

B. Luontoismajoitus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä osoitti lautakunta vuonna 1917 luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

Luontoismajoitus.

	Ylipäällystoa.		Alipäällystoa ja miehistoa.		Asuin- ja virka-huoneita.	Keltioita.
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäkuun 1 p:ään.						
Helsingin linnueväelle	—	—	—	42	4	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	26	—	26	26
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—joulu-kuun 31 p:ään.						
Helsingin linnueväelle	—	—	—	33	4	2

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1917 kustannuksia:

	Smk.	piä.	Smk.	piä.
<i>a) Linnueväen:</i>				
Asunnonvuokria	2,060	—		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käytetyistä haloista . .	2,731	25		
Valaistuksesta	257	79		
Vuodeoljista	38	57	5,087	61
<i>b) Santarmien:</i>				
Asunnonvuokria	9,025	—		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käytetyistä haloista . .	2,504	85		
Valaistuksesta	191	95		
Vuodeoljista	136	55	11,858	35
Yhteensä	—	—	16,945	96
Kun tästä luetaan pois Venäjän valtakunnanrahas-				
tosta maksettavaksi tilattu olomajoituksen korvaus,				
nimittäin:				
<i>a) linnueväelle:</i>	6,750	—		
<i>b) santarmistolle:</i>	7,150	—	13,900	—
niin jää erotukseksi Smk	—	—	3,045	96

joka siis on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1917.

Kustannuksien
yhdistelmä.

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1917 olleiden kustannusten yhdistelmä:

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
A. Maksetut vuokrat.				
<i>Olomajoituksesta:</i>				
Helsingin linnueväelle	618,448	66		
josta määrästä on palautettu	4,476	70	613,971	96
erotetulle santarmistolle	—	—	12,988	58 626,960
<i>Tilapäiskomennuksesta:</i>				
upseereille ja virkamiehille	—	—	11,895	—
josta määrästä on palautettu	—	—	15	— 11,880
Siirto	—	—	—	638,840

Siirto	—	—	—	—	—	638,840	54
B. Kustannukset luontois- majoituksesta.							
<i>Olomajoituksesta:</i>							
Helsingin linnueväelle	—	—	—	—	5,087	61	
erotetulle santarmistolle	—	—	—	—	11,858	35	16,945 96
C. Sekalaiset kustannukset.							
Tarverahat	—	—	—	—	—	—	1,200
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	656,986 50
Kun tästä luetaan pois seuraavat korvaukset:							
<i>Venäjän valtakunnanrahastolta:</i>							
vuokrarahoista	—	—	102,347	66			
luontoismajoituksesta	—	—	13,900	—	116,247	66	
<i>Suomen valtiolta:</i>							
tilapäismajoituksen vuokrarahoista . .	—	—	—	—	11,880	—	128,127 66
on kaupunki vuonna 1917 suoritta- nut majoituskustannuksia Smk . .	—	—	—	—	—	—	528,858 84
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	656,986 50

Sodan johdosta oli Helsingin kaupungin pakko osoittaa maan puolustukseksi kootulle venäläiselle sotaväelle majapaikkoja. Seuraavalla sivulla oleva taulu osoittaa huoneistot, joista kuitit on saatu, ja on lautakunta näistä tilannut korvausta 529,923 markkaa. Lautakunta katsoo kuitenkin olevan tämän yhteydessä huomauttaminen, ei ainoastaan että lautakunta, rahatoimikamarin huhtikuun 11 p:nä 1912 laaditun pöytäkirjan 19 §:n kohdalla tehdyn päätöksen mukaan, ei enää ole osoittanut maksettavaksi sotaväen majoitukseen käytettyihin taloihin kohdistuvia vesijohtolaitoksen ja sähkölaitoksen laskuja, vaan myös että lautakunnan maksettavaksi hyväksymäin määrain lisäksi Helsingin kaupungille on koitunut erinäisiä menoja edellä mainitusta majoituksesta sekä huoneistoista, joita rahatoimikamari osin on vuokrannut kansakouluille sotaväelle luovutettujen kansakoulutalojen sijaan, osin osoittanut sotaväen elin- y. m. tarpeiden varastopaikoiksi, ynnä

Liikekannalle
asetettujen
joukkojen
majoitus.

niiden kaupungissa sijaitsevain kiinteistöjen hallinnosta, joihin sotaväkeä y. m. on ollut majoitettuna, jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osoittanut maksettaviksi, samoin kuin kamari on asianomaisten kanssa tehnyt sopimukset eräiden sotaväelle luovutettujen vuokrahuoneistojen vuokraamisesta. Kaiken vuotta 1917 rahatoimikonttori myös välittömästi osoitti maksettaviksi lautakunnan virkaja palvelusmiehille tulevat palkkiot ja palkanlisäykset.

Kaupungin majoitusta varten vuokraamain huoneistojen isännöitsijänä on rahatoimikamarin siihen syyskuun 10 päivänä 1914 valitsemana alikapteeni Nic. Tötterman myöskin vuonna 1917 toiminut. Sotaväen käytettäviksi luovutettujen kansakoulutalojen isännöitsijäksi oli rahatoimikamari maaliskuun 23 päivänä 1916 määrännyt lautakunnan majoitusmestarin kenraaliluutnantti Carl af Forselleksen, joka hoiti sitä tointa edelleen vuonna 1917.

Majoituslautakunta on vuodelta 1917 tilannut korvausta luontoismajoituksesta, jota kaupunki oli mainittuna vuonna antanut maan puolustukseksi tänne kootulle sotaväelle ja josta oli saatu asianomaisten sotilasviranomaisten antamat majoituskuitit, seuraavat määrät:

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Rahamäärä.	
		Smk.	p.ii
Maajoukkojen esikunta	It. Heikinkatu 17	8,100	—
S:n s:n (esikuntapäällikkö)	Pohj. Esplanadik. 29	345	—
Viaporin linnoituksen esikunta	Linnankatu 3	6,975	—
S:n s:n insinöörihallituksen puhelinkeskus .	It. Rönnskär	540	—
S:n s:n s:n konttori	» »	1,080	—
S:n s:n lennätinkomppania	Toukola 8	796	—
S:n s:n s:n	Toukola 3	1,011	—
S:n s:n s:n	Böle	540	—
S:n linnoitustykistön tähystys- ja puhelin- osasto	Suvilahdenkatu 4	43,110	—
S:n s:n talli	»	2,520	—
S:n s:n s:n	Böle	180	—
S:n linnoituksen intendenttihallitus	Kasarminkatu 21	3,600	—
S:n s:n s:n muonamakasiini	»	2,762	—
S:n s:n s:n varasto	»	23,490	—
S:n s:n s:n s:n	Lapinlahdenkatu 6	4,320	—
428:s Lodejnopolin ins. rykmentti	Vallila	21,935	—
509:s Gschatin ins. rykmentti	Nikolainkatu 18	90,000	—
511:s Sitscheffin ins. rykmentti	Neljäs linja 13—15	140,400	—
S:n s:n s:n s:n	Porthankatu 8	20,250	—

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Rahamäärä.	
		Smk.	p:iä
511:nnen Sitscheffin ins. rykmentin talli . . .	Neljäs linja 13—15	3,825	—
Viaporin linnoituksen jalkaväkirykmentti . .	Vallila	28,000	—
92:nnen nostoväkiprikaatin esikunta	Neljäs linja 13—15	4,156	50
Komendanttihallitus	Hietaniemenkatu	1,800	—
S:n	Flemingkatu 36	2,160	—
Laivaston ilmailuosasto	Hermannin	3,900	—
115:s Vjäsemin jalkaväkirykmentti	Eläintarhankatu 8	39,847	50
S:n s:n s:n talli	»	5,733	—
S:n s:n s:n s:n	Aurorankatu 30	67,347	—
S:n s:n s:n leipomo	Pakaa	1,200	—
	Yhteensä	529,923	—

IX. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1917 oli seuraava:

Lautakunnan
jäsenet.

Holhouslautakunnan 1916 vuoden jäsenistä oli lakitieteentohtori Axel Charpentier vuoden lopussa erovuoroinen, mutta kokouksessaan joulukuun 12 päivänä mainittua vuotta kaupunginvaltuusto valitsi hänet lautakunnan jäseneksi edelleen vuosiksi 1917—20. Kun tohtori Charpentier kuitenkin sittemmin oli kutsuttu senaatin oikeusosaston jäseneksi, vapautti kaupunginvaltuusto hänet pyynnöstään huhtikuun 17 päivänä lautakunnan jäsenyydestä sekä valitsi hänen sijaansa varatuomarin lakitieteenkandidaatti Gustaf Norrménin. Kertomusvuonna lautakuntaan siis kuuluivat mainitut henkilöt ynnä edelliseltä vuodelta jäljellä olevat puheenjohtaja ent. esittelijäsihteeri J. A. Nordman, kamreeri Axel Rikberg ja lakitieteentohtori A. W. Gadolin. Lautakunnan sihteerinä toimi edelleen ent. protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Kokoukset.

Holhouslautakunta kokoontui samoin kuin edellisinäkin vuosina kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Tämän johdosta oli kokouksia 45.

Holhouksia ja
uskotunmie-
hen toimia.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1917 vuoden alussa mainittuina kaikkiaan 593 holhousta, joista 346 perustui määräykseen ja 247 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 66 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjoitettu 1916 vuoden jälki- ja 1917 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 122 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 78 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 115. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1917 vuoden päättyessä kaikkiaan 666 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 580 holhousta, joista 345 perustui määräykseen ja 235 oli laissa määrättyjä, sekä 86 uskotunmiehentointa.

Vuoden varrella sai lautakunta kaupungin ruotsalaisten, suomalais-
ten ja saksalaisen evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkkoherran-
virastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot niistä 1916 vuoden jälki- ja
1917 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä,
joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille holhooja ehkä olisi mää-
rättävä; ja katsoi lautakunta 45:llä mainituista kuolinpesistä olevan
sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi
annettava. Tuollaisia luetteloja ei sitä vastoin saapunut lautakunnalle
metodisti-episkopaliselta, baptisti-, roomalais-katoliselta eikä kreikka-
lais-katoliselta seurakunnalta.

Luetteloja vai-
najista, joilta
oli jälkeensä
nyt alaikäisiä
lapsia.

Vuoden varrella on lautakunnan pyynnöstä määrätty tai on louta-
kunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 60 ja uskottujamiehiä
61 tapauksessa sekä 9 täysi-ikäisen henkilön asettamisesta holhuunalai-
seksi ja 3 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhuunalaisuudesta ynnä
42 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta
kasvattaa lapsiaan, ja 1 kysymyksestä, joka koski äidin pysyttämistä
lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinikään antoi lautakunta lausunnon 41 tapauksessa holhotin
kiinteistön myyntiä, 4 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä ja
2 tapauksessa holhotin kiinteistön vuokrausta koskevista asioista sekä
käsitteli 2 kysymystä kiinteistön hankkimisesta, 8 kysymystä lainan
ottamisesta alaikäisen puolesta sekä 1 kysymyksen toisen velan vastat-
tavaksi ottamisesta.

Kaikkiaan 111 holhoojaa ja uskottuamiestä laiminlöi antaa sää-
detyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkä-
tähden lautakunta on holhouslain 53 §:n säännöksen mukaan siitä ilmoit-
tanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset
holhoojat ja uskottumiehet oikaisemaan antamia laskuja tai heiltä
vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osoituksia ja määräyksiä
noudatettu muissa paitsi 4 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden
on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

41 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä mää-
rännyt, että vastaiset tilit holhousvarain hoitamisesta saavat käsittää
vuotta pitemmän ajan.

X. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1917¹⁾ oli seuraava:

Oikeusapulautakunta, jonka alainen oikeusaputoimisto on, kokoon-tui vuonna 1917 kaikkiaan kolmasti käsittelemään toimiston juoksevia asioita.

Kun se kolmen vuoden aika, joksi oikeusapulautakunnan jäsenet valitaan, päättyi vuonna 1916, valitsi kaupunginvaltuusto vuosiksi 1917—19 lautakunnan jäseniksi professori W. Chydeniuksen, oikeus-neuvosmies W. F. Heimbürgerin ja professori K. J. Ståhlbergin sekä varajäseniksi vuodeksi 1917 asianajaja K. Sundmanin ja lakitieteen-tohtori A. Freyn. Sittemmin kuitenkin oikeusneuvosmies Heimbürger pyynnöstään vapautettiin edellä mainitusta tehtävästä ja kaupungin-valtuusto valitsi hänen sijaansa lautakunnan jäseneksi vuosiksi 1917—19 lakitieteen-tohtori Freyn, joka kuitenkin hänkin sittemmin pyysi vapautusta tästä tehtävästä, syystä että hänet oli kutsuttu senaatin talousosaston jäseneksi, mutta uutta jäsentä lautakuntaan ei vielä valittu hänen sijaansa. Varajäseneksi lakitieteen-tohtori Freyn sijaan valittiin uudelleen varatuomari O. Möller.

Katsoen kalliiseen aikaan sekä eritoten odotettavana olevaan oi-keusaputoimiston ilmoituskulujen kohoamiseen, joka menoerä jo vuonna 1917 nousi 775 markkaan, päätti oikeusapulautakunta kaupungin-valtuustolle lähettämässään 1918 vuoden budjettiehdotuksessa esittää tarverahoja, siivoamista y. m. varten olevaa määrärahaa korotetta-vaksi 200 markalla, joten se 1918 vuoden alusta olisi 1,800 markkaa

¹⁾ Osa kertomusta seuranneita taulutietoja on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1920.

vuodessa. Valtuusto myöntyi tähän esitykseen. Muita muutoksia ei tehty menosääntöön, joka siten vuonna 1918 päättyi kaikkiaan 12,000 markkaan.

Oikeusaputoimisto oli vuoden varrella yhteydessä sekä koti- että ulkomaisten samantapaisten laitosten kanssa.

Oikeusaputoimiston toiminta jatkui vuonna 1917 entiseen tapaan. Toimiston käyttäjien luku kuitenkin edelleen väheni mainittuna vuonna. Samantapaista vähenemistä on esiintynyt kaikkina kolmena sotavuonna, mutta yhtenäkkään edellisellä vuotena se ei ollut niin suuri kuin 1917. Syynä tähän pysyväiseen vähenemiseen tuskin voi olla mikään muu kuin työläisluokan taloudellisten olojen paraneminen.

Käyntejä toimistossa oli kertomusvuonna ainoastaan 3,956, sen sijaan että niitä oli 5,030 vuonna 1916, 5,389 vuonna 1915 ja 6,447 vuonna 1914.

Vuoden eri kuukausien kesken ryhmittivät käynnit seuraavasti:

Tammikuu (25 päivää)	348	Heinäkuu (26 päivää)	284
Helmikuu (24 »)	400	Elokuu (27 »)	346
Maaliskuu (26 »)	354	Syyskuu (25 »)	316
Huhtikuu (23 »)	361	Lokakuu (27 »)	323
Toukokuu (25 »)	426	Marraskuu (26 »)	285
Kesäkuu (26 »)	283	Joulukuu (22 »)	230
		<u>Yhteensä</u>	3,956

Oikeusaputoimisto oli, niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, vuoden varrella avoinna 302 päivää, joten päivittäinen käyntien luku oli keskimäärin 13.10 oltuaan 16.66 vuonna 1916, 17.72 vuonna 1915 ja 21.28 vuonna 1914.

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 38 ja vähin 0 (vapunpäivänä).

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat asiain luvun, kävijöiden säädyn, ammatin y. m.:

Vuoden varrella saapuneita asioita	650
Edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia	18
<u>Yhteensä</u>	668

Kirjallisia toimituksia	820
niistä hakukirjoja	243

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittivät kävijät seuraavasti:

	M.	N.	Yht.		M.	N.	Yht.
Työntekijöitä	97	89	186	Kassanhoitajattaria	—	2	2
Vaimoja ja leskiä	—	176	176	Koneenkäyttäjiä	2	—	2
Palkollisia	3	163	166	Asioitsijoita	1	—	1
Käsityöläisiä	27	50	77	Sukeltajia	1	—	1
Liikeapulaisia	1	7	8	Lämmittäjiä	1	—	1
Kirjapainotyöläisiä ..	4	3	7	Kaupittelijoita	1	—	1
Tarjoilijattaria	—	7	7	Miliisejä	1	—	1
Taloudenhoitajattaria	—	6	6	Poliisikonstaapeleja	1	—	1
Ruokalanomistajat-				Merimiehiä	1	—	1
taria	—	5	5	Sotilaita	1	—	1
Sairaanhoidattaria	—	4	4	Raitiovaunun kul-			
Partureja	—	3	3	jettajia	1	—	1
Hierojattaria	—	3	3	Kaupunginvoudin			
Kansakoulunopetta-				apulaisia.....	1	—	1
jattaria	—	2	2	Tulkkeja	1	—	1
Ajomiehiä	2	—	2	Vaununtarkastajia..	1	—	1

Yhteensä 148 520 668

Vuoden varrella käsitellyt jutut käy laatunsa perusteella ryhmittäminen seuraavasti:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:

Vuokrasopimuksia	34
Työ- ja työehtosopimuksia	110
Muita saamisoikeuksia	136
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	23

Perheoikeuteen kuuluvia asioita:

Avioliitoja	22
Avioeroja	36
Kihlauksen purkauksia	4
Perheenelatuskysymyksiä	54
Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatus	99
Riitoja kihlauksen johdosta	1
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	13
Yleisiä veroja koskevia asioita	12
Tapaturmavakuutusta koskevia asioita	4
Apukassoja koskevia asioita	2
Vähäpätöisiä rikosasioita	24
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	94

Yhteensä 668

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, 640 lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi, niinkuin näkyy alempana olevasta taulusta:

Sopimalla ratkaistu	149
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	104
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	251
Annettu erinäisille viranomaisille	94
Haaste otettu ennen lokakuun 1 päivää	42
	<u>Yhteensä 640</u>

Edellä olevassa taulussa nimikkeen »Annettu erinäisille viranomaisille» kohdalla mainitut 94 asiaa annettiin seuraaviin virastoihin ja viranomaisiin:

Suomen senaatti:		Helsingin kaupunginvouti	8
Talousosasto	8	» holhouslautakunta ...	1
Oikeusosasto	12	» kasvatuslautakunta..	1
Turun hovioikeus	3	Painoasiain ylihallitus	1
Porvoon hiippakunnan tuomio-		Ent. kenraalikuvernöörinkanslia	1
kapituli	8	Turun poliisilaitos	1
Uudenmaan läänin maaherra	12	Tampereen kaupunginvouti	1
Rautatiehallitus	5	Lohjan kihlak. kruununvouti	2
Helsingin kaupunginvaltuusto	3	Raaseporin » »	1
» tutkijalautakunta ...	7	Rautalammin kihlak. kruununv.	1
» raastuvanoikeus	5	Mäntyharjun » »	1
» maistraatti	9		
» vaivashoitohallitus	3		<u>Yhteensä 94</u>

Nimikkeen »Erinäisistä syistä jätetty sillensä» kohdalla olevain asiain suuri lukumäärä eli 251 johtuu suurimmaksi osaksi siitä, etteivät hakijat, sittenkuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt toimenpiteeseen asiassa, enää palanneet, osin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat joko eivät tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Haaste oli otettu 42 jutussa, mutta näitä juttuja ei oikeusaputoimisto sittemmin ajanut, osin syystä että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella sijaitseviin oikeuksiin, osin syystä etteivät hakijat ilmoittaneet toimistolle, milloin jutut tulisivat esille tšekäläisessä raastuvan-oikeudessa.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuista 104 jutusta voitettiin 97 ja hävit-

tiin 7. Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin kaikkiaan 246 kertaa 162 päivänä.

Vuoden päättyessä oli 28 juttua ja asiaa lopullisesti ratkaisematta. Näistä oli 24 oikeudenkäynnin ja 1 eri viranomaisten ratkaisun varassa, kahdessa oli haaste otettu ja yhdessä kirje lähetetty lokakuun 1 päivän jälkeen.

XI. Sosialilautakunta.

Sosiaalilautakunnan kertomus vuodelta 1917 oli seuraava:

Sosiaalilautakunnan kokoonpano vuonna 1917 oli seuraava:

Lautakunnan
kokoonpano.

Kaupunginvaltuuston valitsevat: lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, kunnallisneuvos V. von Wright, ent. senaattori Otto Stenroth ja lehtori Onni Hallstén, varamiehinä filosofianmaisteri G. R. Snellman, lääketieteen- ja kirurgiantohtori W. Zilliacus, filosofianmaisteri Y. Harvia ja liikemies P. Raittinen; kaupunginvaltuuston kokouksessa huhtikuun 17 päivänä 1917 vapautettiin lakitieteentohtori Ehrnrooth lautakunnan jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin professori J. J. Sederholm;

rahatoimikamarin valitsema: ent. esittelijäsihteeri A. Listo, varamiehenä professori A. L. Hjelmmann;

terveydenhoitolautakunnan valitsema: vapaaherra O. von Hellens, varamiehenä arkkitehti E. Fabritius;

vaivahoitohallituksen valitsema: isännöitsijä C. F. Fagerholm, varamiehenä toimistonjohtaja A. H. Karvonen.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi vuoden alusta huhtikuun 17 päivään lakitieteentohtori Ehrnrooth ja mainitusta ajankohdasta vuoden loppuun kunnallisneuvos von Wright. Lautakunnan sihteerintehtäviä hoiti lakitieteenkandidaatti Einar Böök, joka erosi marraskuun 1 päivänä ja jonka sijaan tuli lakitieteenkandidaatti Einar Cavonius, joka viransijaisena oli hoitanut tointa huhtikuun 11 päivästä.

Kunnallisneuvos V. von Wrightin tehtyä esitysehdotuksen kaupungin työväenopetuslaitosten keskuslautakunnan perustamisesta päätti kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 27 päivänä 1917 uskoa kunnallisten tai kunnan varoilla avustettujen työväenopetuslaitosten toiminnan valvonnan tarkastajalle, jonka avuksi asetettaisiin nais-tarkastaja pitämään silmällä kaupungin ammatti- ja käsityöläiskoulu-

Kaupungin
työväenopetus
laitosten tar-
kastus.

jen naisoppilaiden opetusta, sekä mainitun tarkastuksen asetettavaksi sosialilautakunnan alaiseksi. Samalla hyväksyttiin ¹⁾ tarkastuksen johtosääntö ja vahvistettiin sen menosääntö.

Kokouksessaan kesäkuun 12 päivänä 1917 valitsi kaupunginvaltuusto tarkastajaksi lehtori Einar Pontánin, joka kuitenkin pian sen jälkeen anoi vapautusta tehtävästä. Hänen sijaansa valitsi kaupunginvaltuusto syyskuun 25 päivänä insinööri A. A. Breitholtzin puheenalaisen toimeen.

Yleishyödyllisen työväenasunto-osakeyhtiö.

Sosiaalilautakunnan esityksestä ja asian oltua kaupunginvaltuuston asettaman erikoisvaliokunnan valmisteltavana päätti ²⁾ valtuusto lisätyin luvuin kehoittaa lautakuntaa tekemään aloitteen yleishyödyllisen työväenasunto-osakeyhtiön aikaansaamiseksi, joka olisi järjestetty pääasiassa valiokunnan sitä varten laatiman yhtiöjärjestysehdotuksen mukaisesti. Samalla valtuutettiin rahatoimikamari, siinä tapauksessa että yhtiö tuli toimeen, kaupungin puolesta siinä merkitsemään osakkeita enintään 300,000 markan määrään, kuitenkin niin että osake-enemmistö yhtiössä tuli kaupungille taatuksi. Tähän tarkoitukseen päätti kaupunginvaltuusto osoittaa varat kaupungin 1916 vuoden velkakirjalainasta, jonka päätöksen senaatti sittemmin vahvisti.

Sittenkuin kaupunki oli yhtiössä merkinnyt 1,500, keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi 490 ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisyhdistys 10 osaketta, vahvisti ²⁾ senaatti yhtiöjärjestyksen kesäkuun 21 päivänä.

Mainitun uuden, »Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnot—Aktiebolaget Helsingfors folkbostäder» nimisen yrityksen tarkoituksena on kaupunkiin tai sen omistamalle maa-alueelle rakennuttaa terveydelliseltä kannalta tyydyttäviä ja samalla huokeita, enintään 2 huonetta ja keittiön käsittäviä asuinhuoneistoja sisältäviä rakennuksia sekä vuokrata niitä vähävaraisille, etusijassa työväenluokkaan kuuluville Helsingin kaupunkikunnan jäsenille.

Kesäloma Helsingin kaupungin kunnallisille työntekijöille.

Kunnallisten työntekijäin kaupunginvaltuustolta anottua ³⁾ kesälomaansa koskevien määräysten muuttamista lähetettiin asia sosialilautakuntaan, joka päätti lausua toivottavaksi, että mainittuja määräyksiä kehitettäisiin pääasiassa tehdyn anomuksen mukaisesti eli siten, että viikon loma myönnettäisiin työntekijöille, jotka yhteen jaksoon ovat olleet vuoden kunnan töissä ja että pitemmän loman saamisen ehdoksi olisi määrättävä vähintään kahden vuoden yhtäjaksoinen palvelusaika. Tämän yhteydessä lautakunta päätti alistaa, eikö olisi syytä järjestää kunnallisten työntekijäin palvelusehtoja vahvistamalla työ-sääntö. Viimeksi mainitun alistuksen johdosta kaupunginvaltuusto

Kaupungin työntekijäin työ-sääntö.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 229. — ²⁾ S:n siv. 49. — ³⁾ S:n siv. 147 ja 341.

päätti asiaa valmistelemaan asettaa komitean, johon sosialilautakunnan tuli valita yksi jäsen, ja valitsi lautakunta täksi sihteerinsä.

Filosofianmaisteri Y. Harvian esityksestä kehoitti sosialilautakunta kirjelmässä huhtikuun 19 päivältä Helsingin kaupungin muonitustoimikuntaa ryhtymään toimenpiteisiin perunain ja juurikasvien viljelyn järjestämiseksi kaupungin maalla. Tätä tarkoitusta varten asetti muonitustoimikunta n. s. viljelystoimikunnan, johon sosialilautakunnan tuli valita yksi jäsen, ja valittiin täksi filosofianmaisteri Y. Harvia.

Perunain ja juurikasvien viljelys kaupungin mailla.

Sosiaalilautakunnan hankittua rakennuskonttorin lausunnon siitä, minkä verran olisi kustannuksia 75—100 huonetta käsittävän ja saman laatuksen kuin vuoden alussa Vallilaan teetetyin kunnallisen työväenasuntoryhmän rakentamisesta, oli kysymys sosialilautakunnan ja kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston kokouksissa käsiteltävänä. Tavattoman korkeisiin rakennuskustannuksiin katsoen lautakunta kuitenkin kesäkuun 9 päivänä päätti olla ryhtymättä toimenpiteeseen asiassa. Hätäaputyön järjestämiseksi kaupunginvaltuusto syyskuussa päätti rakennettavaksi asuntoryhmän samaa tyyppiä ja samaa laajuutta kuin Vallilaan viimeksi teetetty. Sosialilautakunnan esityksestä ¹⁾ kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti jättää mainittujen rakennusten teettämisen toistaiseksi.

Kysymys uusista kunnallisista työväenasunnoista.

Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti oli käsittelemään kysymystä toimenpiteisiin ryhtymisestä työttömyyden johdosta syntyneen hädän lieventämiseksi sosialilautakunnan kokoukseen kesäkuun 9 päivänä kutsuttu vaivaishoitohallituksen ja kunnan työväälitystoimiston johtokunnan edustajia. Asiaa keskusteltuaan päätti lautakunta sen panna pöydälle johonkin toiseen kokoukseen. Asia otettiin uudelleen käsiteltäväksi lautakunnan kokouksessa heinäkuun 28 päivänä, ja kävi silloin selville, että työttömien miesten ja naisten luku tässä kunnassa siihen aikaan oli niin suuri, että toimenpiteitä työnpuutteen lieventämiseksi oli tarpeen. Tämän johdosta päätti lautakunta kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen kunnallisen hätäapukomitean välittömästä asettamisesta. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi kokouksessaan syyskuun 18 päivänä, jolloin niinkään päätettiin lakkauttaa rahatoimikamarin asettama väliaikainen hätäapukomitea.

Kunnan hätäapukomitea.

Sosiaalilautakunnalle osoitetussa kirjelmässä toukokuun 29 päivältä hätäapukomitea esitti, että sosialilautakunta kaupunginvaltuustolle ehdottaisi hätäapukomitean asetettavaksi vakituisena komiteana järjestämään työttömien avustustoimintaa, oikeutettuna kaupunginvaltuustolle välittömästi tekemään toimintansa alkamista koskevan esi-

Hätäapukomitean uudesti järjestäminen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 58.

tyksen, taikka hätäapukomitean jäsenet varajäsenineen valittavaksi esim. kolmeksi vuodeksi ja komitean toiminnan aloitettavaksi, kohta kuin kaupunginvaltuusto oli sosialilautakunnan ehdotuksesta tehnyt siitä päätöksen, sekä kaupunginvaltuustolta pyytäisi selitystä, miten komitean johtosäännön c) kohta oli käsitettävä.

Tämän esityksen johdosta sosialilautakunta asetti kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä komitean laatimaan sosialilautakunnalle ehdotusta hätäapukomitean uudesti järjestämisestä.

Komitean mietintö ehdotuksineen esiteltiin sosialilautakunnan kokouksessa lokakuun 1 päivänä. Asia pantiin kuitenkin pöydälle eikä tullut käsiteltäväksi kertomusvuoden kuluessa.

Toimenpiteitä
Vallilan kunnallisten vuokralaisten lasten hyväksi.

Vallilan kunnallisen työväenasuntoryhmän vuokralaisten tehtyä sosialilautakunnalle esityksen että heidän lapsilleen laitettaisiin leikkipaikka, päätti lautakunta kokouksessaan toukokuun 26 päivänä kasvatuslautakunnalle lähetettävässä kirjelmässä lausua toivomuksen, että puheenalaisille lapsille suotaisiin tilaisuus ottaa osaa niihin kesätyökentelyihin, joita eri yhdistykset kasvatuslautakunnan valvonnan alaisina järjestävät lapsille ja joita useat vuodet on avustettu kunnan varoista. Kasvatuslautakunnan esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto sittemmin kokouksessaan kesäkuun 19 päivänä tarkoitukseen 2,000 markan määrärahan, joten puheenalaisille lapsille hankittiin tilaisuus ottaa osaa Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunnan ja Helsingforskretnens av Finlands allmänna lärar- och lärarinneförening nimisen yhdistyksen Hermannissa toimeenpanemiin kesäkursseihin. Myöhemmin kesällä teki sosialilautakunta rahatoimikamarille esityksen, että pienempäin lasten leikkipaikaksi toistaiseksi luovutettaisiin vastamainitun asuntoryhmän vierellä sijaitseva kortteli n:o 544, joka leikkipaikka lähinnä olisi kunnallisten vuokralaisten lasten käytettävänä. Tähän esitykseen rahatoimikamari myöntyi heinäkuun 19 päivänä, ja loppupuolen kesää piti lapsia silmällä opettajatar, joka ei tästä ole saanut mitään korvausta. Edellä mainitun esityksensä yhteydessä vuokralaiset anoivat, että Vallilan asuntoryhmään perustettaisiin lastentarha sekä laitettaisiin luku- ja kokoushuoneisto. Tätä kysymystä valmistelemaan asetti sosialilautakunta kokouksessaan lokakuun 1 päivänä komitean, johon valittiin lautakunnan puheenjohtaja kunnallisneuvos von Wright, lastentarhain tarkastaja neiti Thyra Gahmberg ja kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijä kamreeri Georg Weckman ja joka sen ohessa sai tehtäväkseen laatia ehdotuksen lasten työtuvan perustamisesta.

Suomen ensimmäinen yleinen asuntokongressi.

Sittenkuin Suomen ensimmäisen yleisen asuntokongressin toimikunta oli kirjelmässä kutsunut sosialilautakuntaa ottamaan osaa kongressiin, antoi lautakunta puheenjohtajansa ja sihteerinsä toimeksi ottaa osaa Helsingissä lokakuun 22—23 päivänä pidettävään kongressiin.

Kokouksessaan lokakuun 15 päivänä päätti sosialilautakunta painosta julkaista lautakunnan v. t. sihteerin lautakunnalta saamansa tehtävän mukaisesti laatiman selonteon kunnan toimenpiteistä asumusolojen parantamiseksi Helsingissä.

Julkaisut.

Helmikuun alussa lähetti Boligtilsynet i Kristiania niminen virasto lautakunnalle kokoelman mainitun kaupungin kunnallisten asuntojen piirustuksia. Nämä piirustukset esiteltiin lautakunnan kokouksessa helmikuun 16 päivänä.

Kristianian kunnallisten asuntojen piirustukset.

Kokouksessaan marraskuun 22 päivänä otti lautakunta ent. esittelijäsihteerin A. Liston esityksestä käsiteltäväksi kysymyksen, mihin toimenpiteisiin kaupungin olisi ryhdyttävä Vikin kapteeninvirkatalon asuttamisen helpottamiseksi ja kaupungilla mainittuun maatilaan olevan vuokraoikeuden turvaamiseksi. Keskustelussa hyväksyttiin se mielipide, että mahdollisimman suuri osa aluetta oli käytettävä siirtolapuutarhoiksi, ja asetti lautakunta tämän johdosta kunnallisneuvos V. von Wrightin, vapaaherra O. von Hellensin, lakitieteenkandidaatti E. Böökin ja insinööri W. O. Lillen muodostaman komitean, joka sai toimekseen tutkia, missä määrin virkatalon aluetta voitiin käyttää puheenalaiseen tarkoitukseen. Komiteaan valitsi kaupungin yleisten töiden hallitus sittemmin lisäksi arkkitehti B. Brunilan. Komitean työtä ei suoritettu loppuun kertomusvuoden kuluessa.

Vikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeus.

Sosiaalilautakunnan hankittua kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon lautakunnan kansliassa laaditusta ehdotuksesta siirtolapuutarhain perustamista kaupungin maalle tarkoittavaksi esitykseksi käsiteltiin tämä asia sosialilautakunnan kokouksessa huhtikuun 26 päivänä, ja päätti lautakunta jättää kysymyksen pienempäin palstain viljelemisestä kesällä 1917 Helsingin kaupungin viljelystoimikunnan toimenpiteen varaan sekä sillä välin tarkemmin valmistella kysymystä siirtolapuutarhain perustamisesta. Asia lähetettiin sittemmin komiteaan, jonka lautakunta oli asettanut valmistelemaan kysymystä Vikin kapteeninvirkatalon käyttämisestä ja joka m. m. antoi lautakunnan sihteerin toimeksi tehdä aloitteen siirtolapuutarhayhdistyksen perustamiseksi.

Siirtolapuutarhat.

Sosiaalilautakunnan esityksestä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 13 päivänä maaliskuun 1 päivästä 1917 vuoden loppuun koetteeksi järjestää kunnallisen välityksen huoneenvuokra-riidoissa. Vastamainitussa kokouksessa vahvistettujen tuollaista välitystä koskevain määräysten mukaisesti oli tarkoitusta varten asetettava vuokrasovittelulautakunta, johon kuuluisi lainoppinut puheenjohtaja varamiehineen sekä kaksi jäsentä ynnä neljä varajäsentä. Puheenjohta-

Välitaikainen vuokrasovittelulautakunta.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 236.

jan varamieherineen valitsisi kaupunginvaltuusto sosialilautakunnan esityksestä. Jäsenistä säädettiin, että toisen tuli olla vuokralainen ja läheisesti perehtynyt paikkakunnan vähävaraisten asumusoloihin ja toinen oli valittava kaupungin talonmistajista. Jäsenet valitsisi sosialilautakunta. Sittenkuin vuokrasovittelulautakunnan puheenjohtaja ja jäsenet oli valittu, aloitti lautakunta toimintansa maaliskuun 16 päivänä. Kesäkuun 12 päivänä toimikunnan tehtävä lakkasi ja siirrettiin senaatin kesäkuun 5 päivänä tekemän päätöksen¹⁾ mukaisesti asetetulle kunnalliselle huoneenvuokralautakunnalle.

Määrärahoja yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Socialilautakuntaan oli lähetetty ne määrärahananomukset, joita kaupunginvaltuustolle olivat tehneet seuraavat yleishyödylliset järjestöt, nimittäin: Helsingin palvelijataryhdistys, Martta-yhdistyksen Helsinginosasto, Helsingin talousopisto, Suomen naisyhdistys, Valkonauhayhdistys ja Helsingin kansanopistoseura. Sosialilautakunta käsitteli puheenalaiset anomukset huhtikuun 11 päivänä, tarkastaen silloin myös asianomaisten yhdistysten edelliseltä vuodelta antamat toimintakertomukset. Anomusten edelleen oltua kaupunginvaltuuston asiaa valmistelemaan asettaman erikoisvaliokunnan käsiteltävinä myönsi²⁾ valtuusto kokouksessaan toukokuun 22 päivänä apurahat mainituille järjestöille, Helsingin talousopistoa lukuun ottamatta.

Samalla määrättiin, että Helsingin kansanopistoseuran tuli sille myönnettyjen varain käytön valvontaan nähden olla suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan eikä enää sosialilautakunnan alainen.

Sekalaista.

Kertomusvuonna kokoontui sosialilautakunta 24 kertaa, kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 22 kertaa ja tontinvuokrajaosto 11 kertaa. Lautakunnasta lähteväin kirjelmäin lukumäärä oli kertomusvuonna 107.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaoston hallintojaosto.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaoston hallintojaostoon kuuluivat vuonna 1917 ent. senaattori Otto Stenroth puheenjohtajana, ent. esittelijäsihteeri A. Listo ja lehtori Onni Hallstén varsinaisina sekä lääketieteen- ja kirurgiantohtori W. Ziliacus ja liikemies P. Raittinen varajäseninä. Rakennustoiminnan seisahtumisen johdosta ei jaostolla ollut vuoden varrella aihetta kokoontua.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston kertomus vuodelta 1917 oli seuraava:

Jaoston kokoonpano ja toimihenkilöt.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoon kuuluivat vuonna 1917 kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, lääketieteen- ja

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 239. — ²⁾ S:n siv. 159 ja 160.

kirurgiantohtori W. Zilliacus ja isännöitsijä C. F. Fagerholm varsinaisina sekä vapaaherra O. von Hellens ja arkkitehti E. Fabritius varajäseninä. Jaoston sihteerin tehtäviä hoiti johtosäännön mukaisesti sosialilautakunnan sihteeri. Asuntojen isännöitsijänä toimi kamreeri G. Weckman.

Hallintojaostolla oli toimenaan sekä Kristiinan- ja Hietaniemenkadun varrella sijaitsevain työväenasuntoryhmän että 1917 vuoden alussa Vallilaan rakennettujen työväenasuntojen hoito. Mainittua uutistytöä varten oli kaupunginvaltuusto syyskuun 9 päivänä 1916 myöntänyt ¹⁾ 567,500 markkaa. Kun tämä rahamäärä osoittautui riittämättömäksi, osoitettiin kertomusvuonna tasoitus- ja sekalaisen töiden sekä lämpimän kellarien teettämiseen 50,000 ja 18,000 markkaa. Jaoston kokouksessa kesäkuun 6 päivänä 1917 määrättiin uusista asunnoista toistaiseksi suoritettavaksi vuokraa 25 markkaa kuukaudessa. Maaliskuun 1 päivänä oli kaikki uuden asuntoryhmän huoneistot annettu vuokralle. Vuokralaisia näihin asuntoihin otettaessa ei, asiasta annetun määräyksen mukaisesti, etuoikeutta ole annettu kunnan palveluksessa oleville työntekijöille, vaan pitemmän aikaa kaupungissa asuneille lapsirikkaille työläisperheille.

Uusien asuntojen hoito lisäsi tuntuvasti jaoston työmäärää; niinpä oli sillä vuonna 1917 aihetta kokoontua 22 kertaa kokoonnuttuaan vuonna 1916 ainoastaan 12 kertaa. Paitsi juoksevia asioita käsiteltiin seuraavat tärkeämmät kysymykset:

Kokouksessaan kesäkuun 4 päivänä päätti sosialilautakunta hankkia hallintojaoston lausunnon lautakunnassa tehdyn, kunnallisen rakennustoiminnan jatkamista koskevan ehdotuksen johdosta. Asiaa käsiteltiin hallintojaoston kokouksessa kesäkuun 5 päivänä, jolloin jaosto yrityksen toteuttamisesta oleviin suuriin kustannuksiin katsoen päätti esittää ehdotuksen evättäväksi.

Käsiteltäessä kunnallisten työväenasuntojen 1918 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotusta otettiin pohdittavaksi kysymys, eikö asuntojen vuokria olisi kustannusten lisääntymisen johdosta korotettava. Kun jaosto ei katsonut voivansa pakottaa vuokralaisia muuttamaan ja kun vuokrain korotuksen johdosta olisi asunnoissa ollut teetettävä kalliita korjaustöitä, päätti jaosto olla ryhtymättä mihinkään toimenpiteeseen asiassa.

Kysymys vuokrain korottamisesta.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 39.

Taloudellinen
tulos.

Seuraava taulu osoittaa kunnallisten työväenasuntojen menot vuonna 1917.

Menoerät.	Vakinaiset ja lisä- määrä- rahat.		Menot.		Määrä- rahoja ylitetty.		Määrä- rahoja säästynyt.	
	Markkaa ja penniä.							
<i>Hietaniemenkatu 5—23.</i>								
Palkat	3,000	—	3,000	—	—	—	—	—
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,390	—	3,294	18	—	—	95	82
Valaistus	300	—	247	25	—	—	52	75
Polttoaineet	7,410	15	7,410	15	—	—	—	—
Vedenkulutus	1,500	—	1,499	84	—	—	—	16
Istutusten kunnossapito	300	—	—	—	—	—	300	—
Korjaukset	6,000	—	5,571	37	—	—	428	63
Yhteensä	21,900	15	21,022	79	—	—	877	36
<i>Kristiinankatu 16.</i>								
Palkat	1,680	—	1,680	—	—	—	—	—
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	980	—	880	02	—	—	99	98
Valaistus	120	—	38	30	—	—	81	70
Vedenkulutus	500	—	499	90	—	—	—	10
Korjaukset	2,500	—	1,957	79	—	—	542	21
Yhteensä	5,780	—	5,056	01	—	—	723	99
<i>Vallila.</i>								
Palkat	3,500	—	3,416	67	—	—	83	33
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,600	—	4,387	85	787	85	—	—
Palovakuutus	¹⁾ 1,324	65	1,324	65	—	—	—	—
Valaistus	350	—	482	34	132	34	—	—
Vedenkulutus	1,800	—	837	70	—	—	962	30
Korjaukset	1,000	—	1,925	13	925	13	—	—
Palokaluston osto	²⁾ 1,108	—	1,061	50	—	—	46	50
Yhteensä	12,682	65	13,435	84	1,845	32	1,092	13
Kaiken kaikkiaan	40,362	80	39,514	64	1,845	32	2,693	48

Kalliinajanlisäyksinä talonmiehille ja siivoojattarille maksettiin Smk 5,986: 25.

Asuntojen vuokria kertyi Smk 92,136: 96 arvioitujen 85,200 mar-
kan sijasta, joten syntyi ylijäämää Smk 6,936: 96.

¹⁾ Tästä suoritettiin, Smk 124: 65 rahatoimikamarin käyttövaroista. —
²⁾ Tämä määräraha maksettiin rahatoimikamarin käyttövaroista.

Asuntojen kannattavuus käy selville seuraavasta laskelmasta:

Asunnot.	Tuloja.		Menoja.		Bruttoylijäämä.		
	Smk.		Smk.		Smk.		% rakennus- arvosta (tonttiarvoa lukuun otta- matta).
Hietaniemenkatu 5--23	37,483	61	21,022	79	16,460	82	3.7
Kristiinankatu 16	13,010	—	5,056	01	7,953	99	5.3
Vallila	41,643	35	13,435	84	28,207	51	4.4
Yhteensä	92,136	96	39,514	64	52,622	32	4.3

Tontinvuokrajaoston kertomus vuodelta 1917 oli seuraava:

Kokouksessaan marraskuun 21 päivänä 1916 päätti¹⁾ kaupungin-
valtuusto 1917 vuoden alusta antaa erillisten pienenaisten asuin-
rakennusten paikaksi aiotun Vallilan alueen osan lähimmän kiinteistö-
valvonnan toimeksi jollekin sosialilautakunnan jaostolle. Jaoston itse-
oikeutettuna jäsenenä toimi ent. esittelijäsihteeri A. Listo, joka myös
oli jaoston puheenjohtaja, minkä ohessa sosialilautakunta sen jäseniksi
valitsi kunnallisneuvos V. von Wrightin ja filosofianmaisteri Y. Harvian,
varamiehinä lehtori O. Hallstén ja arkkitehti E. Fabritius. Jaoston
sihteerinä toimi johtosäännön mukaisesti sosialilautakunnan sihteeri.

Tontinvuokra-
jaoston ke-
noonpano.

Tontinvuokrajaoston ensimmäisenä toimintavuonna kiinnitettiin
erikoista huomiota kysymykseen, miten sopivimmin voitaisiin ehkäistä
keinottelutarkoituksessa tapahtuvaa Vallilan alueen vuokratonttien
luovutusta. Tässä tarkoituksessa ryhtyi tontinvuokrajaosto alempana
mainittuihin toimenpiteisiin:

Jotta kaupunki Vallilan korttelien n:ojen 530—551 voimassa ole-
vain vuokrasopimusten 8 momentin mukaisesti voisi lunastaa mainit-
tujen korttelien tonteilla sijaitsevat rakennukset, jos ne toiselle luovu-
tettiin kohtuuttoman korkeasta hinnasta, esitti tontinvuokrajaosto
socialilautakunnan välityksellä maistraatille, että kaupungin rakennus-
tarkastuskonttorille, joka tosin johtosääntönsä mukaan ei ollut siihen
velvollinen, mutta jolla rakennustoiminnan alalla kaupungissa vallitse-
vain olojen johdosta nähtävästi oli siihen riittävää aikaa, annettaisiin
toimeksi tarpeen vaatiessa avustaa lautakuntaa puheenalaisilla
tonteilla sijaitsevain rakennusten arvioinnissa. Rakennustarkastus-
konttorin tästä antamassaan lausunnossa mainittua, että siltä puuttui
tarpeellista pätevyyttä edellä mainitun laatuksiin toimituksiin, ei
maistraatti katsonut voivansa myöntyä tontinvuokrajaoston esitykseen.
Tämän johdosta sosialilautakunta, tontinvuokrajaoston ehdotuksesta,

Vallilan vuok-
ratonteilla ole-
vain rakennus-
ten arviointi.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 19.

anoi kaupunginvaltuustolta 600 markan vuosimäärärahaa mainituista arvioinneista johtuvain menojen suoritukseen, johon anomukseen kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾.

Niinkuin edellä mainittiin, on puheenalaisten arviointien tarkoituksena selvittää, ylittääkö vuokratontin ynnä siinä olevain rakennusten luovutuksesta sovittu kauppahinta kiinteistön oikean arvon ja onko siis kaupungilla aihetta puuttua asiaan lunastamalla kiinteistö kaupungille. Vuoden varrella on tosin sattunut, että kiinteistöstä maksettu kauppahinta ilmeisesti on ylittänyt sen arvon, mutta jaosto ei ole tähänastisissa tapauksissa pitänyt kaupungin etujen mukaisena ottaa kiinteistöä haltuunsa. Vuonna 1917 ilmoitettuja vuokransiirtoja oli 41.

Vallilan laina-
rahaston lainan-
nantotohtori-
en muutos.

Vaikeuttaakseen niiden Vallilan alueella olevien kiinteistöjen luovutusta keinottelutarkoituksessa, joissa kaupungilla oli velan kiinnitys, esitti jaosto sosialilautakunnan ehdotettavaksi kaupunginvaltuustolle, että kaupunki myöntäessään lainoja Vallilan uutisrakennuslainarahastosta varaisi itselleen oikeuden, siinä tapauksessa että kiinnitetty kiinteistö vastiketta vastaan luovutetaan kolmannelle, irtisanoa lainan maksettavaksi jonkin lyhyenlaisen määräajan kuluttua irtisanomisesta. Sosialilautakunta lähetti tämän asian lainarahastojaostoonsa eikä sitä käsitelty loppuun kertomusvuoden varrella.

Tilusvaihto
valtion ja Hel-
singin kau-
pungin välillä.

Lähetepäätöksessä tammikuun 16 päivältä 1917 oli rahatoimikamari kehoittanut sosialilautakuntaa antamaan lausunnon valtion ja Helsingin kaupungin välillä ehdotetusta, eräitä Sörnäsän kuritushuonealueen osia koskevasta tilusvaihdosta, sekä eräiden Hermannin vuokraajain anomuksesta saada korvaus tilusvaihdon heille tuottamista tappioista. Lautakunta lähetti asian tontinvuokrajaostoon, joka viimeksi mainitun anomuksen johdosta ehdotti, että hakijoille, siinä tapauksessa että tilusvaihto tuli toimeen, voimassa olevin ehdoin osoitettaisiin uudet tonttipaikat kaupungin vuokra-alueilta ja että niille vuokraajille, jotka vahvistetun rakennusjärjestyksen ja hyväksytyjen piirustusten mukaisesti jälleen teettivät rakennuksensa kaupunkiin yhdistetylle alueelle, myönnettäisiin sekä asuntojen että ulkokuoneiden muuttoapua kussakin eri tapauksessa toimitetun arvioinnin mukaan, sekä lopuksi, että edellä mainittuja muuttoapuja varten osoitettaisiin 160,000 markan määräraha. Sosialilautakunta käsitteli asian huhtikuun 11 päivänä ja päätti hyväksyä jaoston ehdotuksen siitä annettavaksi lausunnoksi.

Paitsi edellä mainittuja kysymyksiä käsitteli tontinvuokrajaosto ainoastaan juoksevia asioita, niinkuin tontinluovutuksia, rakennusajan pitentämistä y. m. koskevia hakemuksia.

Jaosto kokoontui vuoden varrella 11 kertaa.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 53.

XII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1917¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1917^{Toimiston johtaja ja henkilökunta.} filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, sosialihallituksen ylijohtaja Einar Bөөk varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja muurari Emil Leino jäsenenä. Varajäsenenä olivat maalarimestari A. Haanoja, kirjansitojamestari O. J. Lilja, puuseppä V. Långholm ja taloudenhoitaja K. Heinonen.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja vahtimestari Urho Winha.

Vuosi 1918 oli vaikein toimivuosi, mikä toimistolla on koskaan ollut. Venäjän valtion ja sen urakoitsijain töissä oli edellisinä vuosina työskennellyt suuri osa paikkakunnan työväestä ja niihin oli tänne siirtynyt paljon työväkeä muiltakin seuduilta. Näistä töistä vähennettiin miltei pitkin vuotta ja varsinkin loppupuoliskolla työläisiä useita tuhansia, jotka työttömiksi jouduttuaan kääntyivät työnvälitystoimiston puoleen esittäen sille vaatimuksia töiden hankinnasta, usein varsinkin jyrkässä muodossa. Kun toimisto ei tietystikään voinut riittävässä määrin töitä osoittaa ja kun sen esitykset kunnan ja valtion hätäaputoiden järjestämisestä asianomaisissa virastoissa eivät tulleet heti ja työnhakijain vaatimusten mukaisesti ratkaistuksi, sai toimisto ensi kädessä kokea siitä aiheutuvat tyytymättömyyden ilmaukset. Toimiston toimintaa vaikeutti lisäksi suuressa määrin toimiston huoneiston

Toimiston liike.

¹⁾ Osa kertomusta seuranneita taulutietoja ei ole tähän otettu.

ahtaus, minkä vuoksi ei ollut mahdollista järjestää toimistoa sen mukaan, kuin useiden tuhansien työnhakijain vastaanottaminen ja töihin lähettäminen olisi vaatinut. Kun toimiston oli vielä oltava osallisena pitämässä huolta siitä, että kaupungin varoista jaettavaa suoranaista avustusta eivät saisi muut kuin työnpuutteessa olevat, ja kun työntekijät eivät aina alistuneet toimiston määräämää järjestystä noudattamaan, kävi toimistolle useinkin ylivoimaiseksi toimistossa käyvän väen tarkoituksenmukainen käsittely, huolimatta siitä että toimiston henkilökuntaa tilapäisesti lisättiin ja päivittäistä työaikaa ajoittain jatkettiin useita tunteja.

Edelliseen vuoteen verraten kasvoi toimiston liike huomattavasti, varsinkin miesosastolla. Naisosastollakin työnhakemusten määrä kasvoi, mutta täytettyjen paikkain luku jonkin verran pieneni.

Työnhakemukset.

Työnhakemusten luku, jaettuna työnhakijain sukupuolen mukaan, käy selville seuraavista numeroluvuista:

	1916.		1917.		Vähennys vuonna 1917 verrattuna vuoteen 1916.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehiä	8,282	46.4	13,738	57.4	5,456	76.9
Naisia	9,503	53.6	10,178	42.6	675	7.1
	17,785	100.0	23,916	100.0	6,131	34.5

Työnhakemuksia teki 13,429 eri henkilöä, joista 8,522 eli 63.5 % oli miehiä ja 4,907 eli 36.5 % naisia, jotka jouduttuaan uudelleen työttömiksi uudistivat työnhakemuksensa 10,487 tapauksessa.

Kirkonkirjoituspaikan mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Helsinki	8,272	97.1	3,968	80.9	12,240	91.1
Muut paikkakunnat	250	2.9	939	19.1	1,189	8.9
Yhteensä	8,522	100.0	4,907	100.0	13,429	100.0

Toisilta paikkakunnilta siirtyi Helsinkiin työväkeä vuonna 1917 sangen vähän. Kun sekä Venäjän valtion että yksityisten työnantajain töistä vähennettiin työväkeä pitkin vuotta suuret määrät, oli päin vastoin osan, ainakin myöhemmin tänne tulleiden, pakko siirtyä täältä kotipaikoilleen. Toimistossa työnhakijoiksi ilmoittautuneista olivat miltei kaikki täällä kotipaikkaoikeudella asuvia, sillä toimisto säännöllisesti neuvoi toispaikkakuntalaisia palaamaan kotiseuduilleen, kun heillä ei ollut toivoa töiden saannista täällä. Edellisinä vuosina oli tänne siirtyneen työväen määrä sangen suuri.

Perheolojen mukaan ryhmitettyinä jakaantuvat toimistoon ilmoitautuneet työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä ¹⁾	3,759	44.1	1,503	30.6	5,262	39.2
Yksinäisiä	4,763	55.9	3,404	69.4	8,167	60.8
Yhteensä	8,522	100.0	4,907	100.0	13,429	100.0

Aidinkielen mukaan ryhmittäytyvät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	7,678	90.1	4,408	89.8	12,086	90.0
Ruotsinkielisiä	839	9.8	493	10.1	1,332	9.9
Muunkielisiä	5	0.1	6	0.1	11	0.1
Yhteensä	8,522	100.0	4,907	100.0	13,429	100.0

Ruotsinkielisten työnhakijain luku oli toimistossa koko sodan aikana varsin vähäinen. Ruotsinkielisen työväestön ei tarvinnut sodan aikana samassa määrin kuin suomenkielisen turvautua Venäjän valtion töihin eikä näiden töiden loputtua sitä sen vuoksi joutunut työttömäksi saottavaa määrää.

Tarjottuja paikkoja oli kaikkiaan 17,490, niistä 9,987 eli 57.1 % miehille ja 7,503 eli 42.9 % naisille. Edelliseen vuoteen verraten oli tarjottujen paikkain luku vähentynyt miesosastolla 727:llä ja naisosastolla 1,140:llä eli yhteensä 1,867:llä.

Tarjotut
paikat.

Tarjottujen työpaikkain lukuun ei ole otettu Venäjälle vuoden alussa sekä vallankumouksen jälkeen tapahtuneita, toistakymmentä tuhatta miestä käsittäviä työväen tiedusteluja, kun toimisto ei ottanut niitä hankkiakseen.

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	9,346	93.6	6,672	88.9	16,018	91.6
Muulla	641	6.4	831	11.1	1,472	8.4
Yhteensä	9,987	100.0	7,503	100.0	17,490	100.0

Edelliseen vuoteen verraten väheni omalla paikkakunnalla tarjottujen paikkain luku miesosastolla 771:llä ja naisosastolla tasan 900:lla,

¹⁾ Perheellisiin on tässä luettu, paitsi naimisissa olevia, myöskin yksinäiset naiset ja lesket, joilla on lapsia elätettävänä, ja yksinäisiin myöskin lapsettomat lesket, joten ryhmitys ei ole tehty siviilisäädyn, vaan perheenelatusvelvollisuuden mukaan.

toisilla paikkakunnilla tarjottujen paikkain luku lisääntyi miesosastolla 44:llä ja vähentyi naisosastolla 240:llä. Vaikka maaseuduilla eräillä paikoilla oli huomattava työvoiman puute halonhakkuutöihin talvella ja maanviljelystöihin kesällä, voi toimisto verraten vähän saada työntarjouksia maaseudulta. Maataloustyönantajat eivät olleet halukkaita ottamaan Helsingissä työskennellyttä väkeä töihinsä.

Täytetyt
paikat.

Tarjotuista paikoista täytettiin:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	8,596	92.0	5,807	87.0	14,403	89.9
Muualla	306	47.7	411	49.5	717	48.7
Yhteensä	8,902	89.1	6,218	82.9	15,120	86.4

2,231 tapauksessa (25.1 %) oli miehille ja 3,389 tapauksessa (54.5 %) naisille välitetty työ tilapäistä ja kesti ainoastaan muutaman päivän.

Edelliseen vuoteen verraten lisääntyi miesten paikkain välitys huomattavalla määrällä, nimittäin 1,919:llä, mutta naisten paikkain välitys vähentyi 769:llä, joten välitysten kokonaismäärä lisääntyi 1,150:llä. Edellä on jo viitattu, että miesten paikkain välitysten määrän kasvamisen aiheuttivat etupäässä välitykset kunnan hätäaputöihin. Naisten paikkain välitysten määrä aleni sen vuoksi, ettei sotatarvetöihin juuri ollenkaan haettu naisia eikä näille ollut hätäaputöitäkään samassa suhteessa kuin miehille. Toisille paikkakunnille välitti toimisto 717 henkeä eli jotenkin saman määrän kuin edellisenäkin vuotena (720 henkeä).

Täyttämättä
jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	750	8.0	865	13.0	1,615	10.1
Muualla	335	52.3	420	50.5	755	51.3
Yhteensä	1,085	10.9	1,285	17.1	2,370	13.6

Niinkuin edellä esitetystä näkyy, voi toimisto täyttää sille tarjotut paikat jotenkin tarkoin, varsinkin omalla paikkakunnalla. Toisilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista, jotka olivat pääasiassa metsätöitä miehille ja palveluspaikkoja naisille, jäi molemmista noin puolet täyttämättä.

Työolot Hel-
singissä
vuonna 1917.

Työolot Helsingissä olivat varsin epätasaiset ja vaihtelevat, kuten olot yleensäkin. Määrävänä tekijänä maamme työmarkkinoilla — maataloustyöaloja lukuun ottamatta — oli edellisinä vuosina ollut Venäjän

valtio, jonka sotavarustustöissä ja sotatarveteollisuudessa työskenteli kymmeniä tuhansia työntekijöitä. Työolot olivat siten näiden töiden käynnistä ja laajuudesta riippuvat. Jo 1916 vuoden loppupuolella oli täällä sotavarustustöistä vähennetty useita tuhansia työmiehiä. Puheena olevan vuoden alussa, tammi- ja helmikuussa, niitä vielä eräiltä työmailta vähennettiin. Osa vapaaksi tulleesta työväestä palasi kotiseuduilleen, osa meni töihin Venäjälle, jonne mainittuina kuukausina haalittiin työväkeä ympäri Suomea. Toimistolle tarjottiin yli 10,000 miehen hankintaa Etelä- ja Länsi-Venäjälle, mutta toimisto ei ottanut tarjouksia suorittaakseen. Yksityiset hankkijat kuitenkin saivat täältä muutamia satoja miehiä sinne lähtemään.

Maaliskuussa tapahtunut vallankumous aiheutti täälläkin muutoksia Venäjän valtion töissä. Muutamaksi viikoksi keskeytyivät työt miltei kokonaan, ja kun niitä uudelleen pantiin käyntiin huhtikuussa, jolloin niihin otettiin lisää väkeä, sattui niissä alinomaisia keskeytyksiä monista syistä. Kun päivätyöpalkat päivätöissä kohonneisiin elinkustannuksiin verraten olivat olleet varsin alhaiset — 5 markkaa päivältä — kohotti työväki, joka nyt sai vapaasti esittää vaatimuksiaan, palkkavaatimuksensa kaksin-, jopa kolminkertaisiksi. Tämä sekä töiden johdossa tapahtuneet muutokset aiheuttivat töiden keskeytyksiä, paikoittain lakkoja. Väki kierteli työpaikasta toiseen.

Monet Venäjän valtion töitä suorittavat urakoitsijat ja sotatarpeita valmistavat tehtaat eivät katsoneet voivansa täyttää sitoumuksiaan entisin ehdoin. Tähän tuli lisäksi vielä Venäjän rahan kurssin suuri aleneminen ja suomalaisen valuutan puute, jonka takia Venäjän valtion täällä olevat viranomaiset eivät myöskään voineet täyttää sitoumuksiaan urakoitsijoille, eipä edes säännöllisesti suorittaa työpalkkoja töissä olevalle työväelle. Useat urakoitsijat ja sotatarpeita valmistavat tehtaat olivat näiden seikkain takia pakotetut vähentämään työväkeä — miehiä sekä naisia — kevään ja kesän kuluessa.

Keväällä ja alkukesästä palasi tänne Venäjän valtion töissä Venäjällä ollutta työväkeä, osa sangen kurjassa tilassa, monia kovia kokeenneena. Lupauksia, joilla sitä oli matkaan houkuteltu, ei oltu sinne päinkään täytetty. Osa, joka oli joutunut onnellisimpiin oloihin, palasi melkoiset säästöt mukanaan.

Yksityinen yritteliäisyys alkoi keväällä sotatilan aiheuttamista vaikeuksista huolimatta jonkin verran elpyä. Muutamia rakennusyrityksiä pantiin alulle ja eräät tehtaat aikoivat siirtyä sotatarvetyöstä muuhun tuotantoon. Mutta tätä yksityisen yritteliäisyyden elpymistä ehkäisivät suuressa määrin useilla työaloilla puhjenneet työriidat. Työväen vaatimukseen 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta oli suostuttu jo miltei kaikilla työaloilla, mutta ristiriidat eivät tällä tulleet poistetuiksi. Lakkoja puhkesi kevään ja kesän kuluessa useissa työ-

paikoissa. Näistä mainittakoon tässä, paitsi lukuisia lyhytaikaisempia työnkeskeytyksiä Venäjän valtion työmailla, työlakot 5 suurenlaisella rakennustyömaalla (4:llä kesti työlakko kesäkuun alusta elokuun loppuun, yksi työmaa kokonaan lakkautettiin), kylvettäjäin lakko, yleinen puuseppäin lakko (kesäkuun alusta syyskuun loppuun), maalarien lakko, kaupungin puhtaanapitolaitoksen työväen lakko, kirjaltajain lakko (puolivälistä heinäkuuta puoliväliin elokuuta), sähkötyöntekijäin lakot (17/4—25/4 ja 11/7—10/9), rautasänkytehtaan ja kassakaappitehtaan lakot, viilaajain ja sorvaajain lakko useissa tehtaissa (kesäkuun lopussa ja heinäkuun alussa), putkityöntekijäin lakko (3/7—31/7), kivi- ja aputyömiesten lakko Brändön saarella, telefoonilaitoksen linjatyöntekijäin ja monttöörien lakko (31/8—3/9), raitiotien palveluskunnan lakko (15/9—23/9), parturien lakko (1/9—18/9), kunnan ulkotyöväen lakko elokuussa (kesti muutamia päiviä) ja yleislakko marraskuussa (kesti yhden viikon). Useimpain lakkojen aiheuttajina olivat palkkariidat, mutta monessa tapauksessa oli, varsinkin vuoden loppupuoliskolla, taaimmaisena syynä poliittisia pyrkimyksiä, joita eräs työväen ryhmäunta ajoi suurella kiivaudella ja joita johdettiin, vaikka silloin vielä salaisesti, samoista piireistä, jotka myöhemmin nostivat Suomen työväestön valtiokaappauksen toimeenpanemiseen.

Työriidat ja työväen rauhaton liikehtiminen sekä sotatilan aikaansaama raaka-aineiden hintain suunnaton kohoaminen aiheuttivat, että työnantajain taholla käsitettiin olot siksi epävarmoiksi ja rauhattomiksi, että työt, mitä vain saattoi lykätä, oli siirrettävä toiseen aikaan, jolloin kustannusarvioiden ja tilaussopimusten tekemisen saattoi perustaa pysyvämmille edellytyksille. Monet suunnitellut työt siten jäivät odottamaan parempia aikoja.

Vaikkakin siten yksityinen yritteliäisyys ei päässyt elpymään, oli kuitenkin kaupungissa ja sen ympäristössä vielä kevätkesästä siksi paljon erilaisia töitä (huomattava määrä Venäjän valtion sotavarustus-töitä ja sotatarve- y. m. töitä tehtaissa, kunnan töitä, yksityisten rakennusten korjaustöitä ja kesäisin suoritettavia ulkotöitä), ettei työnpuute vielä alkukesästä käynyt vallan laajaksi. Kunnan töihin sijoitettiin talvi- ja kevätkuukausina 711 miestä, joista kuitenkin osa joutui uudelleen työttömäksi. Osa Venäjän valtion töistä vapautuneesta, toisilta paikkakunnilta tänne näihin töihin tulleesta työväestä palasi maaseudulle, vaikkakin siitä osa, joka jo oli täällä saavuttanut kotipaikkaoikeuden, jäi tänne.

Heinäkuun lopussa ja elokuussa tapahtui suuri muutos paikkakunnan työoloissa. Silloin näet miltei kokonaan lopetettiin Venäjän valtion sotavarustustyöt, joista tuli vapaiksi useita tuhansia työmiehiä ja joku määrä naisia. Samoihin aikoihin myös vähennettiin työväkeä eräistä metalliteollisuustehtaista, joissa vielä oli suoritettavina sota-

tarvetilauksia. Työnhakijain määrä nousi toimistossa tavattoman suureksi, ollen:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Elokuussa ...	3,595	1,525	5,120	Marraskuussa	1,319	1,131	2,450
Syyskuussa .	1,532	1,540	3,072	Joulukuussa .	2,777	1,266	4,043
Lokakuussa .	1,182	1,460	2,642				

Työttömät tekivät kunnan viranomaisille jyrkkiä vaatimuksia töiden ja suoranaisen avustuksen järjestämisestä työttömille. Kunta ryhtyiikin laajassa mitassa järjestämään kadunaukaisu- ja tasoitustöitä ja kaupungin hätäapukomitea järjesti kaupunginvaltuuston myöntämällä varoilla hätäaputöitä naisille.

Edellä mainittuihin kunnan hätäaputöihin osoitti toimisto seuraavat määrät työnhakijoita:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Heinäkuussa	366	—	366	Lokakuussa ..	60	103	163
Elokuussa ...	1,319	70	1,389	Marraskuussa	263	89	352
Syyskuussa .	337	83	420	Joulukuussa .	1,419	116	1,535
				Yhteensä	3,764	461	4,225

Jo talvella ja keväällä oli kunnan töihin otettu työväkeä 771 miestä ja 46 naista, joten näihin töihin, jotka suurimmaksi osaksi olivat työnpuutteen poistamiseksi järjestettyjä, osoitettiin vuoden kuluessa 5,042 henkeä, mikä on lähes kolmannes toimiston välityksistä. Vuoden alkupuoliskolla välitetyistä työmiehistä tuli osa töiden päätyttyä uudelleen työttömiksi ja osa vaihtoi työpaikkaa, siirtyen toisiin töihin, mutta elokuusta alkaen osoitetut niissä pysyivät, sillä yksityisten töitä oli sen jälkeen verraten vähän saatavissa, joten kunnan täytyi uhrata suuria summia — 1917 vuoden kuluessa 4,340,000 markkaa — hätäaputöiden järjestämiseen työttömille. Kansanravintohallitus ja hätäapukomitea jakoivat suoranaisena raha-, vaate- ja ruoka-avustuksena työttömille erityisten komiteain välityksellä noin 150,000 markkaa. Hallitus myönsi työväenjärjestöille vapaalippuja rautatiellä työttömäin lähettämiseksi kotiseuduilleen ja samaan tarkoitukseen käytettiin joku määrä myöskin kaupungin myöntämiä varoja.

Työolojen valaisemiseksi esitettäköön tässä vielä työttömäin määrä kunkin kuukauden lopussa.

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Työttömiä kunkin kuu- kauden lo- pussa.
Tammikuu	191	50	241	Heinäkuu	735	199	934	
Helmikuu	104	51	155	Elokuu	672	302	974	
Maaliskuu	157	54	211	Syyskuu	342	362	704	
Huhtikuu	153	89	242	Lokakuu	363	381	744	
Toukokuu	48	45	93	Marraskuu	400	397	797	
Kesäkuu	85	67	152	Joulukuu	780	705	1,485	

Työttöminä oli miehistä eniten: rakennusapureita, kivityömiehiä, metallityömiehiä, kirvesmiehiä, betonityömiehiä, muurajia ja rappajia, maalareita, puuseppiä, ajomiehiä, vartijoita j. n. e.; naisista: siivoojia ja pesijöitä, rakennusapureita, tehdasapureita, karamellitehtaantöläisiä, ompelijoita, leipureita, ravintolain palvelijattaria j. n. e.

Vaikka kunta järjestikin hätäaputoita laajassa mitassa, oli kuitenkin vuoden viime kuukausina verraten paljon työttömiä, joista varsinkin naiset saivat olla pitemmän aikaa työttöminä. Näiden oli tultava toimeen tilapäistöillä ja kunnan jakamalla suoranaishella työttömyysavustuksella sekä köyhäinhoitohallituksen myöntämällä avustuksella. Toiselta puolen on kyllä huomattava, että suoranaishen avustuksen jakaminen veti työnhakijoiksi niitäkin, jotka tulivat työnhakuun vain avustusta saadakseen. Mutta nämä hävisivät kuitenkin pian työnhakijain joukosta toimiston järjestämän tarkastuksen johdosta.

XIII. Hätaapukomitea.

Helsingin kaupungin hätaapukomitean antama kertomus kevätalvelta 1917 oli seuraavaa sisällystä:

Sosiaalilautakunnan kirjelmässä joulukuun 6 päivältä 1916 tehdyn esityksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 29 päivänä s. v. asettaa semmoisen hätaapukomitean, josta tarkemmin mainitaan kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemässä päätöksessä, ja valitsi sen puheenjohtajaksi everstiluutnantti O. Ehrströmin ja jäseneksi rakennusmestari N. L. Eskolan sekä varajäseniksi ent. kuvernöörin Edvard Krogiuksen ja rouva Maissi Erkon.

Vasta tammikuun 24 päivänä 1917 maistraatti kuitenkin tammikuun 15:ntenä s. v. päivätyssä kirjelmässä ilmoitti tästä komitean puheenjohtajalle, antaen sen ohessa hänen toimekseen kehoittaa niitä laitoksia ja yhdistyksiä, joiden on komitean johtosäännön mukaan valittava jäseniä komiteaan, toimittamaan semmoisen vaalin. Osa vastauksista puheenjohtajan lähettämiin kehoituksiin ilmoituksineen vaalien toimittamisesta niinikään saapui hitaasti, minkätähden komitea vasta helmikuun 12 päivänä voi pitää perustavan kokouksen.

Paitsi jo mainittuja kaupunginvaltuuston valitsemissa henkilöjä kuuluivat komiteaan seuraavat jäsenet: sosialilautakunnan valitsema lakitieteenkandidaatti Einar Böök, varamiehenä prokuristi C. F. Fagerholm, vaivashoitohallituksen valitsema filosofiantohtori Jenny af Forsselles, varamiehenä työnjohtaja F. Nummivuori, kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan valitsema toimistonjohtaja A. H. Karvonen, varamiehenä rouva Seidi Swendelin, Helsingin työväenyhdistyksen valitsema muurari Emil Leino, varana rouva Sandra Lehtinen, ruotsalaisen työväenyhdistyksen valitsema herra Arthur Blomqvist, varamiehenä herra Lennart Lydman, sekä Helsingin suomalaisen työväen-

Komitean jäsenet.

liiton valitsema toimittaja Emil Forsgren, varamiehenä kivityöntekijä P. Kanerva.

Komitean sihteerinä toimi tarkastaja Jalmari Kekkonen.

Kaupungin
työolot.

Mikäli paikkakunnan työolot käyvät selville työnvälitystoimiston tilastosta, toisin sanoen sen laatimista työttömäin luetteloista, on työnsaanti yleensä ollut varsin hyvä, erittäinkin miehille. Tämä johtui valtion töihin tarvittavasta runsaasta työvoimasta, mikäli koski Viaporissa ja kaupungin ympäristössä suoritettavia valli- ja linnoitustöitä taikka tehtaissa ja erittäinkin konepajoissa kuumeisella kiireellä teetetäviä valtion tilauksia. Mainittavaa työttömyyttä ei voitu naiseenkään nähdä havaita, kun naistyövoimaakin tarvittiin mainittuihin valtion hankintoihin.

Työn vähene-
minen kara-
mellitehtaissa.

Sittenkuin elintarpeiden puutetta alkoi ilmetä sokerinpuutteen muodossa, mikä pakotti karamellitehtaat päivä päivältä supistamaan tuotantoaan ja samassa määrässä vähentämään työväkeään, alkoi naisia uhata huomattavampi työnpuute. Tämän johdosta tehtiin kaupunginvaltuustolle ehdotus hätäapukomitean asettamisesta, johon ehdotukseen kaupunginvaltuusto myöntyikin, niinkuin jo tämän kertomuksen alussa mainittiin.

Siihen aikaan, jolloin komitean perustava kokous pidettiin, saattoi työnvälitystoimiston johtaja ilmoittaa, ettei sillä hetkellä vielä vallinnut sen suurempaa työttömyyttä, kuin että ainoastaan 40—60 naista oli toimistossa tiedustellut työtä. Siihen aikaan olivat karamellitehtaat, joiden työväki joulukuussa käsitti 800 henkeä, vähentäneet tätä määrää parilla sadalla, mutta osa näistä oli saanut palvelijatarpaikkoja, osa muuta työtä, ja joka tapauksessa olivat varsin harvat heistä kääntyneet työnvälitystoimiston puoleen.

Myöhemmin talvella asema naisten työmarkkinoilla tosin jonkin verran huononi — johtuen osin niiden valtion tilaustöiden — sräpnellinvalmistuksen — supistamisesta konepajoissa, joiden suoritukseen voitiin käyttää naistyövoimaa, osin vieläkin tuntuvammasta karamellitehtaiden tuotannon vähenemisestä. Viimeksi mainitun laatuksia naisyöläisiä ei kuitenkaan ollut työttömäin joukossa monta, syystä että osa heistä oli saanut työtä kotelotehtaissa, osa taas oli tehtaiden antamalla matkarahoilla poistunut paikkakunnalta. Komitean kokouksessa maaliskuun 29 päivänä ilmoitettiin työnvälitystoimiston työttömäin luetteloissa olevan 178 naista, joista 34 oli naimisissa, 104 perheenelättäjiä ja 40 yksinäisiä. Ammatiltaan oli siivoojattaria 134, pesijättäriä 22 sekä rakennustyöläisiä 22. Näistä työttömistä oli 40—50 semmoisia, joiden oli vaikea saada työtä ja joille olisi erikoisia hätäaputöitä järjestettävä.

Kaupunkilähe-
tyksen toi-
minta.

Sitä varten kääntyi hätäapukomitea ensinnä kaupunkilähettyksen sekä sittemmin naisjärjestöjen hätäapukomitean puoleen, joista ensin-

mainitulla oli edellisen vuoden toiminnasta jäljellä käytettävänä 8,830 markkaa työaineina ja valmiina töinä sekä jälkimmäisellä Smk 4,681: 31 rahaa ynnä 3,387 markkaa työaineina ja valmiina töinä eli yhteensä Smk 8,068: 31.

Kun mainittavaa työttömyyttä ei ollut olemassa siihen aikaan, jolloin perustava kokous pidettiin, päätti komitea kaupunginvaltuustolta anoa ainoastaan oikeutta tarpeen mukaan käyttää edellä mainittuja varoja työn hankkimiseksi työttömille, johon anomukseen kaupunginvaltuusto myöntyi helmikuun 27 päivänä 1917. Tällä kaupunginvaltuuston päätöksellä oikeutettiin kaupunkilähetys antamaan työttömille työtä edellä mainittuja säästövaroja käyttämällä.

Kun työttömyys sittemmin, niinkuin edellä mainittiin, lisääntyi, päätti komitea kokouksessaan maaliskuun 29 päivänä kehoittaa naisjärjestöjen komiteaa, siinä tapauksessa ettei komitean puheenjohtajan ja sihteerin kääntymisestä metallitehtaiden puoleen ollut toivottua tulosta, ryhtymään toimiin sopivan työansion hankkimiseksi sille puoleensataan nousevalle työttömäin naisten joukolla, jolle ei voitu muulla tavoin hankkia työansiota.

Edellä mainittu kääntyminen kaupungin suurempain metallitehtaiden puoleen antoi kielteisen tuloksen, syystä että useimmissa niistä oli naisille sopivia töitä suuressa määrässä vähennetty ja lisäksi puhjennut vallankumous osaltaan teki tilanteen epävarmaksi, varsinkin mitä uusien tilauksien saantiin tuli, jota paitsi ei niitäkään puolinaisia lupauksia, jotka ensin saatiin G. W. Sohlberg osakeyhtiöltä sekä Hieta-
lahden laivatokalta ja konepajalta, toteutettu.

Muut toimen-
piteet.

Mainitun päätöksen nojalla komitean puheenjohtaja ryhtyi keskusteluihin rahatoimikamarin kanssa sen ainoan huoneiston, mikä ehkä oli tarkoitukseen saatavissa, nimittäin ent: seurahuoneella olevan, luovuttamisesta naisjärjestöjen komitean suunnittelemaa toimintaa varten, jolla ei ollut muuta estettä kuin sopivan huoneiston puute. Lupa mainitun huoneiston käyttämiseen saatiinkin, mutta tämän lupauksen täyttyminen viipyi huoneiston aikaisempain haltijain poismuuton viivyttylän johdosta päivästä päivään, viikosta viikkoon, kunnes aika vihdoin kävi liian myöhäiseksi ja koko työsuunnitelma raukesi.

Sen johdosta että hätäaputöitä järjestettiin niin vähäisessä määrässä, kuin edellä on kerrottu, eikä kaupunkilähetys, joka ne pani toimeen, ollut laatinut tilastoa niistä, jotka olivat työtä saaneet, ei tässä voida antaa minkäänlaisia tilastotietoja.

XIV. Väliaikainen vuokrasovittelulautakunta ja huoneenvuokralautakunta.

Väliaikaisen vuokrasovittelulautakunnan antama kertomus 1917 vuoden alkupuoliskolta oli seuraavaa sisällystä:

Väliaikainen vuokrasovittelulautakunta aloitti toimintansa maaliskuun 16 päivänä 1917, jolloin sen ensimmäinen kokous pidettiin. Puheenjohtajana toimi varatuomari Arthur Söderholm ja varapuheenjohtajana lakitieteenkandidaatti H. Ritavuori. Kesäkuun 12 päivänä 1917 kaupunginvaltuusto päätti lautakunnan lakkautettavaksi, joten se tuona verraten lyhyenä toimikautenaan tietenkään ei voinut suorittaa mainittavan laajakantoista tehtävää. Tuskin niinkään on arvosteltavissa, minkä merkityksen se olisi voinut saada, sittenkuin olisi totuttu laajemmassa mitassa käyttämään sen välitystä. Sovittelulautakunta piti kaikkiaan 6 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 37 huoneenvuokra-riitaa. Näistä koski 20 vuokran määräämistä (korottamista tai huojistamista), 14 vuokrasopimuksen irtisanomista tai pitentämistä sekä 3 muun laatuista riitaa. Lautakunnan käsittelemissä asioissa voitiin sovinto asiallisten kesken aikaansaada 9 tapauksessa; lautakunta antoi, jommankumman asiallisen pyynnöstä, lausunnon 11 asiasta, jota vastoin lausunnon antaminen 17 ilmoitetusta riidasta raukesi joko syystä etteivät asianosaiset niistä vaatineet lausuntoa tai että asialliset eivät tulleet saapuville taikka myös että riidat olivat loppuun käsittelemättä sovittelulautakunnan toiminnan lakatessa. Vaikkeivät asialliset olleet laillisesti velvolliset saapumaan sovittelulautakuntaan, noudattivat lautakunnan kutsumat henkilöt kuitenkin harvalukuisin poikkeuksin kutsua, joten jommankumman asiallisen poissaolo yleensä ei saattanut lautakunnan toimintaa mahdottomaksi. Lautakunnan kansliaa, joka oli sijoitettu sosialilautakunnan huoneistoon, pidettiin avoimna kahdesti viikossa, jolloin sihteeri oli kansliassa yleisön tavattavana. Kansliassa

kävi näinä vastaanottoaikoina keskimäärin 15—20 henkeä päivässä, joista suurin osa ainoastaan halusi neuvoja huoneenvuokra-asioissa ja vähempi osa ilmoitti vuokrariitoja lautakunnan sovittelaviksi. Kävijäin luku lisääntyi tuntuvasti toukokuun loppupuolella, syystä että vuokra-vuosi päättyi kesäkuun 1 päivänä, jolloin lukuisat vuokrasopimukset lakkasivat voimassa olemasta, mutta vuokraoloissa vallitsi suuri epä-varmuus. On ilmeistä, ettei kaikkien näiden asiain saattaminen sovittelulautakunnan käsiteltäviksi useissa tapauksissa olisi johtanut tyydyttävään tulokseen, koska lautakunnalla ei ollut oikeutta antaa laillisesti velvoittavia lausuntoja niistä. Senaatin kesäkuun 5 päivänä tekemällään päätöksellä ryhdyttyä huoneenvuokraoloja säännöstelemään perustettiin huoneenvuokralautakunta, jolla saamansa valtuuden nojalla oli oikeus ratkaista huoneenvuokra-asioita, ja saivat nämä asiat siis juuri kriittisenä ajankohtana erittäin suotavan ja tuiki tarpeellisen ratkaisun. Sovittelulautakunnalla ei sentähden siitä lähtien enää ollut mitään erikoista tehtävää täytettävänä, minkätähden kaupunginvaltuusto kunnallisen huoneenvuokralautakunnan asettaessaan päätti lakkauttaa sovittelulautakunnan. Lautakunnan lakatessa siinä vireillä olevat asiat siirrettiin huoneenvuokralautakunnalle.

Huoneenvuokralautakunnan 1917 vuoden jälkipuoliskolta antama kertomus oli seuraava:

Kaupunginvaltuuston kesäkuun 12 päivänä 1917 tehtyä päätöksen väliaikaisen vuokrasovittelulautakunnan lakkauttamisesta ja huoneenvuokralautakunnan asettamisesta aloitti viimeksi mainittu lautakunta toimintansa saman kuukauden 21 päivänä. Kaupunginvaltuusto valitsi sen puheenjohtajaksi varatuomari Arthur Söderholmin, varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti Heikki Ritavuoren, jäseniksi rakennusmestari Wilhelm Ekmanin ja muurari E. Nyqvistin sekä varajäseniksi rakennusmestari H. Kaartisen ja maalarimestari A. Haanojan. Sihteerinä toimivat varatuomarit Armas Makkonen, Lars Gestrin, Eric von Bonsdorff, Aarne Castrén ja hovioikeudenauskultantti Volmar Saxén. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 50 eri kertaa ja käsitteli 504 asiaa, joista 215 koski vuokrasopimuksen irtisanomista, 242 vuokran korotusta, 25 vuokran huojistusta, 11 vuokrasopimuksen pidentämistä ja 11 erinäisiä muita seikkoja.

Lautakunnan pöytäkirjain pykäläluku oli 578.

XV. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1917 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1917 kamreeri Axel Rikberg puheenjohtajana sekä apteekkari Edv. Stigzelius, ent. protokollasihteeri Björn Wasastjerna ja filosofianmaisteri A. Ekström jäseninä. Ensimmäisenä sihteerinä toimi varatuomari C. Wickström ja toisena sihteerinä, joka toimi oli kaupunginvaltuuston marraskuun 21 päivänä 1916 tekemällä päätöksellä perustettu 1917 vuoden alusta, väliaikaisena varatuomari G. Leopold ja vakinaisena varatuomari B. von Fieandt.

Verotusvalmistelukunnalla on johtosääntönsä mukaan tehtävänä seikkaperäisesti valmistella kaupungin kunnallisverotus. Sitä varten valmistelukunta niinkuin ennenkin läpikävi ja tarkasti vuodekseen laaditun henkilöuttelon sekä laati ehdotuksen kunkin verovelvollisen maksettavaksi veroäyrimääräksi. Tämän lisäksi antoi valmistelukunta rahatoimikamarille lausunnon 224 verotusasiasta sekä teki rahatoimikamarille ja muille viranomaisille esityksiä 23 muunlaatusessa asiassa. Mainittuja töitä varten piti valmistelukunta edellä mainitun ajan kuluessa kaikkiaan 115 kokousta.

Verotuslautakunnan kokoukset alkoivat syyskuun 6 päivänä 1918 ja päättyivät seuraavan marraskuun 21 päivänä. Lautakunta tarkasti 39 kokouksessa valmistelukunnan laatiman veroluetteloehdotuksen sekä eri henkilöiden ja toiminimien lautakunnalle antamat tulotiedot, joita oli 2,319 1916 vuoden 2,368 ilmoituksen sijasta, samoin kuin eri viranomaisten, yhtiöiden ja yksityishenkilöiden valmistelukunnalle antamat ensitiedot. Verotuslautakunnan toimittama verotus antoi tulokseksi, että maksavain veroäyrien luku, joka vuonna 1916 oli 753,317, vuonna 1917 kohosi 1,239,395:een. Lisäännys oli siis 486,068 äyriä ja

johtui osin moni maiden yritysten verotusvuoden varrella saavuttamista suurista sotavoitoista, osin palkansaajille maksetuista korotetuista palkoista.

1917 vuoden verotuksesta tehtiin tutkijalautakunnalle 8,434 valitusta edellisen vuoden 4,151 valituksen sijasta. Näitä valituksia käsiteli tutkijalautakunta 21 kokouksessa tammikuun 7 ja helmikuun 11 päivän välisenä aikana 1919, minkä jälkeen verotusluettelot voitiin viimeksi mainitun kuukauden 22 päivänä antaa kaupungin rahatoimikonttoriin. Tutkijalautakunnan tekemäin oikaisujen johdosta väheni maksavain veroäyrien luku 200,455:llä, joten vuoden verotuksen perusteena oli jäljellä 1,038,930 äyriä vastaavan määrän vuonna 1916 ollessa 647,175. Maksavain veroäyrien lopullinen lisäännys oli siis 391,755.

Veroäyri, joka vuonna 1915 oli 16 markkaa 75 penniä ja vuonna 1916 kohosi 19 markkaan 60 penniin, oli vuonna 1917 19 markkaa 65 penniä.

Verotettujen lukumäärä, joka vuonna 1915 oli jo 42,213 ja vuonna 1916 51,290, kohosi vuonna 1917 61,692:een. Lisäännys kertomusvuonna oli siis 10,402 oltuaan edellisenä vuonna 9,077. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli verotettu määrä 3.95 % vuonna 1915, 4.68 % vuonna 1916 ja 4.86 % vuonna 1917. Verotettujen lukumäärä oli vuonna 1915 27.5 %, vuonna 1916 30.18 % ja vuonna 1917 38.1 % kaupungin henkikirjoissa olevain asukasten lukumäärästä. Verottamalla otettu määrä oli kutakin verotettua kohti keskimäärin Smk 330: 91 oltuaan Smk 247: 31 vuonna 1916.

Verotettujen verotetut vuositulot nousivat vuonna 1915 186,256,800 markkaan, vuonna 1916 270,780,800 markkaan ja vuonna 1917 419,809,200 markkaan. Verotettujen keskitulomäärä, joka vuonna 1915 oli 4,412 markkaa ja vuonna 1916 5,279 markkaa, kohosi vuonna 1917 6,804 markkaan. Kaikkiaan verotetuista 59,896 henkilöstä oli 4,926:lla alin äyri luku eli 2 veroäyriä ja 5,596 henkilöllä 3 veroäyriä, jota vastoin 232 veronmaksajalla oli verotettuja vuosituloja 100,000 markkaa tai enemmän.

XVI. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin museolautakunnan kertomus vuodelta 1917 oli seuraavaa sisällystä:

Helsingin kaupungin museolautakuntana olivat vuonna 1917 valtioarkistonhoitaja filosofiantohtori Reinhold Hausen puheenjohtajana sekä arkkitehdit Magnus Schjerfbeck ja Bertel Jung jäseninä. Sihteerinä toimi museon hoitaja Nils Wasastjerna.

Museon toiminta vaikeutui vuonna 1917 suuressa määrin sen johdosta, että sen huoneistoon oli sijoitettuna Töölön kansakoulu, joka käytti 4 huonetta, jota vastoin museon käytettävänä oli ainoastaan kaksi pienenlaista huonetta ynnä kansliahuone. Museoesineet olivat tämän johdosta sijoitettuina tavarasuojiin eikä museo ollut yleisölle avoinna. Kuvia kaupungista kuitenkin edelleen koottiin ja samaten hankittiin Helsingissä eläneiden huomattujen henkilöiden muotokuvia. Muihinkin museon toimialoihin pantiin samaa harrastusta ja huolenpitoa kuin ennenkin, vaikka epäsuotuisat ulkonaiset olot vaikuttivatkin melko suuressa määrässä ehkäisevästi.

Museo sai vuoden varrella vastaanottaa lahjoja m. m. herra Fridolf Ekbergiltä, tod. valtioneuvokselta Alexis Gripenbergiltä, rouva Therèse Hahlin perillisiltä, filosofiantohtori A. O. Heikeliltä, neiti Augusta Pippingiltä, arkkitehti Magnus Schjerfbeckiltä, senaattorinrouva Helga Timgreniltä, Waseniuksen kirjakaupalta, taiteilija Rudolf Åkerblomilta ja lautakunnan sihteeriltä Nils Wasastjernalta.

XVII. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan kertomus toiminnastaan soitantokautena 1917—1918 oli seuraava:

Soitantokautena 1917—18 kuuluivat musiikkilautakuntaan arkkitehti Hugo Lindberg, puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell, varapuheenjohtajana, apteekkari Edw. Stigzelius, professori Axel Wallgren, vapaaherra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén.

Lautakunnan
jäsenistö.

Tänä soitantokautena jatkui kaupunginorkesterin toiminta pääasiassa saman työsuunnitelman mukaan kuin edellisenäkin. Orkesterin miesluku oli 54 eli likimain sama kuin työvuonna 1916—17. Katsoen niihin vaikeuksiin, jotka olevissa oloissa kohtasivat soittajain saantia orkesteriin, täytyy sen kokoonpanon puheenalaisena soitantokautena katsoa onnistuneen täysin tyydyttävästi sekä vastaavan nykyoloissa mahdollista taiteellista tasoa. Huomattavan keskeytyksen kaupunginorkesterin toimintaan aikaansaiivat marraskuussa 1917 vallinnut suurlakko sekä 1918 vuoden alussa puhjennut kapina. Koko vallankumousoajan, tammikuun lopusta huhtikuun keskivaiheille, oli orkesterin toiminta seisauksissa.

Kaupungin-
orkesterin toi-
minta.

Kaupunginorkesterin johtajana toimi professori Robert Kajanus. Soitantokauden kuluessa toimeenpannuista 10 symfoniakonsertista johti professori Kajanus 5, soitonjohtaja Karl Ekman 4 sekä professori Jean Sibelius 1. Yhden ylimääräisen symfoniakonsertin johti kapellimestari Georg Schnéevoigt. Tilauksia ei tavattomain aikain johdosta voitu tarjota.

Olevien olojen johdosta annettiin tänä soitantokautena ainoastaan 5 helppotajuista konserttia, 2 kansansymfoniakonserttia ja 5 ylimääräistä

konserttia, niistä yksi huhtikuun 23 päivänä 1918 saksalaisten joukkojen ynnä päällystön juhlimiseksi. Orkesteri avusti 23 ooppera- ja 113 teatterinäytännössä sekä 13 oratoorikonsertissa, johtajakonsertissa ja konsertissa säestäjänä.

Edellä mainituissa konserteissa esiintyivät solisteina: rouvat Andrejewa-Skilondz (laulu), Ida Ekman (laulu) ja Elise Popowa (laulu), herrat Edvin Bäckman (laulu), Miron Poljakin (viulu), Ilmari Hannikainen (piano), Ernst Linko (piano) rouva Elli Rängman-Björlin (piano), herra Emmanuel Zetlin (viulu) ja herra Ossian Fohström (sello).

Symfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: Wagner: Alkusoitto Faustiin, Alkusoitto Lentävään hollantilaiseen; Strauss: Kuolema ja kirkastus; Sibelius: Symfoniat n:ot 1, 2 ja 3, Aallottaret sekä Devotion ja Cantique sellolle; Beethoven: Symfoniat n:ot 2, 3, 4 ja 5 sekä Pianokonsertti Ess-dur; Bruckner: Symfonia n:o 4; Liszt: Mazeppa; Berlioz: Symfonia Harold Italiassa, La Reine Mab; Brahms: Symfonia n:o 1, Viulukonsertti D-dur; Grieg: Symfonisia tansseja; Händel: Concerto grosso B-dur; Badi: Sarja H-moll jouhiorkesterille ja huilulle; L. Bach: Konsertti C-dur 2 pianolle ja orkesterille; Raitio: Pianokonsertti; Wagner: Surusoitto Götterdämmerungista, Alkusoitto oopperaan Meistersinger; Mozart: Symfonia Ess-dur; Vivaldi-Siloti: Konsertti D-moll orkesterille; Lalo: Symfonie Espagnole viululle; Rachmaninoff; Pianokonsertti; Goldmark: Im Frühling; Weber: Konzertstück pianolle ja orkesterille.

Yleisön suhtautumisesta konsertteihin mainittakoon, että lippuja soitantokautena myytiin symfoniakonsertteihin keskimäärin noin 350 sekä helpotajuisiin konsertteihin noin 300.

Taloudellinen
tulos.

Ne tavattomat olot, joissa kaupunginorkesterin täytyi puheenalaisena soitantokautena työskennellä, vaikuttivat tietenkin tuntuvassa määrässä työvuoden toiminnan taloudelliseen tulokseen. Tulot ja menot syyskuun 15 päivän 1917 ja toukokuun 31 päivän 1918 välisenä aikana käyvät selville seuraavasta yhdistelmästä:

T u l o t.

	Smk		Smk
Symfoniakonsertit	22,168: 90	Teatteri- ja operettinäy-	
Helpotajuiset konsertit	2,503: 70	tännöt	35,280: —
Kansansymfoniakonser-		Vuokraus konsertteihin .	4,670: —
tit.....	3,992: 60	Ylimääräiset konsertit ..	4,090: 60
Ooppera- ja balettinäy-			
tännöt	14,300: —	Yhteensä Smk	87,005: 80

M e n o t.

	Smk		Smk
Palkat	1) 150,490: 85	Tilapäinen lisämiehistö	6,517: 50
Konserttikulut:		Kuljetuskulut	1,778: 50
Poliisiluvat	11: 36	Ilmoitukset	3,230: 77
Lippujen painatus	2,294: 70	Nuottien hankinta ja	
Vuokra, valo, vahtim.		kirjoitus	464: 60
yliopistossa	1,586: 50	Kulungit:	
Vuokra, valo, vahtim.		Sähkösanomat	35: 38
Työväentalolla	1,106: —	Matkakulut	450: —
Harjoitushuoneiston		Tarverahat ja seka-	
vuokra, valo, sii-		laista	1,174: 93
voaminen	3,799: —		
Symfoniakonserttien			
solistit	6,620: —		
		Yhteensä Smk	179,560: 09

Kaupunginorkesterin voimassa pitämiseksi oli kaupungin 1917 vuoden menosääntöön merkitty 200,000 ja 1918 vuoden menosääntöön 261,000 markkaa mainittujen vuosien kirjaanpantujen menojen ollessa Smk 109,063: 90 ja 146,546: 50.

Kaupunginviranomaisten päätöksen mukaisesti sai orkesterin henkilökunta kalliinajanlisäyksiä samain perusteiden mukaan kuin kunnalliset viranpitäjätkin. Soitantokaudelta 1917—18 maksettiin kalliinajanlisäyksiä kaikkiaan Smk 110,430: 08.

Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain, viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen, tuloja ja menoja osoittavan taulun. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä vuorotellen yksi lautakunnan jäsen kunkin kuukauden alussa toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan pitävän yhtä kirjain kanssa. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu rahatoimikamariin edelleen tarkastettaviksi.

Tärkeimmät
hallintotoimet.

Kuukausitilien
tarkastus.

Kirjelmässä lokakuun 4 päivältä 1917 lähetti musiikkilautakunta säädettyssä järjestyksessä rahatoimikamariin seuraavan vuoden budjettilaskelman. Budjettia järjestäessään hyväksyi kaupunginvaltuusto musiikkilautakunnan ehdotuksen kaikin puolin.

1918 vuoden
budjettilas-
kelma.

1) Kalliinajanlisäyksiä lukuun ottamatta.

Kannatusapua
nauttivain
sivistystarkoi-
tusten val-
vontaa.

Musiikkilautakunnan toimena olevan, kaupungin avustamain sivistystarkoitusten valvonnan on lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken samalla tavoin kuin edellisenäkin soitantokautena.

Uusi vuokra-
tariffi.

Tuntuvasti kohonneitten hallinto- ja käyttökustannusten johdosta päätti lautakunta kokouksessaan lokakuun 3 päivänä 1917 vahvistaa orkesterin vuokrauksessa noudatettavan korotetun tariffin.

Maksuttomia
konserttikäyn-
tejä kansa-
kouluoppi-
laille.

Joulukuun 27 päivänä 1917 päätti musiikkilautakunta suoda kaupungin kansakoulujen ja sokeainopistojen oppilaille maksuttoman pääsyn Työväentalolla pidettäviin orkesterin kansansymfonia- ja kansankonsertteihin.

Kapinaliik-
keen vaikutus
kaupungin-
orkesterin toi-
mintaan.

Koko vallankumousajan oli orkesterin toiminta seisauksissa. Helmikuun 4 päivänä 1918 päätti musiikkilautakunnan jaosto, soittajain kanssa tehtyihin välikirjoihin viitaten, irtisanoa koko henkilökunnan. Kuitenkin ryhdyttiin toimiin orkesterin jäsenten toimeentulon turvaamiseksi mahdollisimmassa määrässä sekä orkesterin toiminnan mahdolliseksi saattamiseksi säännöllisiin oloihin jälleen päästyä. Orkesterin jäsenet saivat, paitsi ylivoimaisen esteen varalta taattuja täysiiä palkkasetuja helmikuulta, heille maaliskuulta tulevan vakinaisen palkan (ilman kalliinajanlisäystä).

Kaikki orkesteriyritykseen kuuluvat soittajat ja muut toimihenkilöt olivat vallankumousaikana käyttäytyneet aivan moitteettomasti, paitsi kaksi orkesterin jäsentä, jotka molemmat olivat kuuluneet punakaartiin sekä ottaneet osaa sen harjoituksiin ja kantaneet sen tunnusmerkkejä. Paitsi punakaartilta saamaansa palkkaa olivat nämä henkilöt kantaneet orkesterin kassasta palkkansa vallankumousaikana. Musiikkilautakunta päätti huhtikuun 17 päivänä 1918 erottaa nämä henkilöt kaupunginorkesterista.

Suomen laulun
apuraha.

Toukokuun 13 päivänä 1918 antoi musiikkilautakunta puoltavan lausunnon Suomen laulun anomuksesta saada kannatusapua kaupungin varoista.

Orkesterin työ
kesäkuukau-
sina.

Samana päivänä päätettiin, ettei kesäkuukausina 1918 pidettäisi voimassa vakinaista toimintaa, syystä ettei sopivaa konserttihuoneistoa ollut käytettävänä. Orkesterin kantajoukko sai kesä—elokuultakin palkkaa 235—400 markkaa kuukaudessa kaupunginvaltuuston siihen tarkoitukseen käytettäväksi antamista varoista. Kantahenkilökunnan kanssa tehtiin keväällä välikirjat oleviksi voimassa syyskuun 1 päivästä 1918 samaan päivään 1919. Kesäkuun alussa oli suurin osa seuraavan soitantokauden miehistöä hankittu.

Orkesterisoitta-
jain kasvatus.

Tammikuun 8 päivänä 1918 asetti musiikkilautakunta komitean, johon valittiin puheenjohtaja sekä herrat Melartin ja E. Furuhjelm, valmistelemaan kysymystä toimenpiteisiin ryhtymisestä orkesterisoittajain kasvattamisesta.

XVIII. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan kertomus kesäkuun 1 päivän 1917 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseltä ajalta oli seuraavaa sisällystä:

Syystä että Helsingin anniskeluosakeyhtiön liike oli jo kauan ollut seisauksissa ja vähittäismyyntiliike rajoittunut yhtiön konttorin välittämään myyntiin parissa myymälässä, käsittivät tarkastajan tehtävät kesäkuun 1 päivän 1917 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä aikana pääasiassa osanottoa yhtiön johtokunnan kokouksiin, tilintarkastukseen ja varsinaiseen yhtiökokoukseen. Sitä tapaa vastaan, miten johtokunta on hoitanut yhtiön vähittäismyyntiliikettä, ei ollut mitään muistuttamista enempää kuin johtokunnan muitakaan hallintotoimia vastaan, mutta sen sijaan tarkastaja vastusti varsinaisen yhtiökokouksen tekemää päätöstä maksaa yhtiön osakkaille kuuden prosentin osingon. Kaksi tilintarkastajista, herrat S. Ehrstedt ja A. W. Holmström, niinkään oli sitä mieltä, ettei osakkaille olisi jaettava osinkoa vuodelta 1917.

Kun kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 24 päivänä 1918 päätti jättää ehdotetut, alkoholipitoisten juomain kaupan järjestämistä kesäkuun 1 päivän 1918 ja kesäkuun 1 päivän 1919 välisenä aikana tarkoittavat toimenpiteet raukeamaan, lakkasi 1918 vuoden toukokuun umpeen mennessä Helsingin anniskeluosakeyhtiölle paloviiinan ja muiden väkiviinajuomain kaupasta kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen nojalla myönnetty väkiviinajuomamonopoli. Yhtiö kuitenkin päätti olla purkautumatta, koska ei pidetty mahdollisena, että yhtiö vastaisuudessa saisi jälleen ryhtyä harjoittamaan toimintaansa jossain määrin muutetussa muodossa. Yhtiö on muutoin asianomaiselta valtion viranomaiselta saanut tärkeän tehtävän toistaiseksi

hoitaa välittäjänä valtion omistamien alkoholipitoisten tavarain myyntiä koko maassa. Tämä muuttunut toiminta tietenkin vaati laajassa mitassa muuttamaan yhtiöjärjestystä, m. m. jotta siitä poistettaisiin määräykset, jotka koskevat yhtiön hoidon valvonnan toimittamista kaupunginvaltuuston valitsemain johtokunnan jäsenten ja tarkastajan välityksellä, ja onkin yhtiön johtokunta ryhtynyt sitä varten valmistelutoimiin.

ASIALUETTELO.

	Sivu
Ahrenbergin, T., piirustuksen opett., korvausvaatimus Kaisaniemenkatua varten tarvittavasta maa-alasta	267
Aistivilliset lapset	119, 171
Ajuritaksain korotus	128
Alaikäisten kaduilla ja avonaisilla paikoilla harjoittama ansiotyö	225
Alemmat käsityöläiskoulut, niitä varten myönnetty määräraha	117, 271
Alennus, Diakonissalaitoksen vesimaksujen	112
Alennusliput eräiden tavaroiden ostoa varten, kysymys niiden jakamisesta	132
Alppipaviljongin vuokran huojistus	59
Ammattikoulukomitean täydentäminen	232
Ammattiopetuksen järjestäminen	231
Andersin, J. W., insinööri, määrätty v. t. sihteeriksi rahatoimikamariin	243
Anniskeluoikeuden, mallasjuomain, lupahakemukset	246
Apurahansaajain kalliinajanlisäykset	91
Arbetets vänner yhdistykselle myönnetty määräraha	160
Armeliaisuusyhdistysten ja vaivahoitohallituksen yhteistoiminta	302
Arvonta, obligatioiden	269
Asiakirjain, jotka koskevat Mankalan koskikauppaa, toimituksen viivytys	24
Asuinhuoneistoja koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	215
Asuntojen hankkimiseksi Helsingistä kotoisin oleville henkilöille tehty lahjoitus	155
Asuntokongressi, ensimmäinen yleinen suomalainen, kaupungin edustus siinä	247
» » » » sitä varten myönnetty	
» » » » määräraha	98
» » » » sosiaalilautakunnan siihen	
» » » » määräämät edustajat ...	363
Asukit, määräyksiä heidän pitämisestään	195
Asuntotarkastusta varten 1918 vuoden menosääntöön otettu määräraha	167
» » varattu huoneisto	55
Asutuspolitiikka	9
Automobiilitaksan muutos	129
Avustuksensaajat, vaivahoidon	293
Avustukset, eri hyväntekeväisyyslaitosten jakamat	303
» erinäisille henkilöille	152, 153
» vaivahoidon jakamat suoranaiset koti-	293
» yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille	158
Avustusrahasto, palolaitoksen	287
Baggböle, erinäisten palstojen osto	14—16
» huvilayhdyskunta, sen asuntojärjestys	248

Bengtsårin kasvatuslaitos, korjaukset	59
» » puutarhurin asunnon teettäminen	59
» tilalle myönnetty lisämääräraha	119
Bergström, W., kaartinluutnantti, valittu palolaitoksen alipalomestariksi	244
Bertha Maria Tallbergin säätiö	154
Boxbacka aktiebolag yhtiön omistamat tilukset, niiden osto	12, 15, 16
» » johtokunnan jäsenten vaali	267
Boxbackan maatilalla ojitus y. m. työt	74
» maatilalla teetetyt hätäaputyöt	144
Brehmer, V. A., lääket. lis., otettu Nickbyn mielisairaalan ylilääkäriksi	245
Brunakärin pakkolunastus ja kaupunkiin yhdistäminen	19
Brusaksen verotalon puolikkaan N:o 6 osto	13, 15, 16
Budjettivaliokunnan jäsenten vaali	249
Busholman asemakaavan vahvistus	8
» järjestely	327
» käyttö ja hallinto	36
» tavaravajojen rakentaminen	58
» uimahuoneen käyttö	60
» uudestirakentaminen	59
» katso myös Santa ja Busholma.	
Böle, alueen vuokraaminen sikalaksi	39
» pakkolunastusmenettely siellä	29
Bölen esikaupungin rakennusjärjestys, poikkeus siitä	185
» » selitys siihen	185
Carl Fredrikan sairaalan hyväksi tehty lahjoitus	157
Cavonius, E., lakit. kand., valittu sosialilautakunnan sihteeriksi	244
Dal n:ot 44, 45, 46 a ja 47, maa-alueiden osto	15
Desinfiointiset, kotien, niitä varten myönnetty lisämääräraha	102
Desinfiointiskaivon laittaminen kulkutautisairaalaan	56
Desinfiointilaitoksen sisustaminen koleraparakkeihin	56
Diakonissalaitoksen vesimaksujen alennus	112
Domarbyn maatilalla osto	13, 15, 16
E Eduskuntavaaleja varten myönnetty määräraha	93
Ehrnrooth, A. R., pankinjohtaja, muistolahja hänelle	23
» E., ylim. professori, nimitetty ylilääkäriksi Kivelän sairaalaan .	109
Ekbohm, J. E., merikapteeni, määrätty toistaiseksi hoitamaan satama-	
mestarin virkaa Sörnäsissä	243
Elinkautiseläkkeet, myönnetyt	152
Elinkeino-oikeus hakemukset	249
Elintarpeet, kansanlastentarhain tarpeeksi, niiden hankintaa varten myön-	
netty määräraha	121
» kaupungin työläisille	342
» niiden kauppaa koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyk-	
» sessä	202
» niiden ostoa varten myönnetty määräraha	134
Elintarvehankinta kaupungin teknillisissä laitoksissa	140
Elintarvehankinta kaupungin palveluksessa oleville työmiehille	139
Elintarvekomitean töiden toistaiseksi siirtäminen	130

Elintarvelautakunnan, kunnallisen, asettaminen	133
Elintarvelautakunta, sen täydentäminen	135
» sitä varten myönnetty määräraha	134
Elintarvelautakuntain, kunnallisten, velvollisuus noudattaa vahvistettuja rajahintoja	135
Elintarvepula, toimenpiteet sen lieventämiseksi	130, 135
Elintarvetoimikunta, kuntainvälinen, sen menot	133
Eläintarhan lokavedenpuhdistusaseman vartijan asunnon rakentaminen .	59
» urheilukenttää varten myönnetty määräraha	78
Eläkkeenkorotus, työmies A. J. Halosen	152
Eläkkeensaajain kalliinajankorotukset	91
Eläkkeitä, evättyjä anomuksia	153
» ja apurahoja, myönnettyjä	152, 153
» » » niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	175
Elätteelle vaivaishoidon toimesta annetut henkilöt	293, 300
Elävienkuvien vahingollinen vaikutus, toimenpiteet sen vastustamiseksi	226
Emma Mäkisen Langenneitten naisten koti, erään korttelin n:o 183 alueen vuokraoikeuden siirto	43
Ensimmäinen kaupunginlääkäri, hänelle myönnetty ero	244
» » » » palkankorotus	101, 167
» » » lääketieteen- ja kirurgiantohtori vapaaherra O. von Hellens määrätty	244
» yleinen suomalainen asuntokongressi, sosiaalihallituksen edustus siinä	362
Ensimmäisen kaupunginlääkäriinvirka, sen hoidattamiseen myönnetty määräraha	101
Ero, alipalomestarille myönnetty	191
» ensimmäiselle kaupunginlääkärille myönnetty	244
» Nickbyn mielisairaalan ylilääkärille myönnetty	245
» puhtaanapitolaitoksen johtajalle myönnetty	233
» rahatoimikamarin sihteerille ja sihteerinapulaiselle myönnetty	243
» sosialilautakunnan sihteerille myönnetty	244
» terveydenhoidontarkastajalle »	244
» vaivashoitohallituksen sihteerille myönnetty	246
» » toimeenpanevelle johtajalle myönnetty	245
Erottajan uudestijärjestäminen	34
Esitysehdotus Etel. Esplanadi- ja Korkeavuorenkadun risteyksen laajentamisesta	33
» käsityöläiskoulun päiväopetuksesta	232
» työväenopetuksen keskuslautakunnan asettamisesta	228
Esplanadikappelin vuokran huojistus	59
Evankelis-luterilaisten seurakuntain kiinteistöjen saanti	35
von Fieandt, K. B., varatuomari, nimitetty toiseksi sihteeriksi verotusvalmistelukuntaan	244
Finlands allmänna folkskollärare- och lärarinneförening yhdistyksen Helsingin piirille myönnetty määräraha	160
Finska mineralaktiebolagin anomus tonttipaikan luovuttamisesta	30
Fredriksperin uuden työväenyhdistyksen anomus saada täysi omistusoikeus Maistraatinkadun tonttiin n:o 23	28

Furuhjelm, K., varatuomari, määrätty ylim. esittelijäksi rahatoimikamariin	243
Fylgia ungdomsförbund, sille myönnetty määräraha	159
Galetskin, Karl Knut, rahasto, sen korkovarain käyttö	158
Geodeettinen osasto, rakennuskonttorin, sen toiminta	330
Grefbergin, Emma, rahasto, sen korkovarain käyttö	302
Greijuksen sairaala, valojohdon laittaminen sinne	56
Grönroos, B., lääketieteenlis., otettu lääkäriksi veneeriseen poliklinikkaan	244
Gustavsson, C., piirilääkäri, hänen tekemänsä testamentti	157
» » » määräraha hautapatsaan hankkimiseksi hänelle	158
von Haartmannin, J., esitysehdotus Etel. Esplanadi- ja Korkeavuoren- kadun risteyksen laajentamisesta	33, 34
Hagan huvilayhdyskunta, sen rakennusjärjestys ja rakennuskaava	247
Hagan, L., hänelle myönnetty määräraha lasten puutarhatöiden järjestä-	
miseksi	118
Hagan talon n:o 2 osto	13, 16
Haglung, O. W., kassanhoitaja, nimitetty kunnalliskodin johtajaksi	246
Hakaniemen kauppahallit, yövahdin palkkaaminen	268
Halkojen jakelu teknillisten laitosten virkamiehille ja työntekijöille	123
Halkokonttorin halkotarha, siellä puhjennut lakko	151
Halkotarhan laittaminen Lapinniemielle	38
Hallintojaosto, Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan	
edistämislainarahaston	364
» kunnallisten työväenasuntojen	364
Hallitus, Helsingin anniskeluosakeyhtiön, sen jäsenten vaali	251
» kaupunginkirjaston, sen jäsenten vaali	314
» kaupungin yleisten töiden, sen varajäsenen vaali	251
» » » sen vuosikertomus	322
» säätiön Pro Helsingfors, sen jäsenten vaali	155
Halonmittaustaksan korotus	97
Hautauspaikat Kaivopuiston valleilla	31
Helsingfors svenska folkhögskola, sille myönnetty määräraha	159
Helsingforskretsens av Finlands allmänna lärar- och lärarinneförening, sille	
myönnetty määräraha	119
Helsingin anniskeluosakeyhtiö, sen hallituksen jäsenten vaali	251.
» » » tarkastajan vuosikertomus	389
» » » tilien tarkastajat	252
» » » sille myönnetty määräraha Seurasaaren ja	
Korkeasaaren istutusten kunnossapitoa var-	
ten	77
Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen anomus Kaivopuiston istutusten var-	
tioiden järjestämisestä	78
» evankelis-luterilaisten seurakuntain eräiden kiinteistöjen saanti	35
» kansanasunnott osakeyhtiön yhtiöjärjestys	49
» kansanopistoseuralle myönnetty määräraha	160
» kaupungin historian toimituskomitea	232
» » kaunistamista varten tehty lahjoitus	154, 155
» kuuromykkäyhdistykselle myönnetty määräraha	159
» makasiinosakeyhtiö, Santa- ja Busholman käyttöoikeuden luov-	
vuttaminen sille	36

Helsingin naisvoimistelijoille myönnetty määräraha	160
» opettajaliiton puutarhatoimikunnalle myönnetty määräraha 119,	160
» palvelijataryhdistykselle myönnetty määräraha	160
» pörssin sääntöjen muuttaminen	242
» ruots. kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle myön-	
netty määräraha	159
» sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön vastalause partioliik-	
keen avustamisesta kunnallisilla varoilla	120
» sosialidemokraattisen nuorisoklubin esitys Kyläsaaren luovutta-	
misesta virkistyspaikaksi	35
» suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistystä	
varten myönnetty määräraha	159
» torvisoittokunnalle myönnetty lisämääräraha	122
» työväenjärjestöjen eduskunnan anomus hätäaputoiden järjestä-	
miseksi	141
» » » anomus toimenpiteisiin ryhtymi-	
sestä elintarvepuolan lieventämi-	
seksi	130
» » » anomus väliaikaisen järjestys-	
miliisin päiväpalkan korottami-	
sesta	99
» uimareille myönnetty oikeus käyttää Busholman uimalaitosta .	60
» » » » » Ursinin kallion uimalai-	
tosta julkisten uimaanäytäntöjen toimeenpanemiseksi	60
» uimaseuralle myönnetty määräraha	60
» » » oikeus käyttää Ursinin kallion uima-	
huonetta	60
Helsinginniemen rakennusjärjestyksen muuttaminen	182, 183
Helsingin pitäjän huvilayhdyskuntain järjestyssäännöt y. m.	248
Henkilöhissien kuntoonpaneminen Marian sairaalassa	55
Henkilökohtainen palkanlisäys kaasulaitoksen ensimmäiselle käyttöinsinöö-	
rille	125
» » kaasulaitoksen toimitusjohtajalle	123
» » kaupungininsinöörille	126, 173
» » vesijohtolaitoksen toimitusjohtajalle	123, 172
Henkilökohtaisten vaivaismaksujen tileistä poisto	271
Hermannin kansanlastentarhaa varten myönnetty lisämääräraha	121
» I korttelin 1 asuntopalstan n:o 5 hallintaoikeuden pitennys	42
» työväenyhdistyksen anomus saada vuokraoikeus tonttiin n:o 85	
It. Viertotien varrella	41
Hertonäsin kartanon osto	16
Herzenstein, Michail Jakovlevitsch, hänen muistokseen tehty lahjoitus ...	156
Hesperian ylimääräiselle tuberkulosisairaalle myönnetty määräraha	112
» ylimääräisen tuberkulosisairaalan lakkauttaminen	168
Hevosten ostoa varten puhtaanapitolaitokselle myönnetty määräraha ...	79
Hiekanotto-oikeus	266
Hietaniemelle vievän ajotien kuntoon paneminen	75
Hindersson, H. A., filosofianmaisteri, nimitetty kaupungineläinlääkäriksi	245
Hissit, korotettu taksa niiden katsastuksesta	128
Hjelt, G., varatuomari, hänen tekemänsä testamenttilahjoitukset	157
Holhouslautakunta, sen antama vuosikertomus	352

Holhouslautakunta, sen jäsenten vaali	250, 252
Hotelleja koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Hullujenhoito, katso Nickbyn mielisairaala.	
Humaliston sairaalaa varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	168
» sairaalan korjaukset	56
» » lisämääräraha	112
» » sairassijamaksut	107
» » sisustustyöt	112
» » vuokrasopimuksen pitennys	112
» varasairaalan sairasmaksutaksa	107
» vuokrapalstan n:o 4 hallintaoikeuden pitennys	42
Huoneenvuokrariidat, määräykset niiden kunnallisesta sovittelusta	237
Huopalahdelle Vantaalta johtavan viertotien uudestirakentaminen	75
Huutokaupalla luovutetut virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat	265
Huutokauppaajanammatin harjoittamiseen myönnetty lupa	249
Hylkylihalaitoksen, kunnallisen, rakennuttamisen lykkääminen	56
Hylkysaari, lupa laiturin teettämiseen sinne	266
Hyväksytyt rakennuspiirustuksia	264
» takuusitoumuksia	264
Häggbom, A., insinööri, apuraha hänen kuolinpesälleen	154
Hällfors, Å., nuorempi tarkastuseläinlääkäri, viransijaisuusmääräraha hänelle	105
Hätäapukomitea, sen asettaminen	140, 141, 361
» » uudestijärjestäminen	361
» » vuosikertomus	377
» sille myönnetty määräraha	140, 141
Hätäaputyöt	64—72, 74
» naisille	141, 144
» niissä maksetut palkat	145
» niitä varten myönnetty määräraha	140, 142, 144, 175
» rakennuskonttorin johtamat	329
Hätäapuvarat, rahatoimikamarin käyttämät	138
Ilmoitusparit, lupa niiden asettamiseen	266
Inventtaajat, kaupungin irtaimen omaisuuden	81
» » » » heidän matkakulujaan var-	
» » » » ten myönnetty määräraha	165
» » kassan	81
» ylimääräiset	269
Istutukset, kaupungin, niiden kunnossapito	77
» korvausta kaupungille niiden kunnossapidosta	76
» Lapinlahdenkadun tontin n:o 2	77
» uusien teettäminen	77
» Vuorimiehenkadun tontin n:o 6	77
Isännöitsijätoimi, kaupungin kiinteistöjen, sen perustaminen	82
It. Rönnskärin hallintaoikeuden pitennys	43
» viertotien varrella Hermannissa sijaitsevain talojen osoitmerkinnän	
» muutos	278
Jaurilan palstatilan evätty myyntitarjous	17
Johtokunnat, kaupungin kansakoulujen, niiden jäsenten vaali	251
Johtokunta, Boxbacka aktiebolag yhtiön, sen jäsenten vaali	267

Johtokunta, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen jäsenten vaali	251
» teollisuuskoulun, sen jäsenten vaali	251
» ukkokodin, sen jäsenten vaali	251
Johtosääntö, Helsingin kaupungin työväenopetuslaitosten mies- ja nais- tarkastajan	229
» kaupungineläinlääkäriin	223
» kaupunginvaltuuston kanslian	187
» tilastokonttorin	188
Juomavesijohdon, pohjaveden, rakennuttaminen	61
Juovutusjuomavaliokunnan jäsenten vaali	249
Juurikasvien viljelys kaupungin mailla	361
Järjestysmiehen asettaminen Sörnäsän vaivaishoitokansliaan	115
Järjestyssäänöt Helsingin pitäjän huvilayhdyskuntia varten	248
» Munkkiniemen huvilayhdyskuntaa varten	248
Järjestysvoima, sen palkkaaminen	99
» » ylläpitäminen	192
» väliaikainen, sen aiheuttamat kustannukset	99
Järnefelt, N., maanmittari, hänelle myönnetty korvaus	17
Jäänotto-oikeus	266
Kaarlen talon osto	13, 16
Kaasulaitos, henkilökohtainen lisäys sen ensimmäiselle käyttöinsinöörille ...	125
» » » sen toimitusjohtajalle	123
» kalliinajanlisäyksiä sen virka- ja palvelusmiehille	173
» korjaukset ja kunnossapito	63
» erään sen konttoristipalkan käyttäminen	125
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha ...	172
» tuloja vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177
» uutistyöt	63
» katso myös Teknilliset laitokset.	
Kaasunhinnan korotus	124
Kaasuvalaistus, katujen, sitä varten myönnetty lisämääräraha	125
Kaavi, erään alueen vuokraus	39
Kadut, korjauksia ja kunnossapitoa varten myönnetty määräraha	72
» rakennuskonttorin tekemät työt	324
» uutistöitä varten myönnetty määräraha	64, 70, 73
Kahdeksan tunnin työpäivä kaupungin työntekijöille	144
» » » sairaalain henkilökunnalle	146
Kahviloita koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Kaisaniemenkatu, sen alle teetettävä tunneli, lupa sen rakentamiseen ...	267
» sitä varten käytetystä maasta jätetty korvausvaatimus	267
Kaisaniemen ravintolan vuokraaminen	265
Kaislanotto-oikeus	266
Kaivohuoneen vuokran huojistus	59
Kaivopuiston istutusten vartiointi	78
» kylpy- ja uimalaitoksen vuokran pitennys	60
» valleilta luovutettu hautauspaikka	31
Kaleva, vakuutusosakeyhtiö, konserttihuoneistoa koskeva sopimus sen ja kaupungin välillä	46
Kalliinajanavustusta kaupunginorkesterin jäsenille	122

Kalliinanjanlisäykset eläkkeen- ja apurahainsaajille	91
» kaupungin pakkahuoneen työkunnan työntekijöille ...	96
» kaupungin teknillisten laitosten virka- ja palvelus-	
miehille	172, 173
» korotetut, kaupungin virka- ja palvelusmiehille ...	85, 88
» lihantarkastuslaitoksen henkilökunnalle	104
» niiden laskuperusteet	85
» » palautus	92
» niihin myönnetty määräraha	91
» ohimenevästä ruumiinvammasta korvausta saaneille	
työntekijöille	148
Kalliinanjanlisäysvaliokunnan järjestäminen	91
Kallion kansakoulun pihamaalle rakennettu tallirakennus	58
» konepaja osakeyhtiö, lisäalueen luovuttaminen sille	29
Kanavoimistytöt, katso Viemärit.	
Kansakouluhuoneiston Eläintarhan huvilassa n:o 7 lämmittäminen	117
Kansakouluja varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	170
Kansakoulujenjohtokuntain jäsenten vaali	251
Kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle myönnetty määräraha	159
» ruotsinkielisten, tarkastajan virkavapaus	246
» valtioapu	117, 119
Kansakoululasten hammasklinikka, yksityinen, sitä varten myönnetty mää-	
räraha	171
» kesäsiirtolat	159
» kesätyöskentely	118
» maksuttomat oppi- ja lukukirjat sekä koulutarpeet	118
» raitiotieliput	171
» ruokkiminen	118
» tuberkuloosien ja risatautisten, virkistyskoti	159
» vaatetusapu	118
Kansakoulutalon Annankadulla laajennus	268
» rakentaminen Punavuorenkadun varrelle	44
» Topeliuskadulla valmistamiseen myönnetty määräraha ..	45
Kansakoulutalot, korjaukset niissä	46, 54, 331
Kansakoulut, huoneistojen vuokraaminen niitä varten	264
Kansalaisuushakemukset, Suomen	249
Kansanjuhlat y. m., lupa puistojen y. m. käyttämiseen niitä varten	265
Kansanlastentarha, Töölön, talon Kammiok. 11 ehdotettu osto	45
Kansanlastentarhain kesäsiirtoloille myönnetty määräraha	159
Kansanlastentarhoille myönnetty määräraha	121, 171
Kansanravintohallitukselle myönnetty määräraha	137, 139
Kansanravintohallituksen esitys rahatoimikamarin käyttämistä hätäapu-	
rahoista	138
» kunnallisen, asettaminen	136
» puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot	138
» toiminta-alan laajuuden selvittäminen	138
Kansanravitsemisen hyväksi tehty lahjoitus	139
Kansanopistot, määräraha niitä varten	159, 161
Kantelu työnvälitystoimistoa vastaan	140
Kanteluja riittämättömän vaivaisavun johdosta	115
Kartallepano, eräiden ostettujen maatilain	174

Kasvatilasten tarkastusta varten myönnetty määräraha	104, 167
Kasvatusavut, erinäisille henkilöille myönnetyt	153
Kasvatuslaitoksia varten myönnetty lisämääräraha	119
» » » valtioapu	119
Kasvatuslaitos, Bengtsärin, määräraha sen korjauksiin	59
» » puutarhurin asuntoa varten myönnetty määräraha	59
» Vanjoen, määräraha toisen palvelijattaren palkkaamiseen	120
Kasvatuslaitosten johtajille ja johtajattarille myönnetty vapaakirjeoikeus	120
Kasvatuslautakunta, sen huostaan otetuille lapsille myönnetyt vapaaliput	
valtionrautateilla	120
» sen jäsenen vaali	251
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	171
Katujen puhtaanapito	338
Katuvalaistusta varten myönnetty lisämääräraha	125
» » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	173
Kauppahallien määrarahain ylitys	128
Kauppahallin rakennuttaminen Vallilaan	52
Kauppahallit ja kauppatorit, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	172
Kauppahallit, niiden aukioloaika	265
» niiden henkilökunnan palkkaetujen parannus	128
» niiden korjaukset	54
Kauppaoppilaitoksia varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	170
Kaupunginarkkitehdin viransijaista varten myönnetty määräraha	127
Kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi valittu B. Brunila	246
Kaupunginasemakaava-arkkitehdinviran hoidattamista varten myönnetty määräraha	127
Kaupunginasemakaava, XX kaupunginosan	8
Kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistus, Itäisen Kaivopuiston tonttien	
n:ojen 1 ja 3	8
» » korttelien n:ojen 272, 273 ja 280	3
» » » 410 a, 401 b ja 403	9
» » korttelin n:o 30	3
» » » 95	4
» » » 291	3
» » » 292	3
» » teatteriesplanadin	33
» » Töölön kaupunginosan	6
Kaupunginasemakaavaosaston, rakennuskonttorin, toiminta	334
Kaupungineläinlääkärin johtosääntö	224
» palkka	104, 167
Kaupungineläinlääkärinviran perustaminen	223
Kaupungininsinöörille myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys	126, 173
Kaupunginistutuksissa tehdyt työt	335
Kaupunginkassa, sen inventtaajat	81
» » ylimääräiset inventtaajat	269
Kaupungin johto- ja lautakuntain jäsenten toimikauden pitennys	252
» kiinteä omaisuus, tulot vuoden 1918 tulosäännön mukaan	176
» museon vuosikertomus vuodelta 1917	384

Kaupungin velat, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	164
» virastot » » » » » » » » »	164
» virka- ja palvelusmiesten leski- ja orpokassa	273
Kaupunginkirjasto, kesäloma Kallion haaraosaston henkilökunnalle	121
» lainausliike	315
» lisäys sen kirjainostomäärärahaan	121
» sen haaraosastojen vuokramäärärahan lisäys	121
» » hallituksen vuosikertomus	314
» » kirjavarasto	319
» » lainaajat	318
» » menot	321
» » tonttipaikka	46
» » tulot	320
» sitä varten rakennettava kirjastotalo	314
» » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	171
» sen ylimääräisten apulaisten palkankorotus	121
Kaupunginlääkäri, ensimmäinen, lääket. toht. vapaaherra O. von Hellens määrätty	244
Kaupunginlääkärinvirka, ensimmäisen, määräraha sen hoidattamiseen	101
Kaupunginorkesteri, sen jäsenille myönnetty kalliinajanavustus	122
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	171
Kaupunginosan, XX, kaupunginasemakaavan vahvistus	8
» XIII ja XIV, uudestijärjestäminen	6
Kaupunginpalvelijain palkankorotusanomus	93
Kaupunginpuutarhan rakennusten korjauksiin myönnetty määräraha	59
Kaupunginpuutarhuria vastaan tehdyt syytökset	233
Kaupunginvaltuusto, kirjelmä eduskunnalle marraskuun levottomuuksien johdosta	179
» muutoksia sen kanslian johtosääntöön	187
» sen kokoonpano	1
» sen kokoukset y. m.	2
» » tarverahoihin myönnetty lisäys	94
» » valmisteluvaliokunta	2
» » » sille annetut laajat valtuudet	180
» sille tehty väkivaltaa	146
» valmisteluvaliokunnan toimenpiteet elintarvepulan lieventämiseksi	135
» vapautus sen jäsenyydestä	249
» virkavapautta sen toiselle sihteerille	243
Kaupunginvoudinkonttorin tarverahain määrärahan lisäys	94
Kaupunkikokous, yleinen suomalainen, kaupungin edustus siinä	247
Kaupunkilähetys, sen työlaitokselle myönnetty lisätty apuraha	117
» sille myönnetty määräraha	160
Katselmuksset, toimitetut	264
Katselusmiehet, kaupungin kiinteän omaisuuden	60
Katsojaparvekkeiden rakennuttaminen Eläintarhaan, evätty anomus	78
Keittiötähtöiden talteen ottaminen	140
Kelkkamäkien laittamiseen myönnetty määräraha	78
Kerjuu	295, 303

Kerman myyntiä koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	206
Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1916 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä	83
» » 1916 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä	82
» » 1916 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta	82
Keskuskatua koskeva asemakaavan muuttaminen	4
Keskuskeittolan laittaminen	137
Keskuskirjastotalon tonttipaikka	31, 46, 314
Keskuslautakunta, työväenopetuksen, esitysehdotus sen asettamisesta	228
» Uudenmaan vaalipiirin, sen jäsenten valitsemista ...	251
Kesäkotii, vähäraisten perheiden, sen perustaminen Tikkurilaan	117
Kesäloma, Kallion haarakirjaston henkilökunnan	121
» kaupungin työntekijäin	341, 360
» kaupungin virka- ja palvelusmiesten	187
» kaupungin yleisten töiden, teknillisten laitosten ja sairaalan palveluskunnan ja työntekijäin	147, 174
» kunnalliskodin sairaanosaston sairaanhoitajatarnten	116
Kesäpäiväparantola, Oulunkylän, sille myönnetty lisämääräraha	103
Kesäsiirtola, työläisnaisten, sitä varten myönnetty määräraha	160
Kesäsiirtolat, lasten, lahjoitus niiden hyväksi	156
» lastentarhain, niitä varten myönnetty määräraha	159
» kansakoululasten, niitä varten myönnetty määräraha	159
Kesätyöskentely, lasten, sitä varten myönnetty määräraha	160
Kesäviransijaisen palkkaaminen raastuvanoikeuteen	93
Keuhkotauti, katso myös Tuberkulosi.	
Keuhkotautia potevia henkilöitä koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	220
Kiinnitysvakuus, Toisen linjan tontin n:o 10 kauppahinnan	35
Kiinteä omaisuus, tulot siitä vuoden 1918 tulosäännön mukaan	176
» » kaupungin, sen katselmusmiehet	60
Kioskipilarin muuttamiseen annettu lupa.....	266
Kirjapainon ostaminen kaupungille	277
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.	
Kirurginen osasto, uuden sellaisen järjestäminen Marian sairaalaan	108
Kivelän sairaala, apulaislääkäriin viran perustaminen.....	110
» » kysymys sen tyhjentämisestä	151
» » palkankorotus sen alihoidajattarille	110
» » sen sairasmaksutaksaa	107
» » sen sisustustyöt	55
» » sitä varten myönnetty lisämääräraha	110
» » sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	168
» » tuberkulosiosaston perustaminen	110, 168
» » ylihoitajattaren viran	110, 168
» » ylim. prof. E. Ehrnrooth nimitetty sen yllilääkäriksi ...	109
Koiraveron tileistä poisto	271
Koirien lopettamiseen myönnetty määräraha	99
Koleraparakkien sisustustyöt	56
Konserttihuoneiston vuokraamisen neuvottelut	46
Konservatoorirakennus y. m., kaupunginasemakaavanmuutos tonttipaikan varaamiseksi sitä varten	9, 31, 32

Komitea alaikäisten kaduilla ja avonaisilla paikoilla harjoittamaa ansio-	työtä koskevia suojelumääräyksiä varten	225
» ammattikoulun järjestämistä varten	231	
» eräiden kunnallisten toimihenkilöryhmäin palkanjärjestelyä varten	87	
» Helsingin kaupungin historian toimittamista varten	232	
» kaupan ja teollisuuden tilantarvekysymystä pohtiva	252	
» kaupunginkirjaston tonttipaikan selvittelyä varten	46	
» kaupungin maanhankintaa varten	9	
» kaupungin virkain tulojen lisäämistä varten	162	
» kaupungin virkamiesten ja palvelijain leski- ja orpokassan perus-	tamista varten	273
» korttelin n:o 178 käyttämisen järjestämistä varten	30	
» käsityöläiskouluopetuksen järjestämistä varten	231	
» neuvotteluja varten kunnallisten työntekijäin kanssa heidän vaati-	muksensa johdosta saada palkka lakkoajalta y. m.	150
» poliisivoiman uudestijärjestämistä varten	193	
» rakennusaineiden hankintaa varten yleishyödyllisille rakennus-	yrittäjille	240
» työsopimuksen ja työ säännön laatimista varten	148	
» Vallilan kunnallisten vuokralaisten lapsille perustettavan lasten-	tarhan järjestämistä varten	362
» vesijohdon täydentämistä varten pohjaveden juomavesijohdolla .	61	
» katso myös Valiokunta.		
Korjaukset Bengtsärin kasvatuslaitoksessa	59	
» kansakoulutaloissa	46, 331	
» kaupunginpuutarhan rakennuksissa	59	
» kaupungin taloissa ja rakennuksissa	54	
» kunnallisissa työväenasunnoissa	53, 332	
» kunnalliskodissa	57, 332	
» Oulunkylän lastenkodissa	58	
» palolaitoksen rakennuksissa	331	
» poliisilaitoksen huoneistoissa	332	
» sairashuoneissa	56, 333	
» tulli- ja satamarakennuksissa	58	
» uimahuoneissa	60	
» ja kunnossapito, istutusten	77	
» » » kaasulaitoksen	63	
» » » kanavain ja viemärien	75	
» » » satamain	76	
» » » sähkölaitoksen	64	
» » » teiden	75	
» » » vesijohtolaitoksen	63	
» » » viertoteiden	76	
Korkeasaaren istutusten kunnossapito	77	
Korkeusaseman määrääminen, tontinrajain	181	
Korko, kaupungin lahjoitusrahastoista myönnettyjen lainain	271	
Korvausta ruumiinvammasta, kalliinajanlisäys sitä saaneille työmiehille ...	148	
» » » tapaturmaisesta	272	
Koti, naimattomien lapsensynnyttäjäin, sitä varten myönnetty määräraha	103	
Koululaisten maksuttomat kylvyt Ursinin kallion uimalaitoksella	60	
Koulutarpeita, kansakoulujen, niitä varten myönnetty määräraha	118	

Kramer, R., liikemies, hänen anomuksensa paikan luovuttamisesta nyky-		
aikaiselle myllylaitokselle	31	
Kuhlbäck, M., desinfiointsija, viransijaisuuspalkkio hänelle	104	
Kulkutaudintapauksia koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	217	
Kulkutaudit, toimenpiteet niiden vastustamiseksi	56	
Kulkutautien vastustamiseksi myönnetty määräraha	102, 168	
Kulkutautisairaala, sen alue, teiden korjaukseen ja kunnossapitoon myön-		
netty määräraha	75	
» » lääkärin asuntoon laitettavia portaita varten myön-		
netty määräraha	56	
» » sairasmaksut	107	
» sinne laitettavaa desinfiomiskaivoa varten myönnetty		
määräraha	56	
» sitä varten myönnetty lisämääräraha	109	
» » » vuoden 1918 menosääntöön otettu määrä-		
raha	168	
Kunnallinen asetuskokoelma, sen painattaminen	93	
» huoneenvuokralautakunta, sitä varten vuoden 1918 meno-		
sääntöön otettu määräraha	166	
» maanhankintapolitiikka	9	
» teurastamo, sen rakennustoimikunnan täydentäminen	57	
Kunnallisen elintarvelautakunnan asettaminen	133	
» hylkylihalaitoksen rakennuttamisen lykkääminen	56	
» kansanravintohallituksen asettaminen	136	
» rakennusainetoimiston perustaminen	241	
» vuokrasovittelulautakunnan asettaminen	237	
Kunnalliset työväenasunnot Hietaniemenkadulla, sähköjohdon laittaminen		
niihin	53	
» » korjauksia niissä	53, 332	
» » niiden teettäminen	51, 361	
» » niiden vuokrien korotus	365	
» » Vallilassa, eräiden töiden teettäminen niissä.	53	
» » » niiden pihamaiden tasoitus	53	
» » » ruokakellarien laittaminen niihin .	53	
» » » toimenpiteitä lasten hyväksi niissä	362	
» » » tulenvaara niissä	53	
Kunnallishallintoa varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	165	
Kunnalliskodin käsityö-osasto, sen johtajattaren lisäpalkan anomus evätty	117	
» sikalan laajennus	57	
Kunnalliskoti, kassanhoitaja O. W. Haglund valittu sen johtajaksi	246	
» korjaukset	57, 332	
» korotettu hinta siellä toimitetusta pesusta	116	
» lisämääräraha hevosten ja ajokalujen ostoa varten	116	
» sairaanhoitajatarten kesäloma	116	
» sen henkilökunta	290	
» » lisätty henkilökunta	115	
» » maanviljelys ja puutarhanhoito	305	
» » ruuanpito	312	
» » väliaikaista sairaalaa varten vuoden 1918 menosääntöön		
otettu määräraha	168	
» » vuosikertomus	303	

Kunnalliskoti, sieltä Oulunkylän asemalle vievän tien valmistaminen	75
» sitä varten myönnetty lisämääräraha	113
» » » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha .	169
» terveydelliset olot siinä	307
» uusien toimihenkilöjen asettaminen sinne	116
Kunnallisten työväenasuntojen hallinto, taloudellinen tulos siitä	366
Kunnallisverot, maksamattomien periminen	94
» niiden tileistä poisto	271
Kunnan työnvälitystoimisto, huoneisto sille	54
» » kantelu sitä vastaan	140
» » määräraha ylimääräisille apulaisille	98
» » sen johtokunnan vuosikertomus	369
» » sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	166
» viljelystoimikunta	268
Kuntain rahataloustilastosta annettu lausunto	247, 278
Kuntainvälinen työväen tapaturmavakuutus	273
Kuntainvälisen elintarvetoimikunnan menot	133
Kuuromyökkäyhdistyksen lastentarhakoululle myönnetty määräraha	159
Kuusisaaren varaaminen yleisön virkistyspaikaksi	36
Kylpylaitoksia koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	213
Kyläsaaren varaaminen yleisön virkistyspaikaksi	35
Kyydinpitoa varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	166
Käsityöläiskoulut, niiden päiväopetusta koskeva mietintö	230
» katso Alemmat käsityöläiskoulut.	
Kätilöille maksettavan korvauksen korotus	103
Köyhäin lasten työkotien toimikunnalle myönnetty määräraha	160
Labbaksen talon tarjominen vastikkeeksi Vikin kapteenintalosta	12
Laboratorio, terveydellisten tutkimusten, sille myönnetty lisämääräraha .	104
Ladtomt, maa-alue, sen osto	15
Lahjoitus asuntojen hankkimista varten	154
» kansanravitsemisen hyväksi	139
» kaupungin kaunistamiseksi	154, 155
» lastenkodin hyväksi	157
» lastensairaalan »	157
» lasten kesäsiirtolain hyväksi	156
» työväenopiston »	156
» vaivaishoidon »	156
Lahjoituksia, kauppias J. Tallbergin tekemiä	154
Lahjoitusasiakirjat, kaupungin, niiden painattaminen	82
Lahjoitusrahastot, kaupungin, kertomus niiden hoitamisesta	83
» » niistä myönnettyjen lainain koron alennus	271
» katso myös Rahastot.	
Lainain, velkakirjain, vuoden 1916 korkomäärärahan ylitys	83
Lainat, kahta vuotta lyhyemmällä takaisinmaksuajalla	178
» » » pitemmällä takaisinmaksuajalla 38, 49, 51, 61, 62, 129, 178	
» niistä vuoden 1918 tulosääntöön otetut tulot	178
Lainatoimikunta uusien obligatiolainain ottamista varten	83
Lainhuudatuskulut, maanostojen	17

Laiturin teettämiseen myönnetty lupa	266
Laiturivalaistusta varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha ...	173
Lakko halkokonttorin halkotarhassa	151
» palolaitoksella	99, 288
Lakot eri toiminta-aloilla	373
» puhtaanapitolaitoksessa	149, 337
Lapinniemielle laitettava halkotarha	38
Lapset, avioliiton ulkopuolella syntyneet, tarkastajan asettaminen heitä varten	227
Lapsensynnyttäjät, naimattomat, heitä varten perustettava koti	103
» vähävaraiset, heille annetun avun korvaus	103
Lasinleikkaajansaaren hallintaoikeuden pitennys	43
Lastenhoitoyhdistykselle myönnetty määräraha	103, 160
Lasten kesäsiirtolain rahasto	156
» poliklinikan, Kalliossa, määrärahan siirto	103
» sairaalan hyväksi tehty lahjoitus	157
» työkotia koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	212
» työtuville myönnetty määräraha	159
Lastenhoito, vaivaishoitohallituksen	298
Lastenhoidontarkastajan toiminta	298
Lastenkoteja koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	212
Lastenkoti, Oulunkylän, katso Oulunkylän lastenkoti.	
Lastenkotien ylläpitoa varten myönnetty määräraha	159
Lastenseimet, niille myönnetty määräraha	159
Lastentarha, Vallilan kunnallisten vuokralaisten	362
Laudoittaminen, Vallilan työväenasuntojen	53
Laurellin A. F., stipendiraahasto, sen korkovarojen jakaminen	272
Lausunto alaikäisten kaduilla ja avonaisilla paikoilla harjoittamaa ansiotyötä koskevista suojelumääräyksistä	225
» Brunakärin ja Nyäkerin tiluslohkojen pakkolunastamisesta ja kaupunkiin yhdistämisestä	19
» elinkeino-oikeuden hakemuksista	249
» eräiden Helsingin pitäjän huvilayhdyskuntain järjestys- y. m. sääntöjen ehdotuksista	248
» Hagan huvilayhdyskunnan rakennusjärjestyksen ja rakennuskaavan ehdotuksista	247
» huutokauppaajan ammatin harjoittamista tarkoittavista lupahakemuksista	249
» kaupungin maanhankintapolitiikasta	9
» » vaivaishoidon taloushallinnosta	112
» » vedenhankinnasta	61
» korotetuista kalliinajanlisäyksistä kaupungin virka- ja palvelusmiehille	85
» kuntain rahataloustilastosta	247, 278
» mallasjuomain anniskelu-oikeuden lupahakemuksista	246
» Munkkiniemen huvilayhdyskunnan järjestysäännön ehdotuksesta	248
» myrkyllisten aineiden kaupan harjoittamista tarkoittavista lupahakemuksista	249
» rohdoskaupan harjoittamista tarkoittavista lupahakemuksista ..	249
» ruotsalaisen teatterin lisärakennuksesta	32

Lausunto Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön ostosta	24
» Santa- ja Busholman käyttö- ja hallinto-oikeudesta	36
» Suomen kansalaisuushakemuksista	249
» tuulaakimaksun määrästä	95
» uusien obligatiolainain ottamisesta	83
» yleishyödyllisen työväenasuntoyhtiön perustamisesta.....	47
Lautakunta suljettua vaivashoitoa varten	293
Leipäkaupan säännöt	209
Leski- ja orpokassa, kaupungin virka- ja palvelusmiesten	273
Leskinen, A. J., palomestarinapulainen, nimitetty palolaitoksen toiseksi ali- palomestariksi	244
Lihakauppa kaupungin toreilla	133
Lihakauppaa koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	204
Lihankuljetus valtionrautateilla	130
Lihantarkastusasema, evätty palkanlisäysanomus sen henkilökunnalle	104
» kalliinajanlisäys sen henkilökunnalle	104
» oikeus eläinlääkärin harjoittamiseen sen tar- kastuseläinlääkärille	245
» viransijaisuuspalkkio sen kassanhoitajalle	105
» virkavapautta sen v. t. johtajalle	245
Liikennekonttoria varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	165
Liikennemaksujen korotus	96
» palautus	271
» yhdenmukaisten, aikaansaaminen	95
Likärr, maa-alue, sen osto	15
Lind, Carl, alipalomestari, hänelle myönnetty virkaero	191
Lisätty kaupunginvaltuusto	16, 19, 21, 23, 36, 48, 51, 61, 62, 76, 84, 85,
Lokavedenpuhdistusaseman, Eläintarhan, vartijan asunnon rakennuttaminen	59
Luettelo kuolleista, jotka ovat jättäneet jälkeensä alaikäisiä lapsia	353
Luontoismajoitus, venäläisen sotaväen	347
Lumenajoa varten myönnetty lisämääräraha	79
Lumensulatuskoneiden ostoa varten myönnetty määräraha	174
Lupa asettaa näytteille taideteoksia	266
» hiekan- ja savenottoon Reimarsin tilalta	266
» huutokauppa-ammatin harjoittamiseen	249
» ilmoituspilarien asettamiseen	266
» jäänottoon	266
» kaislanottoon	266
» kioskipilarin muuttamiseen	266
» laiturin teettämiseen	266
» myrkyllisten aineiden kaupan harjoittamiseen	249
» odotuspaviljongin rakentamiseen	267
» pistoraitteen laskemiseen	38, 267
» puhelinkioskien asettamiseen	266
» rohdoskaupan harjoittamiseen	249
» sivuutusraiteen teettämiseen	267
» sähkökaapelin laskemiseen	267
» tunnelin teettämiseen Kaisaniemenkadun alle	267
Läntisen Ouraan hallintaoikeuden pitennys	43
Lääkärienasunto, kulkutautisairaalan, kiviportaiden teettäminen	56
Lääkäriavusta maksettavan palkkion korotus	103, 167

Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja juhlapäivinä	103
Lönnqvist, B., ylim. professori, määrätty toistaiseksi hoitamaan sairaala- tarkastajanvirkaa	245
Maalaustöiden, kaupungin, teettäminen	128
Maanhankinta	9, 12, 19
Maatilat, kaupungin, niiden hallinto	267
» » niiden kartallepano ja korkeusmittaus	174
Maistraatti, sen palvelusmiesten palkankorotukset	93, 164
» sen tarverahoihin myönnetty lisämääräraha	94
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha ...	164
Maitokaupan järjestäminen	135
Maitokauppaa koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	206
Maitopisara-yhdistykselle myönnetty määräraha	160
Majapaikkoja koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Majoituslautakunnan jäsenen vaali	250
» tarverahain määrarahain lisäys	100, 167
» virkamiehille myönnetty palkanlisäykset	100, 166
» vuosikertomus	344
Makkien puhtaanapitomaksun korotus	79
» puhtaanapito vuonna 1917	338
Mallasjuoma-asiaain valmistusvaliokunta	249
Mallasjuomain vähittäismyyntioikeudet	246
Malmille annettu sähkövoima	64
Malmi—Vanhankaupungin viertotien teettäminen	75
Mandelin, E., lakit. kand., nimetty aviottomain lasten tarkastajaksi.....	246
Mankalan koskiosakeyhtiön hallinto	268
» koskien vesivoiman hankinta	21
Marian sairaala, erään lääkärinviran uudestijärjestäminen	109, 168
» » hevosen ylläpitoa varten myönnetty lisämääräraha	109
» » kaluston » » » »	109
» » liinavaatevarastonhoitajattaren viransijaisen palkkaa- minen	109
» » sairaanhoitajataroppilaiden palkkaaminen	109
» » sen henkilöhissien kuntoonpanemista varten myönnetty määräraha	55
» » sen sairasmaksutaksa	106
» » » tyhjentämiskysymys	151
» » sitä varten myönnetty lisämääräraha	108
» » » » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	168
» » toisen toimitsijanapulaisen palkkaaminen	109
» » uuden kirurgisen osaston perustaminen	108, 168
» » virkaloma sen vanhemmalle apulaislääkärille	245
» » ylim. tuberkulosiosaston perustaminen	108
Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle myönnetty määräraha	160
Matkustajakoteja koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Meilans, tonttipaikkojen hallintaoikeuden pitennys	43
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin, vuodelta 1918	162
Menosääntö, kaupunginelämlääkärin ja näyttöentajan, terveydenhoito- lautakunnan	104, 167
» työväenopetuksen tarkastuksen	122, 166

Merholman osan osto	25
Metsähallituksen anomus halkotarhan laittamisesta Lapinniemielle	38
Metsäpalot kaupungin metsissä	339
Metsät, kaupungin, niiden hoito	339
Mielenvikaisten hoitokustannukset, vaivashoidon, niitä varten myönnetty lisämääräraha	114
Mielisairaala, katso Nickbyn mielisairaala.	
Mietintö, katso Lausunto.	
Mineralaktiebolaget, finska, anomus tonttipaikan luovuttamisesta sille ...	30
Minimituntipalkan määrääminen kunnallisille työntekijöille	145, 146
Mooseksenuskaisen seurakunnan hautausmaan järjestely	7
Muistutukset 1915 vuoden tilejä vastaan	81
Munkkiniemen huvilayhdyskunta, ehdotus sen järjestyssäännöksi	248
Muonitustoimikunta, sen lakkauttaminen	134
» » toiminta	131
» » täydentäminen	133
Museolautakunnan vuosikertomus	384
Musiikkilautakunta, sen vuosikertomuksen painattamista varten myönnetty määräraha	122
» sen vuosikertomus	385
» taloudenhoitajan ja kassanhoitajan palkkaaminen	171
Musiikkiopiston anomus tonttipaikan luovuttamisesta	31
» orkesterikoulua varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	171
Myllylaitos, paikan anomus sitä varten	31
Myrkylliset aineet, niiden myyntilupa	249
Myyntikojut, niiden paikat	265
Myytyjä rakennuksia	265
» tontteja, katso Tontit.	
Mäntymäen tiluksen n:o 57 c hallintaoikeuden pitennys	41
Mörtengren, F., varatuomari, määrätty rahatoimikamarin ylim. esittelijäksi	243
Nickbyn mielisairaala, asuntojen laittaminen sen henkilökunnalle	55
» » lääket. lis. V. A. Brehmer nimitetty sen ylilääkäriksi	245
» » sen sairassijain lisääminen	111, 168
» » » sairasmaksutaksa	108
» » » vedenottoaikan laajentaminen	55
» » » ylilääkäri viran hoidattaminen	111
» » sille myönnetty lisämääräraha	111
» » sinne johtavan raitiotien alueen lunastus	19
» » sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määrä- raha	168
» » uusien rakennusten teettäminen sinne	55
» » virkaero sen ylilääkärille	245
Nobelin petrolintuonti osakeyhtiö Suomessa, erään alueen vuokraami- nen sille	39
Nosturin sähkövoimaa varten myönnetty lisämääräraha	97
Nuohouksen ottaminen kunnan huoleksi	79
Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle myönnetty määräraha	159
Nya teaterhus aktiebolagin anomus ruotsalaisen teatterin talon lisäraken- nusta varten tarvittavan alan luovuttamisesta	32

Nyåker, sen pakkolunastaminen ja kaupunkiin yhdistäminen	19
Näytteenottajat, terveydenhoitolautakunnan	104, 167
Näytteenottajanviran asettaminen terveydenhoitolautakuntaan.....	223
Obligatioiden arvonta	269
Obligatiolainat, uusien ottaminen	83
Odotuspaviljonki, lupa n. s. viidenpennintulliin rakennuttaa	267
Oikeusapulautakunnan jäsenen vaali	250
Oikeusaputoimiston vuosikertomus	354
Oikeusneuvosmiehen, maistraatin, virkasivutulot	164
Oopperatalo y. m., kaupunginasemakaavanmuutos sille tarvittavan tontti- paikan järjestämiseksi	9, 31
Opetuslaitoksia varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	170
Orkesterikoulu, musiikkiopiston, sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	171'
Osakeyhtiö aktiebolaget Alberga, evätty osakkeiden myyntitarjous	18
» Bollplan, alueen vuokraaminen sille	39
» Finlands industrikontor'ın anomus tonttipaikan luovuttamisesta finska mineral A. B:lle	30
» Gottfr. Strömberg, lisäalueiden myynti sille	29
» Helsingin kansanasunnot, yhtiöjärjestys sille	49
» Hietalahden laivatokalle ja konepajalle vuokrattu alue	40
» parkstad—Vanda—puistokylän tiluksien osto.....	12
» restaurant Börs'ille maksettu korvaus	146
Osakkeiden, Alberga osakeyhtiön, evätty myyntitarjous	18
» Boxbacka osakeyhtiön, ostaminen	15
» Helsingin makasiiniosakeyhtiön, merkitseminen	37
» Mankalan koskien O. Y., ostaminen	21—24
» Röjsjö aktiebolag'ın, myyntitarjous	24
Osoitemerkintä, It. Viertotien varrella sijaitsevien talojen	278
Osto, hevosten ja ajokaluhen, kunnalliskodille	116
» » puhtaanapitolaitokselle	79
» Mankalan koskien osakeyhtiön osakkeiden	21—24
» Merholman osan ynnä vesialueen	25
» Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön.....	24
» tilojen	12—17, 19
Oulunkylän asemalle kunnalliskodista johtavan tien valmistaminen	75
» erään huvilapalstan vuokraaminen	39
» kesäpäiväparantolaa varten myönnetty lisämääräraha	103
» lastenkoti, sen toiminta	301
» » sille myönnetty määräraha v. 1918 menosäännössä	169
» » sisustustyöt y. m.	58
Outamon tila Lohjalla, kaluston hankkiminen sinne	19
» » » lehmien osto sinne	120
» » » sen käyttö	19
» » » » osto	19
Paikantarjoukset kunnallisessa työnvälitystoimistossa	371
Paikat, virvokejuomavaunujen, myyntikojujen y. m.	265
Painatustöiden, kaupungin, järjestäminen	129

Pakkolunastus, Brunakärin ja Nyåkerin tiluslohkojen	19
Pakkolunastusmenettely kahteen Bölen maapalstaan nähden	29
Palautus, kalliinajanlisäyksen	92
» liikennemaksujen	271
Palkanjärjestely, eräiden kunnallisten toimihenkilöryhmäin	87
Palkankorotukset, ensimmäisen kaupunginlääkäriin	101, 167
» eräiden teknillisten laitosten toimihenkilöiden	123
» kauppahallien henkilökunnan	128
» kaupunginkirjaston ylim. apulaisten	121
» Kivelän sairaalan alihoitajatarten	110
» maistraatin, raastuvanoikeuden ja ulosottolaitoksen palvelusmiesten	93, 164
» majoituslautakunnan virkamiesten	100, 166
» rahatoimikamarin puheenjohtajan	94
» rakennuskonttorin apulaistyöpäällikköiden	127
» ryhmämäärärahoista palkattujen toimihenkilöiden	91
» terveydenhoidontarkastajan	101, 167
» verotusvalmistelukunnan ylim. apulaisten	98
Palkanlisäys, henkilökohtainen, kaasulaitoksen ensimmäiselle käyttöinsinöörille	125
» » kaasulaitoksen toimitusjohtajalle	123
» » kaupungininsinööri G. Idströmille	126, 173
» » vesijohtolaitoksen toimitusjohtajalle	123
Palkka, hätäaputoissa maksettu	145
» kunnallisten työntekijäin	145, 149
Palkkionkorotus, kaupungin sairaalain ylläpidon jäsenille	168
» lääkärinavusta	103, 167
» rahatoimikamarin puheenjohtajalle	165
» vaivashoidon maaseutuasiemiehille	169
Palkkiota kansanravintohallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille	138
» kaupungin maanhankinnan välityksestä	17
» sosialihallituksen tontinvuokraosaston jäsenille	98
» vuokrasovittelulautakunnan jäsenille	98
Palojärjestyksen uudistus	192
Palokunnanlakko	288
Palokunta, vapaaehtoinen	286
Palolaitoksen alipalomestariksi otettu kaartinluutnantti W. Bergström	244
» alipalomestariin myönnetty virkaero	191
» sairaankuljetusvaunujen käyttö	285
» avustusrahasa	287
» henkilökunnalle myönnettyjä avustuksia	153, 154
» kalusto ja välineet	286
» menoja siellä puhjennun lakon johdosta	99
» menot	287
» rakennuksissa toimitetut korjaukset	54, 331
» selkkaukset	190
» toisen alipalomestarin palkkaedut	99, 166
» » » viran perustaminen	244
» v. t. toiselle alipalomestariin maksettu viransijaisuuspalkkio	99
Palolaitosta varten 1918 vuoden menosääntöön otettu määräraha	166
Palomestari, v. t., viransijaisuuspalkkio	98

Palomestarin toimenpiteet lakon puhkeamisen estämiseksi palolaitoksella	190
Palomiehistöille myönnetty maksuttomat kylvyt Ursinin uimahuoneella	60
Palotoimikunnan laatima vuosikertomus	281
» uusien jäsenten vaali	192
Palovahingonkorvaukset pilaantuneesta omaisuudesta	284
Palstatilojen osto	17
Palvelijatarhottia varten myönnetty määräraha	160
Parantolayhdistys, risafautisten lasten, sitä varten myönnetty määräraha	160
Parmaustaksan korotus	97
Partiolaisliikkeen edistämistä varten myönnetty määräraha	120
Parturiloita koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	212
Pauligin, Gustav, rahasto, sen korkovarain käyttö	158
Pehrín ratsutilan n:o 1 osto	13, 16
Perunanviljely kaupungin maalla	361
Pesulaitos ent. seurahuoneella, sen vuokraaminen	265
Piirustukset, Kristianian kunnallisten asuntojen, sosialilautakunnalle lähetetyt	363
Pippingsköldin turvakotia varten myönnetty määräraha	160
Pistoraitteen laskemiseen myönnetty lupa	267
Pitennys, vuokraoikeuden	256
Pitäjänmäen läpi johtavan viertotien teettäminen	75
Pohj. Esplanadikadun jalkakäytävään laajentaminen	34
Poliisijärjestys, ehdotus eräiden sen pykälien muuttamiseksi	226
» evätty ehdotus lisäyksen tekemisestä siihen	198
» muutoksia siihen	194
Poliisilaitoksen huoneistojen korjaukset	332
» rakennusten korjaus ja kunnossapito	54
Poliisilaitosta varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	166
Poliisimiehistön maksuttomat kylvyt Ursinin kallion uimahuoneella	60
Poliisin revolverit, evätty anomus niiden myymisestä	99
» voimistelusalaa varten myönnetty määräraha	99
Poliisivoiman uudestijärjestäminen	192
Poliklinikka, Eiran sairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien-, sitä varten myönnetyn määrärahan käyttö	102
» Kallion lasten-, sitä varten myönnetyn määrärahan käyttö	103
» veneeristen tautien, sen perustaminen	102
Poliklinikoita varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	167
Polttoaineiden hankinta, muonitustoimikunnan	131, 132
Pontán, E., lehtori, nimitetty työväenopetuksen tarkastajaksi	246
Pro Helsingfors nimisen säätiön pohjarahasto	154
Puhelinkioskien asettamiseen myönnetty lupa	266
Puhtaanapitoa koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	200
Puhtaanapitolaitos, hevosten osto sitä varten	79
» määräraha sen johtajanviran hoidattamiseen	127
» sen johtajalle myönnetty eläke y. m.	154
» sen toiminta	337
» siellä puhjenneet lakot	149, 337
» sitä varten myönnetty lisämääräraha	78
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	80
» tuloja vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177

Puhtaanapitolaitos, vaatimus sen johtajan erottamisesta	233
Puistot, lupa niiden käyttämiseen	265
Punnitseminen, tullikäsitteystä erillään olevan tavaran, sen taksa	95
Puutarhatöitä lapsille	118, 160
Puutarhurin asunon teettäminen Bengtsärin kasvatuslaitokseen	59
Puutoimikunnan, kunnallisen, perustaminen	134
Pörssikomitean jäsenten vaali	251
» tilit, tilintarkastajat	252
Raastuvanoikeus, kesäviransijaisen palkkaamiseen myönnetty määräraha	93
» sen väliaikaisia osastoja varten myönnetty määräraha	93
» väliaikainen palkanparannus sen palvelusmiehille	93, 164
Raatihuoneen arkiston tarverahojen lisämääräraha	94
» korjaukset ja kunnossapito	54
Rahasto, A. F. Laurellin stipendi-, sen korkovarain käyttö	272
» Alex. Ärtin, sen korkovarain käyttö	118
» Bertha Maria Tallbergin, sen vastaanotto	154
» F. J. von Becker'in, anomus saada apurahaa siitä	117
» Gustaf Pauligin, sen korkovarain käyttö	158
» J. G. Rosenbergin, sen vastaanotto	156
» Karl Knut Galetskin, sen korkovarain käyttö	158
» K. H. Renlundin stipendi- ja palkinto-, sen korkovarain käyttö	271
» lasten kesäsiirtolain, sen vastaanotto	156
» Michael Jakovlevitsch Herzensteinin, sen vastaanotto	156
» Pro Helsingforsin, sen vastaanotto	154
» tohtorinna Emma Grefberg'in, siitä myönnetty määräraha	302
» Ylioppilas Anna Johanna V:n, sen vastaanotto	157
Rahastot, vaivaishoidolle lahjoitetut, niiden korkovarain jakaminen	294
» katso myöskin Lahjoitusrahastot.	
Rahataloustilasto, kuntain, lausunto siitä	247, 278
Rahatoimikamari, ero sen sihteerille ja sihteerinapulaiselle	243
» palkankorotus sen puheenjohtajalle	94, 165
» sitä varten vuoden 1918 menoarvioon otettu määräraha	165
» vapautus sen jäsenyydestä	249
Rahatoimikamarin anomus saada vapautusta työttömyyden johdosta syn- tyneiden asioiden hoitamisesta	242
» jäsenet	253
» jäsenten palkkiomäärärahan ylitys	95
» kansliatehtävään järjestely	243
» sihteerinvirkojen viransijaisuusmääräraha	94
Rahatoimikonttorin tarverahain lisäys	95
» vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	165
» yövahdin palkkaus	268
Rajahinnat, anomus että kunnalliset elintarvelautakunnat saisivat ylittää niitä	135
Rajasaari, huvilapalstan n:o 1 b hallintaoikeuden pitennys	43
Raitiotieliput varattomille kansakoululapsille, sitä varten myönnetty määräraha	171
Raitiotiemaksujen korotus	130
Raitiotie Merholman länsirantaan, toimilupa	27
» Nickbyn mielisairaalaan, alueen lunastus sitä varten	19

Rakennukset ja talot, niitä varten 1918 vuoden menosääntöön otettu määräraha	174
Rakennusjärjestys, Bölen esikaupungin, poikkeus siitä	185
» » » selityksiä siihen	185
» Hagan huvilayhdyskuntaa varten	247
» Helsingin, muutoksia siihen	181
» uusi, vahvistettu	185
Rakennuskaava Baggbölen huvilayhdyskuntaa varten	248
Rakennuskonttorin apulaistyöpäälliköitä varten myönnetty määräraha ...	127
» geodeettisten töiden osaston toiminta	330
» huoneistot, lisämääräraha niiden siivoamista varten ...	128
» huonerakennusosaston toiminta	330
» insinööri-osaston toiminta	322
» kamreeriksi valittu kaupunginkirjanpitäjä O. Roos	246
» kaupungin asemakaavaosaston toiminta	334
» kaupunginistutusten osaston toiminta	335
» puhtaanapito-osaston toiminta	337
» vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	174
» ylimääräisiä apulaisia varten myönnetty määräraha ...	127
Rakennusmääräykset, väliaikaiset	180
Rakennuspiirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät	264
Rakennustarkastuskonttorin menosäännöstä poistettu apulaisrakennusinsinöörin palkka	165
Rakennustoimikunta, teurastamon, sen täydentäminen	57
Rakennustoiminta, kunnan avustus	47
Rakennusyritykset, yleishyödylliset, aineiden hankinta niitä varten	240
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt	180
Rautatieyhteys Vikin virkatalon tilusten poikki Sörnäsiin	16
Ravintoloita koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Renlundin, K. H., stipendi- ja palkintorahasto, sen korkovarain käyttö ...	271
Restaurant Börs aktiebolag, sille myönnetty korvaus	146
Revolverit, poliisin, evätty anomus niiden myymisestä	99
Risatautisten kansakouluoppilaiden virkistyskoti	159
» lasten parantolayhdistykselle myönnetty määräraha	160
Rohdoskauppa, lupa sen harjoittamiseen	249
Roos, O., nuorempi kaupunginkirjanpitäjä, valittu rakennuskonttorin kamreeriksi	246
Rosenbergin, J. G., rakennusmestari, tekemät testamenttilahjoitukset	156
Rouvasväenyhdistykselle myönnetty määräraha	160
Ruokakellarien laittaminen Vallilan työväenasuntoihin	53
Ruokaloita koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	211
Ruokatavaramyymälöitä koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	204
Ruoppakoneiden ostoa varten myönnetty määräraha	174
Ruotsalaisen teatterin lisärakennus	32—35
Ruuanlaittokurssit, työläisnaisten, niitä varten myönnetty määräraha	160
Ruumiinvamman tapaturman johdosta	272
Ryhmämäärärahoista palkattujen toimihenkilöiden palkankorotukset	91
Ryttylän työsiirtola varten myönnetty lisäapuraha	117
Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön osto	24

Sairaala, lasten, piirilääkäri C. Gustavssonin lahjoitus sen hyväksi	157
Sairaalahoido, vaivashoidon kustantama	294
Sairaalat, kaupungin, kesäloma niiden henkilökunnalle	147
» » niiden henkilökunnan työaika	146
» » » korjaukset	56, 333
» » » sairasmaksutaksa	106
Sairaalatarkastajanviran hoitaminen	245
Sairaanhoidajataroppilaat, Marian sairaalan, määräraha heidän palkkaami- sekseseen	109
Sairaanhoidoa varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	167
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen, niiden käyttö	285
Sairassijain luku, kunnalliskodin hoidokkien	55
Sairassijamaksut kaupungin sairaaloissa, niiden taksa	106
Salaojitus, Hermannin II kortt. n:o 15 tontin n:o 2	74
Sallin erään alueen vuokraus	39
Santa- ja Busholman asemakaavan vahvistus	8
» » » käyttö ja hallinto	36
» » » suunnittelu- ja järjestelytyöt	76, 327
» » » töiden jouduttaminen	64
Satama-alueella olevien varastojen vuokra	264
Satamakonttoria varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha ...	165
Satamamaksujen korotus	96
Satamamestarin toimi Sörnäsissä	243
Satamarakennusten korjaukset ja kunnossapito	58
Satamarata, sen laajentaminen kaksiraiteiseksi	67, 328
Satamat, niiden korjaukset ja kunnossapito	76, 174
» » laajentaminen	340
» rakennuskonttorin niissä teettämät työt	326
Savenotto-oikeus	266
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti, jäsenten vaali sen johtokuntaan	252
» » » » » sen tilintarkastajat	251
» » » » » vastuunvapaus sen johtokunnalle	83
Seurahuone, ent., anomus sen tyhjentämisestä	54
Seurasaari, määräraha sen kunnossapitoa varten	77
Siirtolapuutarhat	363
Sikala, alueen vuokraaminen Bölestä sen paikaksi	39
» kunnalliskodin, sen laajennus	57
Silfvastin, J., silmäsairaala varattomia sairaita varten, sen päivämaksujen korotus	103
Silmäsairaalan, tohtori J. Silfvastin, päivämaksujen korotus	103
Sinebrychoff, P., kauppaneuvos, hänen tekemänsä lahjoitus kansanravitse- sen hyväksi	139
Sirpalesaarta koskeva uusi vuokrasopimus	40
Sivistyslaitoksiin v. 1918 menoarviossa myönnetty määräraha	170
Sivuutusraide, lupa sen teettämiseen Meilansinkadulle	267
Sosiaalidemokraattisen kunnallisjärjestön vastalause partioliikkeen avustami- sesta kunnan varoilla	120
Sosiaalilautakunta, lakit. kand. E. Cavonius valittu sen sihteeriksi	244
» sen jäsenten ja varajäsenten vaali	250, 273

Sosiaalilautakunta, sen sihteerille myönnetty ero	244
» » tontinvuokrajaoston jäsenten palkkiot	98
» » vuosikertomus	359
» sitä varten myönnetty määräraha rakennusten arviointia varten	53
» » » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	166
Sotilashenkilöiden vuokratrahain korotusanomus	100
Sotilasmajoituksesta johtuvien menojen yhdistelmä	348
Sotilasmajoitus, anomus saada vapautusta siitä	101
» liikekannalle asetettujen joukkojen	349
Sotilasmajoitustarkoituksiin luovutetut huoneistot	264
Sotilasmajoitusta varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha ...	166
Ström'in verotilan n:o 4 osto	13, 15, 16
Suojelumääräykset, alaikäisten kaduilla ja avonaisilla paikoilla harjoittaman kaupan	225
Suomalaisen ooppera O. Y:n anomus tonttipaikan luovuttamisesta oopperataloa varten	31
Suomen kansalaisuushakemuksia	249
» asuntokongressille myönnetty määräraha	98
» maalarintyönantajaliiton Helsingin osaston kaupungin maalaustöiden jakoa koskeva esitys	128
» naisyhdistykselle myönnetty määräraha	160
» taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	252
» tehdas- ja sekatyöntekijäin ammattiosaston n:o 169 anomus kesäloman myöntämisestä kaupungin töissä oleville työntekijöille	147
» työväenopistojen edustajakokous	122
» yleisen ruotsalaisen opettaja- ja opettajataryhdistyksen Helsingin piirille myönnetty määräraha	160
Suurlakko, kunnallisten työntekijäin anomus saada täysi palkka sen ajalta ..	149
» toimenpiteet sen johdosta	179
Svenska kvinnoförbundet nimisen liiton anomus apurahan myöntämisestä eräälle kesäkodille	117
Sähköjohdon laittaminen kunnallisiin työväenasuntoihin	53
Sähkökaapelin laskemiseen Sörnäsän rantatien alle myönnetty lupa	267
Sähkölaitoksen kahden viran väliaikainen lakkautus	125
» korjaus ja kunnossapito	64
» lisämääräraha	126
» polttoainemäärärahan ylitys	126
» tulot vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177
» uutistyöt	64
» virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäykset	173
Sähkölaitos, höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi myönnetty määräraha	63
» katso myös Teknilliset laitokset.	
Sähkölaitosta varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	173
Sähkövalojohdon laittaminen Greijuksen sairaalaan	56
Sähkövoimaa varten nosturiin myönnetty lisämääräraha	97
Sähkövoiman anto Malmille	63
» hinnankorotus	126
Säännöt, Helsingin pörssin, niiden muutos	242

Säätiö, Emma Mäkisen langenneitten naisten koti, korttelin n:o 183 alueen vuokraoikeuden siirto sille	43
Sörnäsän kuritushuonealueen osia koskeva tilusvaihto valtion ja Helsingin kaupungin välillä	368
» niemekkeen alueen vuokraus	39
» panimoalueen etelärajaa pitkin kulkeva jalkatie	75
Taidenäyttelyrakennus y. m., kaupungin asemakaavanmuutos tonttipaikan varaamiseksi sitä varten	9, 31, 32
Taideteollisuuskeskuskoulu, sen uudestijärjestäminen	230
» » sille myönnetty määräraha	271
Taideteollisuusyhdistys, Suomen, sen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	252
Taideteosten näytteille asettamiseen myönnetty lupa	266
Taksa, automobiili-, sen muutos	129
» hissien katsastus, sen korotus	128
» kaupungin sairaalain sairasmaksu-	106
» pika- ja kuorma-ajuri-, sen korotus	128
» tullikäsittelyssä erillään punnitun tavaran, sen muutos	95
» työkunnan, muutettu	97
Takuusitoumuksia, hyväksytyt	264
Tallberg, J., kauppias, hänen tekemänsä lahjoitukset	154
» » » sopimus maanvaihdosta hänen kanssaan	25
Tallirakennuksen, sotaväen, teettämiseen myönnetty määräraha	58
Talonomistajain suoritettavan makkien puhtaanapitomaksun korotus	79
Tapaturmaisesta ruumiinvammasta maksettava vahingonkorvaus	272
Tapaturmavakuutetut kaupungin töissä olevat työmiehet	273
Tarkastaja, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten, E. Mandelin valittu ..	246
» » » » » sen asettaminen ..	227
» ruotsalaisten kansakoulujen, hänelle myönnetty virkavapaus ..	246
» työväenopetuksen, lehtori E. Pontán valittu	246
Tarkastajan, Helsingin anniskeluosakeyhtiön, antama vuosikertomus	389
Tarkastus, kaupungin työväenopetuslaitosten	359
» työväenopetuksen, sen menoarvio	122, 166
Tarkastuseläinlääkärin, lihantarkastusaseman, oikeus harjoittaa eläinlääkärintointia	245
Tavaravajojen teettäminen Busholmaan	58
Teatteriesplanadia koskeva kaupunginasemakaavanmuutos	33
Teknilliset laitokset, etuanti elintarpeiden hankintaa varten sen työntekijöille	139
» » halkojen jakelu sen virkamiehille ja työntekijöille ..	123
» » hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali	273
» » kaupungin, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	172
» » kesäloma sen palveluskunnalle ja työntekijöille	147
» » palkanlisäys eräille sen työntekijöille	123, 172
» » sen henkilökunnan maksuton valaistus	81, 124
» » tulot vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177
» » sille myönnetty lisämääräraha	123
» » katso myös Sähkölaitos, Kaasulaitos ja Vesijohtolaitos	
Teollisuuden tilantarpeen tyydyttäminen	30

Teollisuuskoulu, tonttien luovuttaminen sille,	28
» sen johtokunnan jäsenten vaali	251
Terveyden- ja sairaanhoitoa varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	167
Terveydenhoidontarkastajalle myönnetty ero	244
» » palkankorotus	101, 167
Terveydenhoitojärjestyksen ehdotus	200
Terveydenhoitojärjestys, muistutuksia sen ehdotusta vastaan	222
Terveydenhoitolautakunnan huoneiston laajentaminen	54
» polttoainemäärärahan lisäys	101
» tarverahainmäärärahan lisäys	101
Terveyspoliisia varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	167
Terveystoimisto, konttoriapulaisen palkkaamista varten myönnetty määräraha	104, 167
» sen johtajanvirkaa koskevat määräykset	104
Testamentti kaupungin kaunistamisen hyväksi	154
» lastenkodin hyväksi	157
» lastensairaalan hyväksi	157
» vaivaihoidon »	156
Tidnings- och tryckeriaktiebolagets tryckeri, kysymys sen ostamisesta ..	129
Tie Äggelbystä Domarbyhyn, maanosto sitä varten	15
Tiet, niiden korjaukset ja kunnossapito	75, 174
» rakennuskonttorin teettämät työt	326
Tikkurilaan suunniteltu vähävaraisten perheiden kesäkoti	117
Tilastokonttori, muutoksia ja lisäyksiä sen johtosääntöön	188, 279
» sen huoneisto	279
» » vuosikertomus	274
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	165
Tileistä poisto, henkilökohtaisten vaivaismaksujen	271
» » koiraveron	271
» » kunnallisverojen	271
Tilien tarkastajat, Helsingin anniskeluosakeyhtiön	252
» » pörssikomitean	252
» » Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin	251
Tilinpäätös vuodelta 1916	82
Tilit, kaupungin vuoden 1915, muistutukset niitä vastaan	81
Tilusvaihto valtion ja Helsingin kaupungin välillä	368
Toimitsijanapulaisen palkkaaminen Marian sairaalaan	109
Toimituskomitea, Helsingin kaupungin historian	232
Toipumakoti-yhdistykselle myönnetty määräraha	160
Toivoniemen kasvatustalosta varten myönnetty määräraha	120
Tontinlunastukset, tulot niistä vuoden 1918 tulosäännön mukaan	176
Tontinrajain korkeus	181, 185
Tontinvuokrajaosto, Vallilan	367
Tontit n:ot 21 ja 23 Aleksanterinkadulla, niitä koskeva kaupunginasema- kaavanmuutos	4
» » 7 » 9 Brändönkadulla, niiden vuokraus	39
» » 10 » 12 Florantiellä, niiden luovuttaminen Töölön yhteiskoululle ..	28
» » 1 » 3 It. Kaivopuiston, niitä koskeva kaupunginasemakaa- vanmuutos	8

Tontit n:ot 9, 10 ja 13 Kangasajantiellä, sinne rakennettava kauppahalli	52
» » 10—16 Pengerkadulla, niiden varaaminen teollisuuskoulun paikaksi	28
» » 7 ja 9 Pohj. Esplanadikadulla, niitä koskeva kaupungin- asemakaavan muuttaminen	4
» » 8 » 10 Punavuorekadulla, sinne rakennettava kansakoulutalo	44
» » 2 » 4 Siltasaarekadulla, niiden uudesti järjestäminen	186
» rahatoimikamarin myymät	254
Tontti n:o 11 Bölenkadulla, sitä koskeva uusi vuokrasopimus	40
» » 8 Esplanadikadulla, sitä koskeva kaupunginasemakaavan- muutos	4
» » 2 Haapaniemenkadulla, lisäalueiden lunastaminen sille	29
» » 2 kortt. 15 Hermannin II:ssä, sen salaojitus	74
» » 85 Itäisellä viertotielä, evätty esitys sen vuokralleantamisesta	41
» » 8 Kaivokadulla, konserttihuoneiston teettäminen sille raken- nettavassa talossa	46
» » 23 Maistraatinkadulla, Fredriksperin uuden työväenyhdistyksen anomus saada täysi omistusoikeus siihen	28
» » 7 Saunakadulla, sen vesijohdon korjaus	61
» » 10 Toisella linjalla, sen kauppahinnan kiinnitysvakuus	35
» » 9 Vuorikadulla, väliaikaisen tien avaaminen sinne	267
Tonttien pitennetty rakennuttamisaika	186
» yhteen rakentaminen	186
Tonttikeinottelu, toimenpiteet sen ehkäisemiseksi	233
Tonttikirjan laadintaa varten myönnetty määräraha	173
Torikauppaa koskevat määräykset	196
Tuberkuloosien kansakoululasten virkistyskoti	159
Tuberkulosiosaston perustaminen Kivelän sairaalaan	110, 168
» » Marian »	108
Tuberkulosisairaala, ylimääräinen, Hesperian, sitä varten myönnetty määrä- raha	112
Tulenvaaran torjuminen Vallilan työväenasunnoissa	53
Tulipalojen syyt Helsingissä v. 1917	283
Tulipalot	281—285
Tullikäsitteystä erillään punnittu tavara	95
Tullirakennusten korjaukset ja kunnossapito	58
Tuloa tuottavat oikeudet, tulot vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177
Tunnelin teettäminen Kaisaniemenkadun alle	267
Turpeen ostoa koskeva kysymys	24
Turvikin huvilapalsta, vajan teettäminen sinne	58
» höyrylaivalaiturin korjaus	76
Tuulaakimaksu, lausunto sen määrästä	95
Tyttöjen ammattikoulu, sen kahden luokan lakkautus	232
» » sitä varten myönnetty lisämääräraha	117
» » » » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	170
Työ- ja vaivaistalo, katso Kunnalliskoti.	
Työkalut hätäaputoita varten, niiden osto	65, 72
» kaupungin yleisissä töissä tarvittavat, niiden ostoon myönnetty määräraha	174

Työkunta, kaupungin pakkahuoneen, eläinvalvokari J. F. Salin valittu sen työsimieheksi	273
» » » sen määrärahan ylitys	96
» » » » taksan muutos	97
» » » » työnjohtajalle myönnetty avustus	154
» » » » työntekijöille myönnetty kalliin- ajanlisäys	96
» » » sitä varten vuoden 1918 menosään- töön otettu määräraha	175
Työlaitos, sen henkilökunta	292
» » lisätty henkilökunta	116
» » vuosikertomus	303, 309
» sille myönnetty lisämääräraha	115
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	169
Työläisnaisille järjestetyt ruuanlaittokurssit	160
Työläisnaisten kesäsiirtolaa varten myönnetty määräraha	160
Työntekijät, jotka nauttivat korvausta ohimenevästä ruumiinvammasta, kalliinajanlisäys heille	148
» kaupungin töissä olevat, elintarpeiden hankinta heille	139, 342
» » » » heidän kesälomansa	147, 174, 341, 360
» » » » » korotettu tuntipalkkansa	149
» » » » » minimituntipalkkansa	145
» » » » » palkkansa suurlakon ajalta	149
» » » » » tapaturmavakuutuksensa	273
» » » » » työsääntönsä	148, 360
» » » » » 8-tunnin työpäivä heille	144
Työnvälitystoimisto, katso Kunnan työnvälitystoimisto.	
Työolot Helsingissä v. 1917	372
Työpalkat kaupungin yleisissä töissä	322, 337
Työsopimukset, kaupungin töissä sovellettavat	148
Työsääntö kaupungin työläisille	148, 360
Työt, yleiset, katso Yleiset työt.	
Työttömien avustamiseksi järjestetyt työt	64—72
» » tehtyjä toimenpiteitä	138
Työttömyyskysymyksiä käsittelevä johtokunta	242
Työttömyyslautakunta, hylätty anomus sen perustamisesta	242
Työttömyys, katso Työttömät.	
Työväen palkanmaksuja varten myönnetty määräraha	165
Työväenasunnat, katso Kunnalliset työväenasunnat.	
Työväenasunto-osakeyhtiön, yleishyödyllisen, perustaminen	47, 360
Työväenopetuksen tarkastuksen menosääntö	122, 166
Työväenopistolle myönnetty lisämääräraha	122
» myönnetty määräraha	122, 171
» tehty lahjoitus yhteiskuntataloudellisten luentojen järjes- tämistä varten	156
Työväenoppilaitokset, kaupungin, lehtori E. Pontán valittu niiden mies- tarkastajaksi	246
» » » mies- ja naistarkastajan johtosääntö	229
» » » niiden tarkastus	229, 359
Tähtitorninmälle näytteille asetettu taideteos	266
Töölön kansanlastentarhalle ehdotettu kiinteistön osto	45

Töölön kaupungin asemakaavan muutokset	6
» koulupuutarhaa varten myönnetty määräraha	160
» yhteiskoulun tonttipaikka	28
Uimahuoneen, Busholman, uudesti rakentaminen	59
» kaupungin, vuokraaminen	60
» teettäminen	60
Uimahuoneita koskevat määräykset terveydenhoitojärjestyksessä	213
Uimalaitosten, kaupungin, käyttö	60
» korjaukset	60
Ukkokoti, sen johtokunnan jäsenten vaali	251
Ulosottolaitosta varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	164
Ulosottomiehille myönnetty palkankorotus	93, 164
Ungdomsförbundet Fylgia'lle myönnetty määräraha	159
Urheiluharjoituksia, naisten, niitä varten myönnetty määräraha	160
Urheilukenttä, Eläintarhan, sitä varten myönnetty määräraha	78
Uskotunmiehentoimet, holhouskirjan mukaan	352
Uudistus, palojärjestyksen	192
Vaali, alipalomestarin	244
» avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajan	246
» kaupungin asemakaava-arkkitehdin	246
» kaupungineläinlääkäriin	245
» » hallitusten ja lautakuntain puheenjohtajain jäsenten ja varajäsenten	249—252
» » työkunnan työesimiehen	273
» Nickbyn mielisairaalan ylilääkäriin	245
» palotoimikunnan jäsenten	192
» rakennuskonttorin kamreerin	246
» sosialilautakunnan sihteerin	244
» toisen alipalomestarin	244
» työväenopetuksen tarkastajan	246
» venerisen poliklinikan lääkäriin	244
» verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin	244
Vaatteidenpesu, kunnalliskodin, sen korotettu hinta	116
Vaivaisapu, kanteluja sen riittämättömyydestä	115
Vaivaihoidon maasentuasiamiesten palkkionkorotukset	169
» mielenvikaisten hoitokustannuksia varten myönnetty lisä- määräraha	115
» paikallisasiamiehet	300
» Sörnäsän kanslia, järjestysmiehen asettaminen	115, 169
» taloushallinto	112
» tulot ja menot	296—298
» lastenkoti, katso Oulunkylän lastenkoti.	
Vaivahoito, lautakunta suljettua vaivahoidon varten	293
Vaivahoidon varten myönnetty lisämääräraha	113
» » vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	169
Vaivahoitohallitus, sen puheenjohtajan ja jäsenten vaali	251
» » sihteerille myönnetty ero	246
» » toimeenpanevälle johtajalle myönnetty ero	245
» sille myönnetty lisämääräraha	113

Vaivahoitohallituksen	Heikinkadulla sijaitsevan kanslian sisustustyöt ...	58	
»	hoitoalueet	292	
»	jäsenet, virkamiehet ja henkilökunta	290	
»	kansliat, niiden käsittelemät asiat	310	
»	keskushallitus	292	
»	kesäsiirtoloiden hyväksi tehdyt lahjoitukset	156	
»	kokoukset y. m.	291	
»	osastot	292	
»	vuosikertomus	290	
»	yhteistyö poliisin kanssa	295	
Vaivahoitokuluja, maksettuja		115, 296	
Vaivaismaksujen, henkilökohtaisten, tileistä poisto		271	
Vallankumous maaliskuulla		178	
Vallankumouksen uhrin, heidän hautauspaikkansa Kaivopuiston valleilla ...		31	
Vallila, asuntopalstojen hallintaoikeuden pitennys		42	
»	kauppahallin rakennuttaminen	52	
»	sen lainarahaston lainanantoehtojen muutos	368	
»	» vuokratonteilla olevain rakennusten arviointi	367	
»	työväenasuntojen teettäminen	51	
Valiokunta jakamaan apurahoja yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille		158	
»	kalliinajanlaisuus-, sen vakinaisempi järjestäminen	91	
»	kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettavia määräyksiä laatimaan asetettu, sen lopettaminen	88	
»	keskuskirjastorakennuksen teettämistä käsittelevä	314	
»	kunnollisen palvelusväen apurahoja jakava	252	
»	Merholman osan ynnä vesialueen hankkimista kaupungille käsittelevä	25	
»	väkiviina- ja mallasjuoma- y. m. aineiden kauppaa käsittelevä	249	
»	yleishyödyllisen työväenasuntoyhtiön perustamista käsittelevä	47	
Valkonauha-yhdistystä varten myönnetty määräraha		160	
Valmistava poikain ammattikoulu, sen kesäloma		232	
»	»	» sitä varten myönnetty määräraha	170
»	»	» viransijaisuuspalkkio sille	117
Valtioapu kansakouluille		117, 119	
»	kasvatuslaitoksille	119	
»	vuoden 1918 tulosääntöön otettu	177	
Valtuuskunta järjestyksen ylläpitämiseksi kaupungissa		192	
Vanhaankaupunkiin Malmilta johtavan viertotien uudestirakentaminen ...		75	
Vanhankaupunginlahti, sen satamalaitteet		340	
Vanjoen kasvatuslaitos, toisen palvelijattaren palkkaaminen sinne		120	
Vannehtimo, paikka sen rakentamiseen		39	
Vapaakirjeoikeus kasvatuslautakunnalle		120	
Vapaalippuja valtionrautateillä kasvatuslautakunnan huostaan otetuille lapsille		120	
Vapautus kaupunginvaltuusmiehydestä		249	
»	rahatoimikamarin jäsenyydestä	249	
Varastopaikkojen järjestäminen Santa- ja Busholmaan		36	
Vartijanasunto, Eläintarhan lokaveden puhdistusaseman, sen teettäminen		59	
Wasastjernan, O., professori, testamentti kaupungin kaunistamiseksi		155	
Wasenius, G., palomestari, ryhtynyt jälleen hoitamaan virkaansa		99	
Vastaanottokoti, Helsingin, sitä varten myönnetty määräraha		119	

Vastuunvapaus kaupungin johto- ja lautakunnille vuodelta 1916	83
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle	83
Vedenkulutusmaksujen korotus	124
Vedenottoaikka, Nickbyn mielisairaalan, sen laajentaminen	55
Veistolaitos, työttömän poikain, sitä varten myönnetty määräraha	159
Velat, kaupungin, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	164
Venerinen poliklinikka, lääket. lis. B. Grönroos valittu sen lääkäriksi	244
Veneriset taudit, poliklinikan perustaminen niitä varten	102
Verojen, kunnallisten, maksamattomain periminen	94
» tileistä poisto	271
Verotusvalmistelukunta, sen jäsenen vaali	250
» tarverahain lisämääräraha	97
» toisen sihteerin vaali	244
» vuosikertomus	382
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	165
» palkanlisäys sen ylimääräisille apulaisille	98
Veroäyryn suuruus vuonna 1917	383
Veroäyrit, verotuslautakunnan määräämät	382
Vesijohdon korjaus Saunakadun tontille n:o 7	61
» laajentamiseen osoitetut lainavarat	61
» täydentäminen pohjaveden juomavesijohdolla	61
Vesijohtolaitos, eläke y. m. sen putkimestarille	154
» henkilökohtainen palkanlisäys sen toimitusjohtajalle	123, 172
» kalliinajanlisäystä sen virka- ja palvelusmiehille	172
» sen laitteiden korjaukset ja kunnossapito	63
» tulot vuoden 1918 tulosäännön mukaan	177
» uutistöitä varten myönnetty määräraha	63, 172
» sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	172
Vesilaitoksen, Vanhankaupungin, laajennus	61, 66
Vesimaksujen alennus	112
Viemärijohdot, rakennuskonttorin teettämät	325
Viemärit, lisämääräraha niiden kunnossapitoa varten	74
» niiden korjaukset ja kunnossapito	75
» niitä varten myönnetty määräraha	75
Viertotiet, korjauksia	76, 174
» määräraha uusien teettämiseen	75
» rakennuskonttorin niissä tekemät työt	326
Vikin kapteeninvirkatalo, sen hankkiminen kaupungille	12, 17, 268
» sosialilautakunnan selvitys sen käyttämisestä	363
Viljelystoimikunta, kunnan, sen jäsenten vaali	268
Viransijaisuuspalkkio desinfioitsija M. Kuhlbackille	104
» kaupunginarkkitehdille	127
» eläinlääkärille	167
» lihantarkastusaseman kassanhoitajalle	105
» maistraatin kielenkääntäjälle	164
» Marian sairaalan liinavaatevaraston hoitajattarelle	109
» nuoremmalle tarkastuseläinlääkärille	105
» rahatoimikamarin sihteerille	94
» ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle	246

Viransijaisuuspalkkio valmistavalle poikain ammattikoululle	119
» v. t. alipalomestarille	97
» » palomestarille	98
Virastot, kaupungin, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	164
Virkamiehet, kaupungin, heidän leski- ja orpokassansa	273
Virkavapautta kaupunginvaltuuston toiselle sihteerille	243
» lihantarkastusaseman v. t. johtajalle	245
» Marian sairaalan vanhemmalle apulaislääkärille	245
» ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle	246
Virkistyskoti, tuberkulootisten ja risatautisten lasten, sitä varten myön- netty määräraha	159
Virutushuoneen teettäminen Merisatamaan	59
Virutushuoneiden määrärahain ylitys	128
Virvokejuomain myyntiluvat	265
Voikauppaa koskevat määräykset	205
Voimistelusalin vuokraaminen poliiseja varten	99
Vuokraaminen, Brändönkadun tonttien n:o:jen 7 ja 9	39
» Bölen alueen sikalan paikaksi	39
» Bölenkadun tontin n:o 11	40
» Itäisen Vierttien tontin n:o 85	41
» Sallin ja Kaavin alueen	39
» Sirpalesaaren	40
» Sörnäsän niemekkeen alueen	39
» Tokan- ja Munkkisaarenkadun kulmauksessa olevan avo- naisen paikan	40
» Äggelbyn huvilapalstan	39
Vuokra-ajurit, niiden taksan korotus	128
Vuokralle annettuja tiluksia	255
» » » myönnetty vapaampi käyttöoikeus	264
Vuokramaksut, katso vuokraaminen.	
Vuokranhuojistus, Alppipaviljongin	59
» Esplanadikappelin	59
» Kaivohuoneen	59
Vuokralautakunta, kunnallinen, sen asettaminen	239
» » » puheenjohtajan ja jäsenten vaali	250
» » » vuosikertomus.	381
» » » sitä varten myönnetty määräraha	98
Vuokraoikeuden pitennyksiä	41—43, 60, 256
» siirtoja	43, 257
» Vikin virkataloon siirtyminen kaupungille	12, 15
Vuokrarahoja venäläisille sotilashenkilöille	100, 345
Vuokrasopimuksia, kaupungin omistamain rakennusten	264
» » rakennuksia koskevia	264
» rahatoimikamarin tekemiä, tilapäisiä	259
Vuokrasovittelulautakunta, väliaikainen, sen perustaminen	236, 363
» » » puheenjohtajan ja varapu- heenjohtajan vaali	250
» » » vuosikertomus	380
» » » sitä varten myönnetty määrä- raha	98

Vuokraus, Kaupungin uimahuoneiden	266
Väliaikainen vuokrasovittelulautakunta, sen asettaminen	236, 363
» » » lakkauttaminen	239
» » » vuosikertomus	380
» järjestysvoima, anomus sen päiväpalkan korottamisesta	99
» » sen kustannukset	99
Väkiluvunlisäennys Helsingissä	9
Yhdistys Arbetets vänner, sille myönnetty määräraha	160
» Helsingin naisvoimistelijat, sille myönnetty määräraha	160
» » palvelijataryhdistys, sille myönnetty määräraha	160
» Konvalescenthem—Toipumakoti, sille myönnetty määräraha ...	160
» lastenhoidon edistämiseksi, sille myönnetty määräraha	103, 160
» Maitopisara, sille myönnetty määräraha	160
» Martan Helsinginosasto, sille myönnetty määräraha	160
» Nuorten miesten kristillinen, sille myönnetty määräraha	159
» Raajarikkoisten avustamis-, sen tontin kauppahinnan kiinnitys- vakuus	35
» Risatautisten lasten parantola-, sille myönnetty määräraha ...	160
» Rouvasväen, sille myönnetty määräraha	160
» Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille, sen anomus saada ruokavaroja kansanravintohallituksen kansankeittiöstä ...	138
» Sokeain ystävät, sen apurahananomus	117
» » sille myönnetty määräraha	160
» Valkonauha-, sille myönnetty määräraha	160
Yhteenrakentaminen, tonttien	186
Yhteiskuntataloudelliset luennot työväenopistolla	156
Yhteistyösopimusten laatiminen kaupungin teknillisissä laitoksissa	148
Yhtiöjärjestys, Helsingin kansanasunnot osakeyhtiön	49
Yksityinen kansakoululasten hammasklinikka, sille myönnetty määrä- raha	171
Yleinen makkienpuhdistus vuonna 1917	338
» Suomen asuntokongressi, kaupungin edustus siinä	247
» » kaupunkikokous » » »	247
Yleiset paikat, rakennuskonttorin niissä teettämät työt	324
» rasiukset, niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määrä- raha	166
» työt, kaupungin, hallituksen antama vuosikertomus	322
» » » jäsenten ja varajäsenten vaali	251, 273
» » » kesälomat	147, 174
» » » niitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	173
» » » palkankorotuksia varten myönnetty määräraha	126
Yleishyödyllisen työväenasunto-osakeyhtiön perustaminen	47, 360
Yleishyödyllisten yritysten avustaminen	158
Ylihallitus, kaupungin sairaala-, sen sihteerin tehtäviä varten myönnetty määräraha	106
» » » sitä varten myönnetty lisämääräraha	106
» » » sitä varten vuoden 1918 menosääntöön otettu määräraha	167

Ylimääräisten kaupunginkassan inventtaajain vaali	269
Ylitys, kauppahallien ja virutushuoneiden määrärahan	128
» kaupungin työkunnan määrärahan	96
» rahatoimikamarin jäsenten palkkiomäärärahan	95
» sähkölaitoksen määrärahan	126
» 1916 vuoden velkakirjalainan korkomäärärahan	83
Yövärtijain palkkaukseen myönnetty määräraha	268
Ä rt'in, Alex., rahaston korkovarain käyttö	118
Ö ljytehdas, paikka sen rakentamista varten	39

